
יהוה
INSTITVTIO THEOLOGICA
ANDOVER. FVNDATA MDCCCVII.
Ps. CXIX. 169
כדברך
הבינני
JOH. XVII. 17.
ὁ λογος ὁ σος αληθεια εστι
ΑΚΡΟΓΩΝΙ
ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

CONTINUATA.

HISTORIA POLITICA ET PATRIARCHICA CONSTANTINOPOLEOS. EPIROTICA.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXLIX.

HISTORIA

POLITICA ET PATRIARCHICA

CONSTANTINOPOLEOS.

EPIROTICA.

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXLIX.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ἀπὸ τοῦ ͵ατϛα' ἕως τοῦ ͵αφοη' ἔτους Χριστοῦ.

HISTORIA POLITICA
CONSTANTINOPOLEOS
a 1391 usque ad 1578 annum Christi,

Latina a Martino Crusio, Tubing. professore, facta.

Βασιλεύοντος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων κυρίου Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν ἐννακοσιοστὸν ἔτος, ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ταύτης ἠλάττωτο, ἡ δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο κρίμασιν οἷς οἶδε θεός. ὅθεν ὁ κυριεύων οὗτος βοηθείας δεόμενος δεῖν ἔκρινεν εἰς Ἰταλίαν καταφυγεῖν καὶ δεηθῆναι τοῦ πάπα καὶ τῶν ἐκεῖ ἀρχόντων τοῦ λαβεῖν τινὰ βοήθειαν καὶ ἀποδιῶξαι τὸ ἐλευσόμενον καὶ προορώμενον κακόν. ἀπελθεῖν δὲ βουλόμενος ἀφῆκε τοποτηρητὴν αὐτοῦ τὸν κύριον Ἰωάννην τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, οὗ δὴ τὸν πατέρα Ἀνδρόνικον

Turcograeciae 1

Imperante apud Constantinopolitanos Romano rege Manuelo Palaeologo (qui tunc annus mundi sexies millesimus et nongentesimus erat) urbis huius vires diminutae erant, Agarenorum autem potentia, nescio quo dei iudicio, subinde in maius crescebat. quapropter ille rex, opis indigens, ad Italiam sibi confugiendum iudicavit, et pontificem maximum Italosque principes auxilii alicuius ad malum adventans, quod praevidebatur, propulsandum impetrandi causa appellandos. cum itaque profectionem adornaret, loco suo interea imperio gubernatorem reliquit Ioannem, suum e fratre nepotem, cuius patrem Andro-

ὁ πάππος ἐξετύφλωσε διὰ τὸ νεωτερίσαι καὶ τὰ πέριξ πολλὰ κακοποιῆσαι συνοπαδὸν καὶ σύμψηφον κτησάμενον Μουσᾶν τζελεπῆν υἱὸν τοῦ σουλτάνου Ἀγαρηνῶν, ὃν καὶ ὁμοίως συλληφθέντα, τοῖς αὐτοῖς ἐνεχόμενον, ὁ ἴδιος πατὴρ ἀπέκτεινε, τιμωρησάμενος καὶ οὗτος τὸν τοιοῦτον τῆς τόλμης.

Καταπλεύσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τούτου καὶ εἰς Ἰταλίαν ἀπελθόντος καὶ πολλὰ δεηθέντος, ὑπέσχετο μὲν αὐτῷ ὅ τε πάπας καὶ οἱ λοιποὶ δοῦναι βοήθειαν, οὐκ ἔδωκαν δὲ ὡς τὰ τέλει ἔδειξε, προφασισάμενοι ὅτι ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐν μιᾷ τῶν ἑορτῶν οὐ κατεδέξατο προσκυνῆσαι τὸ ὑπομάνικον τῆς δεξιᾶς τοῦ χωρεπισκόπου, ὑφαντῶς ἐπάνω κοσμούμενον τὴν εἰκόνα Χριστοῦ. ὅθεν ὁ πάπας λαβῆς τυχὼν ἔγραψε πᾶσι τοῖς Ἰταλοῖς "βασιλεῖ Ῥωμαίων, μὴ καταδεξαμένῳ προσκυνῆσαι τὴν εἰκόνα Χριστοῦ, ὅστις βοηθήσει, ἔσται ἀσυγχώρητος." τὰ τοιαῦτα δὲ ἐνωτισάμενος ὁ μεγάλαις τρεφόμενος ταῖς ἐλπίσιν ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς Βενετίαν προσέδραμε, διαπραξάμενος οὐδὲν ὧν χάριν κατῆλθε καὶ ἐδεήθη ὁ χριστιανικώτατος οὗτος βασιλεύς.

Ἐν τούτοις δὲ ὄντος, καὶ ἀκούσαντος ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ σουλτὰν Μεχεμέτης ὁ υἱὸς σουλτὰν Μπαγιαζίτου τοῦ Ἰλτι-
2 *ρίμ, καὶ ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν ὁ τούτου υἱὸς σουλτὰν Μουράτης, ὃς εἶχε καὶ ἀδελφὸν Μουσταφᾶν, ἀνῆλθε, καὶ τὴν*

nicum avus caecaverat, quod novis rebus studens passim finitimis locis damna intulisset, ad id comite socioque usus Musa Zelepe, Agarenorum regis filio; quem item pater suus, ut parium facinorum reum, comprehensum, de suscepta audacia puniens, interfecerat.

Cum igitur imperator Manuelus nave conscensa in Italiam pervenisset de subsidioque magnopere sollicitasset, promisit quidem id ei pontifex ceterique proceres: sed praestitum non fuit, sicut exitus declaravit. causa praetexebatur, Manuelum die quodam festo venerationem imaginis crucifixi Christi, in dextera manica chorepiscopi intextae, recusasse. unde causa pontifex arrepta Italis omnibus scripsit, quicunque imperatori Graeco, qui noluisset imaginem Christi adorare, auxilium ferret, eum a sacrorum communione sine venia exclusum iri. quibus ille auditis, qui magna spe pastus fuerat, ab eis discessit Venetiasque cucurrit. sed nec ibi quicquam eorum impetravit ob quae venerat, quae necessitate compulsus petiverat, Christianae pietati deditissimus imperator.

1419 Cum in his esset, audito mortuum esse regem (sultanum vocant) Mechemetam, qui Baiazita, cognomento Iltirimo, natus erat, illique in regno successisse filium Muratam, cui frater erat nomine Mustaphas, a peregrinatione illa Cpolim, nihil eorum consecutus propter quae exi-

Κωνσταντίνου, ἄπρακτος ὢν κατῆλθε, κατέλαβε. συνέβη δὲ ὅτι ὁ Μουσταφᾶς οὗτος ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν ἔνδον τῆς πόλεως, καὶ ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἀσπασίως οἱ ἐν τῇ πόλει, καὶ δέδωκαν αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Ντόρια εὐγενοῦς τινὸς Γενουβίτου, ἥτις ἦν ἐγγόνη τοῦ βασιλέως τούτου Μανουήλ· ἡ γὰρ ἐκ πορνείας αὐτῷ θυγάτηρ Ζαμπία ἔτεκεν αὐτὴν συναφθεῖσα τῷ Ντορίᾳ τούτῳ γνώμῃ βασιλικῇ. ὠνόμασαν δὲ ταύτην, τὸ καινὸν συνοικέσιον ποιήσαντες, κυρὸν τῆς ἀνατολῆς, ξένῳ ὀνόματι καὶ ἀθλίῳ. διαπεράσαντες γὰρ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ἐν ἀνατολῇ μετὰ στρατιωτῶν καὶ δορυφορίας, ὑπέκυψαν αὐτῷ πολλοί· καὶ κάστρα καὶ χώρας ἔλαβε καὶ ἐκαθέζετο ἐν τῇ Προύσῃ. πληροφορηθεὶς δὲ ταῦτα ὁ τούτου ἀδελφὸς σουλτὰν Μουράτης ἀπὸ Καλλιουπόλεως κρυφίως διεπέρασεν εἰς Προῦσαν, καὶ καταλαβὼν τὸν Μουσταφᾶν τοῦτον ἐν βαλανείῳ λουόμενον, μεθύοντά τε καὶ σπαταλῶντα, εἰσπηδήσας αἴφνης αὐτὸν ἀπέπνιξε, καὶ οὕτως ἐκυρίευσε δύσεως καὶ ἀνατολῆς. ὠργίσθη δὲ τοῖς Βυζαντίοις καὶ ἐκάκου παντοιοτρόπως, καθ' ἑκάστην ἁρπάζων καὶ λεηλατῶν τὰ πέριξ καὶ ὅσα ἔμειναν ἔτι καὶ ἦσαν τῆς ἀθλίας πόλεως. παρακαθήμενος δὲ ἔμεινε τριετίαν ὡς θηρίον δεινόν, μὴ ἀμελῶν τὰ κατὰ δύναμιν· ὅμως οὐδὲν ποιῆσαι ἠδυνήθη. λοιπὸν δὲ λοιμῷ καὶ λιμῷ περιπεσόντων ἑκατέρωθεν παρῃτή-

8. *κενὸν* C

verat, rediit. venerat hic Mustaphas profugus in eandem urbem ibique benigne exceptus fuit; cui etiam in matrimonium data est cuiusdam ex nobili familia Genuatium Auriarum filia, neptis regis Manueli. huic enim Auriae nupta erat de voluntate regis spuria huius filia, nomine Zampia, mater illius sponsae. quo inani coniugio facto eam appellarunt dominam Orientis, nomine inusitato inauspicatoque. nam cum Byzantini Mustapham exercitu et satellitibus comitatum in orientem traduxissent, multi quidem se ad eius ductum applicaverunt, ipseque complura castra et oppida cepit, inque civitate Prusa consedit. sed his cognitis frater eius Murata, occulte a Callipoli in Asiam traiectus, Prusam pervenit; ubi Mustapham in balneo lavantem, vino et deliciis languentem, repentino adventu oppressum suffocavit. hoc modo occidentis orientisque dominatum adeptus fuit. infensus autem Byzantinis, quibuscunque potuit maleficiis affecit, nullo die praetermisso quo non rapinas praedasque circumcirca ageret ex miserae urbis, quae parvae restabant, reliquiis. eam etiam triennium obsidens, ad ferocis belluae instar, nullum insultum ad expugnandum sibi reliquum fecit. nihil tamen effecit: Tandem enim, sublatis pestilentia et fame utrinque multis, bello finis, pace et foedere

σαντο πολεμεῖν, καὶ εἰρήνην ἐποιήσαντο καὶ συνθήκας καὶ ὅρκους τοῦ μὴ πορευθῆναί ποτε κατὰ τῆς πόλεως.

Τούτων δὲ οὕτως ὄντων ἐτελεύτησε καὶ ὁ βασιλεὺς οὗτος ὁ Μανουὴλ ὁ Παλαιολόγος, βασιλεύσας ἔτη, ὡς λέγεται, εἴκοσι πέντε, καταλείψας τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ αὐτοῦ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Παλαιολόγῳ. ὃς ἔχων γυναῖκα πλουσίαν ἀπὸ Λουμπαρδίας οὐδ' ὅλως ἠγάπησεν αὐτήν, ἄλλαις προσέχων· ὅθεν καὶ πρὸς τὸν ἴδιον ἐπαλινδρόμησε πατέρα, καὶ οὗτος ὡς φυγοῦσαν παρὰ βασιλέως ὅλως ὡς ἔδει φιλικῶς οὐκ ἀπεδέξατο· ἦν δὲ καὶ πόρνος οὗτος ὁ πατὴρ αὐτῆς πολλά, ὡς ἐλέγετο· ὅθεν καὶ τοῦ ἰδίου οὐκ ἐφρόντισε τέκνου, ἀλλ' ὀλιγώρως εἶχε.

Βασιλεύων δὲ ὁ ῥηθεὶς Μουράτης καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων, καὶ ὢν ἐν Ἀδριανουπόλει, καὶ βουληθεὶς στρατεῦσαι κατὰ Θεσσαλονίκης, καὶ ἀξιωθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως τούτου
3 Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου παύσασθαι τοῦ κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης πολέμου, ἀπεκρίθη ὅτι εἰ μὲν ὑπῆρχεν, ὦ φίλε, τῆς βασιλείας σου νῦν ὑποτεταγμένη, οὐκ ἂν ἐπορεύθην· ἐπεὶ δὲ ἔστι τῶν Βενετίκων, πορεύομαι κατ' αὐτῆς, ὅπως, ἢν θεὸς θέλῃ, πορθήσω καὶ δουλώσομαι ταύτην. ὑπῆρχε δ' αὕτη ἡ Θεσσαλονίκη πρὸ καιροῦ τῶν Βενετίκων, ὡς ταύτην ἀπεμπολήσαντος Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὃς ἔσχεν υἱοὺς ἕξ, Ἰωάννην, Θεόδωρον, Κωνσταντῖνον, Ἀνδρόνικον, Δημήτριον καὶ Θωμᾶν, πᾶσι δὲ ἔδωκε τόπους εἰς διατροφήν· ὅθεν

iureiurando firmatis nunquam amplius urbem oppugnatum iri, factus est.

1421 Hoc rerum statu ita se habente finem etiam vivendi imperator Manuelus Palaeologus fecit, postquam imperio, ut fertur, annos viginti quinque praefuisset, relicto successore filio Ioanne. habebat hic divitem uxorem ex Insubria: sed amoribus aliarum deditus prorsus non amabat hanc. indignata itaque ad patrem suum rediit; qui, ut a rege fugitivam, minime ea caritate qua debuit excepit. dicebatur autem ipsum etiam multum meretriciis amoribus indulgere; quae causa fuit ut suos liberos curae non habuerit.

Cum ita, ut diximus, regnaret Murata et in foedere Graecorum maneret, atque Adrianopoli vivens expeditionem adversus Thessalonicam agitaret, rogatus fuit ab imperatore Ioanne, desisteret a bello Thessalonicensibus inferendo. cui ipse "si esset" inquit "illa civitas regno tuo subiecta, abstinerem, amice, hac expeditione. quia vero dicionis Venetorum est, ibo contra, et deo bene iuvante expugnatam mihi subiiciam." facta fuerat illa ante tempus Venetorum iuris, vendita ipsis ab Andronico Palaeologo, Manueli filio. habuit enim hic sex filios, Ioannem Theodorum Constantinum Andronicum Demetrium

καὶ τῷ δυστυχεῖ Ἀνδρονίκῳ τὴν Θεσσαλονίκην, ὅς πεσὼν τῷ πάθει τῆς ἐλεφαντιάσεως ἐπώλησεν αὐτὴν τὴν περιφανῆ Θεσσαλονίκην διὰ χιλιάδας χρυσίνων πεντήκοντα, ἐξ ὧν τὰ μὲν τοῖς κόλαξιν ἐδωρήσατο τοῖς μετ' αὐτοῦ, τὰ δὲ μείναντα λαβὼν ἀπῆλθεν ἔν τινι μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου ὄρους, καὶ ἐκεῖ τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν.

Ἀπελθόντος οὖν κατὰ Θεσσαλονίκης τοῦ σουλτὰν Μουράτη τούτου καὶ πολιορκήσαντος αὐτήν, ἐκυρίευσε ταύτης πολέμῳ, ἀπέκτεινε δὲ πλῆθος Γραικῶν, οἵτινες ἀντέστησαν αὐτῷ ὅλως προσκυνῆσαι μὴ βουληθέντες, εἰ καὶ πολλὰ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς. οἱ δὲ Λατῖνοι ἔφυγον κρυφίως, γυναικῶν δίκην, ὀλίγοι ὄντες. ἔπαθον δὲ οἱ αὐτόχθονες Θεσσαλονικεῖς πολλὰ δεινά, φόνους, αἰχμαλωσίας, τὴν ἐκ τόπου εἰς τόπον ἀπεμπόλησιν, τὸν χωρισμόν, τὸν ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει σκορπισμόν, τὴν ἀποβολὴν τῆς φίλης πατρίδος καὶ ἄλλα ὅμοια, θηρίων ἀγρίων ἐπικειμένων τῶν ἀσεβῶν αὐτοῖς.

Δουλώσας δ' οὐ μόνον Θεσσαλονίκην ἀλλὰ καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς ἔτει ,ςϡλζ΄ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, Σερβίας φημί, Βουλγαρίας τῆς γείτονος καὶ ἄλλων πολλῶν (ὡς θεοῦ παραχωροῦντος ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ οὐδενὸς ὄντος τοῦ κωλύοντος, ἀλλ' ἐρήμην διώκοντος καὶ πολεμοῦντος οὐδενὸς ἀν-

et Thomam; quibus singulis certa loca, unde vitam sustentarent, assignavit. infelici itaque Andronico Thessalonicam, qui in lepram, quam elephantiasin vocant, delapsus illam illustrem urbem quinquaginta milibus aureorum vendidit. de quibus parte suis adulatoribus donata, cum reliquo in quoddam sancti montis monasterium abiit; ubi vitae cursum emensus obiit.

Profectus cum exercitu rex Murata Thessalonicam oppugnavit, eamque vi cepit, magno numero Graecorum occiso: noluerant enim ullo modo deditionem facere quamvis magna pollicito, sed ad extremum usque spiritum restiterant. at Latini, qui numero pauci inerant, feminarum modo clam aufugerunt. acciderunt indigenis Thessalonicensibus multa gravissima, caedes, captivitates, in alia ex aliis locis venditiones, carorum inter se distractiones, per Orientem Occidentemque dispersiones, dulcis patriae amissio et alia generis eiusdem, nullo crudelitatis genere ab impiis, ceu ferocissimis bestiis, praetermisso.

Redacta hoc modo in servitutem non tantum Thessalonica, sed aliis passim oppidis (quo tempore annus mundi numerabatur sexies millesimus nongentesimus trigesimus septimus) Serviae atque vicinae Bulgariae et aliarum regionum multarum (dei nimirum concessu, ob punienda peccata nostra, cum, nemine prohibente, nemine armis resistente, nisi paucissimis iisque infirmis, omni praesidio destituta desertaque persequeretur) reversus est, aliorum insuper devorationem

θισταμένου ἢ ὀλίγων πάνυ καὶ ἀσθενῶν) ἐπανῆλθεν, ἄλλα καταφαγεῖν μελετήσας ὁ ἄγριος θήρ. πλὴν τῷ φαινομένῳ ἔμενεν εἰρηνεύων, τῇ δ' ἀληθείᾳ καιρὸν ἦν ζητῶν καὶ πρόφασίν τινα.

Ταῦτα δὲ καὶ τὰ ὅμοια ὁ βασιλεὺς σκοπῶν, πῶς ὁ τῆς Ἄγαρ ἄγριος κύων ἐδούλου τὰς πόλεις, τὰς μὲν μετ' εὐλόγου προφάσεως, τὰς δὲ λόγοις κολακείας ψευδέσιν, ἄλλας
4 δὲ ἐξ ἁρπαγῆς, πάντα λίθον κινῶν καὶ δολιευόμενος, ἀεί τι καταφαγεῖν βουλόμενος, ἐβουλεύσατο ὅπως πορεύσηται ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐπαναγκάσῃ γενέσθαι ἕνωσιν μετὰ Λατίνων, καὶ οὕτω λάβῃ βοήθειαν μερικὴν καὶ τὸν Ἀγαρηνὸν ἀποδιώξῃ. γράψας οὖν πρὸς τὸν πάπαν, Εὐγένιος ἔστερξε μετὰ χαρᾶς συγκροτηθῆναι τοῦτο καὶ γενέσθαι εἰρήνην καὶ ἕνωσιν, εἰ δυνατόν, πέμψας δαπάνην καὶ πλοῖα χρειώδη. οὐ μόνον δὲ ὁ πάπας ἀλλὰ καὶ οἱ καρδινάλιοι καὶ ἄλλοι ἐπεθύμουν τὴν ἕνωσιν κατορθωθῆναι, ὡς πολλάκις βουληθέντων, κατορθωσάντων δὲ οὐδέν, πολλῶν σκανδάλων ἀναφυομένων. διεμηνύσατο οὖν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς σπουδαίοις καὶ λόγου καὶ μαθημάτων μετόχοις, καὶ ἦλθον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅ τε Τραπεζοῦντος μετὰ τοῦ φιλοσόφου Ἀμυρούτζη, ὁ Νικαίας Βησσαρίων, ὁ Ῥωσσίας, Γεμιστὸς ὁ φιλόσοφος καὶ ἄλλοι λογάδες· καὶ συνάξεως γενομένης μετὰ τοῦ πατριάρχου

insatiabilis fera animo agitans. attamen speciem quidem praebuit pacem colentis: re autem vera occasionem et causam aliquam quaerebat.

Haec et his similia imperator cernens, quomodo immanis iste Agara ortus canis urbes subigeret, quasdam praetextu speciem habente, nonnullas verbis lenibus et falsis promissis, alias vi atque oppressione, omnem lapidem, ut dici solet, movens, nullum dolum omittens, semper aliquid devorare cupiens, de proficiscendo in Italiam consilium cepit, et constituendo quamlibet difficili cum Latinis religionis consensu, ut hoc modo aliquibus subsidiis comparatis Agarenum propulsaret. qua de re cum ad papam Eugenium scripsisset, huic res auditu iucunda fuit, de concilioque conflando cogitavit, in quo una ex duabus concors ecclesia efficeretur, si fieri posset. ita-
1439 que et sumptus misit navesque necessarias. nec papa modo, sed etiam cardinales et alii consensionis cupidi erant, quippe quam saepe tentassent, sed nihil profecissent multarum offensionum incursu. significavit igitur imperator dicionis suae principibus sacerdotibus et viris studio literarum deditis eruditionisque laude praestantibus; qui Constantinopolim advenerunt. horum praecipui erant Trapezuntius, philosophus Amyrutza, Nicaeae Bessario, Russiae Isidorus, Gemistus Pletho philosophus, et alii delecti. qui cum ad sa-

κυρίου Ἰωσήφ, ὃς καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐτελεύτησε, καὶ λειτουργίας γενομένης ἐν τῷ μεγίστῳ ναῷ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας ἐμελέτησαν καὶ ἐκύρωσαν ἀποπλεῦσαι, χειροτονήσαντες ἔξαρχον τῆς συνόδου Μάρκον τὸν εὐγενικόν, τὸν Ἐφέσου μητροπολίτην. κατελθόντες οὖν καὶ ἐκεῖ ἀπελθόντες καὶ συνελεύσεις ποιήσαντες καὶ διετίαν ὅλην ἐνδιατρίψαντες ἐποίησαν μὲν ἕνωσιν, ὡς τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ταύτης λεγομένης ὀγδόης συνόδου λέγει, τέλος δὲ χρηστὸν οὐδέν, ὅλως τοῦ Ἐφέσου μὴ ὑπογράψαντος, ἀλλὰ καὶ λογομαχίας καὶ αὖθις κινησάντων πολλῶν, ὅτε εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανῆλθον. ὅθεν οὐδεμία ἐγένετο βοήθεια, ἀλλὰ τὸν Ὕλαν ἔκραζον καιρὸν τόσον.

Ἐπανελθόντων δὲ ἀπὸ Ἰταλίας κατέλαβεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ φιλτάτην γυναῖκα Μαρίαν τὴν Καντακουζηνὴν οὐκ ἐν ζῶσιν ἀλλὰ τελευτήσασαν πρὸ καιροῦ· καὶ οὕτως οὗτος μὲν ἐν λύπῃ ἦν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει κληρικοί, ἱερομόναχοι, ἱερεῖς, ἡγούμενοι, πνευματικοὶ καὶ οἱ λοιποὶ οὐκ ἤθελον συλλειτουργῆσαι τοῖς ἐλθοῦσιν ἢ μνημονεῦσαι αὐτούς, ἀλλ' ἐχωρίζοντο αὐτῶν ὡς ἀσεβῶν εἰπεῖν. πολλοὶ δὲ παρῃτήσαντο καὶ τὴν ἱερωσύνην. καὶ γέγονεν ἡ ἕνωσις διαίρεσις. οὕτω δὴ φερομένων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὡς ἔτυχεν, καὶ μὴ ὄντος

8. συνόδου add A

crum faciendum cum patriarcha Iosepho, qui postea Florentiae diem suum obiit, convenissent, liturgia in maximo divini logi sapientiae templo peracta navigare inde decreverunt, exarcho seu inceptore synodi designato Marco Eugenico, Ephesi metropolita. delati in Italiam cum ad Latinos venissent, post plures congressus et integri biennii moram sane unionem seu consensum fecerunt, quemadmodum acta Florentinae huius, quae octava nominatur, synodi perhibent: sed exitu nullo bono, eo quod subscribere recusaret Ephesius, et verborum concertationes, postquam Cpolim rediissent, alias denuo multi sererent. ea causa fuit nullius postea summissi auxilii: sed Hylam, ut proverbio dicitur, tanto tempore clamaverant.

Postquam ex Italia domum reditum fuit, repperit imperator suam, quam summe dilexerat, coniugem, Mariam Cantacuzenam, non amplius in vivis sed ante tempus vita defunctam. ita hic quidem in luctu erat. qui vero in urbe degebant clerici, hieromonachi, sacerdotes, abbates, confessionibus audiendis praepositi (pneumatici dicti) ac ceteri, ii nolebant liturgias et sacra cum illis qui venerant celebrare aut in precibus mentionem ipsorum facere, sed ab eis recedebant, tanquam qui pietatem, ut ita dicam, abiecissent. multi sacerdotio etiam renuntiarunt. denique unitatem divisio, concordiam discordia consecuta est. ad hunc modum iactato temere ecclesiae statu

πατριάρχου διὰ τὸ τελευτῆσαι ἐκεῖ, ἄλλου δὲ προβιβασθῆναι 5 μὴ θέλοντος διὰ τὸ σκάνδαλον (ἦν γὰρ οὐκ ὀλίγον), οὕτως ἔμενον τεταραγμένοι. ὁ Νικαίας δὲ Βησσαρίων καὶ ὁ Ῥωσσίας ἔμειναν ἐν τῇ Ῥώμῃ. καὶ ἐγένετο καὶ καρδινάλιος ὁ Βησσαρίων, τιμὴν καὶ δόξαν δεξάμενος καὶ τὸ ἀσκανδάλιστον ἀσπαζόμενος.

Ἦν δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει τις ἁγιώτατος πνευματικός, λεγόμενος Γρηγόριος ἡ μαμμή, σύντεκνος τοῦ μεγάλου δουκός. ἄραντες οὖν αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα εἰπεῖν ἐποιήσαντο καὶ ἀνηγόρευσαν πατριάρχην· ὃς καὶ τὸ σκάνδαλον αὐξανόμενον ὁρῶν καὶ τὴν ἅλωσιν προλέγων παρῃτήσατο, προειπὼν καὶ τῷ ἰδίῳ συντέκνῳ τῷ μεγάλῳ δουκὶ ὡς οἱ Ἀγαρηνοὶ σφάξουσι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον, ὡς ὁ ἅγιος ἄνθρωπος προεῖπεν.

Ὁ βασιλεὺς δέ, πεσὼν ἐν νόσῳ δεινῇ τῇ τῆς ἀρθρίτιδος, ἔκειτο πάσχων μεγάλως· ὁ σουλτᾶνος δὲ Μουράτης, ὡς κορεσθεὶς πλούτου καὶ δόξης, καταλιπὼν τὴν ἡγεμονίαν πρὸς τὸν υἱὸν σουλτὰν Μεχεμέτην, τὸν ἐν Μαγνησίᾳ διατρίβοντα αὐτὸν μὲν μετεκαλέσατο καὶ ἔστησε βασιλέα, αὐτὸς δ' ὁ πατὴρ σουλτὰν Μουράτης πορευθεὶς ἐν ταύτῃ τῇ Μαγνησίᾳ καὶ ἀνοικοδομήσας ἀνάκτορα ἴδια ἰδίαζεν ἐντὸς τούτων καὶ ἔζη βίον εἰρηνικὸν ὡς γηραιὸς ἔμφρων. ὁ σουλτὰν Μεχε-

et perturbato, cum patriarcha, Iosepho illic mortuo, nullus esset, nemo etiam, propter dissensionem ac confusionem, quae non modica erat, se ad eum honorem produci pateretur, in hac perturbatione manserunt. Nicaeae vero Bessario et Russiae antistes Romae substiterant; ubi in cardinalium ordinem Bessario cooptatus amplissimoque honore affectus concordiam et otium amplexus retinuit.

Erat Cpoli pneumaticus quidam, vitae sanctimonia praestans, nomine Gregorius Mamma, magni ducis compater. hunc arreptum patriarcham fecerunt invitum, ac renitentem renuntiaverunt. sed is dissidium in dies longius serpere videns, expugnationemque urbis praedicens, se munere abdicavit, cum quidem illi ipsi suo compatri praedixisset filios eius in conspectu ipsius ab Agarenis trucidatum iri; quod sancti viri vaticinium ipso posterius eventu comprobatum fuit.

Imperator interea, magnos articulorum dolores habens, graviter afflictus decumbebat. at sultanus Murata, satiatus et expletus opibus ac gloria rerum gestarum, regnum filio Mechemetae, qui Magnesiae commorabatur, destinavit, accersitumque regem constituit. ipse vero Magnesiam profectus proprium sibi palatium aedificavit; in quo privatus placidam et quietam vitam, ut senex pru-

μέτης δὲ νέος ὢν καὶ μείρακος τρέχων ἡλικίαν εἶχε βεζίριδας φρονιμωτάτους τόν τε Χαλιλπασιᾶν καὶ Πρεϊμπασιᾶν, ἀλλ' ὅλως οὐκ ἤκουεν αὐτῶν ἐν οὐδενί, ἐσχολάζετο δὲ κυνηγεσίοις καὶ πότοις. ἀκούσαντες δὲ οἱ τῶν Οὔγγρων ἄρχοντες ὅτι βασιλεύων ἐστὶν ἐν Ἀγαρηνοῖς νέος καὶ ἄπειρος πολέμων, ὥρμησαν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. τὸ πλέον δὲ ἐγένετο ἐκ μηνυμάτων τοῦ βασιλέως τῆς πόλεως πρὸς τὸν κράλη καὶ τὸν Ἴαγγον, ὃς ἦν μέγας στρατηγός, εἰπόντος ἐνόρκως τοῦ βασιλέως ὡς ἐὰν δυνηθῇς ἐκβαλεῖν τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν ἐκ μέσου, τὸ στέμμα τῆς ἐμῆς βασιλείας θήσω ἐν τῇ σῇ κορυφῇ ὡς ἐλευθερωτὴν τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς πίστεως ἡμῶν στῦλον, καὶ ἕτερα ῥήματα ὅμοια ἐπαναγκάσαντα καὶ πείσαντα αὐτούς. ἔφθασαν οὖν περάσαντες ἐκ τοῦ ποταμοῦ Δάνουβι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, λεηλατοῦντες τὰς χώρας καὶ κάστρα τῆς Βουλγαρίας. ὑπέκυψαν οὖν αὐτοῖς σχεδὸν ἅπαντα. κατελθόντες 6
μέχρι Βάρνας αὐτῆς, παρέλαβον δὲ καὶ αὐτήν, τῶν Ἀγαρηνῶν πότῳ καὶ κυνηγεσίοις προσεχόντων βασιλικοῖς· φιλεῖ γάρ, ὡς λέγει τις τῶν παλαιῶν σοφῶν, τὸ ὑπήκοον γνώμῃ τῇ τοῦ ἄρχοντος ἕπεσθαι καὶ βιοῦν. τούτων δὲ οὕτω τηνάλλως φερομένων, ἰδόντες οἱ βεζίριδες ὅτι καταπατηθήσεται πᾶσα ἡ δύσις μετὰ μεγάλης ὁρμῆς καὶ ἀπολεσθήσεται ἡ ἀρχὴ αὐτῶν,

2. *χαλὶκ πασίας* C

dens, vivebat. sultanus Mechemeta, ut adolescens, levibus pascebatur ventis. habebat is quidem visiros seu consiliarios prudentissimos, Chalilbassam et Preibassam: sed prorsus nulla in re illis obediebat, ac tantum venationibus conviviisque vacabat. Ungari itaque certiores facti rei Turcicae praepositum esse hominem adolescentem, disciplinae militaris imperitum, in bellum adversos Agarenos ruebant. id paecipue factum est imperatoris Ioannis literis et legatis ad Ungariae regem et Ioannem Huniadem, praestantissimum belli ducem. dixerat sub religione iurisiurandi imperator "si poteris hostem nostrum Europa exturbare, coronam ego maiestatis meae capiti tuo imponam, ut liberatori Christianorum et columnae religionis nostrae." addiderat et id genus alia, vim ad persuadendum habentia ipsosque cogentia. descenderunt igitur, flumen Danubium secuti, cum magno exercitu; traiicientesque in Bulgariam ex agris et oppidis praedas egerunt. cesserunt ipsis prope omnia, quocunque venirent. hoc modo Varnam usque progressi eam ipsam occuparunt, dum conviviis venationibusque Agareni exemplo regis sui indulgent. ut enim apud quendam priscorum sapientum est, quales in republica sunt principes, tales ipsi quoque solent esse cives. in hac perturbatione rerum, cum proceres Turcici viderent tanto impetu Occidentem conculcatum iri suumque imperium periturum, his de re-

διεμηνύσαντο τὸν γέροντα τὸν σουλτὰν Μουράτην, ὄντα ἐν τῇ Μαγνησίᾳ, ὡς εἴπομεν, γράψαντες πρὸς αὐτὸν οὕτως· "ὁ υἱός σου, βασιλεῦ, ἔστι νέος καὶ ἄπειρος πολέμου, καὶ ἕτερον οὐ χεῖρον, ὅτι οὐδὲ ἡμῶν τὰ συμφέροντα συμβουλευόντων ἀκούειν ἐθέλει. ὅθεν ἐλθὲ διὰ συντόμως, ὅτι κινδυνεύει ἀπολεσθῆναι τὸ ἡμέτερον γένος καὶ πεσεῖται, καὶ ἔσται ἡ ἁμαρτία ἐν τῇ σῇ ψυχῇ." ἀκούσας δὲ τοὺς τοιούτους λόγους ἦλθεν ἀντικρὺ τῆς πόλεως ἐν Χρυσοπόλει τῇ λεγομένῃ Σκούταρι. φοβούμενος δὲ διαπερᾶσαι ἦλθεν ὁ Χαλὶλ πασιᾶς μετὰ φουσάτου ἀπέναντι ἐκ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς χώρας τοῦ Ἀσωμάτου, καὶ διεμηνύσατο τὸν βασιλέα ὅπως περάσῃ αὐτόν, ἵνα μὴ ἀπέλθῃ ἀπὸ Καλλιουπόλεως καὶ διαπεράσῃ καὶ οὕτω ποιήσῃ μάχην μετὰ τῆς πόλεως. ἔστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς κάτεργον καὶ ἐπέρασεν αὐτόν, τὴν μάχην φοβούμενος. οὕτως ἡ θαυμαστὴ γνῶσις τοῦ βασιλέως ἑκατέρωθεν ἐκράτει. πορευθεὶς οὖν ἐν τῇ Βάρνῃ συνάπτει πόλεμον μετὰ τῶν Οὔγγρων, καὶ νικῶσιν αὐτὸν παντελῶς καὶ κατὰ κράτος, ἀφανίσαντες τὰ φουσάτα δύσεως καὶ ἀνατολῆς. ἐν ᾧ πολέμῳ ἔπεσον πολλοὶ ὀνομαστοὶ καὶ μεγάλοι, ἐξ ὧν ἦν καὶ ὁ Καρατζιαπασιᾶς, μπεγλέρπεϊς ὢν τῆς ἀνατολῆς. ἐγένετο δὲ μέγας ἀφανισμὸς εἰς τοὺς Ἀγαρηνούς. ἔμεινε δὲ ὁ αὐθέντης μετὰ τῆς πόρτης τοῦ μόνης.

19. καρατζιαμπασίας C 20. μπεγλερμπεὴς C

bus sultano Muratae, quem Magnesiae solitariam vitam agere diximus, significant, literis in hanc sententiam scriptis: "filius tuus, domine, adolescens est et rerum bellicarum rudis. accedit alterum, non minus incommodum, quod nec dicto nobis audiens est utilia consulentibus. fac ergo cito venias. periculum enim est ne concidat genus nostrum et exstirpetur; cuius mali culpa tota in tuo animo residebit." his Murata perceptis Chrysopolin accessit; quae e regione Byzantii sita est, Scutaris vulgo dicta. ibi traiectum ipso metuente venit Chalilbassa cum copiis, ex adverso, a parte Occidentis, ubi Asomati dictus locus est; ex quo per nuntium monuit imperatorem, traiiceret Muratam, ne is Callipolin abiens ibi transiret, tuncque imperatrici urbi bellum faceret. metuens ergo id periculi imperator, missa trireme, illum traduxit. ita factum ut mira solertia regis utrobique superior exstiterit. profectus ad Varnam cum Ungaris acie decernit; a quibus exercitus ipsius Europaeus Asiaticusque fortissime fusus fugatusque est, multis magni nominis Turcis occisis, et inter hos Caraziabassa, Orientis bellerbeio; magnaque Saracenorum strage edita sultanus cum suo praesidio, quod porta nominatur, solo remansit.

Ἐκάθισαν δὲ εἰς βουλὴν οἱ Οὔγγροι, ὅπως πολεμήσωσι καὶ ἀντιστῶσι καὶ ἀφανίσωσι καὶ τὴν πόρταν. ὑπῆρχε δὲ ὁ Ἴαγγος ἐμπειρότατος ἐν πολέμοις. λέγει δὲ ἔμπροσθεν τοῦ κράλη καὶ τῶν ἀρχόντων "φαίνεταί μοι καλὸν ἵνα πορευθῶ ἐγὼ μετὰ ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν ὧν ἐγὼ οἶδα. καὶ εἰ μὲν εὐδοκοῦντος θεοῦ εὐτυχήσω, τῷ θεῷ χάρις· ἐὰν δὲ γένηται τοὐναντίον, πάλιν ὁ κράλης ἵσταται μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. εἰ δὲ πορευθῇ μὲν ὁ κράλης, γένηται δέ τι ἄλλο, τί μέλλομεν γενέσθαι;" ἤρεσε δὲ ἡ τοιαύτη βουλὴ τοῦ στρατηγοῦ πᾶσιν ὡς 7
ἀρίστη. ὁ κράλης δὲ νέος ὢν οὐκ ἤκουσε τὴν συμφέρουσαν ταύτην βουλήν, ἀλλ' ἤκουσε βουλὰς νέων, εἰπόντων αὐτῷ ὡς ἡ νίκη ἕως τοῦ νῦν σὴ ἦν· οὐδὲν γὰρ ἔμεινεν εἰ μὴ τὸ λαβεῖν ἰδίαις χερσὶ τὸν αὐθέντην Ἀγαρηνῶν. εἰ δὲ πορευθῇ ὁ Ἴαγγος, μέλλει γενέσθαι φήμη ὅτι αὐτὸς ἐποίησε τὴν νίκην. ἀκούσας οὖν τοὺς λόγους τῶν νέων, εὐθέως ἔδωκαν τὰς τοῦ πολέμου σάλπιγγας ἐξ ἑκατέρου μέρους· καὶ καβαλικεύσαντες χαρᾷ καὶ μέθῃ κάτοχοι (ἔθος γὰρ αὐτοῖς πίνειν οἶνον πολὺν καὶ μεθύσκεσθαι) ὥρμησαν ἐνώπιον πάντων οἱ πρῶτοι καὶ μᾶλλον αὐτός, δόντες αὐτοῖς δρόμον καὶ ἄδειαν οἱ λαοὶ καὶ τὰ πλήθη. ἐκ τοῦ γεγονότος οὖν σφοδροῦ πολέμου καὶ τῆς μάχης καὶ τῶν ἀπείρων φόνων ἠθέλησεν ὁ σουλτὰν Μουράτης φυγεῖν· ἐκώλυσαν δὲ αὐτὸν οἱ γενίτζαροι εἰπόντες

Consilium agitare Ungari de pugna redintegranda et porta quoque adorienda ac delenda. ibi Huniades, ut rei militaris scientissimus, ad regem et proceres verba huiusmodi facit. "mihi faciendum videtur" inquit "ut ego cum delecta militum manu, quorum virtus mihi nota est, eam. nam si deo iuvante rem feliciter gessero, gratia deo habenda erit. sin contra evenerit, salvus est rex cum exercitu suo, rebus melioribus reservatus. quodsi rege ad praeliandum profecto offensum fuerit, quod deus avertat: quid de nobis fiet?" placuit consilium optimi ducis optimum omnibus. sed rex aetate et animo iuvenili praeditus id audire, quamvis salutare, noluit: verum consiliis iuniorum auscultavit, dicentium "victoria penes te stetit, rex, hactenus; nec aliud quicquam restat nisi ut ipse tuis manibus principem Agarenum capias. at si Ioannes iverit, ei victoriae partae gloria, ut auctori, accepta referetur." probato itaque iuniorum consilio, continuo ex utraque parte tubae bellicum cecinerunt. tunc equis profecti alacres, vino ad ebrietatem hausto (quippe gens ea multum vini bibere et inebriari solet) irruerunt primi in conspectu omnium proceres, et magis ipse rex, viam eis et cursum dantibus militibus et exercitu. commissum fuit tanto animorum ardore praelium, tanta 1444
cadentium strage, ut iam fugam inire Murata vellet. sed obstiterunt Nov. 10

ὅτι χρεία ἐστὶν ἵν' ἀποθάνῃς μεθ' ἡμῶν. ὁ δὲ κράλης εὑρὼν δρόμον εἰσῆλθε πλησιάσας ἀτάκτως τῷ σουλτάνῳ. εἷς οὖν τῶν γενιτζάρων ὀνόματι Χαμουζᾶς κρούσας τοὺς ἐμπροσθίους πόδας τοῦ ἵππου μετὰ πελέκυος ἀπέκοψεν αὐτούς· καὶ πεσὼν ὁ ἵππος πλησίον τοῦ σουλτάνου ἔρριψε τὸν κράλην· καὶ πιάσαντες αὐτὸν ἀπέτεμον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ θέντες αὐτὴν ἐπάνω δόρυος ἠλάλαξαν. εὐθέως δὲ εἰς τοὔπισθεν ἔδραμεν ὁ λαὸς τοῦ κράλη ἅπας, οὓς καὶ κατεδιώξαντες οἱ Ἀγαρηνοὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἔλαβον αἰχμαλώτους. οἱ πλείονες δὲ αὐτῶν διωκόμενοι ἀπεπνίγησαν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ πλησίον Βάρνης. ταῦτα ἐποίησεν ἡ κακοσυμβουλία. ὁ δὲ Ἴαγγος προϊδὼν τὸ ἐσόμενον ὡς στρατιώτης δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησεν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. καὶ οὕτω τοιοῦτον τέλος ἔσχον οἱ πόλεμοι αὐτῶν καὶ αἱ συμπλοκαί.

Ὁ σουλτὰν Μουράτης ἐπιστρέψας νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, ἐποίησε τὸν γενίτζαριν τὸν Χαμουτζᾶν σιαντζιάκπεϊν Φιλαδελφίας, ἀπέστειλε δὲ τὸν σουλτὰν Μεχεμέτη τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάλιν ἐν Μαγνησίᾳ, ὅπου καὶ πρῶτον ἦν, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πᾶσαν τὴν βασιλείαν ἐκάθητο ἐν Ἀδριανουπόλει, μένων ἐν εὐημερίᾳ καὶ ἐντρυφῶν. μετὰ δὲ παραδρομὴν ἐτῶν τριῶν ἐτελεύτησε ταφεὶς ἐν τῇ Προύσῃ, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα δύο.

16. σαντζάκπειν C   21. τριάκοντα δύο add A

Ianizari, dicentes "manendum tibi est, et nobiscum moriendum." rex, via ferro patefacta, sine ordine ad sultanum usque imprudenter penetravit. ibi Ianizarorum quidam, cui nomen Chamuzae, anteriores regii equi pedes bipenni abscidit; quo prope sultanum collapso rex humi stratus iacuit. cuius capti caput praecisum, hastae infixum ac sublime portatum, fuit, addito laeto, tanquam victoria iam parta, clamore. quo spectaculo perculsus Ungaricus exercitus statim pedem retulit universus ac fugit. hos insecuti hostes partim occiderunt, partim vivos ceperunt. maior tamen pars inter fugiendum in palude Varnae vicina submersa periit. hic mali consilii exitus fuit. at Ioannes, futuri haud improvidus, habitu ac specie gregarii militis, alia via in patriam suam rediit. hunc finem bellum hoc et pugna habuit.

Sultanus vero Murata, victor cum opimis spoliis reversus, illum victoriae auctorem Ianizarum, cui nomen Chamuzae fuisse diximus, Philadelphiae saniachum fecit; filium Mechemetam Magnesiam, ubi antea vixerat, remisit. ipse, repetita regni totius administratione, Adrianopoli residebat, rebus gestis fortunatus, felicitate et deliciis partis fruens. triennio post elapso finem vitae fecit, Prusae sepultus, postquam 32 annos regnasset.

Καὶ πάλιν ἔλαβε κατὰ ἀλήθειαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτὰν 8 *Μεχεμέτης τὴν πᾶσαν βασιλείαν καὶ κληρονομήσας καὶ διαδεξάμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ. οὐ πολὺ δὲ ἐν μέσῳ, καὶ ἐτελεύτησε καὶ ὁ βασιλεύς, κύριος Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι τέσσαρα. ἦλθον οὖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅ τε Κωνσταντῖνος ὁ δράγασις, Δημήτριος καὶ Θωμᾶς· καὶ παραδόντες τὴν βασιλείαν τῆς πόλεως πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον αὐτὸν αὐτοὶ καὶ ἀμφότεροι ἐπορεύθησαν ἐν Πελοποννήσῳ. καὶ μερισάμενοι ταύτην ὁ μὲν ἐν Λακεδαιμονίᾳ ὁ δὲ ἕτερος ἐν Κορίνθῳ ἐκάθηντο, ὡς οὐκ ἔδει.*

Ὁ δὲ σουλτὰν Μεχεμέτης οὗτος, παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν δύσεως καὶ ἀνατολῆς, βουλὴν ἐβουλεύσατο πικροτάτην κατὰ τῆς πόλεως καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. καὶ πρῶτον μὲν ὑπεκρίθη φιλίαν ἄκραν μετὰ τῶν πολιτῶν, γέμουσαν δὲ δόλου καὶ πονηρίας οὐ μικρόν. κτίζει οὖν ἄνωθεν τοῦ Φάρου, εἰς τόπον λεγόμενον Φονέαν, νεόκαστρον, ὅπερ νῦν ἵσταται, μετὰ πύργων στερεῶν καὶ ἰσχυρῶν. δι' ὃ κτιζόμενον καὶ ἐνεγειρόμενον ἐδίδουν καὶ οἱ πολῖται τὰ πρὸς χρείαν, τροφὰς ἐν μέρει καὶ λίθους καὶ ἄλλα. τοῦτο δὲ ἐποίουν φοβούμενοι αὐτόν, μή πως μάχην ποιήσηται μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι, εἰ καὶ ἠδύναντο κωλύειν, ἀλλά τινὲς ἤλπιζον εἰς τοὺς ὅρκους οὓς εἶχον μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὓς καὶ αὐτὸς

5. *εἴκοσι τέσσαρα* add A

Tunc Mechemeta filius, stabili hereditate patri succedens, uni- 1450
versum regnum recuperavit. nec multo interiecto tempore imperator quoque Ioannes extremum vitae diem confecit, postquam rei Romanae 24 annos praefuisset. itaque convenerunt consultandi causa fratres illius, Constantinus cognomento Dracosis, Demetrius ac Thomas. ibi administratione imperii urbis Constantino tradita, ambo ipsi in Peloponnesum abierunt. quam cum inter se partiti essent, alter Lacedaemone, Corinthi alter, contra quam fieri debebat, sedem ceperunt.

Ceterum iste sultanus Mechemeta, imperio Occidentis et Orientis potitus, consilium contra urbem acerbissimum cepit et adversus Christianos. primo quidem summam erga cives amicitiam simulavit, sed malitiae fraudisque admodum plenam. itaque condit supra Pharum, in loco Phonea nomine, novum quoddam castellum, quod hodie exstat, plurium validissimarum turrium, ad id condendum et excitandum civibus etiam urbis, ea quae usui erant, suppeditantibus, alimenta ex parte, lapides et huiusmodi alia. id metu adducti faciebant, ne bellum forte ipsis inferret. accedebat quod, licet prohibere possent, spem tamen quidam habebant in foedere et iuramento, quod cum

ἔστερξε καὶ ἐβεβαίωσε, καὶ ἐδείκνυε καὶ ἄκραν φιλίαν πρὸς τοὺς Βυζαντίους πλαστῶς, ὡς τὸ τέλος ἔδειξε, καὶ καιρὸν δουλεύων. μετὰ δὲ τὸ τελειῶσαι καὶ ἀπαρτίσαι τὸ κάστρον αὐτό, θέμενος σκύπτρα, φύλακας, σκευὰς καὶ ὅπλα ἄλλα, ἐπορεύθη ἐν Ἀδριανουπόλει.

Εἶχον δὲ ἐλπίδας οἱ ἐν τῇ πόλει ἵνα, ἐάν τι ἴδωσιν, ὡς πλησίον ἀφανίσωσιν· ἐτρέφοντο δὲ μάτην ταῦτα οἰόμενοι. ἀναχωρήσαντος γὰρ τοῦ σουλτάνου τόπον μερικόν, πορευομένου πρὸς Ἀδριανούπολιν, οἱ Ἀγαρηνοὶ καταδιώξαντες μετὰ τῶν ἵππων καὶ ποιήσαντες πιλάλημα, ὡς ἔθος αὐτοῖς, ἥρπασαν μέρος ἀνθρώπων, τοὺς ἐντυχόντας ἐν μέρεσι τῆς χώρας τῶν Ἀσωμάτων καὶ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ. διεφημίσθη δὲ καὶ φήμη ὅτι εἶπεν ὁ σουλτᾶνος ὅτι ἰδοὺ ἀπέρχομαι, καὶ τὸν Ἀπρίλλιον ἔρχομαι πάλιν, καὶ γνώτωσαν οἱ ἐν τῇ πόλει. διαμηνυσάμενοι δὲ οἱ Βυζάντιοι, καὶ εἰπόντες ὡς οὐκ ἔστι δίκαιον ἵνα μενούσης τῆς ἀγάπης ἁρπασθῶσιν οἱ ἄνθρωποι αὐτῶν, ἀπεκρίθησαν ὅτι ὁ αὐθέντης οὐκ οἶδε τὸ γινόμενον. ὥρισεν οὖν ὅπως ἐξετάσαντες εὕρωσι καὶ πέμψωσιν εἰς τὰ ἴδια.

9 Τοιαύτην οὖν εἰρήνην πλαστὴν ἔχοντες, γέγονε καὶ μάχη φανερά· ψυχὴ γὰρ ἀδικεῖν προελομένη οὐ δύναται ἐπὶ πολὺ φέρειν τὸ σκιάζον. ἐκινήθη δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει ὥσπερ θὴρ

22. σκιάδιον A

patre ipsius factum fuerat; quod etiam ipse a se confirmatum servabat, summamque erga Byzantios praeferebat benevolentiam. sed simulate totum ab eo factum, ut eventus declaravit, tantum temporis causa. castri aedificatione ad finem perducta, positis inibi vexillis, praesidio, tormentis bellicis aliisque armorum generibus, ipse Adrianopolin se contulit.

Habebant spem oppidani se, si quid periculi viderent, posse illud, ut in propinquo situm, diruere: sed ea spes fallax fuit. nam cum sultanus aliquantum discessisset Adrianopolin petiturus, Agareni interea equestribus excursionibus de more factis homines rapiebant, quos obvios in locis regionis Asomatorum et S. Phocae habuissent. fuit et fama sparsa, dixisse sultanum "nunc quidem abeo, sed mense Aprili redibo; et cognoscent, qui in urbe sunt." Byzantiis per legatos conquerentibus, ac dicentibus non esse iustum pacis tempore suos homines abripi, responsum fuit haec imprudente sultano fieri. iussit ergo is, inquisitione facta, inventos ad sua remitti.

Cum hoc modo fictam infidamque pacem haberent, ad apertum tandem bellum deventum est. animus enim qui semel iniuste agere

ἄγριος κατὰ τῆς πόλεως, μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου, ἔκ τε γῆς, καὶ θαλάσσης. καὶ τὴν μὲν γῆν ἐπλήρωσεν ἀνθρώπων καὶ ἵππων, τὴν δὲ θάλασσαν διὰ τῶν μακρῶν νηῶν, πληρώσαντες καὶ ταύτας ἀνθρώπους ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ βασιλέως, τοῦ μέρους τοῦ Πόντου, βίᾳ ἐμβαίνειν ἀναγκάζοντες.

Παραγενομένων δὲ τῶν νηῶν, ἐκωλύοντο ὑπὸ τῆς μεγάλης ἁλύσου τῆς ἡπλωμένης ἀπὸ Γαλατᾶ ἄχρι Βυζαντίου εἰσελθεῖν ἐντὸς τοῦ λιμένος. ἐποίησαν οὖν κατασκευὴν οἵαν εἰκὸς θαυμάσαι καὶ ἐκπλαγῆναι. πετάσαντες γὰρ αὐτῶν τὰ ἱστία καὶ θέντες ὑποκάτω τρόπας, καὶ ἄλλας ποιήσαντες μηχανάς, ἔσυρον αὐτὰς ἐπάνω τῆς χέρσου, πλήθει λαοῦ πολλοῦ, ἀναβιβάσαντες καὶ διαπεράσαντες ἐπάνω τῶν ὑψωμάτων καὶ τόπων τοῦ Γαλατᾶ, μετὰ τυμπάνων καὶ σαλπίγγων ἕλκοντες. κατεβίβασαν δὲ αὐτὰς ἀντίπεραν εἰς τὰ γλυκέα νερά. καὶ οὕτως ἐκυρίευσαν τοῦ λιμένος. εἶτα ἐποίησαν πάλιν σκάλας μετὰ βουτζίων καὶ σανίδων, καὶ ἔδησαν, ἄχρι ξυλοπόρτας· καὶ οὕτω παντοιοτρόπως περιεκύκλωσαν, ὡς κύνες πολλοί, τὴν θαυμασίαν πόλιν, καὶ ἐστενοχώρουν.

Παρακαθημένων οὖν αὐτὴν καὶ πολιορκούντων καὶ πολεμούντων ἀπό τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἐχάλασε καὶ τείχους μέρος μετὰ τῆς μεγάλης σκευῆς, ἀπὸ τῆς πύλης τῆς λεγομέ-

constituit, diu simulationis involucro et umbra tegi non potest. commovit igitur eodem se anno ceu bellua atrox, adversus urbem innumeris copiis tendens, terra marique. terram implevit viris et equis, mare longis navibus; quas et ipsas hominibus partim e regionibus imperatoris partim ex ora ponti Euxini, vi conscendere coactis, complevit.

Classis postquam accessisset, intrare portum propter ingentem catenam a Galatae seu Perae oppido Byzantium usque obtentam non potuit. machinationem ergo aggressi sunt miram ac merito obstupescendam. expansis enim navium velis, et vario machinarum genere ad promovendum subiecto, in terram illas magna populi manu subtraxerunt, donec sublatas et provectas per acclivia in suburbano Galatae, cum tympanorum tubarumque sonitu, statuerunt. unde postea in parte adversa in sinum dulcium aquarum intra catenam demiserunt. hoc modo portum in suam potestatem redegerunt. postea scalas seu pontes e navibus descendendi ex doliis asseribusque fecerunt, et ad lignariam usque portam (xyloportam vocant) religarunt. ita omni modo undique circumcluserunt, veluti magna vis canum, admirabilem urbem, et coangustarunt.

Obsidentibus tum ipsam ac bello terra marique infesto prementibus, concidit moenium pars, magno tormentario impetu concussa,

νης Χερσοῦς ἕως τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ. ἐφύλαττον δὲ ἔνδοθι, ἐμβαλόντες ἀντὶ τείχους πολλὰ καὶ ἀντιμαχόμενοι. καὶ ὅπου τὸ πτῶμα, ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἀετοί.

Εὑρέθη δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καί τις ἄρχων Γενουβίτης, ὀνόματι Ντουστουνίας, μετὰ καραβίων μεγάλων δύο. καὶ εἰδὼς ἅπερ ἔπασχον οἱ Βυζάντιοι, καὶ ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων ἤθελε σταθῆναι εἰς τὴν χαλάστριαν, ἀλλὰ εἷς ἕτερον ἔλεγε σταθῆναι, ἕκαστος δὲ ἀπέφευγε δειλιῶν, σταθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων εἶπε "δύναμαι ἐγὼ σὺν θεῷ μετὰ τοῦ λαοῦ μου σταθῆναι καὶ ἀντιμαχήσασθαι καὶ βαστάσαι τὴν χαλάστριαν, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, μετὰ βρώσεως καὶ πόσεως τῆς ἐμῆς." εὐχαρίστησαν οὖν αὐτὸν ἅπαντες. διέμεινεν οὖν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος φυλάττων καὶ ἀν-
10 τιμαχόμενος ἐπὶ ἡμέρας πολλάς, καὶ ἀπεδίωκε τοὺς Ἀγαρηνούς, καὶ ἐκώλυεν εἰσελθεῖν. ὅρα δὲ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ ἐγκατάλειψιν. ἱσταμένου γὰρ αὐτοῦ καὶ ἀντιμαχοῦντος, ἐλθοῦσα βολὴ δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὸν δεξιὸν πόδα, καὶ ἀπὸ τῆς σφοδρᾶς ὀδύνης ἔπεσεν ὡς τεθνηκώς. ὅθεν καὶ ἄραντες αὐτὸν οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι ἀπῆλθον, καὶ ἐνέβαλον ἐν τοῖς πλοίοις αὐτοῦ, καὶ ὑψώσαντες ἱστία ἀπέδρασαν· ἀπάραντες δέ, κατερχόμενοι ἄχρι Χίου νήσου, ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

ea quae extenditur a porta Chersone ad portam usque S. Romani. qui oppidani ibi stationem habebant, in locum ruinae pro muro multa obiecerunt, locum tutantes. atque ubi pars moenium cecidisset, eo tanquam aquilae advolabant.

Advenerat eo tempore vir quidam nobilis, ex urbe Genua oriundus, nomine Iustinianus, duabus cum magnis navibus. is cernens mala quibus conflictabantur Byzantii, neminemque de nobilitate in loco ab hostibus maxime infestato velle resistere, sed alium alii iubere, unumquemque autem metu refugere, progressus in medium ad imperatorem et proceres, "possum ego" inquit "cum meis militibus, opitulante deo, ibi stare et repugnando in ruinis muri impetum hostium ac violentiam sustinere ob honorem nominis Christi, idque meo sumptu et alimentis." gratiae fuerunt ei a cunctis actae. tutatus est igitur pugnando locum vir ille fortis ad multos dies, et Agarenos irruere conantes reiecit, irruptioneque urbis prohibuit. sed en peccatum, en auxilii divini destitutionem. nam cum in hostem constanter pugnaret, ictus fuit globo tormenti in dextero pede. unde vehementi dolore orto in terram cecidit, et pro mortuo iacuit. itaque sublatum asportarunt sui, eoque navibus suis imposito vela fecerunt et ab urbe discesserunt. cum ad insulam Chium delati appulissent,

διεφημίσθη δὲ ὅτι ἔνδοθεν τοῦ κάστρου δέδωκαν αὐτῷ. ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς οὐδεὶς οἶδεν, ὅπως ἐγένετο.

Τούτου δὲ καὶ ἔτι ἀντιμαχοῦντος, βουλὴν ποιησάμενοι οἱ ἐντόπιοι ἔπεμψαν μετὰ πλοιαρίου μικροῦ καὶ ταχέος νέους τεσσαράκοντα ὅπως πυρπολήσωσι τὴν ἀρμάδαν Ἀγαρηνῶν κρυφίως, ἐξελθόντες ἀπὸ τοῦ κυνηγοῦ τῆς πύλης. ὃ δὴ καὶ μαθόντες οἱ ἐν Γαλατᾷ Φράγγοι, φιλίαν πρὸς Τούρκους ἐνδεικνύμενοι, ποιήσαντες φῶτα ἄνωθεν τοῦ μεγάλου πύργου εἴδησιν Ἀγαρηνοῖς ἔδωκαν· καὶ ἀφέντες σκευὴν βομβάρδαν λεγομένην ἐκ τῶν κατέργων ἐβούλησαν τὴν Τριβοῦδαν, καὶ ἀπεπνίγησαν οἱ θαυμαστοὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἐν ὕδασιν ἀπέθανον.

Ταῦτα οὖν ὁρῶντες οἱ τῆς πόλεως, καὶ εἰς νοῦν θέμενοι τὸ

θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος,
καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος,

πάλιν ἐποίουν τι, καὶ τὸ κατὰ δύναμιν οὐκ ἠμέλουν. ἀλλὰ τί ποιῆσαι εἶχον εἰς τόσον πλῆθος ἄπειρον; ἕνα εἰπεῖν εἰς χιλίους; οὐδέν, εἰ μὴ μόνον τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν θείαν βοήθειαν καὶ πράττειν ἀεί τι τῶν δυνατῶν. γνόντες οὖν ὅτι οἱ τῆς Ἄγαρ βούλονται δοῦναι πόλεμον μέγαν καὶ δυνατὸν πανστρατιᾷ αὔριον κατὰ τῆς πόλεως καὶ πάντα λίθον κινῆσαι

illic ipse diem suum obiit. sparsus fuit rumor intra civitatem ab aliquo percussum esse. sed ea de re nihil certi constat.

Antea vero, cum is adhuc pro urbe propugnaret, oppidani, deliberatione habita, navigio parvo ac celeri quadraginta iuvenes emiserunt, qui clam hostilem classem incenderent, Cynegia porta egressi. id cum Latini, qui Galatam incolebant, percepissent, studii sui erga Turcas significandi causa, flammae de magna turri indicio, hostibus eos prodiderunt. qui globo bombardae e triremi emisso celocem submerserunt. ita praeclari illi iuvenes vitam aquis suffocati amiserunt.

His visis oppidani, cum apud animos suos illud reputassent

"deo iuvante nil nocet oculus invidus,
et non iuvante nil valet labor improbus,"

rursus ad defensionem se comparabant, proque virili sua parte nihil, quod ad salutem pertineret, praetermittebant. sed quid contra tantam multitudinem barbarorum facerent? quid unus adversus (ut ita dicam) mille? nihil certe, nisi ut tantum implorata divina ope semper aliquid pro virili facerent. cognito igitur postridie Agarenos vehementissime oppugnaturos urbem omnibus copiis, omnemque lapidem moturos, omnem machinationem ad expugnandum adhibituros, egressi

καὶ μηχανήν, ἐξῆλθον οἱ ἔνδον πολῖται εἰς τὸ ἔξω κάστρον, φοβούμενοι μὴ εἰσβάλωσιν ἔνδον τειχῶν τῇ ὁρμῇ αὐτῶν.

Οἱ Τοῦρκοι οὖν τὴν αὔριον, εὐθὺς ἅμα πρωΐ, πόλεμον στήσαντες καὶ δρόμον μέγαν μετὰ τῶν ἵππων αὐτῶν εἰσῆλθον πολλοὶ ἀπὸ τῆς χαλάστριας καὶ ἐκυρίευσαν καὶ τῶν μεγάλων τειχῶν, καὶ σκῆπτρα ἔθεντο ἐπάνω τῶν πύργων, οὓς καὶ θεασάμενοι οἱ Βυζάντιοι ἐπολέμησαν γενναίως· καὶ ἔπεσον τόσοι ἑκατέρωθεν ὥστε οὔτε τοὺς ἔξω ἔτι δύνασθαι εἰσελθεῖν οὔτε τοὺς ἔνδον ἐξελθεῖν ὑπὸ τῶν ἀμετρήτων σωμάτων τῶν νεκρῶν. ἐγένετο γὰρ ὁ σωρὸς τῆς πληθύος τῶν πεσόντων
11 νεκρῶν μέχρι ἀψίδων αὐτῶν τῶν πυλῶν τῶν τειχῶν, πύλης Χερσοῦς καὶ τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ, ὡς ἐφαίνετο ἐπικειμένη. καὶ οὕτως ὑπερισχύσαντες οἱ Ἀγαρηνοὶ εἰσῆλθον ἀνὰ πᾶσαν τὴν ποτὲ μὲν περιφανῆ, δυστυχεστάτην δὲ ἔκτοτε πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου. καὶ οὕτω γέγονεν ἡ ἅλωσις τῆς ἀρίστης τῶν πόλεων ταύτης, ἐν ἔτει ͵ϛϡξα', μηνὶ μαΐῳ κθ', ἡμέρᾳ τρίτῃ, πρωΐ.

Τῆς ἀνοχῆς σου, δέσποτα παντοκράτωρ, ὅτι ἐμακροθύμησας καὶ ταῦτα γενέσθαι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, παρεχώρησας. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτῷ ἐγένετο; τίς οὖν λιθοκάρδιός ἐστιν, ὃς δύναται μὴ κλαῦσαι καὶ θρηνῆσαι τὸν τοιοῦτον λεηλατισμὸν καὶ ἀφανισμὸν τῆς εὐδαιμο-

sunt in exteriorem inter duos muros munitionem, quoniam metuebant gravissimum hostis impetum, ne intra moenia irrumperet.

Turcae igitur postridie, prima statim luce, equis acri cursu advecti oppugnationem intulerunt urbi gravissimam. ac multi eorum, qua parte ruinae iacebant muri, irruerunt; et magnis etiam moenibus potiti signa sua in turribus fixere. repugnaverunt Byzantii animose; ac tantus utrinque numerus caesorum fuit ut nec qui foris erant, amplius possent ingredi, nec qui intus, egredi prae innumero cadaverum acervo. is enim iam ipsas portarum Chersonis et S. Romani fornices altitudine, adaequaverat sua, ita ut porta incumbere cadaveribus videretur. ita viribus valentiores facti barbari universam pervaserunt illam, quondam inclytam, tunc vero infelicissimam, Constantini urbem. hoc modo expugnata fuit praestantissima haec urbs, anno mundi sexies millesimo nongentesimo sexagesimo uno, die Maii 29, qui tertius hebdomadis erat, tempore matutino.

Hem tolerantiam tuam, domine omnipotens, qui haec ita fieri sustinueris aut potius permiseris. sed quis novit mentem domini? aut quis ei a consiliis fuit? quis ita saxeo corde est qui non lacrimetur, qui non deploret tantam spoliationem, tantam abolitionem urbis ante alias olim felicissimae illustris atque imperiosae, nunc au-

νεστάτης τῶν πόλεων ποτὲ καὶ ὑπερκειμένης, ἀθλιωτάτης δὲ καταστάσης καὶ ἐξουδενωμένης καὶ δακρύων ἀξίας; ποία καρδία σιδηρᾶ οὐ μὴ λάβοι πόνον τῆς συμφορᾶς ἐκείνης; οἶμαι ὅτι καὶ γῆ ἐστέναξε καὶ λίθοι καὶ πᾶν ἄψυχον, τὴν μεγάλην καὶ ἀνυπόφορον μὴ μείναντα συμφοράν.

Καὶ ἦν ἰδεῖν φρικτὰ καὶ ἐξαίσια, ἁρπαζόμενα ἐκ τῶν μοναστηρίων τὰ σκεύη τὰ ἱερά, θείους ναοὺς ὑπὸ ἀσεβῶν καταπατουμένους, γυναῖκας θεῷ ἀφιερωμένας ἁρπαζομένας, παρθένους βιαζομένας, ἐλευθέρας καὶ κυρίας καὶ εὐγενεῖς δούλας ἑλκομένας βίᾳ, κλαιούσας καὶ βοώσας καὶ πᾶν εἶδος ὕβρεως ὑπομενούσας καὶ βασανιζομένας, ἱερεῖς τε καὶ μοναχοὺς μετὰ σχοινίων δεδεμένους καὶ ἑλκομένους. καὶ τίς ἱκανὸς φράσαι καὶ καταλεπτῶς διηγήσασθαι τὴν τότε γεγενημένην συμφορὰν καὶ θεήλατον ὀργήν; οὐδὲν ἄλλο εἰπεῖν πλὴν τὸ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. ἦν ὁρᾶν μετὰ τῶν ἄλλων δεινῶν καὶ τὰ τῶν βασιλέων μνήματα ἀνοιγόμενα καὶ ἐμπαιζόμενα. τοῦτο δὲ ἐποίουν ἐλπίζοντες εὑρίσκειν τι τῶν χρυσῶν ὑφασμάτων. καὶ ἄλλα κατενεανιεύοντο οἱ παρανομώτατοι.

Καὶ ἔγκαιρον εἰπεῖν τὸν θρῆνον Δαβίδ, τὸ "ὁ θεός, ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου· ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν

tem ad extremum miseriarum et contemptus redactae ac prorsus lamentandae? quodnam cor ita ferreum est quod, audita tanta calamitate, temperet a dolore, a luctu? terra profecto ipsa et lapides et quodvis inanimum mihi gemuisse videntur, intueri tantas tam intolerabiles aerumnas horrentia, luctuque refugientia.

Spectacula enim occurrebant horrenda, captum humanitatis excedentia. direptio sacrorum vasorum e monasteriis, divinorum templorum impiis calcantibus profanatio, consecratarum deo feminarum raptus, violatio virginalis pudoris. raptabantur ingenuae, nobiles illustresque feminae servilem in modum violenter, ad coelum tendentes cum fletu et ululatu oculos, omne genus contumeliae et torturae patientes. trahebantur sacerdotes ac solitariae vitae sectatores funibus vincti. quis tanta eloquentia esset ut verbis consequi aut oratione percensere singulas illius temporis calamitatum species iraeque divinae posset? aliud nihil dici verius potest quam hoc "horribile est in manus incidere dei viventis." inter alia dira etiam hoc cernere erat, monumenta imperatorum effodi, aperiri, illudi. fiebat hoc a sceleratis spe inveniendae detrahendaeque aureae vestis et ornatus. alia denique ab eis sceleris plena perpetrabantur.

Haud ab re fuerit, hoc loco dicere lamentum Davidis. "deus, venerunt gentes in hereditatem tuam: polluerunt templum sanctum

ἅγιόν σου· ἔθεντο Ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον, ἔθεντο
τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ
οὐρανοῦ, τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς·
ἐξέχεον τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ κύκλῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ
12 οὐκ ἦν ὁ θάπτων. ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν,
μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. ἕως πότε, κύ-
ριε, ὀργισθήσῃ εἰς τέλος;"

Ἄξιον καὶ τὴν παίδων ᾠδήν, ὄντων ἐν μέσῳ τῆς καμίνου καὶ λεγόντων "δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν. καὶ παρεδόθημεν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων ἀποστατῶν· καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρέδωκας διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν."

Πῶς κατεδέξατο ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ θεοῦ λόγου κτισθεῖσα ἁγία Σοφία, ὁ ἐπίγειος οὐρανός, ἡ νέα Σιών, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος, τὸ καύχημα πάσης τῆς οἰκουμένης, τὸ ἄγαλμα τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ ὑπερέχουσα πάντων τῶν τῆς γῆς κτισμάτων. ὢ τοῦ θαύματος, ὁ τοῦ θεοῦ περιώνυμος ναὸς ἐγένετο ναὸς τῶν Ἰσμαηλιτῶν τῶν ἀθέων καὶ ἀπίστων. φρῖξον, ἥλιε· στέναξον ἡ γῆ, καὶ κλονουμένη βόησον "ἀνεξίκακε κύριε, δόξα σοι."

Τούτῳ τῷ τρόπῳ ᾐχμαλωτίσθη ἡ Κωνσταντινούπολις. ὁ ταλαίπωρος δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἅμα τῷ εἰσελθεῖν τοὺς

tuum, Hierosolymam in formam pomarii redegerunt. cadavera servorum tuorum devoranda volucribus caeli obiecerunt, carnem sanctorum tuorum bestiis terrae. effuderunt sanguinem eorum velut aquam circa Hierosolymam; nec erat qui sepeliret. probrosi apud vicinos nostros habemur: illudimur et sannis incessimur ab illis qui circa nos habitant. quousque irasceris, domine? nunquamne finis erit?"

Operae pretium etiam adolescentulorum carmen, qui in medio ardentissimae fornacis dixerunt "iustus es in omnibus quae nobis fecisti. traditi sumus in manus inimicorum iniquorum et defectorum. regi iniusto pessimoque nos dedisti, idque propter peccata nostra."

Quomodo contumeliam ferre tantum potuit, quae de nomine divini logi condita fuit, S. Sophia? illud terrestre caelum, nova illa Sion, quam construxit ipse dominus, non homo; gloria illa universi orbis terrae, illud decus ecclesiarum, eminentissimum illud omnium per orbem terrarum aedificiorum. o rem miram. nobilissimum dei templum templum factum est Ismaelitarum impiorum illorum et infidelium. horresce, sol; ingemisce, terra, concutere, exclama. gloria tibi, tolerantissime malorum domine.

Hoc modo expugnata captaque fuit Constantini urbs. ceterum miserrimus imperator Constantinus, eodem tempore quo Turcae ir-

Τούρκους ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ, περιπατῶν μετὰ καὶ ἑτέρων ἀρχόντων, ἐπισκεπτόμενοι τὰ τείχη, ὑπήντησάν αὐτῷ Τοῦρκοι καὶ ἐπολέμησαν· καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν πολεμῶν καὶ μὴ καταδεξάμενος ὅλως δουλωθῆναι. συναπέθανον δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλοι ἄρχοντες. τοῦτο δὲ ἐτόλμησαν οἱ Ἀγαρηνοὶ ἀγνοήσαντες ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἄν, οἶμαι, ἐφόνευσαν αὐτὸν ἀλλὰ ζῶντα ἐπίασαν, συλλαβόντες παντοιοτρόπως, καὶ προσέφερον τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. ὕστερον δὲ πολλῆς ζητήσεως γενομένης περὶ αὐτοῦ, φοβουμένου τοῦ σουλτάνου μή πως ἐν τοῖς ζῶσιν ἐστὶ καὶ πορευθεὶς κομίσῃ τινὰ βοήθειαν, εὗρον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὴν ὅ τε Μάμαλις καὶ ἕτεροι ἄρχοντες, καὶ οὕτως ἔπαυσε τοῦ φόβου.

Τὴν δὲ χαρὰν ἥνπερ ἔσχεν ὁ αὐθέντης τότε ὁ σουλτάνος, τίς διηγήσεται; ἑώρα γὰρ ὅτι ἐγένετο κύριος τοιούτου κάστρου μεγάλου καὶ περιβοήτου καὶ ἐκλέκτου, καὶ βασιλεὺς Ῥωμαίων, κύριος ἀνατολῆς καὶ δύσεως οὐκ ὀλίγης.

Παρελθόντων δὲ ἡμερῶν πέντε γέγονε ζήτησις μεγάλων ἀρχόντων· καὶ καταλαβόντες τὸν μέγαν δοῦκαν, τὸν μέγαν δομέστικον, τὸν πρωτοστράτορα, υἱὸν Καντακουζηνοῦ τοῦ μεσάζοντος, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐκλεκτοὺς ἄρχοντας εὐγενεῖς 13
ἀπεκεφάλισαν αὐτούς. τοῦ δὲ μεγάλου δουκὸς τοὺς υἱοὺς

ruerunt, qua parte S. Romani porta est, obibat moenia, ipse et alii proceres, inspiciendi causa. tunc obviam facti hostes pugnam commiserunt, in qua caput ei praecisum est pugnanti et neutiquam servitutem subire volenti. occubuerunt una et alii nobiles primariique viri. id factum inde quod ignorarunt imperatorem barbari, alioquin, ut mea fert opinio, haud interfecturi, sed, quoquo modo potuissent, vivum in potestatem redacturi et suo regi adducturi. posterius vero diligenti inquisitione facta (metuente videlicet sultano ne forte adhuc in vivis esset profectusque auxiliis alicunde adductis bellum renovaret) invenerunt caput eius, a Mamale aliisque proceribus agnitum. tunc a metu ille destitit.

Quantam autem laetitiam e victoria tam illustri barbarus ceperit, quis verbis eloquatur? videbat is se tanta urbe, tam ubique clara et nobili, tam eximia, potitum; iam regem Romanum ac dominum Orientis nec parvae partis Occidentis factum esse.

Post quinque dies quaesiti sunt viri illustres, comprehensus est magnus dux et magnus domesticus et protostrator, imperatorii curatoris Cantacuzeni filius, aliique complures, amplissimo genere et virtute dignitateque eximia conspicui viri, qui capitis supplicio affecti sunt. magni autem ducis filios in conspectu ipsius iugularunt. uni tantum, qui

ἔσφαξαν ἐνώπιον αὐτοῦ· μόνον δὲ τὸν νεώτερον υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαάκιον ἔβαλεν ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐν τῷ σαραγίῳ αὐτοῦ, ὃς δὴ καὶ ἐν ὀλίγῳ ἀπέδρα καὶ ἐγένετο ἀφανής. ὕστερον δὲ ἠκούσθη ὅτι ἐν Ῥώμῃ εὑρέθη, ὅπου ἦν καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, ἣν ὁ πατὴρ ἔπεμψε πρὸ τῆς ἁλώσεως μετὰ πλούτου πολλοῦ. τοὺς φόνους δὲ τῶν τοιούτων ἀρχόντων πάντας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐποίησεν. εἶτα τὰ νεκρὰ σώματα, ὅσα ἦσαν κείμενα ἐν πύλαις, καὶ ἔνδον καὶ ἐκτός, ἀνάψαντες πυρκαϊὰν ἐν μέσῳ τῶν τάφων κατέκαυσαν, ὁμοῦ συμμεμιγμένα καὶ τὰ τῶν πεσόντων ἰδίων Ἀγαρηνῶν.

Ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ ἀπέκτεινε καὶ τὸν Χαλὶλ πασιᾶν, ἔχων αὐτὸν ἐν ὀργῇ, ὅπως ἐμήνυσε τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ παρεγένετο ἀπὸ ἀνατολῆς, ἐν τῷ καιρῷ τῶν Οὔγγρων· καὶ ὅτι ἔπαυεν αὐτὸν πρὸ καιροῦ μελετῶντα πολιορκῆσαι τὴν Κωνσταντίνου, προβαλλόμενος αὐτῷ ὅτι, ἐὰν στρατεύσῃ κατὰ τῆς πόλεως, ὁρμήσουσιν ἔθνη ἄλλα καὶ ἐκβαλοῦσιν αὐτοὺς τῆς δύσεως καὶ ἀπολέσουσι τὰ ἐν χερσί, καὶ ὅτι ἐνουθέτει καὶ αὐτῷ ὡς νέῳ ἐν πολλοῖς. τούτων δὲ ἕνεκα ταύτην ἀπέλαβε τὴν ἀμοιβήν· οὕτω γὰρ τιμῶσιν οἱ δαίμονες τοὺς τιμῶντας αὐτούς.

Καταστήσας δὲ τῇ μεγάλῃ πόλει φύλακας καὶ καδὴν καὶ πᾶν τῆς διοικήσεως, καὶ εἴ τι χρειῶδες καὶ ἀναγκαῖον εἰς

natu minimus erat, nomine Isaacio, pepercerunt; qui in castrum regium trusus, non multo post inde aufugiens, nuspiam apparuit. postea fama sparsa fuit Romae conspectum esse; quo in loco etiam soror eius erat, quam pater, ante expugnationem urbis, magnis cum opibus in Italiam miserat. ea procerum caedes omnis uno eodemque die peracta. exinde cadaverum quicquid sub portis et extra intraque portas iacebat, in sepulcra coniectum et igne crematum est, aggestis eodem et una combustis Agarenorum quoque cadaveribus.

Brevi post etiam Chalilbassam tyrannus interemit, crimini dans ei, irascensque, quod accitu ipsius pater suus rediisset ab Oriente in Occasum tempore belli Ungarici, quodque voluntati suae iampridem obsidionem urbis meditati obstitisset, ab ea dehortans, tanquam, si adversus urbem iret, aliarum gentium motus esset ingens secuturus, quae Occidente ipsum eiecturae essent, ipsique, quae iam manibus tenerent, amissuri. succensebat etiam quod ab illo in multis castigabatur, quae iuvenili ipse petulantia patraret. his de causis haec ei gratia relata fuit. sic scilicet daemones honorant cultores suos.

Posteaquam praesidium urbi imposuisset, iudicemque seu praefectum ei praeposuisset, et administrationem totam, ac quicquid conservationi illius utile necessariumque esset, constituisset (difficilius

φύλαξιν (τοῦ φυλάξαι γὰρ τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον ἐφαντάσθη καλῶς) ἐπορεύθη ἐν Ἀδριανουπόλει μετὰ χαρᾶς καὶ δόξης πολλῆς.

Ἀνθρώπων δὲ χωρὶς καὶ ἀοίκου εἰπεῖν μεινάσης τῆς πόλεως ἐπρόσταξε, καὶ ἔφερον συργούνιδας λεγομένους ἤτοι μετοίκους ἢ παροίκους ἀπὸ Μηδείας τῆς πρὸς τὸν Πόντον καὶ τῶν χωρίων αὐτῆς, Ἀγαθοπόλεως, Μεσημβρίας καὶ ἀπό τε Σηλυβρίας Ἡρακλείας Πανάδου Ὀρεστιάδος καὶ ἄλλων τόπων πολλῶν· καὶ ᾤκησαν τὴν πόλιν, δόντες αὐτοῖς καὶ οἴκους, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἀξίαν, καὶ δωρησάμενοι καὶ τόπους πολλούς, καὶ ἰδιοποιήσαντες. ἠγόρασαν δὲ καὶ πολλὰ πολλοῦ ἄξια τιμῆς ὀλίγης, καὶ κύριοι τῶν πολυδαπάνων καὶ ὡραίων ὀλίγου ἐγένοντο.

Ἐπαναστρέψας δὲ πάλιν ὁ αὐθέντης ἐν τῇ πόλει ἤρξατο τὸ παλαιὸν κτίζειν σαράγιον καὶ καλλωπίζειν πολλὰ τῆς πόλεως. εἶτα πορευθεὶς ἔλαβε τὴν Αἶνον, ἔπειτα τὰς Ἀθήνας, τὰς Θήβας, τὴν Θάσον, τὴν Σαμοθρᾴκην, τὸ Ἄργος τὸ ἐν Πελοποννήσῳ· τὸ γὰρ Ἑξαμίλιον εἶχον ἐκ καιροῦ. εἶτα 14 ἔλαβε τὴν Λῆμνον, τὴν Ἴμβρον καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰ γειτονοῦντα, πλὴν Εὐρίπου. ἐμετοίκισε καὶ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ἄνδρας καὶ γυναῖκας πολλάς. ὅλως δὲ οὐκ εἰρήνευσεν ὁ ἀλιτήριος ἔτος ἕν, ἀλλ' ἐπολέμει καὶ νικητὴς ἀνεφαίνετο, οὐδενὸς ὄντος τοῦ ὡς ἔδει ἀντιμαχομένου.

enim esse bona parta tueri quam acquirere, recte dictum est), Adrianopolin sese cum gaudio et gloria magna rettulit.

Sed cum hominum vacua urbs esset et propemodum deserta, mandato ipsius accersiti venerunt inquilini ac novi cives e pluribus locis, e Pontica Media et oppidis eius, ex Agathopoli et Mesembria, e Selybria, Heraclea, Panado, Orestiade (quae est Adrianopolis) et aliis pluribus locis. hi singuli pro dignitate sua acceptis domibus incoluerunt urbem, multis etiam agris in eos divisis mancipioque datis. quin multa pretiosa paucis emerunt nummis, et quae magno constiterant, parvo sui iuris fecerunt.

Reversus in urbem rex vetus palatium, sedem regiae condere aggressus est, multaque urbis loca aedificando ornare. postea cum exercitu profectus Aenum cepit. exinde Athenas, Thebas, Thasum, Samothracen, Argos Peloponnesi. ipsum enim Hexamilium Turcae iam ab aliquanto tempore tenebant. tum Lemnum ceperunt et Imbrum, cuncta denique finitima praeterquam Euboeam. transtulit idem et ex Adriani urbe Byzantium multos utriusque sexus homines. denique ne unum quidem annum a bello immunem execratus iste manere sivit: sed et bellabat et victor evadebat, nemine se illi, sicut oportebat, opponente.

Ἔπειτα πορευθεὶς ἐν τῇ ἀνατολῇ μετὰ στόλου, καὶ διὰ θαλάσσης πέμψας πλοῖα, ἔλαβε τὴν νῆσον Μιτυλήνης. τὰς δύο πόλεις Φώκιας λεγομένας, τήν τε παλαιὰν Φωκίαν καὶ τὴν νέαν, τριῶν ὡρῶν διάστημα ἀπεχούσας ἀλλήλων ἢ τεσσάρων μόλις, κειμένας πλησίον Σμύρνης τῆς ἐν Ἐφέσῳ, ὑποκάτω Μαιάνδρου τοῦ ποταμοῦ. ἔλαβε δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας πολλὰς καὶ πλῆθος παιδίων ἐκ τῶν πόλεων τούτων, καὶ μετοίκισε ταύτας ἐν πόλει. ἔπειτα ἀπῆλθε καὶ ἔλαβε τὴν Κασταμώνην καὶ Σινώπην ἐκ χειρὸς τοῦ Κιζὶλ Ἀχουμάτ, ἃς εἶχεν ἀπὸ προγόνων, τοῦ σουλτὰν Ἀλατύνη ἐκείνου τοῦ φοβεροῦ στρατηγοῦ· ὃς καὶ ἅμα τῷ μαθεῖν τὴν ἔλευσιν Ἀγαρηνῶν ἀνεχώρησε φεύγων καὶ ἐπορεύθη ἐν Περσίᾳ πρὸς τὸν Οὐζοῦν χασάνην. ἔλαβε δὲ καὶ ταῦτα κόπων καὶ πολέμων χωρίς, μετὰ καὶ τῶν πλησίον χωρίων αὐτῶν. ἔπειτα ἔλαβε τὴν Ἄμαστριν καὶ τὸν Καφὰν ἐκ χειρὸς τῶν Γενουβίτων, καὶ ἐκόμισε τούτους ἐν Κωνσταντίνου πόλει, παροικίσας αὐτούς, καὶ ἐρήμους εἰπεῖν, ἐγκαταλείψας αὐτὰς ἀνθρώπων, ἀφανίσας καὶ τὰ πλεῖστα τῶν τοίχων αὐτῶν καὶ πάντα καλλωπισμόν.

Ἐπανελθὼν δὲ πάλιν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὁρῶν μὴ συναγομένους ἰδίᾳ θελήσει ὅλως Χριστιανούς, ἠρώτησε τὸ αἴτιον παρὰ φίλων καὶ γραμματικῶν Χριστιανῶν, οὓς εἶχε πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐδιοίκουν πᾶσαν τὴν βασιλείαν. οἱ γὰρ Ἀγαρηνοὶ

Orientem deinde classe petens, multis per mare navibus missis, insulam Lesbum suae dicionis fecit. huic utramque Phocaeam addidit, veterem et novam, trium horarum aut vix quattuor spatio inter se remotas, prope Smyrnam, quae ad Ephesum est, sub flumine Maeandro sitas. e quibus civitatibus magnum numerum virorum feminarum et puerorum in urbem traduxit. profectus postea Castamonam et Sinopen Cisil Achumatae ademit; quas is longo intervallo maioribus traditas habuerat a sultano quidem Aladino, illo magno et formidando duce. nam Cisil Achumata, ut primum de Turcarum adventu certior factus fuit, cessit, ac profugit in Persiam ad Usumcastanem. potitus itaque est illis civitatibus et vicinia ipsarum Mechemeta citra bellum et laborem. post haec Amastrin cepit et Capsam, Genuatibus extorquens. cives earum Cpolin transtulit. ipsas autem urbes, eversa maiore parte moenium omnique ornatu destructo et ablato, prope in solitudinem hominibus infrequentes redegit.

Rursus in urbem reversus, cum nullos sacros conventus ultro celebrari a Christianis videret, causam eius rei ab amicis sciscitatus est et a scribis Christianis, quos secum habebat; qui totius regni administrationem gerebant. ipsi enim Agareni literarum rudes erant et

ἦσαν ἀγράμματοι καὶ ἀμαθεῖς πολλά, ὥστε κόπτοντες καὶ χαράκια ποιοῦντες διὰ ξύλων ἠρίθμουν, ὡς ἔτι, ὡς λέγεται, φαίνονται ἐν τοῖς ταμιείοις, ὅπου οἱ θησαυροὶ αὐτῶν. λέγουσι δὲ τὰ ξύλα ταῦτα, ἅπερ ἠρίθμουν καὶ ἀντὶ ἀριθμητικῆς εἶχον καὶ λογαριασμοῦ, ὡς καὶ νῦν ἔτι οἱ ἀρτοποιοὶ αὐτῶν χρῶνται καὶ ἄλλοι Ἀγαρηνῶν, ῥανάσια ἤτοι λογαριαστήριον. μαθὼν δὲ ὅτι διὰ τὸ μὴ εἶναι πατριάρχην, ὥρισεν ὅπως συνέλθωσιν οἱ Χριστιανοί, καὶ ἐκλεξάμενοι ὃν ἂν θέλωσι, κυρώσει αὐτοῖς τοῦτον καὶ ὁρισμὸν δώσει πατριαρχεύειν. ἐποίησε δὲ τοῦτο ἐντέχνως, ἵν' ἀκούσωσιν οἱ ἁπανταχοῦ Γραικοὶ καὶ συναθροίζωνται ἐν τῇ πόλει· δι' ἐφέσεως γὰρ εἶχεν ἵνα πολυάνθρω- 15
πος γένηται καὶ κατοικουμένη πᾶσα.

Ἐξελέξαντο οὖν τὸν φιλόσοφον κύριον Γεώργιον τὸν Σχολάριον, κριτὴν ὄντα τῆς βασιλικῆς κρίσεως, ἄνδρα ἅγιον καὶ εὐλαβῆ· καὶ ἀξιώσαντες αὐτόν, ὡς ἔθος, κατέστησαν πατριάρχην, ὀνομάσαντες αὐτὸν Γεννάδιον· καὶ ὑπετάχθησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι Κωνσταντινουπόλεως καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὡς καὶ τοῖς λοιποῖς πρὸ αὐτοῦ πατριάρχαις. ὃν δὴ καὶ μετακαλεσάμενος ὁ σουλτᾶνος ἔνδον τῶν βασιλείων αὐτοῦ, ἰδίαις χερσὶ δέδωκεν αὐτῷ δεκανίκιον πολλοῦ ἄξιον, ἤτοι ῥάβδον ἀργυρᾶν περικεχρυσωμένην ὡραίαν, καὶ ἵππον

6. ῥαούσια C

indocti plerumque. itaque haec ipsorum erat ratio numerandi ut bacilla pararent in iisque incisuras facerent; quemadmodum in aerariis, ubi thesauri ipsorum asservantur, etiamnum conspici aiunt. appellant autem ea ligna, in quibus numeros et rationes suas notabant (quorum usus etiam nunc apud pistores et alios opifices Turcarum est), rhausia h. e. taleas. cognito autem causam omissorum coetuum esse, quod nullus patriarcha esset, iussit conventus agere Christianos, et patriarcham sibi, quemcunque vellent, deligere. se huius creationem confirmaturum, et ut patriarchae munera obiret, edicturum. id ab eo callide factum, ut hac fama ad Graecos, qui ubivis locorum essent, perlata in urbem congregarentur. quippe hoc ei studio erat, ut multitudine hominum eo confluente per omnes suas partes urbs frequens cultaque fieret.

Hac potestate igitur accepta philosophum delegerunt, Georgium Scholarium, assessorem regii iudicii, virum sanctum et pium hunc vetere ritu producentes patriarchae muneri praefecerunt, mutato eius priore nomine in Gennadii nomen. ei subiectae tunc fuerunt tum omnes Constantinopoleos ecclesiae, tum ceterae quae in provinciis, eadem, quam antecessores ipsius antistites habuerant, potestate permissa. quem cum in regiam ad se sultanus vocasset, suis ei manibus pastorale pedum magni pretii dedit, baculum nempe argenteum

ἀγαθὸν καὶ μέρος χρυσίνων, ἐπειπὼν αὐτῷ "πατριάρχευε ἐπ' εὐτυχίᾳ, καὶ ἔχε τὴν φιλίαν ἡμῶν, ἐν οἷς θέλεις, ἔχων πάντα τὰ σὰ προνόμια, ὡς καὶ οἱ πρὸ σοῦ πατριάρχαι εἶχον· ἔχε δὲ καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰς κατοικίαν σήν." καὶ οὕτως ἔλαβε, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν πατριαρχεῖον· τὸν γὰρ ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας, ὃς ἦν πατριαρχεῖον, οἱ Ἀγαρηνοὶ ἔλαβον.

Ὄντος δὲ καὶ εὑρισκομένου ἐκεῖ τοῦ πατριάρχου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων εὑρέθη τις πεφονευμένος μέσον τοῦ ναοῦ τῆς αὐλῆς, ἤτοι ἔνδον τῆς περιοχῆς. ὅθεν· φοβηθεὶς ὁ πατριάρχης μή πως καὶ ἄλλα ὅμοια γένωνται, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καταλείψαντες τὸν θαυμαστὸν ναὸν ἔρημον. τοῦτο δὲ ἐγένετο, ὅτι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ τόπος καὶ τὰ οἰκήματα τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ ἦσαν ἄοικα, ἀνθρώπων χωρίς, πεσόντων τινῶν ἐν πολέμῳ καὶ ἄλλων αἰχμαλωτισθέντων, ἑτέρων δὲ καὶ φυγόντων.

Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ πατριάρχου ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ζητήσαντος καὶ λαβόντος τὴν μονὴν τῆς παμμακαρίστου καὶ πατριαρχεῖον ποιησαμένου, ὡς ἔστιν ἕως τῆς σήμερον καὶ μενεῖ δυνάμει καὶ βοηθείᾳ θεοῦ (ἦν δὲ αὕτη ἡ μονὴ τὸ πάλαι γυναικεῖον μοναστήριον), μετὰ καιρὸν ἤρξαντο ῥίπτειν καὶ ἀφανίζειν τὸν θεῖον (φεῦ) ναόν, καὶ τέλος

inauratum, artificiose factum. dedit et equum bonum et certam aureorum summam, his verbis additis "quod faustum ac felix sit, esto patriarcha, et utere nostra amicitia in quibus rebus voles, habens omnia iura privilegiaque, sicuti superiores ante te patriarchae habuerunt. habe quoque templum S. Apostolorum domicilii loco." ita id tunc accepit, et patriarchicam ibi sedem collocavit. templum enim S. Sophiae, quod antiquitus patriarcharum domicilium fuerat, Agareni sibi vendicarunt.

Cum autem S. Apostolorum templum incoleret patriarcha, inventus est in septo templi seu intra ambitum homo occisus. unde timore perculsus patriarcha, ne similia deinceps etiam fierent, inde discessit, relicto illo admirandi operis templo vacuo. id inde factum quod illo tempore locus ille, et quae circa templum aedes, a cultoribus vacua erant, parte hominum bello caesa, aliis captivis factis, non etiam nullis profugis.

Cum e templo S. Apostolorum patriarcha excessisset, aliudque petens monasterium Pammacaristae (hoc est beatissimae virginis Mariae) accepisset, atque id sedi patriarchicae dedicasset (sicut et iamnum hodie est et, deo potenter ac benigne iuvante, manebit, cum in eo monasterio antiquitus sacrae feminae habitassent), progressu tem-

ἔκτισαν καὶ ἀνῳκοδόμησαν μετζίτιον, αὐτῶν ἐκκλησίαν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ σουλτὰν Μεχεμέτ, ὡς φαίνεται καὶ ἵσταται εὐμεγέθης ἄχρι καὶ τῆς σήμερον, ἐν δευτέρῳ λόφῳ κείμενος τῆς πόλεως· ὁ γὰρ πρῶτος λόφος τῆς ἑπταλόφου ταύτης Κωνσταντίνου ἔστι τὸ μέρος τῆς πόρτας Ἀδριανουπόλεως. ἔλαβον δὲ εἰς πατριαρχεῖον τὸν ναὸν τῆς παμμακαρίστου, 16
ὅτι οἰκοῦντες ἦσαν κύκλῳ πάντες Χριστιανοὶ καὶ τὸ μέρος ἅπαν οἰκούμενον ἐξ ὧν ἤνεγκον ξένων σουργουνίδων ἤτοι παροίκων.

Μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν διερχόμενος ὁ σουλτᾶνος οὗτος Ἀγαρηνῶν τὰ μέρη τῆς γειτονίας τοῦ πατριαρχείου καὶ ἀναθεωρῶν πολλὰ καὶ ἐρωτῶν καὶ μανθάνων, ὡς ἐθεάσατο το προπύλαιον τῆς αὐλῆς τῆς παμμακαρίστου, ἠρώτησε τί τοῦτο; καὶ εἰπόντες αὐτῷ ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐν ᾗ ὁ πατριάρχης οἰκεῖ, εἰσῆλθεν ἔνδον, καὶ κατελθὼν τοῦ ἵππου εἰσῆλθεν ἐν τῷ ναῷ. τοῦτο μαθὼν καὶ ὁ πατριάρχης κατῆλθε τοῦ οἰκήματος καὶ προσηγόρευσεν αὐτὸν καὶ ἐπροσκύνησεν. εἶτα ἐπὶ θρόνου καθίσαντος τοῦ βασιλέως ἔνδον τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας καὶ ὡραίας, τοῦ παρεκκλησίου, τῆς πλησίον τοῦ σκευοφυλακίου, ἠρώτησε πολλὰ δι' ἑρμηνέως τὸν πατριάρχην περὶ πίστεως πάντα τὰ Χριστιανῶν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἄδειαν καὶ ὅρκον καὶ θάρρος, λέγειν καὶ διαλέγεσθαι φόβου χωρίς. ὅθεν θαρσήσας μετὰ

poris divinum illud Apostolorum templum (heu rem duram) demoliri Turcae ausi sunt et formam eius abolere. tandem etiam ibi religionis suae templum (Meschitam vocant) sub nomine sultani Mechemetae condiderunt; quod satis amplum conspicitur, in hodiernum usque diem manens, in secundo colle urbis. primus enim collis huius septicollis, ut quondam dicta est, urbis est illa pars quae ad portam Adrianopolitanam spectat. causa cur potissimum Pammacaristae templum in patriarcheum legerint, fuit quod circumcirca id habitabatur, et quidem a Christianis, qui e locis exteris Constantinopolin traducti fuerant.

Quodam die sultanus Mechemeta equo praeteriens viciniam patriarchei, oculis modo huc modo illuc coniectis, quid unumquodque esset sciscitatus, ut vestibulum atrii Pammacaristae conspexit, quaesivit quid esset hoc. cum ei responderetur esse ecclesiam, in qua patriarcha habitaret, eo ingressus est; ex equoque descendens templum intravit. quod cum patriarcha didicisset, e sua habitatione descendit ac sultanum salutans adoravit. ille deinde super solium assidens intra sacellum elegans, quod propter armarium rerum sacrarum est, multa, verbis interpretis, patriarcham super religione Christiana rogitavit, iureiurando ei potestate omnia libere absque ullius periculi

παρρησίας ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπε πολλὰ συστατικὰ καὶ ἀποδει-
κτικὰ τῆς πίστεως κεφάλαια, καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας τριά-
δος ἐφανέρωσεν, ὡς ἔδει, καὶ ὅτι ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ὁ εἷς τῆς
τριάδος, τοῦ ἑνὸς ἀληθοῦς θεοῦ, ἔστιν ὁ σαρκωθεὶς ἐκ τῆς
παναγνου καὶ ἁγίας παρθένου δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέ-
ραν σωτηρίαν, καὶ ὅτι ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, καὶ ὅτι αὐτός
ἐστιν ὁ μέλλων ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. καὶ
ἄλλα μυστήρια τῆς πίστεως εἶπε καὶ διεσαφήνισεν αὐτῷ.
ὅθεν οὐ μόνον ἀπεδέξατο εὐλαβῶς, ἀλλ' ἔκτοτε ἠγάπα αὐτόν
τε τὸν πατριάρχην πολλὰ καὶ σεβάσμιον εἶχε, καὶ ἔπαυσε καὶ
τῆς κακίας ἣν εἶχε κατὰ τοῦ γένους Γραικῶν, καὶ ἠγάπα ἔκ-
τοτε, ὡς ἐν πολλοῖς ἐφάνη. ἔχαιρε δέ, ὡς εἶπε πρὸς πολ-
λοὺς μεθ' ὧν συνελάλει, ὅτι σπουδαῖον καὶ σοφὸν πατριάρχην
ἐποίησαν, ἕτοιμον ἀποκρίνεσθαι. ὅθεν καὶ ἀποδεξάμενος τὴν
διάλεξιν καὶ τοὺς λόγους, οὓς ἐποιήσαντο περὶ πίστεως, ἐφάνη,
ὅτι ἐνετείλατο αὐτῷ ἵνα συγγράψῃ πᾶσαν τὴν διάλεξιν καὶ
ἐν κεφαλαίοις καταστρώσῃ καὶ δώσει αὐτῷ, ὃ καὶ ἐγένετο, ὡς
φαίνεται τὸ σύγγραμμα, καὶ μετεγλωττίσθη καὶ εἰς τὴν
Τουρκοαραβόγλωσσαν ὑπὸ Ἀχουμὰτ καδῆ Βεροίας. καὶ ἐδόθη
αὐτῷ τῷ σουλτάνῳ, καὶ ἀνέγνω ἅπαν καὶ ἔγνω, καὶ σεβα-
17 σμίους εἶχε τοὺς λόγους καὶ ἐθαύμαζεν. ὅθεν πολλάκις καὶ
μετεκαλέσατο αὐτὸν τὸν πατριάρχην, καὶ ἐδωρήσατο αὐτῷ

metu dicendi ac disserendi concessa. unde hic fiducia sumpta ingenue coram maiestate illius longos sermones habuit, fidei Christianae demonstrationem commendationemque continentes. mysterium S. trinitatis protulit, tractans pro dignitate. et logum dei, qui una trinae deitatis persona sit, viri dei filius, esse illum qui carnem e purissima et sancta virgine, propter nos et salutem nostram, assumpserit. ipsum mortuum esse et resurrexisse. ipsum esse illum qui venturus sit iudicatum vivos et mortuos. alia insuper fidei mysteria commemoravit eique aperuit. quam patriarchae orationem non tantum reverenter rex auscultavit, sed ab eo etiam tempore magis ipsum dilexit et veneratione dignum existimavit. destitit quoque a malignitate, quam adversus Graecos gerebat; et exinde propensiore erga ipsos animo extitit, sicut ex multis signis apparuit. gaudebat autem, sicut ex verbis eius ad multos in familiari colloquio cognitum est, egregium et sapientem a Graecis factum esse patriarcham, in respondendo promptum. unde et speciem approbantis disputationem illam et verba de articulis fidei habita praebuit, quod omnem eam dissertationem literis ab illo, suis capitibus distinctam, mandari sibique dari voluit. quod et factum est; extatque scriptum illud, et in Turcarabicam linguam a Berroeae praefecto Achumata translatum est. quod sultanus sibi exhibitum perlegit totum, et sententiam eius in-

δῶρα, καὶ ἠγάπα, καὶ πᾶσαν εὔλογον ἀξίαν αὐτοῦ καὶ δέησιν ἐξεπλήρου. καὶ ἔλεγον καὶ ἐκ τούτων πολλοὶ πολλὰ περὶ τούτου τοῦ σουλτάνου, ὅτι ἐνωτισθεὶς καὶ πληροφορηθεὶς τὰ περὶ τῆς ἀληθοῦς πίστεως Χριστιανῶν ἐν ἀμφιβολίᾳ ἦν περὶ τῆς ἑαυτοῦ.

Οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου παρελθόντος ἐστράτευσε πάλιν κατὰ Πελοποννήσου. ὄντων δὲ ἐκεῖ Δημητρίου καὶ Θωμᾶ τῶν δεσποτῶν, καὶ μὴ δυναμένων ἀντιμαχέσασθαι, συνεφώνησαν καὶ εἰς λόγον ἦλθον, ἵνα παρέχωσιν αὐτῷ τέλος ἕκαστος χρυσίνους χιλιάδας δύο. δέδωκαν δὲ αὐτῷ καὶ ἴδια ὅσον περιεπάτησεν, ἤτοι τὴν Ἀχαΐαν πᾶσαν, παλαιὰν Πάτραν, Καλάβρυτα καὶ λοιπὰς πόλεις. καὶ οὕτως εἰρηνεύσας ἀνέστρεψεν, οὐδὲν ἄλλο ποιήσας τότε. καὶ τὰ μὲν τοῦ βασιλέως οὕτως ἦσαν ἐξοικονομούμενα.

Ὁ δὲ πατριάρχης, ὁ ἁγιώτατος Γεννάδιος, πατριαρχεύσας ἔτη πέντε καὶ ποιμάνας καλῶς τὸν τοῦ κυρίου λαόν, καὶ ὕστερον τὴν φίλην ἀσπασάμενος ἡσυχίαν, μετακαλεσάμενος σύνοδον ἀρχιερέων ἐποίησε παραίτησιν. καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ κύριος Ἰσίδωρος, ὁ ἅγιος πνευματικός, ὃν ἔλεγον κοινὸν ἀγαθὸν πατέρα οἱ ἐν τῇ πόλει. ὃς καὶ πατριαρχεύσας ὀλίγον ἐκοιμήθη τὸν μακάριον ὕπνον, καὶ

tellexit, in admiratione denique et veneratione habuit. saepe proinde patriarcham ad se vocavit, benigno alloquio donisque prosecutus est: sed et quamlibet ipsius rationi consentaneam petitionem re explevit. quo factum ut multi multa de hoc sultano sparserint, eum certa cognitione persuasioneque de veritate fidei Christianae imbutum iam hinc in dubio de sua religione fuisse.

Tempore non multo post, rursus expeditionem in Peloponnesum suscepit. quam cum fratres duo Palaeologi, Demetrius et Thomas, a tali imperio despotae dicti, tenerent, nec resistendo essent, interventu collocutionis ambo pacti sunt cum ipso binis aureorum milibus, quotannis tributi nomine dandis. etiam proprium illi tradiderunt quantum agri cum exercitu obiisset, Achaiam videlicet, priscas Patras, Calabryta, et alia oppida. sic pace facta exercitum reduxit, nulla alia re tunc gesta. haec rerum administratio, hic status apud regem erat.

Patriarcha vero, sanctissimus Gennadius, postquam muneri suo bene in pascendo dei populo quinquennium praefuisset, vitaeque dehinc tranquillae curarumque experti se dedere vellet, convocato pontificum concilio se patriarchatu abdicavit subductus itaque in patriarchicum solium fuit Isidorus, vir sanctus, pneumatici munere fungens; quem, qui urbem incolebant, communem patrem bonum

ἀντὶ τούτου προέστη τοῦ πατριαρχείου Ἰωάσαφ ὁ τὸ ἐπίκλην Κόκας. ὅς ἔπεσεν εἰς σκάνδαλα μετὰ τῶν κληρικῶν, καὶ ἐξῆλθεν ἀσθενῶν. ὁ δὲ παραίτησιν ποιήσας πατριάρχης Γεννάδιος, κατελθὼν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου προδρόμου πλησίον Σερρῶν καὶ ἐκεῖ ἡσυχάζων, ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη μετατεθεὶς εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. καὶ τὰ μὲν τῆς ἐκκλησίας οὕτω.

Μαθὼν δὲ ὁ σουλτᾶνος ὡς οἱ δύο ἀδελφοὶ οἱ δεσπόται οὐ συμβιβάζονται ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἔχουσι σκάνδαλα, καὶ ὅτι οὔτε τὸ χαράτζιον παρέχουσιν ὅπερ ὑπέσχοντο, καὶ τὸ χεῖρον, ὅτι καὶ ὁ κύριος Δημήτριος διεμηνύσατο ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θωμᾶς οὐχ ἵσταται εἰς τὰς συμφωνίας ἃς ἐποιήσατο, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ παλαιὰ Πάτρα καὶ τὰ Καλάβρυτα, ἃ δέδωκαν τῇ βασιλείᾳ, ὑπέκλιναν αὐτῷ καὶ ὅτι καὶ ἐκ τῶν χωρίων αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ ἁρπάζει· καὶ ἔλεγεν αὐτῷ γράφων ἵνα κατέλθῃ καὶ
18 *λάβῃ αὐτούς, θυμοῦ πλησθεὶς ὥρμησε κατὰ Πελοποννήσου. ὑπῆρχε δὲ τότε ὁ τοῦ δεσπότου γυναικάδελφος, Ματθαῖος ὁ Ἀσάν, ἐν Κορώνῃ· καὶ μὴ ἔχων τί καὶ ποιήσειε, παρέδωκεν αὐτῷ τὸ θαυμαστὸν κάστρον. αὐτὸς δέ, ἄρας τὸν Ἀσὰν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας, ἐπορεύθη ὅπου ἦν ὁ δεσπότης ἐν τῷ Μιζιθρᾷ τῇ Λακεδαιμονίᾳ· ἄλλως γὰρ οὐκ εἶχε ποιῆσαι. αἰτήσας οὖν τινὰ ζητήματα παρὰ τοῦ αὐθεντός, ὅπως λάβῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα καὶ δώῃ αὐτῷ καὶ τὰ*

appellitabant. qui cum breve tempus in illa dignitate sedisset, somno illo beato sopitus obiit. successit ei Ioasaphus, cognomine Cocas; qui in contentiones cum clericis delapsus aegrotans exivit. ille autem alter, qui patriarchatui renuntiaverat, se in coenobium S. Ioannis Prodromi, quod ad Serras est, contulit; ubi quieti deditus placide diem suum obiit, in aeterna translatus domicilia. hic ecclesiae ea tempestate status erat.

Cum ad sultanum allatum esset inter Palaeologos fratres duos despotas non convenire, sed quotidianas inter eos concertationes esse, nec item tributum, quod convenerat, ab eis pendi, et, quod peius, a Demetrio significari fratrem Thomam conventis non stare, sed veteres Patras et Calabryta, quae ipsius maiestati dedita essent, animum ad hunc inclinare, eumque ex dicione fratris praedas agere; cumque his de causis ab eodem Demetrio literis ad ipsos et oppida capienda evocaretur, ira ille percitus infestis armis in Peloponnesum contendit. erat tunc Matthaeus Asan, cuius sororem in matrimonio Demetrius habebat, Coronae; qui Asan ope destitutus, cum aliud nihil posset, deditionem praeclari huius oppidi fecit. ipse, Asane militibusque eius assumptis, Spartam Lacedaemoniae regionis, ubi despota Demetrius morabatur, profectus est: aliter enim facere non poterat.

πρὸς διατροφήν, ὁμοίως καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, ἠῤῥαβωνιάσατο καὶ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ, τάξει Ἀγαρηνῶν. δέδωκε δὲ αὐτὴν ὁ σουλτᾶνος εὐνούχοις μετὰ δορυφορίας, καὶ ἐκομίσαντο αὐτὴν εἰς τὰ ἑαυτοῦ βασίλεια ἐν Ἀδριανουπόλει. οὐδ' ὅλως δὲ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς, φοβούμενος μή πως γένηται ἐξ αὐτῆς φαρμακεία ἤ τις δόλος. ἔφερον οὖν ἅπαντας ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, τόν τε δεσπότην καὶ τὴν βασίλισσαν. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ματθαῖος ὁ Ἀσὰν εἶχε γυναῖκα τὴν τοῦ εὐδαίμονος Ἰωάννου θυγατέρα. καὶ οὐ μόνον τούτους ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ δεσπότου, μικροὺς καὶ μεγάλους, οἵτινες καὶ ἑκουσιακουσίως ἠκολούθησαν, τὰ πρὸς τροφὴν μὴ ἔχοντες. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ δεσπότου Δημητρίου.

Ὁ δὲ κύριος Θωμᾶς μαθὼν τὴν ἄφιξιν τοῦ αὐθεντός, φυγὼν ἐπορεύθη μετὰ γυναικὸς παιδίων καὶ οἰκείων ἐν Ῥώμῃ. ἀσμένως δὲ αὐτοὺς ὑπεδέξαντο οἱ Ἰταλοί, ποιήσαντες αὐτοῖς καὶ σιτηρέσια. πλὴν ἐν ὀλίγῳ ἐτελεύτησεν. εἶχε δὲ καὶ δύο θυγατέρας. ἡ μία ἔλαβε τὸν κράλην, ἡ δὲ ἑτέρα τὸν αὐθέντην Ῥωσσίας. εἶχε δὲ καὶ ἐγκονήν, ἣν ὁ σουλτὰν Μεχεμέτης ἔλαβε, κυριεύσας τῆς Μπόσναν καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον, καὶ ἀπέκτεινε καὶ τὸν κράλην. τὴν δὲ κράλιτζαν ταύτην ἔφερεν ἐν Κωνσταντινουπόλει λαβών, ἐποίησε δὲ αὐτῇ καὶ σιτηρέσιον ἕως τέλους ζωῆς αὐτῆς. ἔχουσα δὲ ἡ αὐτὴ

postquam ab ipso quaedam postulasset, ut scilicet filiam eius duceret uxorem, daretque ei et aulae eius alimenta, filiam eius sibi ritu Agarenorum despondit; quam eunuchi, cum satellitum comitatu sibi a sultano traditam, Adrianopolin in regiam ipsius deduxerunt. sed nullo modo ille cum ea concubuit, venenum aut aliquem dolum ex ipsa metuens. detulerunt ergo universos in Adriani urbem, tum despotam, tum ipsam reginam. filius autem eius, Mathaeus Asan, habebat in matrimonio Ioannis Eudaemonis seu Felicis filiam. nec hos tantum, sed omnes etiam apud despotam nobiles, inferioris et superioris dignitatis, illo transtulerunt; qui et ultro, quanquam praeter voluntatem suam, secuti sunt, necessariis ad victum et amictum destituti. haec cum Demetrio gesta.

Thomas autem adventu regis cognito profugit, et cum uxore liberis familiaque reliqua Romam perrexit. benigne exceperunt ipsos Itali, assignatis ad vitam degendam alimentis. sed non multo post idem rebus humanis exemptus est, relictis inter liberos duabus etiam filiabus. harum una Serviae regi nupsit, altera principi Russiae seu Moscoviae. habuit et neptem; quam sultanus Mechemeta, Bosnae regno et omni circumiacente regione potitus, accepit, occiso ipso etiam rege. hanc vero reginam Constantinopolin deportavit, eique victum

κράλιτζα τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἀδελφήν, τὴν κυρίαν Μάρω, τὴν γυναῖκα σουλτὰν Μουράτη, μητρυιὰ οὖσα τοῦ σουλτὰν Μεχεμέτη δέδωκεν αὐτῇ χωρία πολλὰ εἰς διατροφήν, ἐγγὺς τῶν Σερρῶν, τήν τε Ἐζωβὰν καὶ τὰ πλησίον χωρία πάντα. ἔζη δὲ ἐν ἐξουσίᾳ ἡ βασιλὶς αὕτη μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς.

19 *Ὁ οὖν προρρηθεὶς δεσπότης Θωμᾶς εἶχεν υἱοὺς δύο, ἐξ ὧν ὁ νεώτερος υἱὸς αὐτῷ Μανουὴλ ἀποδράσας ἐκ Ῥώμης ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, πλανηθεὶς παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἀνθρώπων, Μαγκαφᾶ Κόντου καὶ Νικολάου, εἰπόντων αὐτῷ ὅτι ἐὰν εἰς τὴν πόλιν εἰσέλθῃς, ὁ σουλτᾶνος ποιήσει σοι πολὺ ἀγαθόν, ὅτι ἀνεχώρησας ἀπὸ Φραγγίας. οὕτως οὖν ὁ νέος ἀπατηθεὶς ἦλθεν. ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ αὐθέντης χαριέντως, καὶ δέδωκεν αὐτῷ εἰς διατροφὴν τό τε Συρέτζιον, τὸ Ἀμπελίτζιον καὶ ἕτερα χωρία δύο καὶ ῥόγαν ἐξόχως, ἀνὰ ἑκατὸν ἄσπρα τὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, δοὺς αὐτῷ καὶ δούλους δύο καὶ δούλας ὡραίας δύο. κοιμηθεὶς δὲ καὶ ἀμφοτέρας ἐγέννησε καὶ ἐκ τῶν δύο υἱούς, καὶ τὸν μὲν ὠνόμασεν Ἰωάννην, τὸν δὲ ἕτερον Ἀνδρέαν. ἔζη δὲ καλῶς, διαπερῶν μετὰ τιμῆς καὶ ἀρχόντων ἰδίων αὐτοῦ. ἀλλ' οὖν δέδωκε καὶ οὗτος τὸ κοινὸν χρέος, ταφεὶς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Σιρεντζίου,*

1. *Μάρον* C

quotidianum praebendum ad omnes dies vitae ipsius curavit. cum autem eadem domina amitam ibi haberet, Mariam nomine, quae sultani Muratae uxor fuerat et sultani Mechemetae noverca erat, assignavit hic ei multa loca iuxta Serras, unde alimenta haberet, nempe Ezobam et finitimum agrum omnem. ita vixit cum potestate haec regina usque ad finem vitae suae.

Habuit hic, de quo diximus, despota Thomas filios duos. horum qui natu minor erat, nomine Manuelus, Roma profugiens Cpolin venit, suasu suorum familiarium, Mancaphae, Conti et Nicolai, in eum errorem inductus. dicebant enim hi ipsum, ubi in urbem pervenisset, magnam sultani humanitatem beneficentiamque sensurum propter recessum a Latinis. hoc modo homo adolescens deceptus eo se contulit. ceterum clementer a rege acceptus est; qui in perpetuum victum ei attribuit Syrezium Ampelizium et alia duo loca, praeterea, salarii nomine, magna liberalitate in singulos dies centum asperos. addidit duos ministros et duas formosas ancillas. his ille ambabus gravidis factis duos filios genuit, Ioannem et Andream. vitam feliciter egit, in honore habitus, nobiles et conspicuos viros secum alens. sed et ipse tandem commune debitum naturae persolvit, sepultus in oppidi Syrezii templo. pari modo etiam ipsius ex so-

ἔνδον τοῦ ναοῦ. ὁμοίως καὶ ἡ ἀνεψιὰ αὐτοῦ, ἡ κράλιτζα, μετ' οὐ πολὺ κοιμηθεῖσα.

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ ὁ βασιλεύσας σουλτὰν Σελίμης ἔλαβεν Ἀνδρέαν τὸν δεύτερον υἱὸν τούτου καὶ ἔβαλεν ἐν τῷ σαραγίῳ, ποιήσας αὐτὸν καὶ Ἀγαρηνὸν καὶ ὀνομάσας Μεχεμέτην. ὁ δὲ Ἰωάννης ἀσθενήσας ἐτελεύτησε, ταφεὶς ἐν τῇ παμμακαρίστῳ, τῷ πατριαρχείῳ.

Ὁ δὲ δεσπότης Δημήτριος ὢν ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, δέδωκεν αὐτῷ ὁ αὐθέντης τὴν τῆς Αἴνου ἁλικήν, ἵνα τὸ ἥμισυ τοῦ εἰσοδήματος λαμβάνῃ. καὶ ὃς λαβὼν ἐβίου ζωὴν ἄσωτον ἐν σπατάλῃ καὶ κυνηγεσίοις, χεῖρον ποιῶν ἢ ὅσα ἔπραττεν ἐν Πελοποννήσῳ. ὁ δὲ Ματθαῖος ὁ Ἀσὰν ἐπορεύετο μετὰ τοῦ αὐθεντὸς ἐν πολέμοις καὶ ἦν φρονιμώτατος· ᾧ καὶ εἰπόντες οἱ ἁλικάριοι ἵνα κλέψωσι τὰ ἄσπρα τῆς ἁλικῆς, οὐκ ἐπείσθη, ἀλλ' ὕβρισε καὶ ἀπεδίωξε τὴν κακοβουλίαν. καὶ παρήγγειλε καὶ τῷ δεσπότῃ, ἐάν τι τοιοῦτον εἴπωσι, μὴ ἀκούσῃ, ὅτι πεσεῖται εἰς κίνδυνον μέγαν. ἐπορεύθη οὖν οὗτος μετὰ τοῦ σουλτάνου εἰς Βόσναν.

Καιροῦ δὲ τυχόντες οἱ ἁλικάριοι, καὶ ἀνθρώπου ἀκούοντος, ἐγένετο ἡ κλοπὴ τῶν ἄσπρων. ὃ δὴ μαθὼν ὁ σουλτᾶνος ἐν βασάνοις ἐμβληθῆναι ἐποίησε τοὺς ἁλικαρίους, καὶ ἐφα-

rore neptis, illa quam diximus regina, haud multo post fato functa est.

Manuelo mortuo, cum Turcicae rei praeesset sultanus Selimus, transtulit alterum illius filium, Andream, in castrum regium; quem Agarenicis sacris initiatum, nomine mutato, Mechemetam appellavit. Ioannes vero in morbum delapsus animam efflavit, humatus in Pammacaristae patriarcheo.

Cum despota Demetrius Adrianopoli aetatem ageret, concessum est ei a rege civitatis Aeni salarium vectigal, ut dimidium eius perciperet. quo ipse accepto vitam egit dissolutam ac profusam, luxui venatuique deditus, deterioribus moribus tunc quam antea in Peloponneso praeditus. longe vero aliter Matthaeus Asan: hic enim militiam regis comitabatur et prudentissime se gerebat. cui cum praefecti salis dixissent se pecunias rei salariae aversuros et cum ipso partituros, nequaquam paruit, sed conviciis insectatus est, avertens a se improbum consilium. quin et ipsi despotae mandavit, si quid tale ad ipsum dicerent, ne audiret: fore alioquin ut in magnum periculum incideret. secutus est itaque Asan regem in Bosnam.

Opportunitatem vero nactis salariis illis et hominem dicto audientem, interversae fuere pecuniae regiae. qua re ad aures sultani perlata, ad quaestionem iussu eius abrepti sunt salarii; qui in tor-

νέρωσαν ὅτι μετὰ γνώμης τοῦ δεσπότου ἐγένετο, μερισθέντος τοῦ κλοπιμαίου ἀργυρίου. δι' ὃ καὶ ὁ σουλτᾶνος ἠβουλήθη ἀποκτεῖναι αὐτόν· διεκώλυσε δὲ τοῦτον ὁ Μαχουμουτπασίας. ἐστέρησε δὲ αὐτὸν τὴν ἁλικὴν καὶ πᾶν ἄλλο εἰσόδημα. ὅθεν καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἀνεχώρησαν, ἀπελθόντος ἑκάστου ὅπου ἠβούλετο, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἔτι τὰ πρὸς ζωάρκειαν. καὶ ἐλθόντα αὐτὸν ἐν Ἀδριανουπόλει ἐποίησαν μὴ ἱππεύειν αὐτὸν ὅλως, ἀλλ' οὕτω ζῆν ἀτίμως. ὁ δὲ Ἀσὰν ταῦτα μαθὼν ὑπὸ λύπης ἠσθένησε καὶ ἐτελεύτησεν. ὁμοίως καὶ ἡ τούτου θυγάτηρ κατὰ πόδας. εἰσελθεῖν δὲ βουλομένου τοῦ σουλτάνου ἐν Ἀδριανουπόλει ἐξῆλθεν ὁ ταλαίπωρος πεζὸς καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ σουλτᾶνος ἠλέησεν. ὥρισεν οὖν, καὶ δέδωκαν αὐτῷ ἵππον ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν, καὶ ἐκαθέσθη, καὶ περιεπάτει διὰ τοῦ ἵππου ἔμπροσθεν αὐτοῦ. δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ σιτηρέσιον ὀλίγον, εἰς διατροφὴν μόνον. ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ ἐτελεύτησε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ δέσποινα. τῆς δὲ θυγατρὸς αὐτοῦ τοὺς κόσμους ἔδωκαν ἐν τῷ πατριαρχείῳ, ἐξ ὧν ἔστι καὶ ὁ σάκκος ὁ ἀρχαῖος ἕως τοῦ νῦν.

Ἐν δὲ τῇ πατριαρχείᾳ τοῦ Ἰωάσαφ ἐπορεύθη ὁ σουλτᾶνος Μεχεμέτης κατὰ τῆς Τραπεζοῦντος μετὰ δυνάμεως πλείστης, ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης, πλήθους ἀναριθμήτου. ἐβα-

mentis ediderunt peculatum de sententia despotae factum esse, partitione nummorum inter ipsos facta. ob id capitis ipsum afficere supplicio sultanus voluit: sed obstitit Mahumuta Bassa. attamen vectigali salinarum et omni reliquo reditu privavit. quo factum est ut aula ipsius diffluxerit, singulis, quo voluntas ferret, abeuntibus, non suppeditante amplius ad victum cultumque facultate. eidem, postquam Adrianopolin venisset, facultas equitandi prorsus adempta est, ingloriam vitam degere coacto. Asan autem his perceptis prae animi aegritudine in morbum incidit, quo et extinctus est; e vestigioque filia ipsius eodem modo. appropinquante sultani in Adriani urbem ingressu egressus est inde miser ille pedes, eique obvius factus est. quem sultanus conspicatus misericordiam cepit. iussit igitur ei unum de eximiis equum adduci; quo conscenso sultanum equitans praecessit. accepit et exiguum, nescio quid, annonae, ad sustentationem duntaxat vitae. nec longo inde intervallo temporis vitam cum morte commutavit; nec ipse modo, verum ipsa etiam despoena, uxor eius. filiae autem ipsius mundus muliebris in patriarcheum illatus est; ex quo et vetus pontificia vestis (saccum nominant) est, in hunc usque diem.

Tempore quo Ioasaphus patriarcham agebat, sultanus Mechemeta maximo exercitu et validissimo, terra marique, Trapezuntem invasit;

σίλευε δὲ ἐκεῖ ὁ κύριος Δαβίδ, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ γένους τῶν Κομνηνῶν· ὃς ἰδὼν τὴν τοιαύτην ἀθρόαν ἔλευσιν καὶ πληθύν, καὶ μὴ δυνάμενός τι διαπράξασθαι, καὶ ἄκων προσεκύνησεν. ἐζήτησε δέ τινα ζητήματα, καὶ ὅπως λάβῃ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα· ἃ δὴ καὶ ὑπέσχετο καὶ μέρος ἐποίησεν. εἶχε δὲ καὶ ἑτέραν θυγατέραν, ἔχουσαν τὸν Οὐζοῦν χασάνην ἐν τῷ Τευρίζῃ, ὃς ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς υἱοὺς τρεῖς, ἐξ ὧν καὶ ἤλπιζε βοήθειαν. ἀλλ' εὗρεν οὐδέν· ἐφοβεῖτο γάρ. ὅθεν καὶ πρέσβεις ἔπεμψε καὶ τὴν μητέρα, διαβεβαιωσάμενος μετὰ δώρων πολλῶν ὅτι οὐκ ἐναντίος ἀλλὰ φίλος. ἀπεδέξατο δὲ αὐτὴν ἀσμένως καὶ φιλοφρόνως. τέλος ἐζήτησε καὶ οὗτος ὁ ταλαίπωρος βασιλεὺς Τραπεζοῦντος τόπον εἰς διατροφὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ· ὅθεν καὶ τὰς κλεῖς ἔπεμψεν, αὐτοῦ στέρξαντος τοῦ σουλτάνου τὰς αἰτήσεις. ἐκυρίευσε δὲ τὴν τοσαύτην ἐπαρχίαν χωρὶς κόπων ἢ πολέμων, ἀπὸ Ἀμισοῦντος μέχρι τῶν ὁρίων Ἰβηρίας, κάστρα καὶ χώρας καὶ πλήθη πολλά. ἐποίησε δὲ τὸν λαὸν Τραπεζοῦντος εἰς μερίδια τρία. καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος ἔλαβεν αὐτὸς καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ δι' ὑπηρεσίαν, τὸ δὲ ἕτερον 21
ἤνεγκον σουργούνιδας (παροίκους) ἐν Κωνσταντίνου, καὶ τὸ τρίτον ἀφῆκεν ἐκεῖ οἰκεῖν οὐκ ἔνδον ἀλλ' ἔξω τῶν τειχῶν. τὸν βασιλέα δὲ Τραπεζοῦντος καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἐμ-

cuius rex erat Davides, Comnenia stirpe oriundus. hic tam subito tantarum copiarum adventu perterritus, cum viribus resistendi destitueretur, se, quantumvis invitus, submisit. postulavit quaedam ab eo sultanus; quorum unum erat ut filiam eius duceret uxorem; quae ille annuit et ex parte fecit. habebat et alteram filiam, cum Uzucasane in urbe Tauris nuptam, qui ex ea sustulerat filios tres. inde auxilium sperabat, sed frustra: metu enim perculsus Uzucasanes legatos (inter quos et matrem) ad sultanum misit, confirmans multis cum donis se non esse ipsi adversarium sed amicum. accepit mulierem benigne sultanus et amanter ad extremum miser Trapezuntius rex locum sibi a Turca dari petiit, unde alimenta pro se et familia sua habere posset. petitione cum sultanus acquievisset, missae sunt ab illo ac traditae claves. ita tantam provinciam absque labore ac praeliis adeptus est; quae ab Amisunte initium capiens usque ad Iberiae (hodie Georgianam appellant) fines porrigitur, oppidis urbibus hominibus frequens et numerosa. cives Trapezuntios trifariam partitus est. unam partem ipse sibi ac purpuratis suis in ministros sumpsit, alteram in urbem Constantini colonos deduxit, tertiam illic in patria habitare iussit, non quidem intra urbem, sed extra moenia. ipsum regem Trapezuntium et omnes eius primores, in naves coniectos,

βιβάσας ἐν πλοίοις ἤνεγκεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, τὸν Καβαζίτην καὶ πᾶσαν τὴν γενεὰν αὐτοῦ, τὸν μέγαν μεσάζοντα, τὸν πρωτοβεστιάριον, τὸν ἔγγονον τοῦ Ἰάγαρι, ὃς διὰ δόλου ταῦτα ἐποίησεν. ὑπῆρχε δὲ καὶ ὁ ἐκεῖ ἄρχων ἀρχῆς ἀνάξιος. εὗρε δὲ ὡς ἐπίβουλος ὁ πρωτοβεστιάριος τιμὴν πολλὴν ἐκ τῶν τῆς Ἄγαρ καὶ τοῦ πασιᾶ. ἦν δὲ ὡραῖος κάλλει σώματος, καὶ τοξεύειν εἰδὼς ἄριστα, ὡς οὐδεὶς ἐκ τῶν τῆς Ἄγαρ. τοὺς υἱοὺς δὲ τοῦ Ἀμυρούτζη εἰς τὸ σαράγιον ἐμβαλόντες, τοῦτον Ἀγαρηνὸν ἐποίησαν. ἔδωκε δὲ τῷ ἄρχοντι Τραπεζοῦντος, ὡς ὑπέσχετο, χώρας εἰς διατροφὴν πλησίον Σερρῶν, τὴν δὲ θυγατέρα αὐτοῦ οὐκ ἔλαβεν ὡς εἶπεν, ἀλλ' ἔδωκεν αὐτὴν πρὸς τὸν χότζιαν (διδάσκαλον) αὐτοῦ. ὃς πολλὰ μοχθήσας ποιῆσαι Ἀγαρηνὴν οὐκ ἠδυνήθη, ὅθεν καὶ ἐχωρίσθη αὐτῆς. εἶχε δὲ σιτηρέσιον ἐφ' ὅρῳ ζωῆς αὐτῆς. ὕστερον δὲ μάχης συμβάσης μετὰ τοῦ Οὐζοῦν Χασάνη, μέλλων πορευθῆναι κατ' αὐτοῦ, ἀποστείλας ἀπέκτεινε τὸν ταλαίπωρον ἄρχοντα ποτὲ Τραπεζοῦντος. τὸ δὲ αἴτιον οὐδεὶς μαθεῖν ἠδυνήθη, πλὴν ὑποψία ἦν.

Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς ἐκείνοις ἐξεβλήθη ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁ Ἰωάσαφ, οὗ τὴν πολιὰν ἀπέκοψεν ὁ αὐθέντης, καὶ τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην ἐλύπησε σχίσας τὴν ῥῖνα αὐτοῦ, χάριν ὅτι οὐκ ἠθέλησαν δοῦναι ἄδειαν ἐκκλησιαστικὴν λαβεῖν

Constantinopolim deportavit, Cabaziten, inquam, cum tota stirpe, et magnum mesazontem, atque protovestiarium, Iagari nepotem; cuius fraude negotium confectum erat. fuerat autem princeps ille imperio indignus. ceterum protovestiarius, ut mali architectus, magnum honorem apud Agarae progeniem ipsumque bassam invenit. erat ille corporis forma dignitateque praestans; tanta mittendi sagittas peritia praeditus ut peritissimis huius artis Turcis anteferretur. Ameruntzam Turcae, filiis eius in arcem sultani contrusis, Agarenicae religionis fecerunt. dedit porro sultanus regi Trapezuntio ex promisso regionem et oppida, victus vestitusque nomine, iuxta Serras. filiam eius ex pacto non duxit, sed doctori seu praeceptori suo matrimonio iunxit: qui multum laboravit ut Saracenam faceret, sed frustra. ideo et repudiavit ipsam; quae victum, quoad vixit, perpetuum habuit. postea bello contra Uzucasanem orto, cum adversus eum sultanus profectionem susciperet, afflictum illum, quondam Trapezuntis imperatorem, de medio sustulit. causa vera a nemine cognosci potuit: sed suspicio tantum fuit.

Illo tempore patriarchico solio deiectus fuit Ioasaphus, eique canos praecidit sultanus; sed et magno ecclesiarchae iratus nasum fidit, propterea quod noluissent ecclesiastica potestate permittere pro-

τὸν πρωτοβεστιάριον γυναῖκα τὴν θυγατέρα Δημητρίου τοῦ
Ἀσάν, τὴν γυναῖκα τοῦ ἄρχοντος Ἀθηνῶν, κάλλει νικῶσαν
ἄλλας γυναῖκας, ὅτι ζῶσα ἦν ἡ νόμιμος αὐτοῦ γυνή. παρα-
καλουμένων δὲ καὶ ἀξιουμένων παρὰ τοῦ αὐθέντου τοῦτο
ποιῆσαι καὶ δοῦναι ἄδειαν, ὅτι οὐκ ἔδωκαν, ἐπεὶ ἐβόα ἡ ζῶσα
γυνὴ καὶ ἦν παράνομον, οὕτως ἔπαθον, ὡς εἴπομεν, ὀργῇ τοῦ
βασιλέως καὶ μᾶλλον τοῦ πασιᾶ, φίλου ὄντος τοῦ πρωτοβε-
στιαρίου τοῦ ἐπαναγκάζοντος δοθῆναι τὴν ἄδικον ἄδειαν. ὃς
καὶ ἀποτυχών, εὐλόγως δῆθεν παρανομεῖν καὶ μετ' ἀδείας,
ἐμοίχευεν αὐτήν. ἀλλ' ἡ θεία δίκη οὐκ εἴασεν αὐτὸν εἰς μα-
κράν· ἐν γὰρ μιᾷ τῶν ἡμερῶν παίζων καὶ μετὰ ἄλλων ἀρ-
χόντων καὶ κυβεύων, ἁπλώσας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ῥίψαι καὶ 22
κυβεῦσαι, ἀπέψυξεν ἀώρως καὶ κακῶς τελευτήσας καὶ παρα-
πεμφθεὶς τῷ αἰωνίῳ πυρί.

Ἀναβιβασθεὶς δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κύριος Μάρκος ὁ Ξυλοκαράβης Βυζάντιος, ἀνὴρ ἀγαθός, καιρὸν οὐκ ἔμεινε πολὺν διὰ τὰ σκάνδαλα τῶν κληρικῶν, ὅτι οὐκ ἠγάπησαν αὐτόν.

Ὑπῆρχε δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἱερομόναχός τις ὀνόματι Συμεών, Τραπεζούντιος, χρησιμώτατος πάνυ καὶ φιλόξενος ὡς ἄλλος οὐδείς, καὶ φιλούμενος καὶ παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ἔχων καὶ φίλους ἀπό τε τῶν ἐν ἀξιώμασι τοῦ σαραγίου,

tovestiario ducere uxorem filiam Demetrii Asanis, quae principi Athenarum nupta fuerat, formae venustate aliis mulieribus antecellentem. ideo autem denegaverant, quod illius legitima uxor adhuc vivebat. cum itaque hortaretur eos rex et rogaret ut ei potestatem ducendae mulieris facerent, ipsi, quod recusassent tum quia reclamabat viva mulier, tum quia contra leges erat, ita male, uti diximus, tractati fuerunt, irascente eis cum ipso rege, tum praesertim bassa protovestiarii amico, huiusmodi improbam licentiam flagitantis. qui cum repulsam specie honesta impune peccandi tulisset, nihilo tamen minus adulterio illam polluit. sed non diu divina vindicta abfuit: quodam enim die, in aleatorio cum primoribus ludo, inter extendendum iaciendi tesseras causa manum, repentino ante diem infeliciter expiravit, in aeternum ignem amandatus.

Productus deinde in patriarchicam sedem fuit Marcus cognomento Xylocarabes (quasi dicas Ligninavius), patria Byzantius, vir sane bonus, sed qui non diu sedit: nam in contentiones cum viris sacri ordinis incidit, qui non diligebant ipsum.

Erat illo tempore hieromonachus quidam nomine Symeon, Trapezuntius, vir maxime frugi et utilis; quo nec quisquam magis hospitalis; carus ob huiusmodi virtutes Trapezuntiis, amicitiis etiam flo-

ἐκ τῶν γεγονότων Ἀγαρηνῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκτός, ἐχθροὺς δὲ μόνους τοὺς κληρικούς, ὅτι ἤκουσαν ὡς ὑπέσχετο δοθῆναι τῷ βασιλεῖ φλωρία χίλια χάριν τοῦ πατριαρχεῦσαι. οὕτως οὖν ἐν σκανδάλῳ ὄντων συνήχθησαν οἱ Τραπεζούντιοι, καὶ συνάξαντες φλωρία χίλια ἔπεμψαν τῷ βασιλεῖ, ἀξιώσαντες ἵνα ποιήσῃ ὃν βούλονται πατριάρχην. λαβὼν δὲ ταῦτα ὁ βασιλεύς, καὶ καταγνοὺς τὴν ἀγνωσίαν αὐτῶν, εἶπε "ποιήσατε ὃν θέλετε πατριάρχην, ἐπεὶ καὶ σκάνδαλον ἔχετε μετὰ τοῦ νῦν." ἐκβαλόντες οὖν τὸν κύριον Μάρκον λῃστρικῶς ἀνεβίβασαν τὸν Συμεῶνα τὸν Τραπεζούντιον. ὁ δὲ Μάρκος, μὴ ἔχων τι καὶ ποιῆσαι οὔτε παρά τινος βοηθούμενος, ἐκάθητο ἰδιάζων καὶ περιέμενε σύνοδον, ἰδεῖν τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, καὶ ἔγραφε καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς. ὅθεν ἐν οὐκ ὀλίγῳ καιρῷ συνῆλθε σύνοδος μεγίστη ἐξετάσαι τίνος χάριν ἐξώσθη· βοῶν γὰρ ἦν ὡς ἠδίκησαν αὐτόν. ἐν οὖν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὁ Φιλιππουπόλεως Διονύσιος εὑρέθη, ἔχων φιλίαν μετὰ κυρίας Μαρίας τῆς μητρυιᾶς αὐθέντου. καὶ μαθοῦσα αὕτη τὰ σκάνδαλα τῶν δύο πατριαρχῶν, καὶ ὅτι οἱ τῆς πόλεως ἐγένοντο πρασιαί, οἱ μὲν τὸν ἕνα οἱ δὲ τὸν ἕτερον ζητοῦντες, ἐμβαλοῦσα εἰς πινάκιον ἀργυροῦν χιλιάδας δύο χρυσίνων ἐπορεύθη πρὸς τὸν αὐθέντην. ταῦτα δὲ ἰδόντος αὐτοῦ, ἔφη· "τί ταῦτα, ὦ μη-

18. φατρίαι A

rens, tum purpuratorum regii palatii et Agarenicae stirpis, tum aliorum extra viventium. solos habebat adversarios homines ecclesiasticos, quod audissent eum patriarchatus consequendi causa mille aureos pollicitum esse regi. cum huiusmodi inter eos dissensio esset, conventum egerunt Trapezuntii, collectosque mille aureos miserunt regi, rogantes ut patriarcham ipsis, quem vellent, crearet. acceptis his rex, imprudentia ipsorum improbata, dixit "facite vero, qui vobis placuerit, patriarcham, quandoquidem etiam inter vos et eum qui nunc id munus gerit non convenit." illi ergo Marco improbissime eiecto in locum eius produxere Trapezuntium Symeonem. itaque Marcus, nec per se habens quod ageret, nec a quoquam adiutus, privatam vitam agebat, expectans quando fieret aliqua synodus, in qua de iniuria sibi facta quereretur. sed et ad sacrarum rerum antistites literas dedit. hinc, non modico interiecto tempore, factum ut maxima synodus congregaretur ob inquirendum in expulsionem ipsius, quaenam huius causa esset: non cessabat enim ipsorum exaggerare clamitans iniurias. tunc inter pontifices aderat praesul Philippopoleos, nomine Dionysius, notus et gratiosus apud dominam Mariam, sultani novercam. quae cum rescivisset de dissidio utriusque patriarchae, civesque distractos esse in factiones, aliis huic aliis alteri studentibus, ipsa coniectis in lancem argenteam duobus milibus au-

τερ;" ἡ δὲ ἔφη "ἀξίωσιν ἔχω ποιῆσαί σοι περί τινος καλογήρου ἐμοῦ, ὅπως κυρώσῃς αὐτὸν πατριάρχην. καὶ δύο διαφερομένων ὁ τρίτος γενήσεται πρῶτος." ἄρας οὖν ὁ βασιλεὺς τὰ φλώρια ἔφη "εὐχαριστῶ σοι· ποίει, μῆτερ, ὃ βούλει." καὶ οὕτως ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ 23
κύριος Διονύσιος ὁρισμῷ τοῦ κρατοῦντος. ὅθεν ὁ μὲν Συμεὼν ἀνεχώρησεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Στενιμάχου, ὁ δὲ Μάρκος ἔλαβε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχρίδου καὶ ὀλίγον βιώσας ἐτελεύτησεν.

Ὁ δὲ κύριος Διονύσιος πατριαρχεύσας ἔτη ὀκτὼ ἐξῆλθε τῆς πόλεως διὰ αἰτίαν τοιούτου σκανδάλου. οὗτος ἦν ἀπὸ Πελοποννήσου, εἶτα ἐν Βυζαντίῳ παραγενόμενος ἐγένετο ὑποτακτικὸς Μάρκου Ἐφέσου τοῦ εὐγενικοῦ, ᾧ καὶ ἐπαιδεύθη τὴν μοναδικὴν πολιτείαν καὶ ἀρετήν. μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν ἔλαβον αὐτὸν αἰχμάλωτον, καὶ ἠγόρασεν αὐτὸν Χριστιανός τις ἐν Ἀδριανουπόλει. ἐκ δὲ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, ὡς ἐν ὀλίγῳ, γέγονε καὶ μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, εἶτα, ὡς εἴρηται, καὶ πατριάρχης. τούτου δὲ ἕνεκα διά τι σκάνδαλόν τινες χαιρέκακοι διεφήμισαν ὅτι ἐστὶ περιτετμημένος παρὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ὧν περιέσχον αὐτὸν δοῦλον. ὅθεν συνόδου συγκροτηθείσης, παρόντων πολλῶν καὶ ἐπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν καὶ παντὸς εἰπεῖν τοῦ κλήρου, διεβεβαιοῦντο αὐτοῖς ὅτι συκοφαντία καὶ οὐχὶ ἀλήθεια ὃ

reorum ad regem abiit. quam rem ipse conspicatus inquit "quid hoc est, mater?" infit haec "affero petitionem quandam ad maiestatem tuam; quae est ut quendam monachum meum confirmes patriarcham; ut, dum alii duo inter se altercantur, tertius interveniens existat primus." rex sublato auro inquit "ha ha, ago tibi gratias, mea mater. fac quod vis." ita ergo in patriarchicam sedem evectus fuit bonus Dionysius edicto imperatoris. tunc Symeon recessit in monasterium Stenimachi, Marcus vero Achridano archiepiscopatu potitus est; in quo obiit, post aliquanto, diem suum.

Dionysius annis octo in munere patriarchico exactis urbe excessit, interventu talis offensionis, quae sequitur. erat is e Peloponneso oriundus. inde Byzantium profectus se ministrum subdidit Marco Eugenico, Ephesi antistiti; a quo etiam ad monasticam disciplinam virtutemque informatus est. urbe expugnata captus fuit; eumque Christianus quispiam Adrianopoli emit. eminuit tunc ita virtus eius ut brevi admodum tempore metropolita Philippopoleos factus sit; quo gradu in sublimem patriarchicae administrationis dignitatem, uti diximus, ascendit. iam, quia venundatus fuerat, quidam homines maligni ei malum struentes, hac causa arrepta vulgo dictitarunt ipsum ab Ismaelitis, a quibus captus et pro servo venditus erat, circumci-

λέγεται. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπείθοντο οἱ συκοφάνται, ἀνέστη εἰς τὸ μέσον καὶ ἐπανατείνας τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἔδειξε πᾶσι τὰς σάρκας αὐτοῦ, καὶ ἰδόντες ἐθαύμασαν· οὐ γὰρ ἐφάνη τι ἐξ ὧν κατηγόρησαν, ἀλλ' ἔδειξεν ἑαυτὸν ὑπὸ τῆς ἀσκήσεως ὡς ἄσαρκον εἰπεῖν καθαρόν τε καὶ παρθένον· ἐφάνη γάρ τι μόνον δέρμα, σημεῖον ἀπεριτμήτου ἀνδρός. αἰσχυνθέντες οὖν οἱ εἰπόντες πεπτώκασιν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῦ συγχωρῆσαι τὴν ἀδικίαν καὶ συκοφαντίαν, ἣν πρὸς αὐτὸν ἐποιήσαντο. παρεκάλουν δὲ αὐτὸν καὶ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ πᾶς ὁ λαὸς συγχωρῆσαι αὐτοῖς καὶ μένειν ἐν τῷ πατριαρχείῳ. αὐτὸς δὲ οὐδ' ὅλως οὐδὲ κἂν ἀκοῦσαι ἠθέλησεν, ἀλλὰ σταθεὶς παρρησίᾳ ἠφόρισε καὶ κατηράσατο τοῖς συκοφάνταις, καὶ εὐθέως ἐξῆλθε τῆς πόλεως μετὰ τῆς περιουσίας πάσης αὐτοῦ. καὶ πορευθεὶς ᾤκησεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Κοσινίτζης, καὶ ἐποίησεν ἀνακτήσεις καὶ καλλιεργείας οὐκ ὀλίγας. ἔμεινε δὲ ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ζῶν ἐν εἰρήνῃ.

Ἀνεβίβασαν δὲ πάλιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν κύριον Συμεῶνα. οὐ γὰρ ἠθέλησεν ὁ τευτεντέρης λαβεῖν
24 φλωρία χίλια, ὅτι εὑρέθησαν γεγραμμένα χιλιάδες δύο τοῦ Διονυσίου· τοιαύτην γὰρ ἔχουσι τὴν συνήθειαν, ἵνα ἔλαττον οὗ γραφῇ μὴ ζητῶσιν, ἀλλὰ καὶ πλέον.

sum fuisse. proinde concilio indicto, cum eo convenisset magna vis episcoporum metropolitanum et totius ferme ecclesiastici ordinis, ille eis confirmabat delationem illam nulla veritate niti, sed falsum crimen esse. cum fidem calumniatoribus non faceret, stetit in medio synodi, vesteque sublata genítale monstravit. res mira cunctis visa: nulla enim apparuit nota criminis comprobatrix, sed a perpetua continentiae exercitatione ipse prope carnis expertem et virginali castitate purum se concilio probavit. tantum enim cutis quaedam apparuit, testans incircumcisum hominem. confusi pudore adversarii ad pedes eius acciderunt, veniam iniustissimae adversus ipsum criminationis et calumniae orantes. intercedebant pro eis omnes etiam sacri antistites, unaque populus totus: ignosceret ipsis, et maneret in patriarchatu. ille ne extremis quidem auriculis sustinere preces, sed stans clara voce exclusit communione ecclesiae et execratus est sycophantas; urbeque extemplo exivit cum suis rebus omnibus, et in monasterium Cosinitzae se contulit. ubi non pauca sunt quae sumptu suo instauravit et de novo pulchre fecit. mansit in eo loco, cum pace otioque vivens.

Patriarchico solio ita vacuo relicto Symeonem in id reduxerunt, datis pro munere bis mille aureis. noluerat enim regius quaestor uno mille contentus esse, eo quod in rationibus suis duo milia inveniret adscripta Dionysio. haec enim illis consuetudo est, ut minus quam scriptum extet non exigant, sed potius plus.

Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς ἐκείνοις ἐπορεύθη ὁ αὐθέντης ἐν τῇ Περσίᾳ. γενομένης μάχης μετὰ τοῦ Οὔζοῦν Χασάνη, ἀπελθὼν μέχρι ποταμοῦ Εὐφράτου καὶ συνάψας πόλεμον μετ' αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τούτῳ ἀπεκτάνθη καὶ ὁ χὰς Μουράτης, ὁ πρωτοστράτωρ τῆς ἀνατολῆς, ὁ παρ' αὐτοῖς λεγόμενος μπεγλερμπεῖς, ὅστις ἦν υἱὸς Παλαιολόγου τοῦ Γίδου. ὁ Μουχουμουτπασιᾶς δὲ ἦν μπεγλερμπεῖς τῆς δύσεως, καὶ οὐκ ἐβοήθησεν αὐτῷ ἐν τῷ πολέμῳ· ἐφθόνει γὰρ αὐτῷ. ὅθεν καὶ ὁ αὐθέντης ὠργίσθη αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ ὑποστρέψαι ἐκ τοῦ φοσάτου ὡς ἐν ὀλίγῳ ἀπέπνιξεν αὐτὸν ἔν τινι πύργῳ. πολέμου δὲ τότε γενομένου οὐκ ἠδυνήθη στῆναι ὁ Οὔζοῦν Χασάνης, ἀλλὰ φυγὼν διεσώθη. ἔλαβον δὲ πολὺ πλῆθος ἐκ τῶν Ἀτζέμιδων, τῶν ὄντων τότε ἐν τῷ τοιούτῳ πολέμῳ συμβοηθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεγιστάνων αὐτῶν, οἳ δὴ ἐλθόντες ἐν πόλει κακῶς ἔζων, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. ἄλλοι δὲ ἀγάπης γενομένης ἀπῆλθον πάλιν ἐν τῇ αὐτῶν πατρίδι.

Πατριαρχεύσας δὲ ὁ κύριος Συμεὼν ἔτη τρία καὶ μικρὸν ὀλίγον, ἐφάνη ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἱερομόναχός τις ὀνόματι Ῥαφαήλ, ὁρμώμενος ἐκ Σερβίας, μέθυσος κατὰ πολύ. ὃς ἔχων φίλους ἐκ τῶν μεγιστάνων ἠνάγκασεν ὅπως παρέχῃ ἐτησίως φλωρία δύο χιλιάδας, καὶ πεσκέσιον, τουτέστι δῶρον ὅτε νεωστὶ πατριάρχης γίνεται, φλωρία πεντακόσια. οὕτω

Illis temporibus bello adversus Uzucasanem commisso sultanus in Persiam cum copiis profectus est. progressus tunc ad flumen Euphraten usque praelium commisit; in quo et Chas Murates occubuit, primus Orientis Turcicus praefectus (quem ipsi bellerbeium vocant), Palaeologi Guidonis seu Viti filius. bassa vero Muchumuta erat Occidentis bellerbeius; qui ei non succurrit in praelio, invidiae morbo impeditus. qua de causa rex huic iratus eum, brevi omnino tempore post quam ab exercitu redisset, suffocavit in quadam turri. cum rursus ad praelium esset ventum, vim Turcarum et impressionem tantam contigit fieri, ut nullus consistendi locus Uzucasani esset, sed fuga salutem sibi parere cogeretur. captus fuit magnus numerus Azemidarum, qui in eo bello auxilium tulerant; capti de proceribus non pauci. captivi in urbem adducti misere vivebant; nec non multi eorum mortui sunt. alii, pace inter utrumque regem facta, in patriam suam reverterunt.

Cum triennium patriarchae munere, et aliquanto amplius, functus esset Symeon, extitit ea tempestate hieromonachus quidam nomine Raphael, e Servia genus ducens, homo insigniter ebriosus. hic cum quosdam ex primoribus haberet fautores, se quotannis pollicitus est persoluturum tributi nomine bis mille aureos; daturum item pe-

δὲ κατεργασάμενος ἔλαβε τὸν θρόνον κακῶς καὶ ἐπιβατικῶς, καὶ ἐξεβλήθη πάλιν ὁ κύριος Συμεών. στάσεως δὲ γενομένης οὐκ ἤθελον συλλειτουργῆσαι αὐτῷ· πλὴν ὑπὸ φόβου τῶν ἔξω καὶ ἄκοντες συνελειτούργησαν αὐτῷ. τόσον δὲ ἦν ὁ τρισβάρβαρος μέθυσος ὅτι οὔτε ἐν τῇ μεγάλῃ ἑβδομάδι ἠδύνατο στῆναι ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ μέθης μεγάλης. ὅθεν καὶ πάντες ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἔτι ὅτι ἦν καὶ ἀλλόγλωσσος. τελειωθέντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ μὴ δυνηθέντος δοῦναι τὸ χαράτζιον, οὐδενὸς ὄντος τοῦ βοηθοῦντος αὐτῷ, οὔτε τῶν κληρικῶν οὔτε τοῦ λαοῦ, ἐνέβαλον αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἐξερχόμενος αὐτῆς καὶ διερχόμενος, ὡς ἔθος, μετὰ ἁλύσεως
25 ἐλεημοσύνης ἕνεκα ἐτελεύτησε. κοινῆς δὲ βουλῆς γενομένης καὶ συνόδου συγκροτηθείσης, ἐποίησαν πατριάρχην τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην, μετωνομάσαντες αὐτὸν Μάξιμον.

Ἐν δὲ τῷ ‚ςϡοη' ἔτει ἐποίησε μάχην μετὰ τῶν Βενετίκων, καὶ ἐπορεύθη κατ' αὐτῶν ἀπό τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἔλαβε δὲ τὴν Εὔριππον. καὶ ἐπεὶ προσκυνῆσαι οὐκ ἠθέλησαν, ἀπέκτεινε πάντας ἄνδρας τοὺς πλέον τῶν ιβ' ἐτῶν. ἔλαβε δὲ καὶ τὴν Φθελίαν καὶ τὸ Γαρδίκιον· ἀφῆκε δὲ ταῦτα ἄοικα, πάντα τὸν λαὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει κομίσας, ὅπου

scesium, hoc est munus quod patriarcha novo creato datur, quingentorum aureorum. hac sua malitia et ambitione ad honorem alterius grassatus supremum ecclesiae solium conscendit, Symeone denuo inde deiecto. seditione tunc adversus eum orta noluerunt ei sacerdotes in sacris una obeundis adesse. attamen diversae religionis hominum metu, quamvis inviti, una sacris operati sunt. in tantum autem insulsus ille barbarus in ebrietatem erat immersus, ut ne in sanctissima quidem paschatis hebdomade, in peragendo ecclesiae munia, pedibus insistere suis prae temulentia posset. unde omnibus odio erat, praesertim cum lingua quoque barbarus esset. annuo vero spatio exacto, cum tributum dare non posset (nemo enim, nec de clero nec de populo, quicquam eo conferebat, ne obolum quidem), coniectus fuit in carcerem. inde postea emissus cum passim, catenam de more gestans, stipem colligeret, mortuus est. synodo itaque coacta, re communi consilio deliberata, factus est patriarcha is qui magni ecclesiarchae personam sustinebat; quem nomine mutato Maximum nuncuparunt.

Anno a mundo condito sexies millesimo nongentesimo septuagesimo octavo sultanus bellum Venetis fecit, terra marique aggressus. expugnavit Chalcidem Euboeae; ubi quicquid masculini sexus duodecimum aetatis annum excedens erat, interfecit propter deditionem recusatam. cepit et Phtheliam atque Gardicium; quae ambo incolis vacua fecit, omni eorum populo Constantinopolin tralato; quo etiam

ἐκόμισε καὶ πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία τὰ τῆς Εὐρίπου. τῷ ἔτει δὲ τούτῳ γέγονε θανατικὸν μέγα καὶ ἐξαίσιον, ὅπερ ἐκ πολλῶν χρόνων οὐκ ἐγένετο, διὰ τὸ συναχθῆναι πολλοὺς ἐκ διαφόρων πόλεων, οἵ τινές ἦσαν ἀσυνήθεις τῆς πόλεως.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ πορευθεὶς ἔλαβε τὸν Καφάν, τοὺς Θεοδώρους, τὴν Γοτθίαν καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον ἄνευ πολέμου τινός, καὶ ἔφερεν αὐτοὺς σουργούνιδας. οὐδ' ὅλως γὰρ ἡσύχασεν ὁ κακὸς ἐχθρὸς οὗτος καὶ ἀφανιστὴς τοῦ γένους Χριστιανῶν, ἀλλ' ὥσπερ ἀγέλας προβάτων ἔφερε κατ' ἔτος τοὺς δυστυχεῖς Γραικούς, οὓς μὲν πωλῶν, οὓς δὲ καὶ δωρούμενος τοῖς βουλομένοις. τοιαύτη θεοῦ ἀνοχὴ καὶ παραχώρησις ἐγένετο.

Εὐτυχὴς δὲ φαινόμενος πρὸς πολλοὺς καὶ ταῖς νίκαις ἐπαρθεὶς ὁ κατάρατος ἐστράτευσε καὶ κατὰ τοῦ Μπελιγράδη, ὅτε ἡ Σερβία προσεκύνησεν αὐτῷ. πλὴν εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην τοῦ Μπελιγράδη ἀπώλεσε πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν τὴν χρειώδη τοῦ πολέμου, ὅπλα ἵππους καμήλους σκηνὰς καὶ ἄλλον πλοῦτον πολύν, ἃ ἀφέντες διά τι αἰφνίδιον ἔφυγον. ὁ δὲ τρόπος τῆς ζημίας αὐτῶν ἐγένετο οὕτως. ὁ στρατηγὸς Ἴαγγος ἀκούσας ὅτι οἱ Ἀγαρηνοὶ παρακάθηνται τὸ φρούριον Μπελιγράδη, παραγενόμενος μετὰ τρισχιλίων ἀνθρώπων κρυ-

cunctas feminas et pueros Chalcidis deportavit. eodem anno maxima pestilentia laboratum est Byzantii, quanta non extiterat multis annis. causa eius fuit multitudo hominum e variis civitatibus illo congregatorum, qui aëri urbis insueti erant.

Haud multo post, expeditione suscepta, Capham cepit, Theodoros et Gotthiam et omnem circa regionem, sine ulla dimicatione. inde colonos in urbem deduxit. nullo modo enim iste teter hostis quiescebat, Christiani generis depopulator: sed ovium instar infelices Graecos annuatim agebat, alios vendens, alios cuivis volenti donans. ea fuit tolerantia et permissio dei.

Tam secundo fortunae flatu iste execrabilis usus, rerumque gestarum gloria elatus, exercitum quoque adversus Belgradum duxit; quo tempore etiam Servia se illi submisit. verum in hac Belgradica expeditione amisit omnia belli impedimenta, et quae usui essent, arma, equos, camelos, tentoria, alias opes magnas. his enim subito pavore relictis Turcae aufugerunt. quae iactura quomodo acciderit, exponam. dux Ioannes Huniades postquam audivit Belgradum a barbaris obsideri, accessit occulte cum tribus armatorum milibus, oppidumque intravit. ibi domos praesidiis bene armatis firmavit, interdicens ne prius inde exirent quam tubae clangorem audivissent. paruerunt illi diligenter.

φίως εὑρέθη ἔνδον, καὶ ἐνέβαλε τοῖς οἴκοις ὡπλισμένους καλῶς, παρήγγειλε δὲ αὐτοῖς μὴ ἐξελθεῖν ἕως οὗ ἀκούσωσι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος· ὃ καὶ ἐποίησαν. ἀναβὰς οὖν αὐτὸς ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ ἐθεώρει τί οἱ Ἀγαρηνοὶ κατεργάζονται. ἐπειδὴ δὲ ἐθεάσατο τέλος ὅτι ἠφάνισαν τὰ τείχη μετὰ τῶν σκευῶν καὶ ἔθεντο κλίμακας καὶ ἀνέβαινον ἀπὸ τὰς χαλά-
26 στριας, συλλαμβάνοντες τὰ πλήθη αἰχμάλωτα, τότε εὐθέως ἐξελθὼν καὶ κρούσας τὴν σάλπιγγα ἐξῆλθον πάντες, καὶ ἐπιπεσόντες αἴφνης τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὡς εὗρον αὐτοὺς διαμεμερισμένους καὶ τοὺς πλείονας ἔνδον τῶν οἴκων, ἐνίκησαν καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψαν, καὶ οὕτως ἀπέκτειναν πολλούς, ἐκρήμνισαν ἀπὸ τῶν τειχῶν, καὶ παντοιοτρόπως τὴν παντελῆ ἀπώλειαν τῶν ἔνδον ἐποίησαν. ταῦτα δὲ ἐνωτισθέντες καὶ θεασάμενοι οἱ ἐν ταῖς σκηναῖς τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν τὴν ἀπὸ νίκης εἰς ἧτταν μεγάλην, ἐγκαταλιπόντες πάντα ἔφυγον, τῶν ὄπισθεν μὴ φροντίζοντες. καὶ οὕτως οἱ Οὗγγροι οἱ μετὰ τοῦ Ἰάγγου καταδραμόντες αὐτῶν συνέλαβον πάντα, ἃ δὴ καὶ συναθροίσαντες εἰς ἓν καὶ μηδέν τι καταδεξάμενοι λαβεῖν, θέντες πῦρ ἐτέφρωσαν ἅπαντα. οὕτως οὖν αἰσχυνθέντες ἀπέφυγον, ἀποβαλόντες πολλὰ καὶ πολλοὺς ἄνδρας.

Μετὰ δὲ παραδρομὴν ἐτῶν δύο ἔπεμψε τὸν Μεσὶκ πασιᾶν μετὰ δυνάμεως πολλῆς ἀπό τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης κατα τῆς Ῥόδου· οἳ δὴ καὶ ἐκεῖ ἀπελθόντες καὶ ταύτην πολιορ-

ipse, loco editiore conscenso, ex alto actiones hostium speculabatur. ibi conspicatus tandem moenium partem tormentis ab illis esse disiectam, scalisque appositis per ruinas ascendi, invadi et capi obvios quosque, confestim loco illo egressus tubae cantu excivit omnes. qui, eruptione repentina in Agarenos facta, ut reppererunt eos divisos et maiorem eorum partem intra domos, manus conseruerunt, fusosque in fugam verterunt. magnam eorum caedem fecerunt; de muris praecipites deturbarunt; omnis denique generis perniciem in eos qui oppidum iniverant effecerunt. haec ubi audiverunt et viderunt qui foris in tentoriis remanserant, aleam scilicet belli mutatam esse, a victoria ad cladem insignem recidisse, mox omnibus rebus derelictis fugae se mandarunt, nulla ratione a tergo remanentium habita. hoc modo Ungari, qui cum Ioanne erant, incursione violenta facta, universa praeda potiti sunt. quam in unum acervum congestam, nulla re inde sibi reservata, iniecto igni in favillam redegerunt cunctam. ita turpissima fuga obsidione abscesserunt, magna vi opum, magno numero hominum amissis.

Biennio elapso Mesicum bassam sultanus cum valido exercitu, terrestri et marino, contra insulam Rhodum misit. quo cum venis-

κήσαντες ἐποίησαν οὐδέν. ἐχάλασαν γὰρ μέρος ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐτῆς μετὰ σκευῶν, καὶ ὥρμησε τὸ πλῆθος ἐξέρχεσθαι· οἱ δὲ Ῥόδιοι μηχανησάμενοι καὶ ποιήσαντες ἔνδον λάκκους διὰ χωμάτων ἐσκέπασαν. τοὺς ὁρμῶντας οὖν οὕτως ἠφάνιζον ἀεὶ τοὺς εἰσπίπτοντας, τῶν χωμάτων ἀποσπασθέντων καὶ καταπεσόντων ἐν τοῖς λάκκοις, ὅπου ἦσαν ζηβῆναι δόρατα καὶ πᾶν εἶδος ὅμοιον ξίφους ὄρθια ὡσεὶ σκόλοπες ἱστάμεναι καὶ πάτταλοι. καὶ οὕτω διαπερώμενοι καὶ διακεντούμενοι ἀξίως πολλοὶ ἀθλίως ἀπώλοντο καὶ κατεσφάγησαν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἔξω τί εἰς τοὺς εἰστρέχοντας ἐγένετο καὶ βίᾳ μετὰ ἀλαλαγμοῦ εἰσορμῶντας, ἔφυγον ὄπισθεν. καὶ οὕτω καὶ ἄλλας μηχανὰς καὶ πολέμους κινήσαντες καὶ οὐδὲν ἰσχύσαντες ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν κενοὶ μετὰ μεγάλης ζημίας καὶ ἀπωλείας.

Πατριαρχεύοντος δὲ κυροῦ Μαξίμου τοῦ λογίου τὰ τῆς ἐκκλησίας ἅπαντα εἰρηνικῶς διέκειτο παυσαμένων τῶν σκανδάλων. ἐποίμαινε δὲ τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ, διδάσκων ἐπ' ἄμβωνος τοῦ πατριαρχείου καὶ ἐν ἄλλαις ἐκκλησίαις τὸν λόγον θεοῦ ἀκωλύτως παρρησίᾳ, κατὰ πᾶσαν κυριακὴν λέγων καὶ ἑορτήν. ὑπῆρχε δὲ φιλόσοφος, καὶ πλά- 27
τος λόγου ἔχων πολύ, ὡς οὐδεὶς τῶν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. καὶ τόσον διεφημίσθη ὅτι καὶ ἡ λογιότης αὐτοῦ καὶ ἡ σοφία

sent, urbem obsederunt illam quidem, sed nihil effecerunt. verberato enim tormentis muro et parte prostrata multitudo barbarorum castris egressa irruere illac paravit. Rhodii vero defensionem contra moliti sunt, fossis caecis intra moenia factis iniectaque materia contectis. promptissimum igitur quemque hostium irruentem interemerunt, praecipitatum materia illa cedente in tales fossas, in quibus iacula, hastae, et quicquid gladiis simile, tanquam acutissimi valli et stipites, erecta stabant. quibus illi sese induentes iisque transfixi miserrime magno numero perierunt, dignum conatu suo exitium nacti. cumque, qui foris erant, auditu percepissent quid illis intro currentibus et magno ululatu irrumpentibus factum esset, pedem referentes fugae se trepidi commendarunt. alia denique machinati, postquam plures pugnas nequicquam civissent, illinc re infecta discesserunt, magna clade accepta, magno suorum numero amisso.

Summa rerum sacrarum ad virum eruditum Maximum relata, totius ecclesiae status pacatus cernebatur, omnibus dissidiis e medio sublatis. pascebat is populum dei erudiendo et ad pietatem animos informando, docens ex suggesto patriarchei templisque aliis verbum dei liberrime, nemine impediente, singulis dominicis et festis diebus concionans. erat disciplinis philosophicis perpolitus, et profluente quadam orationis copia supra quam quisquam alius illis temporibus praeditus. ac tantum percrebuit fama eruditionis ipsius et sapientiae, ut ad au-

ἔφθασε καὶ εἰς τὰ τοῦ σουλτάνου Ἀγαρηνῶν ὦτα, καὶ ἔπεμψε καὶ ἠξίωσεν αὐτὸν ἵνα ποιήσηται ἐξήγησιν εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν καὶ δώσῃ αὐτῷ ταύτην. ποιησάμενος οὖν τὴν ἐξήγησιν τοῦ συμβόλου ἀνυποστόλως, θεολογικώτατα καὶ σοφώτατα συνθέμενος, ὡς ἐν πολλοῖς φαίνεται, δέδωκεν αὐτῷ. καὶ μεταγλωττίσαντες πάντα καλῶς ἐν Ἀράβων γλώσσῃ, ἀνέγνω κατὰ ἀκρίβειαν καὶ χαριέντως ἐδέχετο καὶ εὐλαβῶς, ἀναγκαζόμενος εἰς ταῦτα παρά τινων νέων ὄντων ἔτι Χριστιανῶν ἔνδον τῆς αὐλῆς τοῦ παλατίου αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀμυρούτζη, ὃς ὡς ἦν λογιώτατος εἰς τὸ Ἑλληνικόν, οὕτως ἐγένετο καὶ εἰς τὸ Ἀραβικόν. ὅστις καὶ ἀξιωθεὶς παρὰ τοῦ σουλτάνου ὁρισμῷ τούτου μετεγλώττισε βιβλία πολλὰ ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ πάντα τὰ γραμματεῖα καὶ τοὺς κώδικας τοὺς βασιλικοὺς καὶ ἄλλα χρειώδη καὶ πολλὰ περὶ πίστεως. ὁ σουλτᾶνος γὰρ οὐκ ἐπαύετο ἐρωτῶν, μαθεῖν ἀεί τι καὶ πιστωθῆναι περὶ τῆς Χριστιανῶν πίστεως βουλόμενος. ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο· εἰς γὰρ ἀσυνέτου καρδίαν θεὸς οὐκ εἰσελεύσεται.

Μετὰ τῶν ἄλλων οὖν ὧν ἠρώτα καὶ ἐμάνθανεν, ἤκουσε καὶ περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, ὅτι ὃν ἂν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς τῶν Χριστιανῶν ἀφορίσωσιν εὐλόγως, ὅτε τις ἀδικήσῃ ἢ πταίσῃ, οὐ διαλύεται ἐν τῇ γῇ, ἀλλὰ μένει τὸ σῶμα αὐτοῦ

res etiam Agareni regis pervenerit. accitum itaque rogavit, scriberet explicationem S. symboli fidei Christianae, sibique daret. paruit hic, commentario cum omni libertate e sacra theologorum disciplina optime sapientissimeque confecto, sicut res ipsa in multis loquitur; atque sultano obtulit. quem librum per omnia bene in Arabicam linguam conversum ipse diligenter legit, clementer accipiens et reverenter; ad id faciendum cum ab aliquot palatii sui aulicis iuvenibus (Christianae enim adhuc ibi religionis nonnulli erant) adactus, tum inprimis a filio Amerutzae, qui par erat in utriusque linguae facultate, Graecae et Arabicae, impulsus. multos hic vir rogatu et iussu regis nostrorum librorum in Turcicam translulit linguam, omnia quidem acta et tabulas publicas, codices imperatorios, alia utilia; multa etiam religionis nostrae. non cessabat enim sciscitari sultanus, identidem aliquid cognoscere et certior fieri de fide Christiana studens. at nihil ad salutem profecit: non enim deus in stolidi corde locum habet.

Inter alia quae interrogans discebat, etiam de anathemate seu excommunicatione audivit, videlicet, quicunque a pontificibus et sacerdotibus Christianis iusta de causa, ob peccatum aut scelus, e sacro coetu expellatur, hunc talem humatum non dissolvi in terram, sed manere corpus eius indissolutum et integrum in terra, conspici-

ἀδιάλυτον καὶ σῶον ἐν γῇ, καὶ φαίνονται, ὅτε τις τάφος ἀφωρισμένου ἀνεωχθῇ, ὡς τύμπανα καὶ μέλανες, ἀποβαλόντες οὐδὲν ἐκ τῶν μελῶν, οὐδὲ αὐτὰς τὰς τρίχας, καὶ ὅτι, ἐὰν αὐτῷ συγχωρήσωσι δι' εὐχῆς καὶ ἐπικλήσεως θεοῦ, λύεται πάλιν καὶ κόνις γίνεται. μετεκαλέσατο ταῦτα ἐνωτισάμενος τὸν πατριάρχην, ἵνα τὸ τοιοῦτον πιστώσῃ αὐτῷ. ὃς δὴ ἀπελθὼν καὶ ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ σουλτάνου ὑπέσχετο φανερώσειν αὐτῷ, εὑρεθέντος τινὸς προτεθνηκότος ἐν ἀφορισμοῦ βάρει. ἐλθόντος οὖν ἐν πατριαρχείῳ τοῦ πατριάρχου, καὶ σκέψεως γινομένης περί τινος φθάσαντος τελευτῆσαι ἐν βάρει ἀφορισμοῦ, ἐνενοήθησαν ὅτι γυνή τις ἀσελγὴς οὖσα διεφήμισε καὶ κατὰ πατριάρχου ὅτι συνεγένετο αὐτῇ, ἧς φήμης διασπαρείσης τινὲς ἐπίστευον. ὃς ταῦτα ἀκούσας ἐξεφώνησεν ἀφορισμὸν ἐν μιᾷ τῶν ἑορτῶν. καὶ δὴ ἐκ πολλοῦ ἀποθανούσης τῆς γυναι- 28
κὸς ταύτης, ὡς ἐλπίζοντος τοῦ πατριάρχου ὅτι ἐν ἀφορισμῷ μένει οἷα κατήγορος τοιούτου ἀνδρός, ἠνέῳξε τὸ μνῆμα. καὶ (ὢ τῶν θαυμασίων θεοῦ) εὑρέθη ὡς ἐτέθη, ἐξωγκωμένη δὲ μόνον καὶ μέλαινα, μὴ ἀποβαλοῦσα οὐδὲ τὰς ἐν κεφαλῇ τρίχας. καὶ τότε δὴ διεμηνύσατο τῷ σουλτάνῳ, ὃς ἔπεμψεν ἰδίους ἀνθρώπους καὶ ἐθεάσαντο αὐτήν, οἳ καὶ θεασάμενοι ταύτην ἐξεπλάγησαν καὶ ἐθαύμασαν· καὶ ἔθεντο ἐν κιβωτίῳ καὶ ἠσφάλισαν αὐτὸ διὰ βούλλας τοῦ βασιλέως. ἔταξαν οὖν

que, sepulcro talis hominis aperto, cadaver instar tympani inflatum et nigrum, nullo membro amisso, ne ipso quidem capillo. rursus si veniam precibus et invocatione numinis divini ei impetrent, dissolutionem cadaveris in cinerem fieri. accivit his auditis patriarcham, ut eius rei sibi ab eo fides fieret. qui veniens, audita sultani postulatione, se planum ei facturum promisit, ut primum aliquis succurreret aliquando anathematis oneri immortuus. reverso in domicilium suum patriarcha, cogitatione et dispicientia, si quis praeteritis temporibus ea mole pressus obiisset, suscepta, patribus in mentem venit mulieris cuiusdam libidinosae, quae de quodam patriarcha, hunc ipsa consuevisse, famam sparserat; cui famae non a nemine fuerat habita fides. is vero, improbitate cognita, anathemati illam quodam die festo subiecerat. quae mulier cum longo ante tempore e vivis excessisset, patriarcha existimans eam, quia tantum virum infamasset, adhuc anathemate constrictam teneri, sepulcrum eius aperiendum curavit. tunc illa (o miraculum dei) in eo statu quo deposita reperta fuit, tumida turgidaque tantum et nigra, nondum etiam crinibus de capite amissis. re ad sultanum allata misit is ad contemplandam illam certos homines. qui contemplati admiratione obstupuerunt. cadavere deinde in arca posito hanc sigillo regio muniverunt; diem dixerunt,

ἔφθασε καὶ εἰς τὰ τοῦ σουλτάνου Ἀγαρηνῶν ὦτα, καὶ ἔπεμψε καὶ ἠξίωσεν αὐτὸν ἵνα ποιήσηται ἐξήγησιν εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν καὶ δώσῃ αὐτῷ ταύτην. ποιησάμενος οὖν τὴν ἐξήγησιν τοῦ συμβόλου ἀνυποστόλως, θεολογικώτατα καὶ σοφώτατα συνθέμενος, ὡς ἐν πολλοῖς φαίνεται, δέδωκεν αὐτῷ. καὶ μεταγλωττίσαντες πάντα καλῶς ἐν Ἀράβων γλώσσῃ, ἀνέγνω κατὰ ἀκρίβειαν καὶ χαριέντως ἐδέχετο καὶ εὐλαβῶς, ἀναγκαζόμενος εἰς ταῦτα παρά τινων νέων ὄντων ἔτι Χριστιανῶν ἔνδον τῆς αὐλῆς τοῦ παλατίου αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀμυρούτζη, ὃς ὡς ἦν λογιώτατος εἰς τὸ Ἑλληνικόν, οὕτως ἐγένετο καὶ εἰς τὸ Ἀραβικόν. ὅστις καὶ ἀξιωθεὶς παρὰ τοῦ σουλτάνου ὁρισμῷ τούτου μετεγλώττισε βιβλία πολλὰ ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ πάντα τὰ γραμματεῖα καὶ τοὺς κώδικας τοὺς βασιλικοὺς καὶ ἄλλα χρειώδη καὶ πολλὰ περὶ πίστεως. ὁ σουλτᾶνος γὰρ οὐκ ἐπαύετο ἐρωτῶν, μαθεῖν ἀεί τι καὶ πιστωθῆναι περὶ τῆς Χριστιανῶν πίστεως βουλόμενος. ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο· εἰς γὰρ ἀσυνέτου καρδίαν θεὸς οὐκ εἰσελεύσεται.

Μετὰ τῶν ἄλλων οὖν ὧν ἠρώτα καὶ ἐμάνθανεν, ἤκουσε καὶ περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, ὅτι ὃν ἂν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς τῶν Χριστιανῶν ἀφορίσωσιν εὐλόγως, ὅτε τις ἀδικήσῃ ἢ πταίσῃ, οὐ διαλύεται ἐν τῇ γῇ, ἀλλὰ μένει τὸ σῶμα αὐτοῦ

res etiam Agareni regis pervenerit. accitum itaque rogavit, scriberet explicationem S. symboli fidei Christianae, sibique daret. paruit hic, commentario cum omni libertate e sacra theologorum disciplina optime sapientissimeque confecto, sicut res ipsa in multis loquitur; atque sultano obtulit. quem librum per omnia bene in Arabicam linguam conversum ipse diligenter legit, clementer accipiens et reverenter; ad id faciendum cum ab aliquot palatii sui aulicis iuvenibus (Christianae enim adhuc ibi religionis nonnulli erant) adactus, tum inprimis a filio Amerutzae, qui par erat in utriusque linguae facultate, Graecae et Arabicae, impulsus. multos hic vir rogatu et iussu regis nostrorum librorum in Turcicam transtulit linguam, omnia quidem acta et tabulas publicas, codices imperatorios, alia utilia; multa etiam religionis nostrae. non cessabat enim sciscitari sultanus, identidem aliquid cognoscere et certior fieri de fide Christiana studens. at nihil ad salutem profecit: non enim deus in stolidi corde locum habet.

Inter alia quae interrogans discebat, etiam de anathemate seu excommunicatione audivit, videlicet, quicunque a pontificibus et sacerdotibus Christianis iusta de causa, ob peccatum aut scelus, e sacro coetu expellatur, hunc talem humatum non dissolvi in terram, sed manere corpus eius indissolutum et integrum in terra, conspici-

ἀδιάλυτον καὶ σῷον ἐν γῇ, καὶ φαίνονται, ὅτε τις τάφος ἀφωρισμένου ἀνεωχθῇ, ὡς τύμπανα καὶ μέλανες, ἀποβαλόντες οὐδὲν ἐκ τῶν μελῶν, οὐδὲ αὐτὰς τὰς τρίχας, καὶ ὅτι, ἐπὰν αὐτῷ συγχωρήσωσι δι' εὐχῆς καὶ ἐπικλήσεως θεοῦ, λύεται πάλιν καὶ κόνις γίνεται. μετεκαλέσατο ταῦτα ἐνωτισάμενος τὸν πατριάρχην, ἵνα τὸ τοιοῦτον πιστώσῃ αὐτῷ. ὃς δὴ ἀπελθὼν καὶ ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ σουλτάνου ὑπέσχετο φανερώσειν αὐτῷ, εὑρεθέντος τινὸς προτεθνηκότος ἐν ἀφορισμοῦ βάρει. ἐλθόντος οὖν ἐν πατριαρχείῳ τοῦ πατριάρχου, καὶ σκέψεως γινομένης περί τινος φθάσαντος τελευτῆσαι ἐν βάρει ἀφορισμοῦ, ἐνενοήθησαν ὅτι γυνή τις ἀσελγὴς οὖσα διεφήμισε καὶ κατὰ πατριάρχου ὅτι συνεγένετο αὐτῇ, ἧς φήμης διασπαρείσης τινὲς ἐπίστευον. ὃς ταῦτα ἀκούσας ἐξεφώνησεν ἀφορισμὸν ἐν μιᾷ τῶν ἑορτῶν. καὶ δὴ ἐκ πολλοῦ ἀποθανούσης τῆς γυναι- 28
κὸς ταύτης, ὡς ἐλπίζοντος τοῦ πατριάρχου ὅτι ἐν ἀφορισμῷ μένει οἷα κατήγορος τοιούτου ἀνδρός, ἠνέῳξε τὸ μνῆμα. καὶ (ὢ τῶν θαυμασίων θεοῦ) εὑρέθη ὡς ἐτέθη, ἐξωγκωμένη δὲ μόνον καὶ μέλαινα, μὴ ἀποβαλοῦσα οὐδὲ τὰς ἐν κεφαλῇ τρίχας. καὶ τότε δὴ διεμηνύσατο τῷ σουλτάνῳ, ὃς ἔπεμψεν ἰδίους ἀνθρώπους καὶ ἐθεάσαντο αὐτήν, οἳ καὶ θεασάμενοι ταύτην ἐξεπλάγησαν καὶ ἐθαύμασαν· καὶ ἔθεντο ἐν κιβωτίῳ καὶ ἠσφάλισαν αὐτὸ διὰ βούλλας τοῦ βασιλέως. ἔταξαν οὖν

que, sepulcro talis hominis aperto, cadaver instar tympani inflatum et nigrum, nullo membro amisso, ne ipso quidem capillo. rursus si veniam precibus et invocatione numinis divini ei impetrent, dissolutionem cadaveris in cinerem fieri. accivit his auditis patriarcham, ut eius rei sibi ab eo fides fieret. qui veniens, audita sultani postulatione, se planum ei facturum promisit, ut primum aliquis succurreret aliquando anathematis oneri immortuus. reverso in domicilium suum patriarcha, cogitatione et dispicientia, si quis praeteritis temporibus ea mole pressus obiisset, suscepta, patribus in mentem venit mulieris cuiusdam libidinosae, quae de quodam patriarcha, hunc ipsa consuevisse, famam sparserat; cui famae non a nemine fuerat habita fides. is vero, improbitate cognita, anathemati illam quodam die festo subiecerat. quae mulier cum longo ante tempore e vivis excessisset, patriarcha existimans eam, quia tantum virum infamasset, adhuc anathemate constrictam teneri, sepulcrum eius aperiendum curavit. tunc illa (o miraculum dei) in eo statu quo deposita reperta fuit, tumida turgidaque tantum et nigra, nondum etiam crinibus de capite amissis. re ad sultanum allata misit is ad contemplandam illam certos homines. qui contemplati admiratione obstupuerunt. cadavere deinde in arca posito hanc sigillo regio muniverunt; diem dixerunt,

ἡμέραν ἵνα ἔλθωσι πάλιν καὶ ἴδωσιν. ἐλθόντων δὲ ἐποίησεν ὁ πατριάρχης λειτουργίαν καὶ ἀνέγνω εὐχὴν συγχωρητικήν· ἧς ἀναγινωσκομένης εὐλαβῶς καὶ μετὰ δακρύων, ὢ θαύματος θεοῦ, αἱ ἁρμονίαι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν διελύοντο ὡς καὶ τοὺς παρεστῶτας ἀκούειν τῶν ψόφων. θέντες δὲ πάλιν τὸ λείψανον καὶ σφραγίσαντες, λυθέντων μόνων τῶν ἁρμονιῶν πάντων, ἐνέβαλον ἐν τῷ παρεκκλησίῳ μετὰ τοῦ κιβωτίου τοῦ ἐσφραγισμένου· οὗ εἶχεν αὐτό. μετὰ δὲ παράδρομον τριῶν ἡμερῶν ἐλθόντων τῶν ἀνθρώπων τοῦ βασιλέως καὶ ἀνοιξάντων τὰς σφραγῖδας, εἶδον τὸ σῶμα διαλυθὲν καὶ κόνιν μόνον εὑρόντες ἐθαύμασαν. ἀπελθόντες δὲ καὶ τὰ θεαθέντα ἀναγγείλαντες τῷ σουλτάνῳ, ἐθαύμασε καὶ ἐξεπλάγη εἰπὼν ὅτι θαυμασία καὶ ἀληθὴς ἡ πίστις αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν.

Ἦν δὲ φοβερὸς ὁ τοιοῦτος σουλτᾶνος οὐ μόνον τοῖς μεγιστᾶσι αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ὑπάρχων ἀπροσωπόληπτος καὶ ἐνεργῶν ταχέως πᾶν ὃ ἠβούλετο καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν. ἠγάπα δὲ καὶ τοὺς σοφούς, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ παντοίου γένους καὶ μᾶλλον τοὺς ἡμετέρους τῶν Χριστιανῶν. ἐδιοίκει δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μετὰ φρονήσεως μεγάλης καὶ ἦν συζητητὴς πολλῶν, οὐδ' ὅλως ἀγνοῶν οὐδὲ τῶν μικροτάτων τῶν ἐν τῇ πόλει πραττομένων· ἐμάνθανε γὰρ πάντα ἄχρι

qua die ad videndum reverterentur. reversis rem divinam patriarcha fecit, recitata et precatione, qua crimen illius aboleretur. quam ut sancte nec sine lacrimis recitavit, en miraculum: articuli manuum pedumque disiungi, vincula solvi, ita ut ab astantibus etiam ossium crepitus audiretur. reposito cadavere et rursus obsignato, cuius tantum nexus omnes dissoluti fuerant, obsignatam arcam, quae id continebat, in sacello patriarchico deposuerunt. post triduum reversis regiis ministris arcaque resignata et aperta, apparuit corpus illud iam dissolutum; de quo nihil restans nisi cinis homines in admirationem adduxit. abeunt ad regem; quae suis oculis viderint renuntiant. admirari ille, stupescere, religionem Christianorum veram et admirandam confiteri.

Erat porro formidabilis iste sultanus; idque non suis modo proceribus sed omnibus etiam aliis. nulla apud illum ratio personae ullius: celer effector omnium rerum quas volebat et in animo habebat. diligebat quoque viros doctos, eosque non suae tantum gentis sed cuiusvis etiam nationis, inprimis ex Christiano genere nostros homines. administrabat regnum magna cum prudentia. multa indagare, multa cognoscere; nihil, ne minimorum quidem quae in urbe gererentur, inexploratum relinquere. certe enim omnia, etiam mi-

καὶ τῶν μικρῶν καὶ μὴ ἀκουσθῆναι αὐτῷ ἀξίων εἰπεῖν. ἐπεριπάτει τὴν νύκτα ἀγνοούμενος καὶ μανθάνων πάντα τὰ γινόμενα. οὐκ ἀφῆκε δέ, ὡς ἔλεγον, οὐδεμίαν ἐργασίαν ἢ πραγματείαν ἀπερισκόπητον, καὶ τί ἕκαστος ἐξ αὐτῆς ἔχει, καὶ τί πᾶς τις ποιεῖ. τοιαύτην ἐπὶ πολὺ ἐποιεῖτο τὴν ἔρευναν ὡς σπουδαιότατα. μαθὼν δὲ καὶ ὅτι οἱ ψάλται τῆς μουσικῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν Γραικῶν δύνανται γράφειν τὰς μελῳδίας 29 τῶν Ἀγαρηνῶν, ὥρισε καὶ παρεγένοντο ἐνώπιον αὐτοῦ εἷς ψάλτης καὶ εἷς Πέρσης, ὃν εἶχεν αὐτὸς ἐπιστήμονα καὶ καλὴν ἔχοντα φωνήν. ᾖσεν οὖν οὗτος μέλος Περσικόν, καὶ ὁ ψάλτης ἔγραψεν. ὕστερον δὲ ὥρισεν ὁ αὐθέντης, καὶ παρόντος τοῦ Πέρσου ἔψαλε τοῦτο ὁ ψάλτης ὁμοίως, ὥστε καὶ τὸν Πέρσην καὶ τὸν αὐθέντην θαυμάσαι. ἐδωρήσατο οὖν καὶ ἀμφοτέροις δωρεάς, καὶ ἐξενίζετο τὴν λεπτότητα τοῦ ψάλτου, καὶ ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ. λέγεται δὲ ὅτι καὶ ὁ Πέρσης ὁ ᾄδων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐπεὶ ἤκουσε τὸν ψάλτην οὕτω μιμησάμενον φωνὴν ξένην καὶ ἣν ἄλλοτε οὔτε ἤκουσεν οὔτε ἐγίνωσκεν, πεσὼν ἐπροσεκύνησεν αὐτὸν εἰπὼν "μεγάλη ἀληθῶς ἡ ἐπιτειδειότης καὶ σοφία τοῦ ψάλτου." ηὔξησε δὲ καὶ ἐτράνωσε τὰ ὅρια τῆς βασιλείας αὐτοῦ πολύ, καὶ ζήσας ἔτη πεντήκοντα ἑπτὰ ἀπέθανε κατὰ τὸ ͵ϛϡπη΄ ἔτος.

18. πεσὼν A pro πᾶς 21. πεντήκοντα ἑπτὰ add A

nuta personaeque eius auditu ferme non digna, sciscitabatur. nocturno tempore per vias ignotus oberrabat, ut omnes civium actiones disceret. ferunt eum praetermisisse nullum opificii aut negotiationis genus, quod non considerarit, et quid ex eo quisque lucri caperet, et quid quisque civis ageret. huiusmodi ille inquisitionem frequenter quam studiosissime faciebat. cumque percepisset Graecorum ecclesiasticae musicae cantores notis quibusdam posse describere cantilenas Agarenicas, iussit in conspectum suum vocari duos cantores, unum psalten Graecum, alterum, quem habebat, scientia et suavitate canendi praestantem Persam. quo Persicam cantilenam dulciter canente, psaltes eam notulis comprehendit. deinde sultano iubente, Persa auscultante, illam psaltes cecinit eodem modo, ita ut tum Persa tum sultanus admiraretur. utrumque ergo muneribus affecit, admiratus ut rem novam ingenium subtile psaltae, ambosque cum gratia et honore dimisit. fertur etiam Persa ille, qui ita coram rege cecinerat, postquam audivisset cantionem psaltae ita feliciter alienam vocem imitantis, quam alias nunquam audivisset nec sciret: summam ei reverentiam exhibuisse, ac dixisse "magna est vere dexteritas et eruditio psaltae." auxit autem hic rex, et valde longe extendit, imperii sui limites. cumque 57 annos vixisset, periit 6988 anno mundi.

Ἐβασίλευσε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτὰν Μπαγιαζίτης, ὃς εἶχε καὶ ἕτερον ἀδελφὸν τὸν Τζὲμ σουλτὰν ὄντα ἐν Μαγνησίᾳ. ὁ δὲ βασιλεύσας οὗτος Μπαγιαζίτης, εὑρεθεὶς ἐν Ἀμασείᾳ, ἐπεὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ἐν τοῖς χωρίοις Νικομηδείας, πλησίον ὑπάρξας οὗτος ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς πόλεως· οὗ τὸν υἱὸν νήπιον ὄντα καὶ ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντα ἀνηγόρευσαν πρῶτον αὐθέντην, ἐπεὶ στάσις οὐ μικρὰ ἐγένετο, ὥστε φονευθῆναι καὶ πασιᾶν ἕνα καὶ ἄλλους πολλούς· καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ στάσις. μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἦλθε καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν βασιλείαν. τοῦτον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἔπεμψεν ἐν Μάγνησίᾳ, δοὺς αὐτῷ καὶ σκῆπτρον καὶ ἀξίαν μεγάλην. ἔδωκεν ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις υἱοῖς αὐτοῦ, τῷ μὲν Ἀχουμάτῃ τὴν Ἀμάσειαν, τῷ δὲ Σὰχ τὴν Καραμανίαν, τῷ δὲ Μαχουμέτῃ τὴν Κασταμόνην, τῷ Σελήμῃ τὴν Τραπεζοῦντα, τῷ Μεχεμέτῃ τὸν Καφᾶν, ὅστις καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν. οὕτω διεμέρισε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὴν ἀνατολήν.

Ἅμα δὲ τῷ ἡγεμονεῦσαι ἀπέκτεινε τὸν Ἀχουμὰτ πασιᾶν, ἄνδρα πολεμικὸν καὶ ἀγαπώμενον παρὰ πάντων, ὃς πολλὰ κατώρθωσε, καὶ μᾶλλον ἐν τῇ Πουλίᾳ ἐν τῷ Ὀτρόντῳ, καὶ ἤνεγκεν ἐκεῖθεν αἰχμάλωτα πολλὰ καὶ πλοῦτον καὶ ἄλλα. οὐκ 30 *οἶδε δέ τις πῶς αὐτῷ ἐφθόνησε καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινεν.*

1482 Secutus est eum in regno filius suus Baiazita; qui habebat fratrem nomine Zemam, Magnesiae habitantem. iste vero Baiazita, Amasiae vivens, posteaquam pater eius in agro Nicomediensi mortem obierat, quo propius ab eo loco aberat: eo citius re cognita renuntiatus est rex urbis. antea tamen quam eo venisset, filius eius aetate adhuc infans, in urbe ipsa educatus renuntiatus fuit, cum quidem seditio non parva ob creandum regem coorta fuisset, ita ut res ad manus et pugnam veniret, inter alios multos etiam uno de bassis interfecto. sed pueri renuntiatione finis tumultui factus est. post aliquot dierum intervallum advenit pater ipsius, regnique sedem occupavit, hoc suo filio Magnesiam amandato; cui sceptrum dedit et magnam dignitatem contulit. pari beneficentia liberaliter in caeteros quoque filios suos usus est, Achumatae Amasia concessa, Sacho Cilicia, Machumetae Castamone, Selimae Trapezunte, Mechemetae Capha; qui et paulo post mortuus est. ad hunc modum liberis suis Orientis partes divisit.

Statim autem ab inito imperio Achumatam bassam interemit, virum bellica laude clarum et omnibus carum. multa hic fortiter gesserat, cum alibi tum in Apulia, apud Hydruntem, multis inde captivis, magna praeda et opibus adductis. nec scitur unde fuerit invidiae odiique origo, causam caedi eius dans.

Εἶτα στρατεύει ἐν Μαγνησίᾳ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃς τοῦτο ἀκούσας, ὅτι στρατεύει κατ' αὐτοῦ, ἐμβὰς εἰς ἃ εἶχε πλοιάρια ἔφυγε καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ζητῶν παρὰ τοῦ ἐκεῖ σουλτάνου βοήθειαν πρὸς τὸ ἀντιτάξασθαι τῷ ἀδελφῷ. ἀποτυχὼν δὲ ἀπελθεῖν εἰς προσκύνησιν εἰς Μέκκαν ἠθέλησεν. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐκώλυσεν αὐτόν, ἔφυγε πάλιν καὶ ἀνῆλθεν εἰς Ῥόδον. ὑπεδέξαντο δὲ αὐτὸν οἱ Ῥόδιοι μετὰ χαρᾶς. ἐν ὅσῳ δὲ ἦν ἐκεῖ, οὐ διέλειπεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ βασιλεὺς φημὶ τῆς πόλεως, πέμπειν δωρεὰς πρὸς τοὺς ἐκεῖ, ἵνα φυλάττωσιν αὐτὸν ἀσφαλῶς. χρόνων δέ τινων διαδραμόντων ἀφῆκαν αὐτὸν γνώμῃ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γένουβαν. ἐφοβεῖτο γὰρ ὁ ἀδελφὸς ἵνα μὴ περάσῃ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ποιήσῃ σκάνδαλον καὶ πόλεμοι γένωνται· ἐφοβεῖτο δὲ τὸ πλέον ἐκ τῶν Βαρσακίδων, οἳ οὐ καλῶς διέκειντο αὐτῷ. ἐποιήσαντο οὖν βουλὴν μετά τε τῶν Βαρσακίδων, μετὰ τῶν Τουρκατυρλίδων καὶ Καραμανιδῶν, ὅπως ποιήσωσι τὸν Τζέμην αὐθέντην ἐν τῇ ἀνατολῇ. ὃ δὴ ἐνωτισάμενος ὁ σουλτᾶνος τῆς πόλεως ἐμήνυσε τοῖς Ῥοδίοις, καὶ ἔπεμψαν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ. τέλος δὲ ἐκεῖ διερχόμενος κατήντησεν ἐν Ῥώμῃ. ὑπάρχοντος δὲ αὐτοῦ ἐκεῖ, διεμηνύσατο τοῖς Βενετίκοις, ἔχων φιλίαν μετ' αὐτῶν, ἵνα φαρμάκῳ διαφθείρωσιν αὐτόν. ὃ δὴ καὶ ἐποίησαν· ἔπεμψαν γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀρ-

5. ἐν τῷ μεκὲ C

Posthac in expeditionem Magnesiam versus contra fratrem profectus est; qui hoc audito, nempe in se iri, conscensis, quae tunc suppetebant, navigiolis profugit in Aegyptum, ab huius sultano supplex opem, qua fratri obviam ire posset, petens. qua spe frustratus, Mecham ut religionis ergo peregrinaretur, in animum induxit. sed hoc etiam conatu a fratre deiectus, rursus fugam capessens, Rhodum petiit, ibique humaniter et cum gratulatione exceptus fuit. quamdiu autem ibi commoratus est, sine intermissione frater ejus, rex urbis, dona ad primores illius loci misit, petens illum tuto, ne qua effugeret, custodiri. aliquanto deinde tempore exacto inde emissus est, de sententia etiam fratris; ac se Genuam contulit. metuebat quippe rex ne in Orientem transiens turbas excitaret, e quibus bellum civile existeret. magis autem metu Barsacidarum commovebatur, quos animis non bene erga se affectos sciebat. initum nempe inter Barsacidas et Turcatyrlidas et Caramanidas (sic Cilices hodie appellantur) consilium creandi Zemae in Oriente regis erat. quod cum ad aures sultani urbis pervenisset, de eo Rhodios certiores fecit, qui hominem in Italiam ablegarunt. quo postquam delatus fuit, variis ibi peragratis locis tandem Romam incidit. ubi cum esset, cum Venetis pacem

χοντά τινα ἐπιτήδειον, ἐπιστάμενον τὴν Ἀράβων γλῶσσαν καλῶς, ὃς δὴ καὶ φιλίαν ὑποκριθεὶς ἔφαγε καὶ ἔπιε μετ' αὐτοῦ. καὶ οὕτω συνδιάγων ἐφάνη τελευτήσας ἐπὶ σημείοις φαρμακῶν. ἔπεμψαν δὲ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἐν Προύσῃ. ὕστερον δὲ ἐπέμφθησαν δῶρα τοῖς Βενετίκοις, καὶ ἐγένετο καὶ φιλία μεγάλη, πλὴν δολία καὶ εἰς κακόν. ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐν πόλει τὸν δολιευσάμενον τὴν φαρμακοποσίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Τζέμη αὐτοῦ, ᾧ ἐδωρήσατο ὁ αὐθέντης τῆς πόλεως, ὁ σουλτᾶνος, πολλά, ἵππους, ἱμάτια χρυσοῦφαντα καὶ ἄλλα. ἦλθε δὲ ἐπὶ ὀνόματι ἀποκρισιαρίου διὰ τὸ ἀνύποπτον. οὕτως οὖν ἐνδιάγων ἐν τιμῇ καὶ δωρεαῖς βασιλέως, ὡραῖος ὢν κάλλει ὑπὲρ πολλούς, εὑρέθη ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τεθνηκὼς αἴφνης, οὔτε ἀσθενήσας οὔτε τι μαλακισθείς. οἶμαι δὲ ἔπιεν ἐξ' οὗ ἐκέρασεν, ἐν ᾧ μέτρῳ μετρήσας ἀντιμετρηθεὶς καὶ τὸ ζῆν ἐκμετρήσας.

31 *Ἐν δευτέρῳ δὲ ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐστράτευσε κατὰ Μολδοβλαχίας, καὶ ᾐχμαλώτισε τὸ Κελλήν, τὸ ἀσπρόκαστρον καὶ ἄλλα, λαβὼν πάντας αἰχμαλώτους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ κομίσας ἐν πόλει. τὸ δὲ αἴτιον ἦν τῆς τοιαύτης ἐκστρατείας ὅτι ὁ πρώην Μολδαυίας ἄρχων ἐποίησε πόλεμον μετὰ*

20. *πογδανίας* C

et amicitiam sultanus habens, missa legatione, ab eis petit ut veneno illum de medio tollerent. quod et ab iis factum est. nam hominem claro loco ortum, eius rei artificem, Turcicae linguae bene peritum ad illum allegarunt. salutare hic comiter, in amicitiam se insinuare, una cibum capere. hoc convictu ita calente extinctus iacuit miser, haud obscuris veneni signis apparentibus. cadaver inde Prusam missum. insecuto tempore munera Venetias missa, gratiae amplis verbis actae, benevolentiae et amicitiae significatio illustris. sed latebat anguis in herba. missus et a Venetis in Constantini urbem veneficus ille propinator, mortis ipsi Zemae structor. qui ut venit, multis a sultano muneribus affectus est, equis, aurea veste et id genus aliis. venerat autem nomine et praetextu legati, quod nihil malae suspicionis esset. hoc modo ibi degens in honore et donis regiis, cum pulchritudine corporis praecederet multos, die quodam, en, repertus est repentino mortuus, nulla antegressa corporis infirmitate, aegritudine nulla. biberat scilicet bonus vir ex quo miscuerat, eadem mensura, qua mensus fuerat, recepta, vitaeque curriculo emenso.

1484 Altero anno imperii in Moldovalachiam copias sultanus duxit. cepit oppida, Ciliam, Asprocastrum et alia. inde quicquid virorum feminarumque cepit, in urbem traduxit. causa huius expeditionis erat quod superior Moldaviae princeps sultano Mechemetae bellum fecerat, in quo victoria potitus magnum Turcarum numerum deleve-

τοῦ σουλτὰν Μεχεμὲτ καὶ ἐνίκησεν αὐτόν, ἀφανίσας πλῆθος Ἀγαρηνῶν. ὅθεν οὗτος ἐπορεύθη κατ' αὐτοῦ, καὶ ταῦτα ἐποίησε τὰ δεινά.

Μετὰ δὲ παραδρομὴν ἐτῶν δέκα στρατεύει κατὰ τῶν Ἀλβανιτῶν. πορευθεὶς δὲ οὐδὲν ἴσχυσε, κωλυόμενος ἀπὸ τὸ τοῦ τόπου δύσβατον, πετρῶδες καὶ ὀρεσίβατον, οὗ ἔχουσι τὴν οἴκησιν· ἵπποι ἀναβαίνειν ἐκεῖ ἀδυνατοῦσιν. οὐδὲν δὲ ἄλλο ἐποίησαν, πλὴν ἁρπάσαντες τοὺς τυχόντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, καὶ πυρπολήσαντες πολλά, ἐν Κωνσταντίνου ἦλθον.

Οἱ δὲ Βενετίκοι ἐκτελέσαντες τὸν ἀδελφοῦ θάνατον τοῦ σουλτάνου ἤλπιζον εὑρεῖν τιμὴν παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ φιλίαν ἐφ' ὅρῳ ζωῆς, μὴ γινώσκοντες ὅτι ἡ φιλία αὐτῶν ψευδὴς καὶ δολία· ὅθεν καὶ ἐκαθέζοντο ἐν ἀμελείᾳ. οἱ δὲ Ἀγαρηνοὶ μενούσης τῆς εἰρήνης ᾠκονόμησαν πλοῖα στόλου πολλὰ καὶ ὥρμησαν κατ' αὐτῶν ἀπό τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης μετὰ τοῦ σουλτάνου ὁμοῦ. ἦν δὴ ἐν τῷ στόλῳ καπετάνιος ὁ Μουσταφα-πασιᾶς, ὃς γέγονεν ὕστερον καὶ βεζίρης. ἐχόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν στόλον πολὺν (ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων, ἄνευ τῶν φορτηγῶν πλοίων τῶν μεγάλων καὶ δύο Μαγούνων τοῦ Κιαμάλη καὶ τὴν τοῦ Μπαρὰκ ῥεΐζη) εὑρέθη τῶν Βενετίκων καπετάνιος ὁ Λουρδᾶς· καὶ θεασάμενος τὸ πλοῖον τοῦ

rat. hinc causa accepta Baiazites ab urbe contra eum movit huiusmodique maleficia regioni intulit.

Post transcursum decennii in Albanos profectus est, nulla re me- 1492
morabili gesta, officiente locorum iniquitate, saxorum asperitate et altitudine montium, ubi suas illi sedes habent. eo autem ut ascendant equi, fieri non potest. itaque nihil profecerunt, nisi quod viros et feminas forte obviam factos rapuerunt et incendia multa fecerunt. postea Constantinopolin reditum.

Veneti, sublato fratre sultani, honorem sibi sperabant ab Agarenis et amicitiam per omnes dies vitae illius, nescientes amicitias illorum esse fucatas et fraudulentas. hinc segniter ipsi rebus providere. contra Agareni stante pace magnam classem aedificarunt, terrestrique et marino exercitu, ipso una veniente sultano, in eos ive-
runt. imperator classis erat bassa Mustaphas, qui postea visiri gra- 1498
dum assecutus est. eum autem Agarenica classis magna et potens esset (triremium equidem amplius trecentarum, praeter magnas onerarias naves et praeter duas ingentes tormentis omnique bellico apparatu instructissimas, Machonas appellatas, unam Ciamalae, alteram Baraci Reizae), advenit Venetorum imperator Lauredanus. hic ubi Baraci navigium conspexit, suspicabatur esse id cui Ciamala praeesset, qui

Μπαράκ, καὶ ὑποπτευθεὶς ὅτι ἔστι τοῦ Κιαμάλη ὅστις ἐκάκωσε τὴν Ἰταλίαν πολλά, ἁρπάσας καὶ ἀφανίσας Χριστιανοὺς οὐκ ὀλίγους, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μετὰ δύο καραβίων μεγάλων, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸ εἰς τὸ μέσον καὶ ῥίψαντες ἀλύσσους ἔδησαν. πολέμου δὲ σφοδροῦ γεγονότος ἔπιπτον ἐξ ἑκατέρων πολλοί. θεασάμενος δὲ ὁ Μπαρακ-ῥεΐζης ὅτι οὐκ ἔστιν ἱκανὸς νικῆσαι ἐν τῷ τοιούτῳ πολέμῳ, ἔρριψε πῦρ ἐν μέσῳ τῶν καραβίων, καὶ ἧψαν καὶ τὰ τρία, καὶ οὕτω μὴ δυνηθέντα διαστῆναι ἀπ' ἀλλήλων ἀπετεφρώθησαν καὶ τὰ τρία ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους. οἱ ἄνθρωποι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Λουρδᾶς, οἱ μὲν ὑπὸ πολέμου οἱ δὲ ὑπὸ πυρός, ἄλλοι δὲ πεσόντες ἐν θαλάσσῃ καὶ
32 ἀποπνιγόμενοι, πάντες διεφθάρησαν. καὶ τοῦτο ἀκούσασα ἡ λοιπὴ ἀρμάδα (ὁ στόλος) εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ναύπακτον· καὶ οὕτω μὴ δυνηθεῖσα ἡ ἀρμάδα τῶν Βενετίκων τι ποιῆσαι διὰ τὸ εἶναι καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς τὸν σουλτᾶνον, ἔμεινεν ἄπρακτος. ἔλαβε δὲ τὸν Ναύπακτον καὶ τὴν χώραν τὴν ἐκεῖ, τὸν Γαλατᾶν καὶ τὰ λοιπὰ χωρία εἰρηνικῶς προσκυνήσαντα αὐτὸν κατὰ τὸ ͵ζη' ἔτος. εἶτα ἀνῆλθεν ὁ σουλτᾶνος εἰς Ἀδριανούπολιν μένων ἐκεῖ. ὁ δὲ στόλος ἐποίησε τὸν χειμῶνα ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις καὶ παρέλαβε τὴν Μεθώνην, ὄντος ἔτι ἐκεῖ καὶ τοῦ σουλτάνου τούτου. ἐγένετο δὲ ἡ ἅλωσις αὐτῆς κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. παρακαθημένου τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ στόλου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ πολεμούντων, καὶ μὴ δυναμέ-

multum damni Italiae intulerat raptis in servitutem et morti datis Christianis haud paucis. confestim ergo irruere in ipsum duobus magnis navigiis; illud in medium amborum redigere, catenas iniicere et religare. fit pugna vehemens; cadunt utrinque multi. videns autem Baracus Reiza se victoriam obtinere non posse, ignem navibus iniicit, quo omnes tres flagrare coeperunt. cumque inter se cohaererent nec in vicem separari possent, omnes medio mari deflagratae in cineres abierunt. epibatae vero atque ipse adeo Lauredanus, quidam ferro, alii flamma, nonnulli saltu in mare et suffocatione, cuncti perierunt. qua re cognita reliqua classis in portum Naupacti invecta est: unde Venetae classi facultas non fuit quicquam agendi eo quod et in continenti sultanus cum copiis esset. cepit ergo hic Naupactum et adiacentem agrum, Galatam et reliqua oppida, citra pugnam, facta ab his deditione, 7008 anno. post haec gesta sultanus Adrianopolin ascendit ibique mansit. classis autem illis in partibus
1500 hiemavit, capta et Methone, cum quidem tunc rursus sultanus adesset. age vero, quomodo capta sit, dicamus. cum, sultano et classe eam obsidentibus ad multos dies et oppugnantibus, expugnatio nulla succederet (adeo munita erat illa urbs), cumque ab obsidione disces-

νων τι ποιῆσαι διὰ τὸ ὀχυρὸν τῆς πόλεως, καὶ μελλόντων παραιτήσασθαι τὸν κατ' αὐτῆς πόλεμον, ἐφάνησαν ἐν μιᾷ τῶν τοιούτων ἡμερῶν κάτεργα Βενετίκων φέροντα διατροφὰς καὶ ὅπλα καὶ ἀνθρώπους βοήθειαν· ἅτινα θεασάμενοι οἱ ἔνδον Μεθώνης κατήλθοσαν ἅπαντες εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἀσπάσασθαι αὐτοὺς καὶ ἀποδεχθῆναι· ἦν δὲ πρωῒ πρωΐ. θεασάμενοι δὲ οἱ Ἀγαρηνοὶ τὰ ἐπάνω τείχη ἀνθρώπων χωρίς, ἐν μέρεσι μὴ οὖσιν ὑψηλοῖς, θέντες κλίμακας καὶ παττάλους σιδηροῦς ἀνέβησαν, καὶ μᾶλλον οἱ γενίτζαροι, καὶ θέντες σημαίας αὐτῶν ἐβόησαν βοήν, ὡς ἔθος, τῆς νίκης· καὶ οὕτως εἰσῆλθον πολλοὶ καὶ ἥρπαζον γυναῖκας καὶ παιδία. μαθόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ αἰγιαλοῦ καταβάντες τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἀγαρηνῶν ἀνῆλθον εἰς τὰ ἄνω μέρη καὶ ἔρριπτον πῦρ κατ' αὐτῶν καὶ ἄλλα ἐποίησαν πολλά. πλὴν ὑπερίσχυσαν οἱ Ἀγαρηνοὶ καὶ ἔλαβον τὴν πόλιν ταύτην. ἔπειτα συνάξαντες πάντας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ ιβ' ἐτῶν καὶ ἄνω ἀπεκεφάλισαν.

Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ ἐν τῇ Κορώνῃ καὶ δειλιάσαντες ἑκόντες ἔπεμψαν τὰς κλεῖς τῆς πόλεως αὐτῶν, τὰ ὅμοια μὴ παθεῖν· καὶ οὕτως ἐποίησαν αὐτοῖς οὐδὲν κακόν, ἓν δὲ μόνον, ὅτι ἐξέβαλον τοῦ φρουρίου καὶ ἀφῆκαν μόνον Ἀγαρηνοὺς φυλάττειν αὐτό. τὰς δὲ ἐναπομεινάσας γυναῖκας καὶ τὰ παι-

5. Μοθώνης A hoc loco et supra

suri essent, conspectae sunt quodam eius temporis die naves a Veneta urbe venientes, ferentes commeatum arma militem salutis obsessorum causa. quibus oppidani visis cuncti in littus ad salutandum excipiendumque decurrerunt, idque summo mane. Agareni ex altera parte conspicati superiora moenia propugnatoribus nudata, ipsi, quibus partibus minus altitudinis erat, scalis admotis uncisque ferreis impactis ascenderunt, in primis ianizari. ibi defixis vexillis suis victoriam more suo conclamarunt. magna iam hinc multitudo ingressa, feminae puerique rapti. tumultu ad illos qui in littus descenderant ex irruptione hostis perlato, continuo ipsi in superiora urbis recurrere, ignem in barbaros iaculari, nihil denique ad defensionem omittere. verum superior res Agarena fuit, urbeque potita est. dehinc, quicquid marium a duodecimo aetatis anno, aut aliquanto superius fuit, in unum locum conductum est et capitali supplicio sublatum.

Haec tristissima cum ad cives Coronae allata essent, pavore exterriti sponte sua claves oppidi sui miserunt, simile a se deprecantes exitium. hoc modo conservati sunt, nulla iniuria accepta nisi hac, quod e patria exterminatis soli Agareno generi in custodiam commissum oppidum. mulieres autem et pueri, qui Methonae remanserant,

δία τῶν Μοθωναίων διέσπειραν ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει αἰχμάλωτα.

Ἐπροσεκύνησε δὲ ἐθελουσίως καὶ ἕτερον φρούριον, ἐν ὕψει κείμενον, λεγόμενον νῦν Βαρῖνος.

Ἐπανελθόντος δὲ τοῦ σουλτάνου ἐν τῇ Κωνσταντίνου,
33 *εἰρήνευεν ἐπὶ ἔτη πολλὰ διὰ τὸ πεσεῖν ἐν ἀσθενείᾳ μεγάλῃ τῆς ἀρθρίτιδος· καὶ οὕτω μαλακῶς ἔχων καὶ ἄκων ἐποίησε σπονδὰς μετὰ πολλῶν.*

Πατριαρχεύσας δὲ ὁ κύριος Συμεὼν ἔτη ἓξ ἐκοιμήθη. εἶτα συνεκροτήθη σύνοδος ἀπό τε τῶν ἀνατολικῶν καὶ τῶν δυσικῶν ἀρχιερέων, ἐν οἷς ἦν ὁ Ἐφέσου Δανιήλ, ἀνὴρ λόγιος καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Νήφων. καὶ ποιήσαντες ψήφους ἐκκλησιαστικῶς ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον πατριαρχεῖον ὁ Θεσσαλονίκης. ὑπάρχων δὲ ἀνὴρ σοφός, εἴπερ τις ἄλλος τῶν κατ' ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, ἐποίει διδαχὰς ἐπ' ἄμβωνος λογίως καὶ θαυμασίως. ἦν δὲ τὴν πατρίδα Πελοποννήσιος, πατέρα μὲν κτησάμενος Ἄλβανον πλούσιον καὶ ἄνδρα πεπαιδευμένον, μητέρα δὲ Ῥωμαίαν ἐξ εὐγενῶν. ὃς ποθήσας τὴν τῶν μοναχῶν πολιτείαν, ἀφεὶς τοὺς γονεῖς, ἐν ὄρει τοῦ Ἄθωνος τῷ ἁγίῳ λεγομένῳ ἀπῆλθε, καὶ ἡσύχαζεν ἐκεῖ. ὅπου καὶ ἱερεὺς ἐγένετο ἐν μοναστηρίῳ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένῳ τοῦ παντοκράτορος.

4. *Βαρῖνος τὸ πάλαι Πύλος, πατρὶς τοῦ Νέστορος, τὸ καὶ κορεφάσιον λεγόμενον*

captivorum condicionem subire coacti per Orientem et Occidentem dispersi sunt.

His accessit et alius cuiusdam oppidi, in edito loco siti, quod hodie Barinus nominatur, ultronea deditio.

Reversus Cpolin sultanus multos annos pacem coluit; nec eam sua voluntate, sed quod magnis articulorum doloribus cruciaretur; quae debilitas et languor indutias et foedera quamvis invitum facere cum multis coegit.

Patriarcha Symeon cum sexennium ecclesiae praefuisset, placido somno emigravit. convocatum inde concilium ecclesiasticorum procerum, tum ex Oriente tum ex Occidente; inter quos tunc conspicui erant Ephesi praesul Daniel, eruditione praestans, tum Thessalonicae Nipho. suffragiis inde ex ecclesiae ritu latis in patriarchicam dignitatem exaltatus fuit Thessalonicensis. cum autem ea doctrina esset qua haud temere quisquam ea tempestate alius, erudite pro concione et admirabiliter docebat. erat e Peloponneso oriundus; patrem habuerat ex Albania, virum divitem et literis excultum, matrem autem Romani (hoc est Graeci) generis, nobili loco natam, incensus ipse amore vitae solitariae, parentibus relictis, in montem Atho (hodie

ἐπεὶ δὲ Θεσσαλονίκη τὸν ἴδιον ποιμένα ἀπέβαλεν, οἱ Θεσσαλονικεῖς τὴν ἀγαθὴν φήμην ἀκούοντες τοῦ ἀνδρός, μεταπεμψάμενοι καὶ ἀξιώσαντες ποιμένα αὐτὸν ἐκατέστησαν καὶ μὴ θέλοντα. πλὴν ἤκουσε τῶν ἐκεῖ μοναχῶν κινησάντων αὐτὸν διὰ τὴν πολλῶν σωτηρίαν.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον οὗ εἴπομεν πατριάρχου Συμεῶνος ὁ πλοῦτος αὐτοῦ, ἐπειδὴ ζῶν οὐδέν τι ᾠκονόμησεν, ἐγένετο αὐθεντικός, γινώσκοντος τοῦ χασνατάρι Ἀγαρηνῶν, τοῦ Τραπεζουντίου Σκεντερμπέϊ τοῦ υἱοῦ Ἀμυρούτζη, ὅτι κληρονόμον οὐκ εἶχεν. οὐ μόνον δὲ τὰ ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν ἀφιερωμένων ἐγένοντο αὐθεντικά. καὶ τούτου ἕνεκα καὶ πολλοὶ τῶν κληρικῶν εἰσῆλθον ἐν φυλακῇ. ταῦτα δὲ θεώμενος ὁ πατριάρχης, ὅπως ἀφιερωμένα ἱερὰ σκεύη, ἄξια ὑπὲρ τριῶν χιλιάδων χρυσίνων ἔλαβον, καὶ τοὺς κληρικοὺς ἐν φυλακῇ εἶχον, καὶ ἄλλα ζητοῦντες, καὶ βουλόμενος κἂν ταῦτα ἐλευθερωθῆναι, ἐπλάσατο ὅτι Βασίλειός τις ἐστιν αὐτοῦ ἀνεψιός, καὶ οὕτως ἐμαρτυρήθη, εἰ καὶ οὐκ ἀληθῶς. γινώσκοντος δὲ τοῦ αὐτοῦ χασνατάρι τὸ ἀληθές, ἠνάγκασε καὶ ἀπέκοψαν μὲν τὰς ῥῖνας τῶν μαρτυρησάντων, αὐτῶν τριῶν ὄντων μοναχῶν, ὠργίσθη δὲ καὶ ὁ σουλτᾶνος τὸν οἰκονομήσαντα ταῦτα καὶ

8. χασνατάρι ὁ θησαυροφύλαξ τοῦ βασιλέως

sanctus mons vocatur) abiit, ibique rebus sacris vacavit, factus ibi sacerdos in monasterio quod nomini Pantocratoris consecratum est. cum autem Thessalonica pastorem suum amisisset, incolae huius urbis, audita virtute et eruditione viri acciverunt, rogarunt, invito pedum pastorale tradiderunt: invito, inquam, vix a monachis eius loci ob multorum salutem persuaso.

Iam vita perfuncto, uti diximus, patriarcha Symeone, quia is vivens nullum fecerat testamentum, opes eius in aerarium regis redigendae erant. regiarum quippe pecuniarum praefecto, Trapezuntio Scederbeio, Amerutzae filio, notum erat neminem illi heredem esse. non ipsius autem tantum bona, sed multa etiam divinis usibus consecrata sultano addicebantur. qua de causa multi etiam ex clero in custodiam includebantur. haec mala cum cerneret patriarcha, sacra vasa, quae plus tribus ducatorum milibus valebant, a Turcis auferri, clericos in custodia detineri, alia insuper ab ipsis attentari, indigne tulit, cupiens saltem Symeonis bona asserere. commentus itaque est quendam Basilium illius patruelem; et sic pro testimonio dictum fuit, etsi praeter veritatem. verum cum rem probe nosset idem gazae praefectus, testibus nares praecidendas curavit, qui erant tres monachi. sed et sultanus commenti huius auctori patriarchae ac consultori irasci. eiectus ergo is est non solio tantum suo sed ipsa etiam urbe. deinde, de sententia quaestoris seu generalis receptoris regni, sedit, ut tributum persolveret. tunc iterum urbe exivit impe-

συμβουλεύσαντα πατριάρχην, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν οὐ μόνον
34 τοῦ θρόνου ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως. εἶτα γνώμῃ τοῦ Τευτενταίρη τοῦ λογαριαστοῦ τοῦ βασιλέως ἐκάθισε διὰ τὸ δοῦναι τὸ τέλος. εἶτα ἐξῆλθε πάλιν, προστάξαντος τοῦτο τοῦ σουλτάνου αὐτοῦ καὶ προσειπόντος ἵνα καὶ ἕτερον ἐκλέξωσι καὶ κυρώσῃ αὐτόν. βουλὴν οὖν ἔθεντο ἵνα ποιήσωσι τὸν κύριον Διονύσιον ἐνδιατρίβοντα τῇ μονῇ τῆς Κοσινίσης. ἀπῆλθον δὲ μετὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, καὶ ἐλθεῖν ἐποίησαν καὶ μὴ θέλοντα διὰ τὸ βαθὺ γῆρας. ἔζη δὲ ἔτι καὶ ὁ κύριος ὃς ἠγόρασεν αὐτὸν αἰχμαλωτισθέντα, ὡς εἴπομεν, ὃς καὶ ἐν πολλοῖς ᾠκονόμει τὰ ἐκκλησιαστικά. ὁ τοιοῦτος δὲ πατριάρχης ἦν ἀρεταῖς κεκοσμημένος ἀκτημοσύνῃ νηστείᾳ προσευχῇ ταπεινότητι ἐλεημοσύναις καὶ ἄλλοις ἀγαθοῖς. πατριαρχεύσας δὲ ἔτι χρόνους δύο καὶ μῆνας ἓξ παρῃτήσατο.

Ὁ δὲ σουλτᾶνος Μπαγιαζίτης ἐποίησε μάχην πρόσκαιρον μετὰ τῶν Τζιντίδων, καὶ ἔπεμψε στρατείαν καὶ πλήθη πολλά, καὶ ἐγένετο συμπλοκὴ πολέμου εἰς τὰ Ἀτανὰ ἐν τοῖς μέρεσι Καραμανίας· ἦν δὲ πρωτοστράτωρ, ὡς παρ' αὐτοῖς λέγεται μπεγλέρμπεϊς, ὁ ἐπὶ θυγατρὸς γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ Χερσεόγλης. καὶ πολέμου συγκροτηθέντος συνέλαβον αὐτὸν ζῶντα, καὶ ἠφάνισαν καὶ φοσάτα πολλά, πλήθη ἀνδρῶν ἐμπείρων πολέμου καὶ ἀνδρείων. ἐφύλαττον δὲ αὐτὸν ζῶντα, καὶ ἀπέδωκαν, ὅτε ἐποίησαν εἰρήνην.

2. Ντεευτεντάρη C

rio ipsius sultani: qui et alium deligi patriarcham iussit, cuius se designationem ratam habiturum et confirmaturum. consilium igitur Dionysii ceperunt creandi, qui in caenobio Cosinizae commorabatur. abierunt hoc animo, rege sic iubente: accersiverunt Dionysium, et recipere id munus, quantumvis licet excusatione longae senectutis uteretur, coegerunt. etiam herus ipsius, qui olim captum redemerat sicut diximus, adhuc in vivis erat; idemque in multis regebat ecclesia negotia. erat ille patriarcha multis virtutibus egregie ornatus, paupertate voluntaria, ieiuniis, precationibus, humilitate animi, erogationibus in egenos, aliisque studiis laudatis. cumque duos annos functioni patriarchatus et menses sex adiecisset, illa sese abdicavit.

Sultanus dein Baiazita bellum aliquandiu cum Zinzidis gessit, misso numeroso et valido exercitu. commissum est praelium apud Atana, in partibus Caramaniae seu Ciliciae, duce genero Baiazitae Cherseogle, qui protostratoris, quem ipsi bellerbeium vocant, dignitate eminebat. hic in eo praelio vivus in potestatem hostium venit, multis rei militaris peritissimorum et fortissimorum Turcarum agminibus deletis. quem cum vivum servassent, postea pace composita reddiderunt.

Κατὰ δὲ τὸ ͵ζιζ ἔτος ἐγένετο σεισμὸς μέγας καὶ ἔπεσον πολλὰ ἐκ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ ναοὶ τῶν τε Ἀγαρηνῶν καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ οἰκήματα πολλά, καὶ πολλοὶ κατεπλακώθησαν καὶ ἀπέθανον ἀώρως καὶ ἀθλίως.

Κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους ἦλθέ τις ἐκ Περσίας ὀνόματι Σαχ-Κούλης, δοῦλος τοῦ Σὰχ Ἰσμαήλ, μετ' ὀργῆς μεγάλης, φέρων μεθ' αὐτοῦ καὶ λαὸν πολὺν ἀπό τε Καραμανίας καὶ ἐκ τῶν Βαρσακίδων καὶ Τουρκατηρλίδων· ἦλθε δὲ μέχρι Κοτυαίου. ὑπῆρχε δὲ τὸ πλῆθος μέχρι χιλιάδων εἴκοσι. τούτου δὲ ἕνεκα ἐξῆλθεν ὁ μπεγλέρμπεϊς Καρακιὸς-μπασιᾶς ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ ἀντέστη. ἔπεμψε δὲ καὶ ὁ σουλτᾶνος τὸν Ἀλιμπασιᾶν μετὰ στρατευμάτων, γενιτζάρων, σπαχίδων καὶ πεζῶν τοξότων καὶ ἄλλων. αὐτὸς δέ, καίπερ τόσοι ἀντεστρατεύσαντο, οὐκ ἐδειλίασεν, ἀλλ' ἔμεινε χωρὶς φόβου τινὸς ἁρπάζων καὶ ἀφανίζων τὰ ἐγγὺς καὶ πόρρω. παραγενόμενος δὲ ὁ πασιᾶς οὐκ εὐθέως συνεκρότησε πόλεμον μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μετακαλεσάμενος τοὺς πρώτους τῶν Καραμάνων ἐδίδου αὐτοῖς δωρεὰς καὶ ἱμάτια χρυσᾶ, ὅπως συμβοηθήσωσιν αὐτῷ ἢ δολιεύσονται αὐτῷ ἢ πιάσωσιν αὐτόν. 35
εἶπον οὖν ἐκεῖνοι ὅτι ὁ Σαχ-Κούλης ἔχει θάρρος εἰς ἡμᾶς ὅπως βοηθήσωμεν αὐτῷ ἐν τῷ πολέμῳ. ἡμεῖς δὲ ποιήσομεν παντοιοτρόπως ἵνα συλλάβωμεν αὐτὸν ζῶντα, εἰ δυνατόν, καὶ

Anno 7017 terrae motu horrendo concussa fuit urbs; quo colla- 1508
psae sunt multae partes moenium, tum templa, non tam Agarenica quam etiam nostratia, aedificiaque complura, eorumque ruinis multi mortales ante tempus miserabiliter oppressi.

Venit illa tempestate quidam e Persia nomine Sachcules, servus Sach Ismaelis, iracundo se inferens impetu, adducens magnum e Catamanis Caramanis Barsazidis et Turcatylidis exercitum, numero ad ducenta hominum milia; et ad Cotiaium usque progressus est. huic bassa Caracius, bellerbeii gradu ornatus, obviam ivit atque illis in locis se opposuit. sed et Halli bassam sultanus cum copiis ianizarorum, Spachorum, sagittariorum peditum et aliorum militum, subsidio emisit. ille vero, licet tantos exercitus sibi oppositos videret, nullum timorem prae se tulit, sed confidenti animo manebat, praedas agens et populans tam propinqua quam longinqua. quo cum accessisset bassa, non continuo cum illo acie decernendum duxit, sed accitis ad se primoribus Caramanorum munera offerebat et vestitum aureum, cupiens eos in societatem suam pellicere, aut persuadere ut dolo circumvenirent hostem aut captum sibi traderent. responderunt illi "equidem confidit nobis Sachcules; nec dubitat quin ei auxilio in pugna futuri simus. nihil ergo intentatum relinquemus

δώσομεν αὐτὸν ἐν ταῖς χερσί σου. πιστεύσας οὖν αὐτοῖς δέδωκε πόλεμον μετ' αὐτοῦ. οἱ Καραμάνοι δὲ ἦσαν προσκείμενοι καὶ μεθ' ἑκατέρων τῶν μερῶν, ἐφαίνοντο δὲ ὅτι βοηθοῦσι τοὺς Ὀσμανλίδας· συμπλοκῆς τοίνυν γενομένης ἔφυγον μὲν οἱ Καραμάνοι, νικᾷ δὲ ὁ Σαχ-Κουλῆς· ὅπου καὶ ἀπεκόπη καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ πασιᾶ. εἶτα παλινοστήσαντες οἱ Καραμάνοι καὶ κεκμηκότας εὑρόντες τοὺς τοῦ Σαχ-Κουλῆ, καὶ ἐπιπεσόντες αὐτοῖς ἀνελπίστως, ἐνίκησαν αὐτούς, καὶ ἔφυγον. ἔλαβον δὲ καὶ ἑκατέρων τῶν μερῶν τάς τε σκηνὰς ἅρματα ἵππους καμήλους καὶ λοιπὴν σκευήν, καὶ ἀπῆλθον ἐν τοῖς ἰδίοις.

Ταῦτα δὲ ἀκούων ὁ σουλτᾶνος Μπαγιαζίτης οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν, ἐπεὶ ἦν ἐν κλίνῃ, ὑπὸ ῥευματισμοῦ ἀσθενῶν κακῶς. καὶ τόσον ὑπῆρχεν ἀκίνητος ὅτι ἔδοξεν αὐτῷ δοῦναι τὴν ἡγεμονίαν πρὸς τὸν τούτου υἱὸν σουλτὰν Ἀχουμάτην καὶ ἔτι ζῶντα ἀναχωρῆσαι. ἦν δὲ ὁ σουλτὰν Σελίμης κυριεύων ἐν Τραπεζοῦντι, καὶ ἔμαθε καὶ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ βουλήν, ὅπως δοῦναι ἔχει τὴν ἀρχὴν πρὸς τὸν ἄλλον ἀδελφόν, καὶ ἐζήτησε τὸν Καφὰν δοθῆναι τῷ σουλτὰν Σουλεϊμάνῳ, ἵνα μανθάνειν ἔχει πᾶν γινόμενον. εἶχε δὲ καὶ κατασκόπους ἐν πόλει καὶ ἐν τόποις ἄλλοις πολλοῖς. ὡς δὲ ἔμαθεν ὅτι ἤδη γέγονεν ὃ γενέσθαι προελέγετο, ἄρας λαὸν

quo capiamus virum, si modo fieri poterit, et in manus tuas tradamus." bassa verbis eorum fidem habens ad praelium cum Persa descendit. stabant tunc Caramani ab utraque parte; et qui cum Sachcule erant, videbantur cum Ottomanica parte facere. verum ubi ad rem ventum est, fugam iniverunt Caramani, praelio victor Sachcules extitit, inter alios bassa etiam cruentam capitis diminutionem passo. deinde e fuga reversione facta Caramani, cum eos qui cum Sachcule erant defatigatos repperissent, impetu repente in eos facto haud difficulter vicerunt integri fessos, in fugamque dederunt. utriusque igitur partis papiliones abstulerunt et currus et equos et camelos et reliquum apparatum, hisque ditati ad sua redierunt.

Haec audiens sultanus Baiazita, etsi indigne tulit, ad ulciscendum accingi non potuit, eo quod decumbebat epiphora et gravedine oppressus. adeoque lecto affixus erat ut nullo modo se inde movere posset, sed de regno, etiamnum spirans, relinquendo et ad filium Achumatam transferendo cogitaret. erat illo tempore Trapezunte cum potestate Selimus; ubi de consilio patris certior factus fuit, eum velle imperium deferre ad alium filium, ipsius fratrem. petiit ergo Capham, ut esset cum Sucheimano; quo quicquid rerum gereretur audire posset. habebat et Byzantii et aliis pluribus in locis suos exploratores. post-

ἀπὸ Σκυθῶν ἀπὸ τοῦ Χάνη καὶ παντοίων ἄλλων, καὶ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ καὶ πολλοὺς τῶν συμμάχων καὶ φίλων, ἦλθε διὰ τῶν ἀβάτων τόπων καὶ μεγίστων ποταμῶν ὥρᾳ χειμῶνος, καὶ κατήντησεν εἰς τὸ Κελλεῖον καὶ Ἀσπρόκαστρον. ὁ δὲ σουλτὰν Ἀχουμάτης μηνυθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἦλθεν ἄντικρυ τῆς πόλεως ἐν χώρᾳ λεγομένῃ Βρύα, καὶ διαβὰς ἐν πόλει νυκτὸς κρυφίως εὑρέθη καὶ συνωμίλησε μετὰ τοῦ ἰδίου πατρός. τοῦτο δὲ οὕτως ἐγένετο, ἐπεὶ οἱ γενίτζαροι ὅλως οὐκ ἠγάπησαν αὐτὸν μὴ βοηθηθέντες ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ Σαχ-Κουλῆ. πλὴν δοκεῖ μοι ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ ἐκ θεοῦ ἡ βασιλεία· ὅθεν καὶ ὑπέστρεψε κενὸς ἐν Ἀμασίᾳ ἀπελθών, μηδὲν διαπραξάμενος ὧν χάριν ἦλθε.

Ὁ δὲ σουλτὰν Σελίμης ἔφθασεν ἐν Ἀδριανουπόλει, οὐ- 36
δενὸς ὄντος τοῦ κωλύοντος, ἀλλὰ πάντων ἀναχωρούντων αὐτῷ ὡς κυρίῳ. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὡς ἀδεῶς βούλεται βασιλεῦσαι καὶ ἄκοντος τοῦ πατρός, ἐξῆλθε τῆς πόλεως μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, οὓς λέγουσι πόρταν, καὶ μετὰ τοῦ εὑρεθέντος στρατεύματος, ἵνα ἀκούσας ὁ υἱὸς τὴν ἐξέλευσιν τοῦ πατρὸς φοβηθεὶς ἀναχωρήσῃ. ἀλλ' αὐτὸς οὐκ ἐδειλίασεν, ἀλλὰ μεθ' ὁρμῆς πολεμῆσαι προηγεῖτο. ὅθεν ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης ἐσκήνωσεν ἐγγὺς χωρίου λεγομένου Σίρτκιοι πλησίον ποταμοῦ, ὁ δὲ σουλτὰν Σελίμης καταντικρὺ ἐσκή-

eaquam rescivit iam factum esse quod futurum praedicabatur, ipse auxiliis Scythicis a Chane pluribusque aliis assumptis, hisque ad exercitum suum et ad sociorum amicorumque copias adiunctis, loca transitu aspera et difficilia maximaque flumina hiberno tempore superavit, et ad Ciliam Asprocastrumque pervenit. sultanus autem Achumata patris accitu ad locum ex adverso urbis situm, nomine Bryam, venit. inde noctu in urbem occulte traiiciens patrem convenit et cum eo sermones nequicquam habuit. eius rei causa fuit quod plane animis alieni ab eo ianizari essent, auxilio destituti ab ipso in bello cum Sachcule. quamquam verior mihi causa videtur, quod non esset ei divinitus regnum destinatum. rediit ergo vacuis manibus Amasiam, cum nihil eorum ob quae venerat obtinuisset.

At sultanus Selimes Adrianopolim contendit; quam et obtinuit citra omne impedimentum, nemine non ei de via cedente, ut ad quem eius rei ius spectaret. haec ut rescivit pater, illum, spreta omni reverentia, aperte se invito grassari ad regnum, urbe cum iis quos circa se habebat, quos Portam vocant, egressus est, adiuncto, qui tunc ad manus erat, exercitu, sperans fore ut filius, audito patris egressu, metu pedem referret. ille vero minime perterrefieri, sed ferociter se ad pugnandum promovere. ideo Baiazita castra posuit

νωσε, ζητῶν καὶ λόγοις καὶ ἔργοις τὸν πόλεμον. πρωΐας δὲ γινομένης συνάπτουσι πόλεμον. ἦν δὲ ὁ γέρων ἐν ἁμάξῃ· ἐκ πολλοῦ γὰρ ἐφ' ἵππου οὐκ ἐκάθισε. καὶ νεύσας μετὰ τῆς ἁμάξης, βίᾳ τῶν γενιτζάρων, ἐπλησίασε τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ εἰ ἤθελεν, ἐφόνευον αὐτόν· ἀλλ' ἔδωκαν αὐτῷ χώραν καὶ ἔφυγεν. καὶ μετὰ τὸν σφοδρὸν πόλεμον ὁ Σελίμης ἔφυγε καὶ πᾶν τὸ στράτευμα αὐτοῦ διωκόμενοι καὶ ἀποκτεινόμενοι. καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς μεραδίως διεσπαρμένους ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, γυμνοὺς ἀόπλους ἀθλίους, οὓς ὅπου εὕρισκον οἱ ἐντόπιοι ἐκδύοντες καὶ δεινὰ ποιοῦντες ἦσαν.

Ὁ δὲ σουλτὰν οὗτος Σελίμης φεύγων καὶ διωκόμενος κατέφυγεν εἰς λιμένα Μηδείας, καὶ εὑρὼν πλοῖον ἐπέβη αὐτῷ καὶ διεπέρασεν ἐν Βάρνῃ μετά τινων ἀνθρώπων αὐτοῦ. ὁ δὲ γέρων ὁ βασιλεὺς ἔμεινεν οὗ ἐγένετο ὁ πόλεμος, ἀπεκεφάλισε δὲ πάντας τοὺς μεγιστᾶνας καὶ πρώτους, οὓς ἐπίασεν ἐκ τῶν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ στρατεύματος. εἶτα ἐπέρασεν ὁ Σελίμης ἐν τῷ Καφᾷ. ἀπώλεσε δὲ οὐ μόνον παρασκευὴν πᾶσαν πολέμου, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπους καὶ πλοῦτον καὶ ὃ ἂν εἶχεν. εἰσῆλθε δὲ καὶ ὁ γέρων ὁ πατὴρ ἐν Κωνσταντίνου. ἀλλ' ὅρα θεοῦ βουλήν. ἅμα τοῦ ἐλθεῖν τὸν αὐθέντην τοῦτον ἐν πόλει, ἐποίη-

ad locum Sirtcium nomine, secus flumen. Selimes e regione castramentatus est, pugnandi causam et verbis et factis, quaerens. postero die mane praelium capessitur, sene in curru sedente: nam a longo iam tempore nulli equo insederat. ibi fortissime dimicantibus ianizaris currum ad usque filium adegit; qui et interfectus fuisset, si pater voluisset. verum hic ei spatium effugiendi dedit. itaque post tantum pugnae fervorem fugam Selimes iniit, omnesque copiae eius, victore exercitu insequente et fugientium terga caedente. hic eos erat cernere multifariam dispersos et palantes; in montibus, in specubus, in cavernis sese abdentes, nudos, inermes, perditos et miseros. quos ubicunque deprehenderent, spoliabant indigenae, varieque excruciabant.

Nec destitit fugere Selimes, hoste usque insequente, donec ad portum Medeae pervenit. ubi navim nactus conscendit, et aliquanto suorum numero comitatus Varnam traiecit. senex autem, ipse rex, mansit in loco ubi praelium commissum fuerat. caeterum quoscunque de filii exercitu proceres primariosque viros cepit, eos omnes decollavit. traiecit post haec Selimes Capham, amisso non tantum omni bellico apparatu, sed milite etiam, opibus et quicquid habuerat. pater victoria obtenta Cpolin rediit. sed ecce dei consilium eo ipso tempore quo rex iste in urbem reveuit, ianizari consilium cepe-

σαν βουλὴν οἱ γενίτζαροι τοῦ ζητῆσαι τὸν Σελίμην ἄρχοντα τοῦ στρατεύειν ἐν τῇ ἀνατολῇ μετ' αὐτῶν, προφασιζόμενοι ὅτι ἔστι γέρων ὁ βασιλεὺς καὶ οὐ δύναται στρατεύειν, αὐτοὶ δὲ πολεμεῖν θέλουσι καὶ στρατεύεσθαι. καθεζέσθω οὖν ὁ γέρων ἐν τῇ Κωνσταντίνου, καὶ οἱ νέοι μετὰ τοῦ νέου πολεμείτωσαν· ἄνευ γὰρ πολέμων καὶ κερδῶν οὐ βούλονται κα- 37
θέζεσθαι. ἀνέφερον δὲ ταῦτα, ὅτι οὕτως αἰτοῦσιν οἱ δοῦλοί σου. ὁ δὲ κρατῶν βαρέως ἔφερε καὶ ἠγανάκτει κατ' αὐτῶν. ἀκούσαντες δὲ οἱ γενίτζαροι ὅτι οὐ πείθεται τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν, ἐστασίασαν εἰς ἓν συνελθόντες, καὶ ἠβουλήθησαν ἀποκτεῖναι τοὺς βεζηραζέμιδας καὶ διάρπαγμα θεῖναι τὴν πόλιν. μὴ ἔχων δὲ ὁ αὐθέντης ὅ τι καὶ ποιήσειεν, ἔστερξε καὶ ἄκων τὴν ζήτησιν αὐτῶν. τοσοῦτον δὲ ἠγάπησεν ὁ λαὸς πᾶς αὐτὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὡς καὶ παιδία ἐλάλουν τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ παιδίσκαι.

Ταῦτα δὲ ἐνωτισάμενος ὁ σουλτὰν Κουρκούτης, ὁ ἄλλος τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐκ Μαγνησίας ἦλθε καὶ εὑρέθη αἴφνης ἐν τοῖς οἰκήμασι τῶν γενιτζάρων, ὃν δὴ καὶ ἰδόντες ἐξεπλάγησαν. ἔλεγε δὲ πρὸς αὐτοὺς ὅτι ὑμεῖς οἴδατε πῶς ἐγὼ ἔχω τὸ δίκαιον ἐκ πάντων τῶν ἄλλων μου ἀδελφῶν, ὅτι καὶ ἐκαθέστην ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ πάππου μου ὅτε ἀπέθανεν, ἕως οὗ ἦλθεν

runt requirendi Selimae; quem sibi principem praeficerent ac ducem expeditionis in Orientem, senectutem causantes regis militandique impotentiam: se autem desiderio militatum abeundi bellandique flagrare. "sedeat ergo" inquiunt "pacificus senex Cpoli: fortes iuvenes cum forti iuvene in expeditionem proficiscantur. nolumus nos sedendo hic tempus terere: bella quaerimus, lucrum appetimus." haec ad imperatorem referebant: "hanc nos servi tui postulationem afferimus, et serio flagitamus." rex cum audisset, graviter ferre nec indignationem adversus eos dissimulare. illi contra, cum renui suam petitionem seque repulsam ferre viderent, convocato concilio seditionem excitarunt; volueruntque consiliarios ac proceres interficere et urbem praedando percursare. rex importunitati illorum cum obsistere non posset, invitus voluntate eorum acquievit. tanto autem amore cunctus populus hunc filium eius prosecutus est, ut in puerorum etiam ore et ancillarum nomen eius versatum sit.

His ad aures alius filii eius, cui Curcutae nomen erat, perlatis, Magnesia is egressus est, ac praeter spem domicilia ianizarorum intravit; qui repentino eius aspectu obstupuerunt. infit hic eis. "notum est vobis quid iuris ego, quantum praerogativae prae omnibus meis fratribus habeam. sedi equidem in solio avi mei, postquam mortuus erat, donec pater meus in urbem veniret. quocirca spem

ὁ πατήρ μου. καὶ ἔχω καὶ ἐλπίδα εἰς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι τῆς πόλεως κενός· βέλτιον γάρ μοι ἀποθανεῖν ἢ παλινοστῆσαι ἐν Μαγνησίᾳ ἄπρακτον. εἶπε δὲ καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἱκετεύων αὐτούς, ἀλλ' οὐκ ἔσχε πειθομένους, ἐπεὶ ἐκ τῶν γιαγειμπασίδων ἤτοι τῶν πρώτων κεφαλῶν αὐτῶν ἐπορεύθησαν ἐνεγκεῖν τὸν σουλτὰν Σελίμην. εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν δεόμενον "καλὸν ἦν εἰ οὐκ ᾐτήσαμεν ἐκεῖνον· νῦν δὲ οὐ δυνάμεθα ποιῆσαι ἄλλον τρόπον, ὅτι καὶ οἱ καλλιστεύοντες ἡμῶν ἐκεῖ ἐπορεύθησαν, τὰ τῆς χαρᾶς καὶ ἀρχῆς σημεῖα ἀναγγεῖλαι αὐτῷ. εἰ οὖν ἦλθες πρὸς ἡμᾶς πρὸ τοῦ ἡμᾶς αἰτῆσαι ἐκεῖνον, ὑπῆρχεν ἄν τι τῶν δυνατῶν. τὰ νῦν δὲ δι' οὐδένα τῶν πάντων τρόπον δυνάμεθα ὃ ἀξιοῖς ποιῆσαι." ἐπεὶ οὖν ἤκουσε τὴν τῶν γενιτζάρων ἀπόκρισιν ἀπῆλθε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ κλαίων καὶ ὀδυρόμενος· ἀλλ' οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ εὗρε θεραπείαν. ἀπορήσας οὖν ἐκ πάντων κατέδραμε πάλιν ἐν Μαγνησίᾳ, ἑτοιμάζων τάχα ἀντιπαρατάξασθαι. ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτῷ δεδομένον κυριεῦσαι.

Ἤγαγον δὲ τὸν σουλτὰν Σελίμην, καὶ ἐπλησίασεν ἐγγὺς τῆς πόλεως. καὶ πολλοὶ μεγιστᾶνες καὶ τῆς πόρτας τῆς βασιλικῆς ἐξῆλθον καὶ ὑπήντησαν καὶ ἐπροσκύνησαν. εἰσῆξε
38 δὲ τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ καὶ τὰς σκηνὰς καὶ τὰ λοιπά, καὶ

etiam in vobis habeo; nec committam ut cum repulsa hinc discedam. satius enim mihi est vitam amittere quam re infecta Magnesiam redire." his et alia plura addidit, supplex eis factus. illi vero surdis haec auribus acceperunt, eo quod legatio ex primoribus ipsorum delecta Selimae acciendi causa iam profecta erat. responderunt ergo ad petitionem ipsius "recte ista diceres, si non iam illum accersi iussissemus. nunc res non amplius est integra: non possumus factum mutare. nam qui in ordine nostro optimates censentur, ad illum laeti nuntii, et insignium imperii afferendorum causa, profecti sunt. si vero tu venisses ad nos, priusquam ille a nobis expetitus fuisset, factum aliquid esset eorum quae fieri potuissent. ut vero nunc se res habet, nulla ratione, nullo modo petitioni tuae morem gerere possumus." hoc responso ianizarorum accepto ab eis ad patrem abiit: huic supplex, flens et plorans, factus est. sed nec apud hunc medicinam morbo suo invenit. omni igitur spe sua deiectus Magnesiam recurrit, consilio nimirum aliquid contra machinandi. sed non erat ei desuper datum regno potiri.

Accersitus per legatos Selimes appropinquavit urbi. tunc frequentes exiverunt proceres et aulae regiae ministri, obviique facti summisse exceperunt. misit ipse in urbem ministros suos et tentoria resque reliquas; quae in tuto ibi asservata sunt. ipse dies aliquot

ἐναπετίθεσαν εἰς τὸ γενίμπαχτζε. αὐτὸς δὲ ἦν ἔξω ἡμέρας τινάς, καὶ ἐξήρχοντο πολλοὶ καὶ ἐπροσκύνουν αὐτὸν καθ' ὥραν, ἀφέντες τὸν γέροντα μόνον.

Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων διακειμένων ἐν στάσει, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁπλισθέντες οἱ γενίτζαροι χιλιάδες δέκα ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς βασιλείοις, θέλοντες ἵνα βιάσωσι τοὺς πασιάδας ἢ εἰπεῖν τῷ γέροντι ἐξελθεῖν καὶ παραχωρῆσαι τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ, ἢ ἀποκτεῖναι αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἔρημον θεῖναι. οἱ δὴ καὶ ἀκούσαντες, καὶ μὴ ἔχοντες τί καὶ δρᾶσαι, τὸ μὲν εὐλαβούμενοι τὸν γέροντα, τὸ δὲ φοβούμενοι τὸ πλῆθος αὐτῶν, πλὴν καὶ ἄκοντες ἀνέφερόν τὴν στάσιν καὶ ἀξίωσιν, καὶ ὅτι ἵστανται μετὰ ὅπλων οἱ γενίτζαροι, ὅπως, ἐὰν μὴ γένηται τὸ θέλημα αὐτῶν, ἀποκτενοῦσι καὶ ἡμᾶς καὶ ἐρημώσουσι τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ τοῦ γέροντος ἐνωτισαμένου ἐλυπήθη καὶ ἔστενε βαρέως καὶ κατηράσατο μεγάλως τῷ υἱῷ μετὰ δακρύων θερμῶν. οἱ δὲ γενίτζαροι ἔξω ἑστῶτες καὶ περιμένοντες ὥσπερ ἄγριοι θῆρες ἐφαίνοντο, πνέοντες πῦρ καὶ λαβὴν ζητοῦντες. ἠρώτησε δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἄνευ τῶν γενιτζάρων τὰ ἄλλα τάγματα τί λέγει περὶ τούτου; καὶ εἶπον "πάντες ἐξέκλιναν, βασιλεῦ, μικροί τε καὶ μεγάλοι." μὴ ἔχων δὲ τί καὶ ποιῆσαι, καὶ ἄκων τῆς ἀρχῆς ἀνεχώρησε.

Ἐν ἔτει δὴ ,ζκ' μηνὶ ἀπριλλίῳ κδ' πρωΐας, ἄραντες τὸν

foris remansit; exibantque singulis horis ad eum agmina hominum honoris et subiectionis causa, relicto intus sene solo.

Hoc modo animis hominum in contraria studia distractis, ianizari die quodam armis instructi, numero decies mille, ad regiam profecti sunt, consilio aut vim adhibendi bassis, aut mandandi seni excedere regnumque filio tradere, aut occidendi ipsos urbemque diripiendi et vastandi. qui his auditis trepidi ancipiti cura, quod ab una parte senem vererentur, ab altera ianizarorum multitudinem, de tumultu, quamvis inviti, rettulerunt ad regem, postulata illorum proponentes. "instant" inquiunt "infestis armis isti, parati, nisi cupiditatem suam obtinentes expleant, et occidere nos et urbem praedae ac vastitati dare." senex ut haec accepit, contristatus est, graviter ingemuit, vimque lacrimarum profundens filio diras imprecatus est. ianizari foris stantes, eludique se et extrabi putantes, instar ferarum bestiarum exasperari magis; ignem ferrumque anhelare, ac tantum ansam initii circumspicere. cum rex interrogaret quid de hoc incepto ceteri militum ordines sentirent, quo in se animo essent, responsum tulit, cunctorum animos, summorum et infimorum aversos esse. inops ergo ipse opis et consilii de imperio quantumvis invitus cessit.

Anno igitur septies millesimo vicesimo, die Aprilis 24, tempore

υἱὸν οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ βεζίριδες, ἀγάδες καὶ πλῆθος λαοῦ, ἤγαγον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἐπροσκύνησε καὶ ἠσπάσατο τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ οὕτω καὶ ἄκων, ὡς εἴρηται, ἀνεχώρησε τῆς ἡγεμονίας. ὁ γέρων δὲ ἐξελθὼν τῆς πόλεως ἐπορεύετο πρὸς τὸ Διδυμότειχον τὸ πρὸς Ἀδριανούπολιν. ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι μετὰ εἴκοσι ἡμέρας ἐτελεύτησε, καὶ ἔφερον τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει καὶ ἔθαψαν ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθέντι ναῷ ὃ λέγουσιν Ἰμαρέτιον. διεφημίσθη δὲ ὅτι ὁ Γιανουσπασιᾶς ἐφαρμάκωσεν αὐτόν· ἀλλ' οὐκ ἦν, οἶμαι, τοιοῦτον, ἀλλ' ὑπὸ λύπης διεῤῥάγη. διεπέρασε γὰρ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐν πάσῃ εὐτυχίᾳ, καὶ δυστυχίᾳ πεσὼν οὐκ ἠδυνήθη φέρειν. ἦν δέ, ὡς ἔλεγον, ταπεινόφρων εἰρηνικὸς δίκαιος πρᾶος. ἐξ ὧν καὶ οἱ γενίτζαροι μὴ ταπεινούμενοι ὡς
39 ἔδει, πολλάκις ἐστασίασαν, καὶ οὐ μόνον οἰκίας Ἑβραίων καὶ Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ Τούρκων καὶ αὐτῶν πασιάδων κατεπάτησαν, καὶ διήρπασαν πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. φιλεῖ γὰρ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι παρ' αὐτῶν αὐθέντου τυχόντες τοιούτου.

Ποιήσαντος τοίνυν τοῦ κυρίου Διονυσίου παραίτησιν, ὡς εἴπομεν, ἐγένετο ὁ Σερρῶν πατριάρχης ὁ Μανασσῆς, ὃς μετωνομάσθη Μάξιμος, καὶ ἦν ἁγιορίτης. περὶ οὗ διεφημίσθησαν πολλά, οὐδενὸς τὴν ἀλήθειαν γινώσκοντος πλὴν τοῦ θεοῦ. ἐποίησεν ἐν

matutino, proceres, visiri, Agae et multitudo populi promiscua filium deduxerunt ad patrem. summisse ille huic reverentiam exhibet, manum eius osculatur. hoc modo, praeter voluntatem suam, ut dictum est, filio senex imperium cessit. inde ex urbe egressus Didymotichum, quod ad Adrianopolin spectat, pergebat. inter proficiscendum autem, diebus viginti post, vitae finem fecit. relatum in urbem cadaver in templo, quod ab ipso excitatum Imaretium (hospitale) appellatur, humatum est. sparsum rumore fuit ei venenum a Giano bassa datum. mihi vero hoc non verum videtur, sed aegritudine animi disruptum esse. nam cum vitam summa cum felicitate ad id usque tempus traduxisset, tum demum in calamitatem delapsus eam ferre non potuit. fertur autem fuisse minime elato animo, pacis amans, iustitiae studiosus, mansuetudine clemens. quibus rebus factum est ut ianizari nequaquam ea qua par erat reverentia se illi semper summiserint, sed saepenumero seditionem excitaverint, nec Iudaeorum tantum et Christianorum, sed Turcarum etiam, atque adeo ipsorum bassarum, domos percursarint, bonaque inibi inventa in suam rem praedantes verterint. hic enim illis mos est, remissum et indulgentem dominum nactis.

Abdicatione patriarchatus a Dionysio, quemadmodum supra diximus, facta factus est patriarcha Serrarum antistes, cui nomen erat Manassae, quod in Maximi nomen mutatum est. vixerat is in sancto

τῇ πατριαρχείᾳ χρόνους ἕξ, εἶτα σκανδάλων γεγονότων μετά τινος Γαβριὴλ μοναχοῦ ἐξῆλθε, καὶ εἰσῆλθε πάλιν ὁ Νήφων, καὶ διέμεινε χρόνον ἕνα. εἶτα καὶ αὖθις σκανδάλων γεγονότων ἐγένετο ὁ Δράμας Ἰωακείμ, ὃς ἦν τοῦ κυροῦ Διονυσίου καλόγηρος. ἦν δὲ νέος μὲν τὴν ἡλικίαν, χρήσιμος δὲ τὴν γνώμην καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων. ὃς καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ ἐπορεύθη, καὶ οἱ ἐκεῖ Ἰβήρων ἄρχοντες ὅ τε ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἀποδεξάμενοι δέδωκαν δωρεὰς πολλὰς καὶ ἐλεημοσύνας καὶ βοήθειαν ἀρκοῦσαν· ὃν δὴ ἐλθόντα ἐκεῖθεν ἐν τῷ πατριαρχείῳ εἰρηνεύειν οὐκ ἀφῆκαν. ἐποίησε γάρ τις Σηλυβρίας μητροπολίτης, ἀνὴρ πονηρὸς καὶ φαυλόβιος, ἀξίως παιδευθείς, προσθήκην ἐν τῷ χαρατζίῳ φλωρία χίλια ἅτινα καὶ μὴ βουλόμενος δοῦναι ὁ πατριάρχης πλὴν γνώμῃ ἀρχιερέων καὶ τοῦ λαοῦ ἔστερξεν. ἄλλως γὰρ τὰ χείρω ἐνίκα καὶ ὁ δυνάστης ἐκάθητο.

Ὀλίγον δὲ ὕστερον συνέβη τι τοιοῦτον σκάνδαλον. πορευομένου τοῦ σουλτάνου εἰς τοῖς μέρεσι τοῦ Καταστένου πλησίον χωρίου λεγομένου χρυσοκεράμου, τοῦ ἐπάνω Χρυσοπόλεως, ἣ νῦν λέγεται Σκούταρον, ἐθεάσατο ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ οἶκον ἕνα μετὰ κεράμων ὡραίων, καὶ ἠρώτησε τί τοῦτο; καὶ ἐν ἁπλότητι οἱ ἐγχώριοι ἀπεκρίναντο ὅτι ὁ πατριάρχης εἶπε

monte; de quo varia fama fuit sparsa, sed nemini praeterquam deo veritas cognita. exegit in officio annos sex. inde rixa inter ipsum et quendam monachum Gabrielem nomine orta excessit. in cuius locum rediit Nipho, ac permansit annum unum. rursus dein dissidio nato successit Dramae metropolita Ioacimus, qui Dionysii fuerat monachus. erat is aetate quidem iuvenis, sed ingenio moribusque probatus et gratus omnibus. profectus est in Iberiam seu Georgianam, benigne ibi ab eius regionis principibus archiepiscopo et episcopis exceptus, multis muneribus affectus, cum eleemosyna et subsidio, quod satis esset, liberaliter dimissus. sed nec huic illinc domum reverso pax et quies concessa. extitit enim quidam malus et vitae infamis homo, qui cum Selybriae metropolitam egisset, dignam factis suis castigationem passus fuerat. is ad tributum usitatum additionem mille aureorum fecit. quam cum patriarcha recusasset, tandem de pontificum et populi sententia admisit. et alioqui deterior causa vincebat meliorem; et qui vi cogere poterat, praetor sedebat.

Nec multo interiecto tempore nova quaedam offensio accessit. cum sultanus in Propontidis partibus versaretur, prope locum Chrysoceramum nomine, supra Chrysopolin (quam nunc Scutarin vocant) situm, forte conspexit ibi domum pulchris tegulis tectam; et de ea quaesivit quid esset. responderunt incolae, ut homines simplices, ingenue "est hoc imperator, nostrum templum; et id iussu patriarchae

καὶ ἐσκεπάσαμεν τοῦτο, ναὸν ὄντα ἡμῶν. ὠργίσθη δὲ τοῦτο ἀκούσας καὶ ἐπρόσταξεν ἵνα ποιήσωσιν ἕτερον, ὃ δὴ ἀκούσας ὁ πατριάρχης ἀνεχώρησεν.

Ἔπεμψαν δὲ μετακομίσασθαι τὸν κύριον Παχώμιον, ὄντα ἀλλαχοῦ, ἢ τὸν Νήφωνα. καὶ ἦλθεν ὁ Παχώμιος ὢν Ζυχνῶν, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸ πατριαρχεῖον, ὃς ἐποίησεν ἔτος ἕν. εἶτα τινὲς φίλοι τοῦ Ἰωακεὶμ δαπανήσαντες φλωρία πεντακόσια εἰσελθεῖν καὶ πατριαρχεῦσαι πάλιν ἐποίησαν, ὃς καὶ ἐν ὀλίγῳ ἐπορεύθη πρὸς τὸν Μπογδανίας ἄρχοντα. οὐδ' ὅλως δὲ
40 *κατεδέξατο κἂν θεάσασθαι αὐτόν, ἐνωτισάμενος τὰ ἀκατάστατα ταῦτα. εἶτα κατελθὼν ἐν Βλαχίᾳ ἐτελεύτησεν ἐν λύπῃ. ἀνεβιβάσθη δὲ πάλιν ὁ Παχώμιος εἰς τὸ πατριαρχεῖον, τοῦ θεοῦ παιδεύσαντος δικαίως τὸν Ἰωακεὶμ ἐπιβάντα. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας πατριαρχείου, ἀτάκτως καὶ ὡς οὐκ ἔδει φερόμενα διὰ τὸ τοὺς κρατοῦντας δώροις κάμπτεσθαι, καὶ μὴ τὸ συμφέρον ὁρᾶν ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῶν Χριστιανῶν δυστυχίαν καὶ τὰς διαφοράς, αἳ καὶ ἐδίδουν αὐτοῖς καθ' ἑκάστην ἀργύριον, ὅ ἐστιν αὐτοῖς ὁ θεός.*

Κυριεύσαντος δὲ τοῦ σουλτὰν Σελίμη καὶ ἀπελθόντος σωματικῶς ἐν Προύσῃ, ἠνέχθησαν αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ ἀδελφοῦ παῖδες ἐκ τῆς Καραμανίας ἅπαντες, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς.

ita teximus." quo audito ille excandescere, et aliud aedificari imperare. hoc ubi patriarcha audivit, administratione sua abiit.

Tunc patres missa legatione Pachomium venire voluerunt (nam is extra urbem erat) aut ipsum Niphonem. sed advenit Pachomius metropolita Zychnensis, atque in patriarchica sede collocatus est. ubi cum unum annum sedisset, ecce amici quidam Ioacimi, adiectis ducatis quingentis, tantum effecerunt ut Pachomio eliso ille denuo patriarchae decus obtineret. qui brevi post in Moldaviam profectus est. sed huius princeps, cognita hac ecclesiasticae disciplinae ambitiosa confusione, adeo ab ipso clementer accipiendo abhorruit ut ne in conspectum quidem suum admiserit. inde in Valachiam delatus aegritudine animi extinctus est. reductus itaque in sanctissimam sedem Pachomius, Ioacimo, qui non recta via conscenderat, iusto dei iudicio castigato. haec in ecclesia et patriarchatu non ordine nec recte administrata, quod proceres donis flecterentur, nec quid ei utile esset sibi propositum haberent, sed potius Christianae gentis infortunium et dissidia; quae eis identidem materiam pecuniae, quae ipsis pro deo est, emungendae dabant.

Potitus hoc modo Selimes imperio profectus est ipsemet Prusam. tunc ad ipsum adducti sunt e Cilicia filii fratris omnes, quos interfecit. inde Magnesiam contendit, adversus fratrem Curcutam Zelepeu; qui

ἐπορεύθη δὲ ἐκεῖθεν καὶ ἐν Μαγνησίᾳ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Κουρκοὺτ τζελεπῆ, καὶ ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιστῆναι, ἐξέφυγεν ἐν τόποις δυσβάτοις, ὅπου συλλαβόντες αὐτὸν ἀπέπνιξαν, καὶ ἐκόμισαν ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ νεκρὸν σῶμα τούτου. ἔμεινε δὲ ὁ σουλτὰν Ἀχουμάτης ὁ ἄλλος ἀδελφὸς ἐν Ἀμασίᾳ, διεφημίσθη δὲ ὅτι στρατεύει κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. αὐτὸς δὲ συνάξας στρατὸν ἐξῆλθε μάχην ποιῆσαι· ὄντων δὲ τῶν πλειόνων Καραμάνων, συμπλοκῆς γενομένης, προσετέθησαν τῷ σουλτὰν Σελίμῃ. καὶ οὕτως ἐγκαταλειφθεὶς μόνος μετὰ τῶν οἰκείων τῆς ἑαυτοῦ Πόρτας καὶ ἄκων παρεδόθη. κομίζοντες δὲ ζῶντα πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦτον, καὶ ἀξιοῦντα μεγάλως ἵνα συνομιλήσῃ αὐτῷ, ὅλως ὁ σουλτὰν Σελίμης οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ νεύσας μόνον, ἄραντες ἀπέπνιξαν αὐτόν τε καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ.

Οὕτως οὖν ἀφανίσας ἀδελφοὺς καὶ ἀνεψιοὺς καὶ γενεὰν αὐτοῦ πᾶσαν, χαίρων τοῖς τοιούτοις καὶ ὑπάρχων φοβερὸς καὶ δίκαιος ὡς ὁ πάππος αὐτοῦ, ἐπαναπαύθη τὰ καταθύμια ὁρῶν. ἓν δὲ ἐποίει κοινὸν κακόν, ὅτι συνεχῶς συνῆγεν ἀργύριον παρὰ τῶν ὑπηκόων, δόσεις καινὰς μελετῶν καὶ ὁρίζων, αἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ οὐδ' ὅλως ἐβάρυνε τινά. ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὸν Μουσταφᾶ πασιᾶν, ἐν ἔχθρᾳ ἔχων αὐτὸν διὰ τὸν σουλτὰν Ἀχουμάτην, ὅτι ἐβουλεύσατο τῷ πατρὶ ἵνα ποιήσῃ

viribus resistendi destitutus in loca accessu ardua et difficilia se proripuit. hic ipse comprehensus chorda guttur elisus est, prolato in conspectum illius cadavere eius. substitit alter frater, sultanus Achumata, in urbe Amasia; de quo disseminata fuit fama, proficisci infesta manu contra fratrem. exivit sane ipse exercitu congregato, commissurus pugnam. sed cum maior pars exercitus eius Caramanis seu Cilicibus, constaret, transierunt isti in fervore praelii ad partes Selimae. sic ipse solus cum familiaribus et aulicis suis relictus, quamvis invitus, in potestatem hostium venit. quem cum vivum in conspectum fratris adduxissent, magno oravit opere, liceret sibi paucis eum alloqui. verum praecise hoc ei denegatum, et solo nutu significatum iis qui eum tenebant, quid facere deberent. hi abductum, anima nervo interclusa, necaverunt; nec ipsum modo, sed duos etiam eius filios.

Sublatis ad hunc modum fratribus, patruelibus et cognatione tota (iucunda scilicet ei talia erant: qui se formidabilem et citra personarum respectum iustitiae executorem, imitatione sui avi, videri volebat) acquiescebat, animo suo satisfactum cernens una autem re publice omnes affligebat, quod continenter pecunias a civibus suis exigebat, nova subinde tributa excogitans et imperans, quibus pater eius prorsus neminem gravaverat. his et caedes adiecit. interfecit enim

αὐτὸν αὐθέντην καὶ κυριεύσει ἐκεῖνος. ἀπέκτεινε δὲ καὶ ἄλλους πολλοὺς μεγιστᾶνας καὶ κριτάς, τὸν Δεκανίκογχη, τὸν Γιανουσπασίαν καὶ ἄλλους ἱκανούς. διέκειτο δὲ πρὸς τὸ ἡμέτερον γένος καλῶς, καὶ ἠνέῳξε καὶ ναοὺς ἡμετέρους, οὕς περ ἀπέκλεισεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

41 Ἐν ὀλίγῳ δὲ στρατεύει κατὰ τῆς Περσίας τοῦ Σὰχ Ἰσμαήλ, ὃς ἦν υἱὸς Χαϊτὰρ καὶ οὗτος τοῦ τζουνεπῆ, ἐκ γένους καταγόμενοι τοῦ Ἀλῆ, ὃς ἦν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς τοῦ Μωάμεθ. ἦσαν δὲ σεΐτιδες, ἔχοντες Τεκὲν καὶ χωρία πολλὰ καὶ λαὸν πολύν· ὁ πάππος δὲ αὐτοῦ ἦν ὃς ἐπάτησε τὴν Τραπεζοῦντα καὶ πολλὰ ᾐχμαλώτισεν. ὅθεν κινηθεὶς ὁ σουλτὰν Μεχεμέτης, καὶ εἰπὼν ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος τοιαῦτα ἐποίησε, πόσον πλέον ποιήσει αὐτός; ἐστράτευσε κατὰ Τραπεζοῦντος καὶ ἐδούλωσεν αὐτήν. ὅτε καὶ σκανδάλων πολλῶν καὶ ἀκαταστασιῶν γενομένων ἐν Περσίᾳ, ἔπεμψαν ἵνα ἔλθῃ τις Ἐμυρζὲς λεγόμενος καὶ κυριεύσῃ Περσίας, ὃ οὐκ ἐγένετο. μαθὼν δὲ ὁ Σὰχ Ἰσμαΐλης τὰς τοιαύτας ἀκαταστασίας καὶ ἀναρχίας, εἰσπηδήσας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν κόπου χωρίς. ὑπῆρχε δὲ αὐτὸς ἐκ γένους ἐκείνου ἐκ τῆς τοῦ Οὐζοὺν Χασάνη θυγατρός. ἐκυρίευσε δὲ πάντα τόπον καὶ χώραν ἕως Βαβυλῶνος, Σκυθίας, Κασπίας θαλάσσης καὶ μέχρι ὠκεανοῦ. ηὐξήθη δὲ τό-

Mustapham bassam, propter fratrem Achumatam inimicatus, quod hunc ille successorem in regno et dominum relinquendi suasor patri fuisset. interfecit et complures alios proceres et iudices, Decacinouchen, Gianum bassam, alios satis multos. at bene erga nostram gentem animatus erat, nonnulla nobis templorum nostrorum aperiens, quae pater eius clausa tenuerat.

Pauco interiecto tempore expeditionem in Persas suscipit, regem Ismaelem petens, filium Chaitaris, Zunepae nepotem, longa serie ex genere Ali descendentem, qui Alus sororem doctoris Machometae in matrimonio habuerat. erant sacri antistites, Tecenam tenentes et loca multa multo cum populo. avus eius fuerat is qui in Trapezuntium agrum irruperat, multis captivis abductis. quo eius facto sultanus Mechemeta motus dixit “si ille talia fecit, quanto magis faciam ego?” itaque contra Trapezuntem exercitu ducto hanc urbem in servitutem redegit. eo tempore dissidiis et perturbatione multiplici in Persia laboratum. ideo quidam cui Emyrzae nomen erat, accersitus ad occupandam id regnum fuit, quod tamen factum non est. qua confusione rerum, quod nullus praeesset magistratus, Sach Ismael cognita ipse se intulit, regnumque citra laborem obtinuit. ortus erat regio genere, Uzuncasanis filia natus. omnes porro regiones et civitates usque Babylonem, Scythiam, Caspium mare et Ocea-

σον ὅτι ἤρξατο ἁρπάζειν καὶ καταπατεῖν τὰ ὅρια τῶν Ὀτμανλιδῶν. ἀλλ' οὖν ὁ σουλτὰν Σελίμης καίπερ ἀκούων εἰρήνευε καὶ μάχην καὶ πόλεμον οὐκ ἐκίνησεν. ἐτιμώρει δὲ μόνον μεγάλως πάντας τοὺς ὑφ' αὐτὸν ἀδίκους καὶ ἅρπαγας. ἔπεμψε δὲ ὁ Σὰχ Ἰσμαὴλ οὗτος πρέσβεις μετὰ δωρημάτων καὶ ὑποσχέσεων καὶ ὅρκων, ἵνα μηδείς τι ἁρπάζῃ ἀλλήλων, ἀλλ' ἔχῃ ἕκαστος τὰ ὅρια αὐτοῦ, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν.

Μεινάσης δὲ τῆς εἰρήνης ἐπ' ὀλίγον πάλιν μάχη ἐγένετο, καὶ ἐστράτευσεν ὁ σουλτὰν Σελίμης κατ' αὐτοῦ μετὰ στρατιᾶς μεγάλης καὶ ἀπείρου εἰπεῖν, ὅτε καὶ ἐδούλωσε κάστρα καὶ χώρας καὶ λαοὺς πολλοὺς τοῦ Πέρσου τούτου, τὸ Καραχεμίτι, τὸ Μπαϊμπούρτι καὶ τὸ Τευρίζι, ὅπου πόλεμος σφοδρὸς ἐγένετο καὶ πλῆθος λαοῦ ἐξ ἑκατέρων ἔπεσον. ὑπῆρχον μὲν γὰρ οἱ Πέρσαι δόρασι καὶ βέλεσι κρείττους τῶν Ὀτμανλίδων κατὰ πολύ, καὶ ἐτρόπωσαν ἂν αὐτούς, οἱ δὲ Ὀσμανλίδες ἐν πυρί· εἶχον γὰρ βομβάρδας καὶ τουφέκια πολλά, καὶ ῥίψαντες πάντα, ἐγένετο καπνὸς μέγας καὶ κρότος πολύς, ἐξ ὧν δὴ ὄντων ἀσυνήθων τῶν ἵππων αὐτῶν τῶν Περσῶν, ἔφυγον ὄπισθε καὶ ἀκόντων τῶν ἐπιβάτων καὶ ὁπλίτων· καὶ οὕτως ἐνίκησαν αὐτοὺς τοὺς Πέρσας οἱ Ὀτμανλίδες, καὶ οὓς μὲν συνέλαβον ἐν τῇ μάχῃ, ἄλλοι δὲ καὶ ἔφυγον. ἔλαβον δὲ πλοῦτον πολὺν τῶν Περσῶν οἱ Ὀτμανλίδες, καὶ σκηνὰς καὶ

num, occupavit. adeo denique crevit ut fines etiam Turcarum excursionibus et praedationibus populari non dubitaverit. attamen Selimes, licet haec audiret, quievit nec bellum movere aggressus est. tantum gravissimis suppliciis iniustissimum quemque subditorum et rapto viventes subiiciebat. misit rex Ismael legationem cum donis, promissione utrinque sub religione iurisiurandi facta, ne alteri alterorum res raperent, sed utrique suos fines secure possiderent. ita pacem coluerunt.

Verum pace illa non diu manente bellum renovatum est, proficiscente contra illum Selime magno cum exercitu et propemodum innumero. tunc is oppida, castra, agri magnam partem, magnum hominum numerum Persae eripuit; inter quae Carachemitium Baiburtium et Tauros urbes. commissum inde acerrimum praelium, multis ex utraque acie milibus caesis. armis enim Persae, hastis et telis, longe instructiores Turcis erant; et prope fuit ut in fugam eos verterent. Ottomanica vero res igne superior: habebant enim hi magnam bombardarum et tormentorum manuariorum vim; quorum omnium emissione densissimus excitatus fuit fumus et fragor ingens. quarum rerum quia insoliti erant Persarum equi, retro fugerunt, quantumvis renitentibus sessoribus et armatis. ita factum est ut Persis superatis penes Turcas victoria manserit. Persarum partim in praelio capti,

καμήλους καὶ ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. συνέλαβον δὲ ἐν τῷ τοιούτῳ πολέμῳ καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Σὰχ Ἰσμαήλ· εἶχον
42 γὰρ ἐκεῖ πολλοὶ καὶ γυναῖκας καὶ παιδία. ἔλαβε δὲ καὶ πολλοὺς πλουσίους ἐκ τοῦ Τεβριζίου, καὶ μετοίκισεν αὐτοὺς ἐν πόλει. ὁμοίως καὶ ἐπιστήμονας ἀπὸ πάντων τῶν τεχνῶν ἤνεγκεν, ἄλλους τε πολλούς. ἐποίησε δὲ τὴν τοιαύτην νίκην μεγάλην καὶ θαυμασίαν.

Ἔπαθον δὲ δεινὰ πολλὰ ἐν τῷ ὑποστρέφειν ἐκεῖθεν· ὁ γὰρ Σὰχ Ἰσμαὴλ οὗτος ἔκαυσε καὶ ἠφάνισε πᾶν τρόφιμον. ὅθεν πολὺ πλῆθος ἐτελεύτησεν ἐκ τοῦ λιμοῦ, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν μεγιστάνων μετὰ βοῶν ἦλθον ἕως τῶν ὁρίων αὐτῶν, μὴ ἔχοντες τρέφειν ἵππους. ἔρριψαν δὲ καὶ πολλὰ ὧν ἐκεῖθεν ᾐχμαλώτισαν, μὴ ἔχοντες φέρειν αὐτά. τόσον γὰρ ὑπερίσχυσεν ὁ λιμὸς ὅτι τὰς μὲν καμήλους ἔφαγον καὶ τὰ λοιπὰ ζῷα ἀφῆκαν τρέφειν μὴ ἔχοντες.

Παρεγένετο δὲ ὁ σουλτὰν Σελίμης νικητὴς τροπαιοῦχος ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἅμα δὲ τοῦ ἐλθεῖν ἀπέκτεινε τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Σκεντερμπεῖν τὸν μποσταντζί μπασιν, καὶ τὸν Καντιλεσκέρι, τὸν πρῴην Νισαντζῆν, τὸν Σεϊμὲν μπασιν καὶ ἄλλους, ἐπὶ προφάσει ὅτι ἐγένοντο δῆθεν αἴτιοι καὶ ἐστασία-

alii fuga sibi salutem pepererunt. potiti sunt ingenti gaza Turcae, tentoriis, camelis, impedimentorum magno numero. venit in potestatem eorum, rebus tanta trepidatione et tumultu confusis, ipsius etiam Ismaelis uxor: multi enim suas coniuges eo adduxerant et liberos. capti quoque non pauci, divitiis et opibus abundantes e Trebrizio, et in Constantini urbem deducti. similiter et omnium artium egregii opifices aliaque hominum multitudo eodem traducti. magnam haec tam illustris victoria gloriam et mirabile decus Selimae peperit.

Sed inter revertendum illinc plurimum difficultatis et incommodorum Turcis obiectum fuit: quicquid enim commeatus et cibariorum inveniri potuisset, id omne igni ab Ismaele datum et disperditum. unde plurimi mortales fame interierunt. multi quoque ex primoribus, facultate destituti alendorum equorum, cum bobus ad confinia sua venerunt. sed et magnam partem praedae, quam illinc rapuerant, abiecere, portare non valentes: in tantum enim fames invaluerat ut camelis vescentes caetera animalia dimitterent, quod alere non possent.

Rediit Selimes victor, et urbem Constantini triumphator ingressus est. statim autem ab ingressu caedem principum fecit, occidens generum Scederbetum, Bostatzibassam, Cadilescerum, qui antea Nesantzae munus gesserat, et Seimenbassam, necnon alios. crimen hoc eis obiectum, ipsos in causa fuisse quod apud Amasiam ianizari seditionem excitassent; ipsorum mala disciplina factum ut iidem impor-

σαν ἐν Ἀμασίᾳ οἱ γενίτζαροι, καὶ ὅτι ἀτάκτως ἐποίησαν, καὶ ἐπλησίασαν αὐτοὺς τότε αὐτῷ καὶ ἐζήτουν δωρεάς. ταῦτα δὲ ποιήματα κακίας αὐτοῦ ἐκπληρώσας, καὶ ὀλίγον χρόνον ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίψας ἀπῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν. γέγονε δὲ ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐν Ἀδριανουπόλει μέγας ἐμπρησμός, ἐκ τοῦ μέρους τοῦ νοτιαίου ἀρξάμενος καὶ ἐμβὰς ἄχρι πολλοῦ διαστήματος, ὥστε ἀποτεφρωθῆναι καὶ τοὺς λίθους αὐτοὺς καὶ ἔρημον τὴν Ἀδριανούπολιν φαίνεσθαι.

Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει δέδωκε καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάνῃ σκῆπτρον τὴν Μαγνησίαν, καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ διέτριβε βασιλικῶς ζῶν καὶ ἀνδρείως τρεφόμενος. ἔπειτα στρατεύει κατὰ τῶν Τζιντίδων καὶ τοῦ Μισιρίου, ὅπου ἔλαβε τὴν Τουρκομανίαν τοῦ Ἀνατοβλᾶ· ἀποθανόντος γὰρ τούτου καὶ ἔχοντος πολλοὺς καὶ ἀπείρους διαδόχους, υἱοὺς ἀνεψιοὺς καὶ ἄλλους, καὶ στασιάσαντας ἐν αὐτοῖς, ἐνίκησε τούτους, τοὺς μὲν φυγόντας, τοὺς δὲ προσκυνήσαντας αὐτόν. ἐκεῖ οὖν πολεμῶν πρῶτον ἔλαβε τὸ Χάλεπ ἄνευ πολέμου τινός· ὁ γὰρ ἀρχηγὸς τοῦ Χάλεπ, ᾧ ὄνομα Χαηρμπεΐς, ἐπροσκύνησεν αὐτῷ καὶ τὴν πόλιν ἔδωκεν. ἐδεξιώσατο δ' αὐτὸν ὁ Σελίμης οὗτος καὶ δῶρα πολλὰ ἔδωκε, καὶ ὑπέσχετο ὅτι ἐὰν λάβῃ τὸ Μισίρι, ποιήσῃ αὐτὸν σουλτᾶνον ἐκεῖ. ἔλεγε δὲ αὐτῷ καὶ παρεκίνει, ἵνα δείξῃ αὐτῷ τρόπον καὶ διδάξῃ τῶν τόπων τὰς

tune tunc accedentes donativum flagitarint. his malignitatis suae operibus peractis: post brevem Constantinopoli commorationem Adrianopolin abiit. extitit eo anno magnum Adrianopoli incendium; quod a parte in Austrum spectante coepit et per longum intervallum se extendit; quo ipsi etiam lapides in favillam consumpti sunt et urbs speciem quandam solitudinis habuit.

Eodem anno filio Suleimanae Selimes dominatum Magnesiae concessit; qui et eo profectus regiam ibi vitam egit, et ad res bellicas fortiaque facinora educatus est. arma deinde in Zintidas et Alcairum movit. tunc Turcomeniam cepit, cui Anatoblas praefuerat. mortuo enim hoc relictisque multis, rerum gerendarum imperitis, successoribus, inter se seditione laborantibus filiis patruelibus et aliis, ipse hos debellavit; quorum aliqui profugerunt, alii se dediderunt. illic igitur bellum gerens primo Chalepum (olim Epiphaniam) cepit, absque dimicatione, praefecto civitatis, cui nomen Chaerbeio erat, se submittente et deditionem faciente. quem clementer excepit Selimes, multis muneribus honorans, pollicitus insuper se, ubi Alcairum et Aegyptum in potestatem redegisset, ipsum ibi regem constituturum. hortabatur ipsum, sibi monstraret modum, et vias aditusque indicaret locorum. metuebat enim difficultatem illorum locorum, quae accessu aspera et ardua, arenis

ὁδούς· ἐφοβεῖτο γὰρ τῶν ἐκεῖ μερῶν τὰ δύσβατα, ἀμμώδη
τε καὶ ἄνυδρα, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὸν τόσον λαὸν ὃν εἶχε. θαρ-
σήσας οὖν τοῖς λόγοις τούτου καὶ ταῖς βουλαῖς ἐποίησεν αὐ-
43 τὸν ἡγούμενον ὡς ἔμπειρον τῶν ἐκεῖ τόπων, καὶ ἐδίδου πᾶ-
σαν συμβουλήν. ἀπελθόντες οὖν ἐν τῇ Δαμασκῷ, εἰ καὶ μὴ
θελησάντων τῶν ἐκεῖ εὐθὺς προσκυνῆσαι, ὅμως ἐπροσκύνησαν·
τί γὰρ καὶ εἶχον ποιῆσαι ἐν τοσαύτῃ στρατιᾷ μεγάλῃ. ἄραν-
τες δὲ ἐκεῖθεν ἐπορεύοντο τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατήντησαν εἰς
τὸ Μεσίρι. θεώμενος δὲ τὸ τοῦ τόπου δύσβατον ὁ σουλτὰν
Σελίμης ἐβουλεύσατο ὅπως καταλείψῃ τὸ πολὺ πλῆθος τοῦ
λαοῦ καὶ τῶν ἵππων, καὶ πορεύσηται μετὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων.
καὶ δὴ καὶ ἐποίησεν· ἠπίσταντο γὰρ τὸν τοῦ σουλτάνου λαὸν
ὅ τε Χαήρμπεϊς καὶ ἄλλοι. εἰ δὲ καὶ πλῆθος ἐξ Ἀράβων,
τοῦτο σχεδὸν οὐδέν· οὐ γὰρ τόσον εἰσὶν ἀνδρεῖοι ἢ μένον-
τες. πλησιάσαντες δὴ τοῖς ἐκεῖ τόποις ἐφλέγοντο ὑπὸ τῆς
δίψης καὶ τοῦ μεγάλου καύματος τοῦ ἐκεῖ γινομένου, ὄντων
ἀσυνήθων. οὐ μόνον δὲ ἄνθρωποι τοῦτο ἔπασχον, ἀλλὰ καὶ
τὰ ζῶα, ἵπποι κάμηλοι καὶ λοιπά. ὅρα δὲ κρίματα θεοῦ.
ὄντων ἐν τοιούτοις καὶ ὕδωρ χρείαν ἔχοντες, ἔβρεξε βροχὴ με-
γάλη καὶ ἐχόρτασαν καὶ ζῶα καὶ ἄνθρωποι. ἐθαύμασαν δὲ
οἱ ἐντόπιοι λέγοντες ὅτι τοιαύτην βροχὴν οὐκ εἴδωμεν οὔτε
ἡμεῖς οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν.

Μετὰ θάνατον δὲ τοῦ Παχωμίου ἐπατριάρχευσεν ὁ

plena, aquae expertia essent, ne tantas, quas secum habebat, perde-
ret copias. confisus itaque verbis eius consiliisque fretus ducem iti-
neris fecit, ut illorum locorum peritum, et omnibus deliberationibus
adhibuit. postquam Damascum pervenit, cives non continuo quidem
illi, at tandem ipsum in urbem obedienter receperunt: quomodo
1516 enim tanto exercitui restitissent? castris inde promotis in Aegyptum
descensum est, Alcairum versus. difficultate loci perspecta, consilium
iniit Selimes maioris partis peditatus et equitatus relinquendae et
cum delecta tantum manu proficiscendi. ita fecit, nec male. notum
enim Aegyptii sultani populum, qualis in bello esset, Chaerbeius et
alii habebant. quodsi etiam multos Arabes haberet, eos prope pro
nihilo putabant: non enim ita fortes viri, nec comminus pugnando
constantes. postquam illis locis appropinquarunt, ardebant siti et
maximo ibi aestu, ferendo non assueti. nec hominibus modo id ac-
cidebat, sed etiam iumentis, equis camelis et aliis. sed ecce mira-
culum dei. cum tantis difficultatibus premerentur et aquae penuria
laborarent, ingens pluvia decidit, qua recreati sunt et homines et iu-
menta. ea res admirationi indigenis fuit, dicentibus neque sua ne-
que patrum suorum memoria talem pluviam visam esse.

Mortuo Pachomio patriarchatum Theoleptus excepit, Ioanninorum

Θεόληπτος ὁ Ἰωαννίνων· οὗ πατριαρχεύοντος ἐτελεύτησεν ὁ σουλτὰν Σελίμης, βασιλεὺς τρίτος τῆς πόλεως. καὶ ἀνήχθη ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης, οὗ βασιλεύσαντος χρόνους τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἐγένοντο πατριάρχαι μετὰ τὸν Θεόληπτον Ἱερεμίας, εἶτα Ἰωαννίκιος καὶ Διονύσιος, ἔπειτα Ἰωάσαφ, αὖθις Μητροφάνης, οὗ πατριαρχεύοντος ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης καὶ ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτὰν Σελίμης. οὗ ἐπὶ τῆς βασιλείας ἐποίησε παραίτησιν ὁ Μητροφάνης, καὶ ἐγένετο πατριάρχης ὁ νῦν ἁγιώτατος κύριος Ἱερεμίας, Λαρίσσης ὢν τὸ πρότερον. οὗ δὴ πατριαρχεύοντος ἐτελεύτησεν ὁ σουλτὰν Σελίμης, βασιλεύσας ἔτη ὀκτὼ καὶ μῆνας τρεῖς, καὶ ἔστι νῦν βασιλεύων ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτὰν Μουράτης, κυριεύων ἀπὸ τοῦ ἔτους τοῦ ζπγ΄, ὃς δὴ καὶ πέμψας νεωστὶ τὸν μέγαν πορτάριον αὐτοῦ ἔπνιξε τὸν Καντακουζηνόν, ὅτι ἠνώχλησε Βλαχίαν καὶ Μπογδανίαν. καὶ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ δημοσίᾳ ἐπώλησεν, ἵνα λάβῃ ὁ βασιλεὺς τὸ χρέος ὃ αὐτὸς ἐχρεώστει, ὡς λέγεται.

προσέθηκε Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς, πατριαρχικὸς ἐν τῇ Κωνσταντίνου πρωτονοτάριος, τό: θεῷ χάρις. ὡς εὗρον, μετέγραψα, κυρίου Μαρτίνου τοῦ Κρουσίου χάριν, διορθώσας τὸ κατὰ δύναμιν, ζπζ΄ ἀπὸ κτίσεως, ἀπὸ Χριστοῦ 1578, μηνὶ Μαΐῳ κ΄.

antistes. sub hoc e vita discessit sultanus Selimes, tertius rex urbis;
in cuius locum filius Suleimanes successit. quo 47 annos regnante 1520
ordine hi post Theoleptum sederunt patriarchae, Hieremias Ioannicius
Dionysius Ioasaphus et Metrophanes, quo patriarcha rex Suleimanes
naturae concessit, succedente filio ipsius Selime. hoc sultano regnante patriarchicam gubernationem patribus renuntiavit Metrophanes; in cuius locum delectus est, qui nunc ecclesiam regit, sanctissimus D. Hieremias, qui Larissae antea metropolitam egerat. hoc patriarcha e vivis excessit sultanus Selimes, annis octo, mensibus tribus imperio exactis. pro quo nunc rex est filius eius Murata: impe-
rium ab anno 7083 exorsus. hic nuper, magno suo Portario misso, 1566
Cantacuzeno fauces chorda fregit, quod Valachiam et Moldaviam turbasset. eiusdem etiam opes publica auctione constituta vendidit; quo regio fisco, in cuius aere ipse esse dicebatur, de pecunia redacta satisfieret.

Additum a D. Theodosio Zygomala patriarchico Cpoli protonotario: Deo gratia. sicut inveneram, Martino Crusio descripsi, corrigens pro mea parte virili, anno conditi urbis 7087, Christi vero 1578, die Maii 20.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ἀπὸ τοῦ ͵αυνδ′ ἕως τοῦ ͵αφοη′ ἔτους Χριστοῦ. *)

PATRIARCHICA

CONSTANTINOPOLEOS HISTORIA

a 1454 usque ad 1578 annum Christi,

E VULGARI LINGUA GRAECA IN LATINAM

A MARTINO CRUSIO TYBING. PROFESS. TRADUCTA.

---

p. Turcograeciae 107 *Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁποῦ ἐπολέμησεν ὁ σουλτὰν Μεχεμέτης ταύτην τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἦσαν χρόνοι ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χίλιοι τετρακόσιοι πενῆντα τρεῖς, Μαΐῳ εἰκοστὴ ἐν-*

*) *περὶ τῶν πατριάρχων ὁποῦ ἐπατριάρχευσαν ἐν τῇ καθολικῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ταύτης τῆς Κωνσταντίνου πόλεως μετὰ τὸ λαβεῖν ταύτην σουλτὰν Μεχεμέτην, καὶ τίνα γεγόνασιν ἐν τῷ ἑκάστου καιρῷ, καὶ ποῖος τὸ λεγόμενον πεσκέσιον καὶ τὸ χαράτζιον πρῶτον αὐτῷ δέδωκε, καὶ τίς τὴν αὔξησιν, ἥτις ὑπάρχει ἕως τοῦ νῦν, ἐποιήσατο, καὶ ἐν ποίου σουλτάνου καιρῷ ταῦτα γεγόνασιν. ἅτινα ἐμετεγλωττίσθησαν εἰς κοινὴν φράσιν παρ' ἐμοῦ ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΑΞΟΥ τοῦ Πελοποννησιακοῦ κυρῷ Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ ἐν ἔτει ͵αφοζ′ μηνὶ ἀπριλίῳ.*

Illo tempore quo Turcicus rex Mechemeta hanc urbem Constantini expugnavit, numerabantur anni a nato Christo mille quadringenti quinquaginta tres, ipsa urbe 29 die Maii, feria tertia (die Martis)

νάτη, ἡμέρα τρίτη. ὅμως ἤξευρεν, ὅτι πῶς οἱ Ῥωμαῖοι ἔχουν πατριάρχην πάντοτε, διότι ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν ἔκαμε τὸν πλέον καιρόν, πρὶν νὰ τὴν ἐπάρῃ, ἔσοντας, ὁποῦ ἀφέντευεν ὁ πατέρας αὐτοῦ σουλτὰν Μουράτης, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. καὶ ἤξευρε τὰ Ῥωμαϊκὰ καλλὰ καὶ λεπτότατα, καὶ τὰς τάξεις τῶν Ῥωμαίων. λοιπὸν ἐθαύμασε πῶς δὲν ὑπῆγεν ὁ πατριάρχης νὰ τὸν ἐπροσκυνήσῃ ὡς ἀφέντῃ, καὶ ἐθυμώθη πολλά, καὶ ἐσυλλογίζετο τί ἔναι τοῦτο. καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔκραξε τοὺς κληρικούς, καὶ εἶπε· ποῦ ἔναι ὁ πατριάρχης σας, καὶ δὲν ἦλθε νά με προσκυνήσῃ, ὡς βασιλέαν; διότι αὐτὸς ὁ σουλτάνος ἐπεθύμα πολλὰ νὰ ὁμιλῇ μετὰ τοῦ πατριάρχου περὶ πίστεως καὶ νὰ ἐρωτᾷ καὶ νὰ μανθάνῃ τὰ τοῦ θεοῦ. ὅμως εἶπαν αὐτοῦ οἱ κληρικοὶ ὅτι ἀπὸ πολὺν καιρὸν πατριάρχην δὲν ἔχωμεν, ἐπειδὴ ὁ πατριάρχης, ὁποῦ ἦτον, θεληματικῶς ζῶντός του ἄφηκε τὸ σκαμνί του, καὶ ἀπὸ τότε ἄλλον δὲν ἐκάμαμε. καὶ ἀκούσας τοῦτο ὁ σουλτάνος ἔπαυσεν ἀπὸ τὸν θυμὸν ὁποῦ εἶχε, καὶ θέλημα τοὺς ἔδωκε, καὶ τοὺς εἶπε, ὅποιον θέλουν νὰ κάμουν κατὰ τὴν πίστιν τους. καὶ τοῦτο ὁποῦ εἶπεν ὁ σουλτάνος, ὅτι νὰ κάμουν πατριάρχην, τὸ ἔκαμε μὲ τέχνην διὰ νὰ ἀκούουν οἱ Χριστιανοὶ ὅτι ἔχουν πατριάρχην, καὶ νὰ τρέχουν εἰς τὴν πόλιν.

capta. tunc ille scivit Romanis seu Graecis semper fuisse patriarcham, propterea quod hac in urbe, antequam eam cepisset, ipse maiorem temporis partem exegerat, patre ipsius Murata Adrianopoli dominante. norat itaque res Romanas et ordines gubernationemque Romanorum probe et exacte. proinde mirabatur quid causae esset quod patriarcha non veniret ad se suppliciter honoris causa, pro domino agnoscens; iraque commotus cogitabat quid hoc rei esset. ac continuo accitis ecclesiasticis viris dixit "ubi est qui patriarchae munus gessit? quare non accessit, ut mihi tanquam regi reverentiam debitam exhiberet?" haec sultanus: magna enim eius animum incesserat cupido videndi patriarcham et cum eo de religione colloquendi, ut ex eo quaerens res divinas cognosceret. tunc responderunt ei clerici illi "iam a longo tempore non habemus patriarcham! qui enim patriarcha fuit, sua sponte, adhuc vivens, sedem suam reliquit; et ab eo tempore nullum alium suffecimus" hoc rex audito cessavit ab ira quam conceperat, suaque voluntate potestatem eis creandi dedit, dicens "vos vero facite patriarcham, quemcunque voletis, ex praescripto religionis vestrae." hoc autem, quod ita de faciendo patriarcha dixit, non amore religionis ab eo dictum fuit, sed callide voluit scilicet ut Christianis ubique dispersis innotesceret iterum praeesse patriarcham; quo sic ad conferendum se in urbem allicerentur.

Λοιπὸν οἱ κληρικοὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ σουλτάνου ἐσύναξαν μερικοὺς τοὺς πλησίον ἀρχιερεῖς. καὶ συνόδου γενομένης ἔκλεξαν ὅλοι ὁμοφώνως τὸν σοφώτατον κύριν Γεώργιον τὸν σχολάριον, ὁ ὁποῖος ἦτον κριτὴς τῆς βασιλικῆς κρίσεως εἰς τὰς ἡμέρας τῶν βασιλέων τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅταν
108 *ὑπῆγεν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος εἰς τὴν Φραγγίαν, ὁποῦ ἔκαμαν τὴν ὀγδόην σύνοδον, ἐπῆρε καὶ αὐτὸν ὡς σοφώτατον. ἦτον δὲ ἄνδρας ἁγιώτατος καὶ εὐλαβέστατος. καὶ ὡς ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα διὰ νὰ τὸν ἐκάμουν πατριάρχην, τελείως δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ, οὐδὲ νὰ τὸ στέρξῃ, διὰ νὰ γένῃ πατριάρχης. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρηκοὶ καὶ ὁ λαὸς ὅλος καὶ στανικῶς αὐτοῦ ἔκαμαν αὐτὸν πατριάρχην, δώσαντες αὐτοῦ καὶ τὸ μέγα μήνυμα. ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ὁ Ἡρακλείας μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὁποῦ ἔκτισε Θεοδώρα ἡ βασίλισσα, ἡ ὁμόζυγος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως, καὶ Γεννάδιον τὸν ὠνόμασαν.*

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Ο ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ ὁ σοφώτατος.

Τοῦτος ἔγινε πρῶτος πατριάρχης εἰς τὴν Κωνσταντινού-

Accepta igitur hac facultate clerici de mandato regis congregarunt certos quosdam, qui in vicinia erant, sacrorum antistites. hoc modo synodo coacta elegerunt una mente et voce doctissimum et prudentissimum virum, Georgium Scholarium, qui stante adhuc imperio Romano, in iudicio imperatorio iudicem egerat. ac quo tempore rex Ioannes Palaeologus in Italiam profectus fuerat, ubi octava synodus facta est, secum illum inter alios duxerat ut eruditione praestanti praeditum. erat porro idem pietate sanctitateque insignis vir. ut autem significationem, sicut in patriarcharum creatione fieri solebat, minorem, quae appellatur, illi dederunt, ut scilicet ipsum constituerent patriarcham, nullo modo eam audire voluit nec acquiescere illorum suffragiis, ut patriarcha fieret. pontifices vero et clerici et populus totus etiam invitum et reluctantem crearunt, data quoque altera, quae maior vocatur, suae voluntatis significatione. ordinans renuntiavit eum Heracleae antistes, praesentibus aliis pontificibus multis, in templo sanctorum apostolorum, quod olim a regina Theodora, Iustiniani magni coniuge, conditum fuerat; eique Gennadium dixere nomen.

I. PATRIARCHA GENNADIUS SCHOLARIUS, vir doctissimus.

Hic fuit primus in urbe nostra Cpoli patriarcha, postquam eius

πολιν, ἀφ' οὗ ἐβασίλευσεν αὐτὴν ὁ αὐτὸς σουλτάνος, ὡς ἐγράψαμεν. καὶ ὡσὰν τὸν ἔκαμαν πατριάρχην, τὸν ἐπῆραν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ ὑπῆγε, καὶ ἐπροσκύνησε τὸν αὐτὸν σουλτάνον. καὶ ἐκεῖ ἠρώτησε τοὺς κληρικοὺς ὅτι τί συνήθειαν εἶχαν οἱ βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων, ὅταν ἔκαμναν πατριάρχην. καὶ τοῦτοι τῷ ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπαν ὅτι, ὅταν ἤθελε γένει πατριάρχης, τοῦ ἐχάριζε καπάσιον ἐνδυμιὸν μὲ τὸν καμουχᾶν, καὶ μανδῆ μὲ τοὺς ποταμούς, καὶ ἄλογον ἄσπρον, καὶ ἐκαβαλίκευεν αὐτό, καὶ ὑπήγενε γύρωθεν τῆς πόλεως, καὶ εὐλόγει αὐτήν, καὶ ἔδιδέ του ὁ βασιλεὺς μὲ τὸ χέρι του τὸ δικανίκι. καὶ ἔτζη ἔλαβεν ὁ σουλτάνος μὲ τὸ χέρι του τὸ δικανίκι, καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ χέρι τοῦ πατριάρχου. καὶ ὥρισε, καὶ ἔγιναν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμε, τὰ ὁποῖα εἶχαν οἱ πατριάρχαι εὐεργεσίαν ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς. ἠγάπησε δὲ πολλὰ τὸν πατριάρχην ὁ σουλτάνος, ἔσοντας νὰ μάθῃ ὅτι ἦτον σοφώτατος καὶ εὐλαβὴς ἄνδρας. ἔδωκέ του δὲ καὶ τὸν περίφημον ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἔκαμε πατριαρχεῖον. καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἐκαθέζετον ὁ πατριάρχης, μιᾶ νύκτα εὑρέθη ἕνας ἄνθρωπος σφαγμένος. καὶ ἐφοβήθη μέγαν φόβον, ἵνα μὴ σφάξουν αὐτὸν ἢ ἀπὸ τὴν συνοδίαν αὐτοῦ ἐκεῖ, διότι ὅλος ὁ τόπος γύρωθεν τοῦ πατριαρχείου ἦτον ἔρημος, ἔσοντας, ὁποῦ ἄνθρωποι δὲν ἐκα-

rex extitit Mechemeta, ut diximus. eum statim, ut patriarchae dignitatem acceperat, pontifices et clerici primoresque populi ad sultanum deduxerunt, quem etiam ille adoravit. tum clericos interrogavit sultanus, ecquam consuetudinem habuissent Romani imperatores in creatione alicuius patriachae. responderunt illi, quoties aliquis futurus esset patriarcha, donasse imperatorem ei pretiosum pileum cum velamento sub pileo, pallium item undulatum, nec non album equum; cui patriarcha insidens, circumiens urbem, huic fausta precatus sit. datum praeterea esse manu imperatoris ei pedum, insigne curae pastoralis in gregem pium. ita sultanus his auditis pedum manu sua accepit, idque in manum patriarchae dedit; mandatoque eiusdem sultani omnia illa modo dicta, quae patriarchae honoris beneficiique causa ab imperatoribus accipere soliti fuerant, rite administrata sunt. clementia porro et benevolentia magna idem hunc patriarcham prosecutus est, quod cognovisset sapientia pietateque singulari praeditum esse. concessit quoque eidem celeberrimum sanctorum apostolorum templum; in quo hic patriarchicam sedem locavit. in eo loco dein, ubi patriarcha residebat, nocte quadam inventus est homo quispiam occisus. unde ingens metus animum patriarchae incessit, ne vel sibi vel alicui suorum familiarium idem ibi accideret,

109 τοίκουν ἐκεῖ, ὅτι ἐσφάγησαν εἰς τὸν πόλεμον. ὅμως ἐν τῷ ἅμα ὁ πατριάρχης εὐγῆκεν ἀπ' ἐκεῖ, καὶ ἄφηκε τὸν ναὸν ἐκεῖνον σφαλισμένον, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ ἀνήφερε τὰ γινόμενα, καὶ ἐζήτησεν αὐτοῦ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου, νὰ τὴν ἐκάμῃ πατριαρχεῖον. καὶ ὁ σουλτάνος, ὡς ἤκουσε τοῦτο, τῆς ὥρας ἔδωκεν αὐτοῦ ὁρισμόν, καὶ ἔλαβε τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου, τῆς ὑπεράγνου θεοτόκου, καὶ ἔκαμεν αὐτὴν πατριαρχεῖον, ὃ στερεώσει κύριος ὁ θεός, Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ. καὶ τοῦτος ὁ ναὸς τῆς Παμμακαρίστου ἦτον ὅλος ἔξωθεν τὸ γῦρον κάτοικος ἀνθρώπους, τὰ ὁσπίτια γεμάτα ὅλη ἡ γειτονία, καὶ ἐπάνω καὶ κάτω, διότι ἤφεραν σεργούνιδες ἀπὸ ἄλλα κάστρη, καὶ τοὺς ἐκατοίκησαν ἐκεῖ. διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης, ἔσοντας νὰ ἔναι ὅλος ὁ τόπος ἐκεῖνος τῆς Παμμακαρίστου γεμάτος ἀνθρώπους, ἐζήτησε τοῦ σουλτάνου, καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ αὐτὸν τὸν ναόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ, καὶ τὸν ἔκαμε πατριαρχεῖον, ὡς εἴπαμε. ἦτον δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ῥωμαίων αὕτη ἡ Παμμακάριστος γυναικεῖον μοναστήριον. ὁ δὲ ναὸς αὐτῶν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὁποῦ ἐκαθέζετον προτήτερα ὁ πατριάρχης, τὸν ἔκαμαν ἰμαρέτιον τοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μεχεμέτη. καὶ στέκονται ἀκομὴ ἀπὸ τὰ κτίσματα τοῦ ναοῦ ἕως τησσήμερον.

eo quod totus ille locus, qui circa patriarcheum erat, incultus et desertus esset, civibus, qui ibi habitaverant, in expugnatione urbis interfectis, nec dum aliis in locum eorum deductis. confestim itaque patriarcha inde excessit, relicto illo templo, obserato; cumque sultanum convenisset, rettulit quid factum esset, ac rogavit eum, daret sibi monasterium deiparae Pammacaristae, ut in patriarcheum verteret. sultanus hoc audito eadem mox hora de eo mandatum dedit. accepto igitur sanctissimae dei genitricis Pammacaristae templo ex eo patriarchae domicilium fecit; quod solidum conservet dominus deus et conservator noster Christus, ad consummationem usque saeculi huius, ab omnis hostis vexatione et contumelia tutum. erat id templum foris totum circumcirca habitatum hominibus, vicinia tota domorum plena, supra et infra, colonis aliunde ex oppidis eo deductis ibique habitare iussis. cum itaque multitudine hominum totus ille tractus celebris esset, ea fuit causa cur de eo patriarcha sultanum appellaverit; qui et illi hoc templum concessit; in quo, ab eo tempore, tanquam in patriarcheo ille resedit, sicut diximus. fuerat autem sub imperatoribus Romanis haec Pammacarista femineum coenobium. verum ex templo S. apostolorum, in quo antea sederat patriarcha, eidem regi Mechemetae templum (Himaretium vocant) fecerunt; extatque etiamnum hodie aliquid de prioris templi structuris.

Τότε καὶ ὁ αὐτὸς σουλτάνος ὑπῆγε σωματικῶς εἰς τὸ πατριαρχεῖον, εἰς τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου, καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ παρεκκλήσιον (ὁποῦ ἔναι τὴν σήμερον σκευοφυλάκιον) καὶ ὡμίλησε καὶ ἐδιελέγχθη μετ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, κυροῦ Γενναδίου. καὶ ἀπέδειξεν αὐτῷ ὁ πατριάρχης τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἡμῶν, χωρὶς κανένα φόβον. καὶ ἔγραψεν εἰς τὰ ζητήματα αὐτοῦ κεφάλαια εἴκοσι, τὰ ὁποῖα φαίνονται κάτωθεν, ἕνα καὶ ἕνα, τί λέγει, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ αὐτῷ σουλτάνῳ. καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν αὐτῶν κεφαλαίων οὕτως διαλαμβάνει.

Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ Γενναδίου, τοῦ Σχολαρίου καὶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ὁμιλία ῥηθεῖσα περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως τῶν Χριστιανῶν. ἐρωτηθεὶς γὰρ παρὰ τοῦ ἀμηρᾶ σουλτάνου τοῦ Μαχμέτη, τί πιστεύετε ὑμεῖς οἱ Χριστιανοί, ἀπεκρίθη οὕτως.

Κεφάλαιον α'. Πιστεύομεν ὅτι ἔστι θεός, δημιουργὸς πάντων ὅσα εἰσὶν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι, ὅτι οὔτε σῶμα ἐστὶν οὔτε σῶμα ἔχει, ἀλλὰ ζῇ νοερῶς, καὶ ἔστι νοῦς ἄριστος καὶ τελειότατος καὶ σοφώτατος, ἀσύνθετος, ἄναρχος,

13. ὁμιλεῖαι ῥηθεῖσαι P i. e. codex Parisiensis, de quo dictum est ad Phrantzen. 14. ἐρωτηθέντος παρὰ τοῦ ἀμηρᾶ καὶ σουλτάνου μεεμέτ. ὁ ἀμηρᾶς τάδε. τί πιστεύετε ὑμεῖς οἱ χριστιανοί; ἀποκριθεὶς ὁ πατριάρχης εἶπεν αὐτῷ. πιστεύομεν P 17. ὅτι εἷς θεός ἐστι P 18. εἰς τὸ εἶναι add P

Eo tempore idem sultanus ipsemet intravit patriarcheum; cumque in templum Pammacaristae venisset, in sacellum eius ingressus est (quo in loco armarium rerum sacrarum est) et cum patriarcha Gennadio clementer sermones contulit. tunc omni metu posito universam ei patriarcha veritatem fidei Christianae aperuit, scripsitque pro numero quaestionum eius capita viginti; quae singula inferius ordine sequuntur, sententiaque eorum perspicitur; quae et dedit ipsi sultano. eorum capitum inscriptio initiumque sic habet.

Sapientissimi et doctissimi viri, domini Gennadii Scholarii, patriarchae Constantinopoleos, novae Romae, sermocinatio habita de recta et inculpata Christianorum fide. interrogatus enim ab imperatore Mechemeta "quid creditis vos Christiani?" respondit ei ad hunc qui sequitur modum.

Credimus esse deum, qui omnia quae usquam sunt, cum non essent, fecerit. hic quippe nec corpus est nec corpore indutus, sed actu intelligendi vivit; et est mens optima perfectissima et sapientissima. nihil in eo compositi reperitur, nullum principium, finis nullus. est in mundo et supra mundum. non est in ullo loco, et ta-

ἀτελεύτητος. ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον. οὐκ ἔστιν ἐν οὐδενὶ τόπῳ, καὶ ἔστιν ἐν παντὶ τόπῳ. ταῦτα εἰσὶν ἰδιώματα τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῶν κτισμάτων αὐτοῦ, καὶ ἄλλα ὅμοια τούτοις εἰσίν.

Μετεγλωττίσθη δὲ εἰς τὴν Τουρκοαραβόγλωσσα ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ, καδδῆ Βερροίας, τοῦ πατρὸς Μαχουμοὺτ Τζελεμπὶ τοῦ ἀναγραφέως.

β'. Ἔστι σοφὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ αὐτοαλήθεια. καὶ ὅσα προτερήματα ἔχουσι τὰ ποιήματα αὐτοῦ μεμερισμένως, ἔχει αὐτὸς μόνος ὑψηλότερον τρόπον. καὶ ταύτας τὰς τελειότητας ἔχουσι καὶ τὰ κτίσματα αὐτοῦ, διότι αὐτὸς δίδωσι ταύτας καὶ τοῖς κτίσμασιν αὐτοῦ. ἀγαθά εἰσι· διότι σοφός, σοφά· διότι ἀληθής, ἀληθῆ. καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. πλὴν ὅτι ὁ μὲν Θεὸς κυρίως ἔχει αὐτά, τὰ δὲ κτίσματα κατὰ μετοχὴν ἔχουσιν.

γ'. Πιστεύομεν ὅτι εἰσὶν ἐν τῷ Θεῷ ἄλλα τρία ἰδιώματα, ἅτινα εἰσὶν ὥσπερ ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ πάντων τῶν ἄλλων ἰδιωμάτων αὐτοῦ. καὶ διὰ τούτων τῶν τριῶν ἰδιωμάτων ζῇ

3. ὁμοιώματα P 4. ὅμοια post εἰσὶν P 5. πάντα ὅσα κεφάλαια ἕπονται μετεγλωττίσθησαν εἰς τὴν τουρκοαραβικὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ ἀχμὲτ καδῆ Βερροίας τοῦ πατρὸς μαχμοὺτ τζελεπὴ τοῦ ἀναγραφέως. καὶ οὕτως ἕπονται τὰ κεφάλαια κατὰ τάξιν. P 9. καὶ add P 12. ἀγαθά εἰσι om P. praemittendum: διότι γὰρ αὐτός ἐστιν ἀγαθός.

men est in omni loco. haec sunt proprietates dei, quibus a rebus quas condidit ipse distinguitur; quibus etiam aliae generis eiusdem notae propriae accedunt.

Translata est haec confessio in Turcarabicam linguam ab Achmate, Berrhoeae praetore; qui Machumutae Zelebi commentariensis pater fuit.

Hactenus primum caput.

Est sapiens et bonus; est verus atque ipsa veritas. quicquid commodorum et praerogativae singulae ipsius creaturae seorsim habent, id ipse omne solus in se continet, sublimiore quodam modo. et haec commoda, quibus perficiuntur, habent et creaturae ipsius, quod ipse eis haec dat. eaedemque bonae sunt. et quia ipse sapiens est, hae sapientes sunt; quia ipse verax, hae veritatem habent. eodemque in ceteris modo, illo duntaxat discrimine, quod in deo haec primo et proprie sunt, in rebus vero creatis participatione.

Hactenus secundum caput.

Credimus in deo esse alias tres proprietates, quae sunt tanquam principium et fons omnium aliarum eius proprietatum. hisce tribus proprietatibus deus aeternum vivit in se ipso, etiam antequam con-

ὁ θεὸς ἀϊδίως ἐν ἑαυτῷ καὶ πρὸ τοῦ δημιουργηθῆναι ὑπ' αὐτοῦ τὸν κόσμον, καὶ διὰ τούτων ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, καὶ διὰ τούτων κυβερνᾷ αὐτόν. καὶ ταῦτα τὰ τρία ἰδιώματα ὀνομάζομεν τρεῖς ὑποστάσεις ἤγουν τρία πρόσωπα. καὶ διότι 111 αὐτὰ τὰ ἰδιώματα οὐ μερίζουσι τὴν μίαν καὶ ἁπλουστάτην οὐσίαν τοῦ θεοῦ, διὰ τοῦτο ἔστι θεὸς καὶ μετὰ τῶν ἰδιωμάτων τούτων εἷς θεός, καὶ οὐκ εἰσὶ τρεῖς θεοί, καθὼς τινὲς τολμῶντες λέγουσι.

δ'. Πιστεύομεν ὅτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ θεοῦ ἀνατέλλουσι λόγος καὶ πνεῦμα, ὥσπερ ἀπὸ τοῦ πυρὸς φῶς καὶ θέρμη. καὶ καθάπερ τὸ πῦρ, καὶ εἰ μὴ ἔστι τί τὸ φωτιζόμενον καὶ θερμαινόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως αὐτὸ τὸ πῦρ ἀεὶ ἔχει φῶς καὶ θέρμη καὶ ἐκπέμπει φῶς καὶ θέρμη ἡμῖν, οὕτω καὶ πρὸ τοῦ δημιουργηθῆναι τὸν κόσμον ἦσαν ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα, ἐνέργειαι τοῦ θεοῦ φυσικαί, ἐπειδὴ ὁ θεὸς νοῦς ἐστίν, ὡς προείρηται. καὶ ταῦτα τὰ τρία, νοῦς λόγος καὶ πνεῦμα, εἷς θεός ἐστιν, ὥσπερ ἐν τῇ μιᾷ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου ἔστι νοῦς καὶ λόγος νοητὸς καὶ θέλησις νοητή, καὶ ὅμως ταῦτα τὰ τρία εἰσὶ μία ψυχὴ κατὰ τὴν οὐσίαν. πάλιν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ὀνομάζομεν σοφίαν τοῦ θεοῦ καὶ δύναμιν, καὶ υἱὸν αὐτοῦ, διότι ἐστὶ γέννημα τῆς φύσεως αὐτοῦ, ὥσπερ τὸ γέννημα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καλοῦμεν

13. θέρμη primum] θέρμην P

ditus ab ipso mundus esset; et per has proprietates condidit mundum; his quoque gubernat eum. has tres proprietates nominamus tres hypostases seu personas. quia vero hae ipsae proprietates non partiuntur unicam illam et simplicissimam dei essentiam, ideo ipse, licet tribus his proprietatibus praeditus, unus deus est: non autem tres dii sunt, sicut quidam dicere audent.

Hactenus tertium caput.

Credimus ex natura dei oriri logum seu verbum et spiritum, sicut ex igne lux et caliditas existit. et quemadmodum ignis, etiamsi nihil subiiciatur quod illustretur et calefiat ab ipso, tamen ipse per se semper habet lucem et caliditatem, et haec ambo emittit ad nos, eodem modo, etiam antequam fundamenta mundi iacerentur, erant logus et spiritus, actiones dei naturales, quandoquidem deus mens est, sicut antea dictum est. haec tria, mens logus et spiritus, unus deus est, sicut in una eademque hominis anima est mens, est ratio mente intellecta, est voluntas item mente percepta; et tamen haec, quanquam tria sunt, una est ratione essentiae suae anima. rursus logum dei nuncupamus sapientiam dei et potentiam et virtutem et filium dei, quia genitum quiddam est ex natura eius, sicut quod e natura hominis generatum est, hominis vocamus filium, et sicut homi-

υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὥσπερ τὸ νόημα τοῦ ἀνθρώπου ἐστι γέννημα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὀνομάζομεν τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καὶ ἀγάπην. αὐτὸν δὲ τὸν νοῦν καλοῦμεν πατέρα, διότι αὐτός ἐστιν ἀγέννητος καὶ ἀναίτιος, αἴτιος δὲ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος. ὅτι οὖν ὁ θεὸς οὐ νοεῖ μόνον τὰ κτίσματα αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον νοεῖ καὶ γινώσκει ἑαυτόν, καὶ διὰ τοῦτο ἔχει λόγον καὶ σοφίαν, δι' ἧς νοεῖ ἑαυτὸν ἰδίως. ὁμοίως οὐ θέλει καὶ ἀγαπᾷ μόνον τὰ ποιήματα ἑαυτοῦ ὁ θεός, ἀλλὰ θέλει καὶ ἀγαπᾷ ἑαυτὸν πολλῷ μᾶλλον, διὰ τοῦτο ἀϊδίως προέρχονται ἐκ τοῦ θεοῦ ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἀϊδίως εἰσὶν ἐν αὐτῷ. καὶ ταῦτα τὰ δύο μετὰ τοῦ θεοῦ εἷς ἐστὶ θεός.

ε'. Πιστεύομεν ὅτι ὁ θεὸς διὰ τοῦ λόγου τῆς σοφίας καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀγαθῆς θελήσεως καὶ ἀγάπης αὐτοῦ προνοεῖται καὶ κυβερνᾷ καὶ κινεῖ πᾶσαν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς τὸ ἀγαθόν, κατὰ τὴν τάξιν ἑκάστης φύσεως. καὶ διὰ τοῦτο πιστεύομεν ὅτι, ὅτε ἠθέλησεν ὁ θεὸς διὰ μόνην τὴν ἐλεημοσύνην αὐτοῦ ἐπιστρέψαι τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν δαιμόνων καὶ τῆς εἰδωλολατρείας, διότι πλὴν τοῦ ὀλίγου τόπου τῶν Ἰουδαίων, ἐν ᾧ προσεκυνεῖτο καὶ ἐπιστεύετο εἷς θεὸς ἐκ τοῦ νόμου τοῦ Μωϋσέως, ἡ δὲ ἄλλη πᾶσα οἰ-

8. μόνον om P 11. δύο] ἰδιώματα P

nis cogitatio seu animi sensus est quidam animae eius partus. rursus dei voluntatem appellamus spiritum dei et caritatem. sed ipsam mentem patris nomine vocamus, eo quod ipse nec genitus sit nec causam ante se habeat, causa autem sit filii et spiritus sancti. quoniam igitur deus non solum res a se creatas intelligit, sed multo magis intelligit et novit se ipsum, ideoque habet logum et sapientiam, qua se ipsum intelligit seorsim et proprie; simili modo non tantum vult et diligit ea quae fecit, sed vult et diligit se ipsum multo magis: ideo ab aeterno procedunt ex deo tum logus tum spiritus ipsius, et in aeternum sunt in ipso. atque haec ambo cum deo patre unus est deus.

Hactenus quartum caput.

Credimus deum logo sapientiae et potentiae suae condidisse mundum; ac spiritu bonae voluntatis et caritatis suae providere, gubernare et movere omnem naturam suam in mundo, ad bonum, pro cuiusque naturae ordine. ideo credimus deum, quando voluit, sola misericordia sua convertisse homines, abducendo a seductione et errore daemonum et cultu idolorum, propterea quod excepta angusta regione Iudaeorum, in qua unus adorabatur et credebatur deus ex

κουμένη ἐσεβάζετο τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ, καὶ πολλοὺς θεοὺς τοὺς μὴ ὄντας ἀντὶ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ θεοῦ προσεκύνουν, καὶ ἐπολιτεύοντο κατὰ τὰς ἰδίας ἕκαστος ἐπιθυμίας, οὐ κατά τινα τοῦ θεοῦ νόμον.

ϛ΄. Τότε ἐποίησεν ὁ θεὸς τὴν τοιαύτην ἀνάπλασιν τῶν ἀνθρώπων διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐνεδύθη τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν, ἵνα, ὡς μὲν ἄνθρωπος, ὁμιλήσει ἀνθρώποις, ὡς δὲ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ θεοῦ σοφία, διδάξει τοὺς ἀνθρώπους πιστεύειν εἰς τὸν ἕνα ἀληθῆ θεὸν καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸν νόμον ὃν αὐτὸς ἔδωκε. καὶ πάλιν, ὡς μὲν ἄνθρωπος, ἵνα δῷ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ παράδειγμα τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ (πρῶτος γὰρ αὐτὸς ἐτήρησε τὸν νόμον ὃν ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις), ὡς δὲ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ δύναμις, δυνηθῇ κατορθῶσαι τὸ παγκόσμιον ἀγαθόν, ὅπερ ἐβούλετο, διότι ἦν ἀδύνατον δι' ἑνὸς ἀνθρώπου δυνάμει ἐπιστρέψαι τὴν οἰκουμένην πρὸς τέλος τὸν θεόν. καὶ οὕτως διὰ μὲν τοῦ λόγου αὐτοῦ ἔσπειρε τὴν ἀλήθειαν ὁ παντοδύναμος καὶ ἀόρατος θεὸς ἐν Ἱερουσαλήμ, διὰ δὲ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐφώτισε καὶ ἐνίσχυσε τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ, ἵνα σπείρωσιν αὐτοὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς πάντα τὸν κόσμον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πέμψαντος αὐτὸν θεοῦ καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς σωτηρίας τοῦ

2. προσεκύνουν] πρὸς ἐκείνους P 6. αὐτοῦ om P 8. ἀνθρωπίνην P 14. τοῦ θεοῦ om P 17. τέλος om P

lege Mosis, reliquus omnis terrarum orbis colebat dei creaturas. homines item multos deos, qui non sunt, pro uno solo vero deo adorabant. vivebant denique secundum suas singuli concupiscentias, non secundum aliquam dei legem.

Hactenus quintum caput.

Tunc deus talem efformationem humanae generis per logum perque sanctum spiritum suum fecit. idcirco logus dei induit humanam naturam, ut, qua homo esset, versaretur cum hominibus, qua autem logus dei et sapientia dei, doceret homines credere in hunc unum et verum deum et vivere secundum legem, quam ipse dedisset. rursus, qua homo, ut mores vitamque suam exemplum daret doctrinae suae: primus enim ipse servavit legem, quam hominibus dederat. qua vero logus dei et potentia, posset illud toti mundo salutare bonum, cuius causa venerat, conficere, quia fieri non poterat ut simplicis hominis viribus ad deum converteretur orbis terrarum. ita logo quidem suo seminavit omnipotens ille et oculorum effugiens obtutum deus veritatem Hierosolymis; spiritu autem suo illuminavit et roboravit apo-

κόσμου, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις ἑκουσίως ἀπέθανε κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ὑπὲρ τοῦ σωθῆναι τὸν κόσμον. οὕτω πιστεύομεν ἡμεῖς τὸν ἕνα θεὸν ἐν τριάδι, πατέρα υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον, καθὼς ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. καὶ διότι ἐστὶν ἀληθής, πιστεύομεν, ὅτι ἐστι καὶ αὐτοαληθές. καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ οὕτως ἐδίδαξαν ἡμᾶς πλατύτερον. οὕτω νοοῦμεν, καὶ ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς σοφίας.

ζ'. Πιστεύομεν ὅτι ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἐνεδύθη ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἐστὶν ὁ Χριστός. καὶ ἡ μὲν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ ἦν ζωὴ ἀνθρώπου ὑπεραγίου, ἡ δὲ δύναμις τῆς σοφίας καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἦν θεοῦ δύναμις.

η'. Πιστεύομεν ὅτι, ὥσπερ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου γίνεται εἷς ἄνθρωπος, οὕτως ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἀφ' ἑνὸς μέρους, καὶ ἀπ' ἄλλου μέρους ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, εἰσὶ πάντοτε δύο φύσεις, μεμερισμέναι τελείως ἐν ἑνὶ ἀνθρώπῳ· οὕτω καὶ ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἡ θεότης, εἰσὶν ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ μεμερισμέναι τῇ φύσει τελείως, καθ' ὑπόστασιν μόνον καὶ προσωπικῶς ἡνωμέναι. καὶ οὔτε ὁ λόγος τοῦ θεοῦ

7. *καὶ οὕτως ἀκούομεν ἀπὸ* P   15. *οὕτω καὶ ὁ* P   16. *μέρους* alterum om P

stolos suos, ut veritatem in totum etiam terrae orbem disseminarent, propter caritatem dei, qui ipsum miserat, et propter cupiditatem, qua flagrabat, salutis humani generis, secundum exemplum ipsius Iesu, qui, qua humanam assumpserat naturam, pro communi salute hominum ultro emortuus est. sic nos credimus unum in tribus personis deum, patrem filium et spiritum sanctum, quemadmodum dominus noster Iesus Christus docuit. et quia verax est, credimus eum esse ipsam veritatem. disciplui etiam ipsius sic nos latius docuerunt. sic ex vi quoque sapientiae intelligimus.

Hactenus sextum caput.

Credimus logum illum dei et hominem a logo indutum esse Christum. sane vita Christi, quam in carne sua ducebat, erat vita hominis plusquam sancti. vis autem sapientiae et operum eius erat dei potentia.

Hactenus septimum caput.

Credimus, quemadmodum anima et corpus unius hominis constituunt unum hominem, ita logum dei ab una parte, ab altera vero animam et corpus esse perpetuo duas naturas perfecte divisas in uno homine. sic et humanitas et divinitas sunt in uno Christo naturae perfecte divisae, tantum hypostasi et personaliter coadunatae. ac neque logos dei mutatus est in carnem aut in animam Christi, neque caro

μετεβλήθη εἰς τὴν σάρκα ἢ τὴν ψυχὴν τοῦ Χριστοῦ, οὔτε ἡ σάρξ τοῦ Χριστοῦ ἢ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετετράπη εἰς λόγον θεοῦ, ἀλλὰ ἦν καὶ ἔστιν ἐν τῷ Χριστῷ, μετὰ τὴν ὑπερθαύμαστον αὐτοῦ οἰκονομίαν ἐκείνην, ὁ μὲν τοῦ θεοῦ λόγος λόγος, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ἀνθρωπότης. καὶ ὅτι οὐ προσέλαβεν ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Χριστοῦ τὴν θεότητα, ἀλλ' ἡ θεότης τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ προσέλαβε τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν, ἐν αὐτῷ τῷ προσληφθῆναι συστᾶσαν. πᾶν ὅπερ ἐστὶν ἐν τῷ θεῷ καὶ ἐκ τοῦ θεοῦ, φυσικῶς θεός ἐστιν, διότι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θεῷ συμβεβηκός. καὶ διὰ τοῦτο τὸν νοητὸν λόγον τοῦ θεοῦ θεὸν ὀνομάζομεν καὶ πιστεύομεν. καὶ διότι οὗτος ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἦν ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦτο τὸν Χριστὸν θεὸν καὶ ἄνθρωπον ὁμολογοῦμεν, ἄνθρωπον μὲν διὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, θεὸν δὲ διὰ τὸν ἐν αὐτῷ λόγον τοῦ θεοῦ.

θ'. Πιστεύομεν ὅτι ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἦν ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ θεῷ καὶ πατρί, διότι ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἄπειρος, ὥσπερ ὁ θεὸς ἐστὶν ἄπειρος, ὁ γεννῶν αὐτὸν ἤγουν νοῶν, καὶ ἄπειρον δύναμιν ἔχων. πλὴν ἐν τῷ θεῷ κατὰ ἄλλον πρόπον ἦν, καὶ ἐν τῷ Χριστῷ κατὰ ἄλλον, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ ἄλλον.

ι'. Πιστεύομεν ὅτι, ὅταν ὁ θεὸς κοινωνῇ τῆς ἀγαθότη-

4. alterum λόγος et 5. alterum ἀνθρωπότης add P   18. ὥσπερ — ἄπειρος] καὶ P   19. ὁ P: vulgo ὃς   ἤγουν ὁ νοῶν P

Christi aut anima eius conversa in logum dei: sed erat et est in Christo, post illam eius summe admirandam dispensationem, tum dei logus logus, tum humanitas humanitas. nec etiam humanitas Christi divinitatem assumpsit, sed divinitas logi dei naturam humanam assumpsit, in ipsa assumendi actione coagmentatam. quicquid in deo est et ex deo, natura deus est, quia nullum in deo accidens est. ideo, qui sub intelligentiam cadit, logum dei deum nominamus et credimus. et quia hic dei logus erat in Christo, ideo Christum deum et hominem confitemur, hominem quidem propter animam et corpus, deum vero propter dei logum, qui in ipso est.

Hactenus octavum caput.

Credimus logum dei fuisse in Christo et in mundo atque in caelo et in deo patre, quoniam logus dei est infinitus, sicut deus nullo fine clauditur, qui generat eum, id est intelligit, et infinitam potentiam habet. veruntamen in deo alio modo erat, et in Christo alio, itemque in mundo alio.

Hactenus nonum caput.

Credimus, quando deus de bonitate sua et gratia cum aliquo

τος αὐτοῦ καὶ τῆς χάριτος κτίσματί τινι, οὐδαμῶς ζημιοῦται, ἀλλὰ μᾶλλον μεγαλύνεται, διότι ἐκ τῆς ἀρετῆς τῶν κτισμάτων τὸ ὕψος τοῦ θεοῦ φανεροῦται. καὶ ὅσῳ μᾶλλον βελτιοῦται τὸ κτίσμα τῇ πλείονι κοινωνίᾳ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, τοσούτῳ πλέον ἡ ἀγαθότης τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δύναμις δείκνυνται. διὰ τοῦτο ἡ ἀγαθότης τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἀγάπη εἰς τοὺς ἀνθρώπους πλέον ἐμεγαλύνθη ἐκ τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ θεόν, μετὰ πάσης αὐτοῦ τῆς δυνάμεως, εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἢ ὅτι ἔπεμπεν εἰς τοὺς προφήτας μίαν χάριν αὐτοῦ ἢ δύο, καὶ εἰς ἄλλον μὲν προφήτην ἐλάττονα, εἰς ἄλλον δὲ μείζονα.

ια'. Πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανεν οἰκείῳ θελήματι, διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας ὠφελείας, δεομένας πολλῶν λόγων, καὶ πάντα ταῦτα κατὰ τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ. ὁ γὰρ λόγος τοῦ θεοῦ οὔτε σταυροῦται οὔτε ἀποθνήσκει οὔτε ἀνίσταται, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνέστησεν αὐτὸς τοὺς νεκρούς, ὥσπερ ἀνέστησε καὶ τὴν σάρκα ἣν ἐφόρησεν. πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστὰς ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ πάλιν μέλλει ἔρχεσθαι μετὰ δόξης, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον.

ιβ'. Πιστεύομεν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀθάνατοι, ὅτι τὰ σώματα τῶν ἁγίων ἀναστήσονται ἄφθαρτα

3. ὅσῳ μᾶλλον] ὅσον P 13. δεομένας om P 14. ταῦτα om P 15. ἐσταυρώθη P 16. αὐτὸς] ἑαυτῷ P

creato communicet, eum tunc prorsus nihil deperdere, sed magis magnificari, propterea quod ex praestantia rerum conditarum celsitudo dei manifesta fit. ac quanto maior creatis praestantiae accessio fiat ex maiore bonitatis eius communione, tanto magis bonitas et potentia dei illustratur. hinc adeo factum est, ut bonitas dei et potentia et caritas humano generi maior et illustrior extiterit, quando ipse dei logus, qui deus est, cum tota sua potentia descendit in Iesum, quam cum ad prophetas unam aut alteram gratiam misit, et quidem eorum alii atque alii maiorem aut minorem.

Hactenus decimum caput.

Credimus Christum esse crucifixum et mortuum sua propria voluntate, ob multas magnasque utilitates, in quibus explicandis longa oratione opus esset; et id omne ratione humanae suae naturae. logus enim dei nec cruci affigitur nec moritur neque a morte resurgit, sed ipse alios potius mortuos resuscitavit, sicut etiam carnem quam ipse gestavit. credimus Christum post resurrectionem suam assumptum esse in caelos, et inde cum gloria ad iudicium de mundo faciendum rediturum.

Hactenus undecimum caput.

Credimus animos humanos esse immortales, corpora sanctorum

φωτεινὰ ἐλαφρά, μήτε τροφῆς χρήζοντα μήτε πόσεως μήτε ἐνδυμάτων μήτε ἄλλης σωματικῆς ἡδονῆς. καὶ ὅτι αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ σώματα τῶν καλῶς πολιτευομένων ἀπελεύσονται εἰς τὸν παράδεισον, τῶν δὲ ἀμετανοήτων πονηρῶν καὶ ἀπίστων εἰς τὴν κόλασιν. καὶ ὁ μὲν παράδεισος τῶν ἁγίων καὶ ἡ ἀπόλαυσις ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἡ δὲ κόλασις τῶν πονηρῶν ἐν τῇ γῇ. καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἁγίων οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν εἰ μὴ ὅτι τελειωθήσονται αἱ τοιαῦται ψυχαὶ εἰς τὴν γνῶσιν. καὶ τότε θεωρήσουσιν τὰ μυστήρια τοῦ θεοῦ, ἃ νῦν οὐ γινώσκουσιν εἰμὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ιγ΄. Διὰ τί δὲ ἦν ἀναγκαῖον σαρκωθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ θεόν, εἰσὶν ἀναγκαῖοι καὶ πολλοὶ λόγοι. καὶ ὅταν ᾖ χρεία, ἐσμὲν ἕτοιμοι δοῦναι αὐτούς. ἐπέκεινα δὲ ἐκείνων τῶν λόγων πληροφοροῦσιν ἡμᾶς τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἡμῶν τὰ ἑπτὰ ταῦτα.

ιδ΄. Ὅτι προεφήτευσαν οἱ προφῆται τῶν Ἰουδαίων, οὓς στέργομεν καὶ ἡμεῖς, τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὅσα ἐποίησε, καὶ ὅσα ἐγένοντο ἐπ' αὐτῷ, καὶ ὅσα ἐποίησαν ὕστερον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ὁμοίως προεφήτευσαν καὶ τὰ μαντεῖα τῶν Ἑλλήνων συγχωρήσει θεοῦ καὶ οἱ ἀστρονόμοι τῶν Περσῶν καὶ Ἑλλήνων, καὶ ταῦτα πάντα μετὰ εὐφημίας με-

6. τῇ add P   20. θεοῦ] αὐτοῦ P

resurrectura, corruptioni non obnoxia, lucida, levia, nec cibi indigentia nec potionis nec vestium nec aliarum corporis voluptatum; animas item et corpora eorum qui se bene gesserint in Paradisum abitura, impoenitentium vero, malorum et infidelium ad inferorum cruciatus. quod item Paradisus sanctorum et beatitas in caelo sit, sceleratorum vero punitio in terra. praeterea beatitudinem sanctorum nihil aliud esse nisi quod perficientur animi tales ratione cognitionis. tunc videbunt arcana dei; quae nunc non noscunt nisi fide in Iesum Christum.

Hactenus duodecimum caput.

Quare autem necesse fuerit carne vestiri logum dei, deum, id necessariarum et multarum rationum est. ac quando necesse fuerit, parati sumus eas dare. praeter autem illas rationes, certitudinem et veritatem dei nostrae praeterea confirmant haec septem.

Hactenus decimum tertium caput.

Primum, quod praedixerunt prophetae Iudaeorum, quorum vaticinia et nos approbamus, de Iesu et de rebus eius gestis, et quae sub ipso facta sunt; quae item posterius discipuli eius, huius potentia et munere, gesserunt. similiter praecinuerunt et Graecorum oracula, permissu dei. sed et astronomi Persarum ac Graecorum. et

γάλης τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ προφητεῖαι ἦσαν ἀπαράγραπτοι, ἔχομεν δεῖξαι.

ιέ. Ὅτι αἱ γραφαὶ πᾶσαι τῆς πίστεως ἡμῶν συμφωνοῦσιν ἐν πᾶσι, διότι εἶχον οἱ γράψαντες αὐτὰς ἕνα διδάσκαλον, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· ἄλλως γὰρ ἔμελλον ἔν τισι διαφωνεῖν.

ιϛ'. Ὅτι ἐδέξαντο ταύτην τὴν πίστιν, νέαν οὖσαν καὶ παράδοξον, οἱ ἄνθρωποι πανταχοῦ μετὰ σπουδῆς καὶ μετὰ κινδύνων πολλῶν. καὶ οὐ μόνον ἰδιῶται καὶ ἀμαθεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ φρόνιμοι καὶ οἱ σοφοί. καὶ διὰ τοῦτο κατελύθη τελείως ἡ πλάνη τῶν δαιμόνων.

ιζ'. Ὅτι ἡ πίστις αὕτη οὐδὲν περιέχει ἀδύνατον οὐδὲ ἀσύμφωνον, οὐδέ τι σωματικόν, ἀλλὰ πάντα πνευματικά. καὶ ἔστιν ὁδὸς φέρουσα τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ τῆς μελλούσης αἰωνίου ζωῆς.

ιη'. Ὅτι ὅσοι ἔλαβον ταύτην τὴν πίστιν καὶ ἐπολιτεύσαντο ἐναρέτως κατὰ τὸν Ἰησοῦ νόμον, ἔλαβον μεγάλα χαρίσματα ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ δυνάμεις ἐποίησαν πολλὰς ἐν τῷ

1. εἰσὶν P   12. οὐδὲν ἀσ. οὐδὲν σ. P   14. ὁδὸς P: vulgo ἡ ὁδὸς   17. τὸν] τὸν τοῦ P

haec omnia cum illustri laude praedicationeque Iesu omnes etiam has prophetias et praedictiones fuisse veras ac minime adulterinas demonstrare possumus.

Hactenus decimum quartum caput.

Deinde, quod omnes religionis nostrae libri et scripturae per omnia inter se consonant. nec mirum: qui enim eos scripserunt, unum et eundem doctorem habuerunt, ipsam gratiam dei. quod ni fuisset, certe in quibusdam ut dissonarent, futurum fuisset.

Hactenus decimum quintum caput.

Tertio loco, quod receperunt hanc fidem, licet nova esset et praeter communem opinionem ac mira, homines ubique locorum, magno studio, multis cum periculis. nec idiotae solum et nulla doctrina eruditi, sed etiam qui prudentes et sapientes habiti fuere. dissoluti iam hinc prorsus doli et deceptio daemonum.

Hactenus sextum decimum caput.

Quarto, quod nihil impossibile, nihil dissentaneum haec fides continet; nihil corporale, sed omnia spiritalia. et via est quae animos hominum ad caritatem dei et futurae vitae aeternae ducit.

Hactenus decimum septimum caput.

Quinto, quotquot susceperunt hanc fidem et cum virtute secundum Iesu legem et instituta vixerunt, hi magnis donis a deo ornati fuerunt, et miracula multa potenter, nomine et concessu ipsius Iesu,

ὀνόματι Ἰησοῦ, ὅπερ οὐκ ἂν ἦν, εἰ ἡ πίστις αὕτη ἦν ἐναντία τῇ ἀληθείᾳ.

ιθ'. Ὅτι ὅσα λέγουσι τινὲς κατὰ τῆς πίστεως ταύτης, δυνάμεθα λύειν εὐκόλως καὶ εὐλόγως.

κ'. Ὅτι τῇ πίστει ταύτῃ ἐπολέμησαν διὰ πολλῶν τιμωριῶν καὶ φόνων οἱ βασιλεῖς τότε καὶ οἱ ἔπαρχοι αὐτῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ τιη' χρόνους, πολύθεοι ὄντες καὶ εἰδωλολάτραι, καὶ οὐδὲν ἴσχυσαν, ἀλλὰ ἐνίκησεν ἡ πίστις, καὶ διαμένει μέχρι τοῦ νῦν, καὶ ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει αὐτήν. καὶ εἰ μὴ ἦν ἡ πίστις αὕτη ἐκ θελήματος θεοῦ, διελύθη ἂν τότε εὐκόλως. αὐτῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δόξα. ἀμήν.

Ὁ δὲ σουλτάνος ἀκούσας ταῦτα τοῦ πατριάρχου, ἅπερ 119
ἐγγράφως τοῦ ἔδωκε, ἐθαύμασε μεγάλως εἰς τὴν θεολογίαν καὶ σοφίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπληροφορήθη τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν περὶ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν, ὅτι ἔναι ἀληθινή, καὶ τὰ μυστήρια τῆς πίστεως αὐτῶν ἀληθινὰ καὶ θαυματουργά, καὶ κανένα δόλος δὲν ἔναι εἰς αὐτά, ἀμὴ καθαρὰ καὶ λαμπρότερα

1. ἂν ἦν] ἂν εἴη P 5. ὅτι ἡ πίστις αὕτη ἐπολεμήθη διὰ πολλῶν τιμωριῶν ὑπὸ βασιλέων καὶ ἐπάρχων ἐν τῇ οἰκουμένῃ τιη χρόνους, πολυθέων ὄντων καὶ εἰδωλολατρῶν. P 10. τοῦ θεοῦ P 11. ἀμήν. ταῦτα λέγομεν ἡμεῖς περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν συντόμως. P

fecere; quod profecto, si veritati haec fides adversaretur, secuturum non fuisset.

Hactenus decimum octavum caput.

Sexto, quicquid ab aliquibus adversus hanc fidem affertur, id tum facile tum veritati congruenter solvere possumus.

Hactenus decimum nonum caput.

Postremo fidem hanc olim oppugnarunt multis suppliciis et caedibus reges et praesides eorum, per orbem terrarum, 318 annis, ut multitudinem scilicet deorum suorum et idola sua, quorum cultui dediti erant, tuerentur; nec hilum profecerunt, sed eluctata vicit fides, in hunc usque diem permanens. sed et dominus, quando venerit, reperiet eam. quodnisi in voluntate dei fuisset haec fides fundata, facile tunc, velut nebula, dissoluta evanuisset. ipsi huic domino nostro Iesu Christo gloria. amen.

Hactenus deo iuvante etiam vicesimum caput.

Haec sunt quae nos de religione nostra sentimus, breviter dicta.

Tunc sultanus, hisce ex ore patriarchae auditis et in scripto etiam acceptis, magnopere admiratus est illius divinarum rerum cognitionem et sapientiam; certusque de religione Christiana factus est, totam esse verissimam, mysteria eius non modo vera sed etiam mirifica; nullum his subesse dolum, sed puritate et splendore vincere

120 *ὑπὲρ τὸ χρυσάφη. ἀγάπησε δὲ πολλὰ τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἔβλεπε καλῶς. καὶ ὁρισμὸν ἔδωκε, καὶ ἔκαμε καὶ μεγάλας φοβέρας εἰς ἐκείνους ὁποῦ νὰ πηράζουν ἢ διαβάλλουν τινὰ τῶν Χριστιανῶν, νὰ παιδεύονται βαρέως· καὶ οὐχὶ μόνον ὁ σουλτάνος ἀγάπα τοὺς Χριστιανούς, ἀμὴ καὶ ὅλοι οἱ μουσουλμάνοι ἕνεκεν τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἀφεντός. εἶχε δὲ ὁ σουλτάνος μεγάλην χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, ἔσοντας νὰ γένῃ τοιούτου γένους αὐθέντης καὶ βασιλέας.*

Ὁ δὲ πατριάρχης κύρις Γεννάδιος ἔκαμεν εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας χρόνους πέντε, καὶ μῆνας. καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σκάνδαλα, ὁποῦ ἦσαν, ἐκάλεσε σύνοδον ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἔκαμε παραίτησιν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐπαρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ ὅλος ὁ λαός, διὰ νὰ διαμείνῃ· ἀμὴ δὲν ἠθέλησε τελείως νὰ τὸ ἀκούσῃ. μόνον ἔγραψε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ εἰς τὸν κώδικα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ λαβὼν τὰ πράγματα αὐτοῦ, ἤτοι ἂν εἶχεν, ὑπῆγεν ἐν τῷ ἅμα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ θείου προδρόμου, τοῦ ἐν τῷ ὄρει Μενοικέως, πλησίον εἰς τὰς Σέρρας, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν εἰρηνικῶς καὶ ἐμετήλλαξεν ἀντὶ τοῦ κόσμου τούτου τὴν οὐράνιον βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

aurum. hinc amore prosecutus est gentem Christianam, benignoque aspexit vultu. hac de causa edicto proposito gravia minatus est illis, quicunque molestarent aut calumniarentur aliquem Christianorum, in eosque graviter animadverti iussit. nec ipse solum sultanus diligebat Christianos: sed cuncti etiam Turcae (qui ipsorum lingua Musulmani, hoc est circumcisi, appellantur) propter edictum regium. enimvero magno gaudebat opere oblectabaturque sultanus, quod se talis nationis dominum regemque fieri contigisset.

Ceterum patriarcha Gennadius in sublimi magnae sanctissimaeque Christi ecclesiae throno annos quinque et aliquot menses egit. tunc multis magnisque dissidiis exortis concilium convocavit pontificum clericorum optimatum cunctorumque Christianorum, in quo se patriarchico munere abdicavit. adhortabantur quidem pontifices ipsum et ecclesiastici viri populusque cunctus ad manendum: sed prorsus ipse noluit audire, verum abdicationem suam in codice magnae ecclesiae inscripsit. dein rebus suis acceptis, recta se in monasterium D. Prodromi, in monte Menoecei prope Serras situm, contulit, ibique bona pace mortuus cum hoc caduco mundo caeleste dei regnum commutavit.

Καθεζομένης δὲ ἐκεῖ τῆς συνόδου εἰς τὴν ἁγιωτάτην τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν, ἵνα ἐκλέξωσιν ἄλλον πατριάρχην, καὶ ὁμοφώνως ἔκλεξαν.

ΙΣΙΔΩΡΟΝ ἱερομόναχον καὶ πνευματικόν.

Τοῦτος ἦτον πνευματικὸς ὅλης τῆς πόλις· καὶ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, ψήφῳ τῶν ἀρχιερέων τῶν κληρικῶν καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐχειροτόνησεν αὐτὸν πατριάρχην ὁ Ἡρακλείας μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχιερέων, κατὰ νόμους. καὶ πᾶσαν τὴν κυριότητα τῆς πατριαρχείας ἔλαβε. καὶ ὅσον καιρὸν ἔκαμε πατριάρχης, ἐπέρασεν εἰρηνικὰ καὶ ἀσκανδάλιστα. καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἐχαίροντο μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τὰ θεϊκὰ χαρίσματα ὁποῦ εἶχεν, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος τῶν ἁμαρτωλῶν κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. ὅμως, ὡς ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, τὸν θάνατον, καὶ ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς χεῖρας θεοῦ.

ΙΩΑΣΑΦ ἱερομόναχος ὁ λεγόμενος Κούσας.

Τοῦτον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου Ἰσιδώρου πατριάρχην τὸν ἐψήφισαν. καὶ δώσαντες αὐτοῦ τὸ μι- 121

Sedente porro illic in sanctissima dei ecclesia magna patrum coetu propter alium patriarcham eligendum, Isidoro consentientibus suffragiis ea dignitas data fuit.

II. P. ISIDORUS HIEROMONACHUS, a confessionibus audiendis.

Solebat hic confessiones peccatorum totius civitatis audire; quem propter virtutis suae excellentiam, suffragiis antistitum clericorum totiusque populi, patriarcham factum renuntiavit Heracleensis praesul, praesente pontificum coetu, secundum leges. omni itaque maximae dignitatis potestate accepta, omne sui muneris tempus pacifice et sine dissensionibus exegit. omnes Christiani communi cum ipso hilaritate fruebantur ex divinis in ipso dotibus. sanctus, simplex et candidus, maculae vitiorum expers, remotus a consortio peccatorum secundum D. apostolum. tandem quia homo, et ipse commune persolvit debitum naturae, mortem, reddita anima sua in manus dei.

III. P. IOASAPHUS HIEROMONACHUS, cognomento Cusas.

Hic a morte patriarchae Isidori in locum eius suffragatione legitima successit, et accepta tum minore tum maiore denuntiatione indicioque

κρὸν μήνυμα καὶ τὸ μέγα, ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ὁ Ἡρακλείας. καὶ ὡσὰν ἐχειροτονήθη, ἐκάθισεν εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον, καὶ ἔκαμε μερικὸν καιρόν. καὶ ἦτον ἄνθρωπος εἰρηνικός, καὶ σκάνδαλα δὲν ἀγάπα. λοιπὸν οἱ κληρικοὶ δὲν ἔλλειπε νὰ μηδὲν κάμνουν σκάνδαλα, νὰ τὸν ἐσκανδαλίζουν. καὶ τόσον ἐβαρέθη τὰ σκάνδαλά τους ὅτι δὲν ἐδύνετο νὰ τὰ ὑπομένῃ. μόνον ὑπῆγεν καὶ ἔπεσεν εἰς ἕνα φρέαρ, νὰ πνιγῇ. καὶ ὡσὰν ἔπεσε μέσα τόν, ἴδαν τινὲς Χριστιανοί, καὶ ἔδραμαν καὶ τὸν εὔγαλαν μέσα ἀπὸ τὸ φρέαρ· καὶ μόλις ὁποῦ ὁμίλιεν, διότι εἰς ὀλίγον ἦλθε νὰ πνιγῇ. καὶ ἐπέρασεν πολλὰς ἡμέρας ἀσθενὴς ἀπὸ τὸν ἔκτυπον ὁποῦ ἔδωκεν εἰς τὸ φρέαρ, καὶ ἀπὸ τὸ πολὺ νερὸ ὁποῦ ἐγέμισεν ἡ κοιλία του. καὶ ἐπίασαν αὐτὸν οἱ ἰατροὶ μὲ πολλὰ καθάρσια καὶ μὲ ἄλλας ἰατρείας, καὶ ἰάτρευσαν αὐτόν· καὶ δὲν ἔπεσεν εἰς τὴν καταδίκην ἐκείνην, νὰ λάβῃ τὸν θεληματικὸν θάνατον καὶ ὑστερηθῇ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, νὰ κληρονομήσῃ τὸ αἰώνιον πῦρ.

Ὅμως τοῦτον τὸν πατριάρχην Ἰωάσαφ τὸν εὔγαλεν ὁ σουλτάνος ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὸν ἐξόρισεν. καὶ ἀκούσατε τὴν αἰτίαν. ὅταν ἐπῆρεν ὁ αὐτὸς σουλτάνος τὴν Τραπεζοῦντα, ὁποῦ τὸν ἐπροσκύνησεν ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς τοῦ τόπου, ὀνόματι Δαβὶδ ὁ Κομνηνός, ἦτον ἕνας πρωτοβεστιάριος τῆς

ab Heracleae antistite renuntiatus est. renuntiatione peracta sedit in altissimo patriarchico solio, munerique ad tempus praefuit. homo pacis studiosus, minime contentionum amans. at clerici nihil intentatum reliquerunt quo minus rixis contentionibusque ipsum exagitarent. et adeo gravis eorum infestatio fuit ut ille huic ferundae non esset, sed abiens in puteum se coniiceret, ut suffocaretur. quem incidentem conspicati aliquot pii accurrerunt, eumque inde extraxerunt. qui aegre loqui poterat, quod parum a suffocatione abfuisset. ita multos dies exegit infirma valetudine propter illum casum, quo in puteum praecipitaverat, et propter copiam aquae, quo venter eius repletus erat. acceperunt ipsum medici curandum crebris purgationibus aliisque medicationibus, donec tandem valetudini pristinae restituerunt. ita non incidit in condemnationem illam, ut voluntariam sibi conscisceret mortem, gloriaque dei privatus aeterni ignis hereditatem adiret.

Enimvero hunc patriarcham Ioasaphum sultanus urbe exegit et in exilium pepulit. huius rei causam audite. quo tempore hic sultanus Trapezuntem cepit, deditionem eius loci rege faciente, cui nomen Davidi Comneno fuit, erat quidam in eo regno protovestiarius, unus ex primariis Trapezunte viris, Iagari e filia nepos; e cuius Ia-

βασιλείας αὐτοῦ, ἀπὸ τοὺς πρώτους τοῦ τόπου ἐκείνου τῆς Τραπεζοῦντος, καὶ ἦτον ἔγγονας τοῦ Ἰάγαρι, τῆς θυγατερός του υἱός· ὁμοίως καὶ ὁ Μαχομέτα πασιᾶς, ἐκ τῆς ἄλλης θυγατρὸς τοῦ Ἰάγαρι, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Σερβίαν. καὶ ἦτον αὐτὸς ὁ πρωτοβεστιάριος μετ' αὐτοῦ τοῦ πασιᾶ πρῶτοι ἐξάδελφοι, δύο ἀδελφάδων οἱ υἱοί. καὶ εἶχε παρρησίαν εἰς τὸν σουλτάνον διὰ ὄνομα τοῦ πασιᾶ τοῦ ἐξαδέλφου του. ὅμως τοῦτος ὁ πρωτοβεστιάριος εἶχε γυναῖκα νόμιμον καὶ παιδία μετ' αὐτῆς. ὁ δὲ σουλτάνος ὑπῆγε προτίτερα καὶ ἐπολέμησε τὴν Ἀθῆνα καὶ τὴν ἐπῆρε· ἦσαν δὲ τότε χρόνοι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕξη χιλιάδες ἐννακόσιοι ἑξηντατέσσαροι. καὶ τὸν αὐθέντην τῶν Ἀθηνῶν, τὸν ἔκοψεν ἐκεῖ, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ παιδία ἤφερεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐδῶ. ἦτον δὲ αὐτὴ θυγατέρα κυροῦ Δημητρίου τοῦ Ἀσᾶ τοῦ ἀφεντὸς τῆς Κορίνθου, καὶ ἦτον πολλὰ εὐμορφοτάτη καὶ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς ὅλον τὸ κορμή· ἠκούσθη δὲ ἡ εὐμορφία αὐτῆς εἰς ὅλην τὴν πόλιν. ἀκούσας δὲ δι' αὐτὴν ὁ αὐτὸς 122
πρωτοβεστιάριος ἠθέλησε νὰ τὴν ἰδεῖ. καὶ ὡς εἶχε παρρησίαν εἰς τὸν αὐθέντην, ἔκαμε πολλὰς τέχνας καὶ ἴδεν αὐτήν. καὶ καθὼς ἴδεν τὴν εὐμορφίαν ἐκείνης, ἔπεσεν ὅλη ἡ ἀγάπη αὐτοῦ καὶ ὁ πόθος εἰς αὐτήν, καὶ ἀποφάσισεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ἢ νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα ἢ νὰ ἀπεθάνῃ. καὶ τῆς ὥρας ἔστειλε γράμματα καὶ μηνύματα, ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ

gari in Servia altera filia Machometa bassa erat. ita hi duo, protovestiarius et bassa, inter se consobrini erant, seu duarum sororum filii. huius tam artae cum bassa propinquitatis fiducia freto liber protovestiario ad regem accessus patebat. habebat autem tunc legitime sibi copulatam uxorem et liberos ex ea. sultanus autem ante id tempus cum exercitu adversus urbem Athenarum profectus eam ceperat, anno ab orbe condito 6964. tunc Atheniensi duce caeso, uxorem et liberos eius huc Cpolin traduxerat. erat ea principis Corinthi, Demetrii Asanis, filia, formae dignitate, qua facie qua toto corpore, longe excellentissima, eoque nomine per totam urbem clarissima et celeberrima. cum itaque fama tam illustris feminae ad aures protovestiarii pervenisset, eius videndae cupido animum eius incessit. pro gratia igitur et libertate accedendi, qua apud imperatorem pollebat, variis effecit technis ut tandem illam videret. postquam eius venustatem conspexit, toto animi impetu in amorem mulieris ferri, et intra se tale decretum facere, aut eam sibi ducendam uxorem aut emoriendum. itaque extemplo literas et petitionem, praetento bassae nomine, ad patriarcham misit, quo benigna voluntate potestatem sibi ducendae mulieris daret. patriarcha vero nulla

πασιᾶ, εἰς τὸν πατριάρχην, ὅπως νὰ δώσῃ αὐτοῦ θέλημα νὰ τὴν ἐπάρῃ γυναῖκα. ὁ δὲ πατριάρχης τελείως δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ οὐδὲ νὰ ἀποδεχθῇ τοιοῦτον λόγον, ἔσοντας ὁποῦ ἦτον φανερὰ μοιχοζευξία, νὰ παρέβῃ τοὺς θείους νόμους, καὶ τὸ περισσότερον, ὁποῦ ἐβόα ἡ νόμιμος αὐτοῦ γυναῖκα καὶ τὰ παιδία. ὡς δὲ ἴδεν ὁ πασιᾶς ὅτι δὲν κάμνῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης, ἔκαμε τὸν σουλτάνον, καὶ ἔκοψε τὰ γένεια τοῦ πατριάρχου, καὶ τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου ἔσχισε τὴν μίτην αὐτοῦ ἀπὸ τὰ δύο πλάγια. καὶ ἐν τῷ ἅμα εὔγαλεν αὐτὸν τὸν πατριάρχην ὁ πασιᾶς, διὰ ὁρισμοῦ τοῦ σουλτάνου, ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, καὶ τὸν ἀπεδίωξεν. καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔκοπταν τὰ γένεια τοῦ πατριάρχου, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ "οὐχὶ μόνον τὰ γένεια νὰ μοῦ κόψουν ἕνεκεν τῆς ἀληθείας καὶ διὰ νὰ μὴ δὲν παρέβω τοὺς νόμους μου καὶ κολασθῶ, ἀμὴ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὴν κεφαλήν." καὶ ἔτζη εὐγῆκε ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου διωγμένος.

Τοῦ δὲ ἐκκλησιάρχου, ὁποῦ ἔσχισαν τὴν μίτην αὐτοῦ, ἡ αἰτία ἦτον αὕτη. αὐτὸς ἦτον σοφώτατος πολλὰ καὶ νομιμάριος καὶ δίκαιος, καὶ ποτέ του δὲν ἤθελε νὰ εἰπεῖ ἢ νὰ παρέβῃ ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ὅριζαν οἱ θεῖοι νόμοι. διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης, ἐγνωρίζοντα αὐτὸν δίκαιον, τὸν εἶχε πάντοτε σιμά του καὶ τὸν ἐσυμβουλεύετον. καὶ ἕνεκεν τού-

ratione se adduci passus est ut audiret, nedum approbaret eam petitionem, quod certum esset prorsus adulterinum esse coniugium, nec absque divinarum legum transgressione concedi posse. accedebat hoc amplius, quod uxor eius et liberi reclamabant. ut igitur bassa vidit patriarcham et magnum ecclesiarcham plane a gerendo illi morem abhorrere, apud sultanum obtinuit ut patriarchae barba praecideretur et magni ecclesiarchae nasus ab utroque latere finderetur. ac statim sine mora patriarcham edicto regio e patriarchico throno deduxit atque inde depulit. "mihi vero" in eodem loco, ubi barbae desectionem passus fuerat, magna ille voce inquit "non tantum barbam desecent veritatis causa, et ne transgrediar leges meas atque in poenas incurram, sed ipsas etiam manus et pedes atque adeo caput ipsum." ita patriarchica sede expulsus exiit.

Causa autem cur ecclesiarchae nasus fissus fuerit, fuit haec. erat is vir sapientia praestans, legum observantissimus, iustitiae deditus. nec unquam eo deduci potuit ut vel minimum diceret faceretve quod praeter officium et divinarum legum praecepta foret. propterea cognoscens ita bonum virum patriarcha semper ipsum versari secum

του ὁ πρωτοβεστιάριος ἐμήνυσεν αὐτοῦ κρυφῶς καὶ δῶρα μεγάλα του ἔστειλε, νὰ πλαγιάσῃ καὶ νὰ κάμῃ τὸν πατριάρχην νὰ τὸ στέρξῃ νὰ τοῦ συγχωρήσει νὰ ἐπάρῃ τὴν μοιχαλίδα. ἀμὴ ὁ εὐλογημένος ἐκκλησιάρχης καὶ τὰ δῶρα ὀπίσω ἔστειλε, καὶ ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἤφεραν μετὰ ὀργῆς τοὺς ἀπεδίωξε, λέγοντα πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἡμεῖς δὲν παρασαλεύομεν ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων νόμων, ἀμὴ κρατοῦμεν αὐτοὺς καὶ διαφενδεύομεν νὰ εἶναι ἀσάλευτοι καὶ ἀμετάτρεπτοι εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ ὅποιος παραβαίνει αὐτοὺς καὶ τοὺς καταπατεῖ, θέλει πέσῃ εἰς τὴν ὀργὴν καὶ κατάραν τοῦ θεοῦ, καὶ θέλει κολασθῇ αἰωνίως. καὶ ἔτζη ὑπῆγαν ὀπίσω κατῃσχυμένοι 123 *οἱ ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου, καὶ εἶπαν αὐτοῦ ὅλους αὐτοῦ τοὺς λόγους ὁποῦ τοὺς εἶπεν ὁ αὐτὸς μέγας ἐκκλησιάρχης. καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος ἀκούσας τοὺς φοβεροὺς λόγος ἐκείνους τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου, ὑπῆγεν εἰς τὸν πασιᾶν, καὶ τοὺς εἶπε, καὶ ἐδιέβαλεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἔναι ἡ αἰτία ὁποῦ δὲν τὸ ἔστερξεν ὁ πατριάρχης. καὶ διὰ τοῦτο ἔσχισαν τὴν μίτην αὐτοῦ.*

Ὁ δὲ πρωτοβεστιάριος ἐπλήρωσε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, καὶ ἔλαβε θέλημα ἀπὸ τὸν πασιᾶν, καὶ ἐπῆρεν αὐτὴν τὴν γυναῖκα παρανόμως, καὶ ἐμοίχευεν αὐτήν, καὶ τὴν νόμιμον αὐτοῦ γυναῖκα καὶ τὰ παιδία ἀπεδίωξε παντελῶς.

voluit, eiusque consilio utebatur. hoc sciens protovestiarius clam homines ad ipsum allegavit et magna munera misit, ut a recta via declinaret, persuadens patriarchae, petitionem admitteret facultatemque adulteram ducendi concederet. verum laudatissimus deoque carus ecclesiarcha cum dona retro, unde venerant, amandavit, tum illos qui ea attulerant, cum ira et obiurgatione repulit, dicens "nolite existimare nos vel latum unguem a sententia divinorum praeceptorum declinare, sed ea tenere, ea defendere, ut immota stent nec transmutentur, in cuncta saecula. nam quicunque illa transierit et pedibus calcaverit, incidit in iram et execrationem dei aeternisque poenis subiicietur." ita retro abierunt pudefacti, qui a protovestiario missi venerant; et verba haec cuncta ei renuntiarunt, quae ex ore magni ecclesiarchae audiverant. protovestiarius audito tam libero et feroci eius responso bassam accedit, id exponit, virum sanctum calumniatur, in hunc denique culpam confert, quod patriarcha petitionem abnuerit. ob eam rem illius nasum findi iusserunt.

Ceterum turpem amoris sui cupidinem explevit protovestiarius; acceptaque potestate a bassa duxit illam mulierem contra leges, adulterio inquinans, legitima uxore sua et liberis abdicatis et expulsis prorsus. verum non diu inultum tantum scelus divinae vindictae

ἀλλ' ἡ θεία σπάθη τοῦ θεοῦ δὲν ἄφηκεν αὐτὸν νὰ ὑπάγη εἰς μάκρος, νὰ μηδὲν τοῦ ἀνταποδώση τὸ ἀνταπόδομά του, καθὼς ἔκαμεν· ἀμὴ ὀγλήγορα τοῦ τὸ ἔδωκε. μιᾷ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκαθέζετον ὁ αὐτὸς πρωτοβεστιάριος μετὰ τινῶν ἀρχόντων, καὶ ἔπαιζαν τὰ ἀζάρια ἤγουν τὸ ταυλῆ. καὶ παίζοντα ἅπλωσε, νὰ ἐπάρῃ τὰ ἀζάρια, νὰ τὰ ῥήξει. καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἅπλωσε τὸ χέρη του, ἐν τῷ ἅμα ἀπέθανε, ἄγρια καὶ φοβερὰ τρύζοντα τὰ δόντια αὐτοῦ. ὢ τῆς μακροθυμίας σου, κύριε. μέγας εἶ, κύριε, καὶ φοβερός· καὶ τίς ὑποστήσεται τῆς δικαίας ὀργῆς σου; λέγει καὶ ὁ θεῖος Δαβίδ "θεὸς ἐκδικήσεων κύριος"· καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ἡ θεία γραφὴ λέγει "ἔχει γὰρ θεὸς ἔκδικον ὄμμα," ἤγουν ὁ θεὸς ἔχει ὀμμάτη ἔκδικον, ὁποῦ παιδεύει.

Καὶ τινὰς ἀπὸ τοὺς καθεζομένους ὁποῦ ἔπαιζαν τὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοβεστιαρίου, καὶ ἄλλοι ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ, οὐδένας εἶδε πῶς τοῦ ἦλθεν ὁ θάνατος· ἀμή, καθὼς τὸν ἴδαν καὶ ἀπέθανε, ὅλοι ἐτρόμαξαν καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὁλοψύχως ἐδεήθησαν, ἵνα λυτρώσῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης φοβερᾶς ὀργῆς. ὁ θάνατος γὰρ τούτου ἦλθεν ἀοράτως, καὶ ἐσφάγη καθὼς τὸν Ἰουλιανὸν τὸν παραβάτην, καὶ ὑστερήθη διὰ τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ τὸν παρόντα κόσμον καὶ τὸν μέλλοντα, καὶ ἀπόλαυσε τὸ αἰώνιον πῦρ μετὰ τῶν παρανόμων ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ θεοῦ.

gladius abire sivit, quo minus ei dignum facto praemium daret, sed brevi et celeriter dedit. quodam enim die sedens ille cum quibusdam primoribus alea et tesseris ludebat. tunc extendit manum, ut tesseras prehenderet et iaceret; dumque extendit, continuo moritur, horribilem in modum stridens dentibus. o patientiam dei, se ab irascendo in longius etiam sustinentis. magnus es, domine, et formidandus. quis iustam iram tuam sustinebit? dicit et divinus ille Davides "deus ultionum dominus" et quae sequuntur. et alibi S. literae "vindicem habet deus oculum, qui castigat."

Nemo autem assidentium collusorum nec alius tunc ibi versantium quisquam, unde illum letiferum telum venisset, vidit: sed ut repentino exanimatum viderunt, omnes contremuere, magno timore perculsi, deumque, ex toto animo invocarunt, custoditos et liberos vellet se a tam horrenda ira esse. interitus quippe eius omnem oculorum obtutum fugerat, repentino veniens; similique mortis genere, quo Iulianus transgressor et apostata quondam, extinctus est. ita, dum sceleratae cupiditati suae indulget, privatus est tum hoc tum futuro saeculo, sempiterno igni, cum omni nefario inimicorum veritatis et dei grege, adiudicatus.

Ἀκούσας δὲ ὁ σουλτάνος καὶ ὁ πασιᾶς τὸν ἐξαίφνης καὶ φοβερὸν θάνατον τοῦ αὐτοῦ πρωτοβεστιαρίου ἐθαύμασαν εἰς τοῦτο, καὶ ἐγνώρισαν ὅτι ἦτον παίδευσις τοῦ θεοῦ, καὶ ἐλυπήθησαν. ὅμως, ὡσὰν ὅρισιν ὁ πασιᾶς διὰ ὁρισμοῦ τοῦ σουλτάνου καὶ εὐγῆκεν ὁ πατριάρχης ἐκ τοῦ θρόνου καὶ ἐδιώχθη τελείως, ἐσυνήχθησαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ ἡνώθησαν μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ σύνοδον ἐκάμαν, ποῖον νὰ κάμουν καὶ στήσουν πατριάρχην· ὅθεν ὁμοφώνως ὅλοι ἐψήφισαν πατριάρχην τὸν Ξυλοκαράβιν.

ΜΑΡΚΟΣ ἱερομόναχος ὁ Ξυλοκαράβης.

Τοῦτος ψηφισθεὶς πατριάρχης καὶ λαβὼν τὰ μηνύματα, 124
τὸ μικρὸν καὶ τὸ μέγα, πατριάρχην τὸν ἐχειροτόνησαν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἔλαβε τοῦ ποιμαίνειν αὐτήν. ἦτον δὲ ἡ πατρίδα του ἀπ' αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἄνθρωπος πολλὰ λογιώτατος. ἔκαμε δὲ ὀλίγον καιρὸν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον· καὶ ἐγεννήθησαν καὶ ἐβλάστησαν πολλὰ σκάνδαλα ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς κατ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, ὅτι οὐδένας δὲν τὸν ἀγάπα.

Perlata ad sultanum et bassam subita et terribili illa protovestiarii morte, admiratio eorum animos invasit; et cognoverunt esse iusto dei iudicio factam ultionem, disciplinae causa, contristatique sunt. tunc igitur, postquam ad mandatum bassae, quod is a sultano acceperat, e solio suo patriarcha excessisset et plane exterminatus esset, pontifices frequentes convenerunt, in consilioque clericos magnae ecclesiae sibi adhibuerunt. hac synodo collecta de patriarcha idoneo constituendo consultatum est. inde una mente ac voce suffragia omnium in uno Xylocarabe concurrerunt.

IV. P. MARCUS HIEROMONACHUS, cognomine Xylocarabes.

Suffragatione huius peracta, utraque ei indicatione facta, minore et maiore, patriarcha renuntiatus est ecclesiamque Christi, ob pascendum oves huius, accepit. patria eius ipsa Constantini urbs erat; ipse vir eruditione longe praestantissimus. sed cum ad modicum tempus patriarchicam sedem tenuisset, coorti sunt, multis variisque dissidiis et odiis natis, ecclesiastici homines in ipsum; quorum neminem invenisses ipsi amicum.

Τοῦτοι οἱ ἄνωθεν τέσσαροι πατριάρχαι, ὁ Σχολάριος, ὁ Ἰσίδωρος, ὁ Ἰωάσαφ καὶ ὁ Ξυλοκαράβης, ἔγιναν χωρὶς νὰ δώσουν τοῦ σουλτάνου κανένα δῶρον· μόνον ἔγιναν, καθὼς καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων, ὁποῦ ἐχάριζεν ὁ βασιλεὺς τοῦ πατριάρχου χαρίσματα, καθὼς τὰ ἐγράψαμεν ἄνωθεν κατ' ὄνομα. ἦτον δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἕνας ἱερομόναχος ὀνόματι Συμεών, Τραπεζόντιος, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἐδῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. ἦτον δὲ χρησιμώτατος καὶ φιλόξενος πολλά. ὁποῦ δὲν ἦτον τινὰς ὅμοιός του εἰς τὴν φιλοξενίαν ὡσὰν αὐτόν. λοιπὸν οἱ Τραπεζόντιοι ἐσυμβουλεύθησαν ὅτι νὰ κάμουν αὐτὸν πατριάρχην καὶ εὐγάλουν τὸν νόμιμον πατριάρχην, αὐτὸν τὸν κύριν Μάρκον. εἶχαν δὲ υἱοὺς μέσα εἰς τὸ σαράγη τοῦ σουλτάνου καὶ ἔξω εἰς τὴν πόρταν αὐτοῦ, εἰς τιμὰς μεγάλας, καὶ εἶχαν παρρησίαν μετ' αὐτούς· καὶ διὰ ὄνομα αὐτῶν ἐπιάνετον ὁ λόγος τοὺς εἰς τὸν σουλτάνον. ὅμως αὐτοί, οἱ Τραπεζόντιοι, ἐκατεσκεύασαν καὶ ἔκαμαν τοῦτο. ἐδεξιώθησαν τοὺς κληρικούς, καὶ ἐπίασαν αὐτοὺς μὲ μεγάλα δῶρα καὶ κολακείας· καὶ ὁμοφώνησαν μετ' αὐτῶν, ἵνα εἰποῦν κατὰ τοῦ πατριάρχου ταύτην τὴν συκοφαντίαν, ὅτι πῶς ἔκαμεν ἀρχὴν κακὴν καὶ νομὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔβαλε, νὰ δίδει πεσκέσιον εἰς τὴν πόρτα τοῦ σουλτάνου,

Horum quatuor hactenus commemoratorum patriarcharum (qui sunt, Scholarius, Isidorus, Ioasaphus, et Xylocarabes) quisque ita creatus fuit: ut omnino nullum sultano donum afferret: sed libere facti sunt, sicut olim sub imperatoribus Romanis: quo tempore imperator munera patriarchis dabat: sicut hoc supra diserte scripsimus. fuit illo tempore quidam hieromonachus, nomine Symeon, patria Trapezuntius, qui veniens huc Cpolin habitavit in magna ecclesia, homo maxime utilis, et tanta hospitalitatis laude conspicuus ut, qui hoc genere cum ipso comparari posset, inveniretur nemo. inde Trapezuntii consilium inire illum creandi patriarcham, vero patriarcha Marco a sede abducto. quod eis eo factu proclivius erat, quod filios habebant in castro sultani et alios extra magnis honoribus auctos; quibuscum patres libere agere poterant, operaque illorum verba eorum ad sultanum perferebantur. tunc ergo Trapezuntii praeparationem adhibuerunt, hoc quod dicam facientes. prehensarunt ecclesiasticos homines, et magnis donis multisque blanditiis sibi conciliarunt; ac pactum cum eis inierunt de calumniando patriarcha: eum improbi gravaminis in ecclesiam auctorem et introductorem extitisse, de aureis mille pescesii nomine, seu initii patriarchatus, fisco sultani inferendis. ideo eum non tantum dignitate summi honoris exuendum esse, verum etiam, sicut veteres haereticos patriarchas, anathemate feriendum et

*φλωρία χίλια. καὶ τοῦτος οὐχὶ μόνον νὰ καθηρηθῇ, ἀμὴ
καί, ὡσὰν τοὺς παλαιοὺς αἱρετικοὺς πατριάρχας, νὰ τὸν ἀνα-
θεματίσουν καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν, διότι τότε οἱ πατριάρχαι
κανένα τίποτε δῶρον δὲν ἔδειδαν εἰς τὴν πόρτα τοῦ σουλτά-
νου· οὔτε αὐτὸς ὁ πατριάρχης ὁ Ξυλοκαράβης ἔδωκεν, οὔτε
οἱ ἄλλοι πατριάρχαι, ὁποῦ ἔγιναν προτίτερα ἀπ' αὐτοῦ, ἀπὸ
τῆς ἐπῆρεν ὁ αὐτὸς σουλτάνος ταύτην τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν, καθὼς τὸ ἐγράψαμεν. καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ἄδικον συκο-* 125
*φαντίαν, ὁποῦ εἶπαν τοῦ πατριάρχου, ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐκα-
θήρουν καὶ νὰ τὸν ἀπεδιώξουν, λέγοντες πῶς ἔκαμε ταύτην
τὴν κακὴν προσθήκην. ὁ δὲ πατριάρχης ἀκούσας τοῦτο, ὅτι
αὐτὸς ἔδωκε πεσκέσιον, φλωρία χίλια, εἰς τὴν πόρταν τοῦ
σουλτάνου καὶ ἔγινε πατριάρχης, ἠθέλησε νὰ ἀπεθάνῃ, καὶ
ὄμνυσεν ὅρκους φρικτοὺς καὶ φοβεροὺς εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱε-
ρὸν εὐαγγέλιον, καὶ μετὰ ἐπιτραχηλίου καὶ ὠμοφορίου, ὅτι
τελείως δὲν ἠξεύρῃ περὶ τούτου, οὐδὲ θέλει φανῇ ποτὲ ὅτι
αὐτὸς πεσκέσιον ἔδωκε. ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, οἱ συκοφάν-
ται, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν δὲν τοῦ ἐπίστευαν· ἀμὴ τὸ ἐβε-
βαίωναν, ὅτι ναιὸν ἀληθῶς ἔβαλε κακὴν ἀρχὴν εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν καὶ ἔδωκε πεσκέσιον. καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὸν εὐγάλομεν
ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ὅτι ἔναι ἄξιος καθαιρέσεως καὶ
διωγμοῦ. καὶ ἔτζα ἐμαζόχθησαν οἱ Τραπεζόντιοι ἄρχοντες
καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἄρχοντες πολῖται, καὶ ἐσύναξαν φλωρία*

exilio multandum, eo quod ad id usque tempus nemo patriarcha ullum donum aut pensionem in sultani aulam tulisset. verum quemadmodum superiorum patriarcharum, qui a capta per sultanum urbe sederant, nullus ullam pecuniam dederat, sicut supra diximus, ita profecto nec hic Xylocarabes. facta nihilominus ista iniusta contra patriarcham accusatione et sycophantia adorti sunt ipsum loco movere et exterminare, instantes ab eo factam illam improbam oneris impositionem. patriarcha audita tam atroci calumnia, se pescesium dedisse in fiscum regium, mille ducatos, et hoc modo summam dignitatem adeptum fuisse, vitam sibi esse acerbam putare; iusiurandum sanctissimum per sacrum divini evangelii librum iurare, idque sacram colli et humerorum vestem gerens, se huius rei nullo modo conscium esse, nec demonstratum iri unquam a se pescesium datum. verum inimicis eius, calumniatoribus illis et factioni eorum, res non persuasa: sed ab eo malum initium in ecclesiam introductum et pescesium datum esse pervicerunt. ideo educamus, inquiunt, eum de patriarchico solio, quia deturbatu et exterminatu dignus. ita convenerunt Trapezuntii proceres et nonnulli alii ampli civitatis homines, aureosque mille corrogatos sultano miserunt, cum his verbis "quia

χίλια, καὶ ἔστειλαν αὐτὰ τοῦ σουλτάνου, λέγοντες ὅτι ὁ πατριάρχης ἔταξε τῆς βασιλείας σου φλωρία χίλια· τὰ ὁποῖα τὰ δίδωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα κάμωμεν πατριάρχην τὸν ἐδικόν μας καλόγηρον, διότι ὅλος ὁ λαὸς καὶ οἱ κληρικοὶ δὲν θέλουν αὐτὸν τὸν πατριάρχην, κύριν Μάρκον. ὡς δὲ ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ὁ σουλτάνος, ἐγέλασε, καὶ ἐστημάτισε πολλὴν ὥραν, συλλογιζόμενος τὸν φθόνον καὶ τὴν ἀγνωσίαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅτι κατὰ θεὸν δὲν ἐπερπάτουν. τότε ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ὅτι ἀληθῶς ἔταξε ταῦτα τὰ χίλια φλωρία ὁ πατριάρχης. καὶ τοῦτο εἶπεν ὁ σουλτάνος διὰ νὰ κάμῃ νομὴ καὶ ἀρχή, νὰ δίδουν οἱ πατριάρχαι, ὁποῦ θέλουν γίνεσθαι, πεσκέσιον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ἀμὴ ἐλεεινὸς πατριάρχης, κύρις Μάρκος, τοιοῦτον πρᾶγμα οὐδὲ εἶπε οὐδὲ ἔταξε· μόνον, ὡς εἴπαμεν, ὅτι τὸν ἐσυκοφάντησαν διὰ νὰ τὸν εὐγάλουν ἀπὸ τὸν θρόνον. ὅμως ὁ σουλτάνος, ὡς ἔλαβε τὰ χίλια φλωρία, εἶπε "ἐπειδὴ ὁ κόσμος δὲν τὸν ἐθέλει, εὐγάλετε αὐτόν, καὶ κάμετε ἐκεῖνον ὁποῦ θέλετε." καὶ ἐν τῷ ἅμα εὐγάλουν αὐτὸν τὸν πατριάρχην, κύριν Μάρκον, στανικῶς καὶ ἀδίκως ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, καὶ τὸν ἀπεδίωξαν.

ΣΥΜΕΩΝ ἱερομόναχος, ὁ Τραπεζόντιος.

Μετὰ τὸν διωγμὸν τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Μάρκου ἔκραξαν

patriarcha maiestati tuae unum ducatorum mille promisit, ecce damus id et nos, ut patriarcham faciamus nostrum monachum, quia cunctus populus et una clericorum chorus non ferunt patriarcham Marcum." rex ut eam orationem audivit, risit equidem, et diu haesit cogitabundus, reputans cum animo suo quanta vis esset invidiae, quanta stultitia Romanorum, et quam parum in via dei ambularent. tum respondens dixit "ita certe est: pollicitus fuit hos mille ducatos patriarcha." hoc sultanus eo consilio respondit, ut legem novam sanciens initium induceret: quicunque fieret patriarcha, principium felicius a munere maiestati ipsius dando duceret. at miserandus patriarcha Marcus tale nihil neque dixerat neque promiserat. sola (pia scilicet) calumnia, uti diximus, hoc educendi ipsius e solio causa commenta fuerat. tunc sultanus, ut aurum illud accepit, dixit "quoniam igitur iste cuncto populo invisus est, sane deiicite eum, et create illum quem vultis." confestim itaque Marco patriarchatum abrogarunt invito, per detestandam iniustitiam, eumque inde expulerunt.

V. P. SYMEON HIEROMONACHUS, Trapezuntius.

Expulso Marco et concilio advocato, antistites sacrorum suffraga-

ἀρχιερεῖς καὶ ἔκαμαν τοὺς ψήφους τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Συμεὼν τοῦ Τραπεζοντίου, καὶ μετὰ τοὺς ψήφους ἔδωκαν τὰ δύο μηνύματα, τὸ μικρὸν καὶ τὸ μέγα, καὶ τὴν χειροτονίαν ἔκαμαν, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ Ἡρακλείας, καὶ εἰς τὸν ὑψη- 126
λότατον πατριαρχικὸν θρόνον τὸν ἀνέβασαν. τὸν δὲ πρώην πατριάρχην, κύριν Μάρκον, τὸν ἀναθεμάτιζαν οἱ κληρικοὶ καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ ἔρρυκταν πέτραις ἀπὸ τῆς στράταις καὶ ἀπὸ τοὺς φόρους, καὶ ἔκαμναν κουμούλια μὲ ταῖς πέτραις, ἀναθεματίζοντες αὐτὸν ὡς ὅτι ἔβαλε κακὴν νομὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ αὐτός, ὡς εἴπαμεν, εἴδησιν καμίαν δὲν ἤξευρε. λοιπὸν δὲν εἶχε τί νὰ κάμῃ ὁ ἐλεεινός· μόνον ἐκαθέζετον, καὶ ἐκαρτέρειε πότε νὰ γένει σύνοδος, νὰ κριθῇ ἡ μεγάλη ἀδικία ὁποῦ ἔγινεν εἰς αὐτόν. καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ μηδὲν γράφει εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς περὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ συκοφαντίας αὐτοῦ.

Περάσαντα δὴ μερικὸς καιρὸς ἐσυνάχθησαν πολλοὶ ἀρχιερεῖς, μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι, καὶ ἔγινε σύνοδος μεγάλη διὰ νὰ ἐξετάξουν τινὰς ὑποθέσεις ἐκκλησιαστικάς. ἐκεῖ οὖν ἐνεφανίσθη ὁ αὐτὸς πρώην πατριάρχης, κύρις Μάρκος, βοῶντα ὅτι ἀδίκως καὶ παραλόγως τὸν εὔγαλαν ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου· καὶ ἐγένετο μεγάλη σύγχυσις καὶ σκάνδαλα περὶ τούτου. ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ συνόδῳ τῶν ἀρχιερέων ἦτον ἕνας ἀπ' αὐτοὺς καὶ ὁ Φιλιππουπόλεως, κύρις Διονύσιος· ὁ ὁποῖος

tionem de praedicto Trapezuntio Symeone inierunt. qua finita utramque ei significationem fecerunt, minorem et maiorem. inde ad declarationem eius progressi sunt, renuntiante ipsum Heracleensi metropolita, et in sublimi patriarchico suggesto collocarunt. antecessorem vero eius Marcum detestati sunt non ipsi modo clerici, sed etiam de plebe multi; eumque lapidibus incesserunt tum in viis tum in quovis foro; cumulisque saxorum in titulum congestis anathemate detestabilem fecere tanquam pessimi in ecclesiam introducti moris auctorem, cum tamen, quemadmodum dictum, totius ipse rei ignarus esset. nihil ergo ab eo tempore miser agere habebat, sed patienter sedens expectabat, si quando synodus cogeretur, in qua causae suae, summa iniuria affecti, cognitio et diiudicatio fieret. nec requiem sibi dabat quin ad pontifices de calumnia, qua oppressus fuerat, scriberet.

Post aliquod itaque intervallum temporis, convenientibus multis principibus sacerdotum, metropolitis et episcopis, facta est synodus frequens ob quasdam ecclesiasticas controversias et res examinandas ac discutiendas. ibi apparuit et prior patriarcha Marcus, se inique et praeter rationem patriarchico throno deiectum clamitans. unde magna perturbatio et odiosae contentiones extiterunt. aderat tum in

εἶχε μεγάλην καὶ πολλὴν φιλίαν πνευματικὴν μετὰ τῆς κυ-
ρίας Μάρος, τῆς μητρυιᾶς τοῦ αὐτοῦ σουλτάνου· καὶ ἐτίμα
καὶ ἀγάπα αὐτόν, τὸν κύριν Διονύσιον, ὡς πνευματικὸν πατέ-
ραν αὐτῆς. ἔμαθε δὲ τὰ σκάνδαλα τῶν πατριαρχῶν αὐτὴ ἡ
κυρία Μάρω, καὶ ἐδιελογίσθη εἰς τὸν ἑαυτόν της, καὶ εἶπεν
ὅτι νὰ κάμω πατριάρχην αὐτόν, τὸν κύριν Διονύσιον, νὰ
λείψουν καὶ οἱ δύο, καὶ μετὰ τοῦτο θέλουν παύσουν τὰ σκάν-
δαλα, διότι ὅλος ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἱερεῖς τε
καὶ κοσμικός, ἐχωρίσθησαν εἰς δύο, καὶ τὸ ἕνα μέρος ἐζήτουν
τὸν αὐτὸν κύριν Μάρκον καὶ τὸ ἄλλο τὸν αὐτὸν κύριν Συ-
μέων· καὶ ἦτον σύγχυσις μεγάλη καὶ ταραχὴ καὶ εἰς τὴν
μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἰς τοὺς κλη-
ρικούς. ἡ δὲ κυρία Μάρω, ὡς ἠθέλησε νὰ κάμῃ τὸν αὐτὸν
κύριν Διονύσιον, ἐτελείωσε καὶ τὸ ἔργον. καὶ ἔβαλε μέσα εἰς
ἕνα ταψὶν ἀργυρὸν φλωρία χιλιάδας δύο, καὶ τὰ ἐπῆρε, καὶ
ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν αὐτὸν σουλτάνον, βαστόντα καὶ
αὐτά. καὶ ὡς τὴν ἴδεν ὁ σουλτάνος, τὴν ἐρώτησεν ὅτι τί
εἶναι ταῦτα τὰ φλωρία μὲ τὸ ἀργυρὸν ταψίν, ὦ μητέρα;
αὐτὴ δὲ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ὅτι ἔχω ἕναν καλόγηρον ἐδικόν
μου, καὶ παρακαλῶ τὴν βασιλείαν σου νὰ τὸν ἐκάμω πα-
τριάρχην. ἐπῆρε γὰρ ὁ σουλτάνος τὰ φλωρία, καὶ ηὐχαρί-
127 στησε πολλὰ τῆς μητρυιᾶς του, ὁποῦ τοῦ ἔκαμε ταύτην τὴν
αὔξησιν. τότε τῆς λέγει "κάμε, μητέρα μου, ἐκείνω ὁποῦ

concilio Dionysius quoque, Philippopoleos antistes, cui magna gratia et spiritalis familiaritas cum domina Maria, ipsius sultani noverca, intercedebat; quae honore et caritate ipsum ut suum spiritalem patrem prosequebatur. ea cum de patriarcharum contentione et pugna rescivisset, coepit intra se cogitare et dicere "age, ad patriarchicum fastigium producam patrem Dionysium, ut utroque contendentium eliso finis deinceps rixarum et offendiculorum fiat." universus enim Cpolitanus populus, qua sacerdotes qua politici homines, in duas contrarias factiones abierant, una parte Marcum reposcente, altera Symeonem flagitante. ita confusio perturbatioque ingens tum in magnam ecclesiam tum in principes sacerdotes tum in clericos inciderat. interim regina Maria, quod animo conceperat de Dionysio faciendo, id etiam in opus perduxit. duo namque ducatorum milia in lancem argenteam coniecit; cum his ad sultanum accessit, eum adoravit, aurum manibus portans. quam ut ille vidit, interrogavit eam "quid sibi, mea mater, istud auri cum argentea lance vult?" respondit haec "habeo quendam monachum mihi proprium, quem, quaeso, mihi per maiestatem tuam liceat facere patriarcham." accepit sultanus aurum; magnas gratias novercae suae egit, quae tantam ipsi accessionem fecerat. tunc ei dicit

θέλεις." καὶ ἀποστείλας ὁρισμὸν ὁ σουλτάνος, εὔγαλαν τὸν κῦριν Συμεὼν ἐκ τοῦ θρόνου καὶ ἐκ τῆς πατριαρχικῆς τιμῆς καὶ ἀξίας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως.

Ὡς οὖν ἀπεδιώχθη ὁ αὐτὸς κῦρις Συμεὼν, ἐψήφισαν πατριάρχην τὸν αὐτὸν κῦριν Διονύσιον, καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα μετὰ τὸν ἑσπερινόν. ἐκάθισαν αὐτὸν ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ πατριαρχικῷ μεγάλῳ θρόνῳ. καὶ δὲν εἶχε πλέον τίνα κάμῃ ὁ αὐτὸς κῦρις Συμεὼν, ἐπειδὴ καὶ ὁ σουλτάνος ὅρισεν τοῦτο. γέγονε δὲ ἡ παροιμία δήλη "τῶν δύο δερνόντων ὁ τρίτος πρῶτος," ἤγουν, κατὰ τὸν κοινὸν λόγον, ὅταν δέρνονται οἱ δύο καὶ ἀποκάμουν καὶ ἀποσταθοῦν ἀπὸ τὸν δαρμόν, ὅταν ἔλθῃ ἄλλος τρίτος ἀπάνω εἰς αὐτούς, γίνεται πρῶτος, ἔσοντας ὁποῦ τοὺς εὑρίσκει καὶ τους δύο ἀποκαμομένους ἀπὸ τὸν δαρμόν, καὶ δὲν δύνουνται νὰ πολεμήσουν μετ' αὐτοῦ. ἔτζη ἔγινε καὶ εἰς τοὺς ἄνωθεν πατριάρχας· καὶ ὁ μὲν κῦρις Συμεὼν ἀνεχώρησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στενημάχου, ὁ δὲ κῦρις Μάρκος ἔλαβε τὸν θρόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν παρὰ τῆς συνόδου, καὶ ἀρχιεράτευσεν ἐκεῖ ὀλίγον, καὶ ἀπέθανε.

Ὁ δὲ κῦρις Διονύσιος αὐτός, ὁ πατριάρχης, ἔκαμε χρό-

"fac, mea mater, istud quod vis." cumque mandatum sultanus misisset, abductus est e throno Symeon, patriarchico honore et dignitate spoliatus.

VI. P. DIONYSIUS metropolita Philippopoleos.

Exacto ad hunc modum Symeone, patriarcham suffragiis crearunt proceres sacri Dionysium, primo minus ei dantes indicium, dein etiam maius post vespertinum cantum. tum in excelsissima magni patriarchici throni luce collocarunt. nec poterat rem impedire Symeon aut quicquam contra facere, quia tota sultani mandato gesta est. in hoc veritas proverbii comprobata fuit: "aliquo pari certante vincit tertius." cuius sententia est: duobus inter se contendentibus et defatigatione a certando desistentibus, si quis superveniat tertius, eum fieri primum, propterea quod illos inveniat illa decertatione defessos et iam ad resistendum invalidos. hoc equidem praedictis accidit patriarchis. quocirca Symeon discessit, Stenimachi coenobium ingrediens, Marcus autem apud Achridenses archiepiscopi sedem a synodi patribus accepit; cui muneri cum ad breve tempus praefuisset, diem suum obiit.

Enimvero Dionysius, illorum successor, octo annos patriarcham

νους ὀκτὼ πατριάρχης· ἦτον δὲ ἡ πατρίδα αὐτοῦ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ἤγουν ἀπὸ τὸν Μοραίαν, καὶ ἦλθεν ἐδῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μικρὸν παιδί, καὶ ἦτον εἰς τὴν μονὴν τῶν Μαγγάνων, καὶ ἔγινεν ὑποτακτικὸς κυροῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, λέγω τοῦ Ἐφέσου. καὶ αὐτὸς τὸν ἀνάθρεψε, καὶ τὸν ἔμαθε καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ τὸν ἐδίδαξε καὶ τὴν μοναστικὴν πολιτείαν τῆς καλογερικῆς, καὶ τὸν ἐχειροτόνησε διάκον καὶ ἱερέαν· καὶ ἦτον μετ' αὐτοῦ ἕως ὅλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ, τοῦ γέροντος, αὐτοῦ τοῦ Ἐφέσου. καὶ ὅταν ἐπολέμησε ταύτην τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ αὐτὸς σουλτάνος ὁποῦ τὴν ἐπῆρε, εὑρέθη τότε καὶ ὁ αὐτὸς κύρις Διονύσιος ἐδῶ, καὶ ἐπῆραν αὐτὸν αἰχμάλωτον μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν Χριστιανῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. ἀγόρασε δὲ αὐτόν, τὸν κύριν Διονύσιον, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἕνας ἄρχων ὀνόματι Κυρίτζης, καὶ τὸν ἐλευθέρωσε. καὶ ἀπὸ τὴν καλὴν ἀρετὴν ὁποῦ εἶχεν ὁ αὐτὸς κύρις Διονύσιος, ἔγινε μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρ-
128 χου Σχολαρίου. εἶτα καὶ πατριάρχης ἐγένετο. καὶ ὡσὰν ἦτον εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ὁ ἐχθρὸς καὶ πολέμιος τῶν Χριστιανῶν, λέγω ὁ διάβολος, ἐφθόνησε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν κατάστασιν ὁποῦ εἶχεν ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔβαλε καὶ ἔσπειρε ζιζάνια καὶ σκάνδαλα εἰς τοὺς κληρικούς, καὶ ἐσυκοφάντουν τὸν αὐτὸν πατριάρχην ὅτι εἶναι περιτετμημένος

egit. erat patria eius in Peloponneso, quae nunc Moraea dicitur; aetateque puerulus huc Cpolin venerat et in Manganorum monasterio vixerat. ibi Marco Eugenico Ephesi metropolitae se subdiderat ministrum; qui ei victum praebens in sacris etiam literis instituerat et ad severam monasticae vitae gravitatem informaverat diaconumque et presbyterum ordinaverat. perseveraverat itaque cum hoc Ephesio sene ad omnes dies vitae eius. obsessa deinde a sultano urbe fuit intus etiam Dionysius hic; et expugnata captus est cum aliis multis Christianis, viris feminis et pueris. abductum autem Adrianopolin emit vir quidam primarius nomine Cyritza, et in libertatem vindicavit. ea deinde virtute Dionysius enituit ut metropolita Philippopoleos factus sit, a patriarcha Scholario declaratus. tandem illustrem quoque patriarchae gradum consecutus est. postquam hoc modo patriarchicum obtinuit thronum, cum nihil tam prodesset ecclesiae Christi quam pax et tranquillus rerum status, ecce inimicus humani generis et irreconciabilis hostis Christianorum eam felicitatem, quam tunc ecclesia habebat, ei invidit, immittens et disseminans infelix lolium et offensionis plena odia in clericorum animos, ut improbissimam de patriarcha calumniam spargere non dubitarent, ipsum fuisse

ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τὸν ἔκοψαν, ὅταν τὸν ἐπῆραν σκλάβον ἐδῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἐσυνήχθη δὲ περὶ τῆς τοιαύτης κατηγορίας σύνοδος μεγάλη ἀρχιερέων, μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων. καὶ καθίσαντες ἐν τῷ ἱερῷ κριτηρίῳ, μετὰ καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηγμένων καὶ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ κοινοῦ λαοῦ· καὶ ὡς ἐκάθισεν ἡ ἱερὰ σύνοδος, ἦλθαν ἔμπροσθεν οἱ ἔλεγχοι αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τινὲς ἐκ τῶν τοῦ κλήρου, καὶ ἔλεγαν καὶ ἐβόουν ὅτι ναὶ ἀληθῶς περιτετμημένος ἔναι ἀπὸ τοὺς Τούρκους. ὁ δὲ πατριάρχης ὄμνυε μετὰ φρικτῶν ὅρκων ὅτι τὰ ὅσα λέγουν δὲν εἶναι ἀληθινά· μόνον ἀδικία καὶ συκοφαντία ἔναι. ἀμὴ αὐτοὶ δὲν ἔστεργαν τοὺς ὅρκους αὐτοῦ· μόνον περισσοτέρως ἐβόουν ὅτι περιτετμημένος ἔναι. ἀκούοντα δὲ ἡ σύνοδος ταῦτα ἐθαύμαζε, καὶ τινὲς μὲν ἐπίστευαν τοῦτο καὶ τινὲς δὲν τὸ ἐπίστευαν. ὁ δὲ πατριάρχης ἐβλέποντα τοὺς ἐλέγχους καὶ ἐχθροὺς αὐτοῦ, ὅτι θέλουν νὰ τὸν κατακυριεύσουν μὲ τὰ ψέματα, δὲν εἶχε τίνα κάμῃ διὰ νὰ φανῇ ἡ ἀλήθεια καὶ πῶς αὐτοὶ λέγουν ψέματα. ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. καὶ ἔτζη ἐσηκώθη καὶ ἐσταμάτισεν ὀρθὸς μέσα εἰς τὴν μέσιν τοῦ πλήθους τοῦ λαοῦ, καὶ ἐσήκωσε ταῖς ἄκραις τῶν ῥουχῶν αὐτοῦ ὁποῦ ἐφόριε, καὶ ἔδειξε

circumcisum a Turcis, idque illo tempore quo Cpoli captivum in servitutem abduxissent. convocata fuit, huius criminationis cognoscendae causa, ampla synodus freqaentibus pontificibus metropolitis archiepiscopis et episcopis. qui cum in S. iudicio consedissent, advocatis quoque venerabilibus magnae ecclesiae clericis, congregatis item principibus de nobilitate viris ac tota populi multitudine, considente iam S. synodo progrediuntur in medium accusatores patriarchae, qui erant ex clericorum coetu. asseverant, nec sine clamore ac maiore vocis contentione, se vere hoc dicere, patriarcham a Turcis circumcisum esse. patriarcha contra severissime iurare, ea quae ipsi dicant nequaquam esse vera, sed iniquissimum et impudentissimum mendacium. illi vero nihil loci iuri iurando eius relinquere, sed tantum maiore voce instare, et contendere circumcisum esse. patres et qui concilio aderant, mirabantur haec audientes, quibusdam crimen verum esse credentibus, aliis autem fidem derogantibus. quamobrem patriarcha, cernens vim et vehementiam adversariorum suorum; eos hoc solum agere, quomodo putidissimis ipsum mendaciis perfunderent; quo se verteret non habebat, ut veritas in lucem veniret et ipsorum calumnia patefieret. quia ergo pernegando et sanctissime iurando nihil proficiebat, ex necessitate ad remedium legibus non

*νους ὀκτὼ πατριάρχης· ἦτον δὲ ἡ πατρίδα αὐτοῦ ἀπὸ τὴν
Πελοπόννησον ἤγουν ἀπὸ τὸν Μοραίαν, καὶ ἦλθεν ἐδῶ εἰς
τὴν Κωνσταντινούπολιν μικρὸν παιδί, καὶ ἦτον εἰς τὴν μονὴν
τῶν Μαγγάνων, καὶ ἔγινεν ὑποτακτικὸς κυροῦ Μάρκου τοῦ
Εὐγενικοῦ, λέγω τοῦ Ἐφέσου. καὶ αὐτὸς τὸν ἀνάθρεψε, καὶ
τὸν ἔμαθε καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ τὸν ἐδίδαξε καὶ τὴν
μοναστικὴν πολιτείαν τῆς καλογερικῆς, καὶ τὸν ἐχειροτόνησε
διάκον καὶ ἱερέαν· καὶ ἦτον μετ' αὐτοῦ ἕως ὅλης τῆς ζωῆς
αὐτοῦ, τοῦ γέροντος, αὐτοῦ τοῦ Ἐφέσου. καὶ ὅταν ἐπολέ-
μησε ταύτην τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ αὐτὸς σουλτάνος ὁποῦ
τὴν ἐπῆρε, εὑρέθη τότε καὶ ὁ αὐτὸς κῦρις Διονύσιος ἐδῶ,
καὶ ἐπῆραν αὐτὸν αἰχμάλωτον μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν Χρι-
στιανῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. ἀγόρασε δὲ
αὐτόν, τὸν κῦριν Διονύσιον, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἕνας ἄρ-
χων ὀνόματι Κυρίτζης, καὶ τὸν ἐλευθέρωσε. καὶ ἀπὸ τὴν
καλὴν ἀρετὴν ὁποῦ εἶχεν ὁ αὐτὸς κῦρις Διονύσιος, ἔγινε μη-
τροπολίτης Φιλιππουπόλεως, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρ-*
128 *χου Σχολαρίου. εἶτα καὶ πατριάρχης ἐγένετο. καὶ ὡσὰν
ἦτον εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ὁ ἐχθρὸς καὶ πολέμιος τῶν
Χριστιανῶν, λέγω ὁ διάβολος, ἐφθόνησε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν
κατάστασιν ὁποῦ εἶχεν ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔβαλε
καὶ ἔσπειρε ζιζάνια καὶ σκάνδαλα εἰς τοὺς κληρικούς, καὶ
ἐσυκοφάντουν τὸν αὐτὸν πατριάρχην ὅτι ἔναι περιτετμημένος*

egit. erat patria eius in Peloponneso, quae nunc Moraea dicitur; aetateque puerulus huc Cpolin venerat et in Manganorum monasterio vixerat. ibi Marco Eugenico Ephesi metropolitae se subdiderat ministrum; qui ei victum praebens in sacris etiam literis instituerat et ad severam monasticae vitae gravitatem informaverat diaconumque et presbyterum ordinaverat. perseveraverat itaque cum hoc Ephesio sene ad omnes dies vitae eius. obsessa deinde a sultano urbe fuit intus etiam Dionysius hic; et expugnata captus est cum aliis multis Christianis, viris feminis et pueris. abductum autem Adrianopolin emit vir quidam primarius nomine Cyritza, et in libertatem vindicavit. ea deinde virtute Dionysius enituit ut metropolita Philippopoleos factus sit, a patriarcha Scholario declaratus. tandem illustrem quoque patriarchae gradum consecutus est. postquam hoc modo patriarchicum obtinuit thronum, cum nihil tam prodesset ecclesiae Christi quam pax et tranquillus rerum status, ecce inimicus humani generis et irreconciabilis hostis Christianorum eam felicitatem, quam tunc ecclesia habebat, ei invidit, immittens et disseminans infelix lolium et offensionis plena odia in clericorum animos, ut improbissimam de patriarcha calumniam spargere non dubitarent, ipsum fuisse

ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τὸν ἔκοψαν, ὅταν τὸν ἐπῆραν σκλάβον ἐδῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἐσυνήχθη δὲ περὶ τῆς τοιαύτης κατηγορίας σύνοδος μεγάλη ἀρχιερέων, μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων. καὶ καθίσαντες ἐν τῷ ἱερῷ κριτηρίῳ, μετὰ καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηγμένων καὶ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ κοινοῦ λαοῦ· καὶ ὡς ἐκάθισεν ἡ ἱερὰ σύνοδος, ἦλθαν ἔμπροσθεν οἱ ἔλεγχοι αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τινὲς ἐκ τῶν τοῦ κλήρου, καὶ ἔλεγαν καὶ ἐβόουν ὅτι ναὶ ἀληθῶς περιτετμημένος ἔναι ἀπὸ τοὺς Τούρκους. ὁ δὲ πατριάρχης ὄμνυε μετὰ φρικτῶν ὅρκων ὅτι τὰ ὅσα λέγουν δὲν εἶναι ἀληθινά· μόνον ἀδικία καὶ συκοφαντία ἔναι. ἀμὴ αὐτοὶ δὲν ἔστεργαν τοὺς ὅρκους αὐτοῦ· μόνον περισσοτέρως ἐβόουν ὅτι περιτετμημένος ἔναι. ἀκούοντα δὲ ἡ σύνοδος ταῦτα ἐθαύμαζε, καὶ τινὲς μὲν ἐπίστευαν τοῦτο καὶ τινὲς δὲν τὸ ἐπίστευαν. ὁ δὲ πατριάρχης ἐβλέποντα τοὺς ἐλέγχους καὶ ἐχθροὺς αὐτοῦ, ὅτι θέλουν νὰ τὸν κατακυριεύσουν μὲ τὰ ψέματα, δὲν εἶχε τίνα κάμῃ διὰ νὰ φανῇ ἡ ἀλήθεια καὶ πῶς αὐτοὶ λέγουν ψέματα. ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. καὶ ἔτζη ἐσηκώθη καὶ ἐσταμάτισεν ὀρθὸς μέσα εἰς τὴν μέσιν τοῦ πλήθους τοῦ λαοῦ, καὶ ἐσήκωσε ταῖς ἄκραις τῶν ῥουχῶν αὐτοῦ ὁποῦ ἐφόριε, καὶ ἔδειξε

circumcisum a Turcis, idque illo tempore quo Cpoli captivum in servitutem abduxissent. convocata fuit, huius criminationis cognoscendae causa, ampla synodus frequentibus pontificibus metropolitis archiepiscopis et episcopis. qui cum in S. iudicio consedissent, advocatis quoque venerabilibus magnae ecclesiae clericis, congregatis item principibus de nobilitate viris ac tota populi multitudine, considente iam S. synodo progrediuntur in medium accusatores patriarchae, qui erant ex clericorum coetu. asseverant, nec sine clamore ac maiore vocis contentione, se vere hoc dicere, patriarcham a Turcis circumcisum esse. patriarcha contra severissime iurare, ea quae ipsi dicant nequaquam esse vera, sed iniquissimum et impudentissimum mendacium. illi vero nihil loci iuri iurando eius relinquere, sed tantum maiore voce instare, et contendere circumcisum esse. patres et qui concilio aderant, mirabantur haec audientes, quibusdam crimen verum esse credentibus, aliis autem fidem derogantibus. quamobrem patriarcha, cernens vim et vehementiam adversariorum suorum; eos hoc solum agere, quomodo putidissimis ipsum mendaciis perfunderent; quo se verteret non habebat, ut veritas in lucem veniret et ipsorum calumnia patefieret. quia ergo pernegando et sanctissime iurando nihil proficiebat, ex necessitate ad remedium legibus non

τὴν σάρκαν αὐτοῦ εἰς ὅλον τὸν λαόν, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, δεξιᾶ καὶ ζερβᾶ, καθὼς ἐκαθεζόντησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ὅλος ὁ λαός. καὶ ὡς ἴδαν τὴν καθαρότητα καὶ παρθενίαν αὐτοῦ, ὅλοι ἐξεπλάγησαν καὶ ἐθαύμασαν, διότι δὲν ἦτον σαρκὸς σημεῖον εἰς αὐτόν, ἤγουν τοῦ αὐλοῦ, εἰ μὴ μόνον ὀλίγον κομάτη τομάρη. καὶ τῆς ὥρας ἡ σύνοδος ἔδραμαν καὶ κατεφίλησαν τοὺς πόδας αὐτοῦ· οἱ δὲ κατήγοροι, ὁποῦ τὸν ἔλεγχαν, πολλὰ ἐντροπιάσθησαν καὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς πολλὰ ὑβρίσθησαν
129 *καὶ ὀνειδίσθησαν. ἔπεσαν δὲ εἰς τὰ ποδάρια τοῦ πατριάρχου, νὰ τοὺς συγχωρήσῃ τὴν ἀδικίαν καὶ συκοφαντίαν ὁποῦ τοῦ ἐκατασκεύασαν. ἀμὴ τελείως δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, οὐδὲ κἂν νὰ γυρίσῃ νὰ τοὺς ἰδεῖ· μόνον ἐσταμάτισε μετὰ παρρησίαν, καὶ ἔβαλεν ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον, καὶ ἀφόρισεν αὐτοὺς ὅλους, ὁποῦ ἐσυνέργησαν καὶ ἐκατασκεύασαν αὐτοῦ ταύτην τὴν συκοφαντίαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἔγραψε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐπαρεκάλουν αὐτὸν νὰ διαμείνῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ἀλλ' αὐτὸς τελείως δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ νὰ μείνῃ εἰς τὸν θρόνον· μόνον ὀγλήγορα εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν πόλιν ἔξω μὲ ὅλον του τὸν*

6. *μέρος δέρματος interpretatur mihi Theodosius* (Zygomalas), Crusius.

comprehensum sibi confugiendum duxit. hac cogitatióne suscepta et apud animum suum confirmata surgit; erecto corpore in medio circumstantis populi stat; oram vestimentorum, quae gestabat, tollit; particulam carnis suae monstrat toti populo, quoquo versus se convertens, pro eo ac sedebant principes sacerdotes et clerici et primores, totus denique populus. apparuit ibi castissimi hominis puritas virginalis, quam cum summa admiratione obstupuerunt, quia nullum carnis indicium in fistula seu virga erat, sed tantum parva pars cutis conspiciebatur. tunc confestim synodus accurrens deosculata est pedes eius. accusatores vero, qui falsum ei crimen intulerant, vehementer pudefacti erubuerunt, multis conviciis et probris a pio coetu proscissi. ergo ad pedes patriarchae se abiicere, veniam iniuriae et scelestissimae criminationis intentatae orare. at ille nullo pacto eis ignoscere, sed ne quidem se ad aspiciendum eos convertere. tantum fidenter et obstinate stetit; collarem et humeralem vestem a se reiecit; eos omnes execratus est qui conflassent in ipsum tantam sycophantiam adiutoresque se praebuissent. postea renuntiationem officii sui inscripsit. ibi tum principes ecclesiae tum concilium universum orant ipsum ut in sua statione permaneat. at nullo modo cedere precibus eorum sustinuit, sed tantum a manendo abhorruit ut mox urbe, cum omni suo peculio et supellectile omnibusque rebus quas

βίον καὶ μὲ ἄλλα πράγματα ὁποῦ εἶχε, καὶ ὑπῆγεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς ἀχειροποιήτου ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κοσινίσσης, ὁποῦ ἔναι πλησίον τῆς Καβάλας. καὶ ἔκαμε μετάνοιαν ἐκεῖ, καὶ ἀνακτήσεις πολλὰς καὶ καλλιεργίας καὶ μέσα καὶ ἔξω ἐκαλλώπισε καὶ εὐτρέπισε. καὶ ἐκαθέζετο καὶ ἔζιεν εἰρηνικῶς καὶ ἀσκανδαλίστως, καὶ εὐλαβοῦντο πολλὰ αὐτὸν ὅ τε ἡγούμενος καὶ οἱ γέροντες καὶ ὅλοι οἱ καλόγεροι.

Ἡ δὲ θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος ἔπεσαν εἰς μεγάλην ἀδδημονίαν, ποῖον νὰ κάμουν πατριάρχην. καὶ ὁμοφώνως ἐπροσκάλεσαν τὸν πρώην.

ΣΥΜΕΩΝ πάλιν ὁ ἄνωθεν, Τραπεζόντιος.

Ὡς γὰρ ἔκλεξαν δευτέραν φορὰν τὸν αὐτὸν πρώην πατριάρχην κύριν Συμεών, ἐπῆραν αὐτὸν καὶ τὸν ἤφεραν εἰς τὴν καθολικὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ θρόνῳ τῷ πατριαρχικῷ, καὶ ἀπέλαβε πάλιν τὸν θρόνον αὐτοῦ. ὅμως ὡσὰν ἔστησαν τοῦτον τὸν κύριν Συμεὼν πατριάρχην, ὑπῆγαν καὶ ἔδωκαν εἰς τὴν πόρτα τοῦ σουλτάνου πεσκέσιον τὰ χίλια φλωρία τὰ πρῶτα, ὁποῦ ἔβαλε τὴν κακὴν ἀρχὴν αὐτὸς ὁ κύρις Συμεών. καὶ ὁ τευτερτέρης δέν τους ἐδέχθη τελείως· μόνον τοὺς ἀπεδίωξεν, ἔσοντας

habebat, exiverit et in monasterium sanctissimae, manu non factae, deiparae Cosinissae, prope Cabalam situm, intraverit. ibi vitam paenitentiae plenam egit, multa monasterii illius instauravit, melius extruxit, eleganter ornavit, ad usus recte paravit. ibi sedens, pace fruens, extra omnes rixas et offensiones vixit, venerantibus ipsum, quantum satis erat, et abbate et senibus et cunctis monachis.

Interim divina et sacra synodus magna conflictabatur difficultate, quemnam alium faceret patriarcham. tandem unanimi consensu et voce advocarunt illum qui antehac patriarcha fuerat, Symeonem.

VII. P. SYMEON denuo superior ille Trapezuntius.

Hunc iterum patriarcham cum legissent, duxerunt in magnam ecclesiam catholicam et in altissima patriarchica sede collocarunt. sic pristinum honorem recepit. hac patriarchae restitutione facta abierunt ad portam seu palatium sultani, ut darent mille ducatos, pescesii nomine seu doni, quod ipsius huius Symeonis culpa in ecclesiam introductum fuerat. at illos plane quaestor accipere noluit, sed adferentes facessere iussit: se in rationibus regii fisci scriptum

νὰ εὕρῃ εἰς τὸ κατάστοιχον τῆς βασιλείας φλωρία χιλιάδας δύο πεσκέσιον, ὅπου τὰ ἔδωκεν ὁ ἄνω γεγραμμένος πρώην πατριάρχης κύρις Διονύσιος. μὴ ἔχοντες δὲ τί νὰ κάμουν ὅ τε πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοί, ἔδωκαν τὰς δύο χιλιάδας, τὰ φλωρία, καὶ ἔτζη εἰρήνευσεν ὁ τευτερτέρης.

Ἔκαμε δὲ ὁ αὐτὸς πατριάρχης εἰς τὸν θρόνον χρόνους τρεῖς, καὶ ἐπέρνα εἰρηνικῶς χωρὶς καμίαν σύγχυσιν ἢ σκάνδαλον. ἀμὴ φθονήσας τοῦτο ὁ τῶν σκανδάλων ἀρχηγὸς καὶ ἐχθρὸς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, ὁ διάβολος, καὶ ἐφάνη εἰς τὴν μέσιν ἕνας ἱερομόναχος ὀνόματι Ῥαφαήλ, τοῦ ὁποίου ἦτον ἡ
130 *πατρίδα του ἀπὸ τὴν Σερβίαν, καὶ εἶχε μεγάλην φιλίαν καὶ παρρησίαν εἰς τὴν πόρτα τοῦ σουλτάνου, ἔσοντας ὁποῦ ἀγάπουν αὐτὸν οἱ πασιάδες. καὶ ὡς εἶχε παρρησίαν εἰς αὐτούς, ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησεν αὐτούς, καὶ ὁμίλησε μετ᾽ αὐτῶν καὶ ἐσυμφώνησε καὶ ἔστερξεν ὅτι νὰ δίδει τὸν καθὲν χρόνον εἰς τὴν πόρτα τοῦ σουλτάνου χαράτζιον φλωρία χιλιάδας δύο. καὶ τὸ πεσκέσιον ἔκαμαν νὰ δίδεται ὁπόταν γίνεται νέος πατριάρχης. ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ πασιάδες ἐδέχθησαν τὸν Ῥαφαὴλ τὸν φίλον αὐτῶν ἀσπασίως, καὶ ἀναφορὰν ἤγουν ἄρτζη περὶ τούτου τῷ σουλτάνῳ ἔκαμαν. καὶ ἀκούσας τοῦτο ἐχάρη πολλά, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔδωκεν ὁρισμόν, καὶ εὔγαλαν τὸν αὐτὸν κύριν Συμεὼν ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου.*

reperire duo milia pescesium, quae Dionysius, antecessor huius, de quo supra scriptum, dederit. cui cum resistere non possent, patriarcha et antistites et clerici sane petitam duorum milium summam dederunt, et ita quaestorem pacaverunt.

Egit hic patriarcha in suo throno triennium, pacate traducens, nulla turbatione aut contentione exorta. id bonum cum offensionum dux et auctor communisque hostis Christianorum, diabolus, ecclesiae invideret, ecce tibi exoritur hieromonachus nomine Raphael, cuius patria alicubi in Servia erat. hic aditum in palatium habebat, multorum amicitia florens, bassis carus. apud quos cum libere agere posset, adit eos supplex, colloquitur, paciscitur, pollicetur se quotannis illaturum in aerarium palatii regii charatzium, h. e. tributum, duo milia aureorum. de pescesio iam convenerat, quod daretur, quando novus fieret patriarcha. bassae postquam haec audierunt, amicum suum Rhaphaelem libenter admiserunt, eaque de re ad sultanum rettulerunt. qui re audita multum delectatus est, statimque Symeonem e patriarchico throno abduci imperavit; quod et factum est.

ΡΑΦΑΗΛ ἱερομόναχος ὁ Σέρβος.

Ἐλθόντων δὲ μερικῶν ἀρχιερέων μετὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν διὰ νὰ κάμουν τὸν Ῥαφαὴλ πατριάρχην, καὶ ὡς ἦλθε, ἔκαμαν τοὺς ψήφους καὶ τὴν χειροτονίαν στανικός τους. καὶ ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Ἀγκύρας, ὅτι ὁ Ἡρακλείας, πρὶν περὶ νὰ συναχθῇ ἡ σύνοδος, τὸ ἔμαθε καὶ ἔγινεν ἀσθενής, καὶ ὁ Καισαρείας καὶ ὁ Ἐφέσου ἔτυχε καὶ δὲν ἦλθα. καὶ ὡς τὸν ἐχειροτόνησαν, τὸν ἀνέβασαν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὡς πατριάρχην. ἔκαμαν δὲ τινὲς στάσιν ὅτι νὰ μηδὲν συλλειτουργήσουν μετ' αὐτοῦ· ἀμὴ ἀπὸ τὸν φόβον τους καὶ στανικός τους ἐσυλλειτούργησαν. ἦτον δὲ φίλος τῆς μέθης πολλὰ καὶ τῆς τραπέζης· καὶ καθ' ἡμέραν, ὅλου τοῦ χρόνου τὰς ἡμέρας, ἴσα ταῖς ὑπήγενε, τόσον νύκτα ὡσὰν καὶ ἡμέρα, καὶ οὔτε ὧρες, οὔτε ἑσπερινὸν οὔτε ὄρθρον, αὐτὸς ποτὲ δὲν ἄκουε. καὶ ὁπότε ἤθελε τὸν ἐγυρέψῃ τινὰς διὰ χρείαν τινὰ πνευματικὴν ἢ διὰ κρίσιν, πάντοτε νηστικὸς δὲν ἦτον, μόνον μεθυσμένος. καὶ ἂν θέλετε νὰ πιστέψετε τοῦτο, τῇ φρικτῇ ἡμέρᾳ τῆς μεγάλης παρασκευῆς εἰς τὴν ἀγρυπνία τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτον μεθυσμένος, καὶ ἔστεκεν εἰς τὸν θρόνον, καὶ ἀπὸ τὴν μέθην

14. ὧρες *hae, ait Theodosius, sunt* καιροὶ ὅτε ᾄδουσιν ἐς ναὸν θεοῦ. Crusius.

VIII. P. RHAPHAEL hieromonachus Servius.

Edicto regio convenerunt nonnulli sacerdotes primarii in magnam ecclesiam ad faciendum patriarcham Rhaphaelem. qui cum venisset, suffragia et designationem aggressi sunt praeter voluntatem suam ordinatus itaque ab Ancyrano est, quia Heracleensis, ante congregationem synodi hoc resciscens, aegrotare coepit. accidit quoque ut Caesariensis et Ephesius non venirent. peracta ordinatione subduxerunt hominem in patriarchicum suggestum ut patriarcham. certi vero quidam seditionem fecerunt, ne cum ipso liturgias facerent: metu tamen perculsi vel inviti una sacris operati sunt. erat porro ebrietati et crapulae multum deditus: imo quotidie per totum anni orbem helluando dies et noctes huiusmodi morum dissolutione traducebat, nullas canonicas horas, nec vespertinas nec matutinas, ipse unquam audiens. quotiescunque aliquis, aut propter necessitatem et usum spiritalem aut propter ius dicendum, ipsum quaerebat, nunquam sobrius erat sed semper ebrius. quod ut magis credatur, aio ipso venerando magnae Parasceues die, quando sanctissimae passionis domini nostri Iesu Christi meditationi invigilandum erat, ipsum vino oppletum fuisse. stetisse quidem in throno, verum prae ebrietate consistere non potuisse, sed de manu eius sceptrum sacrum cecidisse. id humo quidam su-

δὲν ὑπόριε νὰ στέκῃ· μόνον ἔπεφθε τὸ δικανίκιον ἀπὸ τὸ χέρη του, καὶ τὸ ἐπέρναν κάτωθεν, καὶ τὸν ἐξύπνουν, καὶ τοῦ τὸ ἔδωκαν. καὶ ἐμίσησαν αὐτὸν ὁ κόσμος, ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, ἕνα μὲν ἀπὸ τὴν καθημερινὴν μέθην, ἄλλο δὲ καὶ ἀπὸ τὴν γλῶτταν, ὁποῦ δὲν ἐγρίκα Ῥωμαΐικα, μόνον Σέρβικα, διότι, ὡς εἴπαμεν, ἦτον ἀπὸ τὴν Σερβίαν καὶ ὁμίλιε Σέρβικα, καὶ Ῥωμαΐικα τελείως δὲν ἐγρίκα· μόνον εἶχε δραγουμάνον, ὁποῦ ὁμίλιε.

131 Καὶ ὡσὰν ἔλαβε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ὁποῦ ἔταξε ταῖς δύο χιλιάδες τὰ φλωρία, νὰ τὰ δίδει καθὲν χρόνον χαράτζιον, ἦλθε τὸ τέλος τοῦ χρόνου νὰ τὰ δώσῃ. καὶ ἔκραξαν αὐτὸν εἰς τὸ διβάνη οἱ πασιάδες, καὶ ἐζήτησαν αὐτοῦ τὸ χαράτζιον, καθὼς ὑπεσχέθη νὰ δίδει. καὶ τοῦτος οὔτε χαράτζην εἶχεν οὔτε τινὰν βοηθόν, νὰ τοῦ βοηθήσῃ, οὔτε ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς, οὔτε ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας οὔτε ἀπὸ τοῦ λαοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ πασιάδες ὅτι ἐγέλασεν αὐτούς, ἔβαλαν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακήν. καὶ ἔτζη ἐπέρασαν ἡμέραι ὀλίγαι, καὶ ἐζήτησε παρὰ τῶν πασιάδων θέλημα νὰ τοῦ δώσουν, νὰ εὔγῃ ἀπὸ τὴν φυλακήν, νὰ περπατεῖ ἐλεημοσύνη ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, μήπως καὶ συνάξῃ ἀπὸ τὸ χρέος τὸ αὐθεντικόν. καὶ ἔτζη ὅρισαν, καὶ τοῦ ἔβαλαν ἀντὶ τοῦ ἐπιτραχηλίου καὶ ὠμοφορίου ἄλυσσον σιδηρένια βαρέα, καὶ τοῦ ἔδωκαν καὶ ἕναν Τοῦρκον· καὶ τὸν ἔσυρνε

stulerunt eique, cum e somno excitassent, reddiderunt. qua de causa omnibus odio fuit, tum consecratis hominibus tum laicis; idque partim propter quotidianum temulentium, partim propter linguae ruditatem. Graeca enim non callebat, sed tantum Service sciebat, quoniam, ut antea diximus, e Servia genus ducebat. itaque Service loquebatur, Graecam linguam prorsus non intelligebat, sed quando loquendum erat, interprete utebatur.

Cum hoc modo thronum conscendisset, pollicitatione bis mille ducatorum quotannis pro tributo persolvendornm, primus annus elapsus est, et charatzium erat dandum. accersiverunt ergo ipsum bassae in senatum, postulantes ab eo promissum charatzium. at iste simplex nec charatzium habebat, nec quemquam qui ipsi succurreret, non clericum, non primarium virum, non de populo ullum. videntes ergo bassae se ab ipso delusos esse, compegerunt miserum in carcerem. elapsis aliquot diebus petiit sibi facultatem a bassis dari e custodia exeundi ob cogendam a Christianis stipem, si forte ex eleemosynae collectione posset, quod fisco debebat, persolvere paruerunt illi: sed loco indumenti colli et humerorum catenam ei ferream gravem iniecerunt, adiuncto Turca, qui eum trahebat et custodiebat.

καὶ τὸν ἐφύλαγε. καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐπερπάτιε μὲ τὴν ἅλυσσον καὶ ἐζήτει ἤτοι ἐσύναζε, τὰ ἔτρωγε καὶ τὰ ἔπινε, καὶ ἀπέθανε κακῶς ὁ ταλαίπωρος.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου ἐσυνάχθη σύνοδος μεγάλη μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων, κληρικῶν ἡγουμενῶν ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἁπλῶς ἄλλων ἱερέων, ἀρχόντων, χρησίμων ἀνδρῶν καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ. καὶ συνεβουλεύθησαν ποῖον νὰ κάμουν πατριάρχην. ὅμως ἦσαν εἰς μεγάλην ἀπορίαν διὰ νὰ εὕρουν ἄξιον ἄνδρα, ὁποῦ νὰ πιάσῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὴν ἐποιμαίνει ὀρθῶς καὶ δικαίως.

ΜΑΞΙΜΟΣ ὁ λόγιος καὶ σοφώτατος πολλά.

Θεοῦ σοφίᾳ, κοινῇ γνώμῃ ἐψήφισαν αὐτὸν τὸν θεολογικώτατον Μάξιμον, ὁ ὁποῖος ἦτον μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ταύτης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὀνόματι Μανουήλ· ὁποῦ τοῦ ἔσχισαν τὴν μίτην διὰ ὁρισμοῦ τοῦ σουλτάνου, διὰ νὰ μηδὲν πατηθῇ ὁ νόμος ὁποῦ ἐπροεγράψαμε, διὰ ὄνομα τοῦ πρωτοβεστιαρίου τῆς Τραπεζοῦντος, ὁποῦ ἐζήτει νὰ ἐπάρῃ τὴν μοιχαλίδα, καὶ τὴν ἐπῆρε. ἔκαμαν δὲ αὐτὸν τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην καλόγηρον καὶ ἐμετονόμασαν αὐτὸν

quocunque igitur catenatus veniebat, mendicabat, et quae colligebat, in cibum ac potum vertebat. ita misere hanc aerumnosam vitam reliquit.

Hoc e vivis sublato coacta fuit frequens synodus, concurrentibus metropolitis archiepiscopis et episcopis, clericis, abbatibus, prioribus et aliis sacerdotibus, nec non nobilibus viris, et quos interesse referebat, denique multitudine plebeia. hi consultarunt inter se quemnam in locum patriarchae sufficerent. tunc in magna difficultate disquisitionis erant, ut aliquem tanto honore dignum invenirent, qui ecclesiae Christi curam suscipiens eam recte et iuste, sicut bonum pastorem decet, administraret.

IX. P. MAXIMUS vir longe doctissimus.

Sapienti tandem providentia dei, unanimi sententia legerunt divinarum rerum scientissimum virum, qui antea Manueli nomen habens postea Maximus nuncupatus fuit. erat is ille magnus magnae nostrae ecclesiae ecclesiarcha, cuius nasus imperio sultani fissus fuerat, quod pati noluerat conculcari legem, sicut supra scripsimus, Trapezuntii protovestiarii causa, qui adulteram ducere malo exemplo studuerat, sicut et duxit. hunc ecclesiarcham fecerunt monachum et

Μάξιμον. καὶ ἔτζη τοῦ ἔδωκαν τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα μετὰ τὸν ἑσπερινόν. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον λειτουργίας γενομένης, συναγμένου παντὸς τοῦ λαοῦ, ἱερωμένων καὶ κοσμικῶν, ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ὁ Ἡρακλείας πατριάρχην εἰς τὴν παμμακάριστον, γενομένης παρρησίας μεγάλης καὶ εὐτα-
132 *ξίας. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔβαλαν ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ θρόνῳ τῷ πατριαρχικῷ, δώσαντες αὐτοῦ ἐπὶ χεῖρας καὶ τὸ δικανίκιον, ψαλλόντων τῶν ψαλτῶν, ὡς σύνηθες, τὸν δεσπότην καὶ ἀρχιερέαν. καὶ οὕτως εὐλόγισε τὸν λαὸν τοῦ κυρίου. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπῆραν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες μὲ τὰ πεντακόσια φλωρία, τὸ πεσκέσιον, καὶ ὑπῆγαν, καὶ ἐφίλησε τοῦ σουλτάνου τὸ χέρη, καὶ τὰ φλωρία εἰς τὴν πόρταν αὐτοῦ ἔδωκε. καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ καθενὸς χρόνου ἔδειδαν ταῖς δύο χιλιάδες, τὰ φλωρία, τὸ χαράτζιον.*

Πατριαρχεύοντος δὲ αὐτοῦ, τοῦ κυροῦ Μαξίμου τοῦ λογίου, ὅλα τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπερνοῦσαν εἰρηνικὰ καὶ ἀσκανδάλιστα, ἔσοντας ὁποῦ ἐξεριζώθησαν τὰ σκάνδαλα ἀπὸ τὸ μέσον καὶ ἔμεινεν ἡ κατὰ θεὸν ἀγάπη. ἐποίμαινε γὰρ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου, καὶ δὲν ἔπαυε καθ' ἑκάστην κυριακὴν καὶ εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ θεομητορικὰς νὰ διδάσκει ἐπὶ ἄμβωνος τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἦτον λογιώτατος καὶ γλυκὺς εἰς τοὺς λόγους του,

pro Manuelo Maximum nominaverunt. tunc ei dederunt minorem significationem et post vespertinum cantum maiorem. postridie, cum liturgia celebraretur, toto populo congregato tum sacri ordinis tum secularis, declaravit ipsum Heracleensis patriarcham in pammacaristae templo, magna frequentia, solemnitate et bono ordine. tum apprehensum in sublimi patriarchatus throno statuerunt, dato etiam pastorali baculo in manum, musicis interea psalmorum cantu dominum et sacrorum principem de more celebrantibus. tum ipse benedictionem populo domini dedit. his ad hunc modum peractis duxerunt ipsum pontifices clerici et primores, cum 500 aureis, pescesii causa, ad sultanum; cuius ipse manum osculatus illam pecuniam in portam intulit. deinceps in cuiusque anni exitu binorum milium ducatorum charatzium dederunt.

Sub hoc patriarcha ecclesiae status perbonus fuit, rebus pacifice et sine dissensione ulla procedentibus, utpote dissidiis e medio sublatis et caritate divina manente. pascebat ille gregem sibi commissum institutione pietatis et informatione animorum ad praecepta dei. non cessabat quin singulis dominicis diebus, et festis tum Christi tum matris eius virginis, de suggesto doceret populum Christi, quia cum singulari eruditione pollebat, tum ex ore eius concionantis et

ὁποῦ ἐδίδασκε καὶ ὁμίλιε. εἶχε δὲ γλῶττα θαυμαστή, καὶ ἅπλωνε τοὺς λόγους του μὲ πολλὰ παραδείγματα τῆς θείας γραφῆς εὐμορφώτατα, ὁποῦ ἐκατανύγετον πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου· ὁποῦ τινὰς ἄλλος σοφώτατος τοῦ καιροῦ ἐκείνου δὲν ἔσωνεν αὐτὸν εἰς τὰς χάριτας. τόσος γὰρ μέγας ἦτον εἰς τὴν θεολογίαν ὅτι τὸ ὄνομά του καὶ ἡ φήμη του ἠκούσθη εἰς τὸν σουλτάνον. καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔστειλε πρὸς αὐτὸν ὅπως νὰ τοῦ γράψῃ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἁγίου συμβόλου τῆς πίστεως ἡμῶν, ἤγουν τὸ "πιστεύω εἰς ἕνα θεόν, πατέρα παντοκράτορα." λοιπὸν ὁ πατριάρχης ἔκαμε τὴν ἐξήγησιν, καὶ ἔγραψεν αὐτὴν θεολογικὰ καὶ τεχνικὰ ὡς σοφώτατος ὁποῦ ἦτον, καὶ τὴν ἀπέστειλε τοῦ σουλτάνου. καὶ ὡς τὴν ἔλαβεν, ἐχάρη πολλά, ὡς ἄκουσε τὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ.

Ἦσαν δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ μέσα εἰς τὸ σαράγη τοῦ σουλτάνου εὐγενέστατοι καὶ πεπαιδευμένοι ἐκ τὴν Τραπεζοῦντα. ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦτον ὁ ἕνας, υἱὸς τοῦ Ἀμηρούτζη, ὁ Μεχεμὲτ πεῒς, λογιώτατος καὶ σοφώτατος εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα καὶ εἰς τὸ Ἀραβικόν. τόσον γὰρ ἦτον σοφώτατος ὅτι τὰ βιβλία τὰ ἐδικά μας τῶν Χριστιανῶν τὰ ἐμεταγλώττισε εἰς τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσα διὰ ὁρισμοῦ τοῦ σουλτάνου. ὁ γὰρ σουλτάνος δὲν ἔπανε ποτὲ νὰ μηδὲν ἐρωτᾷ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμηρούτζη ὡς σοφὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄλλους σοφοὺς ὁποῦ

docentis melle dulcior fluebat oratio. linguam quippe copia et suavitate mirabilem habebat, doctrinasque suas multis sacrarum literarum exemplis pulcherrime explicans illustrabat, ita ut motum afferret cuiusvis hominis animo eumque compungens. sane quanquam complures illo tempore doctissimi viri inveniebantur, nemo abundantia et venustate orationis cum ipso adaequari poterat. tam excellens enim theologus erat ut celebritas nominis eius ad sultani aures perveniret. ac mox ad ipsum misit, ut sibi explicationem S. symboli fidei nostrae "credo in unum deum, patrem omnipotentem" conscriberet. proinde in ea commentatione patriarcha elaboravit, omninoque theologice, et artificiose pro eximia sapientia sua absolvit, atque ad sultanum misit. qui ut accepit et sententiam eius percepit, magna voluptate affectus est.

Vivebant illa tempestate in palatio regio nobilissimi et eruditi homines, ex urbe Trapezunte orti, e quibus erat unus Amerutzae filius, Mechemeta begus, doctissimus et scientissimus tum Graecarum tum Arabicarum literarum: tanta namque in ipso doctrina erat ut libros nostros, Christianam religionem continentes et alios, iussu sultani in Arabicam transferret linguam. nunquam enim finem ex eo, ut erudito homine, et ex aliis doctis aulicis de fide Christiana sclsci-

εἶχε μέσα εἰς τὸ σαράγη του, περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι τὰ ἐξηγήθησαν καταλεπτῶς· καὶ εἶχε
133 χαρὰν μεγάλην, ἀκούοντα ταῦτα. μέσα δὲ εἰς ὅλα τοῦ εἶπαν ὅτι τῶν Χριστιανῶν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ὅσους ἀφωρίζουν νομίμως εἰς πταίσιμον ὁποῦ νὰ σφάλουν, καὶ δὲν σώζουν ζῶντάς τους, νὰ διορθοῦν καὶ νὰ λατρευτοῦν εἰς ἐκεῖνο τὸ πταίσιμον ὁποῦ ἀφορίσθησαν, ἡ γῆς δὲν λύει τὸ κορμὴ ἐκείνω τοῦ ἀφωρισμένου, ἀμὴ μένουν ὡσὰν τύμπανα· καὶ ἂν περάσουν καὶ χίλιοι χρόνοι, αὐτὰ δὲν τὰ τρώγη ἡ γῆς τελείως· μόνον στέκονται ἀκέραια, καθὼς τὰ ἔθαψαν. ἐρώτησε δὲ αὐτοὺς ἐὰν δύνωνται νὰ συγχωρηθοῦν, πάλιν νὰ διαλύσουν τὰ κορμία αὐτῶν· καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν ὅτι δύναται. ὡς δὲ ἤκουσε τοῦτο τὸ παράδοξον μυστήριον, ἔφριξε καὶ ἐθαύμασε, καὶ πλέον ἄλλη καμίαν ἐρώτησιν δὲν ἐρώτησε· ἀμὴ ἐν τῷ ἅμα ἐμήνυσε τοῦ πατριάρχου ὅτι νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον ἀφωρισμένον, ὁποῦ νὰ ἔχει πολὺν καιρὸν ἀπεθαμένος. ὁ δὲ πατριάρχης ἀκούσας τοῦ σουλτάνου τὸ μήνυμα ἐξεπλάγη, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔκραξε τοὺς κληρικούς, καὶ εἶπε τὸ μήνυμα τοῦ σουλτάνου· καὶ ἐθαύμασαν. ἦλθε δὲ ὁ πατριάρχης εἰς μεγάλην ἀδδημονίαν μετὰ τῶν κληρικῶν, ποῦ νὰ εὑρεθῇ τοιοῦτος παλαιὸς ἀφωρισμένος. καὶ δὲν εἶχαν τί νὰ κάμουν διὰ τὴν ὥραν· καὶ ἐζήτησαν τοῦ σουλτάνου διορίαν ὀλίγας ἡμέ-

tandi sultanus faciebat; qui ei quoque articulatim et exquisite capita et sententiam eius edisseruerunt. e quarum rerum auscultatione magnam ipse capiebat voluptatem. inter cetera quae ei indicarunt, etiam hoc dixerunt, quoscunque Christiani pontifices et sacerdotes legitime ob peccatum aliquod admissum sacro coetu eiiciant, nec occupent eos, dum in vivis sint, emendare, ut expientur ab illo lapsu propter quem eiecti fuerunt, eorum cadavera, ita in exilio spiritali mortuorum, non dissolvi a terra, sed remanere tympanorum instar inflata, nec, si mille etiam transierint anni, omnino a terra consumi, sed restare integra, sicuti humata fuerint. interrogavit amplius num iidem possent, data absolutione, rursus dissolubilia facere ea corpora. responderunt illi posse. ipse miraculo hoc audito admiratus cohorruit, nec aliud praeterea quicquam interrogavit, sed confestim patriarchae nuntiari iussit, quaereret hominem communione ecclesiae exterminatum, ante longum tempus vita defunctum. patriarcha accepto eo nuntio exterritus est; ac statim accitis clericis sultani verba exposuit; qui mirati sunt. incidit patriarcha cum ipsis in gravem curam, huc illuc cogitationes volventes, ubinam tale iamdudum excommunicationi immortui hominis cadaver reperiri posset. cumque nihil ipsis, quid facerent, in praesentia in mentem veniret, aliquot dierum spa-

ρας. καὶ ὡς ἔλαβαν τὴν διορίαν, ἐδιαλογίζοντο ποῦ νὰ εὑρεθῇ τοιοῦτος ἀφωρισμένος. καὶ οὕτως ἐνθυμήθησαν τινὲς γέροντες ἀπὸ τοῦ κλήρου ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ πρώην πατριάρχου, κυροῦ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, ἦτον μία παπαδία χήρα πολλὰ εὔμορφη, καὶ εἶχεν ὁσπήτιον ἔξωθεν τοῦ πατριαρχείου, καὶ ἐκαθέζετο καὶ ἐπορνεύετο φανερῶς. ὁ δὲ πατριάρχης μαθὼν τοῦτο ἐνουθέτησεν αὐτὴν πολλά, ἵνα παύσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν, νὰ συγχωρηθῇ· καὶ αὐτὴ περισσοτέρως ἔτρεχεν εἰς τὴν ἀσωτίαν. καὶ ὁ πατριάρχης δὲν ἔπαυε νὰ τὴν ἐλέγχῃ καὶ ὀνειδίζῃ, κατὰ μόνας καὶ φανερῶς, ἔμπροσθεν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν. αὕτη δὲ ἡ ταλαίπωρος, σοφισθεῖσα ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἐκατηγόρησε τὸν πατριάρχην ὅτι, ὅταν ἔκραζεν αὐτὴν νὰ τῆς ὁμιλήσῃ μυστικά, ἠθέλησε νὰ τὴν ἐδυναστεύσῃ, νὰ ἁμαρτάνῃ μετ' αὐτῆς. ἀκούσας δὲ τοῦτον τὸν φοβερὸν λόγον τῆς ἀδίκου κατηγορίας ἐξεπλάγη. ἠκούσθη δὲ τοῦτο τῆς κατηγορίας τοῦ πατριάρχου εἰς ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς ὅλους τοὺς πλησίον τόπους, καὶ ἄλλοι μὲν τὸ ἐπίστευσαν καὶ ἄλλοι δὲν τὸ ἐπίστευσαν. ὁ δὲ πατριάρχης δὲν εἶχεν ἄλλο τί νὰ κάμῃ· μόνον μιᾷ δεσποτικῇ ἑορτῇ ἐπροσκάλεσεν ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὺς καὶ 134
ἐλειτούργησε, καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐξεφώνησε καὶ εἶπε ὅτι εἰς τοὺς λόγους ὁποῦ εἶπεν ἡ παπαδία κατ' αὐτοῦ, εἰ μὲν

tium ad dispiciendum a rege petierunt. quo accepto animum per omnia versantes de tali cadavere cogitant. tandem recordantur seniores quidam de clero fuisse tempore superioris patriarchae Gennadii Scholarii viduam quandam a sacerdote relictam, pulchritudine conspicuam, quae domum extra patriarcheum habens quaestum corpore haud obscure vulgato fecerit. patriarcham re cognita increpuisse ipsam diligentissime monendo, finem faceret peccandi, quo paenitentia acta veniam consequeretur. sed id frustra fuisse, muliere laxioribus habenis se ad libidines incitante. patriarcham interim non cessasse a redarguendo et obiurgando, nec id seorsim solum, sed etiam aperte, coram proceribus sacris et clericis. at illa misera diaboli instinctu patriarcham accusat: eum, quando ipsam ad secretam collocutionem accersierit, conatum esse ad nefarium facinus vi pertrahere. ipse atrocis criminis indigna accusatione audita totus obstupuit. ea criminatio per totam Cpolin percrebuit et in vicinia tota, quibusdam veram credentibus, aliis fidem derogantibus. patriarcha quid faceret? aliud nihil remedii erat nisi hoc. quodam dominico festo accersitis pontificibus et clero liturgiam facit, eaque finita clarissima voce dicit, si illa verba, quae sacerdotis vidua in ipsum dixerit, vera sint, se ei ignosci a deo et felicitatem dari eiusque mortuae dissolvi

καὶ δικαίως ἐλάλησε, νὰ ἔναι συγχωρημένη καὶ εὐλογημένη παρὰ Θεοῦ καὶ μετὰ θάνατον λελυμένον τὸ σῶμα αὐτῆς· εἰ δὲ καὶ ἀδίκως ἐσυκοφάντησεν αὐτὸν εἰς ταύτην τὴν κατηγορίαν ὁποῦ εἶπεν, ἔχει αὐτὴν ἀφωρισμένην καὶ ἀσυγχώρητην καὶ ἄλυτην παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος. καὶ ὢ τοῦ θαύματος, εἰς ἡμέρας σαράντα τὴν ἔκοψεν ἡ θεία σπάθη τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ λυσιντερία, καὶ ἀπέθανε κακῶς, καὶ ἔθαψαν αὐτήν, καὶ ἡ γῆς δὲν τὴν ἔλυσε· μόνον ἔστεκεν ἄλυτη καὶ ἀκέραια, καθὼς τὴν ἔθαψαν. οὐδὲ κἂν ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τελείως δὲν ἔπεσαν· μόνον ἔτζη ἐστέκετον καθὼς ταῖς ζονταναῖς γυναῖκες, μόνον διατὶ δὲν ὁμίλιε. καὶ ἐπέρασαν χρόνοι, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν καταδίκην τοῦ ἀφορισμοῦ ἡ ταλαίπωρος. καὶ τούτην γυναῖκαν ἐνθυμήθησαν οἱ κληρικοί, πῶς ἔναι βεβαίως ἀφωρισμένη, ἠξεύροντα ὅτι ἀδίκως ἐκατηγόρησε τὸν πατριάρχην ἐκεῖνον, τὸν μακαρίτην κύριν Γεννάδιον. καὶ εἶπαν τὴν ὑπόθεσιν παρρησίαν ἐπὶ συνόδου, ὅτι ἠξεύρουν γυναῖκα, καὶ ἔναι δικαίως ἀφωρισμένη παρ' αὐτοῦ τοῦ πρώην πατριάρχου, κυροῦ Γενναδίου. καὶ ἀκούσας τοῦτο ὁ πατριάρχης, ὅτι εὑρέθη ἀφωρισμένος, εἶπεν ὅτι νὰ εὑρεθῇ καὶ ὁ τάφος αὐτῆς, ποῦ ἔναι θαμένη, διὰ νὰ ἀνοίξουν, νὰ τὴν ἰδοῦν, νὰ πιστωθοῦν περισσοτέρως. καὶ οὕτως ἔμαθαν τὸ μνῆμα αὐτῆς, ὁποῦ ἦτον θαμένη· καὶ ἀκούσας ὁ πατριάρχης ἐχάρη, καὶ ἔδραμε τῆς ὥρας μετὰ τῶν κληρικῶν

corpus precari. sin autem conficto crimine indignissime ipsum calumniata sit, se tenere ipsam e sacro piorum grege eliminatam, veniae exsortem et indissolubilem, voluntate et iudicio dei omnipotentis. haec ille. nec diu gladius divinae ultionis emansit, sed (o rem miram) die inde quadragesimo dysenteria ipsam abscidit. ac pessime mortuae et humatae terra corpus non dissolvit, verum tam inconsumpta integraque remansit quam erat quando sepeliebatur. sed ne crines quidem capitis eius ullatenus defluxerant, verum perinde ipsa se habebat ac mulier aliqua viva, nisi quod non loquebatur. et tamen multi anni a condemnatione excommunicationis eius abierant. huius, inquam, mulieris recordati sunt clerici: eam adhuc eiectionis vinculo constrictam teneri, quam bene sciebant improbissimam illi beato patriarchae Gennadio calumniam intulisse. conventu igitur coacto palam dicunt se scire mulierem iusta sententia patriarchae Gennadii a sacris exclusam. patriarcha Maximus, audito cadaver excommunicatum inventum esse, iussit locum quaeri in quo sepultum iacebat, ut sepulcro aperto inspicerent et de re certiores fierent. missi sunt qui quaererent. sepulcro invento gaudere patriarcha: extemplo cum clero, comitatus magno regis tzauscho, eo currere. tunc aperientes eius

καὶ μετὰ τοῦ μεγάλου τζαούση τοῦ βασιλέως, καὶ ἄνοιξαν τὸ
μνῆμα αὐτῆς, καὶ τὴν ηὗραν σῶαν καὶ ἀκέραιαν· ἦτον δὲ
μεμαυρισμένη καὶ πρισμένη ὡς τύμπανον. καὶ ὅσοι τὴν εἶδαν,
μεγάλως τὴν ἔκλαψαν, ἰδόντες τὴν φοβερὰν καταδίκην καὶ
κρίσιν, ὁποῦ εἶχε τὸ ἐλεεινὸν αὐτῆς κορμῇ. ὅμως ὡς εὑρέθη,
τῆς ὥρας ἐμήνυσεν ὁ πατριάρχης μετὰ τοῦ τζαούση τῶν ἀν-
θρώπων, ὁποῦ ἦλθαν καὶ τοῦ εἶπαν, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ
σουλτάνου, νὰ εὕρῃ ἀφωρισμένον, ὅτι ὁ ἀφωρισμένος εὑρέθη·
καὶ εἴπατε τῷ σουλτάνῳ, τί ὁρίζει. καὶ τοῦτοι ἀκούσαντες τὸ
θαῦμα ἔδραμαν καὶ ἀνήγγειλαν τοῦ σουλτάνου τὴν ὑπόθεσιν.
καὶ αὐτὸς ὡς ἔμαθεν τοῦτο, ἀπέστειλεν ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας
τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ· καὶ ἴδαν αὐτὴν καὶ ἐθαύμασαν πολλά.
καὶ ὡς ἐγύρησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὸν σουλτάνον, ἐξηγήθησαν
αὐτοῦ τὸ φοβερὸν πρᾶγμα ὁποῦ ἴδαν. τότε ὁ σουλτάνος 135
ἔκραξεν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῶν τὴν
βοῦλλαν αὐτοῦ, ἵνα βάλλουν αὐτὸ τὸ λείψανον εἰς ἕνα τόπον,
νὰ τὸ σφαλίσουν καὶ νὰ τὸ βουλλώσουν. καὶ οὕτως ὕπηγαν
τοῦτο οἱ ἄρχοντες, καὶ εἶδαν τῷ ἐλεεινῷ ἐκείνω λείψανον, καὶ
ἐξεπλάγησαν· καὶ ἔτζη τὸ ἔβαλαν εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ παρεκκλη-
σία τῆς παμμακαρίστου, καὶ τὸ ἐβούλλωσαν εἰς ἕνα σεντούκη
μετὰ τῆς βασιλικῆς βούλλας. τότε ἐρώτησαν τὸν πατριάρχην,
τί μέλλει νὰ γένει εἰς αὐτὸ τὸ λείψανον, καὶ τί ἀπόκρισιν
νὰ εἰποῦν τοῦ σουλτάνου, ἤγουν ἕως πότε νὰ διαλυθῇ αὐτὸ

monumentum cadaver salvum et integrum reppererunt. erat id nigrum et tympani modo tumefactum. quod quicunque viderunt, valde miseriam illius defleverunt, horrendo dei in ipsam iudicio et condemnatione perterriti. tunc statim patriarcha cum tzauscho ministris indicavit, qui sultani nomine cadaver excommunicatum inquiri imperarant. "invenimus" inquit "tale: renuntiate regi, quidnam velit amplius fieri," illi miraculo hoc audito currentes venerunt regique annuntiarunt. rex ut rescivit, misit aliquot fideles ministros; qui inspexerunt et vehementer mirati sunt. reversi dein ad sultanum ei formidandam rem, quam viderant, exposuerunt. tum sultanus accersivit quosdam suorum purpuratorum; quibus dedit sigillum suum, imperans in loco certo cadaver reponi, ibi tuto includi et obsignari. abeuntes illi viso miserando corpore obstupuerunt; in quoddam pammacaristae sacellum transtulerunt, arcamque, in qua inclusum iacebat, regio sigillo obsignarunt. postea quaesiverunt ex patriarcha, quidnam de cadavere futurum esset, et quid responsi sultano referre deberent, videlicet ad quod tempus futurum esset, ut dissolutio illius et dissipatio, veniam a deo consecuti, fieret. respondit patriarcha "canam ego super illo consequentias, quae nobis praescriptae de ex-

τὸ λείψανον καὶ νὰ συγχωρηθῇ. ὁ δὲ πατριάρχης εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἐγὼ ψάλλω εἰς αὐτὸ τὰς ἀκολουθίας ὁποῦ ἔχομεν περὶ τῶν ἀφωρισμένων, καὶ λέγομεν καὶ εὐχὰς καθ' ἡμέραν. καὶ ὅταν τελειώσομεν τὰς ἀκολουθίας καὶ τὰς εὐχάς, μέλλει νὰ λειτουργήσωμεν συγχωρητικὸν γράμμα εἰς αὐτήν. τότε θέλομε σὰς μηνύση, νὰ ἔλθετε, νὰ εὐγάλετε ἔξω τὸ λείψανον. μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας ἔγραψεν ὁ πατριάρχης συγχωρητικὸν γράμμα αὐτῆς, καὶ ἔτζη ἐμήνυσε τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, ὁποῦ νὰ ἔλθοῦν νὰ εὐγάλουν ἔξω τὸ λείψανον μὲ τὸ σεντούκη ἀπὸ τὸ παρεκκλήση, νὰ λειτουργήσῃ. καὶ ἐν τῷ ἅμα ἦλθαν μετὰ θελήσεως τοῦ σουλτάνου, καὶ εὔγαλαν τὸ λείψανον, καθὼς ἦτον σφαλισμένον μέσα εἰς τὸ σεντούκη καὶ βουλλωμένον. καὶ λειτουργίας γενομένης μετὰ παρρησίας μεγάλης, συναγμένων ἀρχιερέων διακόνων καὶ παντὸς τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ, καὶ ἐσταμάτισεν ὁ πατριάρχης μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας μετὰ κατανύξεως καὶ δακρύων πολλῶν, καὶ ἀνέγνωσε τὸ συγχωρητικὸν γράμμα αὐτῆς, ὁποῦ τὸ ἔγραψεν αὐτὸς ὁ πατριάρχης μὲ τὸ ἴδιόν του χέρη. καὶ ὢ τῶν μεγάλων θαυμάτων τοῦ θεοῦ, καὶ ὢ τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας καὶ φιλανθρωπίας, θαῦμα μέγα καὶ φρικτόν, ὁποῦ ἔκαμε τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. καθὼς ἐδιάβαζεν ὁ πατριάρχης τὸ συγχωρητικόν, ἄρχησαν αἱ ἁρμονίαι τοῦ κορμίου νὰ χωρίζουν καὶ νὰ λύονται μέσα εἰς τὸ

communicatis sunt; et quas quotidie preces habemus, recitabo. quibus utrisque peractis scriptum, quo mulieri sua peccata remittantur, ad liturgiam recitabimus. tunc vos accersemus ut efferatis corpus." paucis diebus post patriarcha absolutionem ipsius composuit, proceribusque illis nuntium misit ut venientes exportarent e sacello arcam cadaveris, ut super eo liturgia fieret. confestim de voluntate sultani adfuerunt, et arcam cum cadavere intus iacente, sicut obsignata erat, extulerunt tum liturgia frequentissimo conventu pontificum diaconorum omnisque Christiani populi facta: stat patriarcha post eius finem, intima affectione animi, multis cum lacrimis, literasque absolutionis illius, quas ipse sua manu perscripserat, recitat. ecce tunc ingens miraculum a deo; ecce misericordiam divinam et propensum erga humanum genus amorem: miraculum, inquam, ingens et stupendum, ea hora divinitus factum. recitante patriarcha absolutionem compages corporis invicem separari, inter se dissolvi in medio arcae, ita ut, quotquot prope eam stabant, audirent crepitum ossium a se invicem recedentium: dissolvere se toto corpore, singulis se compagibus divellentibus, corpore illius miserae, quae sanctissimum patriarcham falso criminata fuerat, veniam consecuto. nec corpori modo eius venia dissolutioque contigit, sed

*σεντούκη· καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ σιμὰ τοῦ σεντουκίου, ἄκουον τὸν
ἔκτυπον, ὁποῦ ἐχώριζε κόκαλον ἀπὸ τὸ κόκαλον. καὶ ἐδιελύθη
ὅλον ἐκεῖνο τὸ κορμή, καὶ τελείως ἐχώρισαν ὅλαις αἱ ἁρμονίαις,
καὶ ἐσυγχωρήθη τὸ ταλαίπωρον ἐκεῖνο κορμῆ, ὁποῦ ἐκατηγόρη-
σεν ἀδίκως τὸν ἡγιασμένον πατριάρχην. καὶ οὐ μόνον τὸ κορμὴ
αὐτῆς ἐσυγχωρήθη καὶ ἐδιαλύθη· ἀμὴ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἐλευ-* 136
*θερώθη ἀπὸ τὴν κόλασιν καὶ ἀπέλαβε τὸν παράδεισον, διότι
τοῦτοι ὁποῦ εὑρίσκονται ἀφωρισμένοι, ἤγουν ἄλυτα καὶ ἀκέ-
ραια τὰ κορμία αὐτῶν, αὐτοὶ δέονται συγχώρησιν διὰ νὰ
ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν δεσμὸν τοῦ ἀφορισμοῦ, διότι καθὼς
εὑρίσκεται τὰ κορμῆ δεδεμένον καὶ ἄλυτον εἰς τὴν γῆν, οὕτως
ἔναι καὶ ἡ ψυχὴ δεδεμένη καὶ κολασμένη εἰς χεῖρας τοῦ δια-
βόλου· καὶ ὅταν λάβῃ τὸ κορμῆ συγχώρησιν καὶ λυθῇ ἀπὸ
τὸν ἀφορισμόν, θεοῦ δυνάμει ἐλευθεροῦται καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ
τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου, καὶ λαμβάνει ζωὴν τὴν αἰώνιον καὶ
τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον. ὅμως τοῦτοι ὁποῦ ἔστεκαν σιμὰ τοῦ
σεντουκίου, ὅπερ ἦτον ἡ ἀφωρισμένη μέσα, ὡς ἤκουσαν τὸ
φοβερὸν θαῦμα ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐκτυποῦσαν τὰ κόκαλα καὶ ἐχώ-
ριζαν ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, μεγάλως ἐθαύμασαν, καὶ τὸν θεὸν
μετὰ δακρύων ηὐχαρίστησαν τὸν ποιοῦντα ἐξαίσια καὶ με-
γάλα θαύματα. λοιπὸν ὡσὰν ἐτελειώθη ἡ λειτουργία, ἐσή-
κωσαν τὸ σεντούκη μὲ τὸ λείψανον, καὶ τὸ ἔβαλαν ἐκεῖ ὁποῦ*

anima etiam inferorum cruciatibus liberata in paradisum venit. illi namque qui anathemate percussi ab ecclesia exulant, cum eorum corpora maneant indissoluta et integra, indigent animae absolutione, eamque expetunt, ut liberentur vinculo relegationis. nam quemadmodum corpora eorum vincta sunt nec a terra consumuntur, sic animae quoque ipsorum vinctae manibus diaboli ac poenis obnoxiae, tenentur. quando autem corpus veniam accipit, execrationis vinculo solutum, deo bene iuvante etiam anima de manibus diaboli libera exit, et vitam aeternam lucemque illam vesperae expertem, adipiscitur. sed ad historiam nostram revertor. illi qui tunc arcae illam excommunicationem continenti astabant, audito illo tremendo miraculo ossium crepantium et inter se singulatim recedentium, magna admiratione affecti sunt, ac deo cum lacrimis gratias egerunt facienti ingentia et stupenda miracula. deinde peracta liturgia arcam cum cadavere tollentes reposuerunt in eodem, ubi antea fuerat, sacello, idque de sententia et mandato principum a sultano missorum quod cum intus deposuissent, clauserunt fores et obserarunt, sigillumque regis impresserunt, ei rei causam dante innumera populi multitudine. inde post dies aliquot removerunt signum quo sacellum, deinde alterum quo arca obsignatum erat, et seram clave aperuerunt, quando corpus in

ἦτον καὶ πρῶτα, εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ὅτι οὕτως ὅρισαν οἱ ἄρχοντες, ὁποῦ τῆς ἔστειλεν ὁ σουλτάνος. καὶ ὡσὰν τὸ ἔβαλαν μέσα, ἐσφάλισαν τὴν πόρτα καὶ τὴν ἐκλείδωσαν, καὶ ἀπάνω τὴν ἐβούλλωσαν μετὰ τῆς βούλλας τοῦ σουλτάνου ἕνεκεν τοῦ πλήθους τοῦ λαοῦ, ὅτι μετρημὸν δὲν εἶχε. καὶ μετὰ ἡμέρας ἄνοιξαν τὴν ἔξω βούλλα τοῦ παρεκκλησίου καὶ τοῦ σεντουκίου τὴν ἄλλη βούλλα καὶ τὴν κληδονέα μὲ τὸ κλειδῆ, καὶ ηὗραν τὸ λείψανον μέσα εἰς τὸ σεντούκη λελυμένον καὶ κεχωρισμένον καὶ συγκεχωρημένον. καὶ ὡς τὸ ἴδαν, ἐξεπλάγησαν εἰς τὸ φοβερὸν θαῦμα ἐκεῖνο. καὶ τῆς ὥρας αὐτοὶ οἱ ἄρχοντες ἔδραμαν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ εἶπαν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ταύτην τὴν διήγησιν τοῦ λειψάνου ἐκείνου, διὰ ποίαν αἰτίαν ἀφωρίσθη, καὶ πῶς ἐσυγχωρήθη, καὶ πῶς ἐχώρισε κόκαλον ἀπὸ κόκαλον. ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ σουλτάνος τοῦτο, ὑπερεθαύμασε καὶ ἐξεπλάγη εἰς αὐτὸ τὸ θαῦμα, καὶ εἶπε ὅτι ναιὸν ἀληθῶς ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν ἔναι ἀληθινή. καὶ ἀπὸ τότε ἠγάπησε περισσοτέρως τῶν Μεχεμὲτ πεΐν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμηρούτζη, ὁποῦ τοῦ εἶπε ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἐφάνη ἀληθινός, ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ ἀφορίσουν δικαίως οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς τῶν Ῥωμαίων, ἡ γῆς δὲν τοὺς ἐλύη, ἂν δὲν λάβουν συγχώρησιν, ἐὰν περάσουν καὶ χίλιοι χρόνοι.

137 *Τοῦτος ὁ σουλτάνος ὑπῆγε σωματικῶς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἐπολέμησε· χρόνοι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕξη χιλιάδες ἐννακόσιοι ἑξηντατέσσαροι. καὶ ἐπολέμησεν αὐτήν, καὶ τὴν ἐπῆρεν ἀπὸ σπαθίου, καὶ τὸν ἀφέντην ἐκεῖνον ἔκοψε·*

arca repperere dissolutum, dissipatum, denique misericordiam consecutum huius ipsi miraculi conspectu admiratione obstupefacti sunt; ac continuo primores, ad regem currentes, totum illi cadaveris negotium ordine percensuerunt, quam scilicet ob causam excommunicatum fuisset, qua ratione condemnationem culpae accepisset, quo denique modo os ab osse abscessisset. quibus cunctis sultanus auditis supra modum admiratus est, et tanto miraculo stupuit. "profecto religio Christiana" inquit "extra controversiam vera est." ab eo tempore benevolentia maiore et amore Mechemetam begum, Amerutzae filium, prosecutus est, qui ei de ea re dixerat, quae ipso exitu vera comprobata fuit, illos quos antistites dei et sacerdotes Romani sacro piorum coetu iuste arceant, ab humo non dissolvi, nisi eis antea veniam a deo impetrarint, licet etiam mille praeterierint anni.

1455 Hic sultanus ipse per se Athenas petiit bellumque intulit. annus tunc agebatur mundi 6964. eam urbem oppugnans armata manu cepit; ducem eius interfecit; uxorem eiusdem ducis et alias multas

καὶ τὴν γυναῖκαν αὐτοῦ τοῦ ἀφεντὸς καὶ ἄλλαις πολλαῖς, μὲ παιδία ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, ἔφερεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὸ σαράγιον αὐτοῦ.

Καὶ εἰς τοὺς ἕξη χιλιάδες ἐννακοσίους ἑβδομηνταοκτὼ χρόνους, μηνὶ Ἰουλίῳ, εἰς τὰς δεκαεννέα, ἔκαμεν ἀρμάδα μεγάλη καὶ φουσάτα πολλὰ τῆς στερέας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Εὔριπον, καὶ ἐπολέμησεν αὐτήν. καὶ μὴ θέλοντα νὰ προσκυνήσῃ, ἔκοψεν ὅλον τὸν λαὸν τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ δώδεκα χρονῶν καὶ ἀπάνω. τὰ δὲ παιδία μετὰ τῶν μητέρων αὐτῶν ἐπῆρεν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, καὶ τοὺς ἤφερεν εἰς τὴν πόλιν. τὴν δὲ ἐκκλησίαν τῶν Φραγγῶν, τὴν ἔκαμεν ἰσμαγίδιον. τούτην τὴν Εὔριπον ὅριζαν οἱ Βενέτικοι.

Τοῦτος δὲ ὁ σουλτάνος ἔστειλε τὸν Ἀχουματ-πασιᾶ εἰς τὴν Πούλια μὲ φουσάτα δυνατὰ καὶ ἀνδρειωμένα. καὶ ὑπῆγε καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Πούλια, καὶ ἐπολέμησε τὸ Ὄντροτο καὶ ἄλλα κάστρη καὶ χώρας, καὶ ἐπεριόρισεν ὅλην τὴν Πούλια εἰπεῖν, καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν ἔκαμεν, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία. καὶ ἐκαρτέριεν ἐκεῖ καὶ ἄλλην βοήθειαν φουσάτου, νὰ τοῦ ἔλθῃ ἀπὸ τὸν σουλτάνον, διὰ νὰ ἐξολοθρεύσῃ αὐτὴν καὶ εἰς τέλος νὰ τὴν ἀφανίσῃ. ὁ δὲ σουλτάνος, εἰς ὅποιον τόπον ὑπῆγε νὰ πολεμήσῃ, οὐδένας τὸν ἀντιστάθη· μόνον ὅλοι τὸν ἐπροσκυνοῦσαν, καὶ δύσις καὶ ἀνατολή.

Ὁ δὲ αὐτὸς σουλτάνος ἐσύναξε φουσάτα, τριακοσίαις

feminas cum utriusque sexus pueris Cpolin in palatium suum deportavit.

Anno deinde 6978, die 19 mensis Iulii, mari classem magnam, 1469
terra exercitus multos comparavit. hoc apparatu Chalcidem aggressus obsedit. quae cum deditionem facere recusasset, vi expugnavit eam, totumque populum masculini sexus, a duodecimo aetatis anno et supra, occidit. pueros vero, tum mares tum feminas, cum matribus abstulit et in urbem transtulit. Latinorum templum synagogam Turcicam fecit. fuerat Chalcidis urbs dicionis Venetorum.

Idem sultanus Achumaten bassam in Apuliam magno cum exercitu misit fortissimorum militum. quo cum is traiecisset, Hydruntem cepit aliaque oppida et loca; ac totam propemodum Apuliam percursavit, magnamque praedam egit, captis viris mulieribus ac pueris. exspectabat illic a sultano nova subsidia, ut totam regionem pessundaret et prorsus deleret. quacunque autem sultanus arma in ferret, nemo erat qui resisteret, sed cuncti, tum in Occidente tum in Oriente, se illi humiliter submittebant.

Congregavit idem copias pedestres, trecenta virorum milia; clas-

χιλιάδαις, καὶ ἀρμάδα ἔκαμε, κάτεργα καὶ φοῦστες διακόσια πενήντα, καὶ τὰ ἀρμάτωσε καλά. καὶ οὕτως ἐπέρασε μετὰ φουσάτα του εἰς τὴν ἀνατολήν, καὶ ὑπήγενεν εἰς τὴν Συρίαν, νὰ πολεμήσῃ τὸν σουλτάνον τοῦ Κάερος. καὶ ὡς ὑπήγενε, σιμὰ εἰς τὴν Νικομήδειαν ἀσθένησε καὶ ἀπέθανε· χρόνοι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕξη χιλιάδες ἐννακόσιοι ὀγδοηνταοκτώ. ὁ δὲ πασιᾶς ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Πούλιαν ἐφοβήθη, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔκαμε καφορόζαις, καὶ ἐπέρασε μὲ ὅλον του τὸ φουσάτον, καὶ μὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ὁποῦ εἶχεν, εἰς τὸν Αὐλῶνα, καὶ ἀπεκεῖ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τέλος τῆς βασιλείας τοῦ σουλτᾶν Μεχεμέτη, ὁποῦ ἐπῆρε τὴν πόλιν.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου τοῦ σουλτάνου ἔλαβε τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, σουλτᾶν Παγιαζίτης. ἦτον δὲ τότε πατριάρχης ὁ ἄνω γεγραμμένος κύρις Μάξιμος ὁ λόγιος.
138 καὶ ὁ αὐτὸς σουλτᾶν Μεχεμέτης ἐβασίλευσε χρόνους τριάντα δύο, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔγιναν αὐτοὶ οἱ πατριάρχαι ὁποῦ ἐγράψαμεν ὀπίσω τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ὁ σοφώτατος.

Ἰσίδωρος ὁ πνευματικός.

Ἰωάσαφ ὁ Κούσας, ὁποῦ τοῦ ἔκοψεν ὁ σουλτάνος τὰ γένειά του.

Μάρκος ὁ Ξυλοκαράβης.

sem fecit triremium et biremium ducentarum quinquaginta, ac probe omni instrumento armavit. hoc exercitu traiecit in Orientem et Syriam petiit, ut bello sultanum Cairi invaderet. postquam ad Nicomediam pervenit, in morbum incidit, quo interiit anno mundi 6988. bassa autem qui in Apulia erat, sibi metuere coepit. ideo statim hippaginibus factis excessit, et cum toto exercitu omnique praeda, Aulonem transfretavit. inde Constantinopolin rediit.

Hactenus imperium sultani Mechemetae, qui Constantini urbem expugnavit.

Successit ei mortuo filius suus Baiazita; quo tempore patriarcham agebat ille doctrina excellens, de quo diximus, Maximus.

Regnavit iste Mechemeta triginta duos annos; quo regnante fuere patriarchae hi quorum nomina subiecimus.

I. Gennadius Scholarius ille doctissimus.
II. Isidorus a confessionibus.
III. Ioasaphus Cusas, cui barbam praecidi sultanus iussit.
IV. Marcus Xylocarabes.

Συμεὼν ὁ Τραπεζόντιος, ὁποῦ ἔβαλεν ἀρχὴ τὸ πεσκέσιον εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Διονύσιος μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως.

Συμεὼν πάλιν ὁ Τραπεζόντιος.

Ῥαφαὴλ ὁ Σέρβος, ὁποῦ ἔβαλε πρῶτος τὸ χαράτζιον.

Μάξιμος ὁ λόγιος, ὁποῦ εἴπαμεν ἄνωθεν ὅτι ἀπέθανεν ὁ σουλτάνος ἐπὶ τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ.

Ὅμως τοῦτος ὁ πατριάρχης, κύρις Μάξιμος, πατριαρχεύσας χρόνους ἕξη ἀπῆλθε πρὸς κύριον εἰς τὰς οὐρανίους μονάς. ἀκούσαντες δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου οἱ ἀρχιερεῖς ὅλοι τῆς δύσεως καὶ τῆς ἀνατολῆς ἐν τῷ ἅμα ἔδραμαν δρομαῖοι καὶ ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν, τὴν καθολικὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. ἦτον δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀρχιερεὺς χρησιμώτατος ὁ Ἐφέσου, κύρις Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἦτον πολλὰ λογιώτατος. καὶ ἦσαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι λογιώτατοι ἀρχιερεῖς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦτον ἕνας καὶ ὁ Θεσσαλονίκης, κύρις Νήφων. καὶ ὡσὰν ἐσυνάχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, ἐγένετο σύνοδος διὰ νὰ ἐκλέξουν πατριάρχην. καὶ ἔτζη ἔκαμαν τοὺς ψήφους καὶ ἔκλεξαν τὸν αὐτὸν Θεσσαλονίκης.

V. Symeon Trapezuntius, sub quo initium pescesii in ecclesiam introductum est.

VI. Dionysius metropolita Philippopoleos.

VII. Iterum Symeon Trapezuntius.

VIII. Rhaphael Servius, charatzii autor.

IX. Maximus, vir doctissimus, in cuius patriarchatu sultanum mortuum esse diximus.

Tunc hic Maximus, cum sexennio officium patriarchae gessisset, ad dominum in caelestes mansiones abiit. divulgata morte eius ad omnes Occidentis et Orientis ecclesiarum praesides, eodem hi tempore Cpolin cucurrerunt, et in magna catholica ecclesia, quae mater ceterarum ecclesiarum est, convenerunt. erat illa tempestate pontifex Ephesi, operam maxime utilem navans, Daniel, egregia praeditus doctrina. sed et alios multos invenire erat sacrorum antistitos studiis literarum et divinae cognitionis perpolitos; quorum unus quoque fuit Thessalonicensis, cui nomen erat Niphoni. cum itaque, ut dictum, convenissent, synodum patriarchae legendi gratia egerunt, et suffragatione rite facta ipsum Thessalonicensem legerunt.

ΝΗΦΩΝ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

Μετὰ τοὺς ψήφους τούτου τοῦ κυροῦ Νήφωνος διὰ πατριάρχην ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα μετὰ τὸν ἑσπερινόν. καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ ὁ Ἡρακλείας τὸ δικανίκιον ἐπὶ χεῖρας, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον καὶ εὐλόγησεν ἱερωμένους καὶ κοσμικούς. ἦτον δὲ τοῦτος ὁ πατριάρχης πολλὰ χρησιμώτατος, καὶ ἐδίδασκε καθ'
139 *ἡμέραν ἐπὶ ἄμβωνος. καὶ δὲν ἦτον τόσος μέτοχος λόγου, ἀλλ' εἶχε πλάτος εἰς τὴν γλῶτταν καὶ νοήματα μεγάλα, ὅτι ἦτον περισσότερος ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους ὁποῦ ἦσαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ· ἦτον δὲ ἡ πατρίδα του ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ἤγουν ἀπὸ τὸν Μορέαν. ἡ μητέρα του Ῥωμαία εὐγενεστάτη, καὶ πατέρας του ἄρχοντας Ἀλβανίτης. καὶ ἀπὸ μικρόθεν ἀγάπησε καὶ ἐπόθησε τὴν καλογερικὴν πολιτείαν, καὶ ἔτζη ἄφηκε τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ ἅγιον ὄρος εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ παντοκράτορος, καὶ ἔγινε μοναχός, εἶτα καὶ ἱερεύς. ἐδιέμεινε δὲ πολλοὺς χρόνους ἐκεῖ εἰς τὸ μοναστήρη τοῦ παντοκράτορος. ὅμως ἀπέθανεν ὁ μητροπολίτης τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ ἐδιέμεινεν ὁ θρόνος χωρὶς ἀρχιερέως καὶ ποιμένος. συναχθέντες οὖν οἱ ἐπίσκοποι τῆς Θεσσαλονίκης ὅλοι ἦλθαν εἰς τὴν μητρόπολιν, καὶ συνόδου γενομένης μετὰ καὶ τῶν κληρικῶν καὶ ἄλλων ἱερωμένων καὶ μετὰ*

X. P. NIPHO, metropolita Thessalonicensis.

Electione Niphonis legitime peracta dederunt ei minorem significationem, deinde etiam maiorem, vespertino cantu finito. inde Heracleensis ei pedum pastorale in manus tradidit; et ipse celsissima patriarchica sede conscensa sacro et laico bene precatus est ordini. erat huius patriarchae maximus usus, de suggestoque singulis diebus docebat. non ille quidem aliis omnibus doctior erat: sed late profluens inerat oratio et sententiarum pondus, propterea quod ceteris philosophis qui illo tempore erant, antecellebat. patriam ei Peloponnesus praebuerat, hodie Moraea appellata. matrem habuit Romanam, id est Graecam, nobilissimo genere natam, patrem unum ex Albanicis proceribus. ab ineunte aetate monasticae vitae cupiditate arsit. hoc animo praeditus reliquit parentes suos, seque in sancti montis monasterium, pantocratoris nomine dictum, contulit, ubi in monachorum coetum cooptatus, postea sacerdotis titulo ornatus fuit. ac sane multos annos in illo monasterio exegit, donec mortuo Thessalonicensi metropolita thronus eius absque sacrorum antistite ac pastore mansit. congregati igitur episcopi Thessalonicae cuncti metropolin

τῶν ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐψήφισαν αὐτὸν τὸν κύριν Νήφωνα, καὶ ἀπέστειλαν ἄνδρας τιμίους καὶ κληρικοὺς μέσα εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν διὰ ἀρχιερέαν αὐτῶν, ὅτι ἡ φήμη αὐτοῦ ἦτον πανταχοῦ βεβοημένη. ὅμως ὁ αὐτὸς κύρις Νήφων δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ ἀκούσῃ, ὅτι νὰ εὔγῃ ἀπὸ τὸ μοναστήρη, νὰ γένει ἀρχιερεύς. οἱ δὲ ἁγιώτατοι πάτρες τοῦ μοναστηρίου ὑπῆγαν πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν ἐδεήθησαν καὶ ἐπαρεκάλεσαν, λέγοντες ὅτι τοῦτο ἔναι ὠφέλεια λαοῦ· καὶ ἐπειδὴ χρεία ἔναι ἀξίου ποιμένος, μὴ παρηκούσῃς ἡμῶν, ἀλλὰ ὕπαγε μετὰ τῶν ἡμετέρων εὐχῶν, καὶ λάβε τὸν θρόνον, νὰ ποιμαίνῃς τὸν χριστώνυμον λαὸν τοῦ κυρίου. ὁ δὲ ἁγιώτατος αὐτός, ὁ κύρις Νήφων, μὴ ἔχων πλέον νὰ εἰπεῖ κανένα τίποτε, διὰ νὰ μηδὲν φανῇ παρήκοος τῶν ὁσιωτάτων πάτρων, ἐπροσκύνησε τῷ θείῳ μοναστηρίῳ καὶ αὐτοὺς τοὺς γέροντας καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ ὑπῆγε μετὰ τῶν Θεσσαλονικέων ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. ὕστερον δὲ ἐγίνη καὶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. τοιουτοτρόπως ἀνεβάζῃ ἡ ἀρετὴ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἀγαποῦν.

Ὅμως ἀπέθανεν ὁ πρώην πατριάρχης, κύρις Συμεὼν ὁ Τραπεζόντιος, καὶ ἀφῆκε βίον ἄπειρον, καὶ δὲν ἔκαμε ζῶντος αὐτοῦ καμίαν οἰκονομίαν διὰ τὸν βίον αὐτοῦ, ὅτι νὰ γένει

ingressi sunt, ubi synodo facta, praesentibus clericis et aliis sacrorum ordinum viris primoribusque civitatis et cuncto populo, legerunt ipsum Niphonem nostrum; missisque honestissimis hominibus ac clericis in montem sanctum ipsum venire ad se, ut pontifex fieret, iussere, quod praeclara de ipso fama sparsa erat longe lateque. nolebat eos audire Nipho: recusabat exire de monasterio et pontifex fieri. sanctissimi vero patres monasterii accesserunt ad ipsum, rogarunt, cohortati sunt: hoc ex re populi fore. "omnino" inquiunt "opus est ecclesiae digno pastore. ideo ne detrecta nostram cohortationem, sed i pedibus faustis, nostris comitatus precibus. cape pascendo Christi de nomine dicto gregi thronum." tunc sanctissimus vir oratione ipsorum victus (nihil quippe, quod contradiceret, habebat), ne contumax adversus religiosissimos patres videretur, supremum divino monasterio vale dixit et senum coetui adeoque omnibus fratribus, ac Thessalonicenses secutus est ad magnam ecclesiam, Thessalonicensisque metropolita renuntiatus est. inde secuto tempore patriarchicum Cpoli decus accepit, sicut diximus. ita virtus extollere sui studiosos solet.

Eo tempore Symeon Trapezuntius, qui supra patriarcha fuerat, diem suum obiit, relictis magnis, prope innumeris, opibus, nullo per

140 τῆς ἐκκλησίας ἢ νὰ δοθῇ εἰς μοναστήρια ἢ εἰς ἄλλους τόπους, ὁποῦ τοῦ ἐφαίνετον· ἀμὴ ἀπέθανεν ἀδιόρθωτος. λοιπὸν ὡσὰν ἐγίνη πατριάρχης τοῦτος ὁ κῦρις Νήφωνας, δὲν ἐδεξιώθη καὶ νὰ τιμήσῃ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμηρούτζη, τὸν υἱὸν τοῦ σκετέρμπεϊ, ὁποῦ ἦτον τότε * χασνατάρπασης καὶ γείτονας εἰς τὸ πατριαρχεῖον. καὶ ἔλαβε λύπην μεγάλην ὁ αὐτὸς Ἀμηρούτζης, πῶς τὸν ἐκατεφρόνησεν ὁ πατριάρχης καὶ δὲν τὸν ἐδεξιώθη τελείως. καὶ εἶχε τὸ φαρμάκη μέσα εἰς τὴν κοιλίαν του φυλαμένον κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐγύρευε καιρὸν ἐπιτήδειον, νὰ εὕρῃ, νὰ τὸ ξεράσῃ, καθὼς καὶ τὸ ἔκαμε. λοιπὸν ὁ αὐτὸς Ἀμηρούτζης ἤξευρεν ὅτι ὁ ἀποθανὼν πατριάρχης, κῦρις Συμεὼν, δὲν εἶχε κληρονόμον, καὶ ἔκαμεν ὅλον ἐκεῖνον τὸν βίον αὐθεντικόν, καὶ ἄλλα σκεύη τῆς ἐκκλησίας, διότι ἔλεγεν ὅτι, ὅσοι ἐπροσήλωσαν * σκεύη ἱερὰ καὶ ἄλλα τινὰ εἰς τὰς ἡμέρας αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου ὁποῦ ἀπέθανεν, ὅλα εἶναι αὐθεντικά. ἐπῆρεν οὖν ὁ αὐτὸς Ἀμηρούτζης εὐαγγέλια ἐγκοσμημένα, θυμιατήρια ἀργυρᾶ, εἰκονίσματα κεκοσμημένα, ἱερὰ * καλύμματα διάφορα, δικανίκια ἀργυρᾶ καὶ ἄλλα πολλὰ σκεύη. ἦτον δὲ ἡ τιμὴ ὅλη τούτων τῶν πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας ἄσπρα χιλιάδες ἑκατὸν ὀγδοήντα. ἔβαλε δὲ καὶ ὅλους τοὺς κληρικοὺς εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἐγένετο διωγμὸς μέγας μέσα εἰς τὸ πατριαρχεῖον. ὁ δὲ πατριάρχης μὴ ἔχων τί νὰ κάμῃ εἰς τοῦτο, ἐσυμβουλεύθησαν μὲ τινὰς τῶν ἀρ-

vitam testamento super eis facto, ecclesiae ne cederent, an monasteriis inferrentur, an alio deportarentur, ubi commodum videretur: sed intestato mortuus est: ceterum patriarcha factus hic Nipho non insinuavit se ut honore aliquo afficeret Amerutzae Scederbei filium, tunc regiae pecuniae praepositum et in vicinia patriarchei habitantem. unde dolorem non parvum hic cepit, se, cui prorsus nihil honoris patriarcha habuisset, ab eo despectum iudicans. alebat itaque odium, tanquam venenum in ventre abditum, adversus patriarcham ac tempus ei emovendo opportunum captabat, sicut etiam fecit. nam cum sciret patriarchae Symeoni defuncto nullum esse heredem, omnes illas facultates aliaque ecclesiae vasa aerario regio vendicabat: dicebat enim, quaecunque sacra vasa et alia vivente illo patriarcha dedicata fuissent, omnia pertinere ad regem. arripuit ergo iste Amerutza libros evangelicos eleganter ornatos, argentea turibula, pulchras imagines, velamina sacra varii generis, sceptra argentea et alia id genus multa. quarum ecclesiasticarum rerum omnium pretium excurrebat ad asperorum milia centum octoginta. omnes quoque clericos in custodiam coniecit. ita magna in patriarcheo persecutio extitit. patriarcha, quid ad haec faceret animo dubius, consilium cum quibus-

χόντων, καὶ οἰκονόμησε μάρτυρας, νὰ μαρτυρήσουν ὅτι ὁ Βασίλειος ἔναι ἀνεψιὸς τοῦ ἀποθανόντος πατριάρχου, τῆς ἀδελφῆς του υἱός. καὶ ἔτζη ὑπῆγαν, καὶ ἐμαρτύρησαν καθὼς τοὺς ἑρμήνεψεν ὁ πατριάρχης. ὁ δὲ Ἀμηρούτζης ἤξευρε καλὰ ὅτι ψεύματα ἐμαρτύρησαν, διότι δὲν ἦτον ὡσὰν εἶπαν, ἔσοντας αὐτὸς νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν Τραπεζοῦντα, καὶ ἤξευρε τὴν ὑπόθεσιν· ἀμὴ ὁ Βασίλειος ἦτον μικρὸς ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου ἀπὸ ἐξαδέλφην. εὑρὼν δὲ καιρὸν ὁ Ἀμηρούτζης ἐξέρασε τὸ φαρμάκη, ὁποῦ εἶχεν εἰς τὴν κοιλίαν του, κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐφαρμάκωσεν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν. ἔκαμε δὲ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν * ἄρτζη εἰς τὸν σουλτάνον. καὶ ἀκούσας τοῦτο ἐθυμώθη πολλὰ καὶ ὀργίσθη τοῦ πατριάρχου, καὶ εὔγαλεν ἀπὸ τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικόν, καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν τὸν ἀπεδίωξεν ἔξω. τῶν δὲ τριῶν μαρτύρων ὅρισε, καὶ ἔκοψαν ταῖς μύταις αὐτῶν. ἀπὸ τοὺς ὁποίους τρεῖς μάρτυρας ἦτον ὁ ἕνας ἱερομόναχος, ὀνόματι Ἀντώνιος.

Ἐστέκετον δὲ ὁ πατριαρχικὸς θρόνος χωρὶς πατριάρχου 141
καιρὸν πολύν. ἀμὴ ἔρχετον ὁ πατριάρχης κρυφῶς εἰς τὴν πόλιν, χωρὶς τὴν βουλὴν τοῦ σουλτάνου, μόνον μὲ τὸν λόγον τοῦ τεντερτέρη, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ χαράτζιον. καὶ πάλιν κρυφῶς ἔφευγε, διὰ νὰ μηδὲν τὸν ἰδεῖ τινὰς καὶ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸν σουλτάνον καὶ κόψῃ τὴν κεφαλήν του.

dam proceribus cepit; ac testes subornavit qui dicerent Basilium quendam esse mortui patriarchae nepotem ex sorore. hoc ipsi, sicut a patriarcha instructi erant, pro testimonio dixerunt. verum Amerutza exacte sciebat illos falsum testatos esse, quia non ita erat sicut ipsi dixerant. hoc ei, ut Trapezunte oriundo et res Symeonis cognitas habenti, probe notum erat. tantum patriarchae pronepos Basilius fuit, e sororis eius filia. hic nactus occasionem Amerutza evomuit venenum, quod intra se habuerat, contra patriarcham, eoque eum infecit et necavit. rettulit autem rem ad sultanum. tunc hic, cum audisset, vehementer patriarchae iratus est, eumque augusta illa sede deiecit, et ex urbe in exilium pepulit. tribus vero testibus nasos amputari imperavit; quorum testium unus hieromonachus erat nomine Antonius.

Remansit thronus longo tempore patriarcha vacuus. Nipho vero, qui patriarcham egerat, urbem clam, inconsulto sultano, intravit, tantum quaestore conscio, charatzii persolvendi causa. quo facto rursus clanculum aufugit ne ab aliquo conspiceretur, qui ipsum sultano proderet, a quo capite multaretur.

Καὶ ἔσοντας νὰ ἔχει αὐτὸς σουλτάνος ὀργὴν καὶ θυμὸν εἰς αὐτὸν τὸν πατριάρχην, ἔκραξε τοὺς κληρικούς· καὶ τοὺς ὅρισεν ὅτι νὰ κάμουν ἄλλον πατριάρχην, καὶ ἐκεῖνον τὸν πρῶτον τινὰς νὰ μηδὲν τὸν ἐνδέχεται οὐδὲ νὰ τὸν ἐστέργει. εἰ δὲ καὶ φανῇ τινὰς ἔξω τοῦ ὁρισμοῦ του καὶ κάμῃ, νὰ τὸν ἐκρεμάζῃ. καὶ ὡς ἄκουσαν τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν τοῦ σουλτάνου, ἔγινε σύνοδος ἀρχιερέων κληρικῶν ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ κοινοῦ λαοῦ, ποῖον νὰ κάμουν πατριάρχην. καὶ εὑρισκομένων αὐτῶν εἰς ἀδδημονίαν μεγάλην, ἐνθυμήθησαν τὸν πρώην πατριάρχην κύριν Διονύσιον, ὁποῦ ἔκαμε παραίτησιν καὶ εὑρίσκετον εἰς τὴν Κοσίνιτζα διὰ τὴν ἄδικον συκοφαντίαν, ὁποῦ τοῦ εἶπαν ὅτι ἔναι περιτετμημένος ἤγουν κόμενος. καὶ ἔτζη τὸ ἔκαμαν ἄρτζη τοῦ σουλτάνου, ὅτι ἠξεύρομεν ἕνα ἄξιον πρόσωπον διὰ πατριάρχην. καὶ τῆς ὥρας ἔδωκεν ὁρισμόν, καὶ ὑπῆγαν καὶ τὸν ἤφεραν στανικῶς, ὁποῦ δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ. ἦτον δὲ πολλὰ γέροντας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ πάλιν, ὁ πρώην πατριάρχης.

Ἐλθόντος αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Διονυσίου εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον δευτέραν φορὰν ἐπαναλαβών, ἔδραμαν ἀρχιερεῖς κληρικοὶ καὶ πᾶσα ἱερωμέ-

Cum itaque sultanus magnam iram adversus patriarcham gereret, clericos accivit, iisque mandavit, alium patriarcham facerent: nemo vero illum alterum, qui antea fuisset, reciperet, nec ullum cum eo commercium haberet: alioqui, si quis hoc interdictum violans deprehenderetur, eum suspensum iri. audita tam severa sententia et comminatione sultani, coactum est concilium pontificum clericorum nobilium et totius plebis, patriarchae creandi causa. ibi animis difficili consultatione distractis, cuinam potissimum is honor mandandus esset, venit eis in mentem superioris patriarchae Dionysii, qui se munere abdicaverat et in coenobio Cosinitzae versabatur propter iniustam calumniam, qua quidam ipsum circumcisionis crimine infamaverant. ita sultano indicarunt se invenisse virum patriarchatu dignum. tunc ipse statim certos homines ad illum misit cum mandatis; qui profecti, quantumvis reluctantem, adduxerunt invitum. erat is tunc valde senex.

XI. P. DIONYSIUS superior denuo.

Ut advenit in magnam ecclesiam Dionysius iterumque patriarchicam sedem cepit, currentes venere pontifices, clerici, quivis sacri ordinis

νος, ἄρχοντες καὶ ὁ κοινὸς λαός, καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτόν, καὶ εὐχὴ καὶ εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ ἔλαβαν. καὶ ἦτον μεγάλη εἰρήνη καὶ ὁμονοία εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν. ἦτον δὲ τοῦτος ὁ πατριάρχης τέλειος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ πεπαιδευμένος τὴν καλογερικήν, ὁποῦ δὲν ἦτον ἄλλος ὡσὰν αὐτόν. ἐνήστευσε δὲ πολλά, καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἦτον ἄγρυπνος εἰς προσευχήν. καὶ ὅταν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ εἰς τίποτε ὑπόθεσιν τῆς ἐκκλησίας, ποτὲ δὲν ἐκαβαλίκευε· μόνον πεζὸς ὑπήγενε, καθὼς ἦτον καὶ ὑπέργερος. ἔγιναν δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ σεισμοὶ μεγάλοι καὶ φοβεροί· καὶ ὑπήγενεν ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἐκκλησίαν, καὶ ἔκαμνε λιτανείας 142
καὶ δεήσεις.

Ἔκαμε δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χρόνους δύο καὶ μῆνας, καὶ ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ὑπῆγε πάλιν εἰς τὸ μοναστήριον, ὁποῦ ἦτον τῆς Κοσινίτζου, εἰς τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ. σὰν οὖν ἔκαμε παραίτησιν ὁ αὐτὸς κύρις Διονύσιος ὁ πατριάρχης, ἔγινε σύνοδος καὶ ἔκλεξαν τὸν μητροπολίτην Σερρῶν, ὀνόματι Μανασσῆ, τὸν ὁποῖον ἐμετονόμασαν Μάξιμον.

ΜΑΞΙΜΟΣ μητροπολίτης Σερρῶν.

Τοῦτον ὡσὰν τὸν ἔκλεξαν, ἔκαμαν καὶ τοὺς ψήφους, καὶ

participes, nobiles et plebeius ordo, debitamque reverentiam et gratulationem exhibentes faustam invicem ab ipso precationem acceperunt. pace tunc et concordia praeclara magna Christi ecclesia fruebatur. perfectae virtutis in hoc patriarcha imago conspiciebatur, tantaque monasticae disciplinae scientia et usus ut nemo cum eo comparandus esset. multum ille ieiunabat; totas noctes invigilabat precibus. quotiescunque aliquo iturus ecclesiastici negotii causa esset nunquam equo vehebatur, sed pedibus iter faciebat, licet summa senectute. inciderunt in tempus gubernationis eius terrae motus validi 150
et formidabiles. tunc ipse aliam ex alia ecclesiam adibat, precationes et supplicationes faciens.

Consumpsit in administratione patriarchica annos duos et aliquot menses. tum resignatione facta in monasterium suum, ubi antea fuerat, Cosinitzae, ad opera poenitentiae et pietatis se rettulit. itaque throno vacuefacto et synodo coacta electus est patriarcha, qui metropolitam Serris egerat, Manasses; quem Maximum transnominarunt.

XII. P. MAXIMUS, Serranus metropolita.

Hunc ubi legerunt, suffragium inierunt, ac de more minus ei de-

ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα κατὰ τὴν τάξιν, καὶ τὸ ἑσπέρας, ἀφ' οὗ ἐψάλθη ὁ ἑσπερινός, ἔδωκαν αὐτοῦ καὶ τὸ μέγα. καὶ τὸν χριστώνυμον λαὸν τοῦ κυρίου εὐλογήσας, ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀναβάς, μετὰ τὴν τελείωσιν ἀπῆλθεν ἐν τῷ θείῳ κελλίῳ τῷ πατριαρχικῷ. ἦτον δὲ ἀπὸ τὸ ἅγιον ὄρος. καὶ ὡσὰν ἔγινε πατριάρχης, εὐγῆκε κακὸν ὄνομα κατ' αὐτοῦ, καὶ ὕβριζαν αὐτὸν οἱ Χριστιανοί, ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί. καὶ δικαίως ἢ ἀδίκως ἦτον ὁποῦ τὸν ὕβριζαν, καὶ τὰς κατηγορίας ὁποῦ τοῦ ἔλεγαν, αὐτὸς ἠξεύρη δι' αὐτάς, καὶ αὐτὸς εἶχε νὰ δώσῃ λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως τῆς φοβερᾶς ἐκείνης.

Ἔκαμε δὲ ὁ αὐτὸς Μάξιμος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χρόνους ἕξη. καὶ ἔγινε μεγάλον σκάνδαλον ἀπὸ ἕναν μοναχὸν καλόγηρον, ὀνόματι Γαβριήλ· καὶ εὔγαλαν αὐτὸν τὸν πατριάρχην, κύριν Μάξιμον, ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. καὶ συνόδου γενομένης, περὶ ποῖον νὰ κάμουν πατριάρχην, ὁμοφώνως ἐπροσκάλεσαν τοῦτον·

ΝΗΦΩΝΑ πάλιν τὸν πρώην πατριάρχην.

Ἐκλέξαντες δὲ δευτέραν φορὰν διὰ πατριάρχην τοῦτον, ἀπέστειλαν καὶ τὸν ἤφεραν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπανάλαβε παρὰ τῆς θείας συνόδου ἀρχιερέων κληρικῶν ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ Χριστωνύμου

derunt indicium: vesperi antem, canto usitato decantato, tradiderunt et maius. qui populo Christiano in patriarchico suggesto fausta et felicia precatus, rebus omnibus rite perfectis, in sacratissimam patriarchicam abiit cellam. venerat is e sancto monte; cumque patriarchica dignitate exornatus esset, exiit sinistra quaedam fama de ipso. itaque ludibrio fuit Christianis, tum sacris tum laicis. iurene an iniuria criminatione de ipso sparsa, ipse noverit, rationem in die illius severi ac iusti iudicii redditurus.

Praefuit hic patriarcha sexennium. tunc magna offensione a monacho quodam, cui nomen Gabrielus erat, orta deductus est Maximus e patriarchico throno. inde concilio advocato de novo patriarcha sufficiendo, consentientibus vocibus accitus est is qui sequitur.

XIII. P. NIPHO superior patriarchatu iterato.

Hunc cum iterum legissent patriarcham, miserunt qui adducerent ipsum in magnam ecclesiam. ita thronum recuperavit voluntate sacrae synodi pontificum clericorum procerum et totius Christiani po-

λαοῦ. εἶχε δὲ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χρόνον ἕνα, καὶ ἔγιναν σκάνδαλα μεγάλα καὶ πολλὰ ἀπὸ τὸν Μάξιμον τὸν πρώην πατριάρχην καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀρχιερεῖς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους, ὁποῦ δὲν ἤθελαν αὐτόν, τὸν κῦριν Νήφωνα, καὶ εὔγαλαν αὐτὸν δευτέραν φορὰν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου 143 *μετὰ μεγάλης συγχύσεως καὶ ταραχῆς καὶ ἄλλων πολλῶν κακῶν. καὶ ὅταν εὔγαλαν τοῦτον ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τὸν ἀπεδίωξαν, ἔκαμαν σύνοδον ποῖον νὰ κάμουν πατριάρχην, καὶ ἀνήφεραν πολλοὺς ἀρχιερεῖς εἰς τὸ μέσον. τέλος δὲ ἔκλεξαν ὁμοφώνως τὸν Δράμας.*

ΙΩΑΚΕΙΜ Δράμας μητροπολίτης.

Τοῦτον γὰρ ὡς τὸν ἔκλεξαν, ἔκαμαν καὶ τοὺς ψήφους κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ λαβὼν τὸ μικρὸν μήνυμα καὶ τὸ μέγα ἐκάθισεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. τοῦτος ἦτον ἄνθρωπος νέος καὶ ἰδιώτης· ἀμὴ ἦτον πολλὰ χρησιμώτατος καὶ ἐνάρετος καὶ ταπεινός. καὶ διὰ νὰ ἔχει αὐτὰ τὰ χαρίσματα, τὸν ἀγαποῦσαν ὅλος ὁ κόσμος, ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί. ἠβουλήθη δὲ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἰβηρίαν διὰ νὰ δώσῃ εὐχὴν καὶ εὐλογίαν πρὸς τοὺς αὐθέντας τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. καὶ ἔτζη ὑπῆγε, καὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ οἱ αὐθέντες καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ κόσμος ὅλος μετὰ πολλῆς τι-

puli obtinuit illum per annum unum. tum pluribus inimicitiarum gravium causis a priore patriarcha Maximo natis, nec non ab aliis pontificibus metropolitis et episcopis, qui nullo modo ferre Niphonem volebant, iterata est ipsius e patriarchico solio deductio magna cum animorum confusione, ecclesiae perturbatione aliorumque malorum incursione. illo ad hunc modum exacto et relegato, coacta denuo synodo de alio patriarcha surrogando consultatum est, ac multis e pontificum numero nominatis tandem una voce electus Dramas antistes.

XIV. P. IOACHIMUS, Dramae metropolita.

Electione huius facta ad suffragia secundum consuetudinem itum est. accepta proinde et minore et maiore eius rei indicatione augustissimam sedem cepit. erat hic aetate quidem iuvenis, nec doctrina expolitus, verum ecclesiasticis rebus perutilis, virtute conspicuus, animo submissus. propter huiusmodi animi indolem carus omnibus fuit et consecrati et civilis ordinis. consilium deinde cepit proficiscendi in Iberiam, ut preces et benedictionem principibus regionis omnique populo impertiretur. quo profectus exceptus est et a primoribus et

μῆς καὶ εὐλαβείας, καὶ ἐφιλοδώρησαν αὐτὸν πολλὰ καὶ περισσά, ἰδόντα τὸ ταπεινὸν αὐτοῦ, ὅτι ἦτον ὅλος μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως. καὶ ὡς ἐπάτησε καὶ ἴδε ὅλους τοὺς τόπους ἐκείνους τῆς Ἰβηρίας, ἐγύρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ μὲ βίον πολύν.

*Καὶ ὡσὰν ἦλθεν, ἐφθόνησαν αὐτὸν πολλὰ ἀρχιερεῖς κληρικοί καὶ μέρος κοσμικοί. καὶ ἕνας μητροπολίτης Σηλυβρίας, τὸν ὁποῖον ἐκάθηραν ἀπὸ ταῖς κακαῖς πράξαις αὐτοῦ, ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν κόσμον φανεραῖς, καὶ δὲν ἦτον μόνον ἄξιος νὰ τὸν ἐκαθήρουν, ἀμὴ καὶ νὰ τὸν ἐλιθοβολήσουν. καὶ ἐσηκώθη τοῦτος, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ διβάνη τοῦ σουλτάνου, καὶ ἔβαλε περισσότερα εἰς τὸ χαράτζη φλωρία χίλια. καὶ ἔγιναν ὁμοῦ χιλιάδες τρεῖς. ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ πασιάδες τὸν ἐδέχθησαν πολλὰ καλῶς. καὶ ἔτζη τῆς ὥρας ἔκραξαν τὸν πατριάρχην, αὐτὸν τὸν κύριν Ἰωακείμ, καὶ τοῦ εἶπαν "εἰ μὲν στέργεις τὰ χίλια φλωρία τὰ περισσότερα, ὁποῦ ἔβαλεν ὁ μητροπολίτης Σηλυβρίας διὰ νὰ γένει πατριάρχης, ἔτζη νὰ κάθεσε εἰς τὸν θρόνον. εἰ δὲ καὶ δὲν τὰ στέργεις, νὰ εὔγῃς, νὰ καθίσῃ ἐκεῖνος πατριάρχης, ὅτι ἔναι ἀπόφασις καὶ ὁρι-
144 σμὸς τοῦ σουλτάνου οὕτως. ὁ δὲ πατριάρχης, κύρις Ἰωακείμ, δὲν ἠθέλησε νὰ στέρξει ταύτην τὴν ἐπανεύασιν· μόνον ἐδιάκρινε ὅτι νὰ λείψῃ ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, περὶ νὰ*

a nobilitate et a ceteris omnibus magno honore reverentiaque. munera ei multa et eximia dederunt, respicientes ad animi eius demissionem et modestiam, qua se totum ad imitationem Christi, summi pontificis, conformaverat. postquam singula Iberiae loca obeundo vidit, e peregrinatione revertit, ac Cpolin ad thronum suum opulentus rediit.

Ab eo tempore mox magna in ipsum invidia exorta est multorum, pontificum clericorum et quorundam laicorum. erat quidam metropolita Selybriae, quem propter improba facta sua, omnibus nota, ea dignitate moverant; nec tantum ea poena, verum lapidatione etiam dignus erat. surgens hic in senatum sultani accessit, et annuo charatzio seu tributo aliud mille ducatorum adiecit, ita ut iam fieret trium milium. quo bassae audito ipsum mira comitate exceperunt. tunc statim accersiverunt patriarcham Ioachimum, dicentes "si acquiescis additione mille aureorum, quam Selybriensis fecit patriarchatus consequendi causa, resideto sane in throno tuo. sin abnuis, exibis et illi locum tuum cedes, quia haec est sultani sententia et imperium." noluit acquiescere patriarcha aggravatione hac tributi, sed de

πέσῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα. ὁ δὲ εὐσεβὴς λαός, ὡς ἴδαν ὅτι ὁ καθῃρημένος καὶ κατεγνωσμένος μητροπολίτης θέλει νὰ γένει δυναστικῶς καὶ παρανόμως πατριάρχης, ὑπῆγαν εἰς τὸ βασιλικὸν διβάνη ἔμπροσθεν εἰς τοὺς πασιάδες, καὶ ἔστερξαν αὐτὰ τὰ χίλια φλωρία, τὴν ἐπανεύασιν. καὶ ἔτζη ἐδίωξαν τὸν κακῶς Σηλυβρίας, καὶ πάλιν ἔλαβε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ αὐτὸς κῦρις Ἰωακείμ.

*Ὅμως ὑπὸ συνεργίας τοῦ διαβόλου ἔγινε πρᾶγμα ἄξιον λύπης εἰς τοὺς Χριστιανούς. μιᾷ γὰρ ἡμέρᾳ ὁ αὐτὸς σουλτὰν Παγιαζίτης ἐκαβαλίκευσε μετὰ τῆς πόρτας αὐτοῦ, καὶ ὑπήγενεν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, κυνηγόντα καὶ χαίροντα. καὶ ἔτζη ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Χρυσοκεράμου, καὶ ἴδε ἕνα καὶ μόνον ὁσπίτη μετὰ κεραμίδια· καὶ τὰ ἄλλα ἦσαν χωρὶς κεραμίδια, μόνον μὲ πλάκες πλακομένα καὶ μὲ ἄλλα σκεπάσματα· καὶ μόνον αὐτὸ ἦτον μὲ κεραμίδια, καὶ οὐχὶ δεύτερον. καὶ ὡς τὸ ἴδεν ὁ σουλτάνος, ὅτι ἦτον * ξεχοριστὸν μοναχόν, ἐρώτησε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς γέροντας τῆς χώρας "τί ἔναι αὐτὸ τὸ μοναχὸν ὁσπήτιον, ὁποῦ ἔχει τὰ κεραμίδια;" καὶ τοῦτοι ἀπεκρίθησαν ἀπὸ τὸν φόβον τους, καὶ εἶπαν ὅτι ἐκκλησία ἔναι ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν. ἐρώτησε δὲ πάλιν ὁ σουλτάνος αὐτοὺς "ποῖος σᾶς ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν ἐκτίσατε;" καὶ αὐτοὶ δὲν ἔβαλαν εἰς τὸν νοῦν τους κανένα κακόν· μόνον ἀπεκρίθησαν ἄπρακτα * καὶ ἀπαίδευτα ὡς ἄγνωστοι καὶ*

throno cedendum sibi duxit, praeut in huiusmodi veniret peccatum. tunc vero pius populus, ut vidit, periculum esse ne condemnatus iste et merito deiectus metropolita violenter contra leges fieret patriarcha, abiit in regiam curiam, in conspectum bassarum, et additionem hanc mille ducatorum in se recepit. ita repulsus est improbus ille Selybriensis conatus, et Ioachimo sua dignitas restituta constitit.

Non multo post diaboli opera quiddam Christianis dolendum accidit. quodam enim die sultanus Baiazita cum aulicis suis equitabat, modo huc modo illuc oberrans, venatione animum oblectans. hoc modo non longe a Chrysoceramo praetervectus vidit domum quandam, eamque unicam, tegulis centectam. ceterae vero tegulis carebant, sed tabulis lapideis aliisque tegumentis constratae erant ut igitur sultanus illam solam et nullam aliam tegulas habentem et ita a reliquis differentem conspexit, quaesivit e sacerdotibus et senibus loci, ecquae esset haec sola tegulata domus. responderunt illi, metu impulsi, esse Christianam ecclesiam, qua ipsi uterentur. rursus infit sultanus "ecquis vobis potestatem eius aedificandae dedit?" ipsi, ut homines minime mali nec periculi quicquam suspicantes, responderunt per

βάρβαροι, καὶ εἶπαν ὅτι ὁ πατριάρχης ἔδωκεν ἡμῶν θέλημα, καὶ τὴν ἐκτίσαμεν. ὁ δὲ σουλτάνος ἀκούσας τοῦτο, ἠλλοιώθη ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ὀργίσθη πολλά, καὶ ἐθυμώθη κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἤθελε νὰ τοῦ κάμῃ μεγάλην παίδευσιν φοβεράν. ἀλλ' ὅμως πάλιν ἐμετέβαλε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ, καὶ ὅρισε διὰ ὁρισμοῦ φοβεροῦ πρὸς τοὺς κληρικοὺς ἵνα εὐγάλουν αὐτὸν τὸν πατριάρχην, νὰ κάμουν ἄλλον, ἵνα μὴ παιδεύσει αὐτοὺς καὶ ἀφανίσῃ.

Ὡς δὲ ἴδαν οἱ κληρικοὶ τὸν ὁρισμὸν καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ σουλτάνου, ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔκαμαν σύνοδον μετὰ μερικῶν ἀρχιερέων, ὁποῦ εὑρέθησαν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ὁμοφώνως ἐψήφισαν τρίτην φορὰν τὸν πρώην πατριάρχην, κύριν Νήφωνα, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Βλαχίαν. καὶ ἐμήνυσαν αὐτοῦ μετὰ μερικῶν κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐδεήθησαν αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ, νὰ
145 *λάβῃ πάλιν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ αὐτὸς κύρις Νήφωνας δὲν ἠθέλησε τελείως νὰ τὸ παραδεχθῇ· μόνον ἔστειλε τοὺς ἀπεσταλμένους κληρικοὺς ὀπίσω, καθὼς ἦλθαν μόνοι τους, καὶ καμίαν φιλοτιμίαν δὲν ἔκαμε πρὸς αὐτούς. ἐλθόντες δὲ οἱ κληρικοὶ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀνήγγειλα τὰ περὶ τοῦ κυροῦ Νήφωνος, ὅτι τελείως δὲν προσδέχεται τοῦτο, οὐδὲ θέλει νὰ ἀκούσῃ περὶ τοῦ πατριαρχείου. τότε ἡ σύνοδος, ὡς ἄκουσαν τοὺς λόγους τούτους, ἐκάθισαν πολλάκις, καὶ τοὺς δοκιμωτάτους καὶ ἁρμο-*

imprudentiam inconsiderate "patriarcha nobis potestatem fecit, et ita aedificavimus." sultano, postquam audivit, color faciei immutatus est, et gravi ira contra patriarcham exarsit; de eoque haud vulgare supplicium sumere voluit. at immutavit tamen animum suum, et severum clericis mandatum dedit ut deiicerent patriarcham aliumque sufficerent, nisi poenas dare et deleri vellent.

Accepto mandato et sententia sultani vehementer animis consternati sunt, et confestim certorum aliquot pontificum concilium, qui tunc forte ad magnam ecclesiam erant, coegere; ac tertium elegerunt una voce superiorem patriarcham Niphonem, in Valachia versantem. ei missis clericorum aliquot nuntiandum hoc curarunt, rogaruntque, veniret et partiarchicum fastigium reciperet. at ille nullo modo sibi persuaderi passus est, sed clericos missos, ita uti venerant, inanes remisit, nulla benignitate et honore eis habito. qui ad ecclesiam reversi renuntiarunt responsum Niphonis: eum non modo oblatam dignitatem non recipere, sed ne audire quidem de patriarcheo velle. hac synodus recusatione accepta denuo ac saepius sedit; cumque

δίους ἀρχιερεῖς κατ' ὄνομα εἰπόντες δὲν ὁμοφώνησαν νὰ ἐκλέξουν πατριάρχην. καὶ ἔτζη ἐλύθη ἡ σύνοδος. καὶ πάλιν συνόδου γενομένης, ποῖον νὰ κάμουν πατριάρχην, ἔκλεξαν ὁμοφώνως τὸν Ζιχνῶν, ὁ ὁποῖος δὲν εὑρέθη ἐδῶ τότε εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἀμὴ ἦτον εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ.

ΠΑΧΩΜΙΟΣ μητροπολίτης Ζιχνῶν.

Τοῦτον ψηφίσαντες μιᾷ γνώμῃ διὰ πατριάρχην, ἐν τῷ ἅμα ἀπέστειλα καὶ τὸν ἤφεραν, καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα καὶ τὸ μέγα. καὶ τὸ δικανίκιον παρὰ τοῦ Ἡρακλείας ἔλαβε, μετὰ τὴν εὐχαριστίαν, ὡς ἔναι συνήθειαν τῶν πατριαρχῶν ὁποῦ τὴν λέγουν, καὶ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐκάθισε. καὶ ἔδραμαν καὶ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοί, καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτὸν διὰ πατριάρχην.

*Ἔκαμε δὲ τοῦτος χρόνον ἕνα εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. καὶ τότε τινὲς κοσμικοί, φίλοι τοῦ πρώην πατριάρχου κυροῦ Ἰωακείμ, ὁμοφώνησαν ἀνὰ μέσον αὐτῶν νὰ * δώσουν ἀπὸ λόγου τους φλωρία πεντακόσια τοῦ σουλτάνου, νὰ τοὺς δώσῃ πάλιν πατριάρχην τὸν αὐτὸν κύριν Ἰωακείμ. ἦτον δὲ τὸ χαράτζιον φλωρία τρεῖς χιλιάδας, καὶ αὐτοὶ τὸ ἐπανεύασαν πεντακόσια, ὁποῦ ἔγινε τρεῖς χιλιάδες καὶ πεντακόσια. καὶ τοῦτο, ὁποῦ ἔτρεχαν οἱ φίλοι τοῦ κυροῦ Ἰωακεὶμ καὶ*

probatissimorum et ad sustinendum tantum onus aptorum antistitum nomina in medium allata essent, convenire de patriarchae electione non potuit. ita synodus dimissa fuit. inde rursus concilio congregato omnium voces in Zichnensi praesule concurrerunt; qui tunc quidem non aderat, sed domi apud metropolin suam.

XV. P. PACHOMIUS, Zichnarum metropolita.

Cum hunc una mente patriarcham legissent, statim legatione missa adducendum curarunt, eidemque utrumque indicium de more dederunt. pedum ab Heracleensi accepit, post gratiarum actionem a patriarchis recitari solitam, et in patriarchicum thronum assedit. tum accurrere pontifices et clerici et cuncti Christiani, eique debitum honorem exhibuerunt.

Postquam hic unum annum sedit, tum quidam politici, prioris patriarchae Ioachimi amici, inter se consilium ineunt, se tanquam de suo daturos sultano quingentos aureos, ut ipsis in patriarchatum restituat Ioachimum. erat tributum antea tria milia ducatorum. hoc ipsi quingentis ducatis auxerunt, ut summa fieret ter mille et quin-

ἔκαμναν ἐπανεύασιν καὶ ἔταξαν φλωρία τοῦ σουλτάνου, ἦτον μὲ θέλημα καὶ βουλῇ τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἰωακείμ, καὶ αὐτὸς ἔδειδε τὰ φλωρία κρυφῶς, καὶ ἔδειχνεν ὅτι δὲν ἤξεύρῃ εἴδησιν. ὅμως ὡς τὸ ἔκαμαν ἄρτζη εἰς τὸν σουλτάνον ὅτι δίδουν φλωρία πεντακόσια, νὰ εὐγάλουν τὸν πατριάρχην, νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν θρόνον ὁ πρῶτος πατριάρχης, κύρις Ἰωακείμ, ὥρισε τῆς ὥρας, καὶ εὔγαλαν τὸν αὐτὸν κύριν Ἰωακείμ.

146 *ΙΩΑΚΕΙΜ πάλιν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἔλαβε.*

Περάσοντα δὲ ὀλίγος καιρὸς ἠβουλήθη δευτέραν φορὰν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Πούγδανον· καὶ ἔτζη ἡτοιμάσθη, καὶ ἔλαβε μερικοὺς κληρικούς, καὶ ἔφθασεν ἐκεῖ πλησίον. ἤξευρε δὲ τὴν ἐπανεύασιν ὁ Πούγδανος, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ πατριάρχης, ἔσοντας νὰ δώσει τὰ πεντακόσια φλωρία, νὰ εὐγάλῃ τὸν πατριάρχην ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν αὐτός· καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἐδεχθῇ, οὐδὲ νὰ τὸν ἴδεῖ· μόνον ἀπέστειλεν ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ, καὶ ἀπεδίωξαν αὐτὸν ἀπὸ ὅλον τὸν τόπον αὐτοῦ ὡς ἐπιβάτην καὶ παράνομον. ἀκούσας δὲ τούτους τοὺς λόγους ὁ πατριάρχης ἐλυπήθη πολλὰ καὶ ἐντροπιάσθη, καὶ ἐγύρησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ Δολόβιστον, καὶ

7. *τὸν αὐτὸν κύριν Ἰωάκειμ] τὸν κύριν Παχώμιον, καὶ τὸν αὐτὸν κύριν Ἰωακεὶμ ἤφεραν.* Crusius.

gentorum. et hoc eorum praeposterum erga Ioachimum studium, quo hanc accessionem sultano polliciti sunt, susceptum est ipso Ioachimo sciente et volente: quippe dabat ipse id auri clanculum, sed nihil se scire prae se ferebat. itaque re ad sultanum ab illis relata, se addere quingentos aureos, ut Ioachimus restituatur, statim is negotium eis throno deducendi Pachomii et Ioachimi reducendi dedit.

DECIMUS SEXTUS patriarcha Ioachimus, iterata patriarchica potestate.

Post modicum tempus hic iterum peregrinari et Moldaviam invisere paravit. itaque clericis aliquot comitatus in viciniam illius pervenit. resciverat Moldavus de additione ad tributum a patriarcha facta, cum hic quingentis ducatis datis Pachomium e throno excussisset et ipse inibi se collocasset. noluit ergo eum princeps ille recipere, imo ne videre quidem: sed ministros aliquot misit, qui hominem tota regione ipsius excedere iusserunt ut patriarchatus contra canones inscensorem.

His auditis patriarcha valde indoluit et pudefactus est. itinere itaque converso Dolovistum perrexit; ac dolore animi in morbum de-

ἀπὸ τὴν πικρίαν αὐτοῦ ἀπέθανε ἐν τῷ ἅμα, ἔσοντας νὰ ἀσθενήσῃ μὴ δυνάμενος νὰ ὑπομείνῃ τὴν καταφρόνεσιν.

Καὶ μαθόντες οἱ κληρικοὶ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου ἐσύναξαν ἀρχιερεῖς, διὰ νὰ ἰδοῦν ποῖος ἔναι ἁρμόδιος νὰ κάμουν πατριάρχην. καὶ καθίσαντες ἐπὶ συνόδου ἐζήτησαν ὁμοφώνως τὸν πρώην.

ΠΑΧΩΜΙΟΣ πάλιν ὁ πρώην πατριάρχης.

Κοινῇ δὲ γνώμῃ ἀρχιερέων κληρικῶν τε καὶ κοσμικῶν, τῶν τε ἀρχόντων καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ, τοῦτον πάλιν πατριάρχην ἐπροσκάλεσαν· καὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπανάλαβε, καὶ ἐκάθισεν εἰρηνικῶς. τότε ἦτον ὁ σοφώτατος καὶ θεολογικώτατος κύρις Μανουήλ, ὁ μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὁ Πελοποννησιακος.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τούτου ἦτον καὶ ὁ παράνομος Ἀρσένιος, τὸ γένος Ἀποστόλης, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Μονεμβασίας παρανόμως καὶ ἔξω κανόνων, ἀναξίως. καὶ νὰ μάθετε περὶ τούτου πῶς ἔγινε παρανόμως. τοῦτος, λέγω ὁ Ἀρσένιος, ἦτον διάκονας, καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Βενετίαν εἰς τὴν Μονεμβασίαν μετὰ με- 147
γάλης δυνάμεως, τῶν Βενετίκων δηλονότι τῆς ἀφεντίας, ἔσοντας ὁποῦ ὅριζαν αὐτὴν τότε. καὶ εἶχε θέλημα παρ' αὐτῶν

lapsus, mox extinctus est, cum talem sui contemptionem concoquere non posset.

Cognita morte patriarchae a clericis conventus pontificum indictus est, ut de alio idoneo in locum eius substituendo deliberarent. sedentes itaque in sacra synodo, concordi voce superiorem Pachomium requisiverunt.

DECIMUS SEPTIMUS, patriarcha rursus prior Pachomius.

Communi sententia, inquam, pontificum et clericorum, interque seculares nobilium et plebis, hunc ad patriarchicam administrationem revocarunt. thronum ergo recepit, et pacifice praesedit.

Eo tempore vivebat doctissimus vir et theologus praestantissimus, Manuelus Peloponnesius, magnus magnae ecclesiae rhetor. sub hoc quoque patriarcha vixit legum contemptor Arsenius, genere Apostoles; qui indigne violatis legibus et canonibus in thronum sanctissimae metropoleos Monembasiae se intulit. cognoscite, quaeso, quibus machinamentis. erat iste Arsenius diaconus, venitque Venetiis Monembasiam, magna Venetorum procerum potestate instructus, pertinente tunc ad

καὶ παρὰ τοῦ λεγάτου τοῦ πάπα, ὅτι, ἀφ' οὗ γένει ἀρχιερεύς, νὰ ἔχει τὸν θρόνον τῆς Μονεμβασίας ἀνεμποδίστως, καὶ ὅποιος τῶν ἱερωμένων ἢ τῶν κοσμικῶν φανῇ αὐτοῦ ἐναντίος καὶ ἀπειθής, νὰ παιδεύεται μεγάλως καὶ νὰ ἐξορίζεται ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἕως ὅλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ. ὅμως. ἦλθεν εἰς Μονεμβασίαν, ἔδειξε τοὺς ὁρισμοὺς τῆς αὐθεντίας τῶν Βενετίκων πρὸς τὸν αὐθέντην τοῦ τόπου καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τὸν λαόν. ὡς δὲ ἴδαν οἱ Μονεμβασιῶται τοὺς ὁρισμούς, ἐπροσκύνησαν αὐτὸν καὶ ἐτίμουν μεγάλως καὶ εὐλαβοῦντο, ὅτι ἦτον καὶ σοφώτατος μέγας. λοιπὸν τοῦτος ὁ Ἀρσένιος, ὡς ὑπῆγεν ἐκεῖ διάκων, ἔστειλε καὶ ἐπροσκάλεσε τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Ἕλους· καὶ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν πρεσβύτερον. τότε συμβούλιον ἔκαμαν ἐκεῖ, ὅπως νὰ χειροτονηθῇ ὁ αὐτὸς Ἀρσένιος μητροπολίτης Μονεμβασίας. καὶ οὕτως ἔκαμαν τὸν Ἕλους, τὸν ἐπίσκοπον, εἰς τόπον τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, καὶ δύο ἱερεῖς ἔβαλαν εἰς δύο μητροπολιτῶν, τοῦ Λακεδαιμονίας καὶ τοῦ Χριστιανουπόλεως. καὶ οὕτως ἔκαμαν αὐτοὶ τοὺς ψήφους, καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα μετὰ τὸ ἑσπερινόν. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον λειτουργίας γενομένης ἐχειροτόνησαν αὐτὸν μητροπολίτην Μονεμβασίας, καὶ ἔνδυσαν αὐτὸν μετὰ τῶν ἱερῶν ἐνδυμάτων τῶν ἀρχιερατικῶν, τοῦ τε πολυτίμου * σάκκου, καὶ ὠμοφορίου

ipsorum imperium illa urbe. pugnabant ipsi pro eo; causam eius agebat papae legatus, concedentes ei, quando fieret pontifex, thronum Monembasiae citra controversiam. quodsi quis vel sacerdotum vel politicorum hominum se illi opponeret nec pareret, acriter eum punitum iri atque adeo exterminatum iri e loco illo ad omne tempus vitae suae. tunc igitur, ut coepi dicere, Monembasiam venit; mandatum et commendationem Venetae dominationis praefecto civitatis, patribus et populo, exhibuit. Monembasiatae postquam eas literas viderunt, demisse exceperunt hominem, honore et reverentia prosequentes, utpote praeclara etiam eruditione et doctrina praeditum. proinde Arsenius iste, qui illo diaconus venerat, misit qui Eleum accirent episcopum; qui eum declaravit presbyterum. quo tempore consilium ab eis cusum est Arsenii Menembasiatis metropolitae creandi. itaque illum Eleum episcopum in locum et dignitatem oecumenici patriarchae traduxerunt, duos autem sacerdotes pro duobus metropolitis reputarunt, uno Lacedaemoniae, altero Christianopoleos. ita ipsi suffragium inierunt, et minus ei dederunt indicium, ac post vesperas maius. postridie liturgia celebrata eum Monembasiae metropoliten renuntiarunt sacrisque pontificalibus induerunt, pretioso sacco et superhumerali et ceteris. o iniquitatem contra leges! o adulationem

καὶ τῶν ἐπιλοίπων. ὢ τῆς παρανομίας, ὢ τῆς κολακείας τῶν ἐλεεινῶν. ὁ γνήσιος μητροπολίτης Μονεμβασίας, ὁ νομίμως χειροτονηθεὶς παρὰ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, εὑρίσκετον ὑγιής· καὶ διὰ νὰ ἀφενδεύουν οἱ Βενέτικοι τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἀπεδίωξαν αὐτὸν καὶ τοὺς προτιτέρους ἀπ' αὐτόν. καὶ αὐτὸς μὴ ἔχων ποῦ νὰ καθίσῃ, νὰ κάμῃ θρόνον, ὑπῆγεν εἰς μίαν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ, ἡ ὁποῖα ἦτον ἡ Κορώνης, καὶ ἐκεῖ ἔκαμε θρόνον, ὅτι τότε ἡ αὐτὴ Κορώνης εἶχε πλῆθος λαοῦ, ἄρχοντας μεγάλους καὶ ἄλλους χρησίμους ἄνδρας καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ. καὶ αὐτὸς ὁ παρανομώτατος Ἀρσένιος, ζῶντος αὐτοῦ τοῦ γνησίου ἀρχιερέως, ἔλαβε τὸν θρόνον αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως τῶν Λατίνων, καὶ ἐμοίχευε τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ τοῦ θεοῦ.*

Ἀλλὰ ἴδετε καὶ τί χειροτονίαν ἔλαβε. ὁ ἐπίσκοπος καὶ 148
οἱ ἱερεῖς ἔκαμαν αὐτὸν μητροπολίτην. φρῖξον ἥλιε, καὶ στέναξον ἡ γῆ, εἰς τὴν τοιαύτην παρανομίαν. ὁ μητροπολίτης κάμνῃ ἐπίσκοπον καὶ ἱερεῖς κατὰ τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, ὡς διαλαμβάνουν οἱ θεῖοι κανόνες· ἀμὴ ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ ἱερεῖς δὲν κάμνουν μητροπολίτην. πῶς νὰ γένει ὁ υἱὸς πατέρας ἢ ὁ πατέρας υἱός; τοῦτο ἔναι ἀδύνατον καὶ ἀσεβέστατον καὶ παρανομώτατον. ἀμὴ ὁ πατέρας κάμνῃ χρεία νὰ ἔχει τιμὴν ὡς πατέρας καὶ κεφαλὴ τοῦ υἱοῦ· ὁ δὲ υἱὸς νὰ ἔχει τιμὴν

miserandorum! verus Monembasiae metropolita, qui legitime a sanctissima Christi ecclesia magna ordinatus erat, vivus valensque supererat. huius thronum ut in potestate sua Veneti haberent, et de eo quod liberet facerent, expulerunt tum ipsum tum antecessores ipsius. is ergo non habens ubi resideret, ubi thronum constitueret, in quendam suorum episcopatuum se contulit, qui erat in civitate Coronae. ibi posuit sibi thronum, quod tunc ea civitas affluebat multitudine populi, nobilibus et potentibus aliisque praestantibus viris, magna denique civium frequentia. ipse vero Arsenius, iniustissimus homo, vivente ipsius germano pontifice occupavit sedem eius, ope Latinorum fretus, ecclesiamque Christi, dei nostri, adulterio inquinavit.

Sed operae pretium est examinare ipsius ordinationem seu declarationem, qualis extiterit. episcopus et sacerdotes ipsum crearunt metropolitam. horresce sol, ingemisce terra, ad istam legum conculcationem. metropolita facit episcopum et sacerdotes pro pontificia dignitate et praescripto sacrorum canonum, non vice versa episcopus et sacerdotes metropolitam. quae est ista perversitas, ut filius in patrem transeat aut pater in filium? fieri hoc non potest, impium est, a legibus abhorret. sed necessitas flagitat ut pater honorem habeat patris et sit caput filii, filius vicissim honore fruatur qui filio

ὡς υἱὸς καὶ δοῦλος τοῦ πατρός του, καὶ οὐχὶ τὸ ἐναντίον. ὁ πατριάρχης δέ, κατὰ τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, ὡς πατὴρ τῶν πάτρων καὶ ὡς ποιμὴν τῶν ποιμένων, μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων καὶ παντὸς ἱερωμένου καὶ κοσμικοῦ ὅλης τῆς οἰκουμένης, καὶ χειροτονεῖ τοὺς μητροπολίτας. καὶ μητροπολίτης μητροπολίτην χειροτονεῖ μετὰ ἐπιτροπῆς τοῦ πατριάρχου, κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα. καὶ ἐπίσκοπος ἐπίσκοπον χειροτονεῖ μετὰ θελήσεως τοῦ μητροπολίτου.

*Ὅμως, καθὼς ἔλαβεν ὁ αὐτὸς Ἀρσένιος τὸν θρόνον τῆς Μονεμβασίας ἔξω κανόνων, ὡς εἴπομεν, ἐλειτούργει μετὰ τοῦ ἱεροῦ * συνθρόνου ὡς μητροπολίτης, καὶ χειροτονίας ἔκαμνε, ἀναγνώστας ὑποδιακόνους διακόνους καὶ ἱερεῖς, καὶ πάντα ὅλα τὰ ἀρχιερατικά. καὶ μαθὼν τοῦτο ἡ μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ καθολικὴ καὶ μεγάλη, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τίμιον πατριαρχικὸν γράμμα, ἵνα παύσῃ τῆς ἀρχιερατικῆς ὑπηρεσίας ὡς παρανόμως ὁποῦ ἐχειροτονήθη, καὶ μοιχεύει πνευματικῶς, καὶ αὐτὸς χειροτονία δὲν ἔλαβεν οὐδὲ χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος. ὁ ἐπίσκοπος ἔχει χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος καὶ δίδει, ὅταν κάμνῃ ἱερεῖς κατὰ τὸ τοῦ ἐπισκόπου ἀξίωμα· καὶ ἡ χειροτονία ἐκείνη ἔναι ἁγία καὶ στερεὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος. ἀμὴ ἐπίσκοπος νὰ χειροτονήσῃ μητροπολίτην ἔναι ἀσεβέστατον καὶ*

convenit, et patri subiiciatur suo, non autem contra fiat. patriarcha vero, pro patriarchica eminentia, ut pater patrum sit et ut pastor pastorum, metropolitarum, archiepiscoporum, episcoporum et omnium sacratorum laicorumque per totum terrae orbem. hic ergo creat metropolitas, et metropolita metropolitam designat patriarchae permissu, pro potestate et auctoritate quam a patriarcha accepit. sed et episcopus episcopum, metropolita permittente, eodem modo facit. verum institutam narrationem persequor.

Tum itaque thronum Monembasiae Arsenius eo quo diximus modo adeptus, extra canones, sacris operando cum sacro consessu pro metropolita se gerebat: anagnostas designabat, hypodiaconos, diaconos et sacerdotes. omnia denique pontificia munia exequebatur. haec cum rescivisset magna et catholica ecclesiarum mater, missum est ad eum venerabile patriarchicum scriptum, quo interdicebatur ei pontificali administratione, ut qui violatis legibus ordinatus esset et spiritale faceret adulterium, cum ipse nec ordinationem nec sancti spiritus gratiam accepisset. episcopum habere gratiam sancti spiritus, eamque dare, quando faciat sacerdotes ex episcopica aucto-

μακρὰν ἀπὸ τὸν θεὸν καὶ συγκλήρωσις μετὰ τὸν σατανᾶν, ἔσοντας αὕτη ἡ χειροτονία νὰ μηδὲν εἰς αὐτὴν χάρις τελέως παρὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως Χριστοῦ, τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ παρὰ τοῦ παναγίου αὐτοῦ πνεύματος, ἀμὴ ὀργὴ καὶ κατάρα καὶ εἰς τὸν χειροτονούμενον καὶ εἰς τὸν χειροτονηθέντα.

Λοιπὸν ὁ αὐτὸς Ἀρσένιος, ὡς ἐδέξατο τὸ τίμιον καὶ 149
προσκυνητὸν γράμμα τὸ πατριαρχικόν, ἀντὶ οὐδενὸς ἐλογίσατο αὐτό· ἀμὴ ἀντέγραψε πρὸς τὴν καθολικὴν μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς πλάτος ὑβρίζοντα τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς τιμιωτάτους κληρικούς, καὶ ἀτιμίας πολλὰς ἐφλυάρει ὁ τετυφλωμένος, καὶ δὲν ἐπρόσδραμεν εἰς τὸν ἰατρόν, νὰ λάβῃ θεραπείαν καὶ ἰατρείαν, εἰς τὸν κοινὸν αὐθέντην καὶ δεσπότην, τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, τὴν ἔμψυχον εἰκόνα Χριστοῦ τοῦ ἰατροῦ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων· ἀμὴ ἔσοντας νὰ ἐπαρθῇ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν ἐκυριεύσῃ ὁ διάβολος, ἔπεσεν εἰς ἀπόγνωσιν, καὶ ἐδιαφένδευεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅτι καλῶς ἔκαμε.

Ὡς δὲ ἴδεν ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου τὴν ἀναισχυντίαν αὐτοῦ καὶ τὴν παρακοὴν καὶ τὸ ἀπειθές, ἔπεμψαν γράμμα τίμιον πατριαρχικὸν εἰς τὴν Μονεμβασίαν, καὶ ἐκάθηραν αὐτόν. καὶ ἴδετε καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ.

ritate. talem designationem esse sanctam et ratam, beneficio et gratia sancti vivifici spiritus. sed ut episcopus designet metropolitam, id vero cum summa impietate coniunctum esse et a deo remotissimum, consociationem denique cum satana, quandoquidem ad talem ordinationem nulla plane a summo pontifice Christo, deo nostro, et sanctissimo eius spiritu accedat gratia, sed ira et execratio tum in ordinantem tum in ordinatum.

Hoc venerandum patriarchae et adorandum rescriptum ut accepit Arsenius, pro nihilo putavit: sed responsum ad sanctam catholicam ecclesiam rescripsit iniuriae et contumeliae plenum, qua in patriarcham qua in venerabiles clericos, multa magno cum contemtu in eos deblaterans, homo caecus. adeo noluit ad medicum accurrere capiendae medicinae et curationis causa, ad communem omnium dominum, oecumenicum patriarcham; ad animatam imaginem Christi, tum animorum tum corporum medici: sed cum semel ei gratia dei adempta esset, in possessionemque miseri diabolus venisset, in desperationem incidit, improbissimum suum factum impudenter defendens.

Patriarcha igitur et sacrum cum ipso concilium, cernentes eius impudentiam inobedientiam et inobsequentiam, miserunt sacrum patriarchicum Monembasiam rescriptum, quo ipsum de throno detraxerunt. cuius sententiae exemplum hic subiecimus

Παχώμιος, ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης· τῇ ἡμῶν συνοδικῶς προκαθημένῃ μετριότητι, καί τινων συμπαρόντων ἀρχιερέων μετὰ τοῦ ἡμετέρου παντὸς κλήρου, ἀνηνέχθη περὶ τοῦ παρανόμου νῦν Μονεμβασίας, τοῦ λεγομένου Ἀποστόλη, ὡς τοῖς ἁπανταχοῦ εὑρισκομένοις Χριστιανοῖς, τάχα Λατίνοις δῆθεν χαριζόμενος, προξενεῖ σκάνδαλα καὶ συγχύσεις, καὶ ἀνυποστόλως ἀφορισμοὺς ἐκδενάζει κατ' αὐτῶν, μὴ γινώσκων ὁ μάταιος ὅτι αὐτὸς ταῖς ἀποφάσεσι καὶ ἀραῖς τῶν κανόνων ὑπόκειται ὡς παρανόμως καὶ ἔξω κανόνων ἀναξίως προβὰς εἰς ὃν νῦν λέγεται εἶναι. καίτοι γε πρώην τὰ κατ' αὐτὸν συνοδικῶς ἐνταῦθα τρακταΐσαντες, τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπόφασιν διὰ μόνης ζώσης φωνῆς ἐξενεγκόντες ἠρκέσθημεν. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ παύεται πάντα κινῶν λίθον κατὰ τῶν ἑκάστου ὀρθοδόξων, καὶ οὐδόλως βούλεται, κατὰ τὸν Ἰούδαν ἐκεῖνον, ὅποι τυγχάνουσιν, ἰέναι, καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν οὕτω συνοδικῶς καὶ ἐγγράφως, ἐνδικώτατα, ὡς συγχιστὴν καὶ σκανδαλοποιὸν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, ἔχει αὐτὸν ἀφωρισμένον ἀπο τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου καὶ ἀσυγχύτου τριά-
150 *δος, τοῦ ἑνὸς τῇ οὐσίᾳ, τῷ ἀριθμῷ, παντοκράτορος καὶ ὑποστάτου τῶν ὅλων, θεοῦ, ἔν τε τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ὡς δὲ πάλιν ἀναξίως καὶ παρανόμως προβάντα εἰς τὸν τῆς*

Pachomius, miseratione dei archiepiscopus Cpoleos, novae Romae, et oecumenicus patriarcha. ad nostram in synodo praesidentem, et quorundam una sedentium pontificum, cum toto clero nostro, mediocritatem relatum est de illegitimo nunc Monembasiae, Apostole nominato: quomodo ubivis locorum Christianis, studio nimirum Latinis gratificandi, praebeat offendicula et perturbationes, nec vereatur excommunicationes evomere contra eos, nolens intelligere vanus homo sese esse illum qui condemnationibus et execrationibus canonum subiaceat, ut qui illegitime spretisque canonibus indigne in locum invaserit, in quo nunc dicitur esse. atqui cum antea causam eius hic synodice tractaremus, sententiam in eum viva tantum voce pronuntiare satis habuimus. sed quia non cessat omnem movere lapidem, ut officiat singulorum locorum recte sentientibus, nec ullo pacto vult, utpote Iudae imitator, eodem ubi illi sunt ire, ideo mediocritas nostra synodico processu et scripto concepto eum iustissime, ut perturbatorem et scandalorum adversus pios auctorem, separat firmiter, a coniunctione abscissum sanctae consubstantialis individuae et inconfusae trinitatis, unius illius substantia et numero, omnipotentis cunctarumque conditoris dei, tum in hoc tum in futuro saeculo. rursus eadem mediocritas nostra eundem, ut indigne et conculcatis legibus in pontifica-

Μονεμβασίας ἀρχιερατικὸν θρόνον ἔχει καθῃρημένον καὶ γεγυμνωμένον πάσης ἱερωσύνης καὶ ἀρχιερατικῆς ἀξίας τὸ σύνολον. οὕτως ἐν ἁγίῳ ἀποφαινόμεθα πνεύματι. πάντας δὲ τοὺς ἁπανταχοῦ εὑρισκομένους ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ἔχομεν εὐλογημένους καὶ συγχωρημένους ἐν ἁγίῳ πνεύματι. μάλιστα δέ, ὅσους ὁ κατάρατος ἐκεῖνος ἠφώρισεν, ἡ μετριότης ἡμῶν τῇ παντοδυνάμῳ ἐξουσίᾳ τοῦ θείου καὶ ζωαρχικοῦ καὶ παντοκρατορικοῦ πνεύματος ἔχει εὐλογημένους καὶ συγκεχωρημένους καὶ λελυμένους καὶ ἐλευθέρους δεσμοῦ τε καὶ ἐνοχῆς. οὕτως καὶ περὶ τούτων ἐν ἁγίῳ ἀποφαινόμεθα πνεύματι, οὗ αἰτία πρακτικὴ ἀμέσως ἡ προσκυνητὴ τοῦ πατρὸς ὑπάρχει ὑπόστασις. ὅθεν τοῖς ἁπανταχοῦ δηλοποιοῦμεν ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς τὰ κατ' αὐτοῦ, ἵνα μή τις ὅλως αὐτῷ προσέλθῃ ὡς ἴχνος ἔχοντι ἱερωσύνης, μήτε μὴν συγχέοιτο ὅλως τῷ ἐκχεομένῳ ὑπ' αὐτοῦ ἀφορισμῷ. ὧν εἵνεκα καὶ ἡ παροῦσα ἡμῶν ἔγγραφος ἀπόφασις ἐν ἐγκύκλου ἐπιστολῆς ἀπολέλυται εἴδει.

Εἶχε δὲ καὶ διὰ τῆς τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ μηνὶ Ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος ιβ'.

Ὅμως ὁ πατριάρχης δὲν ἔγραψε μόνον ταύτην τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἀρσενίου· ἀμὴ καὶ εἰς τὴν Κρήτην καὶ εἰς

lem Monembasiae sedem progressum, constante sententia inde deiicit et pro deiecto habet, omni prorsus sacerdotio et pontificia dignitate exutum. haec est sententia nostra; quam S. spiritu auctore et approbatore in ipsum pronuntiamus e contrario vero cunctos pios Christianos, ubicunque locorum sunt, benedictione nostra prosequimur, veniamque illis peccatorum damus de voluntate et ope S. spiritus. maxime autem illos, quoscunque execratus iste a communione ecclesiae eiecit, mediocritas nostra, omnipotente potestate divini vivifici et omnipotentis spiritus, benedictos censet et veniam consecutos solutosque et liberos vinculo et reatu. hanc sententiam de ipsis etiam, per spiritum sanctum pronuntiamus, cuius causa immediate productrix adoranda patris est hypostasis. unde cunctis, quibuscunque in locis sunt, recte sentientibus Christianis nota facimus quae contra eum egimus, ut ne omnino quisquam ad ipsum accedat tanquam vestigium habentem sacerdotii, neque ullo modo confundatur effusa ab ipso excommunicatione. quibus de causis etiam haec scripta sententia nostra sub communis ad omnes epistolae edita est forma.

Subscriptum quoque veneranda patriarchae manu erat, mense Iunio, indictione XII.

Tum patriarcha non tantum hanc Arsenii deturbationem scripsit, verum etiam in insulas Cretam et Cythera aliaque loca Venetorum,

Παχώμιος ὁ Ζιχνῶν,
Ἰωακεὶμ πάλιν τὸ δεύτερον,
Παχώμιος πάλιν καὶ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τούτου τοῦ κύρου Παχωμίου ἀπέ-
152 *θανεν, ὡς εἴπαμεν, ὁ σουλτάνος, ὁποῦ ἦτον δεύτερος βασιλεύς. ἔγινε δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτὰν Σελίμης. ὅμως ὁ αὐτὸς πατριάρχης ἐποίμαινε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καλῶς καὶ θεαρέστως, ἔσοντας νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα, αἱ συγχύσεις.*

*Ἡτοιμάσθη δὲ μετὰ ἡμέρας, καὶ ἔλαβε μερικοὺς κληρικούς, ἱερωμένους καὶ κοσμικούς, καὶ ὑπῆγε τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Πογδανίαν. καὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν οἱ αὐθένται τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ὅλος ὁ λαὸς μετὰ πάσης εὐλαβείας, καὶ ἐφιλοδώρησαν αὐτὸν πολλά. καὶ οὕτως εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἔλαβεν ἅπασαν τὴν συνοδίαν αὐτοῦ, καὶ ἤρχετον ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὡς ἦλθεν εἰς τὴν Σηλυβρία, ἐφαρμάκωσεν αὐτὸν ὁ καλόγηρος αὐτοῦ, ὀνόματι Θεόδουλος, ἀπὸ ἀναγκασία τινῶν κληρικῶν. καὶ ἐν τῷ ἅμα ἄρχησε καὶ ἔξερνα αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ κάτω ἀπὸ τὸν πάτον * του ἔτρεχε καθὼς τὸ νερὸ ἀπὸ τὸ σωληνάρη *. καὶ ὡς ἴδαν ὅτι ἀπεθάνη, τὸν ἔβαλαν εἰς ἁμάξη καὶ τὸν ἤφεραν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. καὶ τῆς ὥρας ἀπέθανε, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ.*

VI. Pachomius Zichnensis metropolita.
VII. Iterum Ioachimus.
VIII. Pachomius et ipse denuo patriarcha.

Hoc Pachomio patriarcham agente diem suum obiit, uti dictum, sultanus Baiazita, secundus imperator urbis. successit ei filius Selimes quo tempore idem patriarcha ecclesiam Christi bene pieque regebat, cessantibus offensionibus et dissidiis.

Aliquot dierum spatio exacto, comitatu clericorum, sacratorum et secularium hominum, assumpto Valachiam petiit et Moldaviam. ibi et a proceribus illorum locorum et a nobilibus et toto populo summa cum reverentia exceptus et liberalissime muneratus est. tum benedictionem ipse eis impertitus, cum omni comitatu suo huc in urbem redire intendit. verum quando Selybriam venit, venenum ei monachus familiaris, nomine Theodulus, coactu clericorum aliquot dedit; quod simul ac hausit, superius ex ore sanguinem reiectabat, inferius autem e sede sanguis effluebat, sicut ex aquaeductu aqua. qui ut morti propinquus erat, in curru positus est et inde in magnam ecclesiam deportatus. quam ut primum attigit, animam efflavit, ibique humatus est.

Ὅμως ὡσὰν ἀπέθανε, εὑρέθη ἐδῶ ὁ κύρις Θεόληπτος, μητροπολίτης Ἰωαννίνων, ὁ ὁποῖος ἦτον καλόγηρος τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Παχωμίου. καὶ πρὶν νὰ φθάσουν οἱ ἀρχιερεῖς νὰ γένει σύνοδος, νὰ ψηφίσουν πατριάρχην, ἔδραμεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτᾶν Σελήμης ὁ βασιλεύς, καὶ ἔδωκε τὸ πεσκέσιον, καὶ ἐφίλησε τὸ χέρην του, καὶ τῆς ὥρας ἔλαβε μπαράτιον, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν.

ΘΕΟΛΗΠΤΟΣ μητροπολίτης Ἰωαννίνων.

Δείξας δὲ τοῦτος τὸ βασιλικὸν μπαράτιον, τῆς ὥρας ἐκάθισαν ἐπὶ συνόδου ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοί, καὶ ἔκαμαν τοὺς ψήφους, καὶ τὸ μικρὸν μήνυμα καὶ τὸ μέγα ἔδωκαν. καὶ ὡς πατριάρχης εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον ἐκάθισε, καὶ παρὰ τοῦ Ἡρακλείας τὸ δικανίκιον ἔλαβε, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν ἐποίμαινε.

Λοιπὸν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ, τοῦ κυροῦ Θεολήπτου, ἀπέθανεν ὁ αὐτὸς σουλτᾶν Σελήμης, βασιλεὺς τρίτος, καὶ ἔγινεν ὁ υἱός, σουλτᾶν Σουλειμάνης, βασιλεύς. καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, τοῦ σουλτᾶν Σελήμη, ὁποῦ ἔζησε χρόνους ὀκτὼ ἥμισυ, ἄλλος πατριάρχης δὲν ἔγινε, μόνον ὁ αὐτὸς κύρις Θεόληπτος.

Eo tempore quo mortuus fuit, aderat Ioanninorum metropolita, cui nomen Theoleptus; qui apud praedictum Pachomium monachus vixerat. hic, priusquam concilio congregarentur pontifices patriarchae creandi gratia, Adrianopolin pervolavit, ubi tunc sultanus Selimes erat; cui, pescesio dato, manum osculatus est. a quo continuo confirmationem potestatemque accepit; indeque ad magnam se ecclesiam rettulit.

XVIII. P. THEOLEPTUS, metropolita Ioanninorum.

Postquam regias literas monstravit, statim in synodo considentes antistites et clerici suffragari coeperunt. ipse dehinc, utraque denuntiatione accepta, patriarchica functione in se translata augustissimam sedem conscendit; ab Heracleensi pastorale pedum accepit; ecclesiam Christi pascere occepit.

Ceterum hoc patriarcha sedente e vivis excessit Selimes, tertius urbis rex; quem in regno filius Suleimanes excepit. nec sub regno Selimae, qui octo et dimidiatum annos regnavit, alius praeterquam Theoleptus patriarcha fuit.

153 *Βασιλεύοντος δὲ τοῦ αὐτοῦ σουλτᾶν Σουλειμάνη ἐκατηγόρησαν τὸν αὐτὸν πατριάρχην εἰς ἐγκλήματα σαρκικά, καὶ ἐγένετο σύγχυσις μεγάλη ἐν τῇ καθολικῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. καὶ συνόδου γενομένης παρὰ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν περὶ τούτου ἀπέφηναν ἵνα ζητήσωσιν ὁρισμὸν παρὰ τοῦ σουλτάνου, νὰ συνάξουν ἀρχιερεῖς, νὰ ἐξεταχθῇ αὕτη ἡ ὑπόθεσις τῆς κατηγορίας τοῦ πατριάρχου, ἢ ἀληθὲς εἶναι ἢ ψέματα, ὅτι καὶ οἱ κατήγοροι καὶ οἱ μάρτυρες ἀξιόπιστοι ἦσαν. λοιπὸν ὡς ὑπῆγαν οἱ κληρικοὶ εἰς τὸ βασιλικὸν διβάνη, ἔλαβαν τὸν ὁρισμόν. καὶ ὡς ἡτοίμαζαν νὰ στείλουν, νὰ συνάξουν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐκάθηρεν αὐτὸν ἐξαίφνης διὰ τῆς θείας σπάθης αὐτοῦ ὁ μέγας ἀρχιερεὺς τῶν ἀρχιερέων, Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἀποδίδει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν ὁ πατριάρχης εἰς βαρέαν ἀσθένειαν, καὶ ἐξαίφνης ἀπέθανε. ἦτον δὲ τότε ἐν * συντομίᾳ, ὅταν ἔλαβε τὴν βασιλείαν ὁ αὐτὸς σουλτᾶν Σουλειμάνης. καὶ ὡσὰν ἀπέθανε, ἔθαψαν αὐτὸν ἔξωθεν τῆς παμμακαρίστου, πλησίον τοῦ πρώην πατριάρχου, κυροῦ Παχωμίου· καὶ φαίνονται τὰ μνήματα αὐτῶν ἕως τῆς σήμερον.*

Καὶ ὡσὰν ἀπέθανε τοῦτος ὁ πατριάρχης, ἐσυνάχθησαν μερικοὶ ἀρχιερεῖς, καὶ ἔκαμαν ψήφους συνόδου γενομένης εἰς τὸν Σοφίας.

Imperante autem sultano Suleimane accusatus est hic patriarcha libidinis nomine; catholicaeque ecclesiae magnum inde offendiculum et perturbatio accidit. synodo dein huius rei causa a reverendis clericis advocata, decretum est a sultano facultatem esse petendam ut pontifices ob inquirendum de criminatione patriarchae congregentur, verumne an falsum dixerint et accusatores et testes, quia utrique viri fide digni erant. euntes igitur clerici in regium senatum mandatum et potestatem inde extulerunt. cumque nuntios pararent quos acciendorum pontificum causa emitterent, deturbavit illum subito, divino gladio suo, summus omnium pontificum, Christus deus noster et rex regum, qui novit occulta hominum, tum iustorum tum peccatorum, et unicuique praemia pro factis suis persolvit. incidit enim patriarcha in gravem morbum et repentino exspiravit. factum est hoc brevi post quam regnum adeptus esset Suleimanes. et ut mortuus est, sepelierunt eum extra pammacaristae, prope priorem patriarcham Pachomium; ubi amborum sepulcra etiam nunc hodie visuntur.

Congregati a morte eius aliquot pontifices, synodo sedente, Sophiae antistiti suffragati sunt.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ μητροπολίτης Σοφίας.

Ψηφισθεὶς τοῦτος πατριάρχης παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν κληρικῶν καὶ παρὰ πάντων τῶν Χριστιανῶν, ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἑσπερινοῦ· καὶ τὴν εὐχαριστίαν ποιήσας ἔλαβε τὸ δικανίκιον παρὰ τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας, ὡς ἔναι τάξις καὶ νόμος, καὶ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ὑψηλοτάτου θρόνου ἀναβὰς τὸν τοῦ κυρίου λαὸν εὐλόγησε καὶ εὐχήθη. ὅμως ἔκαμεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καιρὸν ἱκανόν, καὶ ἠγαπήθη πολλὰ ὑπὸ ἱερωμένων καὶ κοσμικῶν, ὅτι ἦτον πολλὰ ταπεινὸς καὶ εἰρηνικός.

*Ἠβουλήθη δὲ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωοδόχου τάφου τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτζη ἡτοιμάσθη, καὶ ἐπῆρε μετ' αὐτοῦ κληρικοὺς καὶ διακόνους καὶ καλογέρους ἰδιώτας *. καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν Κύπρον μὲ καράβη, καὶ εὐγῆκαν ἔξω εἰς τὸ νησί. καὶ εὑρισκομένου αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἐκεῖ, σκάνδαλον ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἔγινε, καὶ ἔτζη μερικοὶ κληρικοὶ* 154
ἀφῆκαν τὸν πατριάρχην ἐκεῖ, καὶ αὐτοὶ ἐμπῆκαν εἰς καράβη, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. ὁ δὲ πατριάρχης ηὗρε καράβη εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐπέρασε καὶ εὐγῆκεν εἰς τὴν στερεάν, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μέσα, καὶ τὸν ἅγιον

XIX. P. HIEREMIAS, metropolita Sophiae.

Hic cum suffragiis ornatus esset patriarcha tum pontificum tum clericorum tum cunctorum Christianorum, data est ei minor significatio, et deinde vespertino peracto maior. cumque gratias egisset, pedum ab Heracleensi metropolita veteri instituto et lege accepit. tum altissimo patriarchico solio conscenso, populo domini benedixit et precatus est. inde administrationi summae praefuit satis diu, carus habitus et a sacri et a laici ordinis hominibus propter summam modestiam suam studiumque pacis.

Statuit autem adire Hierosolymam ad sepulcrum, in quo vitae fons iacuerat, dominus noster Iesus Christus, adorandum; rebusque profectioni necessariis comparatis, secum clericos et diaconos et monachos non consecratos duxit. navigarunt inde in Cyprum, inque insulam egressi sunt. ibi cum patriarcha una cum comitatu suo esset, dissensio inter ipsos exorta est. unde accidit ut nonnulli clerici, relicto ibi patriarcha, navi conscensa redierint Cpolin. at patriarcha navim in Cypro nactus, traiectus, in terram ex-

τάφον τοῦ Χριστοῦ ἐπροσκύνησε καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ ἔλαβε μεγάλην χαράν, ὁποῦ ἠξιώθη τοιαύτης χαρᾶς. οἱ δὲ κληρικοὶ ὡς ἦλθαν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἔμαθαν τινὲς τῶν ἀρχιερέων τὸ ἔλθιμον αὐτῶν, ὁποῦ ἐγύρησαν σκανδαλισμένοι ἀπὸ τὸν πατριάρχην. ἐκαβαλίκευσαν τῆς ὥρας καὶ ἦλθαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων ὁμίλησαν καὶ ἐσυμφώνησαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ σύνοδον ἔκαμαν νὰ τὸν εὐγάλουν ἐκ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. καὶ ἔτζη ὑπῆγαν καὶ ἔκαμαν ἐπανέασιν εἰς τὸ χαράτζιον, φλωρία πεντακόσια· καὶ ἔγιναν ὁμοῦ χιλιάδες τέσσαρες, διότι τρεῖς ἥμισυ χιλιάδες φλωρία ἦτον ἀπὸ τοὺς πρώτους πατριάρχας, καθὼς φαίνεται ὀπίσω ἐγγράφως ποῖος καὶ ποῖος ἔκαμε ἐπανέασιν. ὡς δὲ ἔκαμαν τὴν ἐπανέασιν, τὰ πεντακόσια φλωρία, οἱ ἐχθροὶ τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἱερεμίου, ἐκάθισαν ἐπὶ συνόδου ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ καὶ τινὲς τῶν ἀρχόντων ὀλίγοι, καὶ τὸν Σωζοπόλεως πατριάρχην ἔκλεξαν.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΝ τὸν Σωζοπόλεως.

Ὡς γὰρ ἔκλεξαν τοῦτον, ἐν τῷ ἅμα καὶ τοὺς ψήφους ἔκαμαν, καὶ τὸ μικρὸν μήνυμα καὶ τὸ μέγα τοῦ ἔδωκαν, καὶ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν ἐκάθισαν μετὰ πολλῆς βίας,

scensum fecit Hierosolymamque iniit. ibi sanctum Christi sepulcrum adoravit ceteraque sancta loca, et singularem voluptatem cepit, quod tanta ipsum gratia deus dignatus esset. enimvero clerici ut redierant ad magnam ecclesiam, resciverunt quidam de pontificibus reditum eorum: eos propter dissidium cum patriarcha rediisse. equitantes itaque eodem tempore in patriarcheum venerunt, cum clericisque et primoribus collocuti adversus patriarcham conspirarunt, et synodum eius e throno eiiciendi causa conflarunt. hoc consilio perrexerunt et accessionem ad tributum fecerunt, aureos quingentos, ita ut summa toto fieret quattuor milium. antea enim tria et dimidiatum ducatorum, iam inde a primis patriarchis pedetentim procedendo, fuerant, quemadmodum in retro scriptis apparet, quinam alio atque alio tempore amplificationem induxerint. additione illorum quingentorum ab inimicis Hieremiae facta, considentibus in concilio pontificibus et clericis ac de nobilitate paucis quibusdam, Sozopolitanus electus est.

XX. P. IOANNICIUS Sozopoleos metropolita.

Post electionem huius statim ad suffragationem itum est, indiciumque tum minus tum maius ei factum. tum in patriarchicum

φοβούμενοι μήπως καὶ ὁ κῦρις Ἱερεμίας πετάξῃ ὡς ἀετὸς καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ δὲν φθάσουν νὰ κάμουν τὸν ὑποψήφιον αὐτῶν. ἀμὴ τὸ πλῆθος τῶν εὐσεβῶν καὶ εὐλαβῶν Χριστιανῶν, τῆς τε πόλις καὶ τοῦ Γαλατᾶ, οὐδένας ὑπῆγε νὰ τὸν ἰδεῖ ἢ νὰ τὸν ἐπροσκυνήσῃ· μόνον αὐτοὶ ὁποῦ τὸν ἔκαμαν, καὶ οὐχὶ ἄλλος. καὶ ὡς ἔβλεπε ταύτην τὴν καταδίκην ὁ ἐλεεινὸς Ἰωαννίκιος, ὁποῦ ἐκαθέζετον εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, καὶ τινὰς δὲν ὑπήγενε νὰ τὸν ἐπροσκυνήσῃ ὡς πατριάρχην, ἀλλ' ὕβριζαν αὐτὸν καὶ ἀναθεμάτιζαν, καὶ ἐλυπεῖτο πολλὰ πολλά, οὐχὶ μόνον αὐτός, ἀμὴ καὶ ὅλη ἡ συνοδία αὐτοῦ· καὶ ἔκλεγαν μεγάλως τὴν καταδίκην ὁποῦ 155 ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτούς.

Ὅμως ὁ πατριάρχης κῦρις Ἱερεμίας, ὡς εὑρίσκετον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἄκουσε περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιβάτου καὶ παρανόμου Ἰωαννικίου τὴν ἐπανεύασιν ὁποῦ ἔκαμε, καὶ τὸν εὔγαλεν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ τὰν ἔλαβεν αὐτός. καὶ ἔτζη ἠνώθησαν ὁμοῦ οἱ τέτταροι πατριάρχαι, καὶ ἐλειτούργησαν, καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἀφώρισαν αὐτόν, τὸν κακῶς γενάμενον πατριάρχην, καὶ ὅσοι ἐγνωμοδότησαν, καὶ ἔγινε. λοιπὸν οἱ πατριάρχαι ποιήσαντες ἐκεῖ, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἡμέρας τινὰς μετὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, κυροῦ Ἱερεμίου, ὑπῆγαν εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν. ὁ δὲ αὐτὸς κῦρις Ἱερεμίας, ὁ πατριάρχης, ἤρχετο διὰ γῆς, ἤγουν τῆς

thronum festinanter ascendere coactus, metuentibus ne Hieremias instar aquilae revolaret et thronum suum reciperet, priusquam ipsi suum patriarcham constituissent. verum de piorum et reverentiam numinis honestatisque habentium grege, tum urbicorum tum Galatanorum, nemo illius videndi aut honorandi causa accessit, sed tantum qui ipsum evexerant, nec alius quisquam. huiusmodi condemnationem sui cum cerneret Ioannicius, ille miser patriarchici throni occupator, a nemine ad se accedi, nec se patriarchico honore affici sed contumeliis incessi et diris devoveri, valde magnum dolorem cepit. nec ipse solum, sed et omnes gregales ipsius; et vehementer propter superventuram sibi condemnationem flebant.

Tunc patriarcha Hieremias, Hierosolymis adhuc versans, audivit de illegitima Ioannicii conscensione et tributi aggravatione thronique ab illo, se deiecto, occupatione. proinde in unum collecti quattuor patriarchae liturgiam obierunt; post quam reptitium patriarcham e piorum coetu exterminarunt, et omnes illos quorum suffragiis sedem rapuerat. deinde, aliquot diebus Hierosolymae apud oecumenicum patriarcham Hieremiam consumptis, singuli thronos suos repetivere. at ipse Hieremias terra cum suo comitatu

στερέας, μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἰδεῖν τὸ τέλος. καὶ ὡς ἐπλησίασε ταῦτα τὰ μέρη, ὑπήντησε τὸν καλὸν Πραϊπασιᾶ, καὶ τὸν προσεκύνησε· καὶ ἐχαιρετίσθησαν, ὅτι ὁ πασιᾶς ἠγάπα αὐτὸν πολλά. καὶ αὐτὸς ὁ πασιᾶς ὑπήγενεν εἰς τόπον, νὰ κάμῃ ἐξέτασιν εἰς μεγάλας ὑποθέσεις· καὶ εἶπε τοῦ πατριάρχου ὅτι σῆρε εἰς τὸν Γαλατᾶν, καὶ καθέζου, ἕως νὰ ἔλθω ἐγώ, νὰ σοῦ δώσω τὸν τόπον σου. καὶ ἔτζη τὸν ἐπροσκύνησε, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν Γαλατᾶν, εἰς τὸν ναὸν τῆς Χρυσοπηγῆς, καὶ ἐκάθισε. καὶ ὢ τοῦ θαύματος, ὡς τὸ ἄκουσεν ὁ λαός, ἔδραμε. καὶ τόσον πλῆθος λαοῦ ἦτον ὅτι τρεῖς ἡμέρας ἔτρεχαν καὶ ἐφίλουν τὴν ἁγίαν χεῖραν αὐτοῦ. ὡς δὲ ἦλθεν ὁ πασιᾶς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ διβάνη, εὐγῆκεν ὅλος ὁ λαός, καὶ ἐφώναζαν μεγάλῃ τῇ φωνῇ "σουλτάνε μου, τὸν παράνομον πατριάρχην Ἰωαννίκιον δὲν θέλομεν εἰς τῆς ἐκκλησίαν μας· μόνον τὸν πρῶτον θέλομεν, ὁποῦ ἔγινε κατὰ τὸν νόμον μας καὶ κατὰ τὴν πίστιν μας." καὶ ἔτζη τὸ ἔκαμεν ὁ πασιᾶς ἄρτζη τοῦ βασιλέως· καὶ ὥρισεν ὅτι νὰ γένει τὸ θέλημα τοῦ λαοῦ. ἀληθῶς ὁ πρῶτος πατριάρχης νὰ στέρξῃ τὰ πεντακόσια φλωρία, ὁποῦ ἔβαλε περισσότερα ἀπάνω εἰς τὸ χαράτζη ὁ ἄλλος πατριάρχης. ἐπὶ τὴν αὔριον δὲ ἐκάθισεν ὁ πασιᾶς εἰς τὸ διβάνη, καὶ ὑπῆγαν καὶ οἱ δύο πατριάρχαι καὶ ὅλος ὁ λαίς. τότε ἐξεφώνησεν ὁ πασιᾶς τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως. καὶ ὡς ἄκουσεν ὁ κύ-

Cpolin versus rediit, videndi exitus causa. quo postquam appropinquavit, obutam fit bono Ebraimo bassae, eum salutans honorat, inter se gratulantur: carus enim admodum bassae erat. proficiscebatur tum hic in quendam locum ob magna negotia exequenda. tunc inquit ad patriarcham "vade Galatam. ibi praestolare, donec redeo. tunc te in locum tutum restituam." patriarcha cum ei reverenter gratias egisset, Galatam abiit, et ad templum Chrysopegae commoratus est. hoc ubi populus rescivit (o rem miram), concurrit; idque tanta frequentia ut triduum in osculanda sancta manu eius absumpserit. bassa reverso et pro tribunali sedente cunctus domo exiens accessit populus, ac clamore sublato dixit "domine noster, istum perperam factum Ioannicium nolumus in ecclesia nostra ferre: sed illum priorem reposcimus, qui secundum leges nostras et fidei nostrae convenienter factus fuit." voluntate hac populi ad regem relata fieri is iussit hoc eorum postulatum, ea duntaxat condicione adiecta, ut antecessor patriarcha penderet illos quingentos aureos quos tributo addidisset eius successor. postero die bassa in publico loco sedens, postquam eo venissent ambo patriarchae cunctusque populus, sententiam regis clara

ρις Ἱερεμίας· ὅτι νὰ στέρξῃ τὴν ἐπανεύασιν, εἶπεν ὅτι ἐγὼ τούτῳ δὲν στέργω, μόνον κάμνω παραίτησιν. ὁ δὲ εὐσεβὴς 156
λαός, ὡς ἄκουσαν τοῦτο, ἔδραμαν καὶ ἐφίλησαν τὸ ποδάρη τοῦ πασιᾶ, καὶ ἔστερξαν τὴν ἐπανεύασιν, μὴ θέλοντος τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἱερεμίου. καὶ ἔτζη τὸν ἅρπαξαν καὶ τὸν ὑπῆγαν καὶ τὸν ἐκάθισαν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, μετὰ τοῦ μεγάλου τζαούση τοῦ βασιλέως. καὶ ἔγινε χαρὰ μεγάλη εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὸν Γαλατᾶν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ἐπανηγύρισαν σὺν τοῖς πλησίον χωρίοις.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ πάλιν ὁ πατριάρχης.

Ὡς ἐκάθισε τὸ δεύτερον εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον, τοὺς μὲν ἠγαπημένους αὐτοῦ ἀγάπα περισσοτέρως, τοὺς δὲ ἐχθροὺς ἔκαμε φίλους καὶ ἐσυγχώρησεν αὐτῶν· καὶ ἐχαίρετον ὁ κόσμος, ὅτι, ὡς ἐγράψαμεν, ἦτον ἄνθρωπος εἰρηνικὸς καὶ ταπεινός. τὸν δὲ παράνομον πατριάρχην, αὐτὸν τὸν Ἰωαννίκιον, ἀπεδίωξαν ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ ὑπῆγε κατῃσχυμένος καὶ ὑβρισμένος καὶ ὀνειδισμένος καὶ ἀναθεματισμένος παρὰ πάντων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἀπέθανε κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς, καὶ εὑρέθη ἀφωρισμένος τυμπανιαῖος, ἔσοντας ὁποῦ ἀφωρίσθη παρὰ

voce recitavit. at Hieremias, audito standum esse illo tributi auctu, respondit "non accipio ego istam condicionem, sed patriarchatu potius abeo." verum enimvero populus, audito hoc, pro pietate sua accurrens deosculatur pedes bassae; auctarium approbat, quantumvis reclamante Hieremia. ita eum rapiunt, abducunt, in patriarchico throno locant, comitante magno regis tzausche, magna tunc laetitia et gratulatione, tum per urbem tum Galatae, die illo exorta; die festo non modo ab ipsis sed etiam a vicinis locis solennibus ceremoniis acto.

XXI. P. HIEREMIAS pristino honore restituto.

Posteaquam ergo hic in sublimi throno resedit, amicos quidem suos maiore caritate complexus est, inimicos vero leniens amicos sibi reddidit, venia eis data; gratulatique sunt sibi homines de virtute eius, quod is esset, ut scripsimus, homo paci deditus et humilitate modestiaque animi conspicuus. illum autem suppositicium patriarcham Ioannicium civitate expulerunt; qui pudefactus discessit, probris contumeliis anathematica execratione omnibus piis inoessentibus. nec multo tempore post malus male et cum dolore periit; anathemateque constrictus ceu tympanum inflatus repertus est, quandoquidem a

τῶν τεσσάρων πατριαρχῶν ὡς παράνομος, καὶ ἐκολάσθη ὁ ταλαίπωρος.

*Ἀφ' οὗ γὰρ ἔλαβε τὸ δεύτερον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ αὐτὸς κῦρις Ἱερεμίας, ἔγινε μεγάλη σύγχυσις καὶ ταραχὴ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ εἰς πάντας εὐσεβεῖς, ἱερωμένους καὶ κοσμικούς, ἔσοντας ὁποῦ ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ γραμματικοὶ καὶ σοφοὶ τῶν Τουρκῶν, ἔχοντας εἴδησιν ἐγγράφως εἰς τὰ χαρτία αὐτῶν ὅτι αὕτη ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπάρθη ἀπὸ σπαθίου παρὰ τοῦ σουλτᾶν Μεχεμέτη· καὶ εὔγαλαν φεΐτιφᾶν * ὅτι, ὅποιον κάστρον ἐπάρθη μὲ τὸ σπαθῆ, χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ, εἰς αὐτὸ τὸ κάστρον ἐκκλησία Ῥωμαΐκη νὰ μὴ δὲν ψάλλεται, οὐδὲ νὰ ἔναι· μόνον νὰ τὰς χαλάσουν ἐκ βάθρων γῆς. εἶχαν δὲ τοῦτον τὸν φεΐτιφᾶν οἱ Τοῦρκοι κεκρυμμένον, ἔσοντας ὁποῦ ἦσαν βεβαιωμένοι τὸν ἐπαρμὸν τῆς πόλις, ὁποῦ ἔκοψαν τὸν βασιλέαν καὶ ὅλον τὸν λαόν, καὶ ἐπάρθη ἀπὸ σπαθίου, ὡς εἴπαμε. καὶ ἦσαν ἡτοιμασμένοι νὰ δράμουν μιᾷ ἡμέρᾳ νὰ χαλάσουν τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ τὰς ἄλλας, ὅσας εὑρίσκονται ἐδῶ μέσα εἰς τὴν πόλιν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ φεΐτιφᾶν καὶ τοῦ ὁρισμοῦ*
157 *τοῦ βασιλικοῦ. ὁ δὲ ἄρχων ὁ Ξενάκης εἶχε μεγάλην φιλίαν μετὰ τοῦ τότε καδδηλεσκέρη, καὶ ὑπῆγεν ὁ αὐτὸς ἄρχων νὰ προσκυνήσῃ αὐτόν, ὡς εἶχε συνήθειαν κατὰ ἡμέρας, νὰ μηδὲν λείπῃ ἀπ' αὐτοῦ μετὰ πάσης δουλοσύνης. καὶ ὡς ὑπῆγε, τοῦ λέγει*

quattuor patriarchis, propter iniquitatem suam, ecclesiae consortio spoliatus fuerat. ita poenas merito suo dignas miser dedit.

Illa tempestate qua ius throni sui receperat hic Hieremias, accidit magna perturbatio confusioque magnae ecclesiae et omnibus piis, tum consecrati tum profani, ordinis. omnes enim literis eruditi et docti Turcarum convenerant, notitiam certam ex scriptis suis habentes, urbem hanc Constantini armis et vi expugnatam a sultano Mechemeta fuisse. proinde legem exhibuerunt: quaecunque civitas, deditione recusata, vi expugnata esset, in eius civitatis nulla ecclesia Graeca sacris operandum, imo ne ecclesiam quidem talem ullam ibi relinquendam esse, sed deiiciendam et a fundamentis evertendam. habuerunt eam legem Turcae occultam, cum quidem de expugnatione urbis certi essent: imperatorem et populum cunctum caesum esse, ipsamque urbem, ut diximus, ferro expugnatam. itaque parati erant certo die concurrere, et magnam ecclesiam ceteraque urbis huius templa cuncta ex tenore legis illius demoliri et evertere. interim primarius e nobilitate vir, Xenaces, apud eius temporis quaesitorem iudicii seu doctorem legis summum (caddilesceren appellant) gratiosus erat. is tunc adiit eum pro observantia sua salutandi causa, si-

"ἤξευρε ὅτι εἰς ἡμέρας πέντε ὅλας σας τὰς ἐκκλησίας καὶ τὸ πατριαρχεῖον χαλοῦν ἀπὸ τὰ θεμέλια, ὅτι φεϊτιφᾶς εὐγῆκε, κάστρον, ὁποῦ 'νὰ πολεμοῦν καὶ νὰ τὸ νικήσουν μὲ τὸ σπαθῆ τους, ἐκεῖ ἐκκλησία Ῥωμαΐκη νὰ μηδὲν ἔναι τελείως, οὐδὲ νὰ εὑρίσκεται." ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ Ξενάκης, ἠλλοιώθη ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐγίνετο ὡς νεκρός, καὶ ἔτρεμε. προσκυνήσας δὲ τὸν καδδηλεσκέρη εὐγῆκεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν πατριάρχην μετὰ πολλῶν δακρύων, καὶ δὲν ἐδύνετο νὰ ὁμιλήσῃ· καὶ ὁ πατριάρχης ἐρώτα αὐτὸν "τί ἔναι ἡ λύπη σου καὶ τί τὸ δάκρυον;" καὶ μετὰ ὥρας τοῦ λέγει "φεϊτιφᾶς καὶ ὁρισμὸς εὐγῆκε τοῦ βασιλέως, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ πόλις ἐπάρθη ἀπὸ σπαθίου μὲ πόλεμον, ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν νὰ χαλάσουν, ὁποῦ εἶναι μέσα." ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ πατριάρχης, ἦλθε μέγας φόβος καὶ τρόμος εἰς αὐτόν, καὶ ἐκατέβενεν ὁ ἵδρος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ὥσπερ βροχὴ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν. καὶ τῆς ὥρας ἐκατέβη κάτω ἀπὸ τὸ θεῖον κελλίον αὐτοῦ, καὶ ὅρισε, καὶ ἄνοιξαν τὴν ἐκκλησίαν. καὶ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῆς παμμακαρίστου ἐστάθη, καὶ παράκλησιν ἐκ ψυχῆς μετὰ δακρύων ἔψαλλε, καὶ τὴν παμμακάριστον ἠσπάσθη. καὶ οὕτως ἐξέβη ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ τὸ μολάριον ἐκαβαλίκευσε, καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ ἄρχοντος τοῦ Ξενάκη

cut hoc in more sibi posuerat, ut citra praetermissionem quotidie hic, summa cum subiectione et studio, faceret. ad quem cum venisset, infit ei Turca, "scin' quid futurum sit? die post hodiernum quinto omnia vestra templa atque ipsum adeo patriarcheum a fundamentis destruentur, lex enim exiit, quaecunque civitas oppugnata ferro capta sit, in ea Graecam ecclesiam omnino nullam relinqui nec extare debere." hoc audito immutatus est color faciei optimo viro: exalbuit ad instar mortui, tremuit totus. valere dein iusso quaesitore discessit, venitque in magnam ecclesiam ad patriarcham, multis obortis lacrimis. ascendit, nec verbum prae maerore proloqui potuit. patriarcha eum interrogare quid aegritudinis esset, quid sibi lacrimae vellent. tum hic post moram "edictum" inquit "a rege profectum est, quoniam haec urbs vi et malo expugnata sit, omnes quae in ipsa reperiantur ecclesias Christianas deiiciendas et delendas esse." patriarcha ubi hoc audivit, ingens ipsum metus et tremor incessit: sudor de facie eius admodum cadentis ex aëre in terram imbris defluxit. extemplo igitur e sancta cella sua descendit templumque aperiri iussit. tum ante pammacaristae beatissimae virginis imaginem stetit; precationem ex intimo animae cum lacrimis fecit; sacratissimam illam complexus salutavit. inde templo egressus, mula sua con-

ὑπῆγεν εἰς τὸν πασιᾶν, ὅτι εἶχε παρρησίαν ὁ πατριάρχης εἰς αὐτὸν. καὶ ἀγαπᾶτον πολλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ πασιᾶ. ἦτον δὲ ὁ Τουλφιπασιᾶς, ὁ πρῶτος βεζίρης. καὶ ὡς ἐνώθη μετ' αὐτοῦ τοῦ πασιᾶ, ἡρμήνευσεν αὐτοῦ ὅτι νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ διβάνη, καὶ νὰ εἰπεῖ ὅτι, ὅταν ἦλθεν ὁ σουλτᾶν Μεχεμέτης νὰ ἐπάρῃ τὴν πόλιν, εἰς τὴν ἀρχὴν ἔδωκαν πόλεμον, καὶ ἐχάλασε μερικὰ ἀπὸ τὰ τειχία αὐτῆς. τότε εὐγῆκεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος βαστόντα τὰ κλειδία τοῦ κάστρου, καὶ ἐπροσκύνησεν αὐτὸν τὸν σουλτάνον καὶ τοῦ τὰ ἐπαρέδωκε, καὶ ἐδέχθη αὐτὸν ὁ σουλτάνος ἀσπασίως καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ καὶ
158 τὸν λαόν. καὶ ὡς ἄκουσεν ὁ πατριάρχης τοὺς λόγους τοῦ πασιᾶ, ἔλαβε παράμικραν παρηγορία· καὶ ἔδραμε τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς ὅλους τοὺς μεγάλους, τοὺς πρώτους τῆς πόρτας, καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους, καὶ φιλότιμα ἔδωκεν ἑνὸς ἑκάστου κατὰ τὸ ἀξίωμα.

Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐγένετο διβάνη φοβερόν, ὅτι ἠκούσθη τοῦτο εἰς ὅλην τὴν πόλιν· καὶ ἐσυνάχθησαν Τοῦρκοι Ῥωμαῖοι Ἀρμένιοι Ἑβραῖοι καὶ πᾶσα ἄλλο γένος. καὶ τόσον πλῆθος ἦτον ὅτι ἕως ἔξω εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ἐστέκετον ὁ λαός, νὰ ἀκούσουν τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ πατριάρχης ὑπῆγεν εἰς τὸ διβάνη, καὶ προσκυνήσας ἐστάθη ἔμπροσθεν τῶν πασιάδων, καὶ ἔβλεπεν αὐτούς, καὶ ἐθαύμαζε τὴν δόξαν καὶ παρρησίαν αὐτῶν. καὶ ὁ ἵδρος τοῦ προσώπου

scensa, cum ipso principe Xenace ad bassam equitavit: accessus enim ei liber ad hunc patebat, et per ab eo carus habebatur. erat is Tulphi bassa, primus vesires. ad hunc bassam cum venisset, consuluit is patriarchae, accederet in senatum et diceret "verum est: quando rex Mechemeta captum venit hanc urbem, initio oppugnatio facta est, parte moenium eius deiecta. sed postea Constantinus imperator egressus cum clavibus urbis in manu sese subiecit sultano, easque ei tradidit. tunc sultanus clementer et ipsum et proceres eius et totum populum accepit." audito sermone bassae patriarcha modicum quid consolationis accepit, eoque die cucurrit ad omnes proceres et primores aulae et ceteros auctoritate praeditos. hos prehensavit; horum singulis pro dignitate munera dedit.

Postero die concilium horrendum habebatur, quod fama totam urbem discurrerat; congregatique eo sunt Turcae Graeci Armenii Hebraei, omnium denique nationum homines, tanta multitudine concurrente ut totum exterius quod inter palatium et S. Sophiam spatium est, completum esset, ut audirent quamnam rex sententiam ferret. tunc patriarcha ad senatum purpuratorum accessit, reverentiaque in-

αὐτοῦ μεγάλως ἐχύνετον καὶ ἐκατέβρεχε τὸ μανδίον αὐτοῦ καὶ ὅλα του τὰ φορέματα, καθὼς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ πάθη αὐτοῦ. ἦτον δὲ μετ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων, κύρις Δημήτριος ὁ Καντακουζηνός, καὶ ὁ αὐτὸς ἄρχων ὁ Ξενάκης. τότε λέγει αὐτοῦ ὁ πασιᾶς "πατριάρχη, φεϊτιφᾶς εὐγῆκε καὶ ὁρισμὸς τοῦ βασιλέως· ὅτι ἐσὺς οἱ Ῥωμαῖοι ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν, οὐδὲ εἰς τὰ ἄλλα κάστρη τοῦ βασιλέως, ὁποῦ τὰ ἐπῆραν οἱ ἄλλοι βασιλεῖς, οἱ πρωτογέννητορες αὐτοῦ, μὲ τὸ σπαθῆ τους, ἐκκλησία Ῥωμαΐκη νὰ μὴ δὲν ἔναι. καὶ εἰπὲ τῶν παπάδων σου· ἂν ἔχουν ῥοῦχα εἰς τὰς ἐκκλησίας τὰς ἐδικές σας, ὁποῦ εἶναι τῆς τάξις σας καὶ τὰ φορεῖτε, καὶ χαρτία, καὶ εἴ τι ἄλλο ἔχετε, ἐπάρετέ τα καὶ τὰς ἐκκλησίας σφαλίσετε, ὅτι θέλωμε νὰ ταῖς κάμωμε, καθὼς ὁρίζει ὁ φεϊτιφᾶς καὶ ὁ ὁρισμὸς τοῦ βασιλέως." ὁ δὲ πατριάρχης ἀπεκρίθη μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ λέγει τοῦ πασιᾶ "σουλτάνε μου, ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, διὰ ἄλλα κάστρη δὲν ἀποκρίνομαι. περὶ δὲ τῆς πόλις λέγω ὅτι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁποῦ ἦλθε νὰ πολεμήσῃ τὴν αὐτὴν πόλιν ὁ σουλτᾶν Μεχεμέτης, τὸν ἐπροσκύνησαν καὶ τοῦ ἔδωκαν θεληματικῶς τὸ κάστρον ὅ τε βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ ὁ λαός." ὡς εἶπε δὲ τοὺς λόγους τούτους ὁ πατριάρχης τοῦ πασιᾶ, ἀπεκρίθη καὶ τοῦ εἶπε "ταῦτα τὰ λόγια ὁποῦ εἶπες, ἔχεις μάρτυρες Μουσουλμάνους, ὁποῦ

clinatione pectoris facta stetit coram bassis, aspiciens eos et maiestatem eorum admirans. ei sudor undique e facie manabat et pallium eius reliquamque vestem rigabat, sicut Christo in supplicio suo accidit. aderant in tanto periculo patriarchae nobilissimus princeps Demetrius Cantacuzenus et ipse de quo dictum, dominus Xenaces. tunc bassa incipiens "patriarcha" inquit, "audi. edictum exiit regium, ne vobis Graecis, nec in hac urbe nec in aliis oppidis regis, quae ceteri reges, maiores eius, armata manu sui iuris fecerunt, ulla Graeca maneat ecclesia. dic ergo sacerdotibus tuis: si habeant vestimenta in ecclesiis vestris, quae vestro ordini propria sunt et quae gestatis, eodemque modo libros aut aliquid aliud, ea inde tollantur templaque vestra claudantur, quia de his faciemus quod in mandato regii edicti habemus." ibi tum patriarcha, clara voce respondens, ad bassam dicit "sultane mi, de aliis, quae extra sunt, civitatibus nihil respondeo. quod vero ad hanc urbem attinet', aio illo tempore, quo rex Mechemeta oppugnatum eam venerit, deditionem esse factam urbis et voluntariam traditionem, tum ab imperatore Constantino Palaeologo, tum a principibus viris, tum a populo." cum haec patriarcha dixisset bassae, hic respondens, inquit "habesne istius quod dixisti

νὰ ἦσαν εἰς τὸ φουσάτον τοῦ σουλτᾶν Μεχεμέτη, ὅταν ἦλθε
159 *καὶ ἐπῆρε τὴν πόλιν, νὰ μάθωμε πῶς τὴν ἐπῆρε, ἢ με πόλεμον, ἢ ἐπροσκύνησε;" ὁ δὲ πατριάρχης ἀπεκρίθη "ἔχω, σουλτάνε μου." ὁ δὲ πασιᾶς εἶπε τοῦ πατριάρχου "ἐλθὲ αὔριον εἰς τὸ διβάνη, καὶ θέλομεν τὸ κάμα ἄρτζη τοῦ βασιλέως, καὶ καθὼς ὁρίση."*

Ἐξέβη δὲ ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἀπὸ τὸν πασιᾶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτοῦ ὅλον τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἦλθαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ εἶπαν αὐτοῦ ὅλοι μιᾷ φωνῇ "ουχὶ μόνον φλωρία νὰ δώσομεν διὰ τὰς ἐκκλησίας μας, νὰ τὰς ἐλευθερώσομεν· ἀμὴ καὶ νὰ ἀπεθάνομεν, καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ παιδία μας." ἀκούσας δὲ τοὺς λόγους τούτους ὁ πατριάρχης ὑπὸ τοῦ λαοῦ ηὐχαρίστησε πολλά, καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ οὕτως ἀνέβη εἰς τὸ θεῖον κελλίον αὐτοῦ.

Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἦλθαν οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ ἐπῆραν τὸν πατριάρχην καὶ εἰς τὸ διβάνη ὑπῆγαν, ἀκολουθοῦντες καὶ ὅλου τοῦ λαοῦ τῶν Χριστιανῶν, τῆς πόλις καὶ τοῦ Γαλατᾶ, ἱερωμένων καὶ κοσμικῶν. καὶ ὡς ὑπῆγαν εἰς τὸ διβάνη, ἐστάθη πάλιν ὁ πατριάρχης μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ ἀρχόντων ἔμπροσθεν τῶν πασιάδων. τότε ὁ Τουλφιπασιᾶς, ὡς πρῶτος βεζίρης, εἶπε "πατριάρχη, ἐγώ, καθὼς

testes aliquot Musulmanos, hoc est circumcisos Turcici generis, qui tunc meruerunt in exercitu sultani Mechemetae, cum hanc urbem invasit et cepit? ex quibus certiores fiamus quo eam modo ceperit, vine an deditione?" ibi patriarcha "habeo" inquit, "domine mi "redito igitur" refert bassa "cras ad concilium. referemus nos rem ad regem; et quod ipse imperaverit, fiet."

Tum patriarcha et sui a bassa exiverunt; quem secuta est omnis Christianorum multitudo. et cum eo patriarcheum ingressi una voce omnes ad ipsum dixerunt "non tantummodo aurum dabimus, ut ecclesias nostras imminente discrimine liberemus, sed etiam morti nos iuxta ac liberos nostros offerimus." hanc praeclaram populi voluntatem ut percepit patriarcha, magnas eis gratias egit et benedictione sua prosecutus est. inde in sanctam suam habitationem ascendit.

Postridie convenerunt clerici et primores, adiunctoque patriarcha ad tribunal ire perrexerunt, comitante ipsos cuncto Christiano populo, non modo urbis sed etiam Galatae, nec sacri modo ordinis sed etiam secularis. cumque eo pervenissent, rursus stetit patriarcha cum clericis et principibus coram bassis. ibi Tulphi bassa, ut primus vesires, infit "heus patriarcha, ego sicut huc in regium senatum ad-

ἦλθα ἐδῶ εἰς τὸ διβάνη τὸ βασιλικόν, ὑπῆγα καὶ ἐπροσκύ-
νησα τὸν βασιλέαν, καὶ ἄρτζη τοῦ τὸ ἔκαμα. καὶ ὅρισε ὅτι
νὰ φέρῃς τοῦ Μουσουλμάνους ἐκείνους ὁποῦ εἶπες ὅτι ἔχεις
μάρτυρες, νὰ τοὺς ἐρωτήσομεν τί ἠξεύρουν εἰς τοῦτο. καὶ
ὡς ἂν τοὺς ἀκούσωμε, θέλει γένει πάλιν ἄρτζη εἰς τὸν βα-
σιλέαν, καὶ καθὼς ὁρίσῃ· λοιπὸν φέρε τοὺς μαρτυρές σου."
τότε ἀπεκρίθη ὁ πατριάρχης, καὶ εἶπε πρὸς τὸν βεζίρη "σουλ-
τάνε μου, οἱ μάρτυρές μου ἐδῶ δὲν εἶναι, μόνον εἰς τὴν
Ἀδριανούπολιν· καὶ ζητῶ * βαντᾶ ἡμέρας εἴκοσι, νὰ στείλω,
νὰ τοὺς ἐφέρω." ἀκούσας δὲ ὁ πασιᾶς τοῦτο ἔδωκέ του τὸν
βαντᾶ. καὶ οὕτως ἐπροσκύνησεν ὁ πατριάρχης, καὶ ἐξέβη
ἔξω ἀπὸ τὸ διβάνη μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς
τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. καὶ παρευθὺς ἀπέστειλεν ἀνθρώ-
πους πρακτικωτάτους· καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν
μετὰ μεγάλων χαρισμάτων καὶ δώρων, καὶ ηὗραν τοὺς Μου-
σουλμάνους ἐκείνους ὁποῦ ὑπῆγαν δι' αὐτούς, νὰ τοὺς ἐφέ-
ρουν. καὶ ὁμίλησαν μετ' αὐτούς· καὶ τὰ δῶρα ἐπὶ χεῖρας 160
ἔλαβαν, καθὼς ἐκεῖνοι ἤθελαν. τότε ἐκαβαλίκευσαν, καὶ ἦλ-
θαν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ τοῦ πατριάρχου εἰς
τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. καὶ ἐκατέβη ὁ πατριάρχης εἰς τὴν
αὐλήν, καὶ ἠγκαλίσθη αὐτούς, καὶ τοὺς ἐδέχθη μετὰ πολλῆς
ἀγάπης· καὶ τῆς ὥρας τόπον, καὶ ἐκάθισαν, καὶ φαγητὰ
διάφορα τοὺς ἔφερε καὶ ῥοῦχα· καὶ ἀνεπαύθησαν. τότε

22. τόπον] ἔδωκε addit Crusius

veneram, abii postea ad regem et adoravi negotiumque ei exposui. mandat is ergo ut adducas Musulmanos istos de quibus dixisti, te eorum testimonio usurum, ut ex iis quaeramus quid illa de re cognitum habeant. quando eos audiverimus, res iterum ad regem referetur, fietque quod ipse imperaverit. proinde testes tuos producito." tunc patriarcha ad vesirem "testes mei" inquit, "mi domine, hic non sunt, sed Adrianopoli. ideo dilationem peto viginti dierum, ut mittam qui eos adducant." bassa hoc audito petitioni eius annuit. tum reverenter se inclinans patriarcha e concilio exivit cum comitatu suo, et in magnam ecclesiam seu patriarcheum rediit. at confestim homines usu rerum exercitatissimos expedivit, qui Adriani urbem multis magnisque cum muneribus petiverunt; ubi Musulmanos illos, quorum causa accersendorum iter susceperant, invenerunt. cum his collocuti sunt; eis dona illa in manus dedere; quibus acceptis animo eorum satisfactum est. tunc equitarunt cum legatis patriarchae et in magnam ecclesiam pervenerunt. descendit patriarcha in aream, complexusque hospites comiter et benigne excepit, ac statim in locum duxit ubi assederunt, et varia cibaria apposuit vestesque dedit. ita

γὰρ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοὺς ἐπῆρε, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν πασιᾶν. καὶ ὁ πασιᾶς διὰ ὄνομα τοῦ πατριάρχου, εἰς τὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχεν εἰς αὐτόν, ὁμίλησε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐστερέωσεν αὐτούς, ἵνα μαρτυρήσουν καθὼς τοὺς εἶπεν ὁ πατριάρχης· καὶ τοὺς ἐπαρήγγειλεν ὅτι κανένα φόβον νὰ μηδὲν ἔχουν. καὶ οὕτως εὐγῆκεν ὁ πατριάρχης μετ' αὐτῶν ἀπὸ τὸν πασιᾶν, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον.

Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐπῆρεν αὐτοὺς ὁ πατριάρχης, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸ βασιλικὸν διβάνη, καὶ ἔμπροσθεν τῶν πασιάδων ἐφάνη, καὶ ἐπροσκύνησεν αὐτούς. καὶ τοὺς μάρτυρας ἀφῆκεν ἔξω ἀπὸ τὸ διβάνη οἰκονομικῶς. καὶ ὡς τὸν ἴδεν ὁ πασιᾶς, τοῦ εἶπε "πατριάρχη, ὁ βαντᾶς, ὁποῦ ἐπῆρες εἴκοσι ἡμέραις διὰ νὰ φέρῃς μάρτυρες, ἔφθασε καὶ ἐπέρασε. τόρα τί λέγεις; πρόσεχε νὰ μηδὲν ψευσθῇς εἰς τὸν βασιλέαν· καὶ θέλεις πέσῃ εἰς μεγάλην ὀργὴν καὶ παίδευσιν καὶ καταδίκην." τότε ὁ πατριάρχης ἀπεκρίθη πρὸς τὸν πασιᾶ, καὶ εἶπε "σουλτάνε μου, ἐγὼ κατὸν βαντᾶν ὁποῦ ἐπῆρα, ἤφερα τοὺς μάρτυρές μου· καὶ εἰς τὴν βασιλείαν δὲν ψεύδομαι, οὐδὲ εἰς τὴν αὐθεντιά σου." ὁ δὲ πασιᾶς του λέγει "καὶ ποῦ εἶναι;" καὶ ὁ πατριάρχης τοῦ λέγει "ἔξωθεν τοῦ διβανίου στέκονται μετὰ ἐδικῶν μου καλογήρων." τότε ὁ πασιᾶς, ὡς ἄκουσεν τοῦτο, παρευθὺς ἔστειλεν ἕναν τζαούσῃ· καὶ ἔδραμε καὶ

23. μετ' αὐτῶν idem

requieverunt. altero die post secum duxit eos ad bassam. hic patriarchae causa, pro benevolentia et caritate erga hunc, colloquitur cum ipsis, confirmans eos ut dicant ea pro testimonio quae ipsis patriarcha iniunxerit, et praecipiens eis ne ullum metum prorsus habeant. collocutione finita patriarcha cum ipsis a bassa digressus in patriarcheum rediit.

Postridie adiunctis sibi eis procedit ad regium senatum; in conspectum bassarum venit; eis debitam reverentiam exhibet, testes vero extra senatum dedita opera reliquit. eum ut bassa vidit, inquit "patriarcha, spatium viginti dierum, quod ob testes adducendos sumpseras, iam abiit. nunc ergo quid dicis? cave, quicquam regi mentiaris, ne in gravem incidas iram, condemnationem et poenam." tunc patriarcha bassae "ego" inquit, "mi sultane, ex praescripto concessae mihi comperendinationis testes meos adduxi; nec adversus regiam maiestatem neque contra tuam dignitatem mendacium dicam." "ubi ergo sunt" quaerit bassa "isti testes?" respondit patriarcha "foris extra senaculum stant cum monachis meis." confestim bassa uno zauschorum misso illos in conspectum bassarum adduci imperat. quos

ἤφερεν αὐτοὺς ἔμπροσθε τῶν πασιάδων. καὶ ὡς τοὺς ἴδαν, ἐθαύμασαν εἰς τὸ γῆρας αὐτῶν. ἦσαν γὰρ τὰ γένεια αὐτῶν ἄσπρα ὥσπερ τὸ χιόνη τὸ καθαρόν· καὶ ἀπὸ τὰ ὀμμάτιά τους ἔτρεχαν δάκρυα, καὶ γύρωθεν ἦσαν κόκκινα ὡσὰν κρέα· καὶ ἔτρεμαν τὰ χέρια αὐτῶν καὶ τὰ ποδάρια ἀπὸ τὸ πολὺ γῆρας. εἶπε δὲ ὁ πασιᾶς τοῦ ἑνὸς ἀπ' αὐτοὺς "πῶς λέγουν τὸ ὄνομά σου;" καὶ ἀπεκρίθη "Μουσταφᾶ." "καὶ τὸν πατέρα σου πῶς τὸν ἔλεγαν;" καὶ εἶπε "Γενούζη." λέγει δὲ 161
καὶ τοῦ ἄλλου, τοῦ δευτέρου, "τί ὄνομα ἔχεις;" καὶ ἀπεκρίθη "Πιρῆς." "καὶ τὸν πατέρα σου, πῶς ἦτον τὸ ὄνομα του;" καὶ εἶπε "Ῥουστάμης." τότε τοὺς λέγει "πόσοι χρόνοι νὰ εἶναι ἀπὸ τῆς ἐπῆρεν ὁ σουλτᾶν Μεχεμέτης τούτην τὴν Κωνσταντινούπολιν;" καὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι ὀγδοηντατέσσαροι εἶναι ἕως τῆς σήμερον. λέγει τοὺς πάλιν "καὶ ἐσὺς τότε πόσων χρονῶν νὰ ἦσθαι;" εἶπαν δὲ "ἕως δεκοκτὼ κάθα ἕνα." πάλιν γὰρ τοὺς λέγει "πόσων χρονῶν νὰ ἦσθαι τὴν σήμερον;" ἀπεκρίθησαν ὅτι ἑκατὸν δύο. καὶ ἀκούσας ὁ πρῶτος πασιᾶς μετὰ τῶν ἄλλων πασιάδων ὑπερεθαύμασαν καὶ ἔφριξαν. εἶπε δὲ πάλιν πρὸς αὐτοὺς "εἰς τί ὑπηρεσίαν εὑρίσκεσθε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰς τοῦ σουλτάνου τὸ φουσάτον;" καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν "νοπετζίδες," τουτέστι γενίτζαροι· φράγγικα λέγονται σουλδάδοι. πάλιν τοὺς λέγει "ὁ σουλτάνος τὴν πόλιν τούτην πῶς τὴν ἐπῆρε; μὲ πόλεμον, ἢ ἐπροσκύνησε;" καὶ τοῦτοι πρὸς τὸν πασιᾶν εἶπαν ὅτι ἐπροσκύνησε.

ut viderunt hi, admirati eorum senectutem sunt. albedine namque barbae ipsorum cum pura nive aequatae conspiciebantur; oculi fluebant lacrimis, circum rubentes ceu caro; tremulae manus erant et pedes prae longa senectute. tunc bassa uni horum "quod est tibi nomen?" "Mustapha" inquit. "et patri tuo quod erat?" "Genutza." dein alterum interrogat "quo tu nomine vocaris?" respondit "Pirae." "quo vero pater tuus?" "Rustamae" ait. tunc interrogat "quantum est annorum ex quo cepit sultanus Mechemeta hanc Constantini?" responderunt "abbinc octoginta quattuor anni." rursus "et vos quot annorum eo tempore eratis?" dicunt "denorum octonorum." rursus quaerit "quot annorum nunc estis?" "centenorum binorum" inquiunt. audito hoc supra modum admiratus est et obstupuit primus bassa, nec non et reliqui bassae. rursus eis dicit "quod erat genus vitae vestrae, quod munus illa tempestate, in sultani exercitu?" "Nopetzides eramus," id est Ianizarii, Latini, milites vocant. rursus bassa quaerit "quonam modo sultanus hanc urbem in suam potestatem redegit? violentane expugnatione an humili deditione?" respondent hi

καὶ ἀκούσον, σουλτάνε μου, πῶς ἔγινε, νὰ μάθῃς τὴν ὑπόθεσιν καταλεπτῶς.

Ὡτὰν ἤλθαμε μετὰ φουσάτα ἐδῶ μὲ τὸν σουλτάνον, ἐτεντόσαμεν ἔξω καὶ ἐκαθίσαμε· καὶ πόλεμον δὲν ἐδώκαμε, ἕως οὗ καὶ ἦλθεν ἡ ἁρμάδα, τὰ κάτεργα, ἀπάνω ἀπὸ τὴν μαύρη θάλασσαν. καὶ ὡσὰν ἦλθεν, ἐμήνυσεν ὁ σουλτάνος τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων νὰ τοῦ δώσῃ τὸ κάστρον θεληματικῶς, νὰ τὸν ἐκάμῃ ἀδελφόν, νὰ εἶναι οἱ δύο αὐθένται καὶ βασιλεῖς, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ, ἤτοι ἀνάπαυσιν θέλει ἢ κάστρῃ ἢ ἄλλα εἰσοδήματα, νὰ ἔχει εὐημερίαν μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς δὲν ἐδέχθη τὸν λόγον αὐτοῦ τοῦ σουλτάνου, οὐδὲ οἱ ἄρχοντες. καὶ γεμίσας ὅλος θυμὸν ὥρισε τῆς ὥρας, καὶ ἐδώκαμε πόλεμον, τὰ κάτεργα ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν στερεάν. καὶ ἀπὸ ταῖς λουμπάρδαις καὶ ἀπὸ τὰ τουφέκια καὶ ἀπὸ τοῦ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἐσκοτινίασεν ὁ κόσμος, καὶ ἐφαίνετον ἡ ἡμέρα ὡσὰν νύκτα. καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον ἐσκοτώθησαν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ σουλτάνου, ὁ πελερπεῒς τῆς Ῥουμέλης, τουτέστι τῆς δύσις, ἀγάδες, φλαμπουραρέοι, σπαΐδες καὶ ἄλλοι πολλοί. καὶ ἡμεῖς εἰς τοὺς Ῥωμαίους πολὺν κάματον
162 ἐκάμαμεν εἰς αὐτοὺς μὲ ταῖς λουμπάρδαις καὶ μὲ τὰ τουφέκια καὶ μὲ ταῖς σαγίταις, καὶ ἀπὸ τὰ τειχία τοῦ κάστρου ἐχαλάσαμε καὶ ἀπὸ τὰ ὁσπήτια.

"subiectione et deditione. id áutem quomodo factum sit, audi mi domine, ut rem exacte cognoscas totam.

Postquam cum sultano et copiis huc venimus, ante urbem tentoriis positis consedimus, nec oppugnationem intulimus, donec classis et triremes e Ponto Euxino descenderunt. ut autem appulerunt, sultanus legatis missis ab imperatore Romano poposcit, traderet sibi urbem ultro, ut eum fratris loco duceret, ut ambo essent domini et reges, ut ei daret quicquid vellet, sive otium a negotiis publicis sive oppida sive alios proventus et reditus, ut felicitate una cum familia nobilibusque suis frueretur. at imperator et proceres eius nullo pacto postulationem sultani accipere. unde totus ira inflammatus quam mox exercitum in armis esse iubet. tunc oppugnationem ordimur, classis e mari, nos e terra; eamque tanta vi et impetu ut bombardarum et tormentorum manuariorum fumo multitudinisque oppugnantium pulvere caelum undique obtenderetur ac dies in noctem vertisse videretur. eo in praelio desiderati sunt multi praestantissimi a parte sultani viri, beglerbeius Romaniae seu Occidentis, duces Ianizarorum, vexilliferi, Spachi, alii multi. sed et nos vicissim ingentem Romanorum stragem bombardis tormentis et sagittarum nimbo edidimus; nec non etiam murorum urbis partem et complures domos prostravimus.

Τότε ὡς ἴδεν ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων τὸ πλῆθος ὁποῦ ἐσκοτώθη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του, ἐφοβήθη μήπως καὶ ἐπάρουν τὸ κάστρον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπεκεφαλίσουν· καὶ ἔστειλεν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τοῦ παλατίου αὐτοῦ ἀποκρισιαρίους εἰς τὸν σουλτάνον μας· καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως αὐτῶν, διὰ νὰ κάμουν ἀγάπην, νὰ τοῦ δώσῃ τὸ κάστρον, καὶ αὐτοῦ νὰ τοῦ δώσῃ ἀναπαύσεις μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ τὸν λαὸν νὰ μηδὲν προσεγγίσουν ἢ νὰ κουρσεύσουν ἢ νὰ εἰχμαλωτίσουν· ἀμὴ νὰ τοὺς ἀφίσῃ εἰς τὰ ὀσπήτια αὐτῶν, νὰ καθέξονται εἰρηνικοί, χωρὶς καμίαν ἐγγαρείαν ἢ ἄλλου βάρου τινός. καὶ ὁ σουλτάνος ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ἀπὸ τῶν ἀποκρισιαρίων ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως, ἐδέχθη αὐτοὺς πολλὰ καλῶς μετὰ μεγάλης χαρᾶς, καὶ ὁρισμὸν ἐγγράφως τοὺς ἔδωκε, καὶ ἔλεγεν οὕτως. ἐγὼ βασιλεὺς σουλτὰν Μεχεμέτης διὰ τοῦ παρόντος μου ἐγγράφου ὁρισμοῦ κάμνω ψυχικὸν εἰς τὸν βασιλέαν τῆς πόλις Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον καὶ εἰς τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, νὰ τοὺς δώσω, ἤτοι ζητήσουν κατὰ δίκαιον τρόπον, νὰ ἔχουν διὰ νὰ ζοῦν εὐημερημένα ὡς ἄρχοντες, νὰ ἔχουν ἀναπαύσεις καὶ δούλους καὶ δούλας· τὸν δὲ ἐπίλοιπον λαὸν θέλω ὅτι νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ πᾶσαν ἐγγαρίαν καὶ βάρος τινός· καὶ ποτὲ παιδιὰ διὰ Γενιτζάρους νὰ μὴ δὲν τοὺς ἐπάρω, οὔτε ἐγὼ οὔτε οἱ διάδοχοι τῆς βασιλείας μου ποτὲ τῷ καιρῷ· ἀμὴ ὁ πα-

Tunc Romanus imperator, visa tanta suorum clade, timuit ne urbs quoque caperetur et ad occidionem cives perducerentur. itaque legatos e primoribus palatii sui ad regem nostrum misit, qui nomine imperatoris sui suppliciter cum eo de pace egerunt. imperatorem urbem dediturum: daret invicem rex ei et aulicis eius tutum receptum et vitam tranquillam; nec permitteret militi saevire in cives, nec bona eorum diripere, nec captivos abducere: sed singulos in domibus suis manere sineret, bona pace fruentes, omnis coactionis et aliorum onerum immunes. ibi sultanus, audita legatorum nomine imperatoris oratione, condicionem clementissime, magno cum gaudio, accepit, et decretum eis his verbis conceptum dedit. ego rex Mechemeta hoc meo scripto clementiam et gratiam declaro regi urbis Constantino Palaeologo et principibus eius, me ipsorum rationibus ita provisurum ut eis praebeam, ipsique iure a me petant, omnia commoda quae ad vitam feliciter degendam sibi, ut principibus viris dignum est, conducant, ut habeant domicilia, vitam quietam, servos et servas. quod ad reliquum populum spectat; volo ut omni exactione et onere soluti liberique sint; neque ab eis filios in Ianizarorum ordinem ab-

ρῶν ὁρισμός μου νὰ ἔναι καὶ διαμένει βέβαιος καὶ ἀσάλευτος. ἔδωκε δὲ τοῦτον τὸν ὁρισμὸν ὁ σουλτάνος μὲ τὸ χέρη του τῶν ἀποκρισιαρίων, νὰ τὸν ἐδώσουν τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. καὶ οὕτως ἐπροσκύνησαν, καὶ ἦλθαν εἰς τὸν βασιλέαν, καὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἔδωκαν. ὡς δὲ ἴδεν ὁ βασιλεὺς τὸν ὁρισμὸν τοῦ σουλτάνου, ἐχάρη πολλά, καὶ τῆς ὥρας ἐπῆρε τὰ κλειδία τοῦ κάστρου καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὸν λαόν, καὶ εὐγῆκε, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν τέντα τοῦ σουλτάνου, καὶ τοῦ ἐπαρέδωκε τὰ κλειδία εἰς τὰ χερία του. ὁ δὲ σουλτάνος ἠγκαλίσθη τὸν βασιλέαν καὶ τὸν ἐφίλησε καὶ τὸν
163 *ἐκάθισεν εἰς τὸ δεξιόν του μέρος· καὶ ὥρισε, καὶ ἔκαμαν χαραῖς μεγάλαις τρεῖς ἡμέραις καὶ τρεῖς νύκταις. καὶ ἔτζη ἐπῆρεν ὁ βασιλεὺς τὸν σουλτάνον, καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τὴν ἐπαρέδωκε."*

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ πασιᾶς ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ὑπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἄρτζη ταῦτα ὅλα τοῦ ἔκαμε, καὶ τὸ γῆρας καὶ τὴν πολυχρόνιον τῶν μαρτύρων εἶπε. καὶ ἀκούσας ταῦτα ὁ σουλτάνος μεγάλως ἐθαύμασε, καὶ παρευθὺς ὥρισε, καὶ ἔδωκαν ὁρισμὸν τοῦ πατριάρχου νὰ μὴ δὲν ἔχει πλέον κανέναν πειρασμὸν οὐδὲ ἐνόχλησιν περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως τῶν ἐκκλησιῶν, ἕως οὗ στέκεται ὁ κόσμος.

Ὡς δὲ ἔλαβεν ὁ πατριάρχης τὸν ὁρισμόν, ἦλθεν εἰς τὸ

ducam, nec ego nec successores regni mei ullo unquam tempore: sed hoc meum consultum et sententia maneat firmiter, nec ullo modo labefactetur. tradidit hoc decretum sultanus manu sua legatis, ut id regi Constantino afferrent. ita hi humiliter reverentia sultano exhibita ad imperatorem suum redierunt, eique scriptum hoc reddiderunt. hic igitur ut legit rescriptum sultani, sane quam gavisus est. proinde nulla interposita mora claves urbis accepit; de proceribus et populo quos idoneos existimavit, sibi comites adiunxit; urbe egressus ad tentorium ipsius sultani perrexit, et claves illi in manus tradidit. sultanus autem imperatorem humaniter complexus et osculatus ad latus suum dexterum collocavit. ita triduum et trinoctium iussu eius in magna hilaritate festivitateque consumptum. deinde sultanum imperator in urbem introduxit, eique hanc tradidit."

Haec cum bassa ex ore testium audisset, accessit ad sultanum; omnia ipsi exposuit; annosam testium senectutem indicavit. quibus ille auditis nihil magis admiratus est; et illico patriarchae sufficienter cavit, eumque decreto securum fecit, ne ullum ei periculum amplius creetur nec molestia facessatur de huiusmodi negotio ecclesiarum, quoad hic consistat mundus.

Hoc decreto patriarcha accepto in patriarcheum revertit, comita-

πατριαρχεῖον μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὸν ὁρισμὸν εἰς τὸ σκευοφυλακίῳ ἔβαλε. καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λιτανείας καὶ εὐχαριστείας πρὸς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ πρὸς τὴν παμμακάριστον, τὴν πανένδοξον ἁγίαν θεοτόκον, τὴν ἐλπίδα καὶ ἄγκυρα ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ἔκαμαν μετὰ πάσης εὐλαβείας. καὶ ηὐφράνθησαν οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἠγαλλιάσθησαν ἕνεκεν τοῦ ἀγαθοῦ τούτου ὁποῦ ἐγένετο, καὶ ἐλευθερώθη ἡ καθολικὴ μεγάλη ἐκκλησία καὶ αἱ ἐπίλοιπαι ὅλαι ἐκκλησίαι τῆς πόλις καὶ τοῦ Γαλατᾶ. καὶ ἰδοὺ ἐπληρώθη τὸ ῥητὸν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον πρὸς τὸν Πέτρον "σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς."

Τοῦτος δὲ ὁ πατριάρχης, κῦρις Ἱερεμίας, ἀνεκαίνισεν ἐκ βάθρων γῆς τὸ μοναστήριον τοῦ σταυρονικῆτα, μέγας Νικόλαος ὀνομαζόμενος, μέσα εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, ὁποῦ ἦτον ἔρημον. καὶ τὸν ναὸν μέγιστον καὶ θαυμαστὸν μετὰ ναρθήκων ἔκαμε, καὶ τὸν ἱστόρησεν ὡραιότατα καὶ λαμπρά. καὶ κελλια τῶν καλογήρων ἔκαμε καὶ πύργους καὶ τράπεζα. καὶ τεῖχον μέγαν καὶ δυνατὸν τὸ γῦρον ἔκτισε, καὶ ὥσπερ καστέλλη τὸ ἐκαλλώπισε. καὶ σκεύη πολύτιμα καὶ διάφορα ἐπροσήλωσε,

tus cuncto Christiano populo, et illud in armario ecclesiae deposuit. eo quoque die litaniis et gratiarum actionibus dominum nostrum Iesum Christum et sanctam gloriosissimamque Pammacaristam, dei genitricem, spem et ancoram piorum verorumque Christianorum, perquam reverenter venerati sunt. gaudium eximium tunc ipsis contigit: insperato omnibus laetitiis incesserunt propter hoc tantum tamque commemorandum bonum, quod liberatae essent abolitionis metu tum catholica magna tum reliquae omnes urbis Galataeque ecclesiae. ecce, impletum est illud, quod dominus noster Iesus Christus in S. evangelio ad Petrum dicit: "tu es Petrus; et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam; nec portae inferorum praevalebant ei."

Hic patriarcha Hieremias instauravit a fundamentis monasterium Stauronicetae, quod aliter magni Nicolai nomen habet et in monte S. Atho situm est; quod tunc ab incolis desertum fuerat. templum eius magnitudine et figura admirabile cum porticibus fecit, pictisque imaginibus elegantissime illustravit. cellulas item monachis aedificavit et turres et S. mensam. muro magno et valido cinxit et ad instar castelli exornavit. vasa praeterea pretiosa diversi generis, aurea et

χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ κτήματα πολλά, ἤγουν μούλκια, διὰ τροφὴν τῶν καλογήρων.

Πατριαρχεύοντος δὲ τούτου ἦλθεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρώην Ἰουστινιανῆς, Ἀχρειδών, ὀνόματι Πρόχωρος, ἐδῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τὸ διβάνη, καὶ ἔδειξε χρυσόβουλλα βασιλικά, τὰ ὁποῖα ἔλεγαν καὶ ἀπέφηναν ὅτι ἡ ἀρχιεπισκοπὴ αὐτοῦ νὰ ἔχει τὰ Βέρροια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπισκοπὴ τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. καὶ τῆς ὥρας
164 *ἔβαλεν ἑκατὸν φλωρία χαράτζη εἰς αὐταῖς. καὶ ὡς ἴδεν ὁ πατριάρχης ὅτι ἔβαλε χαράτζη, ἦλθεν εἰς ἀδδημονίαν, τί νὰ κάμη, νὰ μηδὲν τοῦ ἐπάρῃ αὐτοὺς τοὺς τόπους. καὶ ἔτζη τοῦ ἑρμήνευσαν, καὶ ὑπῆγε καὶ εὔγαλε φεϊτιφᾶν. καὶ ἔλεγεν οὕτως ὁ φεϊτιφᾶς, ὅτι, ἀνέναι καὶ ἔχει τινὰς ἕνα πρᾶγμα, καὶ τὸ ὁρίζει ἑκατὸν χρόνους, πλέον δὲν ὑπορεῖ τινὰς νὰ τὸ ἐπάρῃ ἀπὸ τὸ χέρη του. καὶ ἔτζη ἐφανίσθη εἰς τὸ διβάνη, καὶ ἔδειξε τὸν φεϊτιφᾶν, καὶ ἀπέδειξεν ὅτι νὰ ἔχει πλέον περὶ τριακοσίους χρόνους ἡ ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἀκούσαντες τοῦτο οἱ πασιάδες ἐδικαίωσαν αὐτὸν νὰ τὸ ἔχει, μετὰ τοῦτο ὅτι νὰ στέρξει τὰ ἑκατὸν φλωρία, τὴν ἐπανέναστιν τοῦ Προχώρου. μὴ ἔχων δὲ τί νὰ κάμη ὁ πατριάρχης ἔστερξεν αὐτά· καὶ ἔτζη ἀπεδίωξαν τὸν αὐτὸν Πρόχωρον ἀπὸ τὸ διβάνη. ἔγινε δὲ ὅλον τὸ χαράτζιον τῆς μεγάλης*

argentea, dedicavit. denique multis possessionibus, ex quibus alimonia monachis suppeditetur, locupletavit.

Tempore huius patriarchae venit archiepiscopus Achridarum, olim primae Iustinianae, nomine Prochorus, huc Cpolin; cumque in senatum accessisset, protulit diplomata aurei sigilli imperatoria, quibus affirmabatur et declarabatur ad archiepiscopatum eius pertinere Berrhoeam, qui est episcopatus metropoleos Thessalonicae. ac statim eo nomine centum aureos tributo adiecit. quod cum videret patriarcha, in sollicitudinem incidit, quidnam faceret, ne ille loca illius episcopatus ad se traheret. consilio igitur quorundam usus abiit et legem extulit, cuius sententia erat "si contigerit ut aliquis rem aliquam ad centesimum annum in potestate habeat, nemo poterit eam amplius ei de manibus eripere." ita ad tribunal bassarum accessit; illaque lege prolata, demonstravit episcopatum praedictum amplius trecentos annos penes Constantinopolitanam ecclesiam fuisse. quo audito illum ei bassae adiudicarunt, sub condicione tamen ut additione centum ducatorum, quam Prochorus fecisset, acquiesceret. quod hic, cum retractare non posset, fecit. ita repulsus abiit Prochorus. hoc modo annuum huius magnae ecclesiae tributum, ad quattuor mille et centum ducatos per-

ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως φλωρία χιλιάδες τέσσαρες καὶ ἑκατόν. καὶ δίδονται καθὲν χρόνον τοῦ μεγάλου Γεωργίου εἰς τὴν ὑψηλοτάτην πόρτα τοῦ σουλτάνου.

Ἠβουλήθη οὖν ὁ αὐτὸς πατριάρχης διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ εἰς τὴν Πουγδανίαν. ὅμως εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ὑπήγενε μετὰ μερικῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν. καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Τορνόβου ἀσθένησε καὶ ἀπέθανε. ἔγινε δὲ εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ μεγαλόσχημος, καὶ ἐμετονομάσθη Ἰωάννης· καὶ ὑπῆγε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τὰς οὐρανίους μονάς, τὸ δὲ ἅγιον σῶμα αὐτοῦ ἔθαψαν ἐντίμως καὶ εὐλαβῶς. ἔκαμε δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χρόνους εἰκοσιτρεῖς καὶ μῆνας. καὶ ὅλους τοὺς μητροπολίτας καὶ ἀρχιεπισκόπους ἐχειροτόνησε, καὶ εἰς πολλοὺς θρόνους καὶ δύο καὶ τρεῖς φοραῖς, πάρεξ μόνον τὸν Νικομηδείας, κύριν Διονύσιον, ὁποῦ δὲν ἐχειροτόνησε. ἦτον δὲ αὐτός, ὁ κύρις Διονύσιος, καὶ ὁ κύρις Ἱερεμίας χειροτονία τοῦ πρώην πατριάρχου κυροῦ Θεολήπτου. καὶ αὐτὸς ὁ Νικομηδείας ἔλαβε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἱερεμίου, ὡς φαίνεται κάτωθεν γεγραμμένον.

Ὅμως οἱ κληρικοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὡς ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου, ἔγραψαν εἰς τοὺς πλησίον ἀρχιερεῖς. καὶ ἐσυνάχθησαν, καὶ σύνοδος μεγάλη ἐγένετο ἀρχιε-

venit; quae summa quotannis die S. Georgii in imperatoria porta repraesentari solet.

Decrevit item hic patriarcha proficisci in Valachiam et Moldaviam. hoc ergo consilio egressus e magna ecclesia iter iniit, comitatus certis quibusdam pontificibus et clericis. ibi in provincia sacratissimae metropoleos Tornobi aegrotans vitam hanc reliquit. cum autem ita morbo laboraret, perfectorum monachorum habitum sibi induit, mutato priore nomine in Ioannis nomen; spiritus et superas sic eius abivit ad arces, corpore ipsius magno cum honore sepulto. sederat in throno annos viginti tres et aliquot menses. ordinaverat omnes metropolitas et archiepiscopos, idque in multis thronis et bis terve, excepto solo Nicomediensi Dionysio, qui non ab ipso ordinatus erat: sed et hunc Dionysium et ipsum Hieremiam superior patriarcha Theoleptus ordinaverat. et idem hic Nicomediae antistes mortuo Hieremiae successit in patriarchatu, sicut inferius docebitur.

Vulgata morte patriarchae clerici magnae ecclesiae scripserunt ad proximos antistites; quibus congregatis frequens concilium factum est pontificum clericorum principum et multorum aliorum expertae

165 ρέων κληρικῶν ἀρχόντων καὶ πολλῶν ἄλλων χρησίμων ἀνδρῶν. εὑρέθη δὲ τότε εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων, κύρις Γερμανός, καὶ ἐκάθισε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σύνοδον. καὶ ὁμιλήσαντες πολλὰ περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁμοφώνησαν καὶ ἔστησαν καὶ τόμον ἐγγράφως ἔγραψαν, καὶ κάτωθεν ὁ πατριάρχης αὐτὸς τῶν Ἱεροσολύμων ὑπέγραψε καὶ ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, ὅσοι εὑρέθησαν, καὶ οἱ κληρικοί. ὁ δὲ τόμος ἔλεγεν ἔτζη, ὅτι, ὅποιος τῶν ἀρχιερέων βουληθῇ μὲ κανένα τρόπον καὶ γένει πατριάρχης χωρὶς νὰ μαζοχθοῦν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, μητροπολῖται ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι, τῆς ἀνατολῆς, τῆς δυσέως καὶ τῆς Πελοπονήση ἤγουν τοῦ Μορέως, νὰ ἔναι αὐτοκαθαίρετος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τοῦ θρόνου. καὶ ἀφορισμὸν ὁ Ἡρακλείας ἐξεφώνησε μετὰ ὠμοφορίου καὶ ἐπιτραχηλίου. καὶ ἔτζη ὁμοφώνως ἀπέστειλαν ταχυδρόμους εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς μετὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, καὶ ἐσύναξαν τοὺς ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ὅλους, καὶ συντζελέτη τοὺς ἔκαμναν εἰς τὸν καδδῆ. ὅποιος δὲν ὑπάγῃ εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ ἡ βουλὴ μερικῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων ἦτον, ὡσὰν συναχθοῦν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, τότε νὰ γένει σύνοδος, νὰ καθαρισθοῦν καὶ νὰ ἐξωριζωθοῦν πολλὰ ἐναντία ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἀρχὴ τὸ Σιμω-

virtutis virorum. aderat tunc in magna ecclesia patriarcha quoque Hierosolymitanus, cui nomen Germanus erat; et concilio ipse etiam intererat. longa de patriarchico throno disputatione habita unanimes salutarem constitutionem fecerunt; quam et in scriptum redegerunt; et infra tum Hierosolymorum patriarcha subscripsit, tum quotquot aderant pontifices ac clerici. aiebat illa sanctio sic: "quicunque praesulum vellet ullo modo fieri patriarcha, absque eo ut cuncti essent congregati pontifices, metropolitae archiepiscopi et episcopi, tum Orientis tum Occidentis tum Peloponnesi, hunc talem, iam ipsum per se contemnatum pontificatu et throno deiectum esse." ac condemnationem ab ecclesiaeque consortio seiunctionem Heracleae antistes, sacra humerali et collari veste indutus, promulgavit. tunc concordi voce emiserunt pernices nuntios ad pontifices cum regio mandato: eos congregarunt universos, et apud provincialem iudicem talem ordinationem constituerunt. "quandocunque aliquis patriarchatum sitiens non accederet in patriarcheum, sed tantum coitione aliquot pauciorum praesulum, clericorum et primorum, legeretur, perinde ac si ab universorum concilio electus esset, tunc synodum esse cogendam, in qua tales dignitate sua moverentur et longe a magna ecclesia eradicati proiicerentur." improbitatem hanc a nundinatione Simonis magi, de quo in libro rerum ab apostolis Christi gestarum, ortum et nomen habere; contra quam extare canonem apostolicum.

νιακον, όπου ἔναι ἀπόφασις τῶν θείων ἀποστόλων εἰς τοῦτο, καὶ ἄλλα ἄτοπα καὶ παράνομα, ὁπου ἦσαν. καὶ τότε νὰ ἐκλέξουν καὶ πατριάρχην, νὰ καθέζεται εἰρηνικὸς καὶ ἀσκανδάλιστος, χωρὶς κανέναν πειρασμόν.

Ὅμως οἱ Γαλατιανοὶ εἶχαν μεγάλην ἀγάπην εἰς τὸν μητροπολίτην Νικομηδείας, κύριν Διονύσιον, ἔσοντας νὰ ἔναι ἡ πατρίδα τοῦ ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν, καὶ ἐκεῖ ἐγεννήθη, καὶ ἐκεῖ ἀνετράφη· καὶ οὐ μόνον οἱ Γαλατιανοὶ τὸν ἀγαποῦσαν, ἀμὴ καὶ οἱ Καραμανῖται, καὶ ἐπεθύμουν πολλὰ νὰ τὸν ἐκάμουν πατριάρχην. καὶ εἰς τὰς δεκαεπτὰ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τὸ σάββατον τοῦ δικαίου Λαζάρου, ἔγινε σύνοδος διά τινας ὑποθέσεις, καὶ καθεζομένων τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν κληρικῶν καὶ μέρος τῶν ἀρχόντων καὶ πολλῶν ἄλλων ἀνδρῶν, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦτον εἰς τὴν αὐλήν. ἐκεῖ οὖν καθεζομένων ἦλθαν εἰς λόγον περὶ πατριάρχου, ὡς ἂν συναχθοῦν οἱ ἀρχιερεῖς, ποῖον νὰ κάμουν. καὶ ἐσηκώθη τότε ὁ μέγας σακελάριος, ὁ Σερπέτης, ὀρθός, ἀπὸ τὸν τόπον ὁπου ἐκαθέζετον, καὶ εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ. "ἅγιοι ἀρχιερεῖς, τιμιώτατοι κλη- 166 ρικοὶ ἀδελφοί, καὶ ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Χριστοῦ, ἀκούσατε. ὁ πρώην πατριάρχης, κύρις Ἱερεμίας, πολλαῖς τῶν φορῶν, ὡς ἐκαθέζετο μεθ' ἡμῶν τῶν κληρικῶν, ἀνήφερε ὅτι ἀποθανόντος αὐτοῦ ἄλλος δὲν ἔναι νὰ γένει πατριάρχης· μόνον ὁ ἅγιος, ὁ Νικομηδείας, διότι ἔναι παλαιὸς ἀρχιερεύς, γέροντας ταπει-

multa alia absurda et legibus adversa contra disciplinam rectam pugnare his vitiis profligatis in sacro omnium concilio legendum esse patriarcham, qui pacifice, absque omni offendiculo, citra omnem vexationem et molestiam summae rerum praesit.

Eo tempore Galatae oppidi cives inclinatione caritatis admodum propendebant in metropoliten Nicomediae Dionysium, eo quod patria eius Galata erat, quae ipsum et genuerat et educaverat. nec Galatianis modo carus erat, sed etiam Caramanitis seu Cilicibus, qui magnopere eum fieri patriarcham studebant. itaque 17 die Aprilis, sabbato iusti Lazari, synodus propter negotia quaedam collecta est. ibi sedentibus pontificibus et clericis et parte procerum secularium et multis aliis, congregataque multitudine plebis in area, sermo incidit de patriarcha, quisnam in pontificum conventu faciendus esset. tunc magnus sacellarius, nomine Serpeta, de loco suo surrexit, et stans erectus clara voce dixit. "sancti pontifices, venerabiles clerici fratres, et universe piorum coetus, auscultate. prior patriarcha felicis memoriae, Hieremias, saepenumero, quando cum clericis nobis sedebat, referebat se mortuo alium neminem esse qui fieret patriarcha,

νός καὶ εἰρηνικός." καὶ ἀκούσαντες τοῦτο ἐσηκώθησαν μέρος τῶν ἀρχιερέων καὶ μέρος τῶν κληρικῶν καὶ οἱ Γαλατιανοὶ καὶ οἱ Καραμανῖται, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὸν ἀγαποῦσαν τὸν αὐτὸν Νικομηδείας, τὸν ἅρπαζαν ὁμάδι καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ὑπῆγαν μέσα εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ἔκαμαν τοὺς ψήφους, καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα μετὰ τὸν ἑσπερινὸν τῶν βαΐων, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ μητροπολίτης Νικομηδείας.

Τῇ οὖν κυριακῇ τῶν βαΐων ἐκαβαλίκευσαν αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς πασιάδες τὸν ὑπῆγαν, καὶ τοὺς ἐπροσκύνησε· καὶ οὐδὲ τόμον ἐνθυμήθησαν οὐδὲ ἀφορισμόν. καὶ ὡς ἐκάθισεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ἐπέρασεν ὅλη ἡ μεγάλη ἑβδομάδα, τὰ ἅγια καὶ φρικτὰ πάθη τοῦ σωτηρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, χωρὶς καμία ταραχή. καὶ ἔγινε καὶ ἡ ἀνάστασις. καὶ ψάλλοντες αὐτὴν ἔκλαιον ἀπὸ ταῖς στράταις Τοῦρκοι Ῥωμαῖοι Ἀρμένιοι Ἑβραῖοι καὶ πᾶσα ἄλλη φυλή, κλέγοντες καὶ βοῶντες μεγάλῃ τῇ φωνῇ "τὸ πὶτ παζάρη καίεται καὶ τὸ πεζεστένη." καὶ ἔτρεχαν οἱ ἐλεεινεὶ πραγματευταὶ εἰς τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν, νὰ γλύτωσουν ἀπὸ τὰ ῥοῦχα τῆς πραγματείας αὐτῶν. ἔγινε δὲ τότε μεγάλη φθορὰ καὶ χαλασμὸς καὶ πτω-

nisi sanctum Nicomediae praesidem: nam esse aetate provecta pontificem, animo submissum, pacis amantem." hac sententia audita pars pontificum et clericorum surrexit, Galatiani item et Caramanitae, nec non alii, qui diligebant Nicomediensem. eum rapientes una cum pontificibus in magnam ecclesiam introduxerunt. ibi suffragatione inita minus ei dederunt indicium, et post Palmarum vesperas maius. tum in patriarchicum solium extulerunt.

XXII. P. DIONYSIUS Nicomediae metropolita.

Die dominico Palmarum in equo collocatum ad bassas perduxerunt, quos ipse adoravit. ibi nec superioris sanctionis meminere nec excommunicationis. posteaquam in throno suo sedit, praeteriit tota hebdomada Paschatis, quae magna vocatur, sancti et venerandi supplicii servatoris Iesu Christi celebratio, sine ulla perturbatione. secuta est et ipsa resurrectio. quam cum in ecclesia decantarent, ecce tibi tumultus. plorare per plateas Turcae, Graeci, Armenii, Hebraei, alia quaevis natio; lamentari, magna voce clamare "pitpasarum ardet, pezestinum ardet," hoc est forum artificum et forum pretiosissimarum vestium ac rerum. discurrere miseri negotiatores in suas officinas, ut incendio subtraherent negotiationis suae vestes et pannos. accidit

χία καὶ γυμνότητι εἰς τοὺς πραγματευτάς διότι πολλοὶ πτωχοὶ ἔγιναν τότε πλούσιοι καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔγιναν πτωχοί.

Οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς πόλις, ὡς ἔμαθον ὅτι πατριάρχης ἔγινε, ἐβαρέθησαν πολλά, καὶ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἔδραμαν καὶ εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ὑπῆγαν λέγοντες "τί τοῦτο; τὰ γράμματα τοῦ τόμου ἀκομὶ δὲν ἐστέγνωσαν· τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ τὸ ὠμοφόριον, ὁποῦ ἔγινεν ὁ ἀφορισμός, ἀκομὶ ἔξω εἶναι, ὁποῦ δὲν ἐβάλθησαν εἰς τὸ σκευοφυλακίῳ· καὶ 167
αἱ ὑπογραφαῖς σας στέκονται, ὅτι, εἴ τις τῶν ἀρχιερέων ἐπιχειρισθῇ διὰ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χωρὶς νὰ συναχθοῦν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, νὰ ἔναι αὐτοκαθαίρετος. εἶναι νόμοι εἰς τοῦτο; εἶναι ἀποφάσεις; δὲν ἠξεύρετε ὅτι καὶ ἐσᾶς καὶ αὐτόν, ὁποῦ ἐκάμετε πατριάρχην, οἱ νόμοι σὰς καθήρουν;" οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀπεκρίθησαν "ἀληθῶς οἱ νόμοι καθήρουν ἡμᾶς, ἐὰν ἠθέλαμεν παρέβη τὸν νόμον καὶ τὰς ὑπογραφάς μας θεληματικῶς. ἀμὴ τοῦτο ὁποῦ ἐκάμαμεν, ἔγινε στανικός μας, διότι ἀπὸ τὴν σύνοδον, ὁποῦ ἐκαθεζόμεθεν, ἅρπαξαν ἡμᾶς στανικός, καὶ τινὲς ἐβάσταζαν ἡμᾶς ἀπὸ τὰ ποδάρια, ἄλλοι ἀπὸ τὰ χέρια καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν μέσιν· καὶ τὰ * καμιλάχια ἡμῶν καὶ τὰ σοκαμίλαυχα ἔρρηξαν κατὰ γῆς, καὶ ἀσκεπεῖς ἡμᾶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐσφάλισαν, καὶ ἀπόφασιν εἰς ἡμᾶς ἐξεφώνησαν, ὅτι ἢ τὸν Νικομηδείας νὰ κάμετε πατρι-

tunc mercatoribus ingens calamitas et iactura, ad mendicitatem et nuditatem redactis. multi tunc pauperes ditati, contra multi divites depauperati.

At vero principes urbis seu bassae, audito patriarcham factum esse, valde moleste ferebant. itaque in patriarchicam ecclesiam currere et pontifices adire, dicentes "quid hoc rei est? literae quibus in libro sanctionem inscripsistis, nondum siccatae sunt; vestis collaris et humeralis, in qua promulgata fuit excommunicatio, adhuc foris est nec in vestiarium reposita; subscriptiones etiam vestrae extant, si quis pontificum invadat in patriarchicum thronum non omnibus pontificibus praesentibus, talem statim per se illa dignitate deiectum esse. de hoc leges sunt, sententiae firmae sunt. an ignoratis et vos ipsos, et quem fecistis patriarcham, voce legum vestrarum de statione vestra deturbari?" responderunt pontifices "sane deturbarent nos leges, si voluntate nostra violassemus legem et subscriptiones nostras. nunc illud quod fecimus, factum est invitis nobis, quia e synodo, ubi sedebamus, nos contra voluntatem nostram rapuerunt; ac quidam nos portabant pedibus, alii manibus; nonnulli medios complexi pannos humerorum nostrorum in terram abiecerunt, nudatos in templo nos incluserunt; praefracte denique denuntiarunt, aut Nicomediensem de-

*ἀρχήν, ἢ νὰ σᾶς θανατώσομεν." ὡς ἄκουσαν δὲ τούτους τοὺς λόγους οἱ ἄρχοντες, ἔκραξαν σύνοδον τὴν νέαν ἑβδομάδα. καὶ καθίσαντες οἱ ἀρχιερεῖς ἐζήτησαν ὅτι νὰ ἀναγνωσθῇ ὁ τόμος. ὁ δὲ πατριάρχης, κύρις Διονύσιος, μετὰ τῶν οἰκιακῶν τῆς βουλῆς αὐτοῦ δὲν ἠθέλησαν οὐδὲ νὰ ὁμιλήσουν οὐδὲ νὰ ἀποκριθοῦν. οἱ δὲ ἄρχοντες καὶ οἱ περισσότεροι τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἴδαν ταύτην τὴν καταφρόνεσιν, ἀναφορὰ τοῦ πασιᾶ τὸ ἔκαμαν (ὁ ὁποῖος ἦτον ὁ Ῥουσταπασιᾶς, πρῶτος βεζίρης, γαμβρὸς τοῦ βασιλέως) καὶ εἰς τὸ πεσκέσιον ἐπανεύασιν ἔκαμαν, ὅτι νὰ ἐξεταχθῇ ἡ ὑπόθεσις αὕτη τοῦ τόμου καὶ εἰ μὲν ὁ πατριάρχης ἔγινε νομίμως καὶ κανονικῶς, νὰ τὸν ἐπροσκυνήσωμεν διὰ πατριάρχη μας, εἰ δὲ καὶ παρανόμως ἔγινε νὰ καθήρεται. ὁ δὲ πατριάρχης δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τοῦτο· μόνον ἔστερξε τὴν ἐπανεύασιν τοῦ πεσκεσίου. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες, ὡς ἴδαν ὅτι στέργει τὴν ἐπανεύασιν, πάλιν ἔκαμαν περισσοτέραν αὔξησιν· ἦτον δὲ τὸ πεσκέσιον φλωρία πεντακόσια ἀπὸ τὴν ἀρχή, καὶ τότε τὸ ἐπανεύασαν τρεῖς χιλιάδες φλωρία. ὁ δὲ πατριάρχης μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ μέρος τοῦ λαοῦ ἔκαμαν σύνοδον ἀνὰ μέσον αὐτῶν, τί νὰ κάμουν εἰς τοῦτο. καὶ ἔτζη ὁμοφώνησαν ὅτι νὰ δώσουν * ῥοκᾶ τοῦ βασιλέως, ἔσοντας ὁποῦ*
168 *ἦτον ὁ πρῶτος βεζίρης ὁ Ῥουσταπασιᾶς ἐχθρὸς μέγας τοῦ πατριάρχου. καὶ ὡς ἔστησαν τοῦτο, ἔκαμαν τὸν ῥοκᾶν, γρά-*

signaremus, aut morte poenas lueremus." principes his auditis synodum sequenti hebdomade convocant: pontifices consident, sanctionem recitari postulant. at patriarcha Dionysius, et qui cum ipso faciebant, nec colloqui nec respondere ipsis volebant. principes et maior pars pontificum, ut talem contumaciam viderunt, ad bassam rettulerunt, qui erat Rusta bassa, primus vesirius, regis gener, et pescesio augendo causam dederunt, ut exquireretur negotium illud novellae constitutionis seu decreti. "si patriarcha" inquiunt "legitime et rite factus est, retineamus ipsum, pro patriarcha vero habentes et honore debito prosequentes. sin contra, quam lex praescribit factus est, deponatur." recusare patriarcha hoc, sed auctione honorarii acquiescere. at pontifices et primates hoc viso, cum admittere auctionem, denuo tanto maiorem fecerunt additionem. fuerat pescesium initio aurei quingenti. tunc vero ad tria milia aureorum perduxerunt. enimvero patriarcha, ipse et qui ei favebant pontifices clerici et pars populi, inter se concilium habebant, quid de hoc facerent. convenit inter eos dandum esse supplicem libellum ad regem, cum hoc certum esset, primum vesirium, ipsum Rusta bassam, magnopere commodis adversari patriarchae. hoc ubi sic decrevere, pararunt supplicationem

φοντες, ὡς ἀπὸ μέρους ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅτι τοῦτον θέλομεν πατριάρχην, τὸν κύριν Διονύσιον. καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ ὑπῆγεν ὁ βασιλεὺς διὰ θαλάσσης εἰς τὸ καμηλογέφυρον· καὶ ὡς ἔμαθαν τοῦτο οἱ Χριστιανοί, ἔδραμαν ἐκεῖ, βαστόντα τὸν ῥοκᾶν, καὶ ἔτζη ἐπροσκύνησαν καὶ τὸν ἔδωκαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἦλθεν εἰς τὸ σαράγιον αὐτοῦ ἀνέγνωσε τὸν ῥοκᾶν, καὶ τῆς ὥρας ἔκραξε τὸν Ῥουσταπασιᾶν, καὶ πολλὰ τὸν ὀνείδισε περὶ τούτου. τέλος τοῦ εἶπε κατὰ ἀπόφασιν "νὰ γένει τὸ θέλημα τοῦ λαοῦ μου." καὶ ὁ πασιᾶς μὴ ἔχων, τί νὰ κάμῃ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ βασιλέως, ἔπεμψε τζαούση καὶ ἐπῆρε τὸν πατριάρχην ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν, ὁποῦ εὑρίσκετον ἐκεῖ διωγμένος, καὶ τὸν ἤφερεν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικόν.

Μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας ἔλαβε τὸ πεσκέσιον, ταῖς τρεῖς χιλιάδες τὰ φλωρία, καὶ τὰ ὑπῆγεν εἰς τὸ διβάνη, καὶ τὰ ἐπαρέδωκε τοῦ τεντερτέρη. καὶ ἔτζη τὸν ἐπῆρε, καὶ ὑπῆγε καὶ ἐφίλησε τοῦ βασιλέως τὸ χέρη, ὡς ἔναι συνήθεια τῶν πατριαρχῶν. καὶ μπαράτιον τοῦ ἔδωκε. ὡς δὲ ἔλαβεν αὐτό, ἐκάθισεν ἐπὶ θρόνου, καὶ ἔκρινεν ἀφόβως. οἱ δὲ ἀντίδικοι αὐτοῦ, οἱ ἀρχιερεῖς, μὴ ἔχοντες πλέον τί νὰ κάμουν αὐτοῦ, ἐπροσκύνησαν αὐτὸν ὡς αὐθέντην αὐτῶν καὶ βασιλέαν καὶ πατριάρχην· καὶ ὑπῆγε καθ' ἕνας εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

Εἰς τὰς ἡμέρας δὲ τούτου τοῦ πατριάρχου ἔγιναν πολλὰ

tanquam nomine totius populi scriptam, hunc Dionysium sibi patriarcham expetentis, quodam die rex mari ad camelogephyrum (pontem camelorum dixeris) perrexit. quod ut Christiani cognoverunt, cucurrerunt illo, ferentes supplicationem; quam humiliter ei porrexerunt. rex in palatium suum reversus eam legit et extemplo Rusta bassam accivit et valde hoc nomine obiurgavit. tandem ei dixit "est haec sententia mea, ut fiat quod populus meus vult." tum bassa, cum metu regis non haberet quod aliud faceret, misso equite, quem zauschum vocant, patriarcham ex oppido Galata, quo eiectus fuerat, accersivit. qui in patriarcheum reductus sedem suam recuperavit.

Paucis diebus post, honorarium ter mille ducatorum accepit allatumque in consessum bassarum quaestori tradidit. a quo ad regem adductus manum huius osculatus est, quemadmodum consuetudo patriarcharum fert. cumque potestatem et ius ab eo datum accepisset, in solio suo securus sedit, libere ecclesiam regens et iurisdictionem exercens, adversarii vero pontifices, cum rem impedire non possent, eum pro domino suo et rege et patriarcha agnoverunt et honorarunt. ita singuli domos suos discesserunt.

Temporibus huius patriarchae multae discordiae confusiones per-

σκάνδαλα καὶ συγχύσεις καὶ ταραχαὶ ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ πολλαὶ συνόδοις καὶ ταραχαὶ ἐγένοντο.

Τοῦτος ὁ πατριάρχης ἔκτισε μέσα εἰς τὸ πατριαρχεῖον, τὸ μέρος τῆς δύσεως, κελλία τέσσαρα ἀπάνω, καὶ ἀποκάτω εἰς αὐτὰ ἔκαμεν ἄλλα τέσσαρα. καὶ πλησίον τούτων ἔκαμεν ἀχούριον ἕνα μεγάλον καὶ καλόν. ἔκαμε δὲ καὶ δύο ἀναλόγια, ὁποῦ κανοναρχοῦν, εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν καὶ εἰς τὸν ἀριστερόν, καὶ ἄλλα τινὰ σκεύη.

Πατριαρχεύοντος δὲ τούτου τοῦ κυροῦ Διονυσίου ἐκατέβασαν τὸν σταυρόν, διὰ ὁρισμοῦ τοῦ πασιᾶ, ἀπάνωθεν ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς παμμακαρίστου τοῦ πατριαρχείου· ὁποῦ ἦτον ἀπάνω εἰς τὸ καμπανάριον καὶ ἐφαίνετον ἀπὸ μακρόθεν
169 στερεᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ ἐγνώριζε πᾶσα Χριστιανὸς τὸ πατριαρχεῖον, ὅταν ἤθελεν ἰδεῖ τὸν σταυρόν. καὶ ὡς τὸν ἐκατέβασαν, ἔγινε μεγάλη λύπη εἰς τοὺς Χριστιανούς.

Τοῦτος ὁ πατριάρχης ἀσθενήσας ἀπέθανε· καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς παμμακαρίστου τὸν ἔψαλλαν μετὰ πάσης εὐλαβείας. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἔθαψαν ἐν τῇ μονῇ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, ἐν τῇ Χάλκῃ, εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου ἔδραμαν πολλοί, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τὸ μέρος καὶ ἀπὸ

turbationes inter ipsum et pontifices et clericos exortae sunt, ac plures turbulentae synodi celebratae.

Condidit hic patriarcha in patriarchei parte, quae ad occasum solis vergit, quattuor conclavia seu cellas in superiore loco, et alia totidem inferius, his subiecta. et prope haec equile spatiosum et pulcrum. duo quoque pulpita libris imponendis fecit; ubi quae ab aliquo leguntur, ab aliis cantantur, in dextero et sinistro choro; nec non alia quaedam, ecclesiae usibus accomoda.

Hoc patriarcha sedente deposita est S. crucis figura, bassae iussu, de superiore parte, ubi campanis locus erat, templi Pammacaristae, quod in patriarcheis est; quae crux eminus longe e terra marique conspicua fuerat omnibusque Christianis patriarcheum conspecta notum fecerat. ea deposita magnus maeror omnium piorum animos invasit.

Post haec, patriarcha morbo extinctus est; cui iusta in templo praedicto, psalmorum cantu et omni caeremoniarum genere, rite facta sunt. corpus eius in S. deiparae monasterio vicinae insulae Chalcae, ad ipsum pertinente, humatum.

Vulgato patriarchae obitu inter antistites multi et ab Oriente et ab Occidente in urbem confluxere. ibi concilio habito, de sen-

τῆς δύσεως. καὶ συνόδου γενομένης κοινῇ γνώμῃ ἀρχιερέων κληρικῶν ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐψήφισαν πατριάρχην τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως, κύριν Ἰωάσαφ, καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα, καὶ τὸ μέγα, ὡς ἔψαλαν τὸν ἑσπερινόν. καὶ τὴν εὐχαριστίαν ποιήσας ἐπὶ χεῖρας τὸ δικανίκιον ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἡρακλείας. καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ἐφίλησε τὴν χεῖραν αὐτοῦ. τὸ δὲ μέγα μήνυμα τοῦ ἔδωκεν ὁ τιμιώτατος καὶ σοφώτατος μέγας χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, κύρις Ἀλέξανδρος, ὁ ἀπὸ Τηρᾶς.

ΙΩΑΣΑΦ μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως.

Ὡς ἔγινε τοῦτος πατριάρχης, ἔδραμεν ὅλος ὁ λαός, ἱερωμένοι καὶ κοσμικοί, καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτόν, γέροντες καὶ νέοι. ὅμως, ὡς εἴπαμε, τὸ πεσκέσιον ἔγινε φλωρία χιλιάδες τρεῖς, ἔσοντας νὰ κάμουν τὴν ἐπανεύασιν εἰς αὐτό. καὶ οὕτως τὰς ἔδωκεν ὁ πρώην πατριάρχης, κύρις Διονύσιος. καὶ ὡς ἔγινε πατριάρχης τοῦτος ὁ κύρις Ἰωάσαφ, ἔκαμεν οἰκονομίας πολλὰς καὶ δωρήματα ἔδωκε καὶ ἔκοψε τὰ χίλια φλωρία τοῦ πεσκεσίου· καὶ ἔμεινεν αὐτὸ δύο χιλιάδας. καὶ ἔτζη ἐπῆρεν αὐτάς, καὶ ὑγῆγεν εἰς τὸ διβάνη, καὶ τοῦ βασιλέως τὴν χεῖρὰν ἐφίλησε, καὶ τὸ μπαράτιον ἔλαβε.

tentia pontificum clericorum primorum et totius populi, electus est patriarcha sanctissimus Adrianopoleos metropolita, Ioasaphus. cui primo minor de more significatio data est, deinde vespertino cantu peracto maior. cumque gratias rite egisset, pedum sacrum ab Heracleensi accepit; quem demisse venerans osculum manui eius infixit. maiorem vero significationem dedit ei reverendus et doctissimus vir, magnus sacratissimae magnae Christi ecclesiae chartophylax seu commentariensis, Alexander Terensis.

XXIII. P. IOASAPHUS, metropolita Adrianopoleos.

Postquam hic patriarchicae dignitati praepositus fuit, concursu totius populi, sacri et profani ordinis, seniorum et iuniorum ei gratulantium et veneratione exhibentium, exceptus est. erat tunc temporis pescesium trium milium, uti diximus, aureorum, vitio eorum qui ad tantam id auctionem perduxerant. eam certe summam superior patriarcha Dionysius dederat. at hic Ioasaphus sedem indeptus, magna arte, multis machinationibus plurium donorum distributione tantum effecit ut uno mille desecto pescesium posthac bis mille aureorum remaneret. his secum acceptis ad consilium perrexit, manumque sultani osculatus insigne potestatis accepit.

Καὶ ὡς ἐπέρασαν ἡμέραι ὀλίγαι, ὅλον τὸν περιφραγμὸν τοῦ πατριαρχείου, ὁποῦ ἦτον γύροθεν μὲ παλαιὰ πέταυρα σεσαθρωμένα, ἔρρηξεν αὐτά, καὶ ἤφερεν ἀσβέστην καὶ λιθάρια καὶ κεραμίδες καὶ τούβουλα, καὶ ἔκτισεν αὐτὸ γύρωθεν, καὶ τὸ ἔκαμεν ὡς κάστρον ὡραιότατον, πεφυλαγμένον. ἔκτισε δὲ καὶ δύο παλάτια εὐμορφώτατα μεγάλα, ἀριστερᾷ, ὅταν
170 *εὐγένῃς ἀπὸ τὸ πατριάρχεῖον, πλησίον τοῦ πατριαρχικοῦ θείου κελλίου. ἔκαμε δὲ καὶ μαγγύπιον καὶ μῦλον. ἔκαμε δὲ καὶ σκεύη τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, διβάμουλον ἀργυρόν, λεκάνιν ἀργυρίν, μανουάλια δύο ἀργυρᾶ, καὶ ἄλλα πολύτιμα, λαμπρὰ καὶ χρυσᾶ ἱερά, καὶ ποδαῖς.*

Ὅμως τοῦτος ὁ πατριάρχης ἦτον πολλὰ ὑπερήφανος καὶ δοξασμένος, καὶ ἦλθεν εἰς μεγάλα σκάνδαλα μετὰ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν καὶ μετὰ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων. καὶ ἀπέστειλε καὶ ἐσύναξεν ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς ἀνατολῆς, τῆς δύσεως καὶ τῆς Πελοποννήσου· καὶ ἦλθαν καὶ ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν· διὰ νὰ τοὺς ἔχει βοηθούς, νὰ καταβάλῃ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. καὶ συνόδου γενομένης ἀπέδειξαν αὐτὸν Σιμωνιακόν, καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἀποστολικῶν θείων κανόνων ἐκάθηραν αὐτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς τιμῆς.

Ἰδοὺ καὶ ἡ καθαίρεσις αὐτοῦ.

Paucis diebus elapsis totum septum quo patriarcheum circumdatum erat, cum veteribus et putrefactis tuguriis destruxit; advectisque calce, lapidibus, tegulis et coctilibus lateribus murum ipsi patriarcheo circumdedit, ita ut id nunc castri pulcherrimi et muniti speciem habeat. aedificavit quoque duo speciosa et ampla palatia in parte sinistra exeunti e patriarcheo, prope sacratissimam patriarchae cellam; ad haec coquinam et mplendinum insuper vasis sacris magnam ecclesiam auxit et ornavit, turibulo, pelvi, candelabris duobus, ex argento omnibus, nec non aliis magni pretii et splendoris ex auro utensilibus sacris et vestibus.

Erat porro hic patriarcha admodum superbo ingenio, et gloriae praeter modum avido. hinc in magnas concertationes cum venerando clericorum coetu et cum viris nobilitate praestantibus venit. atque ut sibi adiutores adversariae factionis prosternendae causa paratos haberet, nuntiis emissis cunctos Orientis Occidentis et Peloponnesi pontifices congregavit. qui cum venissent, in magna ecclesia congregati sunt. synodo autem facta, ipsum Simoniae convicerunt et ex sententia sacrorum apostolicorum canonum pontificio throno patriarchicoque honore deiecerunt.

Exemplum deiectionis.

Οὐδέποτε κόρον ἐκτήσατο ὁ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἐχθρὸς καὶ ἐπίβουλος, τῇ ἀνθρωπείᾳ ἀρχῆθεν ἀνθιστάμενος φύσει καὶ κατὰ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας ἀεὶ ὁπλιζόμενος, αἱρέσεσι ποτὲ μὲν διαφόροις ἐπιβουλεύων, ποτὲ δὲ κατὰ τῶν θείων ἀποστολικῶν κανόνων καὶ πατρικῶν ἀνθρώπους φθορεῖς ἐγείρων, τοὺς τὰ ὦτα αὐτῷ ὑποκλίνοντας. ὡς καὶ νῦν ἡ πληθυνθεῖσα ἁμαρτία ἡμῶν ἐξήγειρεν ἀναφανδὸν διώκτην καὶ πολέμιον καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, τὸν πατριαρχεύσαντα Ἰωάσαφ, ὃς ἀφοβίαν θεοῦ νοσῶν, ὡς ἀπτονὴς ἄνθρωπος, πᾶν εἶδος παρανομίας ἐκτὸς τῆς διατάξεως τῶν ἱερῶν κανόνων πεπραχὼς ἦν. ἐνθέν τι διαμηνυσθέντες ἡμεῖς, οἱ τὴν σύνοδον ἀναπληροῦντες ἀρχιερεῖς ἐπὶ ἐξετάσει τῶν τοιούτων, πρό γε τῶν ἄλλων πάντων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων τὰ κατὰ τοῦ πατριάρχου δεῖν ἔγνωμεν λεπτομερῶς θεωρῆσαι. καὶ δὴ τὰς ὄψεις ἐπιβαλόντες τοῖς λαληθεῖσιν ἐγκλήμασι κατ' αὐτοῦ παρά γε τοῦ μεγάλου σακελαρίου τῆς καθολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, πρεσβυτέρου κυροῦ Ἀναστασίου, καὶ τοῦ μεγάλου λογοθέτου κυροῦ Ἱέρακος, καὶ τοῦ ἐν ἄρχουσι κυροῦ Ἀντωνίου τοῦ Καντακουζηνοῦ, καὶ κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Γαβρᾶ, μετὰ τὴν προσήκουσαν ἀκριβῆ ἔρευναν καὶ ἐξέτασιν εὕρομεν αὐτὸν οὐ μόνον ἄδικον καὶ πλεονέκτην, ἀλλὰ καὶ ἀθετήσαντα τὴν πρὸς αὐτὸν δοθεῖσαν διάκρισιν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ 171

Nunquam satietatem capit inimicus ille salutis nostrae et insidiator, qui humano generi mox ab initio adversarius extitit et adversus Christi ecclesiam semper arma capit. nam interdum per haereses, quas varias excitat, insidiatur: nonnunquam per homines irrequietos, qui aures ei adhibent, corruptiones sacrorum apostolicorum et a S. patribus traditorum canonum tentat. sicut nunc quoque peccatorum nostrorum abundantia aperte persecutorum suscitavit et hostem et ecclesiasticae disciplinae corruptorem, istum qui patriarcha fuit, Ioasaphum, hic enim morbo animi dei timorem aspernatus, ut homo sine metu et a ratione alienus, omne genus iniquitatis, a praescripto sacrorum canonum recedens, designavit. unde nos, qui ad hoc concilium inquirendi causa convenimus, antistites certiores facti, antequam quicquam rerum ecclesiasticarum attingeremus, patriarchae acta exquisite nobis consideranda duximus. oculis itaque ad crimina adiectis quae contra ipsum allata sunt (primum a magno sacellario catholicae magnae ecclesiae, presbytero Anastasio, item a magno logotheta Hierace, deinde ab illustribus viris, Antonio Cantacuzeno et Michaele Gabra) adhibitaque, quam par erat, accurata investigatione et examinatione, deprehendimus ipsum non solum iniustum et avarum, sed etiam sententiae de ipso a pontificibus latae contemptorem,

διαπραττόμενον ἄντικρυς τὸ τοῦ Σίμωνος παρανομώτατον καὶ ἀσεβέστατον ἔργον, καὶ ἀθετοῦντα, ὡς οἰκείοις χείλεσιν ὡμολόγησε, τὸν εἰκοστὸν ἔννατον κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τὸν φάσκοντα οὑτωσί "εἴ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται, ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας, καὶ ἐκκοπτέσθω παντάπασι καὶ τῆς κοινωνίας, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου." πρὸς δὲ καὶ ἐκποιήσαντα ἐκτὸς ἀνάγκης κατεπειγούσης, καὶ χωρὶς γνώμης συνοδικῆς ἢ εἰδήσεως τῶν κληρικῶν, τὰ ἐν τῇ Κρήτῃ πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων ἀφιερωμένα κτήματα τῆς καθολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὡς καὶ περὶ τούτου ὡμολόγησε, τοῦ εἰκοστοῦ ἕκτου κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ φάσκοντος "ὁμοίως ἤρεσεν ἵνα πρᾶγμα ἐκκλησιαστικὸν μηδεὶς πιπράσκῃ. ὅπερ ἐὰν πρόσοδον μὴ ἔχῃ καὶ πολλή τις ἐπείγῃ ἀνάγκη, τοῦτο ἐμφανίζειν τῷ πρωτεύοντι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μετὰ τοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκόπων βουλεύεσθαι τί δεῖ πρᾶξαι. εἰ δὲ τοσαύτη ἐπέχει ἀνάγκη τῆς ἐκκλησίας ὡς μὴ δύνασθαι πρὸ τοῦ πωλεῖν βουλεύεσθαι, κἂν τοὺς γειτνιῶντας εἰς μαρτυρίαν καλέσει ὁ ἐπίσκοπος, φροντίδα ποιούμενος τοῦ ἀποδεῖξαι τῇ συνόδῳ πάσας τὰς συμβάσας τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ περιστάσεις· ὅπερ εἰ μὴ ποιήσει, ὑπεύθυνος τῷ θεῷ καὶ τῇ συνόδῳ φανείη ὁ πιπράσκων, καὶ ἀλλότριος τῆς οἰκείας τιμῆς." ἔτι δὲ καὶ καθαιρέσεις ἀρχιε-

denique eum qui aperte se iniquissimo et summe impio Simonis scelere astrinxerit atque, ut suomet ore confessus est, 29 canonem S. apostolorum conculcaverit, diserte sic dicentem "si quis episcopus pecunia data huius dignitatis compos factus fuerit aut presbyter vel diaconus, deponitor et ipse et qui eum designavit, atque prorsus a communione exscinditor, sicut Simon magus a me Petro." insuper deprehendimus eum, nulla necessitate urgente, iniussu ilius synodi, nemine clericorum sciente, alienasse possessiones catholicae magnae ecclesiae in Creta insula, ante tempora memoriam effugientia, consecratas, sicuti de hoc quoque confessus; quod contra 26 Carthagenensis concilii canonem est, qui sic habet "similiter placuit ne quid ecclesiasticum ullus vendat. quodsi non habuerit proventum et magna incubucrit necessitas, id indicetur primati eiusdem provinciae, et, adhibito certo numero episcoporum consultetur quid agendum sit. quodsi tanta necessitas ecclesiam urserit ut non possit ante vendendum, deliberari saltem vicinos ad hoc testandum vocabit episcopus, curam adhibens ut omnes, qui ecclesiae suae acciderint, casus synodo demonstret. quodni fecerit, reus deo et synodo tenebitur qui vendidit, et a suo alienus honore." deprehensus est etiam abrogationes pontificum praeter ra-

ρέων παραλόγως ποιοῦντα, καὶ αὖθις συγχωρήσεις, τοῦ τε δηλαδὴ Καβάλας Νεοφύτου (μετὰ τοῦ συγκαθαιρεθέντος αὐτῷ παπᾶ Κλονάρη, λαβόντα δίγαμον γυναῖκα ἐν τῇ Θάσσῳ) καὶ τοῦ Ἐλασσῶνος Γρηγορίου καὶ τοῦ Περιθεωρίου Δοσιθέου. ὡσαύτως δὲ καὶ παρενορίας πλείστας χειροτονήσεις, ἔν τε τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Χαλκηδόνος καὶ τοῦ Ἡρακλείας καὶ τοῦ Θεσσαλονίκης κυροῦ Θεωνᾶ καὶ τοῦ Μεθύμνης. ἀλλὰ δὴ καὶ ἀδοκιμάστους χειροτονήσεις καὶ ἄλλας πλείστας κατηγορίας φανεράς, καὶ μεμαρτυρημένας δέ. ἰδόντες οὖν ἡμεῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ καθαιρέσει καὶ τῷ αὐτῷ ἀναθέματι ὦμεν ὑπόδικοι ὡς συγκοινωνοῦντες τῷ ἀκοινωνήτῳ; ἤδη αὐτὸν ἀνάξιον ἐκρίναμεν τῆς ἀρχιερωσύνης ὡς πρωταίτιον τῆς παραβάσεως τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, καὶ καθαιροῦμεν, καὶ ἔκπτωτον καὶ ἀπηλλοτριωμένον ἔχομεν αὐτὸν καὶ τῆς ἀξίας τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ ὀνόματος, ὥστε μὴ δύνασθαι κατὰ μηδένα 172
τρόπον τοῦ λοιποῦ ἀναλαβέσθαι ἢ τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν ἢ τὸ τούτου λειτούργημα, ἀλλὰ καὶ μόνον κατὰ μοναχοὺς ζῆν. ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ἡ ἡμετέρα συνοδικὴ ἀπόφασις, προκειμένου τοῦ θείου εὐαγγελίου, καὶ ἀφορισμοῦ πρότερον ἐκφωνηθέντος. ἐν ἔτει ἑπτακισχιλιοστῷ ἑβδομηκοστῷ τρίτῳ, μηνὶ Ἰαννουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος ὀγδόης.

tionem faciens, et eorundem restitutiones, videlicet Neophyti apud Cabalam, cum quo etiam sacerdotem Clonaram, qui mulierem bis nuptam in Thaso duxerat, deiecit, et Gregorii apud Elassonem, et Dosithei apud Peritheorium, antistitum. eodem modo multarum extra legitimos fines ordinationum factarum compertus est, tum in Chalcedonensis, tum in Heracleensis, tum in Thessalonicensis Theonae, tum in Methymnaei praesulum provinciis sed et citra examen probationemque factarum ordinationum. quae accusationes ipsius plurimis aliis criminibus cumulatae sunt, iisque manifestis et testatis. haec itaque cum nos cerneremus, metuentes ne et nos deiectioni et eidem anathemati obnoxii fieremus tanquam communicantes cum incommunicabili, iam ipsum pontificatu indignum iudicavimus ut primum violationis divinorum et sacrorum canonum auctorem, et deiicimus ipsum ac pro eiecto et abalienato habemus tum a dignitate patriarchae tum a nomine, ita ut nullo modo in posterum nec ad thronum patriarchicum nec ad eius administrationem postliminio redire possit, sed tantummodo monasticam vitam degere. unde et maioris horum omnium notitiae ac certitudinis causa lata quoque est nostra synodica sententia, proposito ante oculos sacrorum evangeliorum libro, et excommunicatione antea pronuntiata. actum anno septies millesimo septuagesimo tertio, mense Ianuario, indictione octava.

Ὡσαύτως δὲ παρακελευόμεθα ἵνα, εἴπερ τίς ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων ἀρχιερέων προϊόντος τοῦ χρόνου ἐθελήσει ἀθωῶσαι αὐτόν, νομίμως καὶ κανονικῶς καθαιρεθέντα, καὶ ἀθετήσας τὴν ἰδίαν ἔννομον ὑπογραφὴν ἐξαδιώσεως τινὸς ἢ φιλοπροσωπίας, ὑπάρχῃ αὐτοκαθαίρετος καὶ ἀπηλλοτριωμένος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπόδικος.

Ὁ Παΐσιος ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρειδῶν ἑκὼν ὑπέγραψα.

Ὁ εὐτελὴς μητροπολίτης Καισαρείας Μητροφάνης ἑκὼν ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἡρακλείας Κύριλλος ἑκὼν ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Τορνόβου Ἀρσένιος ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κυζίκου Ἰωάσαφ ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Θεωνᾶς.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νικαίας Κύριλλος ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μετροπολίτης Χαλκηδόνης Εὐθύμιος ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λαρίσσης Νεόφυτος ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Ἀρσένιος.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἰωάσαφ.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀγχιάλου Ξενοφῶν ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κορίνθου Σωφρόνιος ὑπέγραψα.

Eodem modo statuimus: si quis nostrum, quorum nomina hic subscripta sunt, pontificum, voluerit progressu temporis purgare ipsum et absolvere, cum tamen sit ex praescripto legum et canonum de solio detractus, suamque legitimam subscriptionem irritam facere, seu licentia quadam et petulantia, seu voluntatis erga hominem propensione, talem esse suo ipsius iudicio et facto deiectum pontificioque honore exutum et anathemati obnoxium.

Ego Paisius archiepiscopus Achridarum, volens subscripsi.
Ego vilis metropolita Caesareae Metrophanes volens subscripsi.
Ego humilis metropolita Heracleae Cyrillus volens subscripsi.
E. h. m. Tornobi Arsenius subscripsi.
E. h. m. Cyzici Ioasaphus subscripsi.
E. h. m. Thessalonicae Theonas.
E. h. m. Nicaeae Cyrillus subscripsi.
E. h. m. Chalcedonis Euthymius subscripsi.
E. h. m. Larissae Neophytus subscripsi.
E. h. m. Adrianopoleos Arsenius.
E. h. m. Ioasaphus.
E. h. m. Anchiali Xenophon subscripsi.
E. h. m. Corinthi Sophronius subscripsi.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Γρηγόριος Προύσης ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Ἀρσένιος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Παροναξίας Βενιαμίν.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός. 173
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θηβῶν Ἰωάσαφ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λακεδαιμονίας Γρηγόριος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μιτυλήνης Μακάριος.
Ὁ ταπεινὸς μετροπολίτης Μεσημβρίας Ματθαῖος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου ὄρους Δαβίδ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ῥυζαίου Ἰωακείμ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀθηνῶν Σωφρόνιος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Ἰωακείμ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βάρνης Γαβριὴλ ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως Μακάριος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μονεμβασίας.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Τραϊανουπόλεως ἤτοι Μαρωνείας Γαβριὴλ ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Διδυμοτοίχου Σωφρόνιος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Δρίστης Παρθένιος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μιδίας Ἰωακεὶμ ὑπέγραψα.

E. h. m. Gregorius Prusae subscripsi.
E. h. m. Philippopoleos Arsenius.
E. h. m. Parinaxiae Beniamin.
E. h. m. priscarum Patrarum Germanus.
E. h. m. Thebarum Ioasaphus.
E. h. m. Lacedaemoniae Gregorius.
E. h. m. Mitylenae Macarius.
E. h. m. Mesembriae Matthaeus.
E. h. m. Hierissi et S. montis David.
E. h. m. Rhyzaei Ioachimus.
E. h. m. Athenarum Sophronius.
E. h. m. Naupacti et Artae Ioachimus.
H. m. Varnae Gabriel subscripsi.
H. m. Christianopoleos Macarius, habens et consensum praesulis Monembasiae.
E. h. m. Traianopoleos sive Maroneae Gabriel subscrpsi.
E. h. m. Didymotoechi Sophronius subscripsi.
E. h. m. Dristae Parthenius subscripsi.
E. h. m. Midiae Ioachimus subscripsi.

Ὡσαύτως δὲ παρακελευόμεθα ἵνα, εἴπερ τίς ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων ἀρχιερέων προϊόντος τοῦ χρόνου ἐθελήσει ἀθωῶσαι αὐτόν, νομίμως καὶ κανονικῶς καθαιρεθέντα, καὶ ἀθετήσας τὴν ἰδίαν ἔννομον ὑπογραφὴν ἐξαδιώσεως τινὸς ἢ φιλοπροσωπίας, ὑπάρχῃ αὐτοκαθαίρετος καὶ ἀπηλλοτριωμένος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπόδικος.

Ὁ Παΐσιος ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρειδῶν ἑκὼν ὑπέγραψα.
Ὁ εὐτελὴς μητροπολίτης Καισαρείας Μητροφάνης ἑκὼν ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἡρακλείας Κύριλλος ἑκὼν ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Τορνόβου Ἀρσένιος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κυζίκου Ἰωάσαφ ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Θεωνᾶς.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νικαίας Κύριλλος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μετροπολίτης Χαλκηδόνης Εὐθύμιος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λαρίσσης Νεόφυτος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Ἀρσένιος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἰωάσαφ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀγχιάλου Ξενοφῶν ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κορίνθου Σωφρόνιος ὑπέγραψα.

Eodem modo statuimus: si quis nostrum, quorum nomina hic subscripta sunt, pontificum, voluerit progressu temporis purgare ipsum et absolvere, cum tamen sit ex praescripto legum et canonum de solio detractus, suamque legitimam subscriptionem irritam facere, seu licentia quadam et petulantia, seu voluntatis erga hominem propensione, talem esse suo ipsius iudicio et facto deiectum pontificioque honore exutum et anathemati obnoxium.

Ego Paisius archiepiscopus Achridarum, volens subscripsi.
Ego vilis metropolita Caesareae Metrophanes volens subscripsi.
Ego humilis metropolita Heracleae Cyrillus volens subscripsi.
E. h. m. Tornobi Arsenius subscripsi.
E. h. m. Cyzici Ioasaphus subscripsi.
E. h. m. Thessalonicae Theonas.
E. h. m. Nicaeae Cyrillus subscripsi.
E. h. m. Chalcedonis Euthymius subscripsi.
E. h. m. Larissae Neophytus subscripsi.
E. h. m. Adrianopoleos Arsenius.
E. h. m. Ioasaphus.
E. h. m. Anchiali Xenophon subscripsi.
E. h. m. Corinthi Sophronius subscripsi.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Γρηγόριος Προύσης ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Ἀρσένιος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Παροναξίας Βενιαμίν.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός. 173
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θηβῶν Ἰωάσαφ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λακεδαιμονίας Γρηγόριος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μιτυλήνης Μακάριος.
Ὁ ταπεινὸς μετροπολίτης Μεσημβρίας Ματθαῖος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου ὄρους Δαβίδ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ῥυζαίου Ἰωακείμ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀθηνῶν Σωφρόνιος.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Ἰωακείμ.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βάρνης Γαβριὴλ ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως Μακάριος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μονεμβασίας.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Τραϊανουπόλεως ἤτοι Μαρωνείας Γαβριὴλ ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Διδυμοτοίχου Σωφρόνιος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Δρίστης Παρθένιος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μιδίας Ἰωακεὶμ ὑπέγραψα.

E. h. m. Gregorius Prusae subscripsi.
E. h. m. Philippopoleos Arsenius.
E. h. m. Parinaxiae Beniamin.
E. h. m. priscarum Patrarum Germanus.
E. h. m. Thebarum Ioasaphus.
E. h. m. Lacedaemoniae Gregorius.
E. h. m. Mitylenae Macarius.
E. h. m. Mesembriae Matthaeus.
E. h. m. Hierissi et S. montis David.
E. h. m. Rhyzaei Ioachimus.
E. h. m. Athenarum Sophronius.
E. h. m. Naupacti et Artae Ioachimus.
H. m. Varnae Gabriel subscripsi.
H. m. Christianopoleos Macarius, habens et consensum praesulis Monembasiae.
E. h. m. Traianopoleos sive Maroneae Gabriel subscrpsi.
E. h. m. Didymotoechi Sophronius subscripsi.
E. h. m. Dristae Parthenius subscripsi.
E. h. m. Midiae Ioachimus subscripsi.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σωζοπόλεως Φιλόθεος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ζιχνῶν Γρηγόριος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λήμνου Νεόφυτος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κίτρου Δαμασκηνὸς ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κασανδρίας Κοσμᾶς ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Πολεαννίνης καὶ Βαρδιωριτῶν Μακάριος.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ζητουνίου Ἰάκωβος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Δρινουπόλεως Μακάριος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Δαμαλῶν καὶ Πολυφέγγους Ἰωάσαφ.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Φαναρίου Γρηγόριος ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ὠλένης Σισώης ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Αὐλῶνος Λαυρέντιος ὑπέγραψα.
174 Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Σόλωνος Ἄνθιμος ὑπέγραψα.
Ὁ Βελᾶς Ἀντώνιος, ταπεινὸς ἐπίσκοπος τοῦ Ἰωαννίνων, ἔχων καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Φαναρίου Γαβριήλ, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Θαυμακοῦ, ὑπέγραψα.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Δημητριάδος Θεόφιλος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων.
Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ῥεντίνης Δαμασκηνός, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σερβίων, ὑπέγραψα.

E. h. m. Sozopoleos Philotheus subscripsi.
E. h. m. Zichnarum Gregorius subscripsi.
E. h. m. Lemni Neophytus subscripsi.
E. h. episcopus Citri Damascenus subscripsi.
E. h. episcopus Casandriae Cosmas subscripsi.
E. h. episcopus Poleanninae et Bardioritarum Macarius.
E. h. episcopus Zetumii Iacobus subscripsi.
E. h. e. Drinopoleos Macarius subscripsi.
E. h. e. Damalarum et Polyphengis Ioasaphus.
E. h. e. Phanarii Gregorius subscripsi.
E. h. e. Olenae Sisoes subscripsi.
E. h. e. Aulonis Laurentius subscripsi.
E. h. e. Solonis Anthimus subscripsi.
Ego Belas Antonius, humilis episcopus metropolitae Ioanninorum, habens et assensum eius, subscripsi.
E. h. e. Phanarii Gabriel, cum consensu etiam Thaumacensis, subscripsi.
E. h. e. Demetriadis Theophilus, assentientibus quoque Litzae et Agraphorum metropolitis.
E. h. e. Rhendinae Damascenus, assentiente et Serviorum metropolita, subscripsi.

Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Μέτρων καὶ Ἀθύρων Προκόπιος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μυριοφύτου.

Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Καστωρίας Ἰωάσαφ, καὶ πρωτόθρονος πάσης Βουλγαρίας, ἑκὼν καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Στρουμνίτζης Ἀνανίας ἑκὼν καὶ ἰδίᾳ βουλῇ ὑπέγραψα.

Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Μελενίκου ὑπέγραψα.

Τέλος τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἀρχιερέων τῆς ἀνατολῆς, τῆς δύσεως καὶ τῆς Πελοποννήσου.

Ὡσὰν οὖν ἐκαθηρέθη ὁ αὐτὸς κύρις Ἰωάσαφ, ἐσηκώθη ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ ἔκαμε μετάνοιαν τῶν ἀρχιερέων δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ οὕτως εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ ὁσπήτια αὐτοῦ, ὁποῦ εἶχεν ἀγορασμένα, καὶ ἐκάθισε. καὶ τῆς ὥρας εὐγῆκε καδδῆς καὶ σκλάβος ἀπάνω τοῦ, καὶ ἐξέταζαν αὐτόν· καὶ ἐπλήρωνε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶχεν ἐπαρμένα ἀδίκως τῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων ἱερωμένων. καὶ ἐπληρώθη εἰς αὐτὸν τὸ ῥητὸν τοῦ θείου Δαβὶδ "ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ" καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὅμως οἱ ἀρχιερεῖς, μετὰ τὴν καθαίρεσιν τούτου, ἔκαμαν σύνοδον καὶ ἐκάθισαν ὁμοῦ καθ' ἕνας κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ

E. h. e. Metrorum et Athyrorum Procopius, astipulante quoque Myriophytensi.

E. h. metropolita Castoriae Ioasaphus, et Protothronus totius Bulgariae, volens mea manu subscripsi.

E. h. episcopus Strumnitzae Ananias volens meo consilio subscripsi.

E. h. episcopus Melenici subscripsi.

Hactenus subscriptiones antistitum Orientis et Occidentis et Peloponnesi.

Hoc modo eversus patriarchatu Ioasaphus surrexit de loco ubi sederat, et reverentiam pontificibus exhibuit, dextrorsum sinistrorsumque conversus. tunc e magna ecclesia egressus in suas domos abiit, quas emerat, ibique mansit. mox exiit iudex et servus, conveniens ipsum. hi rationes ab eo pecuniis repetundis poposcerunt. tunc persolvit quae iniuste abstulerat pontificibus aliisque sacri ordinis viris. ita impletum super eo fuit hoc Davidis "revertetur in caput ipsius labor suus," et quae ibi sequuntur.

Peracta deiectione illius concilium a pontificibus coactum est, in

175 θρόνου αὐτοῦ, διὰ νὰ κάμουν πατριάρχην. καὶ ἐκεῖ ἐν τῇ συνόδῳ ἀπέφηναν ὁμοφώνως μιᾷ βουλῇ καὶ γνώμῃ, καὶ ἔκοψαν τὸ τοῦ Σίμωνος παρανομώτατον καὶ ἀσεβέστατον ἔργον, ἤγουν νὰ μηδὲν ἐπέρνουν φλωρία, ὅταν κάμνουν χειροτονία, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, τοῦ εἰκοστοῦ ἐννάτου καὶ τοῦ τριακοστοῦ. εἰ δὲ καὶ ὅποιος τῶν ἀρχιερέων παρέβη τούτους τοὺς κανόνας, νὰ ἔναι αὐτοκαθαίρετος. περὶ δὲ τοῦ ἐμβατικίου ἐσυγχώρησαν νὰ τὸ ἐπέρνουν. ὢ τῆς κολάσεως. τοῦ κακοῦ δένδρου ἐτίναξαν τὰ φύλλα, καὶ ἔκοψαν τοὺς κλάδους καὶ τὸ δένδρον, καὶ τὴν ῥίζαν ἀφῆκαν, ἤγουν τὸ Σιμωνιακὸν τῶν χειροτονιῶν ἔκοψαν, τὴν δὲ ῥίζαν, τουτέστι τὸ ἐμβατίκιον, ἀφῆκον, καὶ πάλιν βλαστάνῃ καὶ αὐξάνῃ τῆς κολάσεως τὸ δένδρον. καὶ ἀκούσατε τί λέγει εἰς τὰς πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων. θεασάμενος δὲ Σίμων ὁ μάγος ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἔφερε χρήματα, τουτέστι φλωρία, καὶ εἶπε τῶν ἀποστόλων "δότε καὶ ἐμὲ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα εἰς ἐκεῖνον, ὁποῦ βάλω τὰ χερία μου, νὰ ἔρχεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον." ὁ δὲ ἀπόστολος Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτὸν "τὸ ἀργύριόν σου" ἤγουν τὰ φλωρία σου "καὶ ἐσὺ νὰ ἦσε ἀφωρισμένος καὶ ἀναθεματισμένος εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ αἰωνίου πυρός, διότι ἐλογίασες, τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ δίδεται

quo hi suis locis, pro dignitate muneris sui ecclesiastici quisque, consederunt patriarchae faciendi causa. tunc una eademque mente et voce decretum ibi ab eis factum est, quo Simonis scelestissimum impietatisque plenum vitium excindebatur, videlicet ne ullam caperent in designationibus pecuniam, sed divinorum et sacrorum canonum, vicesimi noni et trigesimi, sententiam inviolatam retinerent. quodsi ullus, quicunque esset, praesulum hos canones transiret, iam tum per se functione muneris sui deiectum esse nihilominus tamen embaticium (doni nescio quid, quod initio daretur) accipi permisere o indulgentiam poenis dignam malae arboris decussere folia, et ramos exciderunt, atque ipsam adeo arborem: sed radicem reliquerunt. quod dico, hoc est. nundinationem quidem Simoniacam ordinationum amputarunt sed radicem, nempe munus quod initio datur, reliquerunt, ut scilicet ne deesset causa rursus germinandi et crescendi punitionis apud inferos arbori. audite quid in libro actorum apostolorum dicatur. cum vidisset autem Simon per impositionem manuum apostolorum dari spiritum sanctum, obtulit eis pecunias, ac dixit "date et mihi potestatem, ut ad illum, cuicunque manus meas imposuero, veniat sanctus spiritus." Petrus vero dixit ei pecuniae tuae et tu sitis a communione piorum segregati et in exitium aeterni ignis execrati,

μὲ φλωρία.” οὐαὶ οὐαὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ἀρχιερεῖς ὁποῦ πωλοῦν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ λαμβάνουν φλωρία. ὅμως νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ μητροπολίτης Καισαρείας.

Καθήραντες ἡ σύνοδος τῶν ἀρχιερέων, ὡς εἴπαμε, τὸν πατριάρχην κύριν Ἰωάσαφ, ἐψήφισαν τοῦτον τὸν Καισαρείας πατριάρχην· καὶ δώσαντες αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα καὶ τὸ μέγα, ἔλαβε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. λοιπὸν τινὲς ἀρχιερεῖς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τούτου δὲν ἔπερναν φλωρία νὰ κάμουν ἱερεῖς· μόνον τὸ ἐμβατίκιον τοῦ ἔπερνε, ὡσὰν ἤθελε τὸν ἐκάμη ἱερέαν, καὶ τοῦ ἔδιδεν ἐκκλησία. καὶ ἀκούσατε τί ἐμπατίκη ἔπερναν τινὲς ἀρχιερεῖς. ἔσοντας εἰς τὴν χειροτονίαν ὁποῦ δὲν ἔπερναν φλωρία, διὰ νὰ μηδὲν παρέβουν τὴν 176 ἀπόφασιν τῶν θείων νόμων καὶ τῶν ἀρχιερέων, καὶ διὰ νὰ μηδὲν κατακριθοῦν μὲ τὸν Σίμων τὸν μάγον, ἔπερναν τὸ ἐμβατίκιον διπλόν, καὶ δὲν εἶχαν καμίαν ζημίαν ἀπὸ τὴν πραγματεία τους· μόνον ἐρχόντησαν πάλιν εἰς τὴν πρώτην ἀπόλαυσιν τοῦ μαμωνᾶ. οὐαὶ οὐαί. δὲν γελᾶται ὁ θεός, οὐδὲ πρόσωπον ἐβλέπῃ, οὔτε βασιλέως οὔτε ἄρχοντος οὔτε ἀρχιερέως οὔτε ἄλλου τινός· ἀμὴ τοῦ καθ' ἑνὸς ἀποδίδει κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ὡσὰν θεὸς δίκαιος.

quod gratiam dei putastis dari pecuniis.” vae vae istis pontificibus, qui, quae gratis dantur a spiritu sancto, pecuniis vendunt. verum ad institutam narrationem redeamus.

XXIV. P. METROPHANES, Caesareae metropolita.

Exturbato ad hunc quem diximus modum patriarchica sede in pontificum consessu Ioasapho, suffragiis eorundem designatus est Caesariensis patriarcha. successitque is, utraque significatione accepta in sublimi throno. ceterum sub huius patriarchatu fuerunt quidam pontifices, qui non accipiebant ob sacerdotes creandos pecuniam: sed tantum embaticium aliquis capiebat, quando sacerdotem aliquem faceret, dante id ecclesia. atque cognoscite, quaeso, quodnam embaticium quidam eorum acceperint. cum in ipsa ordinatione nullos caperent nummos, ut ne sanctionem sacrarum legum et antistitum transirent, neu eodem cum Simone mago crimine condemnarentur, capiebant exinde duplum embaticium. ita e tali nundinatione nihil eis decedebat, sed ad idem satiandae avaritiae suae principium redibant. vae vae illis. non patitur se irrideri deus, neque in personam intuetur nec regis nec principis nec pontificis nec cuiusquam alius: verum singulis secundum facta sua gratiam refert, quippe deus iustus.

Ὅμως ὁ αὐτὸς πατριάρχης ἔκαμε παραίτησιν ἐγγράφως τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης, εἰς τὰς τέσσαρας τοῦ Μαΐου μηνός, ἡμέρᾳ κυριακῇ, μετὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Νικομηδείας. καὶ λαβόντες αὐτὴν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ ἔβαλαν εἰς τὸν κώδικα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Πατριαρχεύοντος δὲ τούτου τοῦ κυροῦ Μητροφάνους ἀπέθανεν ὁ σουλτᾶν Σουλειμάνης, βασιλεὺς τέταρτος· καὶ ἐβασίλευσε χρόνους σαρανταεπτά. καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔγιναν αὐτοὶ πατριάρχαι ὁποῦ ἐγράψαμεν.

Ὁ κύρις Ἱερεμίας, ὁποῦ ἦτον μητροπολίτης Σοφίας.

Καὶ ὁ κύρις Διονύσιος, ὁποῦ ἦτον μητροπολίτης Νικομηδείας.

Καὶ ὁ κύρις Ἰωάσαφ, ὁποῦ ἦτον μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως.

Καὶ ὁ αὐτὸς κύρις Μητροφάνης, ὁποῦ ἦτον μητροπολίτης Καισαρείας.

Καὶ ὡσὰν ἀπέθανεν ὁ αὐτὸς σουλτᾶν Σουλεϊμάνης, ἔγινε βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, σουλτᾶν Σελήμης. καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου ἔκαμε παραίτησιν ὁ αὐτὸς κύρις Μητροφάνης.

Ὅμως εὑρέθησαν τινὲς ἀρχιερεῖς ἐδῶ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, τὸν ἀριθμὸν ἕως εἴκοσι, καὶ ἐπέκεινα. καὶ συνόδου γενομένης ἐκάθισαν μετὰ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, διὰ

Idem dehinc patriarcha scripto resignavit patriarchicum solium et pontificatum, ad quartum nonas Maii, die dominicâ, post Nicomediae praesulis designationem. eam resignationem pontifices et clerici acceptam in codicem magnae ecclesiae rettulere.

Sub hoc patriarcha Metrophane, rebus humanis exemptus est sultanus Suleimanes, rex quartus urbis, postquam 47 annos regnum administravit. eo regnante fuerunt hi patriarchae, quos subiecimus.

I. Hieremias, qui fuerat metropolita Sophiae.
II. Dionysius, metropolita Nicomediae.
III. Ioasaphus, metropolita Adrianopoleos.
IV. Metrophanes, qui metropoliten Caesareae egerat.

Suleimanae mortuo, successit in regno filius suus Selimes, quo imperante resignationem fecit praedictus Metrophanes.

Tunc contigit hic esse in magna ecclesia aliquot pontifices, numero viginti aut amplius. synodoque habita consedere cum honoratissimo clericorum coetu, ut eligerent patriarcham, corpore et animo

να ἐκλέξουν πατριάρχην, πρόσωπον καὶ ἄξιον τοῦ ποιμαίνειν
τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὡς εἰκόνα
ἔμψυχος αὐτοῦ. καὶ ὁμοφώνως ἔκλεξαν καὶ ἐψήφισαν τὸν
πανιερώτατον καὶ θεοκόσμητον μητροπολίτην Λαρίσσης, κύριν
Ἱερεμίαν, ἀρχιερέαν δίκαιον, ἄμεμπτον, ἀληθινὸν θεοσεβήν, 177
ἐλεήμονα, ὅσιον, ἄκακον καὶ ἀμίαντον. καὶ ἰδού, ἐπληρώθη
τὸ ῥητὸν τοῦ θείου Παύλου, ὁποῦ γράφει πρὸς Ἑβραίους
"ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς" καὶ τὰ ἑξῆς·
ἔδωκαν δὲ αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ μητροπολίτης Λαρίσσης.

Ὥρα δὲ τοῦ ἑσπερινοῦ ἔκαμαν εὐλογητὸν κατὰ τὴν τάξιν, καὶ ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους ἔψαλλον τὸν ἑσπερινόν, συνηγμένων τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων τῆς πόλις καὶ τοῦ Γαλατᾶ, καὶ παντὸς τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ. καὶ ἐβάστουν ὅλοι λαμπάδας ἀναμένας ἐπὶ χεῖρας. καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἑσπερινοῦ ὁ τιμιώτατος μέγας οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὁ ἐν ἱερεῦσι κύρις Ἀναστάσιος, ὡς πρῶτος τῶν κληρικῶν, ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐξεφώνησε μεγαλοφώνως τὸ μέγα μήνυμα πρὸς τὸν ἅγιον τὸν Λαρίσσης, τὸν ἄνωθεν ὑποψήφιον, ὁ ὁποῖος

dignum qui pasceret ecclesiam Christi recte et iuste, tanquam viva ipsius imago. consentientibus igitur suffragiis legerunt sacratissimum et divinis dotibus exornatum metropolitam Larissae, D. Hieremiam, pontificem iustum, vitae inculpatae, verum, pium, misericordem, sanctum, innocentem, labis expertem. ut iam factum sit id quod D. Paulus ad Hebraeos scribit, "fratres, talis nos decebat pontifex," et quae sequuntur. tunc dederunt ei indicium voluntatis suae minus.

XXV. P. HIEREMIAS metropolita Larissae.

Hora deinde vespertina benedictionem ex ritu et more obierunt, atque graviter et concinne cecinerunt vespertinum, congregato coetu sacratissimorum metropolitarum, devotissimorum deo episcoporum, honoratissimorum clericorum et nobilissimorum urbis Galataeque procerum, omnis denique Christi nomen gerentis populi; gestabantque manibus singulo cereos accensos. vespertino absoluto reverendus magnae ecclesiae magnus oeconomus, e sacerdotum collegio Anastasius, stetit, ut princeps clericorum, in medio magnae ecclesiae et magna voce pronuntiavit magnum indicium, facie ad san-

ἐστέκετον εἰς τὰ θύρη τοῦ ἁγίου βήματος, φορεμένος μετὰ τοῦ πατριαρχικοῦ μανδύου καὶ ἐπιτραχηλίου καὶ ὠμοφορίου· καὶ εἶπεν αὐτοῦ "ἡ θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ προσκαλοῦνται τὴν ἀρχιερωσύνη σου, ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Λαρίσσης, εἰς τὸν ὑψηλότατον καὶ μέγαν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας." τότε ὁ πατριάρχης ἔκαμε τὴν εὐχαριστίαν κατὰ τὴν τάξιν, καὶ οὕτως ἔλαβε τὸ πατριαρχικὸν δικανίκιον. καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἕνας καὶ ἕνας κατὰ βαθμόν, ὑπῆγαν καὶ ἐφίλησαν τὴν χεῖραν αὐτοῦ· καὶ εὐλόγει αὐτούς. καὶ ἔλαβαν αὐτὸν ψάλλοντα τὸ "βασιλεῦ οὐράνιε, παράκλητε, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας," καὶ εἰς τὸν ὑψηλότατον μέγαν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν τὸν ἀνέβασαν. καὶ ἔτρεχαν οἱ Χριστιανοί, ἱερωμένοι καὶ κοσμικοί, μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ εὐλαβείας, καὶ ἐπροσκύνουν αὐτόν, καὶ ἐλάμβαναν εὐλογίαν. καὶ ὡς ἐπροσκύνησεν ὁ λαὸς ὅλος, εὐγῆκεν ὁ λαός, εὐγῆκεν ὁ πατριάρχης ἔξω τοῦ ναοῦ· καὶ ἐσταμάτισεν ὡς
178 σύνηθες, καὶ εὐλόγησε πάντας. καὶ οὕτως ὑπῆγε, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ θεῖον κελλίον αὐτοῦ, τὸ πατριαρχικόν. ὃν πολυχρόνιον ποιήσαι κύριος ὁ θεὸς τοῦ ποιμαίνειν τὴν τοῦ θεοῦ με-

ctum Larissaeum, quem supra suffragiis factum patriarcham diximus, conversa. stabat enim is ad fores sacrarii amictus patriarchico pallio et collari et superhumerali. ei haec, quae subiecta sunt, dixit. divina et sacra synodus sacratissimorum metropolitarum, devotissimorum episcoporum honoratissimorum clericorum et nobilissimorum procerum totiusque Christiani populi accersivit tuam pontificiam dignitatem, e throno sanctissimae metropolis Larissae, in hunc altissimum et magnum patriarchicum sanctissimae magnae Christi ecclesiae thronum." tunc patriarcha novus gratiarum actionem fecitsolenni ritu, et exinde accepit patriarchicae iurisdictionis pedum. tum pontifices singulatim, pro dignitatis suae gradu quisque accesserunt eiusque manum exosculati sunt; et ipse fausta feliciaque eis precatus est. postea duxerunt eum secum, canentem "rex caelestis, paraclete, spiritus veritatis," et in celsissimo magnoque patriarchico throno constituerunt, magno Christianorum tam secularis quam sacrati ordinis (gaudio et affectu pio exultantium, reverenter gratulantium et faustam precationem accipientium) concursu et frequentia. post debitum illi honorem exhibitum exivit populus, exivit patriarcha e templo; ipseque stans ut moris est, bene precatus est omnibus. tum abiens ascendit in S. suam patriarchicam cellam; cui longam vitam et administrationem largiatur

γάλην ἐκκλησίαν ἐν πάσῃ ὑγείᾳ ψυχῆς τε καὶ σώματος, καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας εἰς ὠφέλειαν τοῦ χριστωνύμου λαοῦ. ἀνήχθη δὲ εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον κατὰ τῷ ἑπτακισχιλιοστῷ ὀγδοηκοστῷ χρόνῳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ Μαΐῳ πέμπτῃ. ἡ πρώτη δὲ λειτουργία τῆς αὐτοῦ παναγιότητος ἐγένετο ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου ἀναλήψεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὰς δεκαπέντε τοῦ αὐτοῦ μηνός, γενομένης παρρησίας μεγάλης καὶ συνάξεως ἀρχιερέων κληρικῶν καὶ ἀρχόντων καὶ ἄλλων πολλῶν Χριστιανῶν. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἔλαβε τὸ πεσκέσιον, ταῖς δύο χιλιάδες τὰ φλωρία, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν τευτερτέρη, καὶ τὰ ἐπαρέδωκεν εἰς τὸν χαζανᾶν τῆς βασιλείας. τότε ὁ τευτερτέρης ἔλαβε τὸν πατριάρχην· καὶ ὑπῆγε καὶ ἐφίλησε τοῦ βασιλέως τὴν χεῖρα, κατὰ τὴν εὐεργεσίαν ὁποῦ ἔχουν οἱ πατριάρχαι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ σουλτᾶν Μεχεμέτη, τοῦ πρώτου βασιλέως ὁποῦ ἐπῆρε τὴν πόλιν, ὅτι, ὁποιος γένει πατριάρχης, νὰ φιλεῖ τοῦ βασιλέως τὴν χεῖρα. καὶ ἔτζη ὥρισεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔλαβε μπαράτιον ἀπ' αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν τοῦ ἔδωκε καὶ δεσποτείαν εἰς πάσας τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανούς, ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, καὶ νὰ κάμῃ κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ, νὰ μὴ δὲν ἔχει κανένα ἐμπόδιον ὑπό τινος. ἦτον δὲ τότε βασιλεὺς αὐτός, ὁποῦ εἴπαμεν, ὁ σουλτᾶν Σελήμης.

Καὶ ὡς ἔλαβεν ὁ πατριάρχης τὸ βασιλικὸν μπαράτιον,

dominus deus noster, ut pascat magnam ipsius ecclesiam in omnes partes corpore animoque valens, recte secundo verbum veritatis, ad communem Christiani populi utilitatem. evectus autem est in excelsum et illustrem huius dignitatis locum anno conditi orbis supra septies millesimo octogesimo tertio nonas Maii. primam sanctitas eius liturgiam habuit die festo sanctae et gloriosae ascensionis domini nostri Iesu Christi, decimo quinto eiusdem mensis die, magna celebritate et frequentia pontificum et clericorum, primorum aliorumque multorum piorum. sequenti die accepit pescesium, duo milia aureorum, profectusque ad quaestorem ea in aerarium regis intulit. tunc patriarcham quaestor ad regem deduxit; cuius manum ille deosculatus est, concessu et beneficio quod habent patriarchae iam inde a tempore sultani Mechemetae, primi regis qui urbem cepit; quo licet, quicunque patriarcha factus fuerit, regiam manum deosculari. tunc confirmationem a rege accepit, omnemque potestatem et ius in omnes pios utriusque ordinis, sacri et laici, ut posset agere ex praescripto religionis suae, nemine impediente. imperabat tunc Selimes, cuius antea mentionem fecimus.

Accepto itaque regio patriarcha permissu et potestate sedit in

ἐκάθισεν εἰς κριτήριον, καὶ ὡς οἰκουμενικὸς πατριάρχης πάντας ἔκρινε, καὶ κρίνει ὡς χριστομίμητος, καὶ πρόσωπον ἀνθρώπου δὲν ἐβλέβη, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνει. καὶ ὁ κόσμος ἀγάλλεται καὶ εὐφραίνεται εἰς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα· καὶ τὸν θεὸν ὑμνοῦν καὶ δοξάζουν πάντες οἱ εὐσεβεῖς, νέοι καὶ γέροντες, ὁποῦ τοὺς ἔδωκε τοιοῦτον ἀγαθὸν ποιμένα καὶ δίκαιον.

Λοιπὸν θείῳ ζήλῳ κινηθεὶς ἠθέλησε νὰ ὀρθοτομήσει τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς αὐτοῦ μιμητής, ἤγουν νὰ εὐγάλῃ καὶ νὰ ἐξεριζώσῃ παντάπασι τὸ κακὸν δένδρον, τὸ σεσαπημένον, τῆς κολάσεως, νὰ κόψῃ τοὺς κλάδους καὶ τὸ δένδρον,
179 καὶ τὴν ῥίζαν νὰ ἐξανασπάσῃ, καὶ νὰ τὴν ἐκάψῃ εἰς τὴν φωτίαν, νὰ μηδὲν φαίνεται παντάπασιν, οὐδὲ νὰ φυτευθῇ πλέον. λέγω τὸ παρανομώτατον καὶ διαβολικὸν ἔργον τὸ Σιμωνιακόν. καὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ κριτηρίου καθίσας ὡς κοινὸς δεσπότης ὅλης τῆς οἰκουμένης, φορῶν τὸ ἱερὸν μανδῦον μετὰ τῶν ποταμῶν, καὶ τὸ πατριαρχικὸν δικανίκιον ἐπὶ χεῖρας ἔχων, καὶ συνόδου γενομένης μετὰ τῶν τότε καθευρεθέντων πανιερωτάτων μητροπολιτῶν, τοῦ τε Ἡρακλείας, τοῦ Νικαίας, τοῦ Νικομηδείας, τοῦ Χαλκηδόνος, τοῦ Θεσσαλονίκης, τοῦ Προύσης, τοῦ Ἀμασίας, τοῦ Μονεμβασίας, τοῦ Βερροίας, τοῦ παλαιῶν Πατρῶν, τοῦ Σερρῶν, τοῦ Λαρίσσης, τοῦ Ἰωαννίνων, τοῦ Μελενίκου, τοῦ Λήμνου, τοῦ Βιζύης, τοῦ Λαζίας, τοῦ Ἰσχνανίου, καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τοῦ Ῥαιδε-

tribunali, proque iure oecumenici patriarchae omnibus dicere uis coepit, et dicit ut Christi imitatore dignum est, non enim ad personam ullius respicit, sed iustas sententias pronuntiat. hinc laetistia homines afficiuntur, et virtute sanctitatis eius exultant. celebrant deum et laudibus efferunt cuncti pii, tam iuvenes quam senes, quod ipsis tam bonum et iustum dederit pastorem.

Ceterum divino quodam zelo motus emendationem ecclesiae Christi, ut imitator eius, ceu artificiosam sectionem suscipiendam sibi iudicavit, scilicet ut educeret et radicitus evelleret undique malam illam et putridam inferorum arborem; ut excideret ramos et truncum, atque ipsam adeo radicem extraheret, et in ignem coniiciens ita combureret ut plane non amplius conspiceretur nec posthac iterum plantaretur. loquor de nefario et diabolico Simoniae vitio. itaque in sacro tribunali sedit ut communis dominus orbis terrarum, gestans sacrum illud cum fimbriis pallium, et patriarchicum sceptrum manu tenens. synodus agebatur sacratissimorum, qui forte tunc aderant, metropolitarum, Heracleensis, Nicaeni, Nicomediensis, Chalcedonensis, Thessalonicensis, Prusaei, Amasiani, Monembasiatae, Berrhoeensis, Priscipatrensis, Serrhensis, Larissaei, Ioanninensis, Melenicensis, Lem-

στοῦ, τοῦ Μυριοφύτου, τοῦ Μέτρων καὶ τοῦ Τζερουλοῦ, καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν· καὶ ἐπρόσφεραν τὸν εἰκοστὸν ἔνατον κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τὸν τριακοστόν, οἱ ὁποῖοι ἀποφήνουν ὅτι, ὅποιος γένει ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς ἢ διάκων μὲ φλωρία, ἢ ἄλλο χάρισμα ἐκκλησιαστικὸν νὰ ἐπάρῃ, νὰ καθήρεται ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔκαμε τὴν χειροτονίαν, ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχειροτονήθη. καὶ οὐ μόνον νὰ καθήρονται οἱ αὐτοί, ἀμὴ καὶ νὰ χωρίζονται τῆς ἁγίας κοινωνίας τῶν Χριστιανῶν, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ ἐμοῦ Πέτρου.

Εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ ἐμβατικίου.

Γράφει ὁ μέγας Βασίλειος πρὸς τοὺς ἐπισκόπους αὐτοῦ ὅτι νὰ μηδὲν λαμβάνουν φλωρία καὶ κάμνουν χειροτονίας, καὶ θέλουν καθηρεθῆ. εἰς αὐτὸ γράφει καὶ περὶ τοῦ ἐμβατικίου, ὁποῦ λαμβάνουν τὴν σήμερον μερικοὶ ἀρχιερεῖς. ὅμως ὁ θεῖος Ζωναρᾶς ἐξηγεῖται ταύτην τὴν ἔννοιαν καταλεπτῶς, καὶ λέγει ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ πωλοῦν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος, διὰ φιλαργυρίαν τὸ κάμνουν, ἡ ὁποῖα φιλαργυρία ἔναι ῥίζα πάντων τῶν κακῶν, καὶ ὀνομάζεται εἰδωλολατρεία, διότι προτιμάει τὰ εἴδωλα πλεῖον παρὰ τὸν θεόν, καὶ μιμεῖται τὸν Ἰούδαν. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος, διὰ νὰ κερδήσει τὰ ἀργύρια, ἐπαρέδωκε τὸν Χριστόν, οὕτως καὶ μερικοὶ ἀρχιερεῖς παραδίδουν μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα δευτέραν προδο-

nii, Bizyensis, Laziaei et Ischnaniensis, devotissimorum item episcoporum, Rhaedestini, Myriophytensis, Metrensis et Tzerulensis, nec non venerabilium clericorum. tunc allegati sunt vigesimus nonus et trigesimus canones sanctorum apostolorum, quibus hoc sanctum est, si quis, quicunque fuerit, fiat pontifex aut sacerdos aut diaconus pecuniae interventu, aut aliud ecclesiasticum munus accipiat, deiici officio suo tum ipsum pontificem designatorem, tum alterum, qui designatus sit; nec vero deiici solum tales, sed etiam e sacra communione piorum examinari, sicut Simoni mago a D. D. Petro acciderit.

Dicamus et de embaticio.

Scribit D. Basilius ad episcopos suos, ne ullo pacto pecuniae causa faciant ordinationes, nec exinde deiiciantur. scribit ibi et de embaticio, quod hodie pontifices quidam accipere non verentur. D. Zonaras, sententiae huius expositor subtilis et diligens, dicit "illi, qui vendunt gratiam sancti spiritus, per avaritiam id faciunt. quae avaritia est radix omnium malorum, et nominatur idololatria eo quod anteponit idola deo, magis ea honorans, et imitatur Iudam. ut enim ille ob lucrifaciendos argenteos prodidit Christum, ita et nonnulli pontifices sua voluntate denuo Christum produnt, qui semel pro salute nostra in crucem sublatus fuit. in tantum enim imitantur Iudam tales pontifices, qui dona vendunt spiritus, ut et loca quae tali pe-

σίαν τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἅπαξ ἐσταυρώθη ὑπὲρ ἡμῶν. εἰς τόσον γὰρ μιμοῦνται τὸν Ἰοῦδαν ἐκεῖνοι οἱ ἀρχιερεῖς ὁποῦ πωλοῦν τὰ χαρίσματα τοῦ πνεύματος, ὅτι καὶ οἱ τόποι ὁποῦ ἀγοράζονται μετὰ τοιαῦτα ἀργύρια, ἤγουν αἱ ἐνορίαι καὶ τὰ 180 *χωρία εἰς τὰ ὁποῖα κυριεύουν ἤτοι ἐνορεύουν οἱ χειροτονούμενοι, καὶ τὰ χέρια ὁποῦ δέχονται τοὺς καρπούς, τουτέστι τὰ εἰσοδήματα, ἀκελδαμᾶ θέλουν ὀνομασθῆ. τὸ ὁποῖον ἀκελδαμᾶ ἔναι λέξις Ἑβραϊκή, καὶ ἑρμηνεύεται Ἑλληνικὰ χωρίον αἵματος· ἐλέχθη δὲ ἐν τῇ βίβλῳ τῶν πράξεων. τοῦτο γοῦν ἔναι ὁποὺ λέγει, ὅτι, ὥσπερ ὁ τόπος ὁποῦ ἀγοράσθη μετὰ ἀργύρια ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπωλήθη ὁ Χριστὸς παρὰ τοῦ Ἰούδα, ὁ ἀγρὸς ἤγουν τὸ χωράφη τοῦ κεραμέως, καὶ ἀγορασθεὶς μετ' αὐτὰ τὰ ἀργύρια ἐλογίσθη καὶ ὀνομάσθη τιμὴ αἵματος, τοιουτοτρόπως καὶ τὰ λαμβανόμενα ἀργύρια παρὰ τῶν πωλούντων τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, καὶ αἱ ἐνορίαι καὶ αἱ χῶραι, τουτέστι τὰ χωρία ὁποῦ ἔχουν τὰς ἐνορίας, τὰς ὁποίας ἀγοράζουν οἱ χειροτονούμενοι ἱερεῖς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ δίδουν φλωρία ἤγουν ἐμβατίκια, τιμὴ αἵματος θέλουν ἦσθαι καὶ θέλουν ὀνομάζεσθαι.*

Καὶ ὡς ἀνεγνώσθησαν αἱ ἄνωθεν ἀποστολικαὶ κανόναι, καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἔγραψαν τόμον εἰς τὸν κώδικα· καὶ ὑπεγράφη παρ' αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ δεσπότου, τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, καὶ παρὰ τῶν ἄνωθεν ἁγιωτάτων ἀρχιερέων, ὅτι, ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς παρέβη τοὺς θείους ἄνωθεν κανόνας, νὰ εἶναι καθῃρημένος. καὶ τῇ

cunia emuntur, nempe parochiae et dioeceses, quibus cum potestate praesunt illi ordinati sive designati, et ipsae manus quae accipiunt fructus seu reditus, iure Hebraice aceldama, Latine ager sanguinis appellitentur, quae vox cap. I rerum ab apostolis gestarum exstat." sententia certe eius quod dicit haec est. quemadmodum locus qui argenteis illis, quibus domini proditio ab Iuda conflata, emptus est, ager scilicet ille figuli, et ipsi argentei, quibus is emptus est, reputati sunt et appellati pretium sanguinis, eodem modo etiam pecuniae, quas accipiunt illi cauponatores gratiae dei, et parochiae atque loca parochiarum, quas auro videlicet embaticio sibi comparant sacerdotes, qui a pontificibus ordinantur, merito pretium sanguinis ut sunt, ita etiam nominantur.

Lectis igitur illis, quorum supra meminerimus, apostolicis canonibus et loco Basilii M. constitutionem in codice inscripserunt, subscribente ipso communi domino, sanctissimo et oecumenico patriarcha, subscribentibus supra memoratis sanctissimis pontificibus; quae constitutio sic habet. "quicunque pontificum transgressus fuerit superiores s. canones, motus administratione sua esto." ita divinae gra-

τοῦ θεοῦ χάριτι ἐξεσπάσθη καὶ ἐξεριζώθη τὸ Σιμωνιακὸν καὶ τὸ ἐμβατίκιον τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ Σιμωνιακὸν ἦτον ἀσεβέστατον, καθὼς ἀκούσατε ἄνωθεν, ὁποῦ ἐγράψαμεν εἰς πλάτος.

Ὅμως, καθὼς ἐτελείωσε τὸ σωτήριον τοῦτο ἔργον ὁ χριστομίμητος πατριάρχης, ἔπεσεν ὁ πόθος αὐτοῦ καὶ ἡ ἀγάπη εἰς τὴν μελέτην τῆς θείας γραφῆς, καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα ἐσπούδαζε καὶ σπουδάζει θεολογικὰ φιλοσοφικὰ καὶ ἄλλα πολλὰ μαθήματα καὶ ἐκκλησιαστικά. καὶ ὡς οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ πατὴρ καὶ διδάσκαλος δὲν ἔπαυσεν οὐδὲ παύει νὰ διδάσκει καὶ νὰ κηρύττει τὸν λόγον τοῦ θεοῦ πρὸς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, καθὼς ἔκαμναν οἱ σοφώτατοι παλαιοὶ πατριάρχαι. καὶ σπουδάζοντα καθ' ἡμέραν, ἴδε τὸ ῥητὸν τοῦ θείου Δαβὶδ τὸ λέγον "Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου." καὶ ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος "ἁγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου."

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ὅλον τὸ τέμπλον μὲ τὰ ἅγια θύρη, τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο, τὸ σεσαθρωμένον, τὸ εὔγαλε, καὶ ἔκαμεν αὐτὸ νέον, ὅλον γλυπτὸν μὲ καθαρὸν χρυσάφη, καὶ τὰς θύρας τοῦ 181
βήματος ὁποῦ ἔχει τὸν θεῖον εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀπάνω καὶ κάτω, ὅλον τὸν ναὸν εὐτρέπισε καὶ τὸν ἐλάμπρυνε καὶ τὸν ἐστόλισε μὲ διά-

tiae beneficio evulsa et eradicata est Symoniaca nundinatio et embaticium; quod et ipsum Simonia maxime impia erat, sicut supra, quantum satis, a nobis scriptum extat.

Hoc salutari opere a Christo imitante patriarcha perfecto, omne studium eius flagranti desiderio ad meditationem divinarum literarum incubuit, in quibus dies noctesque versatus est et nunc etiam versatur, cum theologia philosophiam et alia multa ecclesiasticaque coniungens. atque ut oecumenico patriarchae et patri et doctori convenit, nec cessavit nec cessat quin doceat et praedicet verbum dei omnibus piis ad salutem eorum, sicut sapientissimi quique veterum patriarcharum factitarunt. cumque in dies singulos eruditionem suam augeat, facit id ex dicto S. Davidis "domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae," et Basilii M. ac D. Chrysostomi "sanctifica eos qui diligunt decorem domus tuae."

Eodem tempore totum templi delubrum cum sacris foribus, illud vetustum et putrefactum, removit, et de novo aedificavit, totum sculptile, puro auro ornatum. item fores cancellorum fecit; quo in loco angelicae ad D. virginem salutationis imago est. ac dextra sinistraque, supra et infra, templum exornavit totum; idque splendidius fecit, et decoravit variis imaginibus, magnis et parvis, pulcherrime vestitis et candelabris. columnis quoque templi splendorem addidit;

φορας εἰκόνας μεγάλας καὶ μικράς, μετὰ εὐμορφωτάταις ποδαῖς, καὶ κανδήλας ἔμπροσθεν αὐτῶν. ἐλάμπρυνε δὲ καὶ τὰς κολόνας τοῦ ναοῦ καὶ πάντα τὰ πορφυρᾶ καὶ μάρμαρα, ὁποῦ εἶναι κολλημένα ἀπάνω καὶ κάτω εἰς τοὺς τοίχους. ἔκαμε δὲ καὶ κανδήλας ἀργυρᾶς ὡραίας μὲ τὸ χρυσάφη τέσσαρας. καὶ τὴν μὲν μίαν ἔβαλεν ἔμπροσθεν τῆς δεσποτικῆς εἰκόνος του κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. τὴν δὲ δευτέραν ἔμπροσθεν τῆς θεομητορικῆς εἰκόνος τῆς παμμακαρίστου, τὴν δὲ τρίτην ἄνωθεν τοῦ τέμπλου τοῦ χρυσοῦ, ὁποῦ ἔναι ὁ σταυρὸς μὲ τὸ χρυσάφη, καὶ ἔναι σταυρωμένος εἰς αὐτὸν ὁ κύριος καὶ σωτὴρ τοῦ κόσμου, αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὴν δὲ τετάρτην ἐκρέμασεν εἰς τὴν μέσην τοῦ ναοῦ, λέγω εἰς τὸν χορόν. καὶ τόσον λαμπρότατον καὶ πάντερπνον ἐστόλισε τὸν αὐτὸν ναὸν τῆς παμμακαρίστου, ὅτι ἐπληρώθη τὸ ἱερὸν λόγιον τὸ λέγον "οὐρανὸς πολύφωτος ἡ ἐκκλησία." καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ πληροφορηθῇς εἰς τοῦτο, τῇ νύκτα, χωρὶς νὰ ἀνάψουν φῶς εἰς αὐτὸν τὸν ναόν, λάμπει ὡς ὁ ἥλιος ὅλη, καὶ φωτίζει ἀπάνω καὶ κάτω, καὶ μέσα καὶ ἔξω, καὶ εἰς τοὺς ναρθήκους καὶ εἰς τὰ παρεκκλησία, ἀπό τε τοῦ χρυσαφίου καὶ τοῦ ἀσιμίου καὶ τῶν ἄλλων λαμπροτάτων στολισμῶν.

Ἔκαμε δὲ καὶ κτίσεις ἐκ βάθρων γῆς πολλὰ ὡραιοτάταις. ἀρχὴ ἔκαμε δεύτερον θεῖον κελλίον αὐτοῦ πατριαρχικόν, κολλημένον μετὰ τοῦ πρώτου. καὶ τὸ πρῶτον, καὶ παλαιόν, ἔκαμε

et quae parietibus adiuncta sunt marmora seu purpurea seu alius coloris, supra et infra, ei decus suum acceptum referre debent. fecit et pulcherrima candelabra ex argento, auro ornata, quattuor; quorum unum posuit ante imaginem D. nostri Iesu Christi, alterum ante beatissimae dei genitricis, tertium supra in delubro inaurato, ubi est crux aurata, in qua fixus pendet conservator mundi, D. noster Christus. quartum vero suspendit in medio templi, ubi chorus est, hoc est subsellia cantantium, inter se opposita. splendidissime denique, et cum summa voluptate intuentium, vestivit hoc pammacaristae templum, adeo ut in eo satisfactum sit sacro dicto "coelum nitens et luminosum ecclesia." quodsi non credis, nisi certissima tibi eius rei facta sit fides, ingredere illud noctu, et videbis, etiam nullo inibi lumine accenso, fulgere ad instar solis totum, et illustre esse supra et infra, intus et extra; atque splendorem affluere in aream circa templum et in sacella adiuncta, tum ab auro tum ab argento tum a reliquis splendidissimis ornamentis.

Aedificavit etiam quaedam a fundamentis valde pulchra. primo alterum sibi conclave seu cellam patriarchicam, primo contiguum. primum vero hoc locum iuri dicundo fecit, posito ibi perpulchro in pa-

κριτήριον μετὰ ὡραιοτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου. καὶ ἄλλα πολλὰ κελλία, ἄντικρυς τοῦ κελλαρίου. καὶ τράπεζαν μεγάλην ἐκεῖ ἔκαμεν, καὶ ἄλλα κελλία μετὰ μαγειρίου νέα καὶ φρέαρ βαθύ. καὶ κάτω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πατριαρχείου, κατὰ τὸ μέρος τῆς δύσεως, ἔκτισεν ἐκ βάθρων γῆς παλάτια δύο μεγάλα ὡραιότατα ἀνώγαια, ἔχοντα μέσα τόπους κεχωρισμένους, διὰ ἀναπαύσεις πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων τιμίων προσώπων. καὶ τὸ ἕνα τὸ μεγαλειότερον ἔκαμε τὸ κατώγαιὸν αὐτοῦ ἀχούρη διὰ τὰ ἄλογα, τὸ δὲ δεύτερον ἔναι ἀνώγαιον καὶ κατώγαιον.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τούτου τοῦ κυροῦ Ἱερεμίου ἀπέθανεν ὁ αὐτὸς σουλτᾶν Σελήμης, βασιλεὺς πέμπτος, ἐδῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ μεγάλης δόξης καὶ παρρησίας ὡς βασιλέαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας. οὗτος ὁ σουλτάνος ἐπῆρε τὴν Κύπρον ἀπὸ σπαθίου, εἰς τὰ χίλια πεντακόσια 182
ἑβδομήντα, Σεπτεβρίῳ εἰς τὰς ἐννέα. καὶ ἄλλους μὲν ἔκοψαν, καὶ ἄλλους γὰρ ᾐχμαλώτισαν μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων ἀναριθμήτων.

Ἔλαβε δὲ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, σουλτᾶν Μουράτης· χρόνοι ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χίλια πεντακόσια ἑβδομήντα. καὶ καθὼς ἐκάθισεν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον, ἔκαμε, καὶ κάμνει καθ' ἡμέραν, μεγάλας δικαιοσύνας καὶ πρόσωπον ἀνθρώπου δὲν ἐβλέπει· μόνον τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνει.

17. ἑβδομήντα] τέσσαρα addit Crusius.

triarchae usum solio. alias item multas cellas, e regione penoris. mensam etiam magnam ibi fecit, et alias cellas novas cum culina, nec non puteum altum. infra autem in area patriarchei, ad occasum solis versus, a fundamentis condidit duo magna palatia, specie altitudinequo insignia, pluribus inter se conclavibus distincta, pluribus pontificibus et aliis honestis hominibus commode hospitandi facultatem praebentia. in maioris horum parte una stabulum equis recipiendis paravit. alterius vero et superiora et inferiora conclavia hominum usui serviunt.

Hoc Hieremia patriarcha diem suum obiit sultanus Selimes, rex Cpoleos quintus, in solio regni sui. sepultus est magna celebritate et gloria, ut rex, in templo S. Sophiae. expugnaverat hic imperator insulam Cyprum violentissimo bello Venetis illato, anno domini 1570, nono die Septembris, insulanorum aliis interfectis, aliis cum uxoribus et liberis in numerabilibus in servitutum abreptis.

Successit illi in regno filius suus Murates, quando annus a nativitate Christi agebatur 1574. qui postquam in regio solio sedere coepit, magna quotidie et dedit et dat iustitiae specimina, in nullius hominis faciem intuens, sed tantum iusti iudicii rationem habens.

Καὶ ὡς ἔμαθαν οἱ ὑποτεταγμένοι τῆς βασιλείας αὐτοῦ αὐθένται καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὅτι νέος βασιλεὺς ἐγένετο, ἔστειλαν ἀποκρισιαρίους μετὰ μεγάλων καὶ πολυτίμων δώρων, καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτόν· καὶ ἐδέχθη αὐτοὺς μετὰ μεγάλης ἀγάπης, καὶ ηὐχαρίστησε τῶν αὐθεντῶν αὐτῶν πολλά, ἰδόντα τὴν δουλοσύνην αὐτῶν. ὁ δὲ πατριάρχης λαβὼν τὸ διατεταγμένον πεσκέσιον ἤτοι κανίσκιον, τὰς δύο χιλιάδας τὰ φλωρία, ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησεν αὐτὸν καὶ τὴν χεῖραν αὐτοῦ ἐφίλησεν, ὡς ἔναι συνήθεια τῶν πατριαρχῶν καὶ τὸ μπαράτιον αὐτοῦ ἐβεβαίωσεν, ὅπερ τοῦ ἔδωκεν ὁ ἀποθανὼν πατὴρ αὐτοῦ, σουλτᾶν Σελήμης. καὶ ὅρισε, καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ καὶ ἄλλον νέον μπαράτιον, ὅτι κατὰ τὴν πίστιν του νὰ ὁρίζει καὶ νὰ κρίνει μητροπολίτας ἀρχιεπισκόπους ἱερεῖς καὶ πᾶσαν ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια· καὶ ὅποιος φανῇ ἐναντίος τοῦ μπαρατίου αὐτοῦ, νὰ παιδεύεται μεγάλως παρὰ τῆς αὐτοῦ βασιλείας. λαβὼν δὲ τὸ βασιλικὸν μπαράτιον ὁ πατριάρχης καθέζεται εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς κύριος καὶ δεσπότης τῆς οἰκουμένης, καὶ κρίνει καὶ ἀποφάσεις ποιεῖ· καὶ τίμια πατριαρχικὰ γράμματα οἱ Χριστιανοὶ ἐπέρνουν εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν, καὶ ἔχουν τὸ βέβαιον εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ ἄλλα ὅμοια ποιεῖ κατὰ τὴν δεσποτείαν καὶ ἐξουσίαν ἥνπερ ἔχουν οἱ πατριάρχαι.

Cum autem cives imperii eius, viri principes aliique bene affecti erga maiestatem eius, cognovissent novum regem factum esse, miserunt legatos cum magnis et pretiosis muneribus, ei gratulatum et subiectionem suam declaratum. quos ille clementissime accepit, magnas proceribus illis gratias agens, cum eos ita maiestati suae fautores, et inservire paratos cerneret. patriarcha quoque, accipiens ordinarium pescesium sive honorarium, duo milia ducatorum abiit ad regem, ei se subiiciens et more patriarchico manum eius osculans. qui rex potestatem ecclesiasticam, quam patriarcha a patre sultano Selime acceperat, eidem confirmavit; atque etiam novum diploma dari iussit, ut secundum religionis suae praescriptum imperium et iurisdictionem haberet in metropolitas archiepiscopos sacerdotes et omnes Graecos homines, ecclesias ac monasteria, addita comminatione, quicunque huic suo diplomati adversaretur, in eum gravissime a maiestate sua animadversum iri. accepta hac confirmatione patriarcha in throno suo nunc firmus sedet; ut dominus et gubernator orbis terrae, iudicium exercet ac sententias pronuntiat; honorabilesque literas a sanctitate eius et negotiorum suorum determinationes Christiani efferunt, quae vim et pondus ubivis terrarum habent. alia quoque huiusmodi pro patriarchicae celsitudinis potestate administrat.

Εἴπωμεν δὲ καὶ περὶ τοῦ ἄλλου θαυμαστοῦ ἔργου· ὁποῦ ἔκαμεν ὁ αὐτὸς πατριάρχης.

Ἐκατασκεύασε δὲ καὶ θεῖον θρόνον, μέγαν καὶ θαυμαστόν, πατριαρχικόν, διὰ πολλῆς ψιλῆς τέχνης καὶ διὰ πολλῶν διαφόρων πραγμάτων. ἔχει δὲ κόκαλα πολύτιμα, ὡραιότατα, ἄσπρα καὶ ἄλλα πολυποίκιλα τῆς τέχνης, πράσινα, μαῦρα καὶ ἄλλης θεωρίας, καὶ κατὰ τόπους μὲ τὸ χρυσάφη. καὶ ἐκεῖ ὁποῦ στέκεται εἰς αὐτὸν ὁ θεῖος πατριάρχης, ἄνωθεν τῆς θείας καὶ ἱερᾶς αὐτοῦ κορυφῆς, ἔχει τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, μέγαν ἀρχιερέαν, ὅλον μὲ τὸ χρυσάφη ἱστορημένον. ἔναι δὲ τὸ μῆκος μία σπιθαμὴ μεγάλη. 183 *καὶ ποῖος νοῦς ἀνθρώπου νὰ δυνηθῇ νὰ κατανοήσῃ τὴν τέχνην καὶ θεωρίαν αὐτοῦ τοῦ ὑψηλοτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου; ὅταν γὰρ θεωρεῖ αὐτὸν τινάς, ἀπὸ τὴν λαμπρότητα, ὁποῦ ἔχει, τῶν πολλῶν ὡραιοτάτων πραγμάτων ὧνπερ ἔναι κατασκευασμένος καὶ καμομένος, τοῦ φαίνεται ὅτι ἔναι ῥοῦχον πολύτιμον χρυσοΰφαντον μαργαρόστρωτον μετὰ τῶν δώδεκα ἐκλεκτῶν λίθων, τοῦ τε σαρδίου παζίου σμαράγδου ἄνθρακος σαπφείρου ἰάσπου ὑακίνθου ἀχάτου ἀμεθύσου χρυσολίθου βηρυλλίου καὶ ὀνυχίτου, καὶ μετὰ ἄλλων πολυτίμων λίθων ἐκλεκτῶν καὶ λαμπροτάτων καὶ φαίνεται ὡραιότερος καὶ λαμπρότερος ἀπὸ ὅλον τὸν ναόν. ἔχει δὲ αὐτὸς ὁ θεῖος θρόνος εἰς τὸ ἕνα μέρος μία μεγάλην ἁγία εἰκόνα ὡραιο-*

Dicamus nunc etiam de alio mirabili opere; quod idem patriarcha fecit.

Paravit is quoque sacrum thronum patriarchicum, magnum et mirabilem singulari artificio et subtilitate, multis varii generis rebus. insunt pretiosa ossa seu emblemata, pulcherrima, alba; alia item valde artificiosa, viridia, nigra aliorumque colorum, addito suis etiam locis auro. atque in illa parte eius ubi patriarcha stare solet, supra sanctissimum caput huius depictus est dominus Iesus Christus, summus pontifex, in omni sua parte ex auro; cuius imaginis longitudo, unam magnam aequat spithamam. et cuius, quaeso, hominis mens posset pro dignitate expendere artificium et speciem illius sublimis throni? nam si quis splendorem eius spectet multis illis, ex quibus factus est et quae in eo reperiuntur, pulcherrimis rebus, apparet esse vestis quaedam pretiosa, auro intertexta et margaritis interpuncta, cum duodecim electis gemmis, sardio topazio smaragdo carbunculo sapphiro iaspide hyacintho achate amethysto chrysolitho beryllo et onyche, aliisque magni pretii lectissimis et coruscantibus gemmis. ac pulchrior apparet splendidiorque quam totius templi quicquam. habet idem thronus in una parte magnam et pulcherrimam, auro de-

τάτη μὲ τὸ χρυσάφη, καὶ ἔχει τὴν ἀποκαθήλωσιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν θεῖον ἐνταφιασμὸν τοῦ παναγίου σώματος αὐτοῦ καὶ ἐκρέμασεν ἐκεῖ κανδήλα ἀργυρῆ καὶ φωτί· καὶ λάμπει ὥσπερ ὁ ἀστέρας τῆς αὐγῆς.

Ἔκαμε δὲ καὶ ἱερὰ πολύτιμα καὶ λαμπρά, πολυσταύρια φαιλόνια, στιχάρια, ὡράρια καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ὡραῖα· τὰ ὁποῖα ὅταν τὰ ἐνδυθοῦν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι, καὶ εὔγουν ἔξω τοῦ βήματος καὶ ἔλθουν γύροθεν τοῦ ὑψηλοτάτου θρόνου καὶ κλίνουν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, λέγοντες τὴν εὐχήν, παρομοιάζουν τοὺς θείους ἀγγέλους, ὁποῦ στέκεται ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ θείου θρόνου τοῦ οὐρανίου, κλιμένοι τὰς κεφαλὰς καὶ λέγοντες τὸ "ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός" καὶ τὰ ἑξῆς. ὅμως ὁ πόθος καὶ ἡ ζέσις τοῦ κοινοῦ δεσπότου ἔναι εἰς αὐτὸν τὸν θεῖον ναὸν τῆς παμμακαρίστου, καθὼς ἦτον τοῦ θείου Σολομῶντος εἰς τὴν ἁγίαν Σιὼν καὶ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν. καὶ καθὼς ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πῶς νὰ τὴν ἐκάμῃ καὶ πῶς νὰ τὴν ἐστολίσῃ, οὕτως ἐλάλησε καὶ λαλεῖ ἡ παμμακάριστος πρὸς τὴν ἔμψυχον εἰκόνα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτῆς, ἡ ὁποῖα ἔναι αὐτὸς ὁ πατριάρχης, ὁ ἀληθινὸς ἀρχιερεὺς τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐκ θεοῦ τὴν χάριν ἔχων, ὁ πληρωθεὶς ὁ δεσποτικὸς λόγος εἰς αὐτὸν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου "ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω εἰ μὴ ἐπὶ τὸν

coratam, imaginem sanctam, et depositionem sanctissimi dominici corporis Christi de cruce eiusque sepulturam divinam habet; ac pendet ibi candelabrum argenteum accenso lumine, quod in luciferi modum splendet.

Fecit praeterea sacros ad usus pretiosas et conspicuas res alias multarum crucium pallia, sticharia horaria, suppellectilia item argentea, decore insignia; quibus rebus vestiti et ornati sacerdotes et diaconi, quando extra sacrarium prodeunt thronumque illum sublimem circumeunt et capita sua ad precum recitationem inclinant, similitudinem divinorum angelorum referunt qui ante caelestem ac tremendum dei thronum capitibus inclinatis consistunt, canentes "sanctus deus, sanctus et validus" et his adiuncta. tunc animus sanctissimi nostri domini eo desiderio et affectu in S. templo Pammacaristae accensus est quo divini Solomonis quondam in S. Sione et magni imperatoris Iustiniani in fano S. Sophiae et quemadmodum deus voce angeli sui locutus fuit imperatori Iustiniano, quonam id templum modo construeret et quibus ornamentis decoraret, eo modo et locuta est et loquitur beatissima mater vivae imagini unici filii sui, nempe ipsi patriarchae; qui est verus Christi pontifex, quem divina gratia

πρᾶον καὶ ἥσυχον, τὸν τρέμοντά μου τοὺς λόγους;" λοιπὸν ὁ
κοινὸς δεσπότης, ἔσοντας νὰ λέγουν οἱ θεῖοι διδάσκαλοι ὅτι
ἐπίγειος οὐρανὸς ἔναι ἡ ἐκκλησία, καὶ οὐρανὸς πολύφωτος,
ἐνθυμήθη τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διὰ θείου φωτισμοῦ, καὶ
ἔκαμε τοὺς καλλωπισμοὺς καὶ τὰ ὡραῖα καὶ λαμπρότατα,
ὁποῦ ἀκούσετε, εἰς τὸ θεῖον ναὸν τοῦτον τῆς μεγάλης ἐκκλη- 184
σίας τῆς παμμακαρίστου. ἔχει γὰρ ὁ οὐρανός, καθὼς τὸν
ἐβλέπομεν, ἥλιον φεγγάρη ἄστρη καὶ τὰ ἄλλα. ἔχει δὲ αὐ-
τὸς ὁ ναὸς τῆς παμμακαρίστου ἀντὶ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου τὸ
ὡραιότατον καὶ λαμπρότατον χρυσὸν τέμπλον, ἀπάνω μετὰ
τοῦ ζωοποιοῦ χρυσοῦ σταυροῦ, ὁποῦ ἔναι εἰς αὐτὸν ἐσταυρω-
μένος ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ σωτὴρ παντὸς τοῦ ἀν-
θρωπίνου γένους, καὶ αἱ εἰκόναι τῶν δώδεκα δεσποτικῶν ἑορ-
τῶν, καὶ κάτωθεν τοῦ τέμπλου ἡ εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεγάλη καὶ λαμπροτάτη, καὶ ἐν τῷ
δεξιῷ μέρει ἡ εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, τῆς παμμακα-
ρίστου, ὡραιοτάτη καὶ λαμπρή, ἔχοντες πολύτιμες ποδαῖς
χρυσαῖς. καὶ βημόθυρον μέγα ἐκλεκτόν, πολλῆς τιμῆς· καὶ
αἱ πόρται τοῦ ἁγίου βήματος πάνχρυσαις, μὲ τὸν θεῖον εὐ-
αγγελικὸν ἀσπασμὸν τῆς πανυπεράγνου θεοτόκου. καὶ ἀντὶ
τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων ἔχει τὰς ἀργυρᾶς
κανδήλας καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν θείων εἰκόνων καὶ ὅλην
τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ, τὴν ὁποίαν ἀκούσατε ὁποῦ εἶπα-

complexa est; in quem cadit dictum domini, quod in prophetia Esaiae est "ad quem respiciam nisi placidum et quietum, verba mea trementem?" dominus proinde noster, dicentibus sanctis patribus ecclesiam esse terrestre caelum, et caelum luce copiosum, intendit huc divina illuminatione mentem suam, ut huiusmodi decora et ornamenta in hoc magnae ecclesiae Pammacaristae templum congereret, quibus id apud omnes fama celebre efficeretur atque efficitur. ut enim caelo inesse videmus solem lunam astra et cetera insignia, ita templum hoc beatissimae virginis, pro luce solis, illud ad pulchritudinem et fulgorem praeclarum delubrum inauratum habet; in cuius parte superiore vivifica crux aurata est, in qua fixus pendet D. noster Iesus Christus, universi generis humani conservator, et imagines duodecim dominicorum festorum; in inferiore vero parte imago ipsius D. nostri Iesu Christi est, magnitudine et specie insignis; et ad dextram sanctissimae beatissimaeque deiparae venustissima et splendida imago, pretiosis fimbriis aureis spectabiles. conspicitur sacrarii ianua magna, eximia, magni pretii, et fores sacrarii inauratae totae, in quibus evangelica historia annuntiationis ad purissimam dei matrem expressa est. idem templum, pro luce lunae et siderum et stellarum,

μεν, ὅτι καὶ μέσα, καὶ ἔξω ἔναι ὅλη λαμπρὴ φωτοειδὴς καὶ θαυμασιωτάτη ἀπὸ τὴν ὡραιότητα. ἀντὶ δὲ τοῦ οὐρανίου θρόνου ἔκαμεν αὐτὸν τὸν θεῖον θρόνον, τὸν ὑπέρλαμπρον ὁποῦ εἴπαμεν. καὶ καθὼς ἡ θεότης κάθηται ἐπὶ θρόνου εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως καὶ αὐτὸς ὁ δεσπότης, ὁ φέρων τὴν εἰκόνα τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος Χριστοῦ, τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κάθηται ἐπὶ τοῦ θείου θρόνου τοῦ ἐπιγείου. ἔναι δὲ καὶ λέγεται αὐτὸς ὁ ναὸς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς παμμακαρίστου ἐπίγειος οὐρανός, νέα Σιών· τὴν ὁποῖαν ἔκτισεν ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος, καὶ καύχημα καὶ ἔπαινος ὅλης τῆς οἰκουμένης, καὶ εὐμορφία ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μητέρα. τὸν ὁποῖον περισκεπάσῃ καὶ στερεώσῃ καὶ φυλάξῃ ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὁ δυνατὸς καὶ φοβερὸς ἐκ τῶν ὁρατῶν τούτων ἐχθρῶν, ἐκ παντὸς ἐναντίου, σὺν αὐτῷ τῷ παναγιωτάτῳ ἡμῶν αὐθέντῃ καὶ δεσπότῃ, τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ πληρωθῇ ὁ θεῖος λόγος αὐτοῦ τοῦ κυρίου, τοῦ εἰπόντος πρὸς τὸν κορυφαιότατον τῶν ἀποστόλων "σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς."

argentea candelabra habet et splendorem sanctarum imaginum, universam denique suam condecentiam, de qua meministis a nobis dictum, eam omnem, tum intus tum extra, esse luce splendore et pulchritudine admirabilem. pro caelesti vero solio illum augustum et splendidissimum thronum patriarcha fecit, de quo diximus. ac sicuti deitas supra in throno caelesti sedet, ita sanctissimus noster, qui gerit imaginem secundae in S. triade personae, Christi dei nostri, sed et hic infra in suo sancto throno. est vero et appellatur ipsum magnae ecclesiae Pammacaristae templum terrestre caelum novaque Sion, quam dominus condidit, non homo; et decus est gloriaque totius orbis terrae, et ornamentum ac mater ecclesiarum. quod templum undique protegat, solide stabiliat et defendat praepotens et terribilis salvator noster, a corporeis istis inimicis et omni adversaria vi, una cum sanctissimo domino nostro, patriarcha oecumenico, in infinita saecula. eventu hic comprobetur divinum domini ad principem apostolorum dictum "tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo meam ecclesiam; nec portae inferorum valebunt adversus eam."

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ.

I.

ΜΙΧΑΗΛ ΝΕΠΟΤΑ ΤΟΥ ΔΟΥΚΟΣ

HISTORIA EPIRI A MICHAELE NEPOTE DUCE CONSCRIPTA.

Ἀριθμοὶ τῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐτῶν μέχρι τῆς βασιλείας Ἰωάννου υἱοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ἐν ῇ καὶ ἡ ἅλωσις ἐγεγόνει τῶν Ἰωαννίνων ὑπὸ τῶν Σέρβων.

Ἀπὸ Ἀδὰμ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ἕως Νῶε *) . .

. . . .

*) omittenda censui quae in alia huius corporis parte ita leguntur ut pauca verba immutentur. velut Bonnense Ducae exemplar p. 10 1 *ἐφ' ὃν* habet, Pouquevillianum *ἐφ' οὗ*: 5 B ϱϛζ' P *σοϛ'*: 12 B *δὲ*, P *δὲ τὸν*: 17 B *εἴκοσι ἕν*, P *α'*.

p. 11 1 B *ἐκγόνοις*, P *ἐγγόνοις*: 3 B *σπέρματι*, P *σπέρματι αὐτοῦ*: 9 B *καὶ ὁ μὲν τὸ*, P *ὧν ὁ μὲν τοῦ*: 12 B *οὗτος ὁ Μωϋσῆς*, P *αὐτος*: 17 B *πρώτου*, P *τοῦ πρώτου*: 18 B *ῷ*, P *οὗ*: 20, 21, 23 B *γενεαὶ δεκατέσσαρες*, P *γενεὰς δεκατέσσαρας*: 20 B *τέσσαρα*, P *α'*: 21 et 22 B *μετοικεσίας*, P *μετοικησίας*: 22 B *ἐννέα*, P *δ'*.

p. 12 2 B *ἀπὸ τοῦ πρώτου Ἀδάμ*, P *ἀπὸ Ἀδάμ*: 6 B *χρόνῳ αὐτοῦ* P *αὐτοῦ χρόνῳ*: 7 B *τῆς τοῦ θεοῦ ἁγίας*, P *τῆς ἁγίας*: 10 B *σξ'*, P 205: 11 B *σϛε'*, P 205: 12 B *ἡμί*, P *ἥμισυν*: 13, 14, 16, 17 B *μῆνας*, P *καὶ μῆνας*: 17 B *Ἰσαάκιος*, P *ἐβασίλευσεν Ἰσαάκιος*: 18 B *Ἄγγελος ἀδελφὸς Ἰσαακίου ἔτη*, P *Ἄγγελος ἔτη*: 21 B *'ϛψιβ' Ἐπριλίῳ* P 6712, *ἀπὸ Χριστοῦ* 1204, *Ἀπριλλίου*: ib. B *ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τῆς*, P *ἡμέρᾳ τῆς*.

Ratio annorum inde a mundi creatione usque ad dominationem Ioannis filii Andronici Palaeologi, qua etiam expugnatio facta est urbis Ioanninae a Serbis, haec est:

Inde ab Adamo, primo homine, usque ad Noam, * *

* * * * * * * * * * * *

καὶ αἱ κατ' Ἰωνίαν Φώκαιαι παρὰ τῶν Γενουϊτῶν, καὶ ἡ τῶν Ἰωαννίνων πόλις παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Τριβαλλῶν ἤτοι τῶν Σέρβων, ὡς παρακατιὼν ὁ λόγος δηλώσει.

p. 13 3 B *Λασκάρη*, P *Λασκάρεως*: 4 B *ὁ υἱὸς*, P *υἱὸς*: 5 B *ὁ καὶ πρὸ* P *πρὸ*: 6 B *παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἐξωσθεὶς τῆς βασιλείας*, P *ἐξώσθη τῆς βασιλείας παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου*: 12 B *τελῶν ἦν*, P *τελοῦσαι ἦσαν*: 18 B *μητρόπολις*, P *ἡ μητρόπολις*: 19 B *Μανταχία* P *Μαυταχία*: 20 B *Σμύρνης*, P (etiam in versione) *Σύρνῆς*: 22 B *μεγάλη*, P *ἡ μεγάλη*.

p. 14 2 B *μέρος*, P *μέρη*: B *οἵ*, P *οὗτοι*: 3 B *μετὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον*, P *σὺν αὐτῷ δὲ τῷ Ἀνδρονίκῳ*: 4 B *αὐτοῦ ἔτη . . .*, P *αὐτοῦ*: 5 B *γέρων*, P *νεώτερος*: 7 B *παρὰ τοῦ κυρίου*, P *παρὰ κυρίου*: 8 B *ἔτει*, P *καιρῷ*: 9 B *Ὁμοῦρ*, P *Ὀμοῦρ*: 10 B *Σμύρναν Ἔφεσον καὶ τὰ*, P *Σμύρνης Ἐφέσου καὶ τῶν*: 11 B *ἔκγονος*, P *ἔγγονος*: 13 B *παράλιον*, P *τὴν παράλιον*: *Βανταίροντα*, P *ἀντεροῦντα*: 14 B *Διδυμοτοίχου* P *Διδυμοτείχου*: 15 B *τὴν πᾶσαν* P *πᾶσαν τὴν*: 16 B *ποιήσοντες*, P *ποιήσασθαι*: 17 B *Χίος*, P *καὶ Χίος ἡ*: 18 B *Κυκλάδαι νῆσοι ἐκ τῶν* P *Κυκλάδες παρὰ τῶν ἀπὸ*: 19 B *Λακεδαιμόνων*, P *Λακεδαιμονίων*.

atque a genuitis Phocaea Ionica: et Ioannina urbs a rege Triballorum sive Serborum id quod narratione sequenti ostendetur.

II.

Ἱστορία Πρελούμπου καὶ ἄλλων διαφόρων Δεσποιῶν τῶν Ἰωαννίνων, ἀπὸ τῆς ἁλώσεως αὐτῶν παρὰ τῶν Σέρβων ἕως τῆς παραδόσεως εἰς τοὺς Τούρκους.

Τοῦ μακαρίτου βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου πρὸς τὰς ἀκηράτους μεταστάντος μονάς, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν, ὡς ὄπισθεν ἔφημεν, ἐπὶ παιδὶ καταλείψαντος νέῳ, καὶ ἅπασαν τὴν Ῥωμαΐδα διοικεῖσθαι θεσπίσαντος ὑπὸ τοῦ προρρηθέντος κυρίου Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἀνδρὸς συνετοῦ καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ μαχιμωτάτου, καὶ τῶν εὐγενῶν, ὡς ἂν εἴποι τις, ἄνθους εὐόσμου (τοιοῦτον γὰρ ὄντα καὶ ὁ προβεβασιλευκὼς Ἀνδρόνικος κατὰ πάντα ὡς ἀδελφὸν ἡγεῖτο, καὶ τὴν βασιλείαν σὺν τῷ παιδὶ τελευτῶν αὐτῷ ἀνέθετο), ὁ τῶν Σέρβων τότε ἄρχων ἄδειαν εὑρηκὼς ἐπιπηδᾷ τὰ τῶν Ῥωμαίων ὅρια (Στέφανος δὲ οὗτος κατωνομάζετο), καὶ ἐτόλμησεν ἀναδήσασθαι κράτος καὶ κράλης Σερ-

II.

Historia Prelumpi et aliorum variorum Ioanninae dominorum, inde ab expugnatione eius, quae per Serbos facta est, usque ad deditionem quae ad Turcas fieret.

Cum rex augustus Andronicus Palaeologus ad integras transgressus esset sedes, et Graecorum regnum, ut antea diximus, filio reliquisset iuveni, et totam Graeciam administrari iussisset a domino antea iam nominato Ioanne Cantacuzeno, homine prudente et in rebus bellicis maxime strenuo, et nobilium ut ita dicam ex flore perbene olente, (hunc enim, cum talis esset, Andronicus, qui antea regnaverat, in fratris loco omnino habuit eique regnum cum filio moriens transmisit), Serborum tum temporis dux occasionem tutam nactus transgressus est Graecorum fines, (ille autem Stephanus vocabatur), et ausus est potestatem sibi arrogare, et krales Serbiae nominari, hoc enim nomen barbarum in linguam Graecam versum rex

βίας ἁπάσης ὀνομάζεσθαι· τοῦτο γὰρ τὸ βάρβαρον ὄνομα ἐξελληνιζόμενον βασιλεὺς ἑρμηνεύεται. καὶ τῷ 6858 διάδημά τε ἑαυτῷ περιτίθεται, καὶ βασιλεὺς παρὰ τῶν ἰδίων ἐπευφημίζεται σατραπῶν, καὶ πᾶσαν ληΐζεται Ῥωμαΐδα γῆν. τὰς δ' ἐν αὐτῇ πόλεις τε καὶ χώρας, τὰς μὲν πολιορκίᾳ εἰληφώς, τὰς δὲ εὐνοίᾳ καὶ δώροις δεξιωσάμενος, πρὸς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο. εἶτα καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι Βλαχίαν ἐπιπηδᾷ, καὶ ταύτην ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος σὺν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων ἕνα τῶν αὐτοῦ σατραπῶν, Πρέλουμπον καλούμενον, ἄρχοντα αὐτῆς ἀναδείκνυσι, τῷ τοῦ Καίσαρος ἀξιώματι τιμήσας αὐτόν. τὸν δὲ ἴδιον ἀδελφόν, καλούμενον Συμεών, ὃς ἐξ ἀνεψιᾶς ἐτύγχανε τοῦ βασιλέως Παλαιολόγου, δεσπότην τιμήσας εἰς

5. codex τὴν ἑλλάδα βλαχίαν. correxit Pouquevillius, qui γίνωσκε inquit ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι Βλαχία εἶναι τὰ Τρίκκαλα σὺν τῇ Λαρίσσῃ. ἄλλως. Ἑλλάδα ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ ἱστορικὸς ὄχι ὅλην τὴν γῆν τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὁποίαν αὐτὸς γῆν Ῥωμαΐδα ὀνομάζει, ἀλλὰ μέρος τῆς Θεσσαλίας. Φαίνεται δέ, ὅτι τὸ ὄνομα μετεφέρθη εἰς πολλὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης μέρη. ὁ Στράβων ἀναφέρει γνώμας πολλῶν, ἀποδιδόντων αὐτό, τῶν μὲν εἰς ὅλην τὴν νοτείαν Θεσσαλίαν, τῶν δὲ εἰς μέρος ταύτης, ἄλλων δὲ διατεινόντων αὐτὸ ἀπὸ τὴν παλαιὰν Φάρσαλον ἕως τὰς Φθιώτιδας Θήβας (Βιβλ. θ'. κεφ. ε'. § 6). ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τὴν θέτει περὶ τὴν Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῷον (Μετεωρολ. βιβλ. α'. κεφ. ιδ'.). ἀλλ', ὁ τόπος οὗτος σχεδὸν ὅλος ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἱστορικοῦ μέρος τῆς τότε Αἰτωλίας (Βλέπ. σελ. 222). Βλαχίαν δὲ ἐν Ἑλλάδι αὐτὸς ἐννοεῖ, ὡς φαίνεται ἀπ' ὅσα περὶ αὐτῆς ἀναφέρει, τὴν Πελασγιῶτιν Θεσσαλίαν, μάλιστα τὴν ὀρεινοτέραν, Χάσια τώρα λεγομένην. τοῦτο βιβαιόνει καὶ τὸ σχόλιον, λανθανόμενον μόνον, καθ' ὅτι θέτει αὐτὴν εἰς τὰς πόλεις τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Λαρίσσης, ἐνῷ οἱ Βλάχοι ἔπρεπε νὰ κατοικοῦν τοὺς ὀρεινοὺς μόνον τόπους, ὡς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τώρα φαίνονται. τὴν λέγει δὲ Ἑλλαδικὴν πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὴν ὑπὲρ τὸν Δούναβιν Βλαχίαν ἢ καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, κατοικούμενα ἀπὸ Βλάχους, καθώς, διὰ παράδειγμα, τὴν Δολοπίαν, ὀνομασθεῖσαν πρὸ τῶν χρόνων τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Θουκυδίδου Ἀνωβλαχίαν, ὡς διὰ τούτων φανερόνει· "Δολοπία ἡ νῦν καλουμένη Ἀνόβλαχα" (γρ. Ἀνώβλαχα, ἢ μᾶλλον Ἀνωβλαχία). σελ. 146.

vocatur, atque anno 6858 diadema sibi imposuit et rex a satrapis suis salutatur et totam vastat terram Graecam, urbes autem in ea sitas et terras, partim oppugnatione captas partim gratia atque donis honoratas in ditionem suam redegit. deinde etiam Valachiam in Graecia sitam transgreditur, et huic cum urbe Ioannina sibi subiectae unum ex suis satrapis, nomine dictum Prelumpum, imperatorem constituit, dignitate caesarea eum honorans. suum autem fratrem, nomine Symeonis vocatum, qui ex filia sororis regis Palaeologi oriundus

Αἰτωλίαν ἐξέπεμψεν, ἀρχηγὸν καὶ ἡγεμόνα ταύτης καταστήσας· ὃς ἐνταῦθα γενόμενος τὴν τοῦ μακαρίτου δεσπότου Ἰωάννου θυγατέρα μνηστεύεται, Θωμαΐν καλουμένην, ὀρφανὴν μὲν πατρὸς οὖσαν, ἐπὶ μητρὶ δὲ μόνῃ τὰς ἐλπίδας σαλεύουσαν καὶ ἐπ' ἀδελφῷ νέῳ, ὃν ὡς ὅμηρον ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων εἰληφὼς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἤγαγε, καὶ τὴν τοῦ Καντακουζηνοῦ θυγατέρα ἐπιγαμβρεύσας αὐτῷ ἐκεῖσε εἶναι πεποίηκεν. ἡ δὲ μήτηρ τούτων τῶν παίδων, τῆς τε Θωμαΐδος φημὶ καὶ τοῦ αὐτῆς ἀδελφοῦ, ἡμῶν δὲ βασιλίς, Ἄννα, ἐπιγαμβρεύεται ἑαυτῇ ἄρχοντά τινα ἐκ τῶν Βουλγάρων, δεσπότην Κομνηνὸν καλούμενον, ἀδελφὸν ὄντα τοῦ βασιλέως Στεφάνου, καὶ ἄνω ἐπὶ τὰ Κάνινα καὶ τὰ Βελλάγραδα χωρεῖ, τὸν Συμεὼν μόνον μετὰ τῆς βασιλίσσης Θωμαΐδος τῆς ἰδίας γαμετῆς καταλιποῦσα ἐν ὅλῳ τῷ δεσποτάτῳ ἤτοι τῇ Αἰτωλίᾳ πάσῃ, ὡς κλήρῳ ὄντι ἐκ προγόνων αὐτῆς καὶ τοῦ ταύτης αὐταδέλφου.

Μετὰ δέ τινα χρόνου παραδρομὴν ἐκ ποδῶν ὁ βασιλεὺς Στέφανος γεγονὼς καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα ἀπάρας δικαιωτήρια, ἔτι δὲ καὶ οἱ τούτου σατράπαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ τὴν τῆς Βλαχίας εἰληφὼς ἀρχὴν Καῖσαρ ὁ Πρέλουμπος καὶ αὐτὸς ἐξάνωθεν γενόμενος, ἐπιδημεῖ τῇ ἐν Ἑλλάδι Βλαχίᾳ ἐκ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ὁ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος αὐτάδελφος Νικηφόρος ὁ δεσπότης, καὶ ταύτην ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, πρὸς δὲ καὶ τὴν πρώην ἀρχὴν ἤτοι τὸ δεσποτάτον εἰληφώς, τὸν δὲ ἴδιον γαμβρόν, τὸν δεσπότην λέγω

erat, cum tyrannum creasset, in Aetoliam misit, huius provinciae ducem et imperatorem eum constituens, qui cum ibi esset, Ioannis tyranni beati filiam in matrimonium duxit, Thomäim, orbam patre et in matre sola spem moventem, et in fratre iuvenili, quem in obsidum numero acceptum Graecorum rex Constantinopolim duxerat, et Cantacuzeni filia in matrimonium data ibi commorantem fecerat. mater vero horum liberorum, Thomäidis dico eiusque fratris, Anna regina nostra duci cuidam ex Bulgaris, Comneno tyranno, fratri regis Stephani, nupsit, et Caninam et Belgradam secessit, Symeone solo cum Thomäide regina, eius uxore, relicto tota tyrannide, nimirum tota Aetolia, quae patrum memoria sors eius fuit et fratris.

Post temporis autem spatium cum rex Stephanus morti occubuisset et ad futurum iudicium abiisset, praeterea etiam satrapae eius, atque adeo qui Valachiae imperium acceperat, Caesar Prelumpus, et ipse superior factus, ingreditur in Valachiam Graecam e regina urbium Nicephorus dominus, pater reginae piae, et cum eam sibi subiecisset, praeterea etiam imperium prius, tyrannidem nimirum, recepis-

Συμεών, τῆς ἀρχῆς ἐκβαλὼν εἰς Καστορίαν ἐκπέμπει μετὰ τῆς βασιλίσσης Θωμαΐδος, αὐτὸς δὲ πᾶσαν περιζώννυται τὴν ἀρχὴν τῆς τε ἐν Ἑλλάδι Βλαχίας καὶ αὐτῆς τῆς Αἰτωλίας.

Ὁ δέ γε Συμεὼν ἐν Καστορίᾳ γενόμενος, καὶ ταύτην λαβὼν παραυτίκα καὶ φρούριά τινα καὶ πόλεις καὶ χώρας πλείστας, ἐν τῇ Καστορίᾳ τὴν οἴκησιν ἐποιήσατο. πολλῶν δὲ τούτῳ προσχωρησάντων Ῥωμαίων Σέρβων καὶ Ἀλβανιτῶν, καὶ εἰς τέσσαρας ἢ καὶ πέντε χιλιάδας τοῦ αὐτοῦ στρατεύματος ἀριθμηθέντος, βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ἀναγορεύεται καὶ τῆς Καστορίας ἐξέρχεται, πρὸς δὲ τὰ τῆς Σερβίας ἐκστρατεύει ὅρια, ὡς τὴν ἑαυτοῦ δῆθεν καὶ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ Στεφάνου ἀρχὴν παραληψόμενος. οὔπω δὲ τῷ ποδὶ τῇ ἀρχῇ τῆς Σερβίας προσηρείκει, καὶ ὁ τοῦ δεσπότου Νικηφόρου θάνατος αὐτῷ προσαγγέλλεται. οὗτος γὰρ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐλθών, ὡς ἔφημεν, καὶ δύο ἐπαρχιῶν τὴν ἀρχὴν σφετερισάμενος, τῆς Βλαχίας φημὶ καὶ τοῦ δεσποτάτου, καὶ τοὺς Ῥωμαίους πάντας ἐξορίστους εὑρών, τοὺς μὲν τῆς Βλαχίας ἐκ τῆς τῶν Σέρβων ἐπιθέσεως, τοὺς δὲ τῆς Αἰτωλίας ἐκ τῆς τῶν Ἀλβανιτῶν δυστροπίας καὶ κακογνωμίας, τούτους δὴ βουλόμενος ἐπισυνάξαι καὶ πρὸς τὰς ἰδίας ἀποκαταστῆσαι κληρονομίας, τοὺς δὲ Ἀλβανίτας τέλεον ἐκδιῶξαι τοῦ τόπου, οὐκ ἔφθη τοῦτο ποιῆσαι· ἀξιόμαχον γὰρ δύναμιν ἰδίαν μὴ κεκτημένος Τούρκους προσεκαλέσατο εἰς συμμαχίαν. ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀχελῷον, καὶ πόλεμον συγκροτήσας μετὰ τῶν Ἀλβανι-

set, sororis virum, dominum dico Symeonem, imperio eiecit et Castoriam misit cum Thomäide regina, ipse autem tutum sibi arrogat imperium Valachiae Graecae et Aetoliae ipsius.

Symeon cum Castoriam advenisset, eamque illico cepisset et castella nonnulla et urbes et regiones plurimas, Castoriae domicilium constituit; cui cum multi accessissent Graeci, Serbi, Albanitae, aucto circiter quatuor aut quinque milia eius exercitu, ille ab iis rex appellatur; et Castoria egreditur, atque ad Serbiae fines proficiscitur, suum videlicet et fratris Stephani imperium recepturus. nondum tamen ad Serbiae imperium accesserat, cum Nicephori domini mors ei nuntiaretur. hic enim qui e Constantinopoli venerat, ut diximus, et ambarum imperium provinciarum arripuerat, Valachiae dico et tyrannidis, cum Graecos omnes expulsos reperisset, Blachianos Serborum insidiis, Aetolos Albanitarum difficilitate et invidia, hos igitur reducturus et in eorum possessiones restituturus, Albanitas autem omnino expulsurus terra, consilium suum non est exsecutus; cum enim pugnae parem non haberet exercitum, Turcos advocavit in societatem.

τῶν, κατακρατεῖται ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀναιρεῖται, τριετίαν μόνον ἄρξας ἐπὶ μησὶ δύο καὶ ἡμέραις τισίν, ἔτους ὑπάρχοντος 6866, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1358.

Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς Συμεών, τὰ τῆς Σερβίας καταλιπὼν ὅρια, κατὰ τῆς Βλαχίας ἐκστρατεύει καὶ ταύτης ἐγκρατὴς γίνεται· καὶ ἐν τῇ τῶν Τρικκάλων πόλει τὰ βασίλεια ἐπήξατο, καὶ τὴν Αὔγουσταν Θωμαΐδα ἐκ τῆς Καστορίας μετακαλεσάμενος ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Τρικκάλων ταύτην εἰσάγει, καὶ ἐπὶ τὴν τῶν βασιλείων ἀναβιβάσας αὐλὴν ἐκεῖσε αὐτὴν κατέλιπεν ἐπὶ δυσὶ τέκνοις, ὧν τὸ μὲν ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Αἰτωλίαν ἐχώρει· ἔσπευδε γὰρ κἀκείνην ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι. ὅπερ καὶ γέγονεν· οἱ γὰρ Αἰτωλοὶ ἀσμένως αὐτὸν προσεδέξαντο καὶ ὡς βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ τὴν Ἄρταν σὺν τοῖς Ἰωαννίνοις αὐτῷ παραδεδώκασι μετὰ τῶν λοιπῶν φρουρίων, ὧν ἡ Αἰτωλία πᾶσα κέκτηται. δώροις οὖν ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς Συμεὼν τοὺς προύχοντας τῶν Αἰτωλῶν δεξιωσάμενος πάλιν ὄπισθεν ἐπὶ τὴν Βλαχίαν παραγίνεται· ἐκάλει γὰρ αὐτὸν ἡ τοῦ Χλαπένου ἐπέλευσις.

Οὗτος δὲ ὁ Χλάπενος, εἷς ὢν τῶν Σερβικῶν σατραπῶν καί τινα φρούρια ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων εἰληφώς, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν μεγαλόδοξον πόλιν Βέρροιαν, μεγάλως ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν ἐσεμνύνετο, καὶ γυναῖκα λαμβάνει τὴν τοῦ Πρελούμπου ἐκείνου γαμετήν, ὃν ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε

cum autem ad Acheloum venisset, et manum cum Albanitis conseruisset, ab iis vincitur et interficitur, postquam tres tantum annos et menses duo et dies nonnullos regnavit, anno 6866, p. Chr. n. 1358.

Quod postquam audivit Symeon rex, Serbiae finibus relictis contra Valachiam proficiscitur rerumque potitur, atque in urbe Triccala sedem regiam constituit et Thomäim imperatricem Castoria arcessitam intra urbem Triccalam induxit, et postquam eam ad palatium regiae sedis arcessivit, ibi eam reliquit cum duobus liberis, quorum alter puer, altera erat puella. ipse autem contra Aetoliam profectus est: studebat enim, illam quoque in potestatem suam redigere, id quod evenit: Aetoli enim eum libenter receperunt, et regem eum salutarunt, et Artam cum Ioanninis ei dediderunt atque cetera castella, quae Aetolia tota possidet. donis igitur cum Christi amans rex Symeon Aetolorum potentes honorasset, rursus ad Valachiam revertitur, coegit enim eum Chlapeni adventus.

Hic autem Chlapenus, unus satraparum Serbicorum, cum quaedam castella ad Graecorum fines cepisset, atque adeo illustrem urbem Verriam, valde propter eventum se iactabat, et uxorem duxit mulierem Prelumpi illius, quem narratione superiore in Valachiam antea do-

τῆς Βλαχίας προκατάρξαντα. τεθνηκὼς γὰρ ὁ Πρέλουμπος ἐκεῖνος κατέλιπε ταύτην ἐν τῇ τῶν Τρικκάλων πόλει μετὰ τῶν υἱέων ἑνὸς τοῦ ὕστερον τυραννήσαντος τὴν πολυθρύλητον τῶν Ἰωαννίνων πόλιν, καὶ τὸ λάβδα ταύτης ἀφελόντος, καὶ νῦ ἀντὶ τοῦ λάβδα προσθέντος αὐτῇ· τὸ γὰρ πολυθρύλητον εἶναι ταύτην καὶ λέγεσθαι μὴ ἀνεχόμενος πολυθρήνητον πεποίηκεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρόσω διηγησόμεθα· ἄρτι δὲ ὁ λόγος τὸν εἱρμὸν ἐχέτω τῆς διηγήσεως. ὁ γὰρ μακαρίτης ἐκεῖνος δεσπότης Νικηφόρος ὁ Δούκας, ὃν ὁ λόγος φθάσας ἄνωθεν ἐδήλωσεν, ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐλθὼν καὶ τὴν εἰρημένην Πρελούμπισσαν τῆς ἀνδρῴας ἀρχῆς ἐκβαλών, πρὸς τὴν τῶν Σέρβων ἐκπέμπει γῆν σὺν τῷ αὐτῆς υἱῷ Θωμᾷ· κἀκεῖσε τῷ τοῦ βασιλέως Στεφάνου υἱῷ Οὐρέσῃ ἐντυχοῦσα μνηστεύεται παρ' αὐτοῦ τῷ εἰρημένῳ Χλαπένῳ. οὗτος δὲ μετὰ χρόνον ἢ καὶ πλεῖον κατὰ τῆς Βλαχίας ἐκστρατεύει, συνεπαγόμενὸς μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ κάκιστον τοῦ Πρελούμπου γέννημα, εἰς νεανίσκους ἤδη τελοῦν· ἐπὶ τῇ Βλαχίᾳ δὲ φθάσας μετὰ τῶν στρατευμάτων, καὶ φρούριον ἐν πολιορκίᾳ εἰληφώς, Δάμασιν καλούμενον, εἰς ξυμβιβάσεις μετὰ τοῦ βασιλέως χωροῦσι Συμεών, καὶ τὸ φρούριον τοῦτο παραχωροῦσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἰδίαν θυγατέρα εἰς γάμον δίδωσι τῷ Θωμᾷ· καὶ κηδεστὴν αὐτὸν ποιησάμενος ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Τρικκάλων εἰσέρχεται ὁ Θωμᾶς· ὁ δὲ βασιλεὺς Συμεὼν ἀσμένως τοῦτον ὑποδέχεται καὶ τὴν θυγατέρα ἐκδίδωσι, τοῦ

minatum esse docuimus. mortuus enim Prelumpus ille reliquit hanc in urbe Triccala cum filiorum uno, qui in celebrem urbem Ioanninam postea dominatus litteram lambda ei detraxit eique litteram ny pro lambda addidit: etenim celebrem (*πολυθρύλητον*) esse hanc et nominari non passus, lugubrem (*πολυθρήνητον*) eam reddidit. sed haec quidem postea narrabimus; nunc autem oratio ordinem et seriem retineat narrationis. beatus enim ille dominus Nicephorus Ducas, de quo narratione superiore dictum est, e Constantinopoli profectus cum Prelumpi uxorem de qua diximus, e viri regno eiecisset, ad Serborum terram cum Thoma eius filio eam misit, ibique Uresem Stephani regis filium nactus in matrimonium per eum Chlapeno datur, de quo diximus. hic autem post annum aut plus adversus Valachiam proficiscitur, secum adducens etiam pessimum Prelumpi filium, qui iam numerabatur inter iuvenes; Valachia autem occupata exercitibus, et castello uno oppugnatione capto, cui nomen erat Damasis, cum rege Symeone in gratiam redeunt, et castellum hoc ei concedunt. rex autem filiam suam in matrimonium dat Thomae; qui cum eum soce-

μητροπολίτου Λαρίσσης τὴν μνηστείαν τελέσαντος. τοῦ γάμου δὲ ἤδη ἀπαρτισθέντος, καί τινας ἡμέρας ὁ Θωμᾶς ἐκεῖσε προσκαρτερήσας, τὴν ἐνεγκαμένην ὑπέρχεται πρὸς τῷ αὐτοῦ πατρομητρίῳ Χλαπένῳ, συνεπαγόμενος ὕστερον καὶ τὴν ἰδίαν γαμετήν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Συμεὼν μόνης φροντίζων τῆς Βλαχίας τὴν Αἰτωλίαν ἅπασαν τοῖς Ἀλβανίταις παραχωρεῖ, καὶ εἰς δύο ἡ ἐπαρχία πᾶσα μερίζεται, καὶ δεσπόται ἐκ τοῦ τῶν Ἀλβανιτῶν γένους ἀναδείκνυνται δύο, ὧν ὁ μὲν τὸν Ἀχελῷον καὶ τὰ ἐπέκεινα σὺν τῷ Ἀγγελοκάστρῳ ἐκληρώσατο, Γίνος Βαΐας ὀνομαζόμενος, θάτερος δὲ τὴν Ἄρταν καὶ τοὺς Ῥωγοὺς ἐσφετερίσατο, Πέτρος καὶ οὗτος Λεώσας ὀνομαζόμενος· καὶ συντόμως εἰπεῖν, ἡ Αἰτωλία πᾶσα ὑπὸ χεῖρα τῶν Ἀλβανιτῶν ἐγεγόνει. μόνη δὲ ἦν ἡ τῶν Ἰωαννίνων πόλις μὴ ὑποκύψασα τῇ τῶν Ἀλβανιτῶν ἐπικρατείᾳ· ἐτύγχανον γὰρ ἐν αὐτῇ ἄνδρες ἐπισημότατοι καὶ τῶν εὖ γεγονότων. ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῶν τῆς Βαγενιτίας φρουρίων πολλοὶ τῶν εὐγενεστέρων τῇ τῶν Ἰωαννίνων ἐπεδήμησαν πόλει. καὶ εἰς ἓν ἅμα γενόμενοι οἵ τε Ἰωαννῖται καὶ οἱ ἔξωθεν ἐλθόντες διαπρεσβεύονται πρὸς τὸν βασιλέα τὸν εὐσεβέστατον Συμεών, καὶ ἐξαιτοῦνται αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα δοθῆναι αὐτοῖς. ἀσμένως οὖν τὴν αὐτῶν προσδεξάμενος πρεσβείαν ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ Θωμᾶ κοινολογεῖται τοῖς πρέσβεσιν.

rum sibi conciliasset, intra urbem Triccalam ingreditur: Symeon autem rex eum libenter accipit, et filiam tradit, cum metropolita Larissae ritus nuptiales perfecisset. nuptiis iam confectis Thomas cum aliquot dies ibi esset versatus, visit eam, quae ei uxorem adduxerat, apud matris patrem Chlapenum, et postea etiam uxorem suam adduxit.

Symeon rex cum solius curam gereret Valachiae, Aetoliam totam Albanitis concessit, et in partes duas provincia tota dividitur, et domini ex Albanitarum genere creantur duo, quorum alter Acheloum et quae ultra eum sunt sita cum Angelocastro sortitus est, appellatus Ginos Baias; alter Artam et Rogos sibi arrogavit, Petrus Leosas appellatus, et, ut breviter dicam, Aetolia tota in manum cessit Albanitarum. sola erat Ioannina urbs, qui se non submitteret Albanitarum imperio, erant enim tum maxime in ea viri maxime insignes, et e numero nobilium, sed etiam e Bagenitiae castellis multi nobiles Ioanninam urbem migrarunt, atque congressi, et Ioannitae et qui extrinsecus venerant, ad regem piissimum Symeonem legatos mittunt, et postulant, ut dominus sibi et dux daretur. libenter igitur legatione eorum accepta rex de Thoma cum legatis agit.

Ἔλαθον δὲ οἱ Ἰωαννῖται τὸ μεῖζον κακὸν εἰς ἑαυτοὺς ἐπισπώμενοι· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες τῶν Ἀλβανιτῶν μείζοσι κακοῖς ἑαυτοὺς περιέβαλον. τότε δὴ πρέσβεις εἰς Βοδενὰ παρά τε τοῦ βασιλέως καὶ τῶν Ἰωαννιτῶν ἐκπέμπονται (ἐκεῖσε γὰρ ὁ Θωμᾶς τὴν οἴκησιν εἶχε), καὶ γνωρίζουσιν αὐτῷ τὰ τῆς βασιλείας ἅπαντα. δέχεται τὴν πρεσβείαν ὁ Θωμᾶς, ἐπακολουθεῖ τοῖς πρέσβεσι προθύμως, καὶ καταλαμβάνει τὴν πολυθρύλητον τῶν Ἰωαννίνων πόλιν σὺν τῇ εὐσεβεῖ βασιλίσσῃ Ἀγγελικῇ τῇ Παλαιολογίνᾳ τῇ τούτου εὐμενεστάτῃ, ἔτους ὑπάρχοντος 6875, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1367, συνεπαγόμενος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ στράτευμα εὐαρίθμητον. δέχονται τοῦτον οἱ Ἰωαννῖται ὑπτίαις χερσὶν ἐντὸς τῆς πόλεως αὐτῶν μετὰ μεγίστων κρότων καὶ εὐφημιῶν. ὁ δὲ τὴν ἀλωπεκῆν ὑπενδὺς ὑπούλως καὶ δολερῶς πάντας εἰς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τὴν ἀλωπεκῆν ἀποτίθεται, τὴν δὲ λεοντῆν ὑπενδύεται.

Καὶ πρῶτον μὲν κατὰ τῆς ἐκκλησίας χωρεῖ, καὶ τὸν ποιμένα ταύτης ἐξωθεῖ· Σεβαστιανὸς δ' οὗτος ἦν, ἀνὴρ ἔργῳ καὶ λόγῳ διαβόητος. ἀφαιρεῖ δὲ τὰ προσόντα τῇ ἐκκλησίᾳ χωρία καὶ κτήματα, καὶ ταῦτα τοῖς μετ' αὐτοῦ Σέρβοις απονέμει· καὶ μελανένδυτος, φεῦ, καὶ σκοτοδυτοῦσα ἡ τῶν Ἰωαννίνων μητρόπολις γίνεται, τὸν ποιμένα ἑαυτῆς μὴ ἔχουσα, ἕως οὗ καὶ εἰς παντελῆ ἐρημίαν ἡ ἐκκλησία αὕτη κατήντησε. καὶ χορτοθήκας καὶ σιτοθήκας τὰ ἐν αὐτῇ οἰκήματα πε-

Neque Ioannitae maius se malum accipere senserunt, etenim cum servitutem per Albanitas instantem fugerent, in maiora sese mala proripuerunt. tum igitur legati Bodenam a rege et Ioannitis mittuntur (ibi enim Thomas habitabat) et deferunt ei regni omnia insignia. accipit dignitatem Thomas, prono animo legatos sequitur, recipitque Ioanninam urbem celebrem cum Angelica Palaeologa, regina pia, quae huius erat carissima uxor, anno 6875, p. Chr. n. 1367, secum adducens etiam exercitum non ita magnum. Ioannitae eum supinis manibus in urbem suam maximis cum clamoribus et laudationibus recipiunt. ille autem pelle vulpis indutus tecte et dolose omnes ad se traxit, neque multum interfuit tempus, et vulpis pelle exuta leonis induit pellem. atque primum quidem contra ecclesiam se convertit, et pastorem eius expellit.

Fuit hic Sebastianus, vir factis et verbis clarus. iustas ecclesiae urbes et possessiones aufert, et Serbis suis tribuit; et nigra, heu! et obscura fit Ioannina metropolis, cum pastorem suum non iam haberet; donec etiam ad solitudinem plenam ecclesia haec descendit, et aedificia eius reddidit cellas pabuli et frumenti, et postea

ποίηκε, κἂν τῷ ὕστερον καὶ κατὰ τῶν θείων σκευῶν χεῖρα κινῆσάι τετόλμηκε. καὶ οὕτω μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐποίει.

Εἶτα καὶ κατὰ τῶν εὐγενεστάτων κακὴν χεῖρα κινεῖ. οὕτω τὸν Βατάτζην καὶ κὺρ Κωνσταντῆν μετὰ τοῦ καβαλαρίου Μυρσιώση τοῦ Ἀμυραλῆ ἐν τῇ φρουρᾷ ἀποκλείσας, καὶ δολίως αὐτοὺς τυραννήσας, τὸν μὲν Βατάτζην ἐξόριστον ἐκπέμπει, τὸν Ἀμυραλῆν δὲ ἐάσας ἐντίμως αὐτὸν πάλιν εἶχε· τοὺς δὲ λοιποὺς παραβλέψαντος οἱ μὲν φυγάδες ᾤχοντο, οἱ δὲ εἰς ἀποστασίαν ἐτράποντο· ἐξ ὧν καὶ ὁ Βαρδινός, ὁ κρατῶν τοῦ κάστρου τοῦ ἁγίου Δονάτου, αὐτὸν ἐξηρνήσατο. μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁ Καψοκαβάδης κὺρ Ἰωάννης, ὁ ἐν τῷ τῆς Ἀρεοχοβίτζας πύργῳ, ἑαυτὸν ἀπεσπάσατο. οἱ δὲ οἰκειακοὶ αὐτοῦ ἔντιμοι Σέρβοι οἱ μὲν κρυφίως ἀπ' αὐτοῦ ἔφυγον, οι δὲ φανερῶς, μὴ δυνάμενοι ὑπομένειν τὴν αὐτοῦ μανιώδη σκαιότητα, ἀπ' αὐτοῦ ᾤχοντο καὶ ἀπεδήμουν, ὡς μικροῦ πάντες αὐτὸν ἐξέλιπον. ἀμέλει καὶ αὐτὸς ὑπέμενε, τὰ ἑαυτοῦ φρονῶν, κυριευόμενος ὑπὸ τῆς πλεονεξίας καὶ φιλαργυρίας· μικρὰ γὰρ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν τὴν τοῦ Θωμᾶ.

Εἶτα καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ τοῦ κάστρου κακῶς χεῖρα ἐκτείνει. ἀνὴρ γάρ τις τῶν ἐντίμων τῆς πόλεως, Ἠλίας Κλαυσῆς ὀνομαζόμενος, προσεκαλέσατο αὐτὸν ἀνάδοχον εἰς τὸ ἑαυτοῦ γνησιώτατον τέκνον. διὰ δὲ τὸ ὑπάρχειν αὐτῷ κτήματα πολλὰ καὶ εἶναι πλούσιον κακῶς καὶ ἀνηλεῶς αὐτὸν ἐτυράν-

etiam supellectili divinae manum admovere ausus est, atque hac quidem ratione ecclesiam tractavit.

Deinde etiam nobilissimis malas admovet manus ut Batatzen et dominum Constantem cum equite Myrsiose Amurale postquam in castello inclusit et dolose cruciavit, Batatzen quidem exsulem eiecit, Amuralem autem relinquens rursus honoribus donavit; ceteros autem cum non curaret, alii celeriter fugerunt, alii ad seditionem se converterunt, quorum in numero etiam Bardinus fuit, gubernator castelli sancti Donati, qui ei se denegavit, cumque iis etiam dominus Ioannes Capsocabades, qui in Areochobitzae arce dominus erat, se ab eius societate retraxit. ex ipsius autem gente Serbi nobiles, alii clam aufugerunt, alii aperte, cum eius importunitatem insanam ferre non possent, ab eo discesserunt et emigraverunt, ita ut paene omnes eum relinquerent. nihilominus ipse duravit, quanquam vitia sua animadvertit, subiectus habendi cupidini et avaritiae, parva enim omnis pravitas videbatur pro pravitate Thomae.

Deinde etiam contra populum arcis manum erexit. homo enim ex nobilibus urbis, Elias Clauses appellatus, eum filii sui verissimi

νησε· διὰ γὰρ τὰ χρήματα τὴν γαστέρα αὐτοῦ πυρὶ κατεστάλαξε καὶ τὰς μασχάλας λαμπάσι πυρὸς κατέφλεξε, τῷ δὲ στόματι αὐτοῦ μάχαιραν ἐνθεὶς ὕδωρ μιγὲν μετὰ στακτὸς ἐνέχει. τοσοῦτον γὰρ ἦν φιλόχρυσος ὁ μισόχριστος ὅτι τὸ πάντων ἔσχατον τῶν κακῶν, τὴν δευτέραν εἰδωλολατρείαν, τὴν φιλαργυρίαν φημί, ὡς οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἑαυτῷ ἐθησαύρικεν, ὃς καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρωποκτόνος ἀποκατέστη.

Ἕως ὅτου ἔφθασε, κατὰ τὸ γνωμικὸν αὐτοῦ, ἔχειν ἄνδρας τῆς ἑαυτοῦ βουλῆς καταλάλους, κοιλιοδούλους, ἐπιβούλους, καταδύτας καὶ φαύλους, τὸν ἔργῳ ἐπονομαζόμενον Κουτζοθεόδωρον καὶ Μανουὴλ τὸν Τζηπλινὸν καὶ Μιχαὴλ τὸν Ἀψαρᾶν, ὃν καὶ πρωτοβεστιάριον τετίμηκεν. οὗτος τοίνυν ὁ Ἀψαρᾶς τὸν πρωτεξάδελφον αὐτοῦ Νικηφόρον τὸν Βεταλᾶν δολίως πρὸς αὐτὸν ἐψιθύρισε· καὶ ὁ δεσπότης Θωμᾶς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύττει, καὶ μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ ἑτέρων συγγενῶν εἰς ἐξορίαν ἐκπέμπει, καὶ τὸν Ἀψαρᾶν πλεῖον πάντων φιλεῖ. καὶ οὕτως ἐκ συνθήματος τούτου τοὺς Ἰωαννίτας πάντας προδότας δολίους καὶ φαύλους ἐπωνόμαζε. καὶ οὐ μόνον κατηγόρευεν, ἀλλὰ καὶ παντελῶς κακῶς αὐτοὺς εἶχε.

Παραυτίκα δὲ καὶ λοιμὸς μέγας καὶ θανατηφόρος τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων γίνεται, οὐχ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἀλλὰ

patrem lustralem advocavit; cum autem ei adessent multa bona divesque ille esset, male et crudeliter eum cruciavit. propter bona enim ventrem igne complevit, et axillas facibus igneis adussit, ori autem eius pugionem imponens aquam cum cinere mixtam infudit: adeo enim erat auri amans ille Christo infestissimus (id quod omnium est extremum malorum, alteram illam superstitionem, avaritiam dico, ut nemo sibi quidquam conderet,) ut hac re sicarius fieret.

Antea autem ex sententia sua viros habuit senatus sui maledicos, ventri deditos, insidiosos, proditores pravosque, ut vocatum ex re ipsa Kutzotheodorum, et Manuelem Tzeplinum, et Michaelem Apsaram, quem etiam protovestiarii (i. e. custodis primi vestium) honore donavit. hic igitur Apsaras Nicephorum Betalam patruelem suum dolose ad eum detulit, et Thomas dominus oculos eius effodi iubet, eumque cum parentibus et aliis cognatis in exilium mittit, et Apsaram magis quam omnia amat, atque hac ratione e tali exemplari Ioannitas omnes proditores, dolosos, pravosque appellat, neque solum accusabat, sed etiam omnino eos male tractabat.

Tum autem etiam pestilentia magna et mortifera in urbe Ioannina grassari coepit, non simplici modo neque sola, sed revera

τῷ ὄντι τῆς μεγάλης κακίας τοῦ Θωμᾶ ἐκχέων τὴν ὠμότητα, ἔτει 6876, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1368. *τοῦ λοιμοῦ τοίνυν παυσαμένου, κακοπραγίᾳ τῶν Ἰωαννίνων ἤρξατο ὁ Θωμᾶς τὰς χήρας γυναῖκας μνηστεύειν μετὰ τῶν Σέρβων, καὶ προσεκτίζειν αὐτοῖς τὰ κτήματα καὶ τὰ πράγματα τῶν τοπικῶν· καὶ πρῶτον μὲν ἐξεφώνησεν ἐξαλήματα, ἔπειτα δὲ τοὺς ὀρφανοὺς ἀλλοτρίους τῶν ἰδίων κτημάτων ἀποκαθιστᾷ. καὶ ἁπλῶς ἅπαντας ἄνδρας καὶ γυναῖκας μισῶν ἐξωλόθρευε. καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ τῶν τότε κακοπραγιῶν τοῦ Θωμᾶ ἃς ἐνόμευσε τῇ πόλει, περὶ τοῦ οἴνου τὴν σίκλαν, καὶ τῶν ἀγγαρειῶν καὶ τῶν ζημιῶν καὶ τῶν δαρμῶν τοῦ ὅλου χρόνου, καὶ ἄλλα τινὰ πάθη, ἤγουν κοιμήτατα καὶ πορνείας καὶ μονοπώλια, ἅτε τοῦ οἴνου καὶ τοῦ σίτου, ἄλλοτε δὲ καὶ τῶν κρεῶν, ὁτὲ δὲ καὶ τῶν τυρῶν, ἀεί ποτε δὲ τῶν ἰχθύων καὶ ὀπωρῶν, καὶ ποτὲ μὲν δι' ἑαυτοῦ, ποτὲ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἄλλα πλεῖστα πάθη, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπων οὐδενὶ λαλεῖν· οὐδὲ γλῶσσα δυνηθείη ἐξειπεῖν τὰ τούτου πανουργεύματα καὶ μηχανήματα, πρὸς μὲν τοὺς τῶν ἐπιστημῶν τεχνίτας ζημίας καὶ ἀγγαρείας μετὰ δαρμῶν, πρὸς δὲ τοὺς ἀτέχνους καὶ ἐλευθέρους ἀνθρώπους δουλείαν ἄμισθον καὶ κόπον ἀδαπάνητον· μικρὰ γὰρ κακία πᾶσα πρὸς κακίαν τὴν τοῦ Θωμᾶ.*

Καὶ ἦν ἀληθῶς πολυθρήνητος ὁρωμένη τότε ἡ πόλις

magnae pravitatis Thomae effundens crudelitatem, anno 6876, p. Chr. n. 1368. quae pestis cum desiisset, detrimento Ioanninae Thomas viduas nuptui dare Serbis coepit, et praeterea dare iis bona et possessiones incolarum, atque primum quidem spolia declaravit, postea autem pupillos alienos ab ipsorum possessionibus reddit, et uno verbo omnes et viros et mulieres odio suo exstinguebat, et quid amplius loquor? retinebit enim me tempus narrantem de Thomae facinoribus tum peractis, de vino, de operis tributariis, de poenis, de fustibus totius temporis, tribuit autem urbi alia quoque mala, ut coitum et scortationem et monopolia ut vini et frumenti, interdum etiam carnis, nonnunquam etiam casei, semper autem piscium et pomorum, idque nunc ipse per se, nunc per principes suos, et alia plurima mala, quae omnia nemo dicere potest, neque possit lingua narrare huius dolos et machinationes, contra doctos artifices poenas et operas tributarias et fustes, contra indoctos et liberales homines servitutem gratuitam et laborem mercedis expertem, parva enim omnis videbatur pravitas pro pravitate Thomae.

Eratque tum revera lugubris urbs Ioannina, poterat enim de

τῶν Ἰωαννίνων· εἶχε γὰρ ἐπὶ τῷ τοῦ ἀποστάτου κακῷ λέγειν "ἔσωθεν τρόμος, ἔξωθεν φόβος," πῇ μὲν τοῦ τυράννου, πῇ δὲ τῶν Ἀλβανιτῶν. οὐ πολὺ γὰρ τὸ ἐν μέσῳ ἐγένετο, καὶ οἱ Ἀλβανῖται κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύουσι, καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν ἐγείρονται, καὶ χρόνον πρὸς χρόνον ἰχνηλατοῦντες οὐκ ἐῶσιν αὐτὴν ἐσοδιάζειν χρόνους τρεῖς. ὁ δὲ Θωμᾶς ἀληθῶς ἔχων τὸ ἑρμηνευόμενον αὐτοῦ ὄνομα, ἐν ἑαυτῷ οὕτως ἔχειν ἐπεχείρει· ἐν μὲν τῷ κάστρῳ τὸν λαὸν πάντα ἐμίσει, πρὸς δὲ τοὺς ἔξω καὶ ἀληθῶς ἐχθροὺς παντελῶς εἰρήνην οὐκ εἶχεν.

Ἔτι δὲ καὶ ὁ Πέτρος Λεώσας κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύει χρόνους τρεῖς μετὰ τῶν Μαζαρακίων καὶ Μαλακασαίων τῆς γενεᾶς αὐτοῦ. εἶτα εἰς ἀγάπην συνίστανται, καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Εἰρήνην ὁ Θωμᾶς τῷ υἱῷ τοῦ Πέτρου Λεώσα, Ἰωάννῃ τοὔνομα, μνηστεύεται, καὶ εἰς γαλήνην μικρὰν ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων γίνεται ὑπὸ τῶν Ἀλβανιτῶν, χρόνῳ πέμπτῳ.

Ἀλλ' ὁ Θωμᾶς εἰρήνην ποτὲ οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ κακῶς τὴν πόλιν πάντοτε ἐτυράννει, καὶ τοὺς Ἀλβανίτας ἐκάκιζε κἂν τῷ ὕστερον παντελῶς ἐκάκωσε, καὶ παντοιοτρόπως αὐτοὺς ἐξηφάνιζε καὶ κατεξωλόθρευε· τὴν πόλιν γὰρ ὅλην ἐπλήρωσε τῶν Ἀλβανιτῶν τὰ τέκνα ὀψίδας ἑαυτῷ παρατιθέμενος. καὶ φυλακὰς δὲ καὶ κλωβία αὐτὸς ἐδείματο, καὶ παλιουρὴν ἀνή-

malis per sacrilegum excitatis dici; intra terror, extra consternatio, illic propter tyrannum, hic propter Albanitas; neque enim multum interfuit tempus cum Albanitae contra eum proficiscerentur, et ad urbem oppugnandam sese accingerent, et omni tempore attente versantes commeatu eam intercludunt per tres annos. sed Thomas, qui nomen suum explicatum iure habebat, talem se gerere conabatur, in castro homines omnes oderat, cum exteris autem, qui revera hostes erant, omnino pacem non iniit.

Iam autem etiam Petrus Leosas per tres annos cum Mazarakiis et Malacasaeis, qui erant ex gente eius, contra eum proficiscitur, deinde ad amicitiam se componunt, et Irenen filiam suam Thomas filio Petri Leosae, nomine dicto Ioanni, nuptum dat, et ad pacem brevem urbs Ioannina pervenit per Albanitas, anno quinto.

Sed Thomas pacem nunquam retinebat, sed urbem semper male cruciabat, et Albanitas vexabat, et postea omnino male tractavit, et omni modo eos exstinguebat et devastabat: urbem enim totam implevit, imponendo Albanitarum liberos, ut sibi essent obsides, atque carceres et barathra aedificavit, et carcerem perpetuum revocavit;

γειρεν· ἐνθυμητικώτατος γὰρ τοῦ κακοῦ· ἦν εἰς τὸ ἄκρον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δαιμονιώδης, ὥστε τις ἀνὴρ τὰ θεῖα σοφὸς αὐτὸν προσηγόρευσεν οὕτως εἰπὼν "Θωμᾶς ὁ δεσπότης φιλεῖ τὸ ἄρχειν διὰ φιλαργυρίαν, ὡς φιλάργυρος ἀδικεῖ, ὡς ἄδικος πλεονεκτεῖ, ὡς πλεονέκτης ἁρπάζει, ὡς ἅρπαξ συκοφαντεῖ, ὡς συκοφάντης λοιδορεῖ, ὡς λοίδορος καταλαλεῖ, ὡς κατάλαλος φοβεῖται, ὡς φοβιτζιάρης φονεύει, ὡς φονεύς . . . ., πλανᾷ δὲ ὡς πλάνος. τάχα κτίζει καὶ ἐκκλησίας, καὶ ἑορτάζει, καὶ ψυχικὰ ποιεῖ."

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, τῷ 6882, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1374 ἔτει, λοιμὸς θανατηφόρος ἐν τῇ πόλει τῆς Ἄρτης γίνεται, καὶ Πέτρος Λεώσας ὁ δεσπότης ἐξάνωθεν ἐγένετο. καὶ οὕτω παραυτίκα Ἰωάννης δεσπότης ὁ Σπάτας ἐκ τοῦ Ἀχελῴου παραγενόμενος τὴν Ἄρταν παραλαμβάνει, ἀνὴρ δραστήριος καὶ τὰ πάντα λαμπρός, ἔργῳ καὶ λόγῳ κοσμούμενος καὶ τῷ κάλλει σεμνυνόμενος· θεωρία γὰρ καὶ πρᾶξις ἦν ἀληθῶς ἐν αὐτῷ. ἀλλὰ καὶ οὗτος κατὰ τῶν Ἰωαννίνων ὁρμώμενος τὸν Θωμᾶν παρηνώχλει καὶ διελῄστριζε, καὶ συνεχῶς αὐτὸν ἐναπέκλειε.

Τοῦ χρόνου δὲ παρελθόντος, ἐπὶ ἔτους 6883, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1375, λοιμὸς πάλιν δεύτερος θανατηφόρος τῇ τῶν Ἰωαννίνων πόλει γίνεται μέγας, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Εἰρήνη τῷ θανάτῳ ὑπέπεσεν. ὁ δὲ δεσπότης Σπάτας οὐκ ἐπαύσατο

ingeniosissimus enim erat usque ad extremum in malis excogitandis, atque adeo daemonis instar, ita ut vir quidam in rebus divinis sapiens eum appellaret his verbis, Thomas tyrannus amat regnum propter pecuniae aviditatem, ut pecuniae avidus iniuste agit, ut iniustus est insatiabilis, ut insatiabilis praedatur, ut praedo calumniatur; ut calumniator maledicit, ut maledicus accusat, ut accusator timet, ut timidus mactat, ut mactator . . ., vagatur autem ut homo vagus, interdum et ecclesias aedificat, et dies festos celebrat et sacra facit.

Quae cum ita essent, anno 6882, p. Chr. n. 1374, pestilentia mortifera in urbe Arta exoritur, et Petrus Leosas dominus ad superos abiit, statimque Ioannes Spatas tyrannus ex Acheloo adveniens Artam occupat, vir, in agendo promptus et omnino illustris, re et verbis insignis, et pulchritudine celebratus, ratio enim et actio revera ei inerat. sed etiam hic contra Ioanninam profectus Thomam vexabat et privabat, et continuo eum includebat.

Tempore praeterlapso, anno 6883, p. Chr. n. 1375 pestilentia rursus altera magna et mortifera in urbe Ioannina exoritur, et Irene filia Thomae morti occubuit. tyrannus autem Spatas non desiit sem-

πάντοτε σκυλεύειν ἐπιδρομαῖς κατὰ τοῦ Θωμᾶ μετὰ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ τῶν Ἀλβανιτῶν, ἕως οὗ ὁ Θωμᾶς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἑλένην εἰς μνηστείαν τῷ Σπάτᾳ ἐξήγγειλε καὶ δώροις αὐτὸν συνεπέστρεφε, καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἐδραπέτευσε.

Τότε ὁ Θωμᾶς προσῳκειοῦτο ἑαυτῷ κλέπτας ῥυπαρούς, λῃστὰς καὶ κουρσάρους, καὶ κατὰ τῶν Ἀλβανιτῶν αὐτοὺς ἐξήγειρε· τοὺς δὲ τοπικοὺς Ἰωαννίτας παντοιοτρόπως πάντας ἐμίσει, καὶ τοὺς ξένους ἠγάπα, πλεῖον δὲ πάντων τῶν ἄλλων Μιχαὴλ τὸν Ἀψαρᾶν, ὃν καὶ πρωτοβεστιάριον ἐτίμησεν. οὗτος μετὰ πάντων ὧν εἶχε κακῶν, καὶ κατὰ τῆς χρυσῆς τῷ ὄντι Ἀγγελικῆς, τῆς φυσικῆς κυρίας, λόγοις σφαλεροῖς καὶ αἰσχροῖς κατατολμᾷ, καὶ ἐμπίπλησι τὰς ἀκοὰς τοῦ Θωμᾶ· ὡς δέ τις σοφὸς προηγόρευσε λέγων "πονηρὸς λόγος καρδίαν ἀνδρὸς ταράσσει·" καὶ οὕτως ἀπ' αὐτῆς ἐξέκλινεν ὁ δεσπότης, καὶ εἰς κακίαν καὶ μῖσος πρὸς αὐτὴν παρετράπη, καὶ εἰς ἀρσενοκοιτίας πάθος ἐνέπεσε, καὶ κοιλιόδουλος ἀποκατέστη. τὰ δὲ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν· παρεῖδε γὰρ ὅρια προγόνων ἅγια, καὶ ὅλως εἰς ἀποστασίαν ἐτράπη.

Ἐπὶ δὲ ἔτους 6886, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1378, ἰνδικτιῶνος α', ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Ἰωαννίνων ὁ Γίνης Φράτης μετὰ τῶν Μαλακασαίων, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἡμέρᾳ ιδ'. καὶ μετ' ὀλίγου στρατοῦ τοῦ κάστρου πόλεμος γίνεται, καὶ κατὰ κρά-

per rapere, incursiones faciendo contra Thomam cum gente sua Albanitarum, donec Thomas Helenam sororem suam ad nuptias Spatae promisit, et donis eum permulsit, et rursus ille reversus est.

Tum Thomas ad se trahere studebat fures sordidos, latrones et piratas, et contra Albanitas excitavit, incolas autem Ioannitas omni modo omnes oderat, et peregrinos praeferebat, magis autem quam ceteros omnes Michaelem Asparam, quem etiam protovestiarii honore donavit. hic praeter alia omnia quae habuit mala etiam auream revera Angelicam, veram regiam, verbis dolosis et turpibus tentat, auresque Thomae implet; ut autem sapiens quidam contendit, dicens: prava oratio cor hominis concutit: atque hoc modo ab ea declinavit tyrannus, et in pravitatem et odium eius conversus est, et in cinaedorum vitium est lapsus et ventri deditus factus est, quae autem clam ab eo sunt patrata, dicere quoque turpe est, neglexit enim fines maiorum sacros, et omnino ad sacrilegium conversus est.

Anno autem 6886, p. Chr. n. 1378, indictionis primo, contra Ioanninam proficiscitur Gines Phrates cum Malacasaeis, mense Septembri, die decimo quarto, et cum parva manu castri bellum geritur,

τος οἱ Ἰωαννῖται νικῶσι, καὶ τὸν Γίνην Φράτην εἰσφέρουσι βαστάζοντα τύμπανα ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ. καὶ ὅσους μὲν κατέσφαξαν, ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν αὐτοὺς ἐτίθουν καὶ ἔθαπτον, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυλακὰς ἐδέσμουν καὶ ἀπημπώλουν. τοῦτο πρῶτον νῖκος τοῦ Θωμᾶ κατὰ τῶν Ἀλβανιτῶν ἐγεγόνει.

Τούτου τοῦ χρόνου τρέχοντος καὶ ὁ μέγας μαΐστωρ κατὰ τῆς Ἄρτης χωρεῖ, καὶ ἰσχυρῶς τὸν Σπάταν ἐνεῖχεν. οἱ δὲ Ἀλβανῖται συναθροισθέντες αὐτὸν κατετρόπωσαν, καὶ εἰς χεῖρας τοῦ Σπάτα ὁ μέγας μαΐστωρ ἔδοτο, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πιπράσκει αὐτόν. οἱ δὲ Ἀλβανῖται τοσούτου πλούτου δραξάμενοι τὴν πανουργίαν τοῦ Θωμᾶ οὐκ ἐξέφυγον, ἀλλ' αὐτοὺς περιέργως ἐπιπηδᾷ καὶ ἀσφαλῶς ἐν τῇ φρουρᾷ ἀποκλείει.

Τότε παραυτίκα δολίως σνσκευὴν κατὰ τῆς χώρας τῶν Ἰωαννίνων οἱ Μαλακασαῖοι ἐργάζονται, καὶ τὸν ἐπάνω γουλᾶν παραλαμβάνουσι, προδότην καὶ συνεργὸν ἔχοντες εἰς τοῦτο τὸν κωφὸν Νικηφόρον τὸν πετάτην, ὅς τις αὐτοὺς περᾷ ἐπὶ τῆς βάλκας αὐτοῦ, καὶ τοὺς μὲν ἐγκρίτους μετὰ τῶν ὅπλων, πλείους τῶν διακοσίων, εἰς τὸν γουλᾶν συνεισφέρει, τοὺς δέ γε ἄλλους, παγγενῆ πλήθη ἀναρίθμητα, ἐν τῷ νησίῳ διαπερᾷ. καὶ οὕτω στάσις μεγάλη τῇ πόλει ἐγένετο, ἔτους ὑπάρχοντος 6887, ἀπὸ δὲ Χρσιτοῦ 1379, μηνὶ Φευρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος β', σαββάτῳ πρώτῃ τῶν νηστειῶν. ἀλλ' ἡμῶν ὁ

et funditus victoriam reportant Ioannitae, et Ginen Phratem inducunt tympana in humeris portantem, et quotquot interfecerant, plaustris imposuerunt sepeliveruntque, ceteros autem in vincula dederunt atque vendiderunt. atque haec quidem prima contra Albanitas fuit victoria Thomae.

Hoc ipso anno etiam magnus Magister contra Artam proficiscitur, et vehementer premebat Spatam. Albanitae autem cum convenissent, illum in fugam verterunt, et magnus Magister in manus Spatae datus est, qui eum post paucos dies vendidit. Albanitae autem tantas nacti divitias dolum Thomae non effugerunt, sed ille eos solerter aggressus caute in praesidio inclusit.

Tum statim expeditionem contra Ioanninam Malacasaei dolose faciunt, et turrim supra urbem sitam occupant, proditorem et socium ad id adhibentes surdum Nicephorum, nautam, qui quidem eos traduxit navigio suo, atque delectos quidem cum armis, plures quam ducentos, ad turrim asportavit, ceteros autem, congeriem multitudinis censu carentis, ad insulam traduxit, atque hoc modo tumultus magnus in urbe exortus est, anno 6887, p. Chr. n. 1379, mense Februario,

λόγος ἐπὶ τὴν προδοσίαν ἐπαναγέσθω τῷ διηγήματι· ἔξωθεν γὰρ περιεκλύκλουν τὴν πόλιν οἱ Ἀλβανῖται, ἔσωθεν δὲ παρηνώχλουν κακῶς τὸν γουλᾶν, κατὰ κράτος εἰς αὐτὸν ἐπισπώμενοι καὶ ῥοῦα ῥοῦα φωνάζοντες. τρεῖς δὲ ἡμέρας καὶ νύκτας οὐκ ἐπαύσαντο μετὰ τοῦ λαοῦ πολεμοῦντες, ἕως οὗ συνηθροίσθησαν πλῆθος ἄπειρον μετὰ τῶν μονοξύλων καὶ τῆς βάλκας, καὶ ἐκινήθησαν ἀπὸ τοῦ νησίου, ὅπως ἐπιβῶσι καὶ ἀνέλωσι τὴν πόλιν. οἱ δὲ τῆς χώρας οἰκήτορες ἐν τῇ λίμνῃ εἰσέπλευσαν μετὰ δύο βαλκῶν καὶ μονοξύλων ὀλίγων, καὶ κατὰ τοῦ στόλου τῶν ἐναντίων πόλεμον συνεστήσαντο. οἱ δὲ ἐναπολειφθέντες πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον τοῦ θεοῦ Μιχαὴλ σὺν οἰμωγῇ καρδίας οὕτως ἐβόων· "νῦν ἐκύκλωσαν ἡμᾶς δυσμενεῖς φθοροποιοί, καὶ ζητοῦσι καταπιεῖν τὴν σὴν πόλιν, ἀρχιστράτηγε, κατάβρωμα θέσθαι ἡμᾶς βουλόμενοι. τὰ βουλεύματα τούτων αὐτὸς ματαίωσον· τὰς ὁρμὰς τὰς λυσσώδεις αὐτὸς ἀνάστειλον· τὴν ὀφρὺν αὐτῶν κατάσπασον· σὺ προστάτης γὰρ ἡμῶν καὶ θεῖος φύλαξ ἀσφαλέστατος." ἐντεῦθεν εἰς φυγὴν οἱ ἐναντίοι ἐτράπησαν καὶ κατὰ κράτος ἀπώλοντο· οἱ δὲ τὸν γουλᾶν ληϊστρεύοντες οἰκειοθελῶς παρεδόθησαν. καὶ ἦν ἰδεῖν τότε μεγάλην σωτηρίαν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων, ἣν ἐλυτρώσατο κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Ἀλβανιτῶν τῇ πρεσβείᾳ τοῦ φύλακος ταύτης, τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τῶν ἄνω δυνάμεων. τότε δῆτα καὶ ὁ Θω-

indictionis secundo, die primi sabbati sacrorum quadragesimorum. sed oratio nostra ad proditionem narratione reducatur; extra enim Albanitae urbem circumcludebant, intra autem turrim male vexabant, vehementer in eam ruentes, et rua, rua clamantes, per tres autem dies et noctes non desierunt cum populo pugnare. interea multitudo innumerabilis cum lintribus et navigio convenit, et ex insula se movit, ut urbem aggressa caperet. terrae autem incolae in lacu navigarunt cum duabus navibus et paucis lintribus, et classi hostium bellum paraverunt. qui autem relicti erant, ad summum ducem dei Michaelem cum lamentatione cordis hoc modo clamabant: nunc hostes devastantes nos circumcludunt et urbem tuam devorare student, summe dux, nos cibum reddere volentes. voluntatem horum praesens deleas, impetus furiosos praesens destituas, superbiam eorum detrudas, tu enim nobis praeses et divinus custos idque certissimus. deinde in fugam hostes versi et funditus deleti sunt, qui autem turrim spoliabant, victori se permiserunt, atque salutem magnam urbis Ioanninae videre licebat, quam dominus deus manibus Albanitorum liberaverat, misso custode eius, summo duce numinum superorum, Michaelem. tum igitur Thomas delectum Albanitarum in carcere includit,

μᾶς τοὺς ἐγκρίτους τῶν Ἀλβανιτῶν ἐν τῇ φρουρᾷ συναθροίζει, τοὺς δὲ ἑτέρους πρὸς τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν τῆς πόλεως διεμερίσατο, καὶ αὐτοὺς πωλεῖν παρήγγειλε. τοῦ δὲ πλήθους, ὅσοι ἐν τῷ νησίῳ εὑρέθησαν, τοὺς μὲν Ἀλβανίτας πρὸς τὸν λαὸν διεμέριζε πρὸς κυβέρνησιν, καὶ ἀπημπώλουν αὐτούς, τοὺς δὲ Βουλγάρους καὶ Βλάχους ῥινοτόμους ᾑρετίσατο. αἱμάτων δὲ χύτρα ἦν τότε ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων, ὡς ἔκπαλαι τῶν μαρτύρων ἡ Νικομηδέων μεγαλόπολις· εὐκαιρίαν γὰρ εὑρὼν τότε ὁ Θωμᾶς τοὺς Ἀλβανίτας κακῶς καὶ ἀνηλεῶς ἐτυράννει, ὡς καὶ Ἀλβανιτοκτόνος ἐπεθύμει εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι.

Τοῦ ἔαρος δὲ ἐλθόντος, ἐν μηνὶ Μαΐῳ, ἦλθε πάλιν Ἰωάννης ὁ Σπάτας κατὰ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ εἰς ἀφανισμὸν τά τε χωρία καὶ τὰ ἀμπέλια πάντα πεποίηκεν. ὁ δὲ Θωμᾶς τοὺς Ἀλβανίτας πάντοτε ἐτυράννει ἰσχυρῶς, ποτὲ μὲν κρεμνῶν αὐτοὺς ἐκ τῶν πύργων, ποτὲ δὲ καὶ τὰ μέλη αὐτῶν ἐκκόπτων ἢ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττων, οὓς πρὸς τὸν Σπάταν ὡς μικρὸν κανίσκιον ἐξέπεμπεν, ἕως οὗ εἰς τὰ ἴδια ὁ Σπάτας ὑπεχώρει.

Ἐντεῦθεν οἱ δημεγερθέντες ἐξεφάνησαν· καὶ τὸν Ἰωάννην, ἕνα τῶν Βουλγάρων, διὰ τοῦτο κατεκρήμνισαν, τὸν Θεοχάρην κατέκοψαν, τὸν Γαστριτζιώτην ὑπὸ ἵππων κατέσυραν, ἑτέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυξαν, ὧν οἱ πλείονες χωρὶς

ceteros autem inter principes suos et populum urbis divisit, et vendi eos iussit, multitudinis autem eorum, qui in insula reperti sunt, Albanitas inter populum dividebat gubernandos, et vendebant eos, Bulgaros autem et Blachos nasorum amputandorum condemnavit. sanguinis autem vas tum erat urbs Ioannina, qualis olim fuit Nicomediae magna nrbs martyrum; occasionem enim nactus Thomas Albanitas tum male et crudeliter cruciabat, ita ut etiam Albanitarum parricida vellet esse et vocari.

Cum ver advenisset, mense Maio, Ioannes Spatas contra Ioanninam rursus venit, et rura et vineas omnes delevit, Thomas autem Albanitas semper vehementer cruciabat, interdum eos pendendo e turribus, interdum etiam membra eorum caedendo, aut oculos effodiendo, quos ad Spatam ut canistrum parvum emisit, donec in terram suam Spatas recessit.

Tum demagogi delecti sunt, atque Ioannem, unum Bulgarorum, propterea ex alto deiecerunt, Theocharem ceciderunt, Gastritzioten ab equis raptari iusserunt, aliorum oculos effoderunt, quorum maxima pars culpae expers erat, alii sunt expulsi, alii in vincula dati; plures

παίσματος. ἄλλοι δὲ ἐξώσθησαν, ἕτεροι δὲ ἐφυλακώθησαν· πλείονες δὲ ἀπὸ ψιθυρίσματος τοῦ τυράννου καὶ τοῦ αὐτοῦ θεράποντος Ἀψαρᾶ, εἰ καὶ πταῖσμα οὐκ εἶχον, μόνον ὑπὸ τοῦ φόβου οἰκειοτελῶς ἐξωρίζοντο καὶ ἀπέφευγον. καὶ πάλιν μῖσος καὶ κακία τοῦ Θωμᾶ ἀπ' ἀφορμῆς ταύτης ἐγείρεται, καὶ τὴν σίκλαν αὔξάνει, τὰ μονοπώλια βεβαιοῖ, τὰς ζημίας ἐνεργεῖ, τὰς ἀγγαρείας πλεονάζει, τοὺς οἴκους τῶν Ἰωαννιτῶν μετὰ τῶν ἄλλων κτημάτων ἁρπάζει, τοὺς ἀλλοτρίους οἰκίζει, τοὺς ξένους ἀγαπᾷ, καὶ τοὺς ἰδίους μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται· μικρὰ γὰρ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν τὴν τοῦ Θωμᾶ.

Τὸν αὐτὸν ἤδη χρόνον, κυριακῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, προσῆλθον αὐτῷ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Καστορίας τῶν ἐντίμων ἀρχόντων ὁ θεωρίᾳ καὶ πράξει χαριτώνυμος Θεοφύλακτος, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Χοντέζης λεγόμενος· ζητοῦσι δὲ αὐτὸν αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα τοῦ κάστρου Σερβίων. αὐτὸς δὲ κυριευόμενος ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας ἐν τῇ φρουρᾷ αὐτοὺς ἀποκλείει, ζητῶν, ἃ ἐπόθει καὶ ἐφίλει, χρήματα.

Καὶ πάλιν, τοῦ χρόνου τούτου διελθόντος, ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ Χουχουλίτζα τοὺς ἐγκρίτους τῶν Ἰωαννίνων εἰς φυλακὴν ἔβαλεν, ὧν τὸν μὲν Μανουὴλ Φιλανθρωπινὸν τὸν πρωτασηκρήτην δολίως κρατήσας ἐν τῇ φρουρᾷ, ἐάσας πάλιν ἐντίμως αὐτὸν εἶχεν, ἕως οὗ κεράσας αὐτὸν οἶνον ἐθανάτωσε· τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τὸν προκαθήμενον κρατήσας μετὰ δεσμῶν

autem propter calumiam tyranni, et eius famuli Apsarae, etiamsi culpa carerent, solum timore ducti propria voluntate e finibus discedebant et aufugiebant. et rursus odium et pravitas Thomae hac occasione excitantur, et vini vectigalia auget, monopolia confirmat, poenas efficit, operas tributarias duplicat, domos Ioannitarum cum ceteris bonis rapit, alienos domibus donat, peregrinos amat, suos odit et ab iis se avertit, parva enim videbatur omnis pravitas pro pravitate Thomae.

Eodem iam anno, die dominica ante Chr. n., ad eum venerunt e partibus Castoriae honoratorum principum Theophylactus, ratione et factis grati nominis, cumque eo Chontezes, quaerunt autem eum dominum et ducem castri Serbiorum. ille autem, pecuniae cupiditate captus, in custodia eos inclusit, quaerens, quas desiderabat et amabat, divitias.

Et rursus, hoc anno praeterlapso, ex consilio Chuchulitzae delectum Ioannitarum in vincula coniecit, inter quos Manuelem Philanthropinum primum scribam dolose in carcere retentum rursus liberans honoribus affecit, donec vinum miscendo eum necavit: Constan-

εἰς κλωβίον χρόνους πέντε, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύττει, καὶ εἰς τὴν Βουρσίναν ἐκπέμπει, κἀκεῖ τῷ τῆς καθοσιώσεως πτώματι αὐτὸν ὑποβάλλει· κἀκεῖσε ἐτάφη. τῶν δὲ λοιπῶν οὓς ἐν τῇ φρουρᾷ ἐνετεθείκει, τῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυξε, τοὺς δὲ ἐν ὑπερορίᾳ ἐξέδοτο· καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν τῶν Ἰωαννιτῶν πληρῶν τὰ Ἰωάννινα ἐκένωσε.

Μετὰ δὲ πάντων ὧν εἶχε κακῶν, καὶ τοὺς Ἰσμαηλίτας προσεκαλέσατο, ἐπὶ τοῦ 6888 ἔτους, ἰνδικτιῶνι 3, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1380. καὶ ἦλθεν ὁ Ἰσαΐμ Ἰουνίου 2, καὶ ᾐχμαλώτισε τὴν Βελὰν καὶ Ὀπάν, ὅτε καὶ Μαζαρακίους καὶ Ζενεβισαίους εἰς τὰς Πολιτζὰς κατέκλεισε. τότε ἤρξατο ὁ Θωμᾶς παραλαμβάνειν τὰ καστέλια, ἀρχῇ τὴν Βουρσίναν, εἶτα τὴν Κρετζούνισταν, ἔπειτα τὴν Δραγομήν, καὶ τὴν Ἀρεοχοβίτζαν ἐξωνήσατο, καὶ ἄλλα πλείονα· τότε τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν τοὺς μὲν κεφαλάδας κατέστησεν, ἄλλους δὲ ζουπαναίους ἐτίμησε. ἀλλ' ὅσον ἐνεδυνάμονε, τοσοῦτον αὐτὸν ἡ κακογνωμία συνέθλιβε· καὶ τοὺς Ἀλβανίτας ἀεὶ ἐτυράννει, τοὺς δὲ τοπικοὺς τῶν Ἰωαννίνων κακῶς διετήρει καὶ ἐξῆγεν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τιμιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Ἡσαΐας, καθηγούμενος τοῦ Μετζόβου, οὐκ ἐξέφυγεν τὴν πλεονεξίαν τοῦ τυράννου· δεσμεύσας γὰρ αὐτὸν ὡς κακοῦργον ἔθηκεν εἰς κλωβίον διὰ φιλαργυρίαν, καὶ ἐξηγοράσθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ παρὰ θεοφιλῶν ἀνδρῶν εἰς ἄσπρα 200· καὶ πά-

tinum autem praesidem cum per quinque annos vinculis in barathro retinuisset, oculos eius effodit et Bursinam mittit, ibique in laesae maiestatis culpam eum intrudit, ibique ille sepultus est, ceterorum autem, quos in carcerem coniecerat, aliis oculos effodit, alios in terras alienas emisit, et omnem urbem terramque per Ioannitas implens, Ioanninam vacuefecit.

Praeter omnia autem, quae excitabat, mala etiam Ismaelitas advocavit, anno 6888, indictionis 3, p. Chr. n. 1380, et advenit Isäim die 2 mensis Iunii, et Belam Opamque cepit, tum etiam Mazaracios et Zenebisaeos in Politzis inclusit. tum Thomas castella occupare coepit, primum Bursinam, deinde Cretzunistam, tum Dragomen et Areochobitzam sibi comparavit et alia complura, quorum principes tum alios nomine Cephaladarum (i. e. ducum) constituit, alios nomine Zupanaeorum (i. e. iudicum) honoravit. sed quam maxime eum pravitas comprimebat, et Albanitas semper cruciabat, et incolas Ioanninae male habebat et diripiebat.

Sed etiam honoratissimus inter monachos sacros dominus Hesaias, praeses Metzobii, aviditatem tyranni non evitavit: vinxit enim eum ut sceleratum et in barathrum dedit propter aviditatem, et redemti sunt

λιν ὁ τύραννος αὐτοὺς ἐξορύττει, καὶ αὐτὸν πιπράσκει. καὶ ὅσοι τῶν ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἢ πάροικοι ὑπὸ τὴν κακοπραγίαν αὐτοῦ ἐναπελείφθησαν ἄνθρωποι, ἐξέβαλε μὲν αὐτοὺς τῆς Προνοίας, οὐκ εἴα δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ αὐτὸς ἐπεκράτει. καὶ τὸν ἅγιον δὲ Δονάτον παρὰ τοῦ Μυρσιροβέρτου ἐξωνήσατο.

Τῷ δὲ 6889 *ἔτει, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1382, *ἰνδικτιῶνι ε', ἔφερε τὸν Κωστῆν μετὰ Τούρκων, καὶ τοὺς Ζουλαναίους ἠχμαλώτισε. καί τις σοφὸς αὐτὸν προσηγόρευσεν οὕτως εἰπὼν "Θωμᾶς ὁ δεσπότης ἀστοχήσας τοὺς Λατίνους Τούρκοις συγκοινωνεῖ·" καὶ ἀποστάτην αὐτὸν ἐμαρτύρει, λέγων ὅτι εἰ ἦν μεταποιῆσαι ἀντίτυπα τῶν κτισμάτων, ἓν πρὸς ἄλλο εὑρίσκετο ἄν, τὸ δὲ τοῦ διαβόλου σκεῦος οὐκ ἂν ἄλλο εὑρίσκετο εἰ μὴ τὸ τοῦ Θωμᾶ σκῆνος. τοῦτο δὲ ἐκείλει τὸ μὲν πρότερον οὐ φανερῶς, ὕστερον δὲ καὶ κατέμπροσθεν αὐτοῦ ἐκήρυξε, λέγων "τοιοῦτος εἶ σύ, καὶ οὕτω σε λέγομεν."*

Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει πάλιν ἦλθεν ὁ Ἰσαΐμ, Μαΐου 5, *ὅτε καὶ τὸν Ῥεννῆκον ὑπὸ σπαθίον ἐπῆραν οἱ Τοῦρκοι.*

Καὶ πάλιν ὁ Σπάτας ἦλθεν ἕως τῆς Ἀρούλης· καὶ ὁ Μυρσιμακαζιανός, γαμβρὸς ὢν τοῦ Σπάτα, μετὰ μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθε, καὶ μετὰ τῆς Ἑλένης τὸν Σπάταν ψευδοβιβάζεται, καὶ αὐτὸν ὑποστρέφει καὶ τοὺς Ζε-

14. *ἐλάλει?*

oculi eius per viros pios pro 200 aspris, et rursus tyrannus eos effodit, eumque vendit; et eos, qui ex ordine ecclesiastico aut eius pravitati vicini relicti erant, ex coenobio Providentiae expulit, neque sivit eos in ecclesia morari, sed ipse per se eam occupavit, et sanctum Donatum a domino Roberto redemit.

Anno autem 6889, p. Chr. n. 1382, indictionis 5, Costem cum Turcis adduxit, et Zulanaeos cepit, et sapiens quidam eum allocutus est his verbis, Thomas tyrannus Latinis desertis cum Turcis agit, et apostatam eum esse testatus est, cum diceret, si diffingere liceret antitypum mundi, aliud pro alia re inventum iri, quod autem ad diaboli corpus attineat, aliud nullum inventum iri nisi Thomae cadaver. haec quidem antea non aperte loquebatur, postea autem etiam coram eo pronuntiabat, his verbis: talis tu es, et hoc nomine te vocamus.

Atque eodem anno Isäim reversus est, mensis Maii die 5, cum etiam Reunecum gladio caperent Turcae.

Et rursus Spatas usque ad Arulam venit, et dominus Macazianus, gener Spatae, magnis cum honoribus in urbem venit, et cum Helena Spatam matrimonio ficto conducit, et eum revertentem facit, et

βεμβεσαίους παραλαμβάνει, καὶ τὸν τόπον αὐτῷ ἀναγράφει, τήν τε Βελᾶν καὶ τὴν Δρυϊνούπολιν καὶ τὴν Βαγενετίαν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς Μαλακασαίους ἕως τῶν Κατούνων. καὶ τῷ 6891, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1383, ἰνδικτιῶνι ε', μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, πάλιν ὁ Σπάτας ἀφήσας τὴν ψευδαγάπην, ἦλθε ζητῶν τῆς Ἑλένης τὴν προῖκα. ὁ δὲ μετὰ μικρῶν δώρων αὐτὸν ἀποστρέφει, καὶ ὑπὸ τῶν Μαλακασαίων δεκαπλασίως αὐτὸς ἱκανώθη.

Τῷ αὐτῷ ἔτει, Σεπτεμβρίου 8, ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης κύριος Ματθαῖος, ἐπέχων καὶ τὸν Ναυπάκτου θρόνον. τῷ αὐτῷ ἔτει ἀπεστάλη ὁ τιμιώτατος καθηγούμενος τοῦ ἀρχιμανδρίου Γαβριὴλ πρὸς τὸν βασιλέα Μανουὴλ τὸν Παλαιολόγον, καὶ ἐλθὼν μετὰ τοῦ ἄρχοντος Μαγγαφᾶ ἐνεδύσατο αὐτὸν τὰ δεσποτικὰ ἀξιώματα, καὶ ἐτέλεσε τότε τὴν θείαν μυσταγωγίαν ὁ ἁγιώτατος μητροπολίτης. ὁ δὲ Θωμᾶς τοὺς μὲν παροίκους τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας ἀφῆκε τῷ μητροπολίτῃ, αὐτὸν δὲ τῷ ἑαυτοῦ θελήματι οὐχ ὑπεδέχετο· καὶ διὰ τοῦτο πλέον τὴν οἴκησιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐν τῇ Ἄρτῃ ἦγεν, ἕως ὅτου καὶ ἐξόριστος ὑπὸ τοῦ ἀποστάτου ἐγένετο, ὅπερ παρακατιὼν ὁ λόγος δηλώσει.

Τῷ δὲ 6893 ἔτει, ἰνδικτιῶνι 8, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1385, ἦλθεν ὁ Ταμουρτάσης μετὰ πλήθους Ἀγαρηνῶν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ τρύγους· καὶ κατὰ τῆς Ἄρτης ἐκστρατεύσας, καὶ αἰχμαλω-

Zebembesaeos accipit, et terram ei tribuit, Belam et Drynopolim, et Bagenetiam, atque adeo Malacasaeos usque ad Catunorum fines. atque anno 6891, p. Chr. n. 1383, indictionis 5, mense Septembri, Spatas cum amorem fictum rursus abiecisset, venit Helenae dotem quaerens. ille autem muneribus parvis eum avertit, et Malacasaei damnum ei decuplici modo praestare coacti sunt.

Eodem anno, die 8 mensis Septembris, solium suum metropolita sanctissimus dominus Matthaeus ascendit, obtinens etiam Naupacti solium. eodem anno praeses Archimandrii honoratissimus Gabriel ad regem missus est Palaeologum, qui cum principe Mangapha postquam advenit, regni honoribus eum induit, et divinam tum perfecit ordinationem metropolita sanctissimus. Thomas autem vicinos ecclesiae eius permisit metropolitae, ipsum autem ex sua voluntate non recepit, atque eo magis domicilium archiepiscopus Artae habuit, donec et ipse per apostatam exsul factus est, id quod narratione posteriore declarabitur.

Anno autem 6893, indictionis 8, p. Chr. n. 1385, Tamurtases cum multitudine Agarenorum circa tempestatem vindemiae venit; qui contra Artam profectus cum captivorum multitudinem nactus es-

σίαν ποιήσας ἱκανήν, οἴκαδε ἐπανῆλθε. τότε δὴ ὁ Σπάτας τὸν ἀρχιερέα ἐκπέμπει μετὰ τοῦ Καλογνώμου, δυσωπῶν τὸν τύραννον, ὅπως διώξωσιν ἀμφότεροι τοὺς Ἀγαρηνούς. αὐτὸς δὲ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εὐκαιρίαν εὑρὼν τὸν ἀρχιερέα ἐξόριστον πέμπει, τὸν δὲ Καλόγνωμον κρατεῖ καὶ τὴν ἐκκλησίαν προδίδωσι τῷ Σεναχερίμ. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει, Δεκεμβρίου 23, ἐπιφωσκούσης τῆς πέμπτης, ὥρᾳ 5 τῆς νυκτός, ἐσφάγη ὁ Θωμᾶς παρὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σωματοφυλάκων, τοῦ τε Νικηφοράκη καὶ Ῥαϊνάκη καὶ Ἀρταβέστου καὶ Ἀντωνίου τοῦ Φράγκου. τότε συναθροίζονται πάντες οἱ Ἰωαννῖται ἐν τῇ μητροπόλει, καὶ μιᾷ φωνῇ τὴν φυσικὴν αὐτῶν κυρίαν, τὴν συγκακοπαθήσασαν αὐτοῖς, ἐκζητοῦσι καὶ προσκυνοῦσιν. ἡ δὲ τὸν Μελιγλάβον μετὰ τοῦ Ἀψαρᾶ κυρίου Θεοδώρου τοὺς Ἰωαννίτας μετακαλεῖ· καὶ εἰς ἓν ἄμφω γενόμενοι ἐντίμως τὸν ἀποστάτην θάπτουσι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς τὸν βασιλέα Ἰωάσαφ εἰσφέρουσιν. ἡ ἀγαθὴ δὲ βασίλισσα, οἷα τοῦ κοινοῦ ἀπαλλαγεῖσα κακοῦ, τοὺς πάντας εὐεργετεῖ, καὶ τοὺς ἐν ὑπερορίᾳ ὄντας καὶ ἐξορίᾳ γράμμασι στέλλεται καὶ μετακαλεῖ.

Οἱ δὲ Ἀλβανῖται μετὰ τοῦ Σπάτα παραυτίκα τὴν πόλιν πολιορκοῦσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάσαφ μετὰ τῆς χρηστῆς τῷ ὄντι βασιλίσσης καὶ τῶν ἐγκρίτων ἀρχόντων βουλὴν ποιη-

set, domum reversus est. tum Spatas archiepiscopum cum Calognomo mittit, persuadens tyranno, ut uterque Agarenos pelleret. ille autem hoc non accepit, sed occasionem nactus, archiepiscopum in exilium mittit, Calognomum retinet, et ecclesiam prodit Senacherimi (i. e. principi tenebrarum). atque haec hac ratione facta sunt.

Eodem autem anno, mensis Decembris die 23, hora quinta noctis Thomas a suis stipatoribus necatus est, Nicephorace, et Räinace, et Artabesto, et Antonio Franco. tum Ioannitae omnes in urbem capitalem conveniunt, et una voce veram suam dominam, quae cum iis mala pertulerat, petunt et reginam salutant. illa autem Meliglabum et dominum Theodorum Apsaram Ioannitas advocat, et uterque cum advenisset, apostatam digne sepelit et regem Ioasaphum fratrem reginae arcessit. regina autem bona, quippe quae a communi liberata esset malo, omnes benigne tractat, et eos, qui in terris alienis et exilio erant, literis restituit et advocat.

Tum Albanitae cum Spata urbem statim oppugnant. Ioasaphus autem rex cum regina revera bona et gravissimi principes consilium instituunt, et Izaum, qui et ipse in Cephaleniam dominabatur, coniu-

σάμενοι, τὸν Ἰζαοῦ, ὄντα καὶ αὐτὸν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν αὐθέντην, μνήστορα πρὸς τὴν βασίλισσαν προβάλλουσιν. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος ὁ Ἀψαρᾶς Μιχαὴλ μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἐκτίθενται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττονται καὶ ὕστερον ἐξορίζονται· οὕτω γὰρ τιμᾶν οἴδασιν οἱ δαίμονες τοὺς τιμῶντας αὐτούς, καὶ τοιαύτας δωρεὰς ἀπονέμουσι τοῖς φίλοις αὐτῶν.

Ἀμέλει μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται ὁ Ἰζαοῦ, καὶ δέχονται αὐτὸν οἱ Ἰωαννῖται ὑπτίαις χερσὶ καὶ δεσπότην αὐτῶν ἀνευφημοῦσιν, μηνὸς Ἰανουαρίου 30. παραυτίκα δὲ ἐκκαλοῦσι παράνυμφον ἀπὸ τῆς Βλαχίας τὴν Καισάρισσαν, ἥτις μετὰ τοῦ Στεφάνου εἰσῆλθε καὶ τὸν γάμον εὐτρέπισε. καὶ τὰ μνῆστρα εὐλογήθησαν, καὶ εἰς μεγάλην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν τότε ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων συνετέλει καὶ συνεσεμνύνετο. ἀγαθὸς δὲ ὢν ὁ δεσπότης τοὺς πάντας τότε ᾤκτειρε καὶ ὕστερον ἐκληροδότησε.

Καὶ πρῶτον μὲν τὴν ἐκκλησίαν συστέλλει, καὶ τὸν ποιμενάρχην αὐτῆς Ματθαῖον μετακαλεῖ, καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῷ παρατίθησι μετὰ τῶν ὑπαρχόντων καὶ κτημάτων αὐτῆς, καὶ ἐντίμως αὐτὸν περιέχει· ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἐν ὑπερορίᾳ καὶ ἐξορίᾳ μετακαλεῖ, τοὺς παρὰ τοῦ ἀποστάτου τυράννου διασκορπισθέντας Ἰωαννίτας. τότε τοίνυν ὁ Ἰζαοῦ, φι-

gem reginae proponunt, neque multum interfuit tempus, cum Michael Apsaras Protovestiarius cum filiis suis in vincula daretur et oculis effossis postea mitteretur in exilium, hoc enim modo diaboli eos honorare solent, qui eos honorant, et talia dona amicis suis tribuunt.

Certe post dies paucos Izaus advenit, eumque Ioannitae manibus supinis recipiunt, et dominum suum eum salutant, die 30 mensis Ianuarii. statim arcessunt e Valachia imperatricem (i. e. dominam matrem) paranympham, quae cum Stephano advenit, et nuptias paravit, et sponsalia celebrata sunt, et magno cum gaudio magnaque cum laetitia ea urbs Ioannina tum parabat et celebrabat. dominus autem bonus omnes tum miseratus postea in bona restituit.

Atque primum quidem ecclesiam componit et archiepiscopum eius Matthaeum arcessit, et ecclesiam cum bonis et possessionibus eius ei tradit, et honoribus eum effert, deinde etiam eos, qui in finibus externis et in exilio erant, arcessit, Ioannitas a tyranno apostata disiectos. tum igitur Izaus, Christi amans, cum Angelica pia regina et Ioasapho rege divinissimo, carceres vacuefecerunt, barathra et carceres perpetuos aperuerunt, coitum impudicum coercuerunt, domos

λόχριστος ὤν, μετὰ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίσσης Ἀγγελικῆς καὶ τοῦ θειοτάτου βασιλέως Ἰωάσαφ τὰς φυλακὰς ἐξεκένωσαν, τὰ κλωβία καὶ τὴν παλιουρὴν ἐχάλασαν, τὰ κοιμητάτα κατέπαυσαν, τοὺς δὲ οἴκους τοῖς κληρονόμοις ἀπέδωκαν, καὶ τὰς πολλὰς δουλείας καὶ ἀγγαρείας, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς ζημίας μετὰ τῶν δαρμῶν, ἃ πρότερον εἶχον παρὰ τοῦ τυράννου, αὐτοὶ κατέπαυσαν. διὰ τοῦτο οἱ Ἰωαννῖται πανυψηλότατον καὶ ἐκλαμπρότατον αὐτὸν ἀνεκήρυξαν. ἐπληρώθη δὲ τὸ φάσκον "τότε τὸ καλὸν δοξασθήσεται, ὅταν τὸ κακὸν αἰσχυνθήσηται· ἡλίου γὰρ λάμψαντος τὸ σκότος ἠφανίσθη." οὗτος οὐ μόνον τοὺς κατοικοῦντας ἐντὸς τῶν Ἰωαννίνων ἐγλύκανεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξωθεν Ἀλβανίτας εἰς γαλήνην καὶ ἀγάπην εἰρηνικὴν κατέστησεν.

Ἀλλ' ὁ Σπάτας φθονῶν οὐκ ἐπαύσατο, ἀλλὰ δρομαῖος πάλιν ἦλθε κατὰ τῶν Ἰωαννίνων· καὶ ὁ δεσπότης Ἰζαοῦ ἐπισυνάξας τὰ στρατεύματα κατὰ τοῦ Σπάτα ἐχώρει. ὁ δὲ Σπάτας ἰδὼν αὐτὸν φυγὰς ᾤχετο, καὶ μετὰ ταῦτα ἀγάπην ἐποίησαν. καὶ τὸν ἐρχόμενον χρόνον ἔφερεν ὁ Παλαιολόγος Βριόνης τὰ δεσποτικὰ ἀξιώματα καὶ ἔστεψε τὸν Ἰζαοῦ, τῶν δύο ἐπισκόπων τὴν θείαν μυσταγωγίαν τελεσάντων, τοῦ τε Βελᾶς καὶ τοῦ Δρυϊνουπόλεως, παρόντος καὶ τοῦ μητροπολίτου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τῷ 6894 ἔτει, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1385, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ματθαῖος μετῆλθεν ἐν-

heredibus reddiderunt, et multas servitutes et operas tributarias, atque poenas et fustes, quae per tyrannum antea perferebant, illi finiverunt. propterea Ioannitae altissimum eum et illustrissimum pronuntiarunt, atque est confirmatum dictum illud: tum demum pulchrum honorabitur, cum malum abiectum erit. sole enim lucente tenebrae diffugerunt. hic non solum Ioanninae incolas laetos reddidit, sed etiam Albanitis externis tranquillitatem et amicitiam pacatam constituit.

At Spatas invidere non desiit, sed celeriter rursus contra Ioanninam profectus est; et dominus Izaus exercitibus coactis Spatam aggreditur. Spatas autem eo conspecto in fugam se praecipitavit, et postea amicitiam iungunt. atque anno sequente Briones Palaeologus regni insignia adportavit, et coronavit Izaum, cum episcopi duo ordinationem perficerent, episcopi Velae et Drynopolis, et metropolita quoque adesset.

Quae cum ita fierent, anno 6894, p. Chr. n. 1385, Matthaeus metropolita sanctissimus hinc ad sedes aeternas transiit. tum Izaus

τεῦθεν πρὸς τὰς αἰωνίους μονάς. τότε Ἰζαοῦ ὁ δεσπότης, φιλόχριστος ὤν, οὐκ ἐπηκολούθησε τὰ βουλεύματα τῶν Σέρβων, καθὼς αὐτοὶ ἠνάγκαζον αὐτόν, ὅπως ἐάσῃ αὐτοῖς τὰ τῆς ἐκκλησίας κτήματα καὶ ὑπάρχοντα, ἀλλ' εἰς ἔννοιαν καὶ σκέψιν ἐλθὼν ἐξελέξατο ἄνδρα τίμιον καὶ εὐλαβῆ, εὐάρεστον θεῷ καὶ ἀνθρώποις, τὸν τοῦ ἀρχιμανδρείου ἡγούμενον Γαβριήλ, ὃς καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου ὕστερον ἐπέβη. τοῦτον ἐκ παρακλήσεως πολλῆς τοῦ δεσποτάτου καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων προσέφερον τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, καὶ ὑποψήφιον αὐτὸν ὠνόμασαν καὶ ἐτίμησαν.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπῆγεν ὁ δεσπότης εἰς τὸν ἀμηρᾶν. τότε καὶ βροντὴ γέγονε μεγάλη ἐπὶ τοῦ καμπαναρίου τοῦ μοναστηρίου, καὶ ψυχαὶ δεκατέσσαρες ἐβροντήθησαν. ἔστησε δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις ἦν ἔρημος τότε, ὁ ὑποψήφιος, καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς πρὸς ἑαυτὸν συνέστειλεν· ἐποίμανε δὲ τὴν ἐκκλησίαν καλῶς καὶ θεοφιλῶς χρόνους δύο, καὶ εἰς τιμὴν καὶ βουλὴν καὶ μεγάλην ἀγάπην οἱ αὐθένται αὐτὸν εἶχον. ἐν ἔτει δὲ 6895, ἰνδικτιῶνι α', ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1388, κοινῇ πάντων βουλῇ στέλλεται οὗτος ὁ ὑποψήφος εἰς Κωνσταντινούπολιν, μηνὸς Ἀπριλλίου 23, κἀκεῖσε ἐποίησε μῆνας ἕνδεκα. ἐνταῦθα δὲ εἰσῆλθε τὸν ἐρχόμενον χρόνον, μηνὶ Μαρτίῳ, κυριακῇ τρίτῃ τῶν νηστειῶν.

dominus, Christi amans, voluntatem Serborum non est secutus, cum illi ab eo peterent, ut sibi bona et possessiones ecclesiae permitteret, sed cogitatione et deliberatione instituta, elegit virum dignum et cautum, gratum deo et hominibus, Archimandrii praesidem Gabrielem, qui episcopi solium postea ascendit. hunc igitur propter hortationem multam despotati et praesidum ecclesiae ad ecclesiam sanctissimam adduxerunt, primo die mensis Ianuarii, et clam creatum eum vocarunt honoraruntque.

Eodem anno tyrannus ad ameram (i. e. nobilem, Sultanum, Emir) se contulit. tum etiam fulmen in turrim campanariam monasterii incidit, et quatuordecim homines icti sunt fulmine. composuit autem ecclesiam, quae tum erat deserta, clam creatus, et ecclesiasticos ad se coegit; administravit autem bene et pie ecclesiam per duos annos et in honore et consilio et magno amore principes eum habebant. anno 6895, indictionis primo, p. Chr. n. 1388, communi omnium consilio hic clam creatus Constantinopolim se confert, mensis Aprilis die 23, ibique menses undecim moratus est. tum anno sequente reversus est, mense Martio tertia dominica sacrorum quadragesimorum.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐσφάγη ὁ ἀμηρᾶς Ἀμουρὰτ καὶ ὁ Λάζαρος, μηνὶ Ἰουνίῳ. Ἰουλίου δὲ 7 λιχνευσάμενος ὁ Σπάτας πάλιν ἔδραμεν εἰς τὰ Ἰωάννινα, καὶ σκυλεύσας κοῦρση τινὰ ἐκάθησεν ἀπέναντι τῆς πόλεως· καὶ οἱ Μαλακασαῖοι ἀπέστησαν καὶ τὸν Σπάταν προσκυνοῦσι, τὰ δὲ λήϊα πατοῦσι καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ἀναιροῦσι καὶ τὴν Βελτζίσταν παραλαμβάνουσι. καὶ ὁ ἐπίσκοπος δὲ τῆς Βελᾶς κρατῶν τὴν Βριβίαν, ἣν ἐκ παραδόσεως τοῦ δεσπότου εἶχεν Ἰζαοῦ, καὶ αὐτὸς παρεῖδε, καὶ τὸν Σπάταν προσκυνεῖ, καὶ τὸ φρούριον παραδίδωσι. τότε ὁ Ἰζαοῦ ἐπισυνάξας τοὺς Ζαγορίτας μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ κατὰ τοῦ Σπάτα ἐκβαίνει· καὶ αὐτὸν μὲν οὐκ ἀφῆκαν εἰς τὸν πόλεμον ἐξελθεῖν, ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες καὶ μικρὸν προπηδήσαντες εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. τότε ὁ Σπάτας εἰς τὴν λίμνην κάτεργα ἐνέθηκε δύο, καὶ ὅτε ὁ δεσπότης ἐποίησεν ἕτερον, αὐτὸς τοῦτο ἀπέπνιξεν.

Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Μελκούσης στέλλεται ὑπὸ τοῦ ἀμηρᾶ ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ ὁ Σπάτας ἀπέδραμεν. εἶτα ὁ δεσπότης μετὰ τοῦ Μελκούση καὶ τοῦ Καίσαρος, ὃς καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἀπὸ τῆς Βλαχίας εἰς συμμαχίαν, ὑπάγει καὶ φθάνει τὸν ἀμηρᾶν· κἀκεῖσε διατρίψας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας δύο ἔρχεται μετὰ τοῦ Βρανέζη εἰς τὸν Ἀχελῷον καὶ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἄρταν, εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἰωάννινα, μηνὸς Δεκεμβρίου 14, ἰνδικτιῶνος 4, ἔτει 6899. ἐνταῦθα Ἰζαοῦ ὁ

Eodem anno ameras Amuratus et Lazarus interfecti sunt, mense Iunio. die autem 7 mensis Iulii Spatas avidus rursum aggressus est Ioanninam, et praeda facta castra posuit in conspectu urbis, et Malacasaei defecerunt, et Spatam regem salutarunt, segetes autem vastant, et vineta delent, et Beltzistam occupant, et episcopus Velae, qui Bribiam obtinebat, quam a domino Izao traditam habebat, et ipse defecit et Spatam regem agnoscit et castellum tradit. tum Izaus coactis Zagoritis cum reliquo exercitu contra Spatam proficiscitur; et ipsum in pugnam procedere non passi sunt, illi autem cum exissent paullum progressi in fugam sunt conversi. tum Spatas triremes duas in lacum demisit, et cum tyrannus unam faceret, ille hanc depressit.

Deinde etiam Melcuses ab amera e Thessalonice mittitur, et Spatas aufugit. tum tyrannus cum Melcuse et Caesare, qui et ipse e Valachia auxilio venerat, celeriter ad ameram se contulit, ibique annum unum et menses duo moratus cum Braneze in Acheloum proficiscitur, indeque Artam, deinde Ioanninam ingreditur, mensis Decembris die 14, indictionis 4, anno 6899. hic igitur Izaus praeter alias, quae ei erant, virtutes, hac quoque re excelluit, quod archie-

δεσπότης μετὰ πάντων ὧν εἶχε καλῶν καὶ τοῦτο ἐπλούτει, ὅτι τὸν ἀρχιερέα πλέον πάντων ἠγάπα καὶ ἐφίλει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε, καὶ εἰς τὴν βουλὴν αὐτὸν προσεκαλεῖτο· τοὺς δὲ ἑτέρους ἄρχοντας τῆς βουλῆς αὑτοῦ ἐξελέξατο ἄνδρας συνετοὺς καὶ τῶν εὖ γεγονότων. καὶ οὕτω μετὰ σταθερᾶς γαλήνης διῆγον τὰ Ἰωάννινα ἐπὶ χρόνους τέσσαρας.

Ἐν ἔτει δὲ 6903, ἰνδικτιῶνος 3, Δεκεμβρίου 28, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1395, ἡ ἀγαθὴ κυρία ἡ μακαρία καὶ εὐσεβεστάτη βασίλισσα Ἀγγελικὴ Δούκαινα ἡ Παλαιολογίνα τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν τῆς ἐπιγείου ἀντήλλαξε, καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει καὶ θερμοῖς δακρύοις ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. ἡ μέντοι πόλις τῶν Ἰωαννίνων ὡς ἐπὶ κοινῇ τρέχουσα συμφορᾷ, οὐκ εἶχε πράως τῆς φυσικῆς κυρίας αὐτῶν τὴν στέρησιν ἐνεγκεῖν, ἀλλ' ἀθυμίᾳ συνείχετο καὶ θρήνοις πολλοῖς καὶ γοεροῖς ἐκόπτετο καὶ ὠδύρετο, καὶ συναποθέσθαι πάντες τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς τῇ ἀγαθῇ κυρίᾳ προῄρηντο. τίς ἂν δυνηθείη εἰπεῖν τοὺς κρότους τῆς πόλεως τοὺς τότε, τοὺς ὕμνους, τὰς λαμπάδας, τὰς ψαλμῳδίας, τὰς πρὸς ἀλλήλους συμπλοκὰς καὶ θρήνους, παμπληθεὶ κοπτομένων, κλαιόντων ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, πρεσβυτέρων καὶ νέων, πλουσίων καὶ πενήτων, νηπίων καὶ γερόντων. θάψαντες οὖν αὐτὴν ἐντίμως, καὶ παννυχῶς πολλὰ δάκρυα καταχέαντες, μόλις ποτὲ πείθονται τοῦ τάφου ἀποστῆναι.

piscopum magis quam omnes diligebat et amabat, et libenter eum audiebat, et ad consilium suum advocabat, ceteros autem principes consilii sui elegit viros prudentes et ex nobilium generibus. atque hoc quidem modo in firma tranquillitate Ioannina per annos quatuor manebat.

Anno 6903, indictionis 3, die 28 mensis Decembris, p. Chr. n. 1395, domina bona, regina beata et piissima, Angelica imperatrix Palaeologa terreno regno regnum coeleste mutavit, et cum poenitentia et confessione sacra et lacrimis calidis in pace mortua est. urbs vero Ioannina ut in communi malo trepidans, verae dominae suae iacturam quiete ferre non poterat, sed animi deiectione tenebatur, et querelis multis et miseris affligebatur et lamentabatur, et amittere omnes animas suas cum domina bona volebant. quis plangores narrare possit, qui tum fiebant in urbe, carmina lugubria, faces, psalmodias, lamentationes inter se coniunctas incolarum, qui una sese plangebant, cum flerent principes et subiecti, seniores et iuniores, divites et pauperes, infantes et senes; cum igitur eam digne sepelivissent, et per totam noctem lacrimas multas effudissent, vix tandem iis persuadetur, ut a tumulo abscederent.

Πολλὰ δὲ θρηνήσας καὶ πενθήσας ὁ ταύτης σύνευνος Ἰζαοῦ, καὶ ἐκτελέσας τὰς πενθίμους ἡμέρας ἀξίως, μετὰ χρόνου ἑνὸς παραδρομὴν ἠναγκάζετο παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὰ πρὸς σύστασιν καὶ εἰρήνην τοῦ τόπου, καὶ μνηστεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Σπάτα Εἰρήνην καλουμένην· γυνὴ δ' ἦν ἀνδρεία, φρονήματι καὶ κάλλει εὐπρεπὴς καὶ ἀρετῇ περιβεβλημένη. τοῦ γάμου δὲ ἐκτελεσθέντος, μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος 4, *ἔτους* 6904, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1396, *μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατέβη ὁ Βρανέζης καὶ ὁ Ἰαξῆς κατὰ τοῦ Γιόνη, κἀκεῖθεν διελθόντας ἐδέξατο τούτους ὁ Σπάτας ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Δρίσκου· καὶ πόλεμον συνεκρούσαντο, καὶ σφάξαντες οἱ Χριστιανοὶ τοὺς Ἰσμαηλίτας κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτοὺς ἕως τῆς Φανερωμένης. οἱ δὲ Ἀλβανῖται ἐξέδωκαν ἑαυτοὺς εἰς κούρση καὶ κέρδη. φεύγοντες δὲ ὁ Βρανέζης καὶ ὁ Ιαξῆς μετ' ὀλίγων, οἳ καὶ πλείους τῶν τριακοσίων, ὅτε ἤγγισαν τὰς Πάκτορας, στραφέντες οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐδίωξαν τοὺς Χριστιανούς, καὶ ἔσφαξαν οὐκ ὀλίγους, αὐτοὶ δὲ διεσώθησαν.*

Ἔτους δὲ 6907, *ἰνδικτιῶνος* 7, *μηνὸς Ἀπριλλίου* 5, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1399, *κατὰ τὸ ἀντίπασχα, ἐκστρατεύει κατὰ τοῦ Γιόνη τοῦ Ζενεβίση ὁ Ἰζαοῦ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐπισυνάξας οὖν τὰ στρατεύματα, τούς τε Μαλακασαίους καὶ Μαζαρακαίους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς τοῦ Παπίγκου καὶ τῶν*

Post multum luctum et moerorem eius uxor Izaus iuste peractis diebus lugubribus post annum unum a principibus suis et archiepiscopo monitus est, ut tranquillitatem et pacem imperii curaret, et Irenen Spatae filiam in matrimonium ducit; mulier erat strenua, mente et pulchritudine decora, et virtute praedita. nuptiis celebratis, mense Ianuario, indictionis 4, anno 6904, p. Chr. n 1396, paucis diebus post Branezes et Iaxes contra Gionem profecti sunt, ibique praetereuntes excepit hos Spatas in regione Drisci, manusque conseruerunt, et Christiani Ismaelitis multis interfectis illos persecuti sunt usque ad Phaneromenam. Albanitae autem praedae et lucro se dederunt, Barnezes et Iaxes cum paucis, qui tamen trecenti et amplius erant numero, postquam in fuga ad Pactoras accesserunt, Agareni reversi Christianos persecuti sunt, et interfecerunt non paucos, ipsi autem salvi discesserunt.

Anno autem 6907, indictionis 7, die 5 mensis Aprilis, p. Chr. n. 1399, circa tempus paschale, Izaus cum toto suo exercitu contra Gionen Zenebisem proficiscitur. cum igitur copias coegisset, Malacasaeos et Mazaracaeos, et incolas Papingi et Zagorii et Drynopolis

Ζαγορίων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς Δρυϊνουπόλεως μετὰ τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ τῶν μεγάλων Ζαγορίων, κατῆλθε μέχρι τοῦ Μεσοποτάμου. κἀκεῖθεν δὲ θέλων διελθεῖν πρὸς τὰ μέρη τῆς Δίβρης, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς γνόφος καὶ θύελλα, καὶ ὁ Γιόνης ἀκολουθῶν αὐτοὺς κατὰ κράτος νικᾷ, καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ δεσπότης ἐξέδοτο, ἡμέρᾳ 4, Ἀπριλλίου 9, καὶ εἰς δεσμὰ καὶ στρεβλώσεις μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἀποκλείεται. ἔχων οὖν ὁ δεσπότης γνησίους συγγενεῖς ἀπὸ τῶν ἐντίμων ἀρχόντων τῆς περιδόξου μεγαλοπόλεως Φλωρεντίας, ἀνέδραμον οὗτοι εἰς τὴν ἑταιρείαν τῆς Βενετίας, καὶ ἐρωτήσαντες περὶ τοῦ δεσπότου ἀπῆλθον πρὸς τὸν βάϊλον τῆς νήσου τῶν Κορυφῶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν εἰς δέκα χιλιάδας φλωρίων ἀπὸ τοῦ Ἀργυροκάστρου. περάσας τοίνυν εἰς τοὺς Κορυφούς, καὶ διαμείνας ἡμέρας τινάς, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν ἁγίαν Μαύραν· κἀκεῖθεν διαβάντα εἰς τὰ μέρη Γροβαλαίας ἐδέξαντο αὐτὸν ἀσπασίως ὁ πενθερὸς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σγούρου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς πόλεως Ἄρτης· εἶτα πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων παραπέμπεται. ἐνταῦθα εἰσῆλθεν Ἰουλίου 17.

Ἔτει δὲ 6908, ἰνδικτιῶνος 8, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1400, Ἀπριλλίου 28, ἡμέρᾳ 4, ὁ δεσπότης ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν πρὸς τὰ μέλλοντα δικαιωτήρια, καὶ παραυτίκα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σγοῦρος τὴν Ἄρταν παραλαμβάνει. μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας

et Argyrocastri et magni Zagorii profectus est usque ad Mesopotamum. unde cum ad regionem Dibrae transire vellet, iis accidit nebula et ventus et Giones eos secutus funditus vincit, atque eius manibus dominus traditus est, die 4, mensis Aprilis die 9, et in vincula et cruciatus cum principibus suis datur. cum igitur dominus cognatos insignes ex nobilibus principibus urbis clarissimae Florentiae haberet, hi ad amicos Venetiae confugerunt, et cum sententiam de domino rogassent, ad legatum insulae Corcyrae abierunt et pro decem milibus aureorum ex Argyrocastro eum liberarunt. transgressus igitur in Corcyram et moratus dies nonnullos sanctam Mauram navigio petivit, unde transgressum in regionem Grobalaeas laeti eum acceperunt socer eius et Sgurus frater, et intravit Artam urbem, deinde urbem Ioanninam profectus est, et illuc die 17 mensis Iulii advenit.

Anno 6908, indictionis 8, p. Chr. n. 1400, die 28 mensis Aprilis, die quarto, tyrannus ex hac terra ad iudicium futurum secessit, statimque Sgurus frater eius Artam recepit. paucis diebus post contra eum Boncoes Serbalbanitobulgarovalachus proficiscitur, et Sgurum expellit, incolas autem ex nobilibus dolose et callide omnes accusa-

ἐπιπηδᾷ κατ' αὐτοῦ Βογκόης ὁ Σερβαλβανιτοβουλγαρόβλαχος, καὶ τὸν Σγοῦρον ἐκπέμπει, τοὺς δὲ τοπικοὺς τῶν ἐντίμων ὑπούλως καὶ δολερῶς πάντας ἐψιθύριζε, καὶ αὐτοὺς ἀποκλείσας εἰς ἀφανισμὸν καὶ φθοράς, οἴμοι, τὰ ἑαυτῶν κτήματα ἐποίησεν, ἕως οὗ καὶ εἰς ἐξορίαν αὐτοὺς ἐξέπεμψεν. ὢ πῶς ἀδακρυτὶ τὴν τούτων ὑπενέγκω γνώμην καὶ στέρησιν; Ἀκαρνανία κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, διότι οὐκ εἰσί. δάκρυσι δὲ ταῦτα γέγραφα, οὐ μέλανι· τοῦτο γὰρ πέφυκεν ἀγάπης πληρεστάτης, τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ συμπενθεῖν μετὰ πενθούντων. ἀλλὰ προσκυνῶ, Χριστέ, τὰς κρίσεις σου, αὐτὰς δὲ οὐκ ἐξετάζω· ὅτι σοὶ δόξα πρέπει, μονογενὲς υἱὲ θεοῦ τοῦ προανάρχου, σὺν τῷ σῷ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

[Ἴξευρε, ὦ ἀναγνῶστα, ὅτι Ἀϊδονάτον ἡ Παραμυθία ὀνομάζεται.]

[Ἔτει 6910, ἰνδικτιῶνος 1, μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ 1402, τὴν ἡμέραν τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ἐξερχομένων τῶν Χριστιανῶν τὸ πρωῒ μετὰ λιτανείας, καὶ τελεσάντων τὸν ἁγιασμὸν κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τοῦ Λιβαδιώτη, εἶτα εἰσερχομένων ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐξαίφνης ἐχάλασε τὸ μετάρσιον τὸ ἔμπροσθεν τοῦ γουλᾶ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν πολλαὶ ἀρχόντισσαι, καὶ ἔπεσεν ἡ αὐθεντοποῦλα κυρία Μανδελίνα, μετ' αὐτῆς καὶ ἡ Καυσοκαβάδαινα, καὶ τῷ θανάτῳ παρεδό-

bat, eorumque in vincula datorum bona heu! delevit et vastavit, donec in exilium quoque eos misit. heu! quomodo sine lacrimis horum iudicium et iacturam proferre possum? Acarnania liberos suos lugebat, neque locum dedit consolationi, cum iam non essent. lacrimis haec scripsi, neque vero atramento, hoc enim est proprium amoris maximi, laetari cum laetis, et dolere cum dolentibus. sed voluntatem tuam, Christe, veneror, in quam non inquiram, cum tibi gloria adsit, unice fili dei ex aeternitate dominantis, et patri tuo et persancto et bono et vitam creanti tuo spiritui, nunc et semper et in infinita saecula saeculorum. amen!

[Animadvertas, lector, Aidonatum vocari Paramythiam.

Anno 6910, indictionis 1, mense Ianuario, p. Chr. n. 1402, die sancti festi Theophaniorum, cum Christiani mane cum precibus exissent, et more consueto cultum divinum exercuissent in Libadiota, et deinde urbem intrarent, subito, quod est ante turrim, suggestum concidit, in quo erant multae imperatrices, et decidit regina nobilis Mandelina, cumque ea etiam Causocabadaena, et morti occubuerunt, et

θησαν, καὶ ἑτέρα γυνή, ἥτις ἐσώθη· αἱ ὁποῖαι ἔβλεπον ἐνάντια τὸν ἁγιασμόν. ἐκρεμάσθη δὲ καὶ τὸ παιδίον τοῦ Ζιρίδου ἕως μισὴν ὥραν· κρεμαμενον δὲ βλέποντες αὐτὸ ὁ λαός, ἔκραζον μετὰ φόβου καὶ τρόμου πολλοῦ τὸ κύριε ἐλέησον, ἕως οὗ ἐσώθη.]

alia mulier, quae tamen servata est, quae quidem cultum divinum coram videbant: pendebat etiam filia Ziridi usque ad meridiem, quam cum pendentem videret populus, multo cum metu et terrore exclamavit: domine, miserare nos (kyrie eleeson), donec servata est.]

III.

Σύνοψις ἱστορίας τῶν Ὀθομανῶν βασιλέων, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ἕως τῆς βασιλείας τοῦ Μουράτ, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν Ἰωαννίνων παράδοσις, καὶ ἑτέρων ἱστοριῶν.

Ἐδῶ γράφομεν ὅτι ἀπὸ τὰ 1299 ἔτη τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως ἄρχισε τὸ ὄνομα τῶν Ὀθομανῶν ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Ὀθμάν. οὗτος ἔγινε πρῶτος αὐθέντης τῶν Τούρκων καθολικός, καὶ ἀπ' αὐτὸν ἄρχισεν ἡ ἡγεμονία αὐτῶν, ἥτις διαρκεῖ ἕως τὴν σήμερον, ἀκολουθοῦσα κατὰ διαδοχὴν εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Ὀθμάν· οὔτε εὑρέθη ποτὲ ἄλλη γενεὰ νὰ γένῃ ἐναντία ταύτης. ὁ Ὀθμὰν ἦτον φρόνιμος καὶ μεγαλόψυχος καὶ εὐτυχὴς πολλά· ἐσύστησε στρατεύματα ἀνδρεῖα, καὶ ἐπῆρε πολλὰ καὶ δυνατὰ κάστρα τῶν Ῥωμαίων, μάλιστα πρὸς τὴν μαύρην θάλασσαν. ἐβασίλευσε δὲ χρόνους 28, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰ 1327 ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως.

III.

Adumbratio historiae regum Othomanum, inde ab origine imperii usque ad regnum Muratis, cuius tempore etiam Ioanninae deditio facta est, aliarumque historiarum.

Hic narramus, inde ab anno 1299 p. Chr. n. dominari coepisse nomen Othomanum ab Othmane eorum duce appellatorum. hic enim primus fuit imperator Turcarum generalis, et inde ab eo dominatio eorum incipit, quae adhuc suppetit, tradita successione in Othmanis genere, neque inventum est unquam aliud genus, quod contra illud sese extulerit. Othman erat sapiens et magnanimus et perquam felix, exercitus fortes constituit, et multa et firma castella Graecorum sustulit, maxime in regione maris nigri. regnavit autem annos 28, et circa annum 1327 p. Chr. n. mortuus est.

Μετὰ τοῦτον ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὀρχὰν εἰς τὰ 1327. *οὗτος ἐπολέμησε μὲ τὸν Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον, καὶ ἐπῆρε τὴν Προῦσαν. ἐβασίλευσε δὲ καὶ αὐτὸς χρόνους* 33, *καὶ ἀπέθανε.*

Μετὰ δὲ τὸν Ὀρχὰν ἔγινεν ἀρχηγὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μουρὰτ εἰς τὰ 1360. *οὗτος ἦν φίλος τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἀλλ' ὕστερον ἐχθρευθεὶς ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ εἰς τὰ* 1366, *καὶ κροτήσας πολέμους φρικτοὺς ἐπῆρε τὴν Καλλίπολιν, τὴν Φιλιππόπολιν, τὴν περίφημον Ἀδριανούπολιν καὶ ἄλλους τόπους. βασιλεύσας δὲ χρόνους* 29 *ἀπέθανε.*

Μετὰ τοῦτον λαμβάνει τὴν βασιλείαν Βαϊάζιτ τοῦ Μουρὰτ ὁ υἱὸς εἰς τὰ 1389. *οὗτος ἐστάθη ἀνδρικώτατος, καὶ ἐπωνομάζετο Ἰλδιρίμ, ὅτι ἦτον ὡς ἀστραπὴ ὀγλίγωρος. ὑπέταξε δὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς τόπους τῆς δύσεως, τὴν Βουλγαρίαν Σερβίαν Ἀλβανίαν Βλαχίαν καὶ τὴν Θεσσαλονίκην. ἀλλ' ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἀνατολὴν νὰ πολεμήση τὸν Τιμουρχάν, βασιλέα τῆς Περσίας ἐρχόμενον κατ' αὐτοῦ ἔπεσεν αἰχμάλωτος καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας χρόνους* 15.

Μετὰ τοῦτον δὲ ἀρχηγὸς ἀνεφάνη Μωάμεθ ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἰς τὰ 1410. *οὗτος ἀφήσας τὴν Προῦσαν διέβη κατὰ παραχώρησιν θείαν, καὶ ἔστησε τὸν θρόνον τοῦ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. πολεμήσας δὲ τὰ πέριξ κάστρα ἄλλα μὲν ἐπῆρε*

Eius mortui filius Orchan circa annum 1327 regnum accepit. hic cum Michaele Palaeologo bellum gessit, et Prusam cepit. regnavit autem et ipse annos 33, et deinde mortuus est.

Post Orchanem imperator factus est filius eius Muratus circa annum 1360. hic regi Constantinopolis amicus erat, sed postea in hostem versus circa annum 1366 contra eum castra movit, et proeliis horrendis cum eo congressus cepit Callipolim, Philippopolim, celebrem Adrianopolim aliaque loca. cum autem annos 29 regnasset, mortuus est.

Post hunc Baiazitus Murati filius circa annum 1389 regnum obtinet. hic exstitit fortissimus, et cognomen accepit Ilderim, quia erat rapidus ut fulmen. Subiecit omnes paene terras Occidentis, Bulgariam, Serbiam, Albaniam, Valachiam, Thessalonicam. sed ad Orientem reversus ad debellandum Timurchanem, Persiae regem, qui contra eum profectus erat, captus est, et post regnum annorum 15 est mortuus.

Post eum imperator declaratus est Mahometus, filius eius, circa annum 1410. hic Prusa relicta e divina voluntate transiit, et solium suum Adrianopoli constituit. debellavit autem castella, quae circa

μὲ βίαν, ἄλλα δὲ διὰ παραδόσεως, ὅτι διὰ φόβον πολλὰ τὸν ἐπροσκύνησαν. ἐβασίλευσε δὲ καὶ οὗτος χρόνους 8.

Τοῦτον διεδέχθη Μουρὰτ ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἰς τὰ 1422. οὗτος ἐμιμήθη τὸν πάππον αὐτοῦ Βαϊαζίτ, καὶ ἀνέλαβε πάλιν ὅσους τόπους εἶχεν ὑποτάξει ἐκεῖνος καὶ ἔπειτα οἱ Τοῦρκοι ἔχασαν, ὡς τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν Βέρροιαν, τὰς Ἀθήνας, τὴν Λιβαδίαν καὶ τὴν Σερβίαν ἅπασαν· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ὅλην σχεδὸν τὴν δύσιν ἐκυρίευσε. μετεχειρίσθησαν δὲ οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν πόλεων βίαν καὶ ἁρπαγὴν καὶ σκληρότητα μεγάλην.

Ταῦτα οἱ Ἰωαννῖται ἀκούοντες ἐσύστησαν στράτευμα ἀνδρεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκράτησαν τὸν Πίνδον καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Ἠπείρου στενά. δύο φοραῖς ὁ Μουρὰτ ἔστειλε καὶ τοὺς ἐπολέμησεν· ἀλλ' οὗτοι γνωρίζοντες καλῶς τὰς ἐπιτηδείας εἰς πόλεμον τοποθεσίας τοὺς ἐδέχθησαν ἀνδρείως, καὶ σφάξαντες ἀπ' αὐτοὺς μέγαν ἀριθμὸν τοὺς ἀπέκρουσαν μὲ φθορὰν αὐτῶν μεγάλην.

Ἰδόντες δὲ οἱ Τοῦρκοι τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τὴν Ἤπειρον διαβάσεως ἔστρεψαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅθεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἰωαννίτας ταῦτα. "Μουράτ, βασιλεὺς ἀνατολῆς καὶ δύσεως, πρὸς τοὺς Ἰωαννίτας. ἐβεβαιώθητε ἀκριβῶς ἀπὸ τὰς νίκας καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν προγόνων μου, ὅτι ὁ θεὸς δὲν ἔβαλεν εἰς τὸ βασίλειόν μου σύν-

sita sunt, et alia cepit vi, alia deditione, quia propter timorem multa eum regem acceperunt. regnavit autem hic annos 8.

Huic successit Muratus filius eius, circa annum 1422. hic Baiazitum avum suum imitatus ea loca rursus recepit, quae ille subiecta tenuerat, et tum Turcae obtinuerunt, ut Thessalonicam, Berrhoam, Athenas, Libadiam, totamque Serbiam, et ut uno verbo dicam in totum fere Occidentem dominatus est, exercuerunt autem Turcae in urbibus captis vim et latrocinium et crudelitatem magnam.

Quae cum Ioannitae audirent, exercitum fortem constituerunt, per quem Pindum et reliquas Epiri angustias occuparunt. bis huc profectus Muratus cum iis pugnavit, at illi cum regiones ad bellum aptas bene novissent, fortiter eos exceperunt, et magno eorum numero interfecto cum magna eorum clade eos reiecerunt.

Cum igitur Turcae viderent, non posse in Epirum se transire, Thessalonicam se verterunt, unde rex eorum Ioannitis haec scripsit: Muratus rex Orientis et Occidentis Ioannitis S. satis meis et maiorum meorum victoriis vobis est persuasum, deum non statuisse regno meo terminos, cuius quidem auxilio adiutus totum Orientem, atque

ορα, καὶ μὲ τὴν βοήθειάν του ὑπέταξα ὅλην τὴν ἀνατολὴν καὶ αὐτὴν σχεδὸν τὴν δύσιν, ὅτι ἔξω ἀπὸ τὰ βουνά σας ὅλοι μ' ἐπροσκύνησαν. σᾶς παρακινῶ λοιπόν, πρὶν δοκιμάσητε τὰ ὀλέθρια τοῦ πολέμου τέλη, πρὶν ἴδῆτε τὸ αἷμα πολλῶν ἀναιτίων χυνόμενον ἀδίκως, νὰ μὲ παραχωρήσητε τὴν πόλιν σας, ἂν θέλητε ν' ἀποφύγητε τὸν ἀφανισμὸν αὐτῆς καὶ ὅσα ἄλλοι ἀπειθεῖς καὶ σκληροτράχηλοι ἔπαθαν, κατακοπέντες ἀπὸ τὸ σπαθί μου ἢ πωληθέντες ἀπὸ τοὺς στρατιώτας μου αἰχμάλωτοι εἰς ἀνατολὴν καὶ δύσιν. σᾶς ὑπόσχομαι, ἂν μὲ προσκυνήσητε, πίστεις ἐνόρκους, ἐγὼ μὲν νὰ μὴ σᾶς ἐγβάλω ποτὲ ἀπὸ τὸ κάστρον σας, ἐσεῖς δὲ νὰ μὴ φανῆτε ἐπίβουλοι καὶ ἀπειθεῖς τῆς βασιλείας μου. προσέξατε, μή πως ἀποβάλλοντες τὸ ζήτημά μου δὲν ἔχητε πλέον οὐδὲ καιρὸν νὰ μετανοήσητε."

Ταῦτα τὰ γράμματα λαβόντες οἱ Ἰωαννῖται συνῆλθον εἰς συμβούλιον, καὶ στοχασθέντες πρῶτον μὲν πόσον ἡ βασιλεία τῶν Ὀθομανῶν προχωρεῖ κατὰ παραχώρησιν θεοῦ καθ' ἡμέραν εἰς αὔξησιν, καὶ πόσα κάστρα θαυμαστὰ ἀνατολῆς καὶ δύσεως ὑπετάχθησαν, καὶ πόσοι τόποι πολὺ δυνατώτεροι ἀπὸ τὸν ἐδικόν των ἐκυριεύθησαν ἀπ' αὐτούς, ἔπειτα καὶ τὴν μικρότητα καὶ ἀδυναμίαν τοῦ κάστρου των, ἐπροτίμησαν καλήτερα συμβιβασμὸν παρὰ ν' ἀφεθοῦν εἰς τὸ τοῦ πολέμου ἄδηλον, ὅστις καὶ παντελῆ ἠμποροῦσε νὰ φέρῃ εἰς αὐτοὺς

adeo totum fere Occidentem subieci, extra vestros montes omnes me regem agnoscere. vos igitur iam adhortor, priusquam exitum belli infelicem exspectetis, priusquam sanguinem multorum innocentum iniuste effusum videatis, ut urbem vestram mihi tradatis, si interitum eius vitare vultis, et omnia, quae alii inobedientes et obstinati perpessi sunt, cum acinace meo caederentur, aut a militibus meis pro captivis in Oriente et Occidente venirent. promitto vobis, si me regem agnoscatis, iureiurando, equidem me vos arce vestra non expulsurum esse; vos autem promittatis, non fore vos dolosos neque inobedientes imperio meo. cogitetis, ne reiecta admonitione mea non amplius habeatis ne occasionem quidem consilium mutandi.

Quibus acceptis literis Ioannitae ad consilium convenerunt, et cum secum reputassent, quantum regnum Othomanum progrederetur quotidie e voluntate divina, et quot castella mira Orientis et Occidentis subiecta essent, et quot loca multo firmiora suo in potestate eorum essent, deinde parvitatem et infirmitatem arcis suae, maluerunt conciliationem potius, quam ut se transmitterent incerto bello, quod iis interitum plenum excitare poterat. his declaratis elegerunt

ἀφανισμόν. ταῦτα δὲ ἀποφασίσαντες ἔκλεξαν καὶ ἔστειλαν πρὸς τὸν Μουρὰτ ἄνδρας λογίους καὶ φρονίμους, παραγγείλαντες νὰ τὸν προσφέρουν τοῦ κάστρου τὰ κλειδία, ἂν τοὺς δώσῃ μὲ χρυσόβουλλον ὅσα τὸν ζητήσωσιν. οὗτοι δὲ ἐλθόντες εἰς Θεσσαλονίκην εὗρον τὸν βασιλέα ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ὅστις Κλειδὶ τώρα λέγεται· καὶ ἐκεῖ τελειώσαντες τὰς συμφωνίας ἔδωσαν καὶ ἔλαβον ὅρκους, καὶ δεχθέντες τὸ χάτι σερίφι παρέδωσαν εἰς χεῖράς του τὰ κλειδία, καὶ βασιλέα τοῦ κάστρου αὐτὸν ἐπροσκύνησαν. καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόπος ἐκεῖνος ἀπὸ τότε ὠνομάσθη Κλειδί.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔστειλεν εὐθὺς μετὰ τῶν πρέσβεων δεκαοκτὼ Τούρκους, νὰ παραλάβουν τὸ κάστρον καὶ νὰ στήσουν διὰ παντὸς εἰς Ἰωάννινα τὴν κατοικίαν των. οὗτοι δὲ ἐμβάντες εἰς τὸ κάστρον ἐζήτησαν νὰ ῥήξουν εἰς χαρὰν κανόνια, ἔπειτα νὰ χαλάσουν τὴν κειμένην εἰς τοὺς πύργους τοῦ κάστρου ἐκκλησίαν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ· ἔπειτα ἐξελθόντες ὑπῆγαν καὶ ἔκτισαν σπήτια εἰς τὸ μέρος τῆς πόλεως τὸ ὀνομαζόμενον τώρα Τουρκοπάλουκον, ὅπου καὶ ἐκατοίκησαν κατὰ τὴν συνθήκην. ἐζήτησαν δὲ νὰ λάβουν καὶ γυναῖκας ἀπὸ τὰς θυγατέρας τῶν Χριστιανῶν· ἀλλὰ κάμμία δὲν τοὺς ἐδέχετο. οὕτω δὲ ἀποβληθέντες ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα των, ὅστις ἔστειλεν εὐθὺς ἄνθρωπον μ' ἐξουσίαν καὶ γράμμα βασιλικὸν νὰ λάβουν οἱ Τοῦρκοι εἰς γυναῖκάς των ἀπὸ τὰς θυγατέρας τῶν Χριστιανῶν, ὅποια τὸν καθένα ἀρέσῃ.

et miserunt ad Muratum viros prudentes et sapientes, eos iubentes afferre ei castelli claves, si eis aurea bulla concederet, quae ab eo peterent; qui cum Thessalonicam venissent, regem extra urbem in regione quadam repererunt, quae hodie vocatur Kleidi (clavis), ibique pactione confecta fidem dederunt et acceperunt, et accepto Chatiserifo (i. e. tabula regia) eius manibus claves tradiderunt, et regem arcis eum salutarunt, et propterea locus ille inde ab illo tempore vocatus est Kleidi (clavis).

Rex autem cum legatis duodeviginti Turcas statim misit, ut castellum reciperent, et omnino Ioanninae domicilia sua constituerent. hi autem ingressi castellum postularunt, ut ad laetitiam significandam tormenta bellica solverent, deinde ut ecclesiam summi ducis Michaelis everterent, quae inter turres castelli sita erat, deinde egressi secesserunt et domos aedificarunt in regione urbis, quae nunc nominatur Turcopalucum, ubi etiam ex pacto habitarunt. postularunt etiam, ut mulieres ex filiabus Christianorum in matrimonium ducerent, sed nulla eos accepit. sic reiecti ad regem suum scripserunt, qui ho-

μίαν λοιπὸν ἑορτὴν, ἐν ᾧ ἦτον οἱ Χριστιανοὶ συναγμένοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὰς γυναῖκας καὶ κόρας των, ἐμβάντες οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ κάστρον μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ἀνθρώπου ἦλθαν καὶ ἐστάθησαν ἔξω τῆς μητροπόλεως εἰς τὸν μέγαν Παντοκράτορα· καὶ ὅταν μετὰ τὴν τῆς λειτουργίας ἀπόλυσιν ἐξήρχετο ὁ λαός, παρατηροῦντες, καθὼς ἔβλεπαν κἀμμίαν ἀπὸ τὰς τιμίας παρθένους, ἥ τις τοὺς ἄρεσκε, ῥίπτοντες τὸ φόρεμά των τὴν ἐσκέπαζαν, καὶ λαμβάνοντές την ἀπὸ τὸ χέρι τὴν ὡδηγοῦσαν ὡς γυναῖκά των. ἦτον δὲ ἐλεεινὸν θέαμα νὰ βλέπῃ τις ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὰς τρυφερὰς ἐκείνας νέας συρομένας μὲ δάκρυα ἀπὸ βαρβαρικὰ χέρια, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς κοπτομένους καὶ κλαίοντας ἀπαρηγόρητα. μετὰ δέ τινων ἡμερῶν παρέλευσιν βλέποντες ἀνωφελῆ τὰ δάκρυα, ἔπαυσαν τὸν θρῆνον· τινὲς δὲ ἐδοκίμαζαν νὰ παρηγορήσουν ἑαυτούς, στοχαζόμενοι ὅτι τάχα καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐκεῖνοι εἶναι αὐθένται καὶ ἄρχοντες καὶ κατὰ τὴν τιμὴν οὐδόλως ἀπ' αὐτοὺς κατώτεροι. μὲ τοιαύτας δυστυχεῖς προφάσεις παρηγορούμενοι, ἢ τὴν ἀνάγκην ἀκολουθοῦντες, ἑτοίμασαν καθεὶς ὅ τι ἤθελε δώσει εἰς προῖκα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἔστειλαν συντροφευμένην μὲ μίαν δούλην καὶ μίαν βυζάστραν, προσθέσαντες καὶ ζευγαλατεῖα καὶ λιβάδια καὶ ἄλλα χαρίσματα. καὶ οὕτω κατ' ὀλίγον εἰς αὔξησιν τὸ ἀσεβέστατον τῶν Ἀγαρηνῶν γένος ἐπροχώρει.

minem auctoritate et literis regiis praeditum statim misit, ut Turcae e filiabus Christianorum in matrimonium ducerent, quae cuique placeret. festo iam die, cum Christiani in ecclesia cum uxoribus et filiabus suis una essent, Turcae cum legato regio castellum ingressi advenerunt et extra metropolim magni Pantocratoris constiterunt, et donec officio sacro absoluto populus egrederetur, exspectantes, ut aliquam e virginibus nobilibus viderunt, quae iis placeret, arreptis suis pellibus villosis eam obtegebant et manu prehensa eam abducebant ut uxorem suam. erat autem miserum spectaculum videnti, hic teneras illas puellas lacrimis obortis barbarorum manibus tractas, illic infelices parentes plangentes et flentes desperatorum instar. nonnullis diebus post cum inutiles esse lacrimas intelligerent, lamentari desierunt, nonnulli se consolari studebant, reputantes, sine dubio Turcas illos esse dominos et duces, neque de dignitate se inferiores. tali illusione infelici pacati sive potius necessitati parentes, paraverunt, quod quisque dare vellet dotem filiae suae, eamque miserunt coniunctam cum una ancilla et una nutrice, adiectis etiam iugis boum et agris et aliis donis. atque ita quidem brevi aucta est sceleratissima Agarenorum gens.

[Ἐπαράλαβαν οἱ Τοῦρκοι τὰ Ἰωάννινα, ἔτους ὑπάρχοντος 6939, *ἰνδικτιῶνος* 9, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1431, *Ὀκτωβρίου* 9. *ἄλλοι δὲ λέγουν ὅτι τὰ ἐκυρίευσαν συγχρόνως μὲ τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπὶ ἔτους* 6938, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1430.

Γράφει καὶ ὁ Μελέτιος εἰς τὸ γεωγραφικόν του βιβλίον ὅτι παρεδόθησαν τὰ Ἰωάννινα εἰς τὰ 1424 *ἀπὸ Χριστοῦ, μετὰ τὴν τῆς Θεσσαλονίκης δουλείαν.]*

[Turcae Ioanninam occuparunt, anno 6939, indictionis 9, p. Chr. n. 1431, die 9 mensis Octobris. alii autem narrant, eos hanc in potestatem suam redegisse eodem tempore cum Thessalonica, anno 6938, p. Chr. n. 1430.

Scribit etiam in geographia Meletius, traditam esse Ioanninam circa annum 1424 p. Chr. n., post Thessalonicam subiectam.]

IV.

Ἀποστασία Διονυσίου τοῦ κοινῶς λεγομένου Σκυλοσόφου, καὶ ἔξωσις τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὸ κάστρον.

Ἀλλ' ὡς νὰ μὴν ἦτον ταῦτα τὰ κακὰ ἱκανά, ὁ ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ διάβολος ἐφθόνησε, βλέπων ὅτι οἱ τῆς Ἠπείρου Χριστιανοὶ οὔτε ἀπὸ Τουρκικὴν μάχαιραν κατεκόπησαν οὔτε τὴν πολιτικήν των δύναμιν ἔχασαν, ὅτι ὅλη ἡ ἐξουσία ἦτον αὐτῶν. αὐτοὶ εἶχον τὰ σπαϊλήκια καὶ τιμάρια, αὐτοὶ καὶ διέτασσαν καὶ ἐσύναξαν τοὺς φόρους· καὶ αὐτὴ ἡ πολεμικὴ δύναμις ἦτον ὅλη εἰς χεῖράς των. οἱ δὲ Τοῦρκοι ὄχι μόνον κανόνι τοῦ κάστρου νὰ ῥήξουν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ κατοικήσουν εἰς αὐτὸ εἶχαν τὴν ἄδειαν.

Κατὰ τὸ 1611 ἔτος ἐφάνη ὁ Τρίκκης Διονύσιος, ἄνθρωπος ἀστρολόγος καὶ λεκανομάντης, ὅστις διὰ τοιαῦτα ἄσεμνα καὶ ἄτοπα ἔργα καὶ ἀπὸ τὸν θρόνον του ἐξώσθη, καὶ ἔμεινεν ἡ Τρίκκη ὑπὸ τὴν τοῦ Λαρίσσης ἐπι-

IV.

Seditio Dionysii, qui vulgo nominabatur Skylosophus, et Christiani castro expulsi.

Sed quasi haec mala non sufficerent, inimicus pulchro diabolus invidia captus est, cum videret, Christianos Epiri neque Turcarum gladiis trucidari, neque potestatem publicam amisisse, auctoritatem eorum esse integram, nam habebant Späilikos et Timaros, vectigalia et imperabant et exigebant, et ipse exercitus totus in eorum erat manibus, Turcas autem non modo non solvendi tormenta bellica castelli, sed ne habitandi quidem in eo libertatem habere.

Anno 1611 episcopus Triccalae Dionysius advenit, astrologus et vaticinationi ex aquae inspectione comparatae deditus, qui propter tales res indignas et ineptas solio suo expulsus erat, quo facto Triccala erat subiecta episcopo Larissae propter terrorem, quem Turcae

σκεψιν διὰ φόβον τῶν Τούρκων ἕως τὸ 1709 ἔτος, ὅτε ἦλθεν ἀρχιερεὺς εἰς αὐτὴν ὁ Κωνστάντιος, ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ σοφός. ὁ δὲ κακοδιονύσιος, ὁ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ἀνάξιος, φυγὼν μετ' αἰσχύνης πολλῆς καὶ φόβου ἐκεῖθεν πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἰταλίας κατέφυγεν. ὀλίγον δὲ καιρὸν διατρίψας εἰς τὰς ἐκεῖ πόλεις, ἦλθε κακῇ τύχῃ ἡμῶν εἰς τούτους τοὺς τόπους, καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Δημητρίου μοναστήριον τὸ μεταξὺ τῶν χωρίων Κερασόβου καὶ Ῥαντοβιήτη κείμενον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον πρότερον. διατρίψας δὲ ἐκεῖ ἀρκετὸν καιρὸν κατέβη ἔπειτα εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου εἶχε τινὰς φίλους, καὶ ἰδὼν τοὺς Τούρκους ὀλίγους καὶ κατοικοῦντας ἔξω τοῦ κάστρου ἐμελέτησε βουλὴν δυστυχεστάτην εἰς τὴν πόλιν ταύτην· καὶ εἰσελθὼν εἴς τινα φίλον του, Ταγᾶν τὸ ὄνομα, καὶ ἄλλους γνωρίμους, κοινολογεῖται πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἔκαμε τὸ θεμάτιον, καὶ διὰ τῆς ἀστρολογίας ἐγνώρισεν ὅτι μέλλει νὰ γένῃ ἐλευθερωτὴς ὄχι μόνον τῶν Ἰωαννίνων ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν πόλεων, μάλιστα καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ εἰσέλθῃ, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς νὰ τὸν σηκωθῇ. ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθὼν τὰ τῶν Ἰωαννίνων περίχωρα καὶ τὰ τοῦ ἀνωτέρου μοναστηρίου καὶ ἄλλας χώρας περιήρχετο, φέρων πλόσκαν ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ κιρνῶν τοὺς γεωργοὺς ποιμένας βουκόλους καὶ ἄλλους χωρικούς, προσοικειοῦτο τοιούτους ἀπαιδεύτους καὶ ἀπολέμους στρατιώτας.

iniiciebant, usque ad annum 1709, cum illuc adveniret Constantius archiepiscopus, homo virtute et sapientia praeditus. improbus autem Dionysius, honore suo indignus, cum multo dedecore et terrore inde in regionem Italiae confugit. breve autem tempus in illius urbibus moratus, ad nostram calamitatem in has terras venit, et in sancti Demetrii monasterio habitavit, quod inter Kerasobum et Rantobietum situm est, in quo quidem iam antea fuerat. moratus autem ibi diutius, Ioanninam rediit, ubi amicos quosdam habebat, et cum Turcas esse paucos et extra castellum habitare vidisset, consilium huic urbi infelicissimum excogitavit, et ad amicum quendam veniens, cui nomen erat Tagae, et ad alios, quos norat, cum iis communicat, sibi esse persuasum, et astrologia se cognovisse, fore, ut liberator fieret non modo Ioanninae, sed etiam urbium ceterarum, atque adeo Constantinopolim ingrederetur, et rex ipse eum modo digno acciperet. tum exiit et regiones Ioanninae et altioris monasterii et alias terras peragravit, gestans vas ligneum in humeris et alliciens agricolas, pastores, bubulcos aliosque ruris colonos, tales rudes et belli ignaros sibi conciliavit milites.

Μετὰ δὲ πολλὰς ἀταξίας, τὰς ὁποίας μεθύοντες καὶ ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην χώραν διαβαίνοντες ἔκαμαν, μίαν ἡμέραν συναθροισθέντες ὅλοι ἐπέπεσαν ἔξαφνα κατὰ τῆς Τουρκογρανίζης καὶ Ζαραβούσης, χωρίων ὡς δύο ὥρας μακρὰν τοῦ προρρηθέντος μοναστηρίου κειμένων, καὶ εὑρόντες τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας Τούρκους ἀμερίμνους τοὺς κατέσφαξαν ὅλους καὶ τὰ χωρία ἐρήμωσαν.

Ἔπειτα, τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὴν δεκάτην Σεπτεμβρίου, ἐκστράτευσαν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των καλογήρου τὴν νύκτα κατὰ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἔβαλαν εὐθὺς φωτίαν εἰς τὴν τοῦ τότε πασᾶ Ἀσουμὰν κατοικίαν, καὶ ἔκαυσαν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν βασιλικὸν θησαυρόν· ὁ δὲ πασᾶς μὲ τὴν γυναῖκά του πηδήσαντες ἀπὸ τὸ παράθυρον ἔφυγον γυμνοὶ τὴν νύκτα, καὶ ἐσώθησαν. τὸ δὲ ἄθλιον ἐκεῖνο τῶν γεωργῶν καὶ βοσκῶν στράτευμα μὲ τὸν ψευδαστρολόγον στρατηγόν του ἐφώναζαν τὸ κύριε ἐλέησον, καὶ χαράτζι χαρατζόπουλον, καὶ ἀναζοῦλι ἀναζουλόπουλον, αἰνιττόμενοι τὸν νέον φόρον, τὸν ὁποῖον ὄχι πρὸ πολλῶν ἡμερῶν οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἐπιβάλει. οὗτοι δὲ ἀκούσαντες τὸ κύριε ἐλέησον, ἐγνώρισαν ὅτι ἦλθον κατ' αὐτῶν οἱ Χριστιανοί, καὶ παρευθὺς ἔδραμον ὅλοι ἔφιπποι καὶ δυνατὰ ἁρματωμένοι, καὶ τρέψαντες αὐτοὺς εἰς φυγὴν εὐκόλως ὡς πεζοὺς καὶ μὴ ἔχοντας

Post multas turbas, quas ebrii et ex alia in aliam transgressi urbem excitaverunt, aliquo die omnes congregati, subito agressi sunt Turcogranizam et Zarabusam, quae horarum spatio duarum a supra commemorato monasterio aberant, et nacti Turcas, qui ibi habitabant, insperantes, omnes necaruut, et loca devastaverunt.

Deinde, eodem anno mensis Septembris die decimo, cum duce suo monacho nocte contra Ioanninam profecti sunt, et urbem ingressi statim coniecerunt ignem in domum Asumanis, qui tum erat dominus (pascha), et homines multos et thesaurum regium combusserunt; pascha autem et uxor eius e postico sese proripuerunt, et nudi nocte aufugerunt, et servati sunt. miser autem ille agricolarum et pastorum exercitus cum duce astrologo exclamarunt, kyrie eleeson (domine miserare nos) et breve Charatzi et Anazuli, significantes vectigal novum, quod non multis diebus ante Turcae imperaverant. hi autem cum audirent illud kyrie eleeson, intellexerunt, Christianos se aggredi, statimque omnes adcurrerunt equis sublati et quam maxime armati, et postquam eos in fugam facile verterunt, pedites neque bellicis armis indutos, multos interfecerunt non solum hostes, sed etiam innocentes, quia, cum dominica subsequeretur, in via eos exceperunt,

ἅρματα πολέμου, κατέκοψαν πολλοὺς ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς πολεμίους ἀλλὰ καὶ ἀναιτίους, διότι, ἐπειδὴ ἐξημέρονε κυριακή, ἐδέχοντο εἰς τοὺς δρόμους τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ τοὺς ἔκοπταν. μάλιστα ἤθελαν νὰ κάμουν κοινὴν σφαγὴν ὅλων τῶν κατοικούντων τὸ κάστρον Χριστιανῶν· ὅμως τινὲς φρόνιμοι καὶ ἀπὸ τοὺς προεστοτέρους αὐτῶν τοὺς ἐμπόδισαν. οἱ δὲ Ἰωαννῖται δὲν ἐφείσθησαν τὴν κατάστασίν των παντάπασιν εἰς ἀποφυγὴν ταύτης τῆς βαρβάρου σφαγῆς.

Ὁ δὲ τῆς ἀποστασίας ἀρχηγὸς Διονύσιος, ὡς ἤκουσε τοὺς ἀλαλαγμοὺς τῶν Τούρκων καὶ εἶδε τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ σκορπισθέντας, ἔφυγε, καὶ ἐλθὼν ἐκρύφθη εἰς τὸ σπήλαιον τῆς ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ προδρόμου, ὅπου τώρα κεῖται τὸ τζαμὶ τοῦ Ἀσλὰν πασᾶ. ἔγινε δὲ μεγάλη περὶ αὐτοῦ ζήτησις, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐδυνήθη νὰ τὸν εὕρῃ παρὰ τὸ μισόχριστον τῶν Ἰουδαίων γένος, οἱ ὁποῖοι φέροντές τον δέσμιον τὸν παρέδωσαν εἰς τοὺς κριτάς, καὶ διὰ προσταγῆς τῶν ἀρχόντων Τούρκων, χωρίς τινος ἐξετάσεως, τὸν ἔγδαραν ζωντανόν, καὶ γεμίσαντες τὸ δέρμα του ἄχυρον τὸ περιέφεραν ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, καὶ τέλος καὶ εἰς αὐτὴν τὴς Κωνσταντινούπολιν. λέγεται δὲ ὅτι ἐκεῖ ἐσηκώθη καὶ ὁ βασιλεὺς νὰ τὸ ἰδῇ, καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ τῆς προφητείας του λόξόν, ὅτι ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς νὰ τὸν σηκωθῇ.

qui ad forum ibant, et interfecerunt. libenter voluerunt generalem omnium, qui in Castello Christianorum habitabant, caedem instituere, sed nonnulli prudentes duces eorum eos ab hac re prohibuerunt. Ioannitae autem pecuniae omnino non pepercerunt, ut barbaram hanc caedem vitarent.

Seditionis autem dux Dionysius ut audivit clamores Turcarum, et suos dissipatos vidit, aufugit, et in antrum ecclesiae Ioannis prodromi se abdidit, ubi nunc sita est ecclesia Aslanis paschae. est autem propter eum magna instituta investigatio, neque alius eum reperire potuit praeter inimicam Christi Iudaeorum gentem, qui eum cum vinctum adduxissent, iudicibus tradiderunt, atque hi quidem iussu principum Turcarum sine ullo iudicio corio exuerunt vivum, et cutem eius cum stramine implevissent, ab urbe ad urbem circumferebant, postremum etiam Constantinopolim. dicitur autem etiam rex ibi surrexisse, ut eam videret, atque sic peractum est, quod ambigue praedixerat, se etiam Constantinopolim profecturum, regemque ipsum sibi advenienti surrecturum esse.

Ὅσοι δὲ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ ἐσυλλήφθησαν, τούτους ἐπαρακίνησαν οἱ Ἑβραῖοι τοὺς Τούρκους νὰ μὴ τοὺς θανατώσουν, ἀλλὰ νὰ τοὺς δώσουν διαφόρους κολάσεις καὶ βασάνους, ἕως οὗ εἰς αὐτὰς ἀποθάνωσι. καὶ οὕτως ἐπειδὴ οἱ βάρβαροι τοὺς παρέδωσαν πρὸς τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους, τὸ πονηρὸν γένος ἄλλους μὲν ἐσούβλισε καὶ ζωντανοὺς ἔψησεν, ἄλλους δὲ εἰς πυρκαϊὰν κατέκαυσεν, ἄλλους ἀπὸ κρεάγρας ἐκρέμασε, καὶ πρὸς ἄλλους ἄλλα σκληρότατα μετεχειρίσθη μαρτύρια, τὰ ὁποῖα νὰ διηγηθῶ κατὰ μέρος ἀποφεύγω διὰ τὴν βαρβαρότητα αὐτῶν, ἕκαστος δὲ ἠμπορεῖ νὰ κρίνῃ, μανθάνων μόνον ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν εἰς τοῦτο πᾶσαν ἐξουσίαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ ἐνθυμούμενος εἰς πόσην ἦτον ἱκανοὶ νὰ φθάσουν ὠμότητα καὶ διὰ χάριν πρὸς τοὺς κρατοῦντας καὶ διὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἄσπονδον μῖσός των.

Κατηδάφισαν δὲ οἱ Τοῦρκοι καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Δημητρίου μοναστήριον ἀπὸ τὰ θεμέλια, ἀφήσαντες μόνον τὸν ἱερὸν ναὸν ἀβλαβῆ· καὶ τοὺς ἐκεῖ πατέρας διασκορπίσαντες διήρπασαν τὰ πλούσια κτήματα καὶ ὑπάρχοντά του, τῶν ὁποίων παρατρέχων τἆλλα, ἀναφέρω μόνον ὅτι εἶχεν εἰς διάφορα χωρία δεκαοκτὼ μετόχια, ἕκαστον μὲ τὴν ἰδίαν του ἐκκλησίαν.

Τέλος, ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ἔγραψαν ἀναφορὰν πρὸς τὸν βασιλέα των, κηρύττοντες τοὺς Χριστιανοὺς ἀπειθεῖς τῆς βα-

Milites autem eius, quotquot capti sunt, ne interficerent, Iudaei Turcas admonuerunt, sed ut eos variis castigationibus et tormentis afficerent, donec his morti occumberent. atque sic quidem postquam barbari illis hanc ad rem homines tradiderunt, gens prava alios assavit et vivos coxit, alios rogo combussit, alios uncis affixit, ad alios alia crudelissima adhibuit tormenta, quae narrare singula mitto propter crudelitatem eorum, unusquisque autem hoc diiudicare potest, si hoc unum audiat, Iudaeos hanc ad rem a Turcis potestatem omnem accepisse, et cogitet, ad quantam accedere potuerint crudelitatem et propter voluntatem gratum faciendi victoribus et propter implacabile contra nos odium.

Everterunt autem Turcae etiam sancti Demetrii monasterium funditus, relicto tantum templo sancto, atque cum habitantes ibi monachos dissipassent, possessiones pretiosas diripuerunt et bona eius, de quibus ut alia omittam id tantum commemoro, monasterium habuisse diversis terris duodeviginti villas, quarum unaquaeque ecclesiam habebat propriam.

Postremo, cum Turcae ad regem suum retulissent, Christianos

σιλείας καὶ ἀποστάτας ἦλθεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν χάτι σερίφι νὰ τοὺς ἐξώσουν ἀπὸ τὸ κάστρον, ἀφαιροῦντές τους ὅλην ὅσην εἶχαν τιμὴν καὶ δύναμιν κατὰ τὰς συνθήκας. οὕτως ἀπωσθέντες ἔκτισαν ἔξω οἰκίας μικρὰς καὶ ἔζων ταπεινοὶ καὶ καταφρονημένοι.

inobedientes regno esse et rebelles, missum est e Constantinopoli Chatiseriph ut castello eos expellerent, erepta tota, quam ex pacto habuissent, auctoritate et potestate. hoc modo expulsi, extra urbem domos parvas et viles aedificarunt, et vivebant humiles et contemti.

V.

Χρονικόν.

Παρέλαβον οἱ Τοῦρκοι τὰ Ἰωάννινα ἐπὶ ἔτους 6939, *ἰνδικτιῶνος* 9, *Ὀκτωβρίου* 9, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1431.

Ἐκυριεύθησαν τὰ Ἰωάννινα σὺν τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ ἔτους 6938, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1430.

Ἡ δὲ Ἀκαρνανία ἤγουν ἡ Ἄρτα ἐπὶ ἔτους 6957, *Μαρτίου* 24, *ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1449.

Ἡ δὲ Ναύπακτος ἐπὶ ἔτους 7007, *ἀπὸ δὲ Χριστοῦ* 1599·

Εἰς τὰ 1683, *ἐκστράτευσαν οἱ Τοῦρκοι κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ πολεμήσαντες ἐνικήθησαν κατὰ κράτος, καὶ ἔχασαν τριακοσίας χιλιάδας ἀνθρώπων.*

Ἐπῆραν οἱ Βενετοὶ τὴν ἁγίαν Μαύραν καὶ Πρέβεζαν ἐπὶ ἔτους 1684.

Ἐπῆραν τὴν Κορώνην Καλαμάταν Ζαρνακὰ καὶ Ἀβαρίκον ἐπὶ ἔτους 1685.

V.

Chronicum.

Occupant Turcae Ioanninam anno 6939, indictionis 9, mensis Octobris die 9, p. Chr. n. 1431.

Capta est Ioannina cum Thessalonica, anno 6938, p. Chr. n. 1430.

Acarnania autem, sive Arta anno 6957, mensis Martii die 24, altero (hebdomadis) die, p. Chr. n. anno 1449.

Naupactus anno 7007, p. Chr. n. 1599.

Circa annum 1683 profecti sunt Turcae contra Germanos et bello devicti sunt, amissis trecentis milibus hominum.

Ceperunt Veneti sanctam Mauram et Prebezam, anno 1684.

Ceperunt Coronam, Calamatam, Zarnacam, Abaricum, anno 1685.

Ἐπῆραν ἔτι τὴν Μεθώνην καὶ τὸ Ἀνάπλι ἐπὶ ἔτους 1686.

Ἐπῆραν ὁμοίως τὴν Ναύπακτον καὶ ὅλον τὸν Μωρέαν ἐπὶ ἔτους 1687.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπῆραν οἱ Γερμανοὶ τὸ Βελλεγράδι.

Εἰς τὰ 1690 *ἐκστρατεύσας ὁ βεζίρης Κιοπριλῆς ὑπέταξε τὸ Νύσι καὶ Βελλεγράδι, κατασφάξας πολλοὺς τῶν Γερμανῶν.*

Εἰς τὰ 1691 *ὑπέταξαν οἱ Γερμανοὶ τὸ Νύσι καὶ τὰς Σκοπίας ἕως τὸ Κιοπριλί.*

Εἰς τὰ 1691 *κατέβη ὁ Χαλὶλ πασᾶς, καὶ ἐπῆρε τὴν Αὐλῶνα ἀπὸ τοὺς Βενετούς.*

Εἰς τὰ 1700 *ἔκλεισεν ὁ Τοῦρκος εἰρήνην μὲ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας καὶ τοὺς Βενετούς, βασιλεύοντος τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ τοῦ β'.*

Εἰς τὰ 1710, *Σεπτεμβρίου* 7 *καὶ* 8, *ἐφάνη μέγα πλῆθος ἀκρίδων, κατερχομένων ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος καὶ διαβαινουσῶν πρὸς τὴν Ἄρταν. ἡ διάβασίς των ἄρχισεν ἀπὸ τὸ ἑσπέρας τῆς* 7 *τοῦ μηνός, καὶ διήρκεσεν ὅλην τὴν* 8. *ἦτον δὲ τόσον πυκναὶ ὥστε ἐσκίαζον τὸν τόπον ὅθεν διήρχοντο, κρύπτουσαι τὸν ἥλιον.*

Εἰς τὰ 1714, *Ἰουλίου* 27, *ἡμέρᾳ κυριακῇ, ὥρᾳ* 6 *τῆς ἡμέρας, ἔγινεν εἰς τὰς παλαιὰς Πάτρας σεισμός, ὅς τις ἐκρήμνισε τὰ καμπαναρεῖα τῶν ἐκκλησιῶν, τοὺς νάρθηκας τι-*

Porro ceperunt Methonen et Anapli, anno 1686.

Ceperunt item Naupactum et totam Moream, anno 1687.

Eodem anno ceperunt Germani Belgradum.

Anno 1690 contra eos profectus imperator (vesirus) Kiopriles subiecit Nysi et Belgradum, interfectis multis Germanis.

Anno 1691 Germani subiecerunt Nysi et Scopias usque ad Kioprili.

Anno 1691 impetu facto Chalilus pascha Venetis Aulonem eripuit.

Anno 1700 pacem inierunt Turcae cum imperatore Germaniae cumque Venetis, regnante Sultano Mustapha II.

Anno 1710, die 7 et 8 mensis Septembris, magna multitudo locustarum apparuit, quae a Septemtrionibus venerunt et Artam advolarunt. Transitus earum incepit vespero septimi diei mensis, et duravit per totum diem 8. erant autem tam multae, ut locum obscurarent, unde venerunt, solem obtegentes.

Anno 1714, die 27 mensis Iulii, dominica, hora 6 diei, Patris veteribus factus est terrae motus, qui turres campanarias ecclesiarum

νῶν ἀπ' αὐτάς, καὶ μερικὰ παλάτια· ἐσχίσθησαν δὲ καὶ οἱ τοῦ κάστρου πύργοι ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἔπεσάν τινες ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις του.

Εἰς δὲ τὰς 28 *Αὐγούστου ἔγινεν ἄλλος σεισμὸς μεγαλήτερος τοῦ πρώτου εἰς τὴν Κεφαληνίαν, ὅτε παρευρίσκετο ἐκεῖ καὶ ὁ ἀρχιναύαρχος μὲ ὅλον τὸν στόλον. ἐκρήμνισε δὲ οὗτος* 280 *σπήτια, καὶ ἄνοιξεν ἡ γῆ ἀναβράζουσα νερόν· οἱ δὲ ἄνθρωποι διέτριψαν δύο μῆνας ἔξω εἰς τὰ περιβόλια, ἕως οὗ ἔπαυσεν.*

Εἰς τὰ 1715 *ἐπῆραν οἱ Τοῦρκοι τὸν Μωρέαν καὶ τὴν ἁγίαν Μαῦραν, καὶ ἐπληρώθη τὸ ἄνωθεν σημεῖον.*

Εἰς τὰ 1715 *κατέβη ὁ βεζίρης εἰς τὴν Κόρινθον μὲ ἑξῆντα χιλιάδας στρατεύματος, καὶ ὑπέταξεν εἰς ἕνα μῆνα καὶ αὐτὴν καὶ ὅλον τὸν Μωρέαν, ὅπου ἐμεταχειρίσθη μεγίστην ὠμότητα, κατασφάξας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπὲρ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνθρώπων.*

Εἰς τὰ 1716 *ἐκστράτευσεν ὁ βεζίρης κατὰ τῶν Γερμανῶν μὲ τετρακοσίας χιλιάδας στρατεύματος. ἀλλὰ θεοῦ θέλοντος ἔπεσαν αἰχμάλωτοι μὲ αὐτὸν τὸν βεζίρην εἰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν.*

Τὸ αὐτὸ ἔτος, Μαρτίου 1, *κατέβη βασιλικὸς ἄνθρωπος μὲ ἐξουσίαν μεγάλην νὰ ἐβγάλῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν*

evertit, ferulas ab iis decerpens, et partes palatii; ruptae sunt etiam castelli turres inde a suprema parte usque ad imam, et nonnullae ex pinnis eius deciderunt.

Die autem 28 mensis Augusti alius terrae motus factus est, primo maior, in insula Cephalonia, cum etiam summus navium dux cum tota classe ibi adesset, evertit autem domos 280, et rupta est terra, fontes calidos emittens, homines autem per duos menses extra urbem in hortis commorati sunt, donec motus terrae finitus est.

Anno 1715 Turcae Moream et sanctam Mauram ceperunt et absolutum est signum supra commemoratum.

Anno 1715 imperator (vesirus) cum sexaginta milibus militum contra Corinthum est profectus, et uno mense subiecit et hanc et totam Moream, ubi maximam exercuit crudelitatem, cum quadraginta milia hominum et plures interficeret et captivos redderet.

Anno 1716 vesirus contra Germanos cum quadringentis milibus militum profectus est, sed dei voluntate cum ipso vesiro a Christianis capti sunt.

Eodem anno, die primo mensis Martii, legatus regius advenit potestate magna praeditus, ut homines inde a Larissa usque ad Sala-

Λάρισσαν ἕως τὴν Σαϊάδα, διὰ ν' ἀνοίξουν καὶ νὰ στρώσουν τοὺς δρόμους ἑξῆντα πόδας τὸ πλάτος, καὶ νὰ ἑτοιμάσουν ζωοτροφίας, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ διαβῇ ἐκεῖθεν κατὰ τῶν Κορυφῶν. ἀλλ' ἑτοιμαζομένων τούτων ἐμποδίσθη ὁ βεζίρης, καὶ ἦλθεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ Καραμουσταφᾶ πασᾶς μὲ ἑξῆντα πέντε χιλιάδας στρατιωτῶν. ὅτε δὲ ἦλθεν οὗτος εἰς τὸν Βουθρωτόν, ἔφθασε καὶ ὁ καπετὰν πασᾶς Τζανοὺμ Χότζας διὰ θαλάσσης, ἔχων σουλτάνας ἑξῆντα, γαλόνια σαράντα, γαλιότας καὶ ἄλλα πλοῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἐξαίφνης ἐλθόντες κατέλαβον τὸ ἐν Κασσώπῃ στενὸν εἰς τὴν Παναγίαν. οἱ δὲ Βενετοὶ ἐρχόμενοι ἔξωθεν μὲ 28 καράβια ἐπέπεσαν βιαίως κατ' αὐτῶν, καὶ συντρίψαντες μερικὰ ἀπὸ τὰ καράβιά των ἔσχισαν τὸν στόλον, καὶ ἐπέρασαν εἰς τοὺς Κορυφούς. ὁ δὲ Σερασκέρης διαβὰς μὲ τὸ στράτευμά του πέραν ἐπὶ τῆς νήσου, ἐσκήνωσε παρὰ τὸν Ποταμὸν ὡς δέκα μίλια μακρὰν τοῦ κάστρου. διήρκεσε δὲ ὁ πόλεμος εἴκοσιν ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἠφανίσθη πολὺ τοῦ Τουρκικοῦ στρατεύματος. τέλος ἔπεσε τὴν νύκτα βροχὴ τόσον ῥαγδαία ὥστε ἔσυρε τὰ πράγματά των εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ βάρβαροι ἐξυπνήσαντες εἶδον, λέγουν, πλῆθος νέων φερόντων εἰς χεῖρας λαμπάδας ἀναμμένας, καὶ ἕνα γηραλέον ἐπίσκοπον βαστάζοντα ῥάβδον καὶ διώκοντα αὐτούς. τούτων δὲ

dem postularet, ad aperiendam et aequandam viam pedes sexaginta latam, et ad parandum victum, et quae praeterea necessaria essent exercitui, qui inde contra Corcyram transgressurus erat. sed cum haec essent parata, vesirus est impeditus, et pro eo Caramustapha pascha venit cum sexaginta quinque milibus militum. qui cum venisset Buthrotum, etiam Capetan pascha (navium dux summus) Tzanum Chotzas per mare advenit, cum sultanis sexaginta, quadraginta gaulis amplioribus et minoribus et aliis navibus, quibus subito aggressi occuparunt Cassopeas angustias usque ad Panagiam (locum Virginis sanctae). Veneti autem, ex alto cum 28 navigiis advenientes, eos fortiter aggressi sunt, et abscissis partibus navigiorum eorum classem dissiparunt, et intrarunt Corcyram. dux autem Turcarum (Seraskerus), qui exercitum suum in insulam traiecerat, apud Potamum castra posuit, decem miliaria a castello. bellum autem viginti septem dies duravit, et magna pars exercitus Turcarum est interfecta. postremo imber nocte exortus est tam rapidus, ut res illorum in mare effunderet, et barbari expergefacti multitudinem iuvenum viderunt, qui manibus faces incensas gestabant, et episcopum grandaevum, qui baculum gestabat eosque persequebatur. cum haec et alia signa multa et mirabilia apparerent,

καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ παραδόξων σημείων φανέντων ἔπεσεν ἐπ᾿ αὐτοὺς φόβος καὶ τρόμος, καὶ ἀφήσαντες τὰς σκηνάς, τὰ ἅρματα, τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα, ἔτρεχαν, καὶ ἄλλοι μὲν ἔμβαιναν εἰς τὰ πλοῖα, ἄλλοι δὲ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ὑπ᾿ ἀλλήλων ὡς ὑπὸ ἐναντίων κατεσφάγησαν. οἱ δὲ σωθέντες ἦλθον εἰς τὰ Ἰωάννινα, φέροντες ὑπὲρ δύο χιλιάδας πληγωμένους, οἵ τινες ὅλοι σχεδὸν ἀπέθαναν.

Καὶ ταῦτα μὲν τότε· εἰς δὲ τὰ 1731, Ἰουλίου 25, ἡμέρᾳ σαββάτῳ πρὸς τὸ ἑσπέρας, ἦλθεν εἰς τὰ Ἰωάννινα λεγόμενός τις υἱὸς τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη καὶ ἐξάδελφος τοῦ σουλτὰν Μουράτη, ὅς τις διέτριβε περί που εἰκοσιπέντε χρόνους εἰς τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. αὕτη, ὡς λέγεται, ἦτον Γενοβαία, ὡραία εἰς ὑπερβολὴν καὶ χαρίτων πλήρης. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ σουλτάνος εἰς ἔρωτα ἦλθε, καὶ ἐγέννησεν ἀπ᾿ αὐτὴν υἱόν, τὸν ὁποῖον Σελὶμ ὠνόμασε, κρυφίως. καὶ ἡ μὲν γυνὴ ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ βασίλεια, καὶ εἰς τοῦτο πολλάκις τὸν βασιλέα ἐβίαζεν· ἐκεῖνος ὅμως στέλλων πρὸς αὐτὴν δῶρα πλούσια, τὴν παρήγγελλε πάντοτε νὰ φυλάττῃ τὸ γενόμενον μυστικόν· καὶ ὅταν τὸ παιδίον ἔφθασεν εἰς τὸν δωδέκατον τῆς ἡλικίας χρόνον, τὴν ἔδωσεν ἕνα μιλιόνιον φλωρία, καὶ εἰς τὴν πατρίδα της νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ

terror et trepidatio eos invasit, et relictis tentoriis et carris et thesauris regiis et animalibus ipsis aufugerunt, et alii navigia intrarunt, alii in mare se proripuerunt, et demersi sunt, multi etiam invicem ut ab hostibus interfecti sunt. qui autem sunt servati, Ioanninam venerunt et adduxerunt plures quam duo milia vulneratorum, qui omnes fere mortui sunt.

Atque haec quidem tum facta sunt. anno autem 1731, mensis Iulii die 25, vespertina hora diei sabbati, Ioanninam quidam venit, qui filius esse Sultani Achmetis dicebatur et patruelis Sultani Murati, qui quidem circa 25 annos in Italia cum matre sua moratus erat. haec dicitur fuisse Genuensis, pulchra eximie et gratiarum plena, quam quidem cum vidisset sultanus, amore captus est, et ex ea filium furtim generavit, quem Selimum vocavit. mulier igitur in regiam domum venire voluit, et hanc ob rem regem saepe urgebat, ille tamen missis donis pretiosis eam omnino iussit servare mysterium, cumque puer duodecimum esset aetatis annum ingressus, mulieri dedit aureorum decies centena milia eamq; iussit cum filio in patriam reverti. iuvenis autem, cum esset sagacitate et ingenio praeditus, omnem educationem liberalem recepit, et ab iis, qui ibi erant in potestate summa, dux trecentorum militum creatus est. sed tempore

υἱοῦ των τὴν ἐπρόσταξε. ὁ δὲ παῖς ἀγχίνους ὢν καὶ εὐφυὴς πᾶσαν ἐδιδάχθη παιδείαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ κυβερνώντων ἄρχων τριακοσίων στρατιωτῶν ὠνομάσθη. ἀλλ' ἀτακτήσας μετὰ χρόνου ἱκανοῦ παρέλευσιν ἐφυλακώθη, καὶ μετὰ καιρὸν ἐδιώχθη ἀπὸ τὴν πόλιν. τότε καταφυγὼν ἐτρέφετο εἰς ἕνα μοναστήριον, ὅπου γνωρίσας τινὰς ἐμπόρους Ἰωαννίτας διαβαίνοντας ἐκεῖθεν ἦλθε μὲ αὐτοὺς εἰς τοὺς Κορυφούς. ἐκεῖ δὲ ἐλθὼν εἰς τοῦ στρατηγοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν ἐκάθησεν ἀνωτέρω ἀπ' αὐτόν, καὶ ἐρωτηθεὶς ποῖος εἶναι, ὡμολόγησε πρῶτον ὅτι εἶναι υἱὸς σουλτάνου. τοῦτο ἀκούσας ὁ στρατηγὸς ἐσηκώθη καὶ τὸν ἐπροσκύνησε, καὶ τὸν ἐπαρακίνησε νὰ ὑπάγουν ὁμοῦ εἰς τὴν Βενετίαν, ὅθεν νὰ τὸν στείλῃ αὐτὸς μὲ ἔξοδά του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ νέος συγκατένευσε προθύμως.

Οἱ δὲ Ἰωαννῖται μαθόντες ταύτην τὴν ὁμολογίαν του, τὸν ἐμπόδισαν, καὶ τὸν ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν Σαϊάδα, ἐξοδεύοντες αὐτοί, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον παντάπασιν ἀχρήματος, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς τὴν Ζέλοβαν, ὅθεν ἔγραψαν πρὸς τὸν κατὴν καὶ τὸν βέην, φανερόνοντές τους τὸ πρᾶγμα, καὶ ζητοῦντες τἀναγκαῖα φορέματα, ὅτι ὁ νέος ἦτον ἐνδυμένος στενά. ἀλλ' οὗτοι μὴ προσέξαντες παντελῶς οὐδ' ἀπεκρίθησαν· μόνον ὁ ἐπιστάτης τοῦ βέη ὑπῆγε, καὶ προσκυνήσας ἑπτάκις ἕως τὴν γῆν τοῦ ἐφίλησε τὰ ποδάρια. καὶ τὸ δειλινὸν ἀνέβη

aliquo post propter peccatum in carcerem coniectus est, et postea urbe expulsus. tum confugit et exceptus est in monasterio, ubi cum mercatores nonnullos Ioannitas cognovisset, qui per illum locum profecti sunt, cum iis in Corcyram venit, ibique cum ad ducem visendi causa venisset, ab initio consedit eo altius, et interrogatus quis esset, contendit se esse filium Sultani, quod cum audivisset dux, surrexit eumque salutavit, eique persuasit, ut secum simul Venetiam proficisceretur, unde eum suis sumtibus Constantinopolim esset traiecturus, quod libenter accepit iuvenis.

Ioannitae autem, cum cognovissent eius affirmationem, eum impediverunt et secum Säiadam duxerunt, suis sumtibus, quia ille omnino erat egenus, et inde Zelobam venerunt, unde ad magistratus, qui vocantur kadi et bey, literas miserunt, et rem iis aperientes vestes necessarias petiverunt, quia iuvenis vestibus brevioribus erat indutus. sed illi omnino hoc non curantes ne responderunt quidem, solus administrator ei magistratui, qui bey vocatur, adiunctus, ad eum venit et septies usque ad terram conversus eius pedes osculatus est, et vespertina hora equum ille ascendit, quem administrator Saiadae ei dederat, et ille advenit ut Francogallus, eumque in domum Spa-

εἰς τὸ ἄλογον, τὸ ὁποῖον ὁ ἰμίνης τῆς Σαΐάδος τὸν ἔδωσε, καὶ ἦλθεν ὡς Φράγκος, καὶ τὸν ἐδέχθησαν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σπαράγκη πλησίον τῆς βρύσεως εἰς τὰ μνήματα. ὅταν δὲ ἦλθαν ὁ κατῆς καὶ ὁ βέης εἰς προσκύνησίν του, οὗτος ἐξαπλωμένος δὲν ἐκινήθη παντάπασιν, ἀλλὰ τοὺς ἐφοβέρισε σφοδρῶς. οὗτοι δὲ ἔγραψαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀναφορὰν πρὸς τὸν βασιλεύοντα τότε σουλτὰν Μαχμούτην. γνωρίσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα τὸν ἔγραφον, ἔστειλε καὶ ἐφόνευσαν τὸν νέον, τὴν 18 Αὐγούστου, τὴν νύκτα. οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι λαβόντες τὴν κεφαλήν του, ἔρριψαν τὸ σῶμα εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὰ 1735, Δεκεμβρίου 22, ὥραν 8 τῆς νυκτός, ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος ὁ μακαρίτης Ἰωαννίνων Ἱερόθεος· εἰς δὲ τὰς 5 Ἰαννουαρίου ἐχειροτονήθη Ἰωαννίνων ὁ Γρηγόριος, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν αὐτοῦ θρόνον ἔτει 1736, Ἀπριλλίου 11, ἡμέρᾳ κυριακῇ. εἰσερχομένου δὲ αὐτοῦ διὰ τῶν μονοξύλων ἔδραμεν ὁ λαὸς καὶ τὸν ἐδέχθη μὲ μεγάλην πομπήν.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἄναψεν εἰς τὰ Ἰωάννινα θανατικὸν φοβερόν, ὥστε ἀπέθνησκαν πενῆντα καὶ ἑξῆντα, πολλάκις δὲ καὶ ὀγδοῆντα ἄνθρωποι τὴν ἡμέραν. εἰσήχθη δὲ ὁ μολυσμὸς ἀπ' ἕνα γουνάρην, Ζαμάρην ὀνομαζόμενον, ἐλθόντα ἀπὸ τὴν Βλαχίαν· καὶ διήρκεσεν ἀπὸ τὸν Φευρουάριον ἕως τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

rangae prope fontem sepulcrorum receperunt, cum autem magistratus venirent, qui vocantur kadi et bey, ad eum salutandum, ille sese extendens omnino se non movit, sed eos maxime terruit. hi autem post paucos dies rem ad imperatorem (Sultanum) Mahometum tum regnantem retulerunt; cum autem rex, quae ei scripserant, cognovisset, homines misit, qui iuvenem interfecerunt, die 18 mensis Augusti, nocte, missi autem homines, auferentes caput, in lacum corpus deiecerunt, et Constantinopolim sunt reversi.

Anno 1735, die 22 mensis Decembris, hora octava noctis, beatus Ioanninae archiepiscopus Hierotheus naturae debitum reddidit, et die 5 mensis Ianuarii Ioanninae Gregorius creatus est, natus et educatus Constantinopoli, qui solium suum ascendit anno 1736, die 11 mensis Aprilis, dominica; cum autem lintre adveniret, populus concurrit, et eum recepit magna cum pompa.

Eodem anno Ioanninae pestis horrenda exarsit, ita ut unoquoque die morerentur quinquaginta aut sexaginta, saepe etiam octoginta homines, allata est pestilentia a pellione, Zamare, e Valachia veniente, et duravit inde a Februario usque ad diem sancti Demetrii.

Εἰς τὰ 1737 διετάχθη εἰς τὰ Ἰωάννινα φορος πενῆντα πέντε πουγκίων.

Τὸ αὐτὸ ἔτος, Μαΐου 9, πέμπτῃ τῆς ἀναλήψεως, ἔπεσεν ἀστραπὴ εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ Μίσου, καὶ τοῦ ἔκαυσε τὸν πύργον. ἔπειτα δέ, ἐπειδὴ ἐκίνησε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔχων σκοπὸν νὰ παραπονεθῇ ἀπὸ τὸν Χατζῆ πάσαν, ἔστειλεν οὗτος καὶ τὸν ἐδολοφόνησαν εἰς τὸ στενὸν τοῦ Τουρνάβου μαζὶ μὲ ἕνα Μετζοβίτην, ὅπου ἔμεινεν ἄταφος ἡμέρας πέντε, καὶ ἔπειτα τὸν ἔθαψαν οἱ Κονιάροι. ἄφησε δὲ παιδία τρία, ὀνομαζόμενα Στέφανον Γεώργιον καὶ Ἀλέξιον.

Εἰς τὰ 1739, μῆνα Ἀπρίλλιον, ἀπέθανεν ὁ Ἀλῆ βεης, υἱὸς τοῦ Ἀσλὰν πασα. ὁ θάνατος τούτου ἔφερεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην μεγάλα κακά· καὶ ἔμειναν οἱ υἱοί του Σελεϊμάνης καὶ Χουσεΐνης κυβερνῶντες τὸ μουσελιμλῆκι διὰ τοῦ ἐπιστάτου των ἕως τὰς 9 Φευρουαρίου, ὅτε ἀλλάχθη ὁ πασᾶς καὶ γενόμενος νέος ὁ Ἀβδοῦλα πασας διώρισε μουσελίμην τὸν Ἀχμέτην, ἀδελφὸν τοῦ ἀποθανόντος Ἀλῆ.

Εἰς τὰ 1740, Ἰαννουαρίου 24, ἔγινε τὴν νύκτα σεισμὸς μέγας, διαρκέσας ἀπὸ τὰς ἑπτὰ ἕως τὰς ἐννέα ὥρας. ἐσείετο δὲ ἡ γῆ συγκρατούμενα ἕως δέκα φοραῖς, ὥστε ἐτρόμαξαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Anno 1737 urbi Ioanninae vectigal quinquaginta quinque pungkiorum (pungkium i. e. quingentorum coronatorum summa) imperatum est.

Eodem anno, die 9 mensis Maii, quinto resurrectionis, fulmen in palatium Misi incidit, eiusque turrim cremavit, deinde cum Constantinopolim se verteret, ut querelas de Chatze pascha deferret, ille homines misit. qui eum et unum Mezzovitum in angustiis Turrabi dolose necarunt, ubi sepulcro carebat dies quinque, deinde eum sepeliverunt Conjari, reliquit pueros tres, Stephanum, Georgium, Alexium.

Anno 1739, mense Aprili, mortuus est Ali bey, filius Aslanis paschae, cuius quidem mors huic urbi magna mala excitavit, et relicti sunt filii eius Solimanus et Chuseines (Hussein), qui regebant Muselimliki per administratorem usque ad diem nonum mensis Februarii, cum moreretur pascha, et pascha novus factus Abdula constitueret muselimum Achmetem, fratrem mortui Ali.

Anno 1740, die 24 Ianuarii, nocte factus est magnus terrae motus, qui duravit inde a septima usque ad nonam horam. concussa autem est terra decies, ita ut omnes homines terrerentur.

Τέλος τὸ διβάνι, παραδραμὸν τὸ σωτήριον ἀξίωμα τῆς πρὸς τοὺς Ἀλβανοὺς δυσπιστίας του, ἔκαμε πρῶτον Ἀλβανὸν πασᾶν τῶν Ἰωαννίνων Σουλεϊμάνην τὸν Ἀργυροκαστρίτην, ἄνθρωπον ἄξιον μέν, ὅμως ἀνήσυχον ὠμὸν καὶ βίαιον. οὗτος κατέτρεξε τοὺς ἁρματωλοὺς πολλῶν τόπων τῆς Ἠπείρου, καὶ συνέστειλε τοῦτο τὸ μερικὸν στρατιωτικὸν τῶν Χριστιανῶν. ἐφόνευσεν ἔπειτα τὸν προεστῶτα τοῦ Ζαγορίου Γεώργιον, υἱὸν τοῦ προρρηθέντος Μίσου, ἄνδρα φιλότιμον, ἔχοντα πεῖραν πραγμάτων καὶ ἀνθιστάμενον εἰς τὴν βιαίαν καὶ φιλάρπαγον διοίκησίν του. ἐφόνευσε δὲ καὶ ἄλλους ἐπισήμους διὰ τὴν δύναμιν ἢ τὸν πλοῦτον. ἀλλὰ τέλος τὰ πολλὰ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν παράπονα τῶν Χριστιανῶν ἐκίνησαν τὴν ὀργὴν τῆς βασιλείας, καὶ τὸν ἐθανάτωσε.

Διάδοχος τούτου ἔγινεν ὁ Ἰωαννίτης Καλὸ πασας. μ' ὅλον δὲ ὅτι ὁ νωθρὸς οὗτος Ὀθωμανὸς ἐκυβέρνησε μὲ ὀλιγωτέραν βίαν, ὅμως ἀκολουθήσας τὸ δοσμένον ἀπὸ τὸν προκάτοχόν του κακὸν παράδειγμα ἐδολοφόνησε τὸν προεστῶτα Νοῦτζον τὸν Βραδέτινον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε.

Μετὰ τοῦτον διωρίσθη πασᾶς Ἰωαννίνων καὶ ἔπαρχος τῶν Θεσσαλικῶν Δερβενίων ὁ Βερατινὸς Κούρτης. οὗτος ὁ Ἀλβανὸς ἔδειξεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μεγάλην ἔχθραν πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς ἁρματωλούς, καὶ ἐπειδὴ ἔκαμε πρὸς αὐτοὺς χωρὶς ἀνάγκην καὶ καταδρομὰς κρυφὰς καὶ πολέμους φανεροὺς

Denique divanus (supremum consilium) neglecta consuetudine salubri diffidendi Albanis, primum fecit Albanum pascham Ioanninae, Suleimanem Argyrocastrensem, hominem dignum quidem, sed inquietum, crudelem, violentum. hic persecutus est Harmatolos multorum locorum Epiri, et hanc exercitus partem Christianorum compressit. deinde praesidem Zagorii Georgium, filium antea commemorati Misi, hominem generosum et in negotiis exercitatum interfecit, qui eius violentae et rapaci administrationi resistebat. Interfecit etiam alios potentia aut divitiis insignes. sed postremo multae Constantinopolim delatae querelae Christianorum iram regis moverunt, qui eum necari iussit.

In eius locum successit Ioannita Kalopascha, omnino hic Othomanus piger homines gubernavit minore cum violentia, tamen secutus malum ab eius antecessore datum exemplum, praesidem Bradetinum, Nutzum, dolose interfecit, et paulo post ipse mortuus est.

Post hunc Beratinus Curtes constitutus est paschà Ioanninae et dux Derbenniorum Thessalicorum. hic Albanus odium magnum contra Harmatolos Christianos ab initio ostendit, et cum contra eos sine necessitate et persecutiones occultas et bella aparta et dolosa move-

καὶ πεισματικούς, ἠνάγκασε πολλοὺς νὰ καταφύγουν εἰς τὰ βουνά, ὅθεν καταβαίνοντες ἔπειτα ἐλεηλατοῦσαν τοὺς τόπους του. ἐδιοίκησε δὲ ὡς δεκαπέντε χρόνους, πότε μὲ σφοδρότητα καὶ πότε μὲ σταθερότητα, καὶ ἀπέθανε φαρμακωθείς, ὡς λέγεται. τὸν διεδέχθη δὲ ὁ Τεπελενιώτης Ἀλῆ πασᾶς.

ret, multos in colles confugere coegit, unde postea degressi eius loca populati sunt. administravit munus per 15 annos, interdum cum vehementia quadam, interdum cum firmitate et mortuus esse veneno dicitur. eum secutus est Tepeleniotes Alî pascha.

VI. *)

Οἱ θεοὶ τὰς ἐπιβουλὰς αὐτῶν, καὶ μέλλει νὰ κατακαύσουν τοὺς τόπους ἐκείνους καὶ τοὺς ἀνθρώπους· ἀλλ' ἡμεῖς ῥήχνοντες εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔτζη μᾶς ἐδίδαξε νὰ φύγωμεν ἐκείνην τὴν ὀργήν· καὶ ἔχομεν βοηθὸν τὸν θεὸν τὸν Πᾶνα, ὃς ἑρμηνεύεται θεὸς τῶν πάντων. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἐν Τρίκκῃ παρὰ τοῦ Ἄτλαντος ταῦτα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην, καὶ ἐφίλευσαν αὐτοὺς φιλοφρόνως. καὶ περνώντων τὸ Πίνδου ὄρος ἦλθεν ὁ λόγος εἰς τὸν Δαμάστριον, ἐξουσιαστὴν τῆς Ἠπείρου, καὶ ἐθαύμαζε πῶς καὶ τί μέλλει νὰ κάμῃ τόσον πλῆθος, καὶ ἔδωκέ τους στράταν, καὶ ἐδιάβησαν διὰ

*) Fragmentum, quod sequitur historicum, datum mihi est anno 1806 ab episcopo Dryinopolis, quum in Angelo-Castro morarer. manuscriptum, complexens viginti paginas scriptas, parva forma quarta, neque initium habebat neque finem. POUQ. idem p. 357: scriptorem, quem verti, ex stilo coniicere nos sinit, scripsisse eum ineunte fere decimo septimo saeculo, et opus eius interpretationem esse graecam vulgarem ex manuscriptis, quae ignoramus, et ex traditionibus, quae apud Bardos sive montanos Albaniae altae reperiuntur, ubi ut apud rusticos Scotiae, heroicorum temporum historia in carminibus popularibus servata est. Chronographus, plane rudis criticae, nihil quaesivit nisi quod ipsius imaginationi placebat, et de fabulis quam maxime ineptis peccata in temporis ratione accumulans, ordinem chronologicum posthabuit insolenti amori rerum mirificarum.

VI.

Dei consilia eorum, et crematurus esset loca et homines, sed nos conversos ad oraculum Apollinis ille edocuit, quomodo iram illam vitaremus, et auxilio adhibuimus deum Pana, qui dicitur deus rerum omnium. quod cum audivissent ex Atlante Triccae incolae, magnopere gavisi sunt, eosque amicissime exceperunt, cumque illi Pindum montem superarent, relatum est ad Damastrium, principem Epiri, et miratus, quid multitudo tanta esset actura, iter iis concessit, (nam

τοῦ Ζαγορίου, καὶ ὁδηγοὺς νὰ τοὺς περάσουν ἐκ τῆς Ζαμβρῆς, καὶ νὰ τοὺς εὐγάλουν εἰς τοὺς ἐρήμους τόπους καὶ ἀκατοικήτους. καὶ οὕτως ἐπειδὴ φθάσαντες εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην δὲν εἶχαν μὲ τί νὰ τρέφωνται, ἐκατασκεύασαν τέχνας καὶ ἐμάζοναν τὸ μελίδρυον, καὶ ἐτρέφοντο μὲ αὐτὸ χρόνους ἑξῆντα τέσσαρας, διότι πολὺ ἔπιπτεν ἐκ τῶν δένδρων μέλι, ὅτι ὁ κάμπος ἐκεῖνος ὅλος εἶχε δένδρα δρυός. καὶ ἐξ αὐτῶν ὠνόμασαν καὶ τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἔκτισαν, Δρυϊνόπολιν.

Ὁ δὲ Τῖτος ἀποκτίσας τὴν Δρυϊνόπολιν κατέβη εἰς τὸ στενὸν τὸ ἀντικρὺ τοῦ Ἀλβανιτικοῦ μέρους, ὅπου διαχωρίζει τοὺς τόπους ὁ Βιοτικὸς ποταμός, καὶ ἔκτισε κάστρον, καὶ τὸ ὠνόμασε Τιτούπολιν, ἥ τις τὰ νῦν Τεπελένη λέγεται.

Οἱ δὲ Μολοσσοὶ ὡς ἔμαθον ὅτι ἐκατοικήθη ὁ ἔρημος ἐκεῖνος τόπος ἀπὸ Ἀθηναϊκὸν γένος, ἔστειλαν πρὸς τὸν Ἀϊδώνιον νὰ τοὺς δώσῃ βοήθειαν νὰ κάμουν πόλεμον καὶ νὰ τοὺς διώξουν ἐκεῖθεν. ἀλλ' ὁ Ἄτλας ἔχων μετ' αὐτοῦ τὸν σοφὸν Ἀριστόβουλον, τὸν συμμαθητὴν τοῦ Ἀφειδία, τὸν ἔστειλε πρὸς τὸν Ἀϊδώνιον πρέσβυν ἀγάπης· καὶ οὗτος ἔστειλε πρὸς τὸν Γαλιρίωνα, ἐξουσιαστὴν τῶν Μολοσσῶν, καὶ ἐτελείωσε τὴν ἀγάπην ἀναμεταξύ των μὲ ὑποσχέσεις, ὥστε ποτὲ νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ κάμουν μάχην, καὶ νὰ συγχίζουν ἕνας τὸν ἄλλον. καὶ οὕτως ἐπέρασαν χρόνους κδ'.

transgressi sunt per Zagorium), et viae duces, ut eos transmitterent e Zambra, et in loca deserta et inhabitabilia ducerent. atque sic cum in illam solitudinem venissent, neque quidquam haberent, qui viverent, artes sibi comparaverunt, et mel quercuum deligebant, et illo annos sexaginta quattuor nutriebantur, quia multum mel ex arboribus redundabat, et campus ille totus quercus habebat, propter quas etiam urbem, quam condiderunt, Drynopolim (urbem quercuum) nominarunt.

Titus autem, cum Drynopolim condidisset, in angustias quae Albaniae erant contrariae descendit, ubi Bioticus fluvius loca dividit, et castellum condidit, idque nominavit Titopolim, quod quidem nunc vocatur Tepelene.

Molossi autem cum cognovissent desertum illum locum habitari a gente Atheniensi, quendam ad Aïdonium miserunt, ut auxilium concederet, si bellum moverent, eosque ex eo loco pellerent. sed Atlas, qui secum habebat sapientem Aristobulum, Aphideae condiscipulum, hunc misit pacis legatum ad Aidonium, et hic misit quendam ad Galirionem, principem Molossorum, et pacem inter eos conciliavit cum promitterent, se neque bellaturos inter se neque vexaturos esse, atque sic quidem annos viginti quatuor degerunt.

Τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἐδόθη φήμη εἰς τὸν Ἄλβαν, ὅς τις εἶχε κτίσει τὴν Ἀλβιούπολιν τὴν νῦν λεγομένην Ἀλβασάνι καὶ ἔστειλε νὰ ἰδῇ τί γένος εἶναι ἐκεῖνοι οἱ νεοκατοίκητοι ἄνθρωποι. οὗτοι δὲ τὸν ἀπεκρίθησαν τὴν ἀλήθειαν δι' ὅσα τοὺς συνέβησαν, καὶ εὐθὺς ἐκίνησε μὲ μερικὸν στράτευμα καὶ ἦλθεν ἀντικρὺ τῆς Τιτουπόλεως, καὶ ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὸν πρῶτον αὐτῶν. ὁ δὲ Τῖτος ἐπέρασεν εὐθὺς μὲ τεσσαράκοντα ἄνδρας ἐκλεκτοὺς καὶ ὡραίους· καὶ ὡς τοὺς εἶδεν ὁ Ἄλβας, ἐθαύμασε τὴν εὐμορφίαν τῶν ἀνδρῶν, καὶ συνομιλῶν πολλά, καὶ διηγουμένων αὐτῶν τὰ ἆθλα τῆς πατρίδος των, ἔμεινεν ἐκστατικός, συλλογιζόμενος τί νὰ κάμῃ, ὅτε ἐφοβεῖτο μή πως ποτε ἤθελαν πληθυνθῇ καὶ ὑποτάξει τοὺς τόπους του. ἀλλ' ὡς φρόνιμος ὁ Τῖτος ἐκατάλαβε τὸν στοχασμόν του, καὶ τὸν ἀπεκρίθη μὲ λόγους πιθανοὺς ποτέ, λέγων "ὦ ἀγαπητέ, μὴν ἔχε τοιοῦτον συλλογισμόν, ὅτι εἴμεθα ξένοι καὶ τῆς φιλτάτης μας πατρίδος ἐξόριστοι, καὶ ἐπαρακαλέσαμεν τὸν θεὸν Πᾶνα νὰ μᾶς καταστήσῃ εἰς τόπον εἰρηνικόν. ὅμως ἄν τις ἤθελε μᾶς ἐγγίξει χωρὶς αἴτιον, τότε βάνομεν τὴν ζωήν μας εἰς θάνατον, ὡς ἐξόριστοι καὶ ἀπηλπισμένοι." ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἄλβας ἐπίασε τὸν Τῖτον καὶ τὸν ἐφίλησε τρίς, λέγων "καὶ ἐγὼ εἰρήνην θέλω μ' ἐσᾶς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εὐμορφίαν καὶ εὐγλωττίαν σας θέλω ἀκόμη νὰ μοὶ δώσητε τρεῖς κορασίδας τὰς ἐκλεκτοτέρας καὶ τρεῖς νέους ἐκ τοῦ γένους σας,

Hoc autem tempore fama ad Albam delata est, qui condiderat Albiopolim, quae nunc vocatur Albasani, et misit quendam, ut cognosceret, quid generis essent illi advenae, hi autem ei verum responderunt de iis, quae iis acciderant, statimque ille cum parte exercitus egressus ante Titopolim venit, et petivit, ut principem eorum videret, Titus autem cum quadraginta hominibus delectis et pulchris statim advenit; quos cum Albas videret, pulchritudinem hominum admiratus est, et cum multa cum iis colloqueretur, illique certamina patriae suae narrarent, obstupuit, secum reputans, quid facturus esset, quia metuebat, ne quando aucti loca subiicere vellent. sed Titus, qua erat prudentia, eius consilium animadvertit, eique verbis placidis respondit, aliquando tandem, inquit, carissime, tecum reputes, nos esse peregrinos et patria nostra carissima expulsos nosque Pana deum advocasse, ut constitueret nos in terram pacatam. tamen si quis sine causa nos vexare velit, tum vitam nostram defendemus usque ad mortem, ut expulsi et desperantes. quae cum audivisset Albas, amplexatus Titum ter est osculatus, et, ego quoque, inquit, vobiscum pacem sustinere volo, et praecipue propter pulchritudinem et elo-

καὶ νὰ σᾶς δώσω καὶ ἐγὼ τρεῖς κορασίδας ἐκλεκτὰς καὶ τρεῖς νέους." καὶ ἀκούσας ὁ Τῖτος ὑπεσχέθη. ὅμως ἔστειλεν εὐθὺς καὶ ἔκρυψε τὰς ὡραίας κόρας καὶ γυναῖκας, καὶ εὔγαλε τὰς κατωτέρας, καὶ βλέπων ἐκεῖνος αὐτὰς ἀσχήμους ἐθαύμαζε, τί φυσις γεννᾷ τοιούτους ἄνδρας ὡραίους μὲ τόσον ἀσχήμους γυναῖκας. ἀλλὰ πάλιν ἐστάθη εἰς τὸν λόγον του ὁ Τῖτος, καὶ τὸν ἔδωσε τρεῖς κόρας καὶ τρεῖς νέους, ὁποίους ἠθέλησεν ἀπὸ τοὺς ἀνυπάνδρους. πρὸς τούτοις ἠρώτησεν ὁ Ἄλβας τί εἶναι ἡ τροφή των, καὶ ἀπεκρίθησαν, μελίδρυον καὶ ἄγριον κρέας· καὶ ἐζήτησε καὶ ἔφαγεν ἐκ τοῦ μελιδρύου καὶ αὐτός, καὶ ἐθαύμασε πῶς ἔζησαν μὲ αὐτὸ μόνον χωρὶς ψωμί. ἐλθὼν δὲ εἰς τὸν τόπον του ἔστειλε καὶ αὐτὸς τοὺς τρεῖς νέους καὶ τὰς τρεῖς κορασίδας, ὡς ἐσυμφώνησαν· ἐξ αὐτῶν ἡ μία ἦτον ἀνεψιὰ τοῦ Ἄλβα, εὔμορφος καὶ πολλὰ πλουσία, λεγομένη Χομήλη, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς γυναῖκα ὁ υἱὸς τοῦ Τίτου Ζωΐλος. τοὺς ἔστειλε δὲ ὁ Ἄλβας καὶ τρία φορτώματα γέννημα, ἓν ῥόβι, ἓν κεχρὶ καὶ ἄλλο σῖτον διὰ νὰ σπείρουν· καὶ οὕτως ἐπολλαπλασιάσθη τὸ γέννημα εἰς τοὺς τόπους των.

Τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἔμαθον οἱ Ἀθηναῖοι τὴν εὐτυχίαν τοῦ Ἄτλα, καὶ ἐλυπήθησαν· καὶ μὴν ἔχοντες ἄλλα τί νὰ κάμουν, ἔβαλαν διαλαλητὰς εἰς ὅλους τοὺς τόπους των,

quentiam vestram, volo igitur, ut tres puellas insigniores et tres iuvenes e genere vestro mihi detis, et ego quoque vobis tres puellas insignes et tres iuvenes dabo. his auditis Titus illud promisit, tamen statim aliquem misit et virgines et mulieres pulchras abscondidit et pulchritudine inferiores obtulit; quas quidem deformes cum ille videret, miratus est, quomodo natura tales viros pulchros cum mulieribus tam deformibus procrearet, sed Titus rursus venit ad colloquium, eique dedit tres puellas tresque iuvenes, quos volebat, ex iis, qui matrimonii erant expertes. praeterea Albas rogavit, qui esset victus eorum, et responderunt mel quercuum et caro bestiarum ferarum, et petebat haec et mellis parte vescebatur et ipse, et miratus est, quomodo hac una re sine pane viverent. cum autem in terram suam venisset, tres iuvenes et puellas tres et ipse ex pacto misit, quarum una erat filia fratris Albae, pulchra et valde dives, nomine dicta Chomele, quam in matrimonium duxit Zöilus Titi filius. Albas autem iis etiam tria onera granorum, unum viciae, unum milii et aliud frumentum, ut ea sererent, misit, atque sic auctum est in eorum terris frumentum.

Hoc tempore Athenienses fortunam Atlantis cognoverunt, et dolebant, et cum aliud non possent facere, in totam regionem praecones celeriter miserunt, ne nomina illorum unquam, neque Atlantis

ὅτι τὰ ὀνόματα ἐκείνων νὰ μὴν ἀναβάνωνταί ποτε αὔτε Ἄτλα οὔτε Τίτου, οὔτε εἰς κανένα ἱστορικὸν νὰ φαίνωνται, οὔτε νὰ ὀνομάζωνται γεννήματα τῶν Ἀθηνῶν, γράψαντες καὶ κατὰ τοῦ σοφοῦ Ἀριστοβούλου εἰς ὅλους τοὺς τόπους, ὅτι εἶναι ψεύστης καὶ ἀπατεών, καὶ νὰ μὴν ἤθελε βαλθῇ καὶ αὐτοῦ τὸ ὄνομα 'διὰ καμμιᾶς λογῆς μνήμην πούποτε· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ὁ Ταλκανιώτης ἱστορικὸς ἐτόλμησε ν' ἀναβάλῃ δι' ἐνθυμήματα τὰ ὀνόματα τούτων. τὸ δὲ γένος τοῦ μὲν Ἄτλα ἦτον ἐκ τῶν λεγομένων Πεδιαίων, τοῦ δὲ Τίτου ἐκ τῶν Διακρίων. ἀλλ' εἷς μαθητὴς τοῦ Σόλωνος, Ἐπικύδης τὸ ὄνομα, ὢν διωγμένος εἰς τοὺς Δελφούς, ἔγραψεν ὀλίγας ἐνθυμήσεις περὶ τούτων τῶν ἡρώων ἀνδρῶν.

Τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν ἐσηκώθη ἕνας καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ἄτλαν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ ἔτρεχαν. φοβηθεὶς δὲ ὁ Τῖτος ἔβαλε τὴν Χομήλην, καὶ ἔκτισε κάστρον εἰς τὸ ὄνομά της εἰς τόπον πολλὰ εὔμορφον, ἔχοντα γύροθεν κάμπους, καὶ πλησίον ἐκ μὲν τοῦ ἑνὸς μέρους ποταμὸν Δρυΐτην, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου Πιξότην ποταμόν, ὥστε νὰ μὴν ἠμποροῦν ποτὲ οἱ Δρυϊνοπολῖται νὰ κάμουν ἐπανάστασιν κατὰ τῆς Τιτουπόλεως διὰ τὸν φόβον καὶ τὴν μεγαλειότητα τοῦ θείου της Ἄλβα. ἰδόντες δὲ οἱ Δρυϊνοπολῖται τὸν θάνατον τοῦ Ἄτλα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἔβαλαν εἰς τὸν θρόνον υἱὸν αὐτοῦ Στράτωνα· καὶ οὕτως ἐστάθησαν εἰρηνικὰ χρόνους ἑπτά.

neque Titi commemorarentur, neve in ullius historici libro apparerent, neve liberi Athenarum nominarentur, et in totam regionem etiam contra Aristobulum sapientem literas miserunt dicentes eum esse mendacem et fraudatorem, neve eius mentio ullis literis fieret unquam, atque propterea nomina eorum ne Talcaniotes quidem historicus in memoriam revocare ausus est; gens autem Atlantis erat inter eos, qui vocabantur Pediaei, Titi gens inter Diacrios. sed discipulus Solonis, nomine dictus Epicydes, expulsus Delphos, horum heroum mentionem passim fecit.

Hac tempestate surrexit quidam et Atlantem in hippodromo necavit, ubi tum maxime ludos currendi celebrarunt. Titus autem metu perductus Chomelen urgebat, et castellum ex nomine eius in loco valde pulchro condidit, qui circumdatus erat campis, et prope se ab altera parte Dryiten fluvium habebat, ab altera fluvium Pixoten, ita ut Drynopolitae et propter metum et propter magnitudinem avunculi eius Albae contra Titopolim impetum facere non possent. morte autem Atlantis audita Drynopolitae valde doluerunt, et regem extulerunt filium eius Stratonem, atque sic per annos septem in pace degerunt.

Τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἐσηκώθησαν οἱ Βελαρῖται, καὶ ἐπατοῦσαν τὸ Χαονικὸν μέρος· καὶ βλέπων ὁ Στράτων ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε ἀλλέως, ὑπῆγε καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ κάστρον, καὶ τὸ ὠνόμασε Χαονίαν πόλιν, ὅπου ἔβαλεν ἑπτακοσίους ἄνδρας, καὶ εἰς τὸ Δέλιον, ὅπου εἶχε κτίσει φρούριον ὁ Ἄτλας πλησίον τῆς Ζαμβρῆς ὡς ὡρῶν διάστημα δύο. ἡ δὲ ἀδελφὴ τοῦ Στράτωνος, τὄνομα [Ἀρίστη], ἔκτισεν ἕτερον φρούριον κατὰ τὸ μέρος τοῦ Ἀϊδωνίου, καὶ τὸ ὠνόμασεν εἰς τὸ ὄνομά της Ἀρίστιον. ὁ δὲ Στράτων ἔκτισε καὶ ἕτερον φρούριον πρὸς τὸ κάτω μέρος τῶν Μολοσσῶν, καὶ τὸ ὠνόμασε Γάρδιον.

Μετὰ δὲ χρόνον ἕνα ἐσηκώθησαν τινὲς Μολοσσοί, καὶ ἐκούρσευαν τὰ ἀντικρὺ τῆς Χομήλης· καὶ ἀπὸ τοῦτο παρακινηθεὶς ὁ Ζωΐλος ἔκτισε φρούριον εἰς τὰ στενὰ μεταξὺ τῶν Μολοσσικῶν βουνῶν καὶ Χειμάρρας, καὶ τὸ ὠνόμασε φρούριον Ζωΐλου.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀϊδωνίου ἐξουσίασεν ὁ υἱὸς αυτοῦ Γλύκων· τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ Δοβίλην ἔδωσε τὸν υἱὸν τοῦ Ἄτλα Φιλήμονα εἰς γυναῖκα διὰ τὴν ὡραιότητα αὐτοῦ καὶ εἰρήνην παντοτεινήν. ἡ δὲ Δοβίλη ἐξωδίασε καὶ κατεσκεύασεν ἔξω τῆς Δρυϊνοπόλεως τόπον ἀγορᾶς καὶ ἐργαστήρια· καὶ ἔφερε καὶ τεχνίτας νὰ δουλεύωσιν ἀνυφαντικά. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἔφερε μὲ ἔξοδα μεγα-

Hoc antem tempore Belaritae surrexerunt et partem Chaoniae vexarunt, atque Strato, cum videret, aliud se facere non posse, advenit et castellum ibi condidit et Chaonopolim vocavit, ubi septingentos homines constituit, et in Delio, ubi castellum Atlas prope Zambram duarum spatio horarum condiderat. soror autem Stratonis, Ariste, aliud castellum in parte Aidonii condidit, et ex nomine suo Aristium appellavit. Strato autem etiam aliud castellum in parte inferiore Molossorum condidit, et Gardium vocavit.

Anno autem post Molossi nonnulli surrexerunt, et in regionem Chomeles incursiones fecerunt, atque propterea Zoilus castellum in angustiis inter colles Molossicos et Chimarrae condidit, et illud nominavit castellum Zoili.

Mortui autem Aidonii filius Glycon regnavit, qui sororem Dobilen Atlantis filio Philemoni propter pulchritudinem eius et pacem sinceram nuptui dedit. Dobila autem paravit et constituit extra Drynopolim locum fori et tabernas, et adduxit artifices, ut artem textorum exercerent, e monte autem, qui trans fluvium situs est, sumtibus

λώτατα νερὸν εἰς τὸ κάστρον τῆς Δρυϊνοπόλεως, καὶ τὸ ὠνόμασε νεόκορον ὕδωρ. ὁ δὲ Στράτων ἔζησε χρόνους λγ΄.

Μετὰ τοῦτον ἐξουσίασεν Ὀλύμπιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὅς τις ἔκτισε φρούριον εἰς τὸ Χαονικὸν μέρος ἐπὶ τοῦ Σοχακοῦ ποταμοῦ. ἐπάνω δὲ τούτου πρὸς τὸ Βαθύπελον εἰς τὸ ὄρος ἔστησεν ἄγαλμα τοῦ Κρίνου, καὶ ἕτερον τοῦ Πανός· νῦν δὲ εὑρίσκεται χώρα λεγομένη ἐπάνω Λάμποβον. ἐξουσιάσας δὲ ὁ Ὀλύμπιος χρόνους πολλοὺς ἀνέβη εἰς τὸ τέλος του εἰς τὸ Χαονικὸν ὄρος καὶ ἔκαμε πανήγυριν ἡμέρας πέντε, καὶ ἔστησεν ἄγαλμα ἐκεῖ εἰς μνήμην του, καὶ καταβὰς εἰς τὴν Χαονίαν ἀπέθανεν.

Ἐξουσίασε δὲ Ἀπολλώνιος ὁ υἱὸς τοῦ Λευκίδου, ὅς τις ἐπειδὴ ἐγίνετο τόσον πλῆθος ἀνθρώπων εἰς τὸ κάστρον Δρυϊνοπόλεως, ἐβουλήθη νὰ κάμῃ πόλεμον μὲ τοὺς Βελαρίτας. ἀλλ' ὁ Κόνις, ὢν ἀγαπημένος μ' αὐτούς, δὲν ἄφησε· καὶ οὕτως ἐκίνησε κατὰ τοῦ Κόνεως, καὶ ἔκαμαν τόσον πόλεμον ὥστε καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μόνον οἱ πρῶτοι ἐγλύτωσαν. ὁ δὲ Κόνις ὕστερον ἔκτισε κάστρον θαυμαστόν, τὸ ὁποῖον τώρα Κόνιτζα λέγεται· καὶ ἔκαμαν ἕνωσιν μὲ τοὺς Ἠπειρώτας, καὶ οὕτω πλέον δὲν ἐπολέμησε κἀνεὶς μ' αὐτούς. καὶ πάλιν μετὰ μερικὸν καιρὸν ἐκίνησεν ὁ Ἀπολλώνιος κατὰ τῆς Ἀϊδωνίας; καὶ πολεμήσας χρόνους ἑπτὰ ἐγύρισεν ἄπρακτος, καὶ ἀπέθανεν.

maximis in castellum Drynopolis aquam adduxit, et nominavit Neocoronhydor. Strato autem triginta tres annos vixit.

Post eum Olympius filius regnavit, qui in parte Chaoniae apud Sochacum fluvium castellum condidit, supra hoc autem apud Bathypelum in monte simulacrum Saturni et aliud Panis consituit, nunc ibi invenitur terra, quae vocatur Apanolampovon. Postquam annos multos Olympius regnavit, sub finem vitae montem Chaoniae ascendit, et concilium festum per dies quinque celebravit, et simulacrum in memoriam suam ibi constituit, et, cum in Chaoniam descendisset, mortuus est.

Deinde Apollonius filius Leucidi regnavit, qui, cum tam magna esset in castello Drynopolis hominum multitudo, Belaritis bellum inferre voluit. sed Conis, socius eorum, hoc non passus est, et propterea contra Conim profectus est, et bellum tam grave gesserunt, ut ab utraque parte tantum principes relinquerentur. Conis castellum admirabile postea condidit, quod nunc vocatur Conitza et societatem cum Epirotis iniit, atque sic cum iis non amplius bellavit quisquam. et rursus post tempus aliquod Apollonius contra Aidoniam profectus est, et cum per septem annos cum iis belasset, nihil nactus abiit, et mortuus est.

Ἔγεινε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἐξουσιαστὴς ὁ Μαρδάριος, καὶ ἔζησεν εἰρηνικῶς ἕως οὗ ἐκστράτευσεν ὁ Φοινικεὺς κατὰ τῆς Γάρδης καὶ Χομήλης, καὶ μετὰ τριῶν ἐτῶν πολέμους ἐφονεύθη μαχόμενος. ἦτον δὲ οὗτος ὁ Φοινικεὺς ἀπὸ τὴν Μολοσσόν, καὶ ὁ υἱός αὐτοῦ Καλλίας λαβὼν τὸ λείψανόν του τὸ ἔφερεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἔχων πλοῦτον πολύν, ἔβαλε καὶ ἔκτισαν εἰς ὄρος μικρόν, κείμενον εἰς τὸ μέσον τῶν κάμπων τῶν Μολοσσῶν, κάστρον θαυμαστὸν καὶ ὡραῖον, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του Φοινίκειαν ὠνόμασε.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀπολλώνιον ἐβασίλευσε τῆς Δρυϊνοπόλεως καὶ Χαονίας ὁ Περίκλτηος, ἄνδρας θαυμαστὸς καὶ εὔγλωττος πολλά, ὅς τις ὑπῆγεν εἰς τοὺς Ἄλβας καὶ ἐπῆρε τέσσαρας χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν, ἔχων καὶ ἄλλας ἓξ ἰδικῶν του, καὶ ἐκστράτευσε κατὰ τῶν Κολώνων, καὶ τοὺς κατέσφαξεν, ὥστε μόνον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία των ἄφησεν, ὅτι ἦτον ἄνθρωποι κάκιστοι. μαθόντες δὲ οἱ Χειμάριοι ὅτι ὁ Περίκλητος ἀφάνισε τοὺς Κόλωνας, ἔτρεξαν εἰς τὴν Τιτούπολιν καὶ Χομήλην, καὶ ἔκαμαν πολὺν ἀφανισμὸν καὶ εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς πράγματα. τοῦτο μαθὼν ὁ Περίκλητος ἔτρεξε κατόπιν αὐτῶν ὡς λέων, καὶ τοὺς ἐδίωξεν ἕως τῆς θαλάσσης, κατασφάζων αὐτούς· καὶ ὡς γράφει ὁ Τλήμων, ἐθανάτωσεν ὡς δέκα χιλιάδας. καὶ οὕτως ἐξουσίασαν τοὺς τόπους ἐκείνους, ὄχι μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ὡς χρόνους 150, καθὼς γράφει ὁ ἱστορικὸς Ἀνθίφιλος καὶ ὁ Κόριος,

In eius locum successit Mardarius, qui in pace degit, donec Phoeniceus contra Gardam et Chomelem profectus est, qui post trium annorum bellum pugnans interfectus est. erat autem hic Phoeniceus ex Molosso, et filius eius Callias collectas reliquias eius in patriam portavit, et, cum divitias multas haberet, in monte parvo, qui inter campos Molossorum situs est, castellum admirabile et pulchrum condidit, quod ex nomine, patris sui Phoeniceam appellavit.

Post Apollonium in Drynopolim et Chaoniam Pericletus regnavit, vir admirabilis et valde eloquens, qui ad Albanos venit et delegit quatuor milia hominum, cum etiam sex milia suorum haberet, et contra Colonos profectus est, eosque interfecit, ita ut tantum mulieres et liberos eorum relinqueret. cum autem Chimarii audivissent, Pericletum Colonos vastare, in Titopolim et Chomelem incursionem fecerunt, et multis modis homines et res deleverunt. Pericletus his auditis eos secutus, ut leo, usque ad mare eos pellit, multos interficiens, et, Tlemone auctore, circa decem milia hominum interfecit, atque sic loca illa in potestatem suam redegit, neque solum ille, sed etiam qui post eum regnarunt per annos 150, ut scribit Antiphilus

καὶ ἐπέρασαν εἰρηνικὰ μὲ τοὺς πλησιάζοντας καὶ εὐτυχέστατα.

Μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ἐβασίλευσεν ὁ Σέραπος ὅς τις ἐκατάγετο ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἄτλα, ἀλλ' ἦτον ἄνθρωπος ὑπερήφανος καὶ ἀσυλλόγιστος, καὶ ἄνοιξε πόλεμον μὲ τοὺς Μολοσσοὺς Ἀϊδωνίους καὶ Ἠπειρώτας· ὅμως ἔχων στρατιώτας ἀξίους, ὅλους τοὺς ἐκαταπόνει. οὗτοι δὲ ἔγραψαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅλοι κλαιόμενοι ἀπὸ αὐτὸν πρὸς τὸν υἱὸν Ἰουλίττης Αὐγούστης, ὅς τις ἐκίνησε μὲ πενῆντα χιλιάδας ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Χειμάρας καὶ ἔστειλε λόγον πρὸς τοὺς Ἠπειρώτας καὶ Ἀϊδωνίους. καὶ ἐκίνησαν ἐκ τοῦ ἄνωθεν μέρους τῆς Χαονίας, καὶ τὸν ἐπερικύκλωσαν εἰς τὴν μέσην χρόνους ἐννέα, ὥστε ὁ Σέραπος ἔγλυσε μὲ ὀλίγον μέρος τῶν παλαιῶν γενῶν τοῦ Τίτου καὶ Ὀλυμπίου, καὶ ἐκρύβησαν εἰς τὸ Χαονικὸν ὄρος. τὰ δὲ κάστρα καὶ φρούρια κατεκρήμνισαν, καὶ μόνον ἡ Χαονία πόλις ἔμεινεν ἀχάλαστος, ὅτι οἱ Κόνιοι εἶχαν ἀγάπην μὲ τὰ γένη τοῦ Ἄτλα. καὶ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἐμβῆκαν εἰς τοῦτο τὸ κάστρον, ἐξουσιάζοντος Δαμίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅς τις εἰρήνευε μὲ ὅλους τοὺς πλησιάζοντας. ἀλλ' ἡ Δρυϊνόπολις καὶ ὅλα τὰ ὑπ' αὐτὴν κάστρα ἔμειναν ἀκατοίκητα καὶ πάντη ἔρημα χρόνους 185, ὡς γράφει περὶ τοῦ Σεράπου ὁ σοφὸς Κάστωρ ὁ Χαονεὺς καὶ ὁ Μακεδὼν Φόρμιος.

historicus, et Corius, et felicissime degerunt pacem cum vicinis servantes.

Hoc tempore peracto Serapus regnavit, qui e genere Atlantis ortus erat; sed homo erat superbus et difficilis, et cum Molossis bellum instituit et cum Aidoniis et cum Epirotis, tamen cum haberet milites strenuos, omnes hos subiecit; hi autem in Italiam literas miserunt, omnes de eo ad filium Iuliae Augustae querelas deferentes, qui quidem cum quinquaginta milibus hominum delectorum profectus in Chimaras venit, et ad Epirotas et Aidonios nuntium misit, et hi ex superiore parte Chaoniae advenerunt, et illum per annos novem circumcluserunt, ita ut Serapus cum parvo numero gentium antiquarum Titi et Olympii aufugeret, et hi in monte Chaoniae se abdiderunt. castella autem et arces (hostes) everterunt, et sola Chaonopolis manebat integra, quia Conii societatem inierant cum gente Atlantis, et post tempus parvum hoc castellum intrarunt, regnante Damio filio eius, qui cum omnibus vicinis pacem servavit, sed Drynopolis et omnia quae sub eius imperio erant castella manebant deserta et omnino solitudines per annos 185, ut scribit de Serapo sapiens Castor Chaoniensis, et Phormius Macedo.

Μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ἦλθαν οἱ Χαονῖται εἰς δύναμιν, καὶ ἐνθυμούμενοι τὴν πατρίδα των ὑπῆγαν παρακαλεστικῶς πρὸς τοὺς Ἠπειρώτας καὶ Ἀϊδωνίους καὶ Μολοσσοὺς καὶ Φοινικεῖς, ὅτι ὅλοι οἱ ἐξουσιασταὶ τῶν Μολοσσῶν καὶ Χειμάρων εἰς τὴν Φοινίκειαν εὑρίσκοντο, ζητοῦντες νὰ ὑπάγουν ν' ἀνακαινίσουν τὴν Δρυϊνόπολιν μὲ τὰ ἐπίλοιπα κάστρα της. ἀλλ' αὐτοὶ δὲν τοὺς ἔδωσαν θέλημα, ἀκούοντες τὰ πρότερα σκάνδαλα καὶ ὅσας καταδρομὰς ἐπάθαιναν ἀπὸ τὸ γένος των, ἀλλὰ τοὺς ἔστειλαν εἰς τοὺς ἐξουσιαστὰς τῆς Ἰταλίας νὰ ὑποτάσσωνται. οὕτω λοιπὸν ὑπῆγαν καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τὸ βασίλειον τῶν Φράγκων, καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀλβιουπόλεως καὶ τοῦ Αὐλῶνος, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη· ὁμοίως ὑπετάχθησαν καὶ τὰ Βελλάγραδα μὲ ὅλα τὰ φρούριά των. ἐκεῖ ὑπῆγαν καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ Χαονῖται, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν· καὶ ἰδὼν ἐκεῖνος τὴν εὐμορφίαν τῶν ἄνδρων καὶ μεγαλοκορμίαν ἐθαύμασε, καὶ τοὺς εἶχεν εἰς τιμήν. ἔβαλε δὲ καὶ ἐδιάλεξαν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Τίτου τὸν Σάρωνα, καὶ τὸν ἔκαμε στρατάρχην, ὅς τις ἔκτισε κάστρον ἀντικρὺ τῆς Δρυϊνοπόλεως, καὶ τὸ ὠνόμασε Γορανούπολιν εἰς τὄνομα τοῦ πατρός του Γορανοῦ, τὰ νῦν Γοραντζὶ λέγεται. τὸν δὲ Λιβατόνιον, τὸν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἄτλα, χιλίαρχον ὠνόμασε· καὶ ἔκτισε καὶ οὗτος ἕτερον κάστρον, καὶ τὸ ὠνόμασε Λιβατόνιον, κείμενον

Hoc tempore peracto Chaonitae cum se recollegissent et patriam suam in memoriam revocareut, auxilium rogaturi venerunt ad Epirotas et Aidonios et Molossos et Phoeniceos (quia omnes proceres Molossorum et Chimariorum Phoeniceae inveniebantur), volentes Drynopolim et reliqua eius castella restituere, sed illi iis voluntatem non concesserunt, memores turbarum priorum et incursionum, quas ab ea gente perpessi erant, sed eos ad Italiae principes miserunt, ut iis se dederent. sic iam advenerunt et regno Francogallorum se subiecerunt, atque rex Italiae in regionem Albiopolis et Aulonis venit, et omnes illae regiones eum regem agnoverunt, simili modo se subiecerunt etiam Belgrada et omnia castella eius; illuc advenerunt etiam delecti Chaonitae, eumque regem agnoverunt, et ille, cum hominum pulchritudinem et magnanimitatem videret, miratus est et eos in magno honore habuit. delegit autem e genere Titi Saronem, et eum ducem exercitus (Stratarchum) fecit, qui in conspectu Drynopolis castellum condidit et e nomine Gorani patris Goranopolim vocavit, quae nunc nominatur Gorantzi. Libatonium autem, e genere Atlantis ortum, Chiliarchum creavit, atque etiam hic aliud castellum condidit et Li-

καὶ τοῦτο εἰς τόπον ὡραῖον καὶ εὔκρατον καὶ ὕδατα ἄριστα ἔνδοθεν ἔχοντα. βλέπων δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην τοποθεσίαν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν, ὡς τὸ πρότερον, ἔφερε δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοὺς ἐκατοίκισεν ἐκεῖ μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία των. περιῆλθε δὲ εἰς τὰ μέρη ταῦτα χρόνους πέντε, καὶ ἐκεῖ ἦλθαν καὶ οἱ Ἠπειρῶται καὶ Ἀϊδώνιοι καὶ Φοινικεῖς καὶ Χειμάριοι, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν. ἀναχωρῶν δὲ ἐπέρασε νὰ ἰδῇ τὴν θαυμαστὴν Φοινίκειαν, καὶ ἀσθένησε, καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν θρόνον του, ἀπέθανεν.

Οὕτω λοιπὸν ἡ Δρυϊνόπολις καὶ ὅλα τὰ κάτω μέρη ἕως τὸν Αὐλῶνα ἔμειναν ἐξουσιαζόμενα ὑπὸ ξένων· ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἐπλήθυναν ἐκεῖ πάλιν, καὶ ἔγειναν δύο μερτικὰ ὑπὲρ τὸ πρῶτον. καὶ ἐπειδὴ ἄρχισαν νὰ φαίνωνται αἱρέσεις ἀπὸ τὰ δυτικὰ μέρη καὶ νὰ νοθεύουν τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ ἄλλων ἀποστόλων, ἐκινήθησαν οἱ Χριστιανοὶ ἐναντίον τῶν ξένων, καὶ ἀποδιώξαντες αὐτοὺς ἐστάθησαν ἀνδρείως εἰς τὰ πρῶτα, τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν, καὶ ἐσυμφώνησαν μὲ τοὺς Ἠπειρώτας καὶ Ἀϊδωνίους καὶ Φοινικεῖς καὶ Κονίους.

Καὶ ἕως μὲν τὸν καιρὸν τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ οὗτοι οἱ τόποι ἦτον μὲν προσκυνημένοι, ὅμως μακρόθεν, εἰς τὴν Κωνσταντίνου βασιλείαν· τότε δὲ ἐκίνησαν καὶ ὑπῆγαν εἰς

batonium appellavit, quod et ipsum situm erat in loco pulchro et salubri et aqua optima praedito. rex autem cum admirabilem illam regionem eiusque restitutionem videret, decem milia hominum ex Italia adduxit, ibique eos cum mulieribus et liberis collocavit. peragravit autem regiones has per annos quinque, et illuc venerunt etiam Epirotae, et Aidonii et Phoenicei et Chimarii, eumque regem agnoverunt. reversus autem visit admirabilem Phoeniceam, et aegrotus est factus, et, cum urbem capitalem advenisset, mortuus est.

Sic iam Drynopolis et omnes regiones inferiores usque ad Aulonem in potestate erant peregrinorum, sed incolae ibi rursus aucti sunt, et ex priore duas partes effecerunt, atque postquam haereses e regionibus Occidentis apparere coeperunt et vitiare fidem, quam edocti erant a sancto Petro et aliis apostolis, Christiani contra peregrinos profecti eos expulerunt, fortiter firmati in primis initiis, quae edocti erant, societatem inierunt cum Epirotis, Aidoniis, Phoeniceis, Coniis.

Atque usque ad tempus Iustiniani magni haec loca, quamvis indirecte, regno Constantini subiecta erant, tum autem se moverunt et ad Iustinianum magnum venerunt duodecim Drynopolitae et duodecim

τὸν μέγαν Ἰουστινιανὸν δώδεκα Δρυϊνοπολῖται καὶ δώδεκα Χαονῖται, ἄνδρες διαλεκτοί, μεγαλόκορμοι καὶ φρόνιμοι. καὶ ὡς τοὺς εἶδεν ὁ βασιλεύς, ἐχάρη καταπολλὰ τὴν ὡραιότητα καὶ γνῶσιν των, καὶ εὐθὺς μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἔδωσεν ἀξιώματα νὰ εὑρίσκωνται κοντά του καὶ εἰς τὸν τόπον των, καὶ ἔστειλε τὸν πρωτοσπαθάριόν του περιβλέπτην ὅλων τῶν μερῶν ἐκείνων, Ἀϊδωνίας Φοινικείας Χειμάρας, καὶ ἕως τὸν Αὐλῶνα καὶ τὰ Βελλάγραδα. καὶ εἰς ἑπτὰ χρόνους εἰρήνευσαν οἱ τόποι, ὡς ἤθελαν. ἀποθανόντος δὲ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀλεξάνδρου ἔγεινεν εἰς τὸν τόπον ἐκείνου Κωνσταντῖνος ὁ Δρυϊνοπολίτης, ὁ ἐκ χώρας Λαμπόβου, ὅς τις διὰ συνδρομῆς βασιλικῆς ἔκτισεν εἰς αὐτὴν τὴν χώραν ναὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου θαυμαστὸν καὶ ὡραῖον, ὡς ἤθελεν. ἦτον δὲ ἡ χώρα σπήτια ἐννεακόσια δέκα, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἄξιοί τε καὶ ἀνδρεῖοι καὶ εὔμορφοι καὶ εὔγλωττοι, καὶ ἔκαμαν ἐκείνην τὴν χώραν νὰ ἦναι σταυροπήγιον αὐτοδέσποτον, καὶ ὅλοι οἱ ἐκεῖσε Χριστιανοὶ αὐτοδέσποτοι, καὶ πάντοτε ἕτοιμοι εἰς βασιλικὰς χρείας. οἱ δὲ ἄνω μαχαλάδες, ἀναφερόμενοι εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ὑπέκειντο εἰς τὸν τοῦ τόπου ἀρχιερέα, ὡς καὶ ἡ λοιπὴ ἐπαρχία. ἦτον δὲ οὗτοι μὲν σπήτια ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, οἱ δὲ κάτω, ὡς εἴπομεν, ἐννεακόσια δέκα. ἀφιέρωσε δὲ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς τόπον ζευγαρίων εἴκοσιν εἰς γεωργίαν, καὶ μύλους δύο, πρὸς σύστασιν καὶ ζωοτροφίαν τῶν

Chaonitae, homines diserti, magnanimi, prudentes, quos cum rex vidisset, pulchritudine et prudentia eorum magnopere gavisus est, et statim post tres dies iis honores tribuit, ut conspicerentur principes apud eum et in terris eorum, et misit protospatharium suum praefectum omnibus illis regionibus, Aidoniae, Phoeniceae, Chimariae et omnibus usque ad Aulonem et Belgradam, et per annos septem loca ex sententia in pace degerunt. in locum mortui protospatharii Alexandri successit Constantinus Drynopolita, ex urbe Lampobo oriundus, qui regis auxilio in illa terra templum sanctissimae dei matris admirabile et pulchrum ex sententia aedificavit, erat autem urbs nongentarum decem domorum, et homines graves, fortes, pulchri, diserti, et effecerunt, ut terra esset stauropegium (iure figendae crucis praedita) liberum, et omnes ibi habitantes Christiani liberi, atque ad usus regis semper prompti. superiores autem partes, adnumeratae templo sancti Athanasii, loci illius archiepiscopo subiectae erant, ut etiam provincia cetera, erant autem hae partes domorum centum octoginta, inferiores autem, ut diximus, nongentarum decem. dedicavit idem rex agrum iugerum viginti ad agricultarum et duo pistrina, ad sum-

δώδεκα ἱερέων τῶν διωρισμένων κατὰ τὸ χρυσόβουλλον. ἀφιέρωσεν ἔτι καὶ τίμιον ξύλον δραμίων ἑξῆντα καὶ χρυσᾶ σκεύη γροσίων χιλίων.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἐβασίλευσεν Ἰουστῖνος ὁ κουροπαλάτος, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔβαλεν εἰς ταῦτα τὰ μέρη καλὸν κυβερνήτην, εὐγῆκαν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἴκοσι πέντε χιλιάδες ἐχθροί, καὶ κατεχάλασαν τὴν περίφημον Δρυϊνόπολιν, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κατεκρήμνισαν διὰ τὴν ἀπ' αὐτῶν προτέραν ἀποστασίαν. ἀλλ' ὄντες ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Λιβατονίου τρεῖς ἄνδρες θαυμαστοί, ὁ εἷς Ἀργυρὸς καὶ ὁ ἕτερος Κολόρης καὶ ὁ ἄλλος Χρυσόδαλος, ἐσυμφώνησαν καὶ ἐστάθησαν ἐξουσιασταί, μοιράσαντες τοὺς τόπους εἰς τρία μέρη. καὶ ὁ μὲν Ἀργυρὸς ἔκτισε κάστρον ἐπὶ τῆς σπηλαίας εἰς τὸ ὄνομά του, ὁρίζον τὴν Γάρδην, τὴν Ζωΐλην, τὴν Χομήλην καὶ τὴν Τιτούπολιν· ὁ δὲ Κολόρης ἔκαμεν ἀντικρὺ τοῦ Ἀργυροῦ φρούριον, ἐπάνω τοῦ κρυφίου ὕδατος, πλησίον τοῦ Δρυϊνοῦ ποταμοῦ, ὁρίζον τὸν κάμπον ἕως τὸ Ἀρίστιον καὶ ἄνωθεν ἕως τὸ μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, Κοσοβίτζα λεγόμενον. ὁ δὲ Χρυσόδαλος ἔκτισε καὶ αὐτὸς φρούριον εἰς τὴν ποδιὰν τοῦ Πελάκου ὄρους, διὰ νὰ ἔχῃ τοὺς ἀδελφούς του κοντὰ καὶ νὰ βοηθῇ ἕνας τὸν ἄλλον· τοῦτο δὲ ὥριζε τὴν Χαονίαν πόλιν καὶ τὸ Δέλιον καὶ ἕως τὸ Σοχακὸν στενὸν τοῦ ποταμοῦ. ταῦτα τελειώσαντες ἔστειλαν

tum et victum duodecim monachorum secundum auream bullam constitutorum. dedicavit porro etiam honoratum lignum drachmarum sexaginta et aureum apparatum mille grosiorum (piaster).

Mortuo Iustiniano magno regnavit Iustinus Curopolatus, qui cum in has regiones praefectum bonum non constituisset, ex Italia venerunt viginti quinque milia hostium, et Drynopolim celebrem occuparunt, et muros eius everterunt propter illorum priorem defectionem. sed orti ex genere Libatonii tres viri admirabiles, Argyrus, Colores, Chrysodalus, se coniunxerunt et principes exstiterunt terris in tres partes divisis, atque Argyrus quidem supra cavernam ex nomine suo castellum condidit, gubernans Gardam, Zoilam, Chomelen, Titopolim, Colores autem in conspectu Argyri castellum aedificavit, supra aquam subterraneam prope Drynum fluvium, gubernans campum usque ad Aristium, et in superiore parte usque ad monasterium sanctissimae dei matris, Cosobitza vocatum. Chrysodalus et ipse sub monte Pelaco castellum condidit, ut fratres vicinos haberet, utque unus alii esset auxilio, hoc autem gubernabat Chaonopolim et Delium et omnia usque ad angustias Sochaci fluvii. his finitis ad Tiberium regem quendam miserunt, et regem eum salutarunt nuntiantes etiam

εἰς τὸν βασιλέα Τιβέριον καὶ ἐπροσκύνησαν, διηγούμενοι καὶ τὸν ἀφανισμὸν τῆς Δρυϊνοπόλεως. οὗτος δὲ ἐχάρη πολλά, ὅτι εὑρίσκοντο εἰς τόσην εὐσέβειαν καὶ ἀνδρίαν τῆς πίστεως, καὶ μετακαλέσας ἐκεῖ τὸν Ἀργυρὸν τὸν ἔκαμε μεγάλας χάριτας, καὶ τὸν ἔδωσεν ὁρισμοὺς νὰ κυβερνᾷ ὅλα τὰ μέρη ταῦτα εὐσεβοφρόνως καὶ δικαίως, καὶ νὰ στέλλῃ εἰς τὸ βασίλειον κατ' ἔτος φλωρία χιλιάδας εἴκοσι, τὰ δὲ λοιπὰ νὰ φυλάττωσι διὰ χρείαν τοῦ τόπου εἰς καιρὸν πολέμου. τὰ δὲ εἰσοδήματα τῆς Χαονίας καὶ Δρυϊνοπόλεως ἕως τὴν Τιτούπολιν ἐγίνοντο χρυσῶν χιλιάδες ὀγδοήκοντα δύο. ἔκτισε δὲ ὁ Ἀργυρὸς εἰς τὸ κάστρον του ναὸν τοῦ παντοκράτορος μὲ βασιλικὸν χρυσόβουλλον καὶ χαρίσματα παρὰ τοῦ αὐτοῦ Τιβερίου. ἔκτισε καὶ ἄλλον ναὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου.

Ἐπέρασαν δὲ εἰρηνικὰ ἕως τὸν καιρὸν Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, ἔτος ͵ϛρλε', ἀπὸ δὲ Χριστοῦ χνε'. οὗτος ὁ βασιλεύς, ἀκούσας ὅτι εὑρίσκονται δώδεκα σκῆται εἰς τὸν πάτον τοῦ Δρυϊνοῦ ὄρους, ἔστειλε καὶ ἔκτισε ναὸν μικρὸν μέν, ὅμως πολλὰ ὡραῖον, εἰς τὴν ὑψηλὴν πέτραν, πλησίον τῶν ἀσκητῶν, καὶ διώρισε χαρίσματα πολλὰ τούτου τοῦ ναοῦ, ὡς τὸν τόπον τῆς Γάρδης μὲ τὴν κλεισοῦραν τῆς Ζωΐλης καὶ τῆς Χομήλης. ἐσήκωσε δὲ καὶ τὴν πανήγυριν τὴν γινομένην εἰς τὸ Πέλακον, καὶ τὴν μετέφερεν εἰς τῆς Χαονίας τὸ μέρος, καὶ τὴν ὠνόμασε Πωγωνιανήν. εἰς ταύτην ἐσυνάζετο πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ διήρκει ἕνα μῆνα.

interitum Drynopolis. hic autem magnopere gavisus est, quia reperiebantur tanta pietate et fortitudine fidei praediti, et arcessito Argyro magnos tribuit honores, eique imperavit, ut totam hanc regionem pie et iuste gubernaret, et ut ad thesaurum regium anno unoquoque aureorum viginti milia adferret, cetera autem propter usum loci ad tempus belli servaret. Vectigalia autem Chaoniae et Drynopolis usque ad Titopolim erant aureorum octoginta duo milia. Argyrus in castello suo templum omnipotentis (pantokratoris) condidit, adiutus regis aurea bulla et donis ab eodem Tiberio concessis. condidit etiam aliud templum sanctissimae dei matris.

In pace degerunt usque ad tempus Constantini Pogonati, sive annum 6135, p. Chr. n. 655. hic rex cum audivisset duodecim in monte Dryno esse anachoretarum cellas, quosdam misit, et templum, parvum quidem, sed valde pulchrum, in alta rupe, prope anachoretas condidit, et multa huius templi dona constituit, ut locum Gardae cum Cleisura Zoilae et Chomeles, sustulit etiam nundinas, quae in Pelaco fiebant, et eas in Chaoniae partem transtulit, quam vocavit Pogonianam, huc hominum multitudo convenit, et nundinae mensem unum duraverunt.

Ἔζησαν δὲ εἰρηνικὰ ὁ κόσμος ἕως τὸν καιρὸν Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ὅστις, ὡς εἰκονομάχος, ἔστειλε νὰ κρημνίσῃ τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ νὰ τὰς συντρίψῃ. τοῦτο οἱ Χριστιανοὶ ἀκούσαντες ἔτρεξαν καὶ ἐφόνευσαν τοὺς ἀπεσταλμένους. ὁ δὲ Ἀγριόλεος, μαθὼν αὐτό, ἀντεφόνευσε τεσσαράκοντα ἐκλεκτοὺς ἄνδρας ἀπὸ τὰ κάστρα ταῦτα, εὑρισκομένους κοντά του κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν εἰκονομαχίαν ἐστάθησαν ἐναντίοι ἕως τὸν καιρὸν Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης, ὅτε μαθόντες ὅτι ἡ εὐσέβεια πάλιν κηρύττεται παρὰ τοῦ βασιλέως, ἔτρεξαν εὐθὺς μὲ δῶρα βασιλικὰ καὶ ἐπροσκύνησαν, καὶ ἔδειξαν τὰς διαταγὰς τῶν προτέρων βασιλέων. καὶ οὕτως ἔστελλαν κατ' ἔτος τὸ εἰσόδημα τῶν τόπων τούτων κατὰ τὸ χρυσόβουλλον, ἕως τὸν καιρὸν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἔτος ͵ςφπζ΄.

Ὅτε δὲ ἐβασίλευσεν ὁ Ἀλέξιος, ἔστειλεν εἰς ὅλα τὰ περαθόρια νὰ ὑπάγουν διὰ νὰ ἰδῇ τὰ χρυσόβουλλα καὶ τὰς συνθήκας ἑκάστου τόπου· καὶ οὕτως ἔστειλαν καὶ οἱ Δρυϊνοπολῖται τὸν ἀρχιερέα των Μεθόδιον, ὅς τις κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τοῦ Κολόρου, ἄνθρωπος σοφὸς καὶ ἐπιστήμων, καὶ μετ' αὐτοῦ δώδεκα ἄρχοντας ἐκλεκτοὺς ἐπαρχιώτας του, τὸν Δούκαν ἐκ τῆς Ἀργυροῦ, Μάρκελλον ἐκ τῆς Γάρδης, Ἀνδρέαν ἐκ τῆς Χομήλης, Ἀγγελινὸν ἐκ τῆς Τιτουπόλεως, Κωνσταντῖνον ἐκ τῆς Κολόρης, Πέτρον ἐκ τῆς Ζωΐλης, Μάρ-

In pace mundus degebat usque ad tempus Leontis Isaurii, qui, cum esset simulacrorum osor, homines misit, ut simulacra sancta everteret et deleret. his auditis Christiani concurrerunt et missos interfecerunt, Leo autem ferus hac re audita quadraginta viros delectos huius castelli invicem interfecit, qui apud eum ex pacto Iustiniani magni erant. hanc igitur ob simulacrorum deletionem iam exstiterunt hostes usque ad tempus Constantini et Irenes, quo quidem tempore cum cognovissent pietatem rursus pronuntiari a rege, cum donis regiis statim accurrerunt, eumque regem salutarunt, et conditiones pacti regum priorum declaraverunt, atque sic anno unoquoque vectigalia locorum illorum secundum auream bullam miserunt usque ad tempus Alexii Comneni, sive annum 6697.

Alexius cum esset rex in omnes provincias homines misit, ut advenirent, ut videret aureas bullas et conditiones pacti loci uniuscuiusque, atque sic etiam Drynopolitae Methodium archiepiscopum suum miserunt, qui e genere Colori ortus erat, hominem sapientem et doctum, et cum eo duodecim principes delectos ex eius provincia, Ducam ex Argyro, Marcellum e Garda, Andream e Chomele, Angelinum e Titopoli, Constantinum e Colore, Petrum e Zoila, Marcum se-

κον σπουδαῖον ἐκ τῆς Χαονίας, Ἰωάννην ἐκ τῆς Πολιανῆς, Μανόλην ἐκ τῆς Δέλης, Λεόντιον ἐκ τῆς Λιβατοβίας, καὶ Κυριακὸν ἐκ τοῦ Ἀριστίου. τούτους ἐδέχθη ὁ βασιλεὺς εὐσεβοφρόνως, καὶ τὸν μὲν ἀρχιερέα ἔδωσεν ὁρισμόν, καὶ ἐπῆρεν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τούτων χιλιάδας φλωρίων, ὀκτὼ διὰ νὰ κτίσῃ ναὸν τῆς ἐπισκοπῆς του εἰς μνήμην τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, πλησίον τοῦ Πελάκου, ὅπου ἐγίνετο ἡ μεγάλη πανήγυρις, τὴν ὁποίαν Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος ἐσήκωσε, καὶ νὰ ἦναι καὶ τὸ μέρος τοῦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἡ δωδεκαήμερος πανήγυρις. ἀκόμη τὸν ἐχάρισε καὶ ὅλον τὸ σύνορόν του καὶ τὸ φρούριον τοῦ Πελάκου νὰ λαμβάνῃ τὸ δέκατον, καὶ ὅσοι Χριστιανοὶ ἤθελαν κατοικήσει ἐκεῖ εἰς τὴν ἐπισκοπήν, νὰ ἦναι αὐτοδέσποτοι. τοὺς ἔδωσε καὶ χρυσόβουλλον θαυμαστόν, ὥστε νὰ μὴν ἠμπορῇ. ἄλλος νὰ τὸ χαλάσῃ, βεβαιωμένον καὶ ἀπὸ τότε πατριάρχην Εὐστάθιον. καὶ ἐλθὼν ὁ ἀρχιερεὺς ἔβαλε εὐθύς, καὶ ἔκτισαν τὸν ναὸν τῆς ἐπισκοπῆς του εἰς μνήμην αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ὡς εὑρίσκεται τὴν σήμερον, διότι εἰς τὸ Πέλακον εὔγαιναν ἄνθρωποι ἄξιοι καὶ ἐνάρετοι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδωρήσατο εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τόπους, τὴν Κλαδάνην μὲ ζευγάρια δέκα καὶ ἐλαίας ͵ατο', τὴν Κοσοβίτζαν μὲ ζευγάρια ὀκτώ, τὸ Μαυρίκι μὲ ζευγάρια δώδεκα καὶ ἐλαίας ω', τὸν Ζαμβρινὸν τόπον μὲ ζευγάρια πέντε καὶ ἐλαίας ψ', εἰς Πεπέλους τὸν ναὸν τῆς

verum e Chaonia, Ioannem e Poliane, Manuelem e Dela, Leontium e Libatobia, Cyriacum ex Aristio. hos rex pie excepit, et archiepiscopo veniam concessit, et ille ex horum vectigalibus octo milia aureorum sumsit, ut templum in provincia sua in memoriam somni sanctissimae dei matris conderet, prope Pelacum, ubi magnae fiebant nundinae, quas Constantinus Pogonatus sustulit, ut etiam haec pars et nundinae, quae duodecim dies durabant, sub potestate essent archiepiscopi. donavit eum etiam tota regione vicina et castello Pelaci, ut ibi acciperet decimam, et concessit, ut omnes, qui ibi habitaturi essent in eius provincia, liberi essent, et iis dedit etiam auream bullam, admirabilem, qua dictum est, alium hoc solvere non posse, confirmatam etiam ab Eustathio qui tum erat patriarcha. et reversus archiepiscopus templum provinciae suae in memoriam regis ipsius statim condidit, quod hodie invenitur, quia in Pelaco vixerunt homines illustres et fortes, rex autem eius provinciae loca dedit, Chladanam cum decem iugerum agro, et oleis milibus trecentis septuaginta quinque, Cosobitzam cum octo iugerum agro, Mauriki cum duodecim iugerum agro et oleis octingentis, Zambrinum cum quinque iugerum agro et oleis septingentis, templum sanctae Trinitatis, quod

ἁγίας Τριάδος μὲ ζευγάρια ὀκτὼ καὶ ἐλαίας χ', τοὺς Γονάτας μὲ ζευγάρια δέκα καὶ μύλους δύο, εἰς τὴν Δέρβην τὸν ναὸν τῶν ἀσωμάτων μὲ ζευγάρια πέντε. καὶ εἰς μὲν τὴν Κλαδάνην ἔκτισε ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου, εἰς δὲ τὸν Ζαμβρινὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουν ὑψηλὸν Γεώργιον.

Ἐπέρασαν δὲ οἱ τόποι οὗτοι εἰρηνικὰ ἕως τὸν καιρὸν Ἀνδρονίκου βασιλέως τοῦ ἐλεήμονος. τότε ὑπῆγεν ὁ ἀρχιερεὺς Ἀθανάσιος πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν τότε πατριάρχην· ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν ἐχάρισε τὴν πανήγυριν τὴν γινομένην εἰς τὸν Ζαμβρινὸν τόπον τὴν 8 τοῦ Ἰουνίου, καὶ μύλους δύο, ἀκόμη καὶ εἰς τὸν Βομπλὸν τόπον διὰ ζευγάρια τρία, ὅπου ἔκτισε ναὸν τοῦ τιμίου προδρόμου, καὶ εἰς τὸν Σοχακὸν χωρίον μὲ τόπον διὰ ζευγάρια πέντε, μύλους δύο καὶ ἐλαίας τ', καὶ ἕτερον μετόχιον εἰς Δολοβίσταν.

erat in Pepelis, cum octo iugerum agro et oleis sexcentis, Gonatam cum decem iugerum agro et pistrinis duobus, templum spiritus, quod erat Derbae, cum quinque iugerum agro, atque Chladanae templum sancti Nicolai condidit, Zambrini templum sancti Georgii, quod nominant altum Georgium.

Loca haec in pace degerunt usque ad tempus Andronici Eleemonis regis, tum Athanasius archiepiscopus ad regem et patriarcham venit, rex autem ei dono dedit nundinas, quae Zambrini die 8 mensis Iunii fiebant, et pistrina duo, etiam in Vomplo tria iugera, ubi templum condidit honorati prodromi, in Sochaco quinque iugera, pistrina duo, oleas trecentas, et alium vicum ad Dolobistam.

INDEX HISTORICUS.

BONNAE,

TYPIS CAROLI GEORGII.

DATE DUE

~~SEP [illegible] 1990~~	